This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES
LELAND STANFORD JUNIOR UNIVERSITY
ORGANIZED 1891

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES
LELAND STANFORD JUNIOR UNIVERSITY
ORGANIZED 1891

DK403
S4
f
V.17

STANFORD UNIVERSITY
LIBRARIES
STACKS
JAN 18 1971

Editionum Coll. hist. Acad. lit. Crac. Nr. 58.

SCRIPTORES RERUM POLONICARUM.

Tomus decimus septimus

continet:

Historici diarii domus professae S. J. ad S. Barbaram Cracoviae annos decem 1620—1629.

Wydawnictwa Kom. hist. Akad. Umiej. w Krakowie Nr. 58.

PISARZE DZIEJÓW POLSKICH.

Tom siedemnasty

zawiera:

Dziennika domu zakonnego Tow. Jezusowego u św. Barbary w Krakowie lat dziesięć 1620—1629.

KRAKÓW.
NAKŁADEM AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI.
SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI SPÓŁKI WYDAWNICZEJ POLSKIEJ.
1899.

Editionum Collegii historici Acad. lit. Crac. Nr. 58.

SCRIPTORES RERUM POLONICARUM

Tomus decimus septimus.

Continet:

Historici diarii domus professae Societatis Jesu Cracoviens annos decem 1620—1629.

FASCICULUS IV.

CRACOVIAE.
TYPIS UNIVERSITATIS JAGELLONICAE.
1899.

2762

Wydawnictwa Komisyi hist. Akad. Umiej. w Krakowie Nr. 58.

Ks. Jana Wielewickiego T. J.

DZIENNIK

spraw domu zakonnego

OO. Jezuitów u św. Barbary w Krakowie

od r. 1620 do r. 1629 (włącznie).

TOM IV.

Wydanie Akademii Umiejętności w Krakowie z rękopisu ś. p. Stefana Muczkowskiego.

KRAKÓW.
CZCIONKAMI DRUKARNI C. K. UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
pod zarządem Józefa Filipowskiego.
1899.

PROEMIUM EDITORIS.

Ecce quartus iam fasciculus in lucem prodit Diarii historici a Joanne Wielewicki S. J. conscripti, decem annos complectens 1620 — 1629, codicis vero manuscripti paginas 210 (fol. 565 — 774).

Primus olim fasciculus, quem a. 1881 doctissimus Josephus Szujski edendum curaverat, codicis pag. 190 exhibuit, annos autem unum et viginti (1579 — 1599); fasciculus vero secundus et tertius, quos annis 1886 et 1889 promulgavimus, paginas 191 — 564 continent, annos vero viginti (1600 — 1619)[1]). Ex quo concludi licet, reliqua 649 folia manuscripti Wielewiciani, quae historiam ultimorum decem annorum (1630 — 1639) enarrant, vix aut ne vix quidem uno fasciculo colligenda fore.

Quod ad formam Diarii nostri argumentumque spectat ipsiusque Joannis Wielewicki vitam atque artem scribendi, utpote qui historias has usque ad ultimum vitae suae annum 1639 continuaret, iam in prolegomenis tertii fasciculi uberius disputatum est.

---

[1]) Scriptores Rerum Polonicarum, Tomus VII, editionum Collegii historici Academiae litterarum Cracoviensis nr. 19. Cracoviae a. 1881, continet Diarii Wielew. annos 21, ab a. 1579 — 1599.

Scriptores Rer. Polonicar. Tomus X., editionum Collegii histor. Acad. litter. crac. nr. 32. Crac. a. 1886, continet Diarii Wielew. annos 9, ab a. 1600—1608.

Scriptores Rer. Polonicar. Tomus XIV, editionum Collegii histor. Acad. litterar. Crac. nr. 43. Crac. a. 1889, continet Diarii Wielew. annos 11, ab a. 1609 — 1619.

Historiam decem annorum, quam nunc publici iuris fecimus, scribebat Wielewicki eo tempore, quo secunda vice Praepositi munus in Domo Professa ad S. Barbaram agebat, Cracoviam d. 10 septembris 1629 Posnania reversus, ibique commoratus usque ad a. 1633, quod facile probari potest.

Narrans enim Beatum Joannem Berchmanum S. J. a. 1621 d. 13 julii diem obiisse supremum, commemorat vitam quandam ipsius Antverpiae anno 1630 editam. Idemque enumerans Sacerdotes S. J., qui in Japonia die 10 augusti 1622 martyrium pro Christo passi sunt, laudat vitam Caroli Spinolae, Antverpiae 1630 editam. Res vero gestas anni 1625 non fuisse conscriptas nisi anno 1633, patet ex verbis, quae leguntur: »anno 1633 videbimus«.

Jam vero annis 1620 — 1622 prima vice Wielewicki munus Praepositi Domus Professae ad S. Barbaram exercebat hancque ob causam saepius ipsi sui mentio facienda erat in hoc fasciculo. Deinde vero anno 1622 in Congregatione provinciali Procurator Provinciae electus, die 12 junii Romam se contulit cum P. Matthaeo Zberowski, quem socium itineris habebat assignatum. Iter Romanum aggressus est die 5 sequentis mensis, quo tempore pestis grassabatur Cracoviae, P. Sigismundo Obricio interim vices eius explente. Qui tamen peste abreptus est, antequam Wielewicki mense januario sequentis anni (1623) Roma rediret, quam ob rem P. Matthaeus Bembus munus Praepositi Domus ad s. Barbaram per sequentes tres annos suscepit, Wielewicki autem Socium P. Provincialis Georgii Tyszkiewicz et Consultorem Provinciae agebat, donec a. 1625 Posnaniam mitteretur. Ibi Rectoris Collegii munere fungens, usque ad a. 1629 remansit.

De fontibus, quibus Wielewicki in conscribendis annalibus suis usus est, iam in proemio tertii fasciculi plura commemoravimus, hic nova quaedam subiungimus. Citantur igitur in fasciculo hoc quarto nonnulli alii fontes manuscripti, quorum prius mentionem non fecerat, nempe quatuor historiae Collegiorum: Calissiensis, Lublinensis, Posnaniensis et Varsaviensis, omnes, proh dolor! naufragio isto, quod Societas anno 1773 passa est, destructae vel saltem submersae, excepta una historia Collegii Posnaniensis, quae interitui feliciter erepta,

tandem his ultimis temporibus a Bibliotheca nostra Jagellonica comparata est. Unde licuit nobis hos »Annales Collegii Posnaniensis«, cum iis, quae Wielewicki ipso de instituto narrat, conferre et in notis criticis subiicere. Alios praeterea quatuor codices, qui olim ad Collegium Posnaniense pertinebant, hodie vero in nostra Bibliotheca Jagellonica asservantur, indicavi in nota, quae p. 12 invenitur.

Ea, quae Rempublicam Polonam spectant, narrat Wielewicki, more solito, fuse atque verbose. Itaque in hoc fasciculo omnes invenies maioris momenti eventus, puta: expeditionem Valachicam et cladem nostri exercitus ad Cecoram (1620), bellum Turcicum et celeberrimam victoriam nostrorum ad Chocimum reportatam (1621), seditionem Kozakorum Lissovianorum, confoederationem militum Leopoli factam (1622), conspirationem quorundam regni procerum contra regem Sigismundum (1624); bellum Livonicum cum Gustavo rege Suecorum (1620) feliciter coeptum et iteratis victoriis illustratum, attamen minus felici eventu (1629) finitum; irruptiones Tartarorum feliciter profligatas: comitia generalia, synodos provinciales cleri latini easdemque cleri rutheni — et alia plurima, quae enumerare longum sit, secundum ordinem chronologicum diligenter exposita.

Historia tandem urbis nostrae Cracoviae, qualis fuerit regnante Sigismundo III, vix apud alium scriptorem invenietur fusius atque uberius enarrata. Nam diligentissime Wielewicius omnem famem pestemque commemoravit, omnia incendia et inundationes, quae saepius urbem illis vexabant temporibus. Praeterea festivitates ac processiones publicas, funera celebriora et nuptias, rixas et contentiones sive inter cives atque nobilitatem, sive inter ordines singulos Reipublicae atque Capitulum et Societatem Jesu, omnia Wielewicki diligenter et strenue congessit in suas historias, summopere utiles et fecundas, si quis cognoscere velit mores atque indolem civium Cracoviensium procerumque Polonorum, qui sive in aula regia morabantur, sive ob causas publicas saepius in urbem conveniebant. Cum autem auctor noster Diarium suum ad usum Societatis suae privatissimum compilaret, neque oculis profanorum subiiciendum destinaret, sententias suas atque iudicia de primoribus regni, de episcopis et praelatis, de clero et monachis summa cum ingenuitate, absque ulla reticentia vel

haesitatione semper expressit. Immo etiam de singulis Societatis Patribus sententiam suam notabat libere atque aperte, quotiescunque eorum inobedientia, loquacitas vel minus cautus procedendi modus perstringenda erant Propterea saepius inveniuntur in nostro manuscripto singulorum nomina et expressiones nimis acerbae, superinducto atramento deletae. Quas correctiones P. Provincialis Gutteter Dobrodziejski fecisse videtur, postquam Wielewicki decessisset e vivis. Sed cum in indice, quem auctor confecit et manuscripto suo anteposuit, nomina omnia remanserint intacta, fere semper ea licuit restituere et typis mandare.

Ad historiam quoque litterariam Poloniae, praesertim asceticam et polemicam, multa affert Diarium nostrum scitu digna, praesertim cum libros, qui tunc temporis in lucem prodibant, tam polonos quam latinos, cum suis enumeret titulis scriptoresque, qui vel nomen suum reticuerant, vel alienum sibi usurpaverant, saepissimae latentes inquirat et manifestet.

Facile patet, quanti sit momenti Diarium Wielewicianum ad cognoscendam religionem, pietatem moresque sive laicorum sive cleri ecclesiasticorumque ordinum, qui Cracoviae tunc temporis existebant. Saepissime enim eorum mentio occurrit, praesertim cum quaedam aemulationes et contentiones fere semper inter ordines illos atque Societatem, vel etiam laicos intercederent.

Maximam tamen quarti fasciculi partem occupant rixae ac contentiones inter Universitatem studii Cracoviensis et Jesuitas, qui invita Academia scholas publicas studiumque generale in eadem urbe instituere conabantur. Unde gravissimae turbae atque tumultus iique sanguinosi oriebantur, maxime postquam Patres Societatis in Collegio ad S. Petrum scholas pro externis instituerunt. Nam iuvenes illas frequentantes plurimis gravissimisque afficiebantur iniuriis a studiosis Academiae, ita ut praesidium in arce collocatum saepius ad sedandas rixas vim et arma cogeretur adhibere. Cum tamen scholaris quisque tunc temporis suum portaret gladium, haud facile poterant milites praesidii sub imperio Capitanei Cracoviensis petulantiam iuventutis cohibere acciditque, ut die 13 junii 1625 Bartholomaeus Przepiorka (Ptaszyński), qui studiis in Academia Cracoviensi

vacabat duxque erat tumultuantium, globo traiectus diem obiret supremum. Cuius funus ab Academicis maximo cum apparatu deductum non parva causa fuit in Societatem odii concitandi et augendi, maxime quum eodem tempore numerosissimi libri contra Societatem, contumeliis referti, a professoribus Academiae ederentur ad invidiam in Jesuitas conflandam. Qui libri pasquini, quamvis ab episcopis damnati et nonnunquam publice a carnifice combusti, nihilominus avide a multis legebantur. Semper enim id, quod vetitum est, a malevolis pro bono et vero habetur. Quo factum est, ut lites atque contentiones inter Societatem et Academiam Cracoviensem Societati plura damna et incommoda, nullum fere usum fructumque afferrent.

Neque deerant inter proceres Polonorum atque nobilitatem adversarii Societatis eiusque scholarum acerbissimi, quos inter ipse princeps numerandus, regis Sigismundi filius Vladislaus (postea rex huius nominis IV), qui teste ipso Wielewicki, a pueritia contra Societatem ab instructore suo Ladislawski aversione imbutus, magis etiam concitabatur contra eorum scholas Cracovienses a Stanislao Lubomirski, pincerna regio, et a Georgio duce Zbaraski, castellano Cracoviensi, utroque Societati infensissimo. Inter nobiles vero erat Societati inimicissimus Joannes Zborowski, ensifer regni, qui in comitiis regni ordinem equestrem contra Jesuitas concitabat vehementissime. Neque deerant inter praelatos adversarii, praesertim Officialis Cracoviensis Joannes Zerzyński, omnesque fere religiosi Cracovienses hostiliter de Jesuitis sentiebant.

Quo factum est, ut ipse rex Sigismundus, Societati amicissimus, omnesque summi protectores, de bono eventu scholarum dubitare coepissent, tot tantisque deterriti difficultatibus.

Inter Patres Societatis etiam erant multi iique praecipui, immo ipse Pater Generalis, qui rem bene perspectam habentes, non dubitabant a scholis Cracoviae aperiendis abstinendum esse. Erant ergo »diversae sententiae, seu divisio linguarum in hoc negotio«, ut ipse Wielewicki testatur (p. 293). Contrarium scholis Cracoviensibus fuisse quoque ipsum Wielewicki, facile probari potest ex iis, quae nonnunquam aperte declarat.

Inter omnes constat Societatem iam anno 1598 voluisse ape-

rire studium generale Posnaniae in aedibus a palatino Calissiensi Potulicki comparatis, episcopo Posnaniensi et aliis proceribus Maioris Poloniae desiderantibus: »ut sicut Minor Polonia, ita et Maior suam habeat Academiam« — teste Wielewicki. Quod inceptum rex Sigismundus a. 1614 privilegio confirmavit suo. Sed inde ab hoc tempore animum mutavit Societas et Cracoviam Posnaniae praeferendam existimavit. Cum autem Wielewicki ex Maiori Polonia oriundus, Posnaniae et puerilem et iuvenilem exegisset aetatem, etiam Rectoris Collegii Posnaniensis munere functus esset, bene perspectum habere potuit, in hac urbe nulla fere obstacula Academiae erigendae neque aemulationem Academiae Cracoviensis magnopere timendam fore in regione longiqua. Quamquam enim Academia Cracoviensis antiquo gaudebat privilegio, quod exclusivum dici potest, ut scilicet ubique in regno Poloniae posset suas scholas erigere, nihilominus res erat difficillima, si ageretur de provincia magnopere a Cracovia distante, ita ut Societas facile evitare aemulationem iuventutemque totius Maioris Poloniae et Prussiae Regalis numerosissimam ad suas attrahere scholas potuisset.

Nimirum P. Wielewicki non consentiebat cum illis, qui scholam publicam academicam, omnibus difficultatibus spretis atque postpositis, instituere Cracoviae conabantur. Quod ipse aperte significat. Cum enim P. Szembek a. 1628 P. Generali S. J. rationes contra scholas Cracoviae aperiendas explicuisset, Wielewicki haec animadvertit: »itaque in hac re, quam ipse (Szembek) cum aliquot nostris cum tanto fervore et rumore promovere non dubitavit, tandem advertit multas difficultates, quas utinam pridem cum suis asseclis advertisset« (p. 293).

Maximum tamen scholarum Cracoviensium promotorem P. Lancicium (Łęczycki) fuisse, demonstrat ipsiusque nimium fervorem notat atque vituperat Wielewicki, ita ut acerbior expressio cuiusdam »inordinatae« Lancicii compassionis cum apostata Joanne Bylina, in manuscripto nostro alio atramento deleta sit (p. 190). Notat quoque Lancicium »inconsulte« cum Stanislao Lubomirski de scholis egisse, addens sententiam suam: »ita etiam pii homines in fervore non raro excedunt« (p. 192). Lancicio quoque attribuit Wielewicki, quod

scholis humanioribus pro externis dedisset initium Cracoviae (a. 1625), inconsulto episcopo Cracoviensi, cum tamen polliciti fuissent PP. Societatis, se theologiam et philosophiam pro suis tantum lecturos. «Et sane — verba sunt Wielewicki — quamdiu nostri suos tantum docebant, tantas contra se tempestates non experiebantur. Verum quidem est P. Nicolaum Lancicium ideo scholis humanioribus dedisse initium, ut nos in possessione docendi tam superiora quam inferiora studia inhibitio, quam adversarii procurabant, inveniret: longe tamen consultius fuisset, si ab ista acceleratione abstinuissemus. Unde et tunc temporis et postea multis annis moleste ferebant nostri istam P. Lancicii accelerationem, quae et asserebatur facta insciis Superioribus ideoque divinam benedictionem non merebatur« (p. 195—196).

Fuisse re quidem vera P. Lancicium fere unicum scholarum Cracoviensium promotorem, patet ex eo, quod narrat Wielewicki inferius ad a. 1628. Lancicius profectus est Romam 27 aprilis 1625, ad promovendam causam scholarum contra protestationes Academiae fecitque hoc sine permissione P. Generalis S. J., qui propterea P. Provinciali et Consultoribus Provinciae, inter quos tunc temporis etiam noster Wielewicki erat, assignavit poenitentiam. »Certum tamen omnes putabant, causam contra Academicos nunquam nos obtenturos, si non P. Lancicius praesens Romae manens et omni possibili humana diligentia per 6 annos circa illam laborans, illi attendisset. Nam Rdi. P. Procuratoris diligentia, ob senium et ob tot Provinciarum negotia, nunquam suffecisset.« (p. 197).

Porro »omni possibili diligentiae humanae«, quam non sine irrisione quadam laudat Wielewicki, non deerat vis pecuniae, quam Lancicius collegerat. Quum enim a. 1628 die 16 februarii apoplexia correptus esset Andreas Solecius, coadiutor temporalis seu frater S. J. in Collegio ad s. Petrum, apud eum »non mediocris« pecunia inventa est, quam ipsi P. Lancicius, discedens Romam, occulte conservandam et ad se certis modis mittendam commiserat. »Ideo hac subita morte ingentes tricae in Societate sunt ortae. Nam ubinam a fratre Solecio pecunia fuisset conservata nullus sciebat et ea, quae restabat, quum occulte et inscio Vice-Rectore Collegii s. Petri, P. Joanne

Korczewski, ad P. Fridericum Szembek fuisset delata, molestissimum id erat et Vice-Rectori et P. Provinciali, qui expostulatorias ea de re litteras ad P. Szembek dederat. Iste etiam modus P. Nicolai Lancicii, qui discedens ex Provincia secreta cum certis subditis talia constituerat, qualia etiam ipsi Provinciali non essent nota, valde toti Provinciae displicuerat. Unde et in Congregatione Provinciali, quae hoc anno peragebatur (Jaroslaviae), plurima contra eum dicta erant.« (p. 292).

Negocium tamen hoc, cum tanta pertinacia, insciis aliis Patribus et Superioribus Societatis, per P. Nicolaum Lancicium ad finem perductum, in malum Societati vertit, »quia post causam obtentam, Rex (Vladislaus IV) et Respublica apud Pontificem obtinuerat (ut in anno 1633 videbimus) silentium impositum nostris publicis scholis. Tam multorum et diuturnorum laborum non bonum successum videbatur displicentia Adm. Rdi. P. Generalis praetendere.« (p. 197).

Et sane, non mediocra damna ex hac contentione cum Academia Cracoviensi tulit Societas, nam neque Cracoviae Academiam suam habere potuit, neque eam, quam Posnaniae neglexerat, resuscitare. Statim enim Academia Cracoviensis subpeditavit Lubranscianae Academiae Posnaniensi, tanquam coloniae atque filiae suae, professores, quo factum est, ut Lubransciana schola ex hoc tempore florere coepisset et quamvis Societas bina accepisset privilegia aperiendi Academiam Posnaniae (1650 a rege Joanne Casimiro et 1678 a rege Joanne Sobieski), tamen utraque vice reges nostri coacti erant privilegia sua retrahere irritaque declarare. Remansit tamen malum pessimum atque perniciosissimum: odium, cuius supra mentionem fecimus, quod per adversarios Societati paratum erat.

Post tertium fasciculum Wielewiciani Diarii editum, mora decem annorum intercessit, quae variis excusauda est causis. Gravissimam puta eam, quod hoc tempore fere toto Reipublicae distenti eramus curis, in comitiis imperii Austriaci Vindobonae nuntii terrestris officio fungentes.

Indicem huius fasciculi Joannes Marszał confecit, socius seminarii historiae ecclesiasticae, quod me dirigente, in nostra Universitate Jagellonica ss. theologiae studiosis ad exercitia historica incita-

mentum atque auxilia, a c. r. Ministerio publicae instructionis concessa, praebet et administrat.

Haec te monitum esse volui, lector benevole, atque more christiano salutem tibi in Domino adprecor.

Scribebam Cracoviae idibus juniis 1899.

Ladislaus Chotkowski.

Annus Domini 1620.

Mutio Vitellesco Societatis Jesu Praeposito, Joanne Argento per Poloniam Praeposito Provinciali, Joanne Wielewicki Domus Professae S. Barbarae Praeposito.

I. Numerus Nostrorum

Aluit ex nostris Domus S. Barbarae toto hoc anno fere 40, nempe Sacerdotes 25, Scholasticos iam tres iam quinque, Coadiutores 10, aliquando etiam plures. Licet enim aliquoties numerus hic diminutus fuerit maxime circa finem anni, aliis tamen in locum eorum, qui discedebant, succedentibus vix uno vel altero mense pauciores nostri reperti.

Festum Circumcisionis

In festo Circumcisionis Domini, quod more consueto magna frequentia ac devotione transactum est, cecinit Summum Sacrum apud nos R^mus^ Sirmiensis Episcopus [1]). Concionatus autem in eodem Sacro Admodum R. D. Jacobus Ostrowski, Juris Utriusque Doctor. Prandium nobiscum sumpserunt praedictus Episcopus, Palatinus Cracoviensis Nicolaus Zebrzydowski, filius eius Capitaneus Lanccoronensis et multi alii.

Discessit Cracovia Comes ab Althan.

Discessit Cracovia Ill^mus^ Comes ab Althan [2]) 2^a^ istius mensis Varsaviam, eumque secuti sunt Patres nostri duo, qui cum eo venerant, nempe P. Jacobus Gerranus et Franciscus Ellesus. Inde postea in Austriam per Saxoniam certas ob causas se contulerat. Eadem die mane ante lucem curru nostro deductus est Ill^mus^ Comes Homonai ad S. Stephani domum, cui postulanti Superior domus S. Barbarae 100 florenos tunc mutuos dedit, ut ea quae in hospitio debebat solveret, nam a suis non erat illi tunc submissa pecunia.

Comes Homonai deducitur ad S. Stephanum

Litterae Beatificationis B. Francisci Xaverii

Litteras beatificationis B. Francisci Xaverii pontificias Roma 25^a^ Octobris anni superioris datas et inde ad nos 2^a^ Novembris missas ob difficultatem itinerum, quae omnia fere milites obsederant, non nisi 3^a^ huius mensis accepimus, easque ut statim imprimerentur curavimus. Significaverat etiam P. Franciscus

---

[1]) Ladislaus Majthényi, praepositus Agriensis (Erlau), qui ex Hungaria in Poloniam aufugit. Agebat de ipso noster anno superiore (nr. 47 et nr. 55), cfr. Scriptores rer. pol. tom. XIV. p. 307—314 (Wielewicki fasciculus III).

[2]) Ferdinandi regis Bohemiae et Hungariae ad regem nostrum Sigismundum legatus, qui 3^a^ Augusti anni praeteriti Cracoviam venerat.

tarde Cracoviam allatae.

Sachinus, Societatis Secretarius, datis Romae 2ª Novembris 1619 Admodum R. P. nostrum Generalem delegisse Sacrum de Beato isto: Os iusti etc. de Communi Confessorum non Pontificum et mandasse, ut eius festum a Societate fieret duplex cum octava. Quibus omnibus, ob tarde delatas litteras, non satisfecimus nisi hoc anno in Decembri, ut suo loco patebit.

2. Ambrosius Fernandez in Japonia ex carceris Omurani, in quem ob fidem coniectus erat, incommodis moritur martyr in carcere, quem pro amore Christi sustinuit.

Ambrosius Fernandez cum P. Carolo Spinola in carcere Japonico manens ob fidem catholicam ex incommodis eiusdem carceris moritur 7ª huius mensis, ut ipsemet P. Carolus significat litteris ex carcere Omurano datis Anno Dni 1621 28 Februarii, quae habentur in vita eiusdem P. Caroli Antverpiae impressa Anno 1630, cap. 15 circa finem [1]). De quo, capite 14 in eodem libro ita scribitur: »Loci frigoribus affectus interiit Frater noster Ambrosius Fernandez, annos natus 69, Caroli in custodia comes, 7ª Januarii 1620, qui paralysi gravissima correptus ob copiam ut aiebant nivium, quae saepius per eos dies deciderant, duodecim horarum spatio (tantum enim tenuit temporis) adhibitis, quae Dei singularis gratia, Sacramentorum omnium praesidiis felicem spiritum eius manibus credidit, a quo laborum per annos 40 in Societate exhaustorum praemium mercedemque expectabat incommoditatum, quas non minore patientia alacritateque tolerarat uno anno et 22 diebus: cum aliud fere per id tempus non spiraret, quam ingens desiderium ardendi in exitiali rogo, aut moriendi in cruce ad testandam Religionis veritatem. Pro qua mortuus esse negari non potest, qui per solam tractationis asperitatem in ea custodia vitam amisit, in qua vinctus amore Christi tenebatur«. Additur ibidem illa nocte, qua Ambrosium repentina vis morbi invaserat, noluisse milites ut lumen in carcere accenderetur, etiamsi obnixe ab eis Carolus id peteret, sed funis tantum tormentarius ab iis fuit incensus. Praeter haec alia de dicto Ambrosio non inveni; puto tamen eum fuisse unum ex nostris Adiutoribus Fratribus.

3. Nobilitas contra Kosacos Lissovianos Cracoviae conventum facit.

Post festum Epiphaniae frequens Nobilitas huius Palatinatus, conveniens Cracoviam, omnia complebat furore, minis, querelis contra Regem, contra Comites ab Althan et de Homonai ob atroces Kosacorum Lissovianorum rapinas, quas etiam tunc in Regiis, Ecclesiasticis et Nobilium bonis continuabant. Nostros etiam hisce rebus involvebant, eo quod praedictos Comites scirent in rebus conscientiae uti nostrorum opera. Itaque a 9ª huius mensis ad 11ᵃᵐ haec ab iis sunt facta. Primo adeunt nobiles congregati Palatinum Cracoviensem Zebrzydowski, qui tunc Iudicia generalia huius Palatinatus aggressus erat, iudiciorum dilationem postulant, de modis cohibendi tantas Kosacorum depraedationes, imo de summa rerum omnium in hoc Pala-

[1]) Probatur iterum ex opere hic citato, hanc Diarii nostri partem, post annum 1630 a Wielewicio scriptam fuisse; cfr. quae diximus in proemio ad fasciculum III (Scriptores rer. pol. tom XIV p VII — VIII.) de tempore, quo Wielewicki historiam suam scribebat.

tinatu agendum et consultandum sibi necessario ostendunt. Eorum postulatis et ferventibus ac fere tumultuariis instantiis morem gerere debuit et iudicia ad aliquod dies distulit. Congregati igitur 9ª huius mensis ad Aedem S. Francisci Nobiles, Regni Proceres qui tunc Cracoviam convenerant, ad se invitant. Invitati Proceres huic conventui illa tantum conditione se interfuturos significarunt, si nihil in eo vel contra Regem vel contra Regni Constitutiones fieret. Quod ubi Nobiles bona fide fuissent polliciti, venerunt ad locum conventus et illud inprimis effecerunt, ne consultatio in tam frequenti conventu per singulorum vota protraheretur, sed ut aliqui ex tanto numero deligerentur, qui de negociis propositis invicem agerent et ea, quae illis expedire viderentur, ad omnes referrent. Sequentibus postea diebus omnia, quae in conventu fiebant, eo sunt deducta, ut per litteras ac per Legatos Rex, Regni Primas[1]) et Supremus Militiae Praefectus[2]) nonnullique alii Senatores fideliter de per Kosacos illata et magis ac magis inferenda vastitate edocerentur et rogarentur, ut omnibus his quamprimum efficaciter occurrerent. Sicque hic conventus finitus et turbae sopitae, quae initio maximum incrementum accepturae videbantur. Non parum conduxit ad id negocium ita componendum cura Serenissimi Regis, qui ternis Nunciis sub tempus conventus Cracoviensis Kosacos monuerat, statim ut copias dissolverent et militiam relinquerent. Cumque parere nollent, Campiductorem tunc Regni Stanislaum Koniecpolski et Regni Incisorem Stanislaum Lubomirski iussit, ut hastatorum copiis, quae multae circa Cracoviam militabant, convocatis, contra Kosacos tanquam contra hostes procederent et eos congregari non paterentur. Fecit non impigre Stanislaus Koniecpolski Campiductor, cum adiuncto socio, in fine huius mensis et Kosacos aggressus eo deduxit, ut plurimi in Silesiam ac Moraviam, initio sequentis mensis, profugerint et nonnullae eorum cohortes, quae manserant, partim caesae, partim penitus dispersae fuerunt. Qua re peracta, sinistras illas opiniones, quas malevoli contra Regem instillabant, Nobiles fere omnes deposuerunt.

Proceres regni in conventu eam moderantur.

Scribunt et mittunt suos ad Regem, Regni Primatem et alios.

Jussu Regis contra Kosacos copiae eductae eosdem partim dissipant

partim caedunt.

Instituta 19ª huius mensis Renovatio Votorum more consueto, praemissis iis, quae praemitti solent. Eadem die P. Gaspar Sawicki, qui Romam Procurator Provinciae iverat et Domus S. Barbarae designatus Praepositus ex Italia redibat, dum 15 tantum milliaribus Germanicis a finibus Regni abesset, ante Francofur-

4. P. Gasparis Sawicki mors

[1]) Baranowski Adalbertus.
[2]) Żółkiewski Stanislaus.

in itinere. tum ad Oderam uno milliari in itinere et in curru, praemissa peccatorum Confessione, quam coram P. Simone Niclevicio, Provinciae Lituaniae Procuratore, itineris comite, bis fecerat (alia enim Sacramenta usurpare tunc non licuit), mortuus est. itineris incommodis et calculi doloribus afflictus, maximo sui desiderio et apud nostros per totam Provinciam et apud externos tum alibi tum potissimum Cracoviae, ubi multis annis manserat, relicto. Natus erat Vilnae, quae est Lituaniae Metropolis, quo commigraverant ex Podlachia (una est ex Provinciis Masoviae adiacentibus) Parentes eius nobiles. Mortuus est Anno aetatis 68, ex quibus 44 in Societate consumpsit. Ingressus Societatem Romae anno 1576, 16a Septembris. Studuit a puero extra Societatem Brunsbergae humanioribus, Vilnae Philosophiae, Romae uno anno Theologiae. In Societate autem Theologiae scholasticae Romae duobus annis et simul positivae controversiisque dabat operam. Postquam Roma rediisset, Jaroslaviae 4 annis munus Praefecti Studiorum et Concionatoris gessit, simulque domesticis conferentiis de conscientiae casibus praefuit Legit controversas cum haereticis quaestiones Vilnae per unum annum. Erat Collegii Calissiensis in ipso eius initio Superior mensibus septem et Residentiae Gedanensis sesquianno, Domum probationis Cracoviensem rexit annis 9 eamque aedificiis instituto accomodatis, ut domo alta triplicis condignationis, refectorium, aulam pro exercitiis novitiorum, dormitorium, culinam, credentiam continente, infirmaria et variis cubiculis circa eam ad templum S. Mathiae sitis, muro insuper alto a platea aream domesticam separante, amplificavit; nam tunc temporis nondum reliquae domus ad murum usque Civitatis erant coemptae. Praefuit etiam Domui Professae annis quinque, ut supra annotavimus, ab anno videlicet 1599 ad annum 1604, maxima cum satisfactione et nostrorum et externorum. Erat socius P. Bernardini Confalonerii, Provincialis anno uno. In missione Moschovitica cum detentis Legatis regiis mansit annos tres, ubi 500is hominibus (tot enim ille Legatorum comitatus ob multos, qui se illis adiunxerant, continebat) et solatio in terra hostili et auxilio erat per Sacramentorum administrationem et continuam verbi Dei praedicationem. Cum Paulo Wolucki Episcopo Luceoriensi, dum Romam ad Paulum V Pontificem Maximum a Rege Rege Sigismundo III Legatus missus fuisset, iverat in eoque itinere plusquam medium annum consumpserat. Saepe etiam cum aliis regni Proceribus, apud quos summae erat authoritatis, varias easque utilissimas obibat missiones. Quatuor votorum Professus ab Anno Domini 1595, 20a Augusti. Vir erat variis virtutibus egregie instructus, sed inprimis singulari prudentia et in conversatione sive cum vilioribus sive cum nobilioribus admirabili dexteritate, ita ut ad se plurimos traheret et offensos Societati Proceres Regni varios summa facilitate reconciliaret. Magnae etiam erat orationis et unionis cum Deo, cultui praeterea Bmae Virginis addictissimus, quod vel ex his duobus, omissis aliis, colligere est. Primum est Sacrum de Bma Virgine in Adventu, quod Rorate vocant, et in Regno Poloniae ante lucem per totum Adventum fieri solet: huic cantato singulis diebus Adventus Domini magna cum devotione adesse solebat. Alterum est studium singulare in erigenda Congregatione Studiosorum Bmae Virginis tunc temporis, dum Superiorem S. Barbarae ageret. Eius piis in hoc negocio conatibus

Eius genus et patria.

Ingressus in Societatem et studia.

Varia munia in Societate.

Varia extructa ab eo in Novitiatu Cracoviensi.

Missio eius Moschovitica

Romana et aliae.

Eius prudentia et conversationis dexteritas.

Affectus ad Cultum Bmae Virginis.

Congregationem Bmae Virginis invi-

mirum est, quam multi ex iisque praecipui quique Academici obstiterint, vanis suspicionibus de studiosa iuventute hoc modo Academia avertenda pleni. Verum ille egregia dexteritate tota prius re cum Bernardo Macieiovio, Cardinali et Antistite Cracoviensi, et Nicolao Zebrzydowski, Palatino ac Generali Capitaneo Cracoviensi, composita ad finem optatum id, quod constituerat, ita deduxit, ut primo Congregationis dictae Praefecto, filio ipsius Palatini, constituto ad hoc usque tempus felicem successum eadem Congregatio habeat. Scripsit non contemnenda opuscula contra hereticos et politicos, licet omnia sub alieno nomine edita. Et inprimis Anatomiam Consilii editi de stabilienda pace Regni Poloniae, Jesuitis pulsis, edidit latino sermone sub nomine Gasparis Cichocki, Canonici et Parochi Sendomiriensis. Dialogum Cursoris et nautae, in quo de Gedanensium Monialium S. Brigittae violenta expulsione per haereticos Gedanenses narratio instituitur sub nomine Lucae Linowski. Replicam rumorum Posnaniensium per Ministrum haereticum sparsorum, sub nomine Joannis Gołubski. Sub cuius etiam nomine et Triplicam contra Duplicam seu contra Ministrum Torunensem, qui duplici scripto, rumores Posnanienses falsos conatus erat propugnare: et Mirabilem concordiam seu potius verissimam rabiem Evangelicorum inter se contra quendam haereticum, qui suorum magnam unionem astruebat. Quae quatuor opuscula polonico idiomate sunt edita. Convertit insuper in Polonicum duos libros Spirituales Cardinalis Bellarmini: De Ascensione, videlicet, mentis in Deum et De aeterna felicitate Sanctorum. Praeter haec reliquit fere finitum, magno labore et studio confectum, Indicem Biblicum magno olim commodo futurum tum Concionatoribus tum Sacrarum litterarum studiosis, si lucem aspexerit. Parabat non pauca alia contra politicos, quae morte praeventus non perfecit. Praeter haec omnia de tanto viro breviter annotata, illo etiam nomine mors eius aeterna memoria dignissima, quod ne perderet obedientiam, vitam perdere maluerit. Cum enim maior pars eorum, qui in Provincialem Congregationem convenerant, eum in Procuratorem Provinciae delegisset: et ipse tum senectutem tum morbos frequentes et maxime calculum, qui eum saepius affligebat, proponens liberari ab illo numere petiisset: nihilominus tamen omnes in Congregatione, nemine excepto iudicassent non habere eum talem valetudinis defectum, qui iter hoc prorsus impediat, suscepit hoc onus addens, se morte conclusurum iter istud, dum Congregatio liberare eum ab eo non vult. Et res ita, uti dixerat, evenit, non sine maximo eius coram Deo Praepotenti, uti speramus, merito. Non multis post diebus ex loco in quo mortuus erat, funus eius deductum Posnaniam et in communi sepulchro nostrorum in templo Collegii Posnaniensis, maximo tum nostrorum tum externorum sensu, sepultus optimus senex.

tis Academicis Cracoviae constituit.

Libri ab eo scripti et editi. 1um 2um 3um 4um 5um 6um 7um

Libri non editi.

Dum eum petentem liberari a Romano itinere non liberat Provincialis ob obedientiam moritur.

Circa tempus infelicis Rokoszanorum seditionis, quam ab Anno Dni 1605 usque ad Annum fere 1609 variis in locis fuse retulimus, sparsa erat una fabula contra nostros Patres apud S. Barbaram manentes: Quod videlicet Cardinalem Macieovium ad se invitatum egregio convivio exceperint et potu copiosiori inebriaverint, ab eoque sic poto privilegium extorserint praecipuarum quarundam decimarum

5. Fabula insignis contra nostros conficta pridem sub Rokoszo

de privilegio decimarum pro S. Barbara dolose extorto

ex bonis Episcopatus Cracoviensis perpetuo Domui S. Barbarae attribuendarum. Quod praeterea Cardinalem apud se per noctem detinuerint, qui sequenti die evigilans cum a suis famulis intellexisset, se tantarum decimarum privilegium Domui S. Barbarae attribuisse, non tristis tantum, sed etiam iratus nostris, ita astute sibi imponentibus, a nostris discessit. Eum cum Palatinus subtristem advertisset et causam tristitiae intellexisset, bono animo iubet esse; brevi enim

et post a Palatine lacerato.

se effecturum, ne res ista suum habeat exitum. Itaque Palatinus nostros adit et simulans se gaudere de tali privilegio nobis dato petiit, ut illud ei ostenderemus. Quod cum factum esset, et privilegium laceravit et nostros graviter ob illum astutum ac irreligiosum procedendi modum obiurgavit et tandem Cardinali referens id, quod

Cur nostri fabulam contempsissent? 1°

fecisset, tristitiae conceptae finem imposuit. Hanc fabulam nostri, tanquam ex crassis mendaciis confectam et quae ex se facile ruebat sicuti multa similia contra nos conficta, contemnebant. Quomodo enim vel Domui Professae attributae decimae, quae nullum proventum habere potest, ex sola mendicitate vivens? vel decimae Episcopatus sine scitu Capituli, imo et ipsius Pontificis, poterant alienari?

2°

3°

Quando praeterea Cardinalis Macieiovius aut ebrius in domo S. Barbarae visus, aut in eadem domo pernoctans? Quia tamen et multi nobiles saeculares et non pauci malevoli Religiosi haec passim affirmare non verebantur, ideo necessum erat aliquando, ut fabula haec per nostros refutaretur, quod non raro factum erat. Eandem fabulam

Quia tamen vulgabatur refutanda erat.

Dum narrata esset Palatino, numquam se aliquid horum cogitasse respondit.

ipsi Palatino Cracoviensi, qui in illa involvebatur, dum 24-a Januarii huiusce anni P. Fridericus Szembek, in arce tunc decumbenti ex morbo, retulisset et simul petiisset, an aliquod saltem fundamentum tanti figmenti sciret, bona fide respondit: se primum hac de re audire et nec se nec Cardinalem unquam hac de re cogitasse, mirari praeterea se satis non posse impudentiam talia confingentis etc. Quia huius rei nullam feceramus mentionem in descriptione Rokoszanae rebellionis, ideo occasione colloquii cum Palatino in hoc negocio, breviter hic eam annotavimus.

Comes Homonai discedit Cracovia.

Discessit Cracovia Comes Homonai 26a istius mensis, cui iter apparanti et 100 florenos iterum dedimus mutuos et sex equos, fabricae destinatos, cum curru tecto, quibus per duos aurigas nostros Laskos usque, circa Samboriam sitos, devectus est.

Eleaemosyna Januarii.

Accepimus eleaemosynam pecuniariam hoc mense florenos 180, nempe ab Episcopo Cracoviensi florenos 100. A Palatino Cracoviensi floreni 28. Pro

iscibus collecti floreni 14. Ab aliis variis floreni 36. Res datae aestimatae sunt ere 70 florenis, nempe a R^mo Praeposito Miechoviensi [1]) et a Generoso D. Laskowski, Instigatore Regni, varia frumenta. Prandium datum a R. P. Simone Saristiano Parochiali [2]) 14^a huius mensis. Varia postea esculenta et poculenta ab aliis.

6. Ordinatio de summario vitae nostrorum mortuorum.

Quia in Regulis Secretarii Societatis, quae mandato Congregationis septimae sunt editae capite 1 n. 7 iubetur, ut praedictus Secretarius inter alios libros, quos habere debet, sit (sic) etiam liber Mortuorum in Societate; ideo Admodum R. P. Noster Ordinationem ad Provincias 1^a Februarii anni huius dedit, ut omnes Superiores, statim post quam aliquis ex nostris obierit, fidele summarium eius vitae conficiant iuxta Regulas Secretarii. Nempe declarato loco ubi moriuntur, tempore quo vixerint quoque fuerint in Societate et quo gradu in ea fuerint, adiunctisque breviter rebus ab iis factis, memoria dignis, ut hic liber commentarius quasi et historia Societatis esse possit etc. Et ita confectum vitae compendium ut mittant Superiores Provincialibus et Provinciales Romam prius revisum et ex Catalogis suppletum, si necessum fuerit, idem Pater Noster iniungit.

Virgo Szydłowska accipit Communicationem meritorum.

Communicationem meritorum totius Societatis, Roma missam, reddidit 6^a huius mensis Superior Domus Mtcae Virgini Annae Szydłowska, antiquae templi et domus nostrae benefactrici.

Adventus R. P. Provincialis.

Venit R. P. Provincialis Joannes Argentus Cracoviam 27^a huius mensis et in domo S. Barbarae fere 9 diebus mansit et apud S. Stephanum tribus totumque tempus, quo hic erat in Consultationibus de negociis totius Provinciae consumpsit et 9^a sequentis mensis hinc discessit.

Eleaemosyna Februarii.

Eleaemosyna huius mensis pecuniaria erat florenorum 236, nempe ab Episcopo Cuiaviensi [3]) floreni 100, a R. D. Mosiążek Parocho Bozantinensi [4]) floreni 100, a R. D^o Bucki floreni 10. Ab aliis floreni 26. Res submissae constiterunt florenis plusquam 119, nempe a D^o Piotrowczyk Bibliopola [5]) »Vitae Sanctorum« Ptris Skargae multae; a D^a Plazina Magni Oeconomi coniuge mel; prandium a D^a Gorlecka, 17^a huius mensis datum et tum ab illa tum a variis aliis alia minutiora.

Oratio triduana.

Coepta a prima die Martii, quae in Dominicam Quinquagesimae inciderat, Oratio triduana et more solito magna populi frequentia devotioneque continuata est ac finita. Celebrarunt pontificaliter die Dominico R^mus Suffraganeus Cracoviensis [6]) et feria 3^a R^mus Episcopus Sirmiensis. In summo Sacro diei Dominicae concionatus R. D. Andreas Łukomski, Canonicus ac Theologiae Doctor. Conclusit Feria 3^a Orationem devota exhortatione R. D. Nucerinus, Concionator Cathedralis.

---

[1]) Mathias Lubinski.
[2]) Simon Gierlakowski.
[3]) Paulus Wołucki († 1622).
[4]) Bozantin (Bożęcin) Archidiaconatu Cracoviensi, decanatu Kielcensi, ubi episcopi Cracovienses arcem munitam habebant et saepe commorabantur.
[5]) Piotrkowczyk vulgo appelari solet.
[6]) Thomas Oborski episcopus Laodiceae i. p. i.

Joannis Sarcandri Martyrium

Gravissimis torturis ab haereticis Moravis excarnificatus et peremptus est odio fidei Catholicae 17ª istius mensis R. D. Joannes Sarcandrus, Presbyter et Parochus (17ª huius mensis) Olomutii, ubi etiam tanquam Martyris corpus eius sepultum manet. Prodiit de eo concio Polonica R. P. Fabiani Bircovii, Theologiae Doctoris Dominicani, impressa Cracoviae.

7. Resignatio Cathedrae Parochialis a P. Fabricio mittitur Varsavia.

Venerunt litterae a P. Valentino Fabricio Varsavia 20ª istius mensis, cum quibus miserat simul litteras resignantes Cathedram Bmae Virginis ad Consulem Cracoviensem et eius Collegas, de qua nonnulla hic fusius videntur referenda. Ab annis fere duobus evocatus P. Valentinus Fabricius Varsaviam ad Serenissimum Regem, ut coram eo concionaretur, sive ob spem redeundi Cracoviam sive ob ipsius Serenissimi voluntatem, Parochiali Cathedrae non renunciaverat, P. Andrea Brzozoviensi eius vices Cracoviae obeunte. Dum ergo hocce mense resignationem misisset, non parum erat dubium, essetne statim Consuli ac Proconsulibus reddenda nec ne? Non reddendam enim statim suadebat imminens periculum amittendae Cathedrae et nostrorum ab ea reiiciendorum, tum ob Proconsulum mediam fere partem nobis minus affectorum, tum ob praesentiam Ducis Georgii Zbarascensis, nobis sicut in aliis ita et in hoc negocio infensissimi. Putabatur enim cognita resignatione facta omnem lapidem moturus (quod postea evenit) ad nostros ab eo munere amovendos. Ex altera tamen parte non videbatur haec resignatio detinenda. Aliquot enim diebus antequam missa fuisset, non exigua contra nos a quibusdam Proconsulibus orta erat disputatio eaque vehemens, qui dilationem per tantum tempus in pessimam partem explicabant et nos dolis agere ac ius deligendi Concionatoris eiusmodi procrastinationibus velle usurpare asserebant. Et licet nonnulli dilationem resignationis iussu Serenissimi fieri (quod illis autem ipsemet P. Valentinus Fabricius Varsavia Cracoviam veniens coram ostenderat) crederent, alii tamen vel non credebant vel Regem ad eiusmodi iussionem nostris instantiis descendisse suspicabantur. Quia praeterea sub hoc tempus resignatio praedicta missa erat, quo Consulis oficium intimus noster amicus et Benefactor Dr Abrahamus Ronenberg gerebat, sub eius potius Consulatu quam sub alterius alicuius facienda videbatur ac propterea non differenda, maxime cum novem tantum dies eius Consulatui superessent. Tempus etiam Quadragesimae, quo concionibus quotidianis operam nostram civibus probabamus, idoneum videbatur ad trahen-

Ne statim redderetur Consulibus rationes:
1ª
2ª

Ut statim redderetur aliae rationes erant:
1ª
Proconsules dilationem resignationis male explicant.

2ª

3ª

pro nobis, ut in favorem nostrum electio facilius fieret. Non vi- 4a
batur praeterea conveniens Religiosorum hominum candori detinere
tius hanc resignationem, praecipue cum per cives Cracovienses
sset allata et vix possibile videbatur, eam diu latere posse. Deni- 5a
e Ducem Georgium Zbarascium Cracovia tam cito discessurum (in
s enim absentia commodius tempus resignationis faciendae vide-
tur) nulla spes affulgebat. Ob has et alias non paucas rationes 8.
perior Domus P. Joannes Wielewicki cum P. Friderico Szembek Datur resignatio in Praetorio Consuli et Collegae.
actorium adierunt 23a huius mensis, litteras Pris Fabricii, in quibus
ignatio continebatur, in manus Consuli tradiderunt, praemissis non-
llis, quibus ostendebatur dilationem resignationis non ex nobis, sed
unde accidisse. Lectae litterae Pris Fabricii a Notario consulari Legitur publice.
ram Consule et Proconsulibus, iisque lectis et gratiis per Consulem
m P. Fabricio tum nostris, cum magna Societatis commendatione
tis, duo a nobis sunt petita: unum, ut conciones in templo Bmae A nobis duo petuntur.
irginis ad tempus usque electionis continuaremus, alterum, ut ex no-
ris aliquos, qui pro P. Valentino Fabricio eligi possent, nominare-
us. Utrique petitioni satisfactum et nominati pro munere Concionа-
oris sex e nostris. Quae omnia acceperant Consules animo, ut appa-
ebat, gratissimo et maximam spem ostendebant, nullum deligendum
lium praeter nostrum. Vulgata illo ipso die resignatione, varii com- Competitores cathedrae varii.
etitores cathedrae apparuerunt. Rector Academiae quatuor ex suis
roposuit Academicis, Patres Dominicani alios quatuor suos et sin-
ulorum fere Consulum domos obibant. Hoc tamen nihil nobis obfuis-
et, si Dux Zbarascensis operam suam non interposuisset. Hic enim Dux Zbarascius curat, ne noster deligatur, precibus et minis.
num ex suis clientibus et ad Consules in praetorio congregatos et
d singulos praecipuos separatim in domos commisit, qui tam pre-
ibus quam minis instarent nomine eius, ne ullus ex nostris deligere-
ur, sed vel ex Patribus Dominicanis vel ex academicis aliquis. Post-
quam ergo duo dies electioni assignati sine electione transiissent, vel
b defectum pleni numeri Consulum vel aliam ob causam, tandem
27a huius mensis die convenerunt omnes nobis minus affecti, et ex
ostris amicis opera Ducis Zbarascii aliosque ob praetextus magna
ars abfuit. Unde etiam ii praevaluerunt, qui nobis non favebant et Eligitur Dominicanus, nostris reiectis.
eiectis nostris, unum ex Patribus Dominicanis, qui tunc in templo
mae Trinitatis ordinarius concionator erat, P. Piekarski delegerunt.
on videbatur nostris necessarium obire domos singulorum Consu- Cur nostri domos Consulum
m, quod alii faciebant, tum quia videbatur sufficere nostros in Prae-

ante non obierint. Nostrorum reiectionem quam male multi tulerint.

torio suam operam publice obtulisse, tum quia eiusmodi procurationes, re non obtenta, in maius nostrorum dedecus redundassent. Finita electione mirum est, quantus motus aminorum in iis fuerit per multos dies, qui nostros electos cupiebant, et quantus pudor eorum, qui sua absentia nostrae reiectionis causam dederunt. Illud tamen bonum hinc derivatum, quod tali modo procedendi plenissime nos illa suspicione purgaverimus, qua nos malevoli traducebant, quasi fraudibus ius deligendi concionatoris B^mae^ Virginis nobis vellemus arrogare. Eadem electio postquam percrebuisset Varsaviae, et Regi Serenissimo et multis Regni Proceribus nobis faventibus ingrata fuit, hoc potissimum nomine, quod nostri repulsam fuissent passi. Itaque nonnulli ex Senatoribus, qui tunc Varsaviae morabantur, P. Valentinum Fabricium adeunt et quomodo resignationem fecisset, exquirunt. Re cognita, quia non erat facta dicta resignatio coram Notario publico ad acta, nec postea extracta ex actis Cracoviam ad Proconsules missa, sed per modum simplicium litterarum; quia praeterea has litteras non iuridicam resignationem continentes, ille in praetorium detulit, qui non erat P^ris^ Valentini Fabricii legittimus superior, nam Varsaviae manens alium habuit superiorem; quia denique officium concionatoris personale esset, non domus aut communitatis: ideo declararunt resignationem fuisse nullam et per consequens non vacasse officium et electionem, pariter non vacante officio irritam. Quocirca autores erant P. Valentino Fabricio non pauci, ut iure hac in re procederet et aut cathedram male ab altero possessam repeteret, aut alio modo resignationem faceret. Res haec non mediocriter P. Valentinum permovit et eo deduxit, ut cum nonnullis Proconsulibus Cracoviensibus, imo etiam cum ipso Episcopo Martino Szyskowski, agere per litteras non dubitarit; quas quidem litteras Cracoviam non obsignatas prius ad Superiorem domus S. Barbarae miserat, ut eas legeret et postea, si videretur, obsignaret, obsignatasque iis redderet, ad quos spectabant. Lectis litteris Superior nullo modo eas reddendas putavit. Nam etsi resignatio iuridice facta non fuisset, quia tamen a Proconsulibus in Praetorio tanquam legittima acceptata fuit; et quia demonstrare acceptationem fuisse illegitimam, in magnum dedecus tum nostrum tum Proconsulum cederet, quique talem notam sibi imponere non paterentur; quia ad extremum et cum Duce Zbarascio, potissimo huius negocii contra nos promotore, et cum Patribus Dominicanis ac variis aliis contentiones ineundae fuissent et spes vix aliqua, conatus nostros

9. Varsaviae Pri Valentino multi persuadent, illegitimam fuisse resignationem.

1°

2°

3°

Persuasus O. Valentinus varia tentat apud varios per litteras sed irrito conatu.

1°

2°

3°

atum successum habituros: ideo litteras dictas Superior P. Valen- Fabricio non obsignatas remisit et eas se nullo modo iis reddi- um, ad quos erant dandae, significavit. Moleste id tulerat P. Fa- cius et aliis iterum litteris tum ad eosdem, ad quos antea, tum alios datis, idem aggressus erat, quod antea. Sed postquam ob dem fere rationes, quae supra propositae sunt, alii idem disuasis- t, tandem conquievit. Tandem conquievit

P. Ioannes Bistricensis, Hungarus, contra quem varias insidias haeretici truxerant, Cracoviam ad S. Barbarae domum venit ultima huius mensis, de- ctus curru et equis D^ni Alagi, cuius etiam aliquot famuli usque Cracoviam m sunt comitati. P. Bistricensis ex Hungaria venit.

Martii eleaemosyna pecuniaria fuit florenorum 115. A Palatino Cracoviensi [1]) reni 28. A D^o Grochowski floreni 15. A Dno Borek floreni 10. A D^o Jordan, ccamerario floreni 10. A D^o Rab floreni 10. A D^a Samuelowa floreni 13. Ab is variis floreni 28. Res datae constabant florenis 68. A D^o Lubowiecki fru- entum et butyrum. A D^o Celosta vas halecum. A Comite a Tarnow triticum. D^a Plazina, magni Oeconomi quondam coniugė, acervus foeni. A Dno Gorta- i pisces et ab aliis reliqua minutiora. Martii eleaemosyna.

Post initium Aprilis, circa Dominicam Laetare, indictum erat Jubilaeum promulgatum per praecipua templa Cracoviensia hoc modo, ut a feria 2^a post minicam Passionis, quae in 6^am huius mensis inciderat, sumeret initium et minica Resurrectionis, seu 19^a eiusdem mensis, Cracoviae finem haberet. Alibi ro tum eius initium faciendum, cum notitia iuridica eiusdem perveniret. Ad ud consequendum, praeter ordinarias conditiones, visitatio templi parochialis cathedralis requirebatur. A communione Paschali, qui ante Dominicam Pal- rum ob Jubilaeum communicabant, non liberabantur et contra, qui infra heb- madam sanctam sacra Synaxi reficiebantur, utrique obligationi satisfaciebant. eo Jubilaeo nulla erat frequentia externorum, sed tantum Cracoviensium. at autem concessum a Summo Pontifice pro necessitatibus Christianitatis, sed tissimum Regni Poloniae aliorumque dominiorum, Regni Poloniae ac Sueciae biectorum, ut annotavimus 11^a Octobris anni superioris. Occasione huius Jubi- i variae ex hoc loco institutae erant Missiones. Nempe Podolonicum et Lu- vlam, quae sunt duae Civitates ex 13 Scepusiensibus, ad Regnum Poloniae ectantibus, missi tres: P. Josue Bruno, P. Franciscus Keczkowski, P. Andreas slnamargyci, quorum primus Polonicam et Germanicam, reliqui duo Hungari- m etiam calebant linguam, ad Polonos, Germanos et Hungaros iuvandos, qui illis partibus versantur. Manserunt nostri illis in locis per 5 septimanas, ma- o cum fructu, maxime vero Podolonici, ubi quia nullus Sacerdos externus al, omnia Parochorum munia nostri obibant. Missi post alii nostri Tinecum 2^a Miechovum, ad Monasteria Religiosorum et Staniątkos ac Sądecum, ad mo- 3^a asteria Monialium, cum omnium satisfactione et fructu. Ratione communionis Paschalis, quae tunc erat, quomodo satisfactum. Missiones nostrorum occasione Jubilaei: 1^a

[1]) Zebrzydowski Nicolaus.

Privilegium Francisci Bibliopolae Alvarorum imprimendorum quomodo intimatum.

Dederat R. P. Provincialis ad instantiam P. Simonis Kaczorowski privilegium imprimendi Alvaros Dⁿ Francisco Bibliopolae, de quo Superior domus nihil scivit. Quia vero D. Piotrowczyk (sic), antiquus noster Benefactor, iam librum Alvari coeperat imprimere , ideo 8ª huius mensis propositum erat in consultatione: an hoc privilegium tali rerum statu esset intimandum. Et conclusum est, intimandum quidem esse, sed talem modum inveniendum, ne offendatur D. Piotrowczyk.

Mors Pⁱ Stanislai Gawroński Posnaniae.

Obiit Posnaniae 11ª huius mensis P. Stanislaus Gawroński, Secundus Provincialis Polonus post P. Petrum Fabricium, uti ex iis, quae supra annotavimus, constat. De huius viri singularibus virtutibus et inprimis admirabili propria despicientia et unione cum Deo, de variis, quae in Societate obiit officiis et de morte felicissima, quam paralysis in parte sinistra corporis acceleraverat et viginti duobus diebus lecto affixum ad extrema deduxerat, vide historiam Collegii Posnaniensis [1]).

---

[1]) Historiam Collegii Posnaniensis, cuius mentionem Wielewicki saepius hoc fasciculo facit, ipse ante oculos habebat, dum Superioris Collegii Posnaniensis inde ab a. 1626 — 1629 munere fungebatur. Constat haec Historia duobus manuscriptis, quorum primum sub titulo: »Annales Collegii Posnaniensis Societatis Jesu« hanc adnotationem habet: »Post multos annos sui nescio quo fato interitus, tandem isti Annales inventi apud Praedicantium (sic) Vratislaviae et redempti aureis nummis sex a. 1798 mense Decembri ab Illma Radzewska, Succameraria Posnań.« Annales haec continent historiam Collegii Posnaniensis inde ab a. 1572 — 1653, scriptam foliis 150 (pag. 300). Attamen pars altera manuscripti madefactata, et vix et ne vix quidem legi potest. Alterum manuscriptum, cui titulus: »Historiarum Collegii Posnaniensis Soc. Jesu Tomus II«, incipit ab a. 1669, sub rectoratu P. Baltazar. Wielewieyski et concluditur a. 1771, sub rectoratu P. Michael. Orlowski. Manuscriptum hoc continet folia 190 numerata et 42 quae numerata non sunt.

Praeter haec duo manuscripta existunt alia 3, quae Collegium Posnaniense spectant, nempe: »Liber resignationum Collegii Posnaniensis Rectorum ab a. 1643 — 1771«, in quo inventarium Collegii singulis tribus annis conscribebatur.

Quartum manuscriptum habet: »Acta Consultationum habitarum in Collegio Posnaniensi Soc. Jesu iuxta ordinationem Patris Nostri Joannis Pauli Oliva conscripta, Potissimum in negotiis Collegii gravioribus, ex quibus informatio haberi possit pro subsequentibus temporibus, praeter eas consultationes, quae de personis fiunt, et aliis ordinariis rebus« ab a. 1684 — 1773. Quintum manuscriptum inscribitur: »Memorialia relicta Collegio S. J. Posnaniensi in eius visitatione« ab a. 1600 — 1773. Denique sextum, cui titulus: »Liber Collegii S. J. Posnaniensis« ab a. 1592 — 1773, continet indicem eorum, quae hoc libro habentur, ordinationes praepositorum generalium, secundam partem Visitationum Collegii, Varias resolutiones acceptas a R. P. Generali ab initio a. 1595.

Manuscripta haec omnia asservantur in Bibliotheca universitatis Jagellonicae Cracoviensis nr. 5194 — 5198, cfr. Chotkowski, Szkoły jezuickie w Poznaniu, Kraków 1893. p. 12 sq.

Accepimus per mensem Aprilem eleaemosynae in pecunia florenos 513. Eleaemosyna Aprilis.
)o Ligęza, Castellano Sędomiriensi legati florenos 200, eleaemosynae ab eo- florenos 77. Legati a Do Szoldra floreni 60. Pro piscibus collecti floreni 29.)o Bobrownicki floreni 25. A Virgine Agnete floreni 10. A. R. D. Nucerino eni 10. A. Da Magni oeconomi coniuge [1]) floreni 14. Ab aliis variis plusquam Res submissae 100 florenis aestimatae, nempe vas magnum vini ab Episcopo Hungaria, pisces, carnes, tortae, lardum, agnelli pro Paschate et varia alia iutiora.

Indicta erat lustratio Nobilitatis ad 1am Maii, quae sicuti supe- II. Lustratio Nobilitatis Cracoviensis.
ri anno parum felicem habuit successum, ita et isto anno vix me- rem obtinuit. Quia enim sub praetextu lustrationis nonnullos res vas moliri fama erat, ideo prudentiores quique spectatores tantum ius lustrationis esse volebant, non adiutores. Plurima Nobilitas Cra- viam convenerat et ultra Casimiriam in templo lustrationem insti- re tentabat. Sed quia et nullus Senator et ex Officialibus vix ali- is eo venerat, ideo lustratio sine ordine ac sine ullo Reipublicae sine ullo ordine facta et dissipata.
mmodo fiebat. Curabatur tamen diligenter a Proceribus nonnullis, i Cracoviae sub idem tempus cum magno comitatu morabantur, quispiam aliquem tumultum aggrederetur; quod et perfectum est.)bilitas enim videns, omnes ex praecipuis lustrationi non favere et achinationes, si aliquae orirentur, cohibere velle, sine ullis turbis tentatis discessit.

Quaesitum erat ab Admodum Rdo Pre Nostro, a quo die numerandum sit A qua die computandum triennium Superiorum.
nnium officii Superiorum. Ad hoc 9a huius mensis ita respondit, nihil esse esse tam exactam triennii rationem habere, cum a Summo Pontifice abroga- n sit, quod de hoc aliquando Societati praescriptum erat. Si tamen mentem am V. R. scire cupit, puto triennium ab acceptis patentibus numerandum e in istis Provinciis.

P. Simon Wysocki quinquagesimum annum sui Sacerdotii agressus, extra- Pris Wysocki extraordinariae primitiae.
linarias primitias in nostro templo celebravit 10a istius mensis, primas et se- ndas vesperas ac Sacrum decantans et manus capitibus hominum imponens. itati etiam erant illo die valde multi ad nostrum refectorium hospites. Pa- m necessaria et parum utilis visa est multis ista ceremonia, maxime cum in partibus non sit usitata; ideo et P. Joannes Argentus Provincialis, ea cognita, n eam probabat. Et sane nostros res novas inducere, maxime sine necessitate utilitate, nullo modo expedit. Instituerat quidem ea de re P. Superior consul- ionem et omnes Consultores putabant, id concedendum desiderio ac devotioni a Wysocki; tamen postea P. Superiorem poenituit concessionis huius et no- tatis.

[1]) Magni oeconomi arcensis munere fungebatur, post obitum Dni Plazae, nus Witkowski.

Recognitio legati data Dº Ligęza.

Cum 13ª huius Dⁿ Nicolaus Spytek Ligęza, Castellanus Sendomirensis, misisset 100 florenos, reliquos legati Mfcae Annae de Bobrek, et 15ª Aprilis 200ª etiam dedisset, sicuti 13ª Octobris anni superioris dederat 100: ideo de acceptis 400ª florenis, iuxta transactionem in Octobre anno superiori factam, data illis est a Superiore Domus recognitio.

12. Accepti mutuo a Dº Rab Mille floreni redditi Dᵃᵉ Zurkiewicowae ac debitum ei solutum.

Dª Catharina Zurkiewicowa, volens hortum nostro contiguum hac conditione emere, ut sibi advitalitate relicta, eum nobis resignaret, donaret ac inscriberet (ad eum enim hortum, qui a nobis a Dª Gutteterowa emptus fuit 7ª Maii anni superioris, aliquando pertinebat), repetiit a nobis tertium florenorum mille, quod illi debemus. Itaque a Dº Stanislao Rab Proconsule accepimus 21ª huius mensis florenos mille mutuos, eosque 23ª Dᵘᵃᵉ Zurkiewicovae dedimus totoque debito illi restituto, recognitionem, quam privatim Dᵃᵉ Zurkiewicovae dederamus, ab eadem recepimus ac laceravimus. Quia enim privatim cum ea transactum antea erat negocium, ideo etiam nulla necessitas videbatur quietationis publicae recipiendae. Porro cum in emptione horti dicti Dª Zurkiewicowa difficultates haberet ob absentiam eorum, qui iuris sui in hortum resignationem facere dedebant, ideo mille florenos acceptos tamdiu apud nos deponendos Dª Zurkiewicowa censuit, quamdiu difficultates non tollerentur. Qua de re significatum erat R. P. Provinciali.

Eleaemosyna Maii.

Data nobis eleaemosyna per mensem Maium in pecunia florenis 353, nempe a Dº Ligęza, Castellano Sendomiriensi floreni 100 ex residuo Legati. A Dº Andrea Staręski ex maiori Polonia missi nobis aurei 50 seu 175 floreni (quia tunc quilibet aureus tribus florenis et grossis 15 constabat). Ab aliis variis plusquam 66. Res submissae florenis 101 constiterunt, nempe Dº Thesaurario Regni, Danielowicz tritici metretae 20. A Praeposito Miechoviensi, Dº Mathia Łubinski, triticum, siligo, hordeum, pisa. Ab Abbatisa Staniątkoviensi[1]), a Dna Szelingowa, a Dª Pipanowa butyrum, casei, millium, pultes. Varia alia minutiora a variis maxime pro primitiis Prⁱˢ Wysocki.

13. *Bartholomaeus Lobzinski* ex Societate dimissus certas ob causas.

Bartholomaeus Lobzinski[2]), qui in Societate sex annis morabatur et ad hanc S. Barbarae domum a 10 fere mensibus Calissio missus erat, ob varia in quibus corrigi nolebat: ob elatum spiritum, amorem commoditatum, libertatem agendi et loquendi, fugam laboris ac mortificationis et potissimum ob defectum candoris, 11ª huius mensis dimissus est ex Societate, ex voluntate Admodum Rdi P. Nostri, de qua significaverat R. P. Provincialis. Post dimissionem primum suos defectus visus est agnovisse, quos antea noluit agnoscere et totius vitae in Societate actae, coram uno ex nostris facta Confessione, casum suum miserabilem deflebat. Sed brevi rediit ad ingenium et in saeculo sacerdos factus, vitam dissolutam duxit et non multum post mortuus est non bene, uti dicebatur, ad mortem sese comparans.

Offensioni Monia-

Dum hoc mense unum sacellum templi SS. Petri et Pauli Apostolorum versus Monasterium Monalium S. Andreae lamina aerea tectum fuisset et ex

---

[1]) Anna Caecilia Trzcińska.

[2]) Nomen hoc in archetypo alio atramento deletum, in indice tamen permansit, sequenti modo annotatum: »Bartholomaeus Lobzinski scholasticus ex Societate dimissus instar ob musas (Mscrpt. fol. 572 nr. 13).

ali, in modum draconis efformato, tempore magnae pluviae tanta vis aqua- lium ratione canalis occurritur.
ı decidisset, ut in monasterium, inferius situm, magno impetu irrumperent:
erunt ad nos Moniales 12ª istius mensis R. D. Praepositum Corporis Christi,
tunc illius Monasterii curam habebat[1]), conquerentes, quod ita aqua eas obru-
ıs, et petentes, ne canales ex templo versus earum monasterium dirigantur.
ponsum est: non ob canalem ita positum, sed ob earum culpam id conti-
e, quia videlicet in area ante monasterium maiorem aquaeductum, quem
ea nostri suaserant, admittere nolebant. Brevi ergo post, aperto loco ampliori
aqua ex pluvia decidente alio derivanda, periculum illud desiit et pro illo
ıpore et pro sequenti.

14. Mors Nicolai Zebrzydowski, Palatini Cracoviensis, de multis aliis et de nobis optime meriti

Mortuus est 17ª huius mensis Nicolaus de Zebrzydowice Zebrzy-
wski, Capitaneus Generalis et Palatinus Cracoviensis, insignis huius
strae Domus et usque ad mortem perseverans Benefactor. Nam
taceam illum Confundatorem Collegii nostri Lublinensis, Extru-
ɔrem nonnullorum templorum, Fundatorem Patrum Bernardinorum
loco Calvariae, in quo monasterium, templum et plurima sacella,
huc vivens, ex muro, vario artificio construxit; PP. Carmelitarum
scalceatorum ac Monasterii Monialium S. Theresae magnum Pro-
otorem; de Congregatione Misericordiae, cui una vice tria millia
ɔrenorum dederat, optime meritum; ut inquam haec et alia pluri-
a taceam: Domui huic nostrae nunquam destitit bene facere, etiam etiam sub tempus Rokoszi.
ɔ tempore, quo tumultus Rokoszanorum duravit. Cui ille sese im-
icaverat non quidem illa intentione, quam haeretici aliique rebelles,
ıi se illi adiunxerant, habebant; non tamen sine culpa, ut ex iis,
ıae de actis Rokoszanorum fuse retulimus, patet. Quam tamen cul-
ım ille diu non agnoscebat. Obiit omnibus munitus Sacramentis et
ıstris per duos dies ac noctes illi asistentibus, imo ab uno ex no-
ris et SS. Eucharistiae Viaticum et extremam unctionem sumere
ɔluit, quod et factum est.

Auxilium miraculosum B. Campiani Martyris.

Significaverat 20ª istius mensis P. Nicolaus Szelski P. Joanni Argento
ɔvinciali de uno Sacerdote externo, in extremis posito et per invocationem
Campiani, Martyris Societatis nostrae, sanitati restituto, qui etiam illi in ma-
ɔ lumine apparuerat.

Adventus Pris Provincialis. Oratio 40 horarum in S. Petro.

Venit R. P. Provincialis Joannes Argentus 25ª huius Cracoviam et inpri-
is coepit visitare Novitiatum. Habuimus Orationem 40 horarum pro necessita-
bus Regni et Christianitatis in templo novo SS. Petri et Pauli Apostolorum
er duos dies, a 28ª huius sumpto initio. Magno concursu ab omni statu homi-
um frequentata ea Oratio. Cantavit in ea et vesperas utrasque et Summum

[1]) Martinus Kłociński.

Sacrum R^mus Sirmiensis Episcopus. In Summo Sacro concionatus R. D^r Łukom ski, Canonicus et Doctor Theologus, magna cum satisfactione. In fine Orationi concionem habuit P. Andreas Brzozoviensis, cuius quaedam verba in malar partem arripuerant PP. Dominicani, ut sequenti mense dicemus.

Eleaemosyna Junii.

Florenos 163 in pecunia pro eleaemosyna hoc mense accepimus. Ab Ep scopo Cracoviensi [1]) florenos 50. A Palatino Cracoviensi [2]) ante mortem floreno 28. A M. D. Thesaurario Curiae D° Górski florenos 30. A R. D° Bucki floreno 10. A quibusdam Benefactoribus florenos 12. A variis aliis floreni 32. Res data 66 florenis sunt computatae, nempe vas vini a D° Kisiołek, triticum a D° Amando ligna a Palatino Cracoviensi, casei ab Abbatissa Sądecensi[3]) et varia minutior ab aliis.

15. Ob verba nostri Concionatoris male accepta

Dixerat aliquid noster concionator in fine superioris mensis Orationem concludens, contra Lutherum, Oecolampadium, Erasmum obiter. Et cum Erasmum verum corvum fuisse insinuasset, quidam malevoli, qui antea R. D^m Piekarski Dominicanum concionatorem templ parochialis nonnulla de corvis in aede B^mae Virginis dixisse audiverant et contra nostros eum sermonem direxisse putabant, omnia quae contra haereticos erant dicta, tanquam contra D^m Piekarsk essent dicta, cum magnis et falsis amplificationibus tum D° Piekarski, tum Patribus aliis Dominicanis retulerunt. Addiderat noster concionator, Oecolampadium auloedum fuisse et visa aliqua Diana, hanc artem exercuisse: quia D° Piekarski artem fidibus pulsandi noverat illum omnino a nostro notatum significabant. Commoti hac re vehementer PP. Dominicani, nihil quaerentes a nobis, an res ita ut refe rebatur se haberet nec ne, et in templo Parochiali B^mae Virginis e in templo SS^mae Trinitatis, 2^a huius mensis, ingentes contra nostro invectivas instituerunt. Et quidem ille, qui in aede SS^mae Trinitati concionabatur, illa verba Apostoli: »Inimici crucis Christi, qui terrena sapiunt, quorum Deus venter est et gloria in confusione eorum«, per unum fere horae quadrantem nostris applicabat, atroces mordacitates inspergens. Dum ita res procederet et tota civitas ea contra nos dicta audiret, Venerabile Capitulum Cracoviense voluit providere, ne talia inter nostros et PP. Dominicanos serperent. Et quidem R. D. Joannes Zerziński, Vicarius in Spiritualibus Generalis, nobis male affectus nostri concionatoris verba nimis exagerans, per eum, quem ad nos miserat, varias minas etiam de prohibendo nostro a concionatori

Patres Dominicani

contra nostros invectivas publice pro concione faciunt

Capitulum his provi det.

[1]) Martinus Szyszkowski.

[2]) Nicolaus Zebrzydowski.

[3]) Elisabeth Kołaczkowska, hoc anno, post Sophiam Boczkowska, electa

iunere addebat, mitior tamen postea factus erat, dum ei Superior omus, ad eum veniens, rationem totius huius negotii dedisset; quamis contra nostrum concionatorem, qui etiam ad eum postea iverat, multa acerba dixit. Miserant etiam nostri ad PP. Dominicanos R. D. Andream Łukomski et R. D. Sebastianum Nucerinum, qui nostri concionatoris intererat concioni. Hi illis nomine nostro ostendebant, quam falsa illis contra nostros sint relata et quam atrociter eorum concionatores contra nostros e loco publico sint debachati. Amice etiam conquerebantur, quod non audita altera parte ita processerint et petebant, ne aliquid imposterum simile fiat. Venit statim ipse Prior ad R. P. Provincialem, declarans summum suum dolorem ex iis, quae se inscio sui concionatores fecerant, et ad omnia, quae vellet R. P. Provincialis, se submisit. Res ergo ita est composita, ut et noster concionator prima occasione et PP. Dominicanorum concionatores similiter pro concione reprehendant eos, qui ad contentiones et discordias seminandas aliter referunt ea, quae pro concionibus dicuntur. Deinde et illud constitutum, ut si vel nos aliquid intellexerimus referri de Patribus Dominicanis contra nos, vel illi a nostris contra se, prius Superiores privatim ea de re agant et non statim publice res fiant. Satisfecit abunde noster concionator, dum in aede B. Virginis in arena sub idem tempus concionaretur apud PP. Carmelitas Mitigatos, primae conditioni, ostenditque ex occasione, irrito conatu quosdam et non sine magno peccato discordias inter religiosos seminare relationibus falsis etc. An idem factum fuerit a PP. Dominicanis, nihil nobis constare potuit. Vel ab Officiali D° Zerzyński, vel ab aliquo ex Praelatis nobis malevolis, significatum hoc negocium fuit Episcopo Cracoviensi. Et licet eidem nos etiam de re tota scripsissemus, magis tamen ille suorum litteris quam nostris credens valde acres ad nos miserat litteras. Ita nimirum et Praelati Cracovienses et Academici etiam minimas occasiones contra nos arripiunt et eas non facile deserunt.

Per Praelatos nostri expostulant cum PP. Dominicanis.

Venit eorum Prior ad P. Provincialem.

Componuntur omnia.

et compositioni satisfecit noster.

Episcopus ob hanc rem nostros perstringit.

A 5ª huius mensis ad 13am visitavit domum hanc R. P. Provincialis et varias de totius Provinciae negociis habuit consultationes.

Visitat R. P. Provincialis.

16. *Adrianus Grodecki* [1]) postquam 10 annis in Societate mansisset, ex eadem 7ª huius est dimissus. Is ob rem nullius momenti, seu ob levem reprehensionem, ante annum, Torunii gravissime turbatus, ita obstinate dimissionem petiit,

Adrianus Grodecki ex Socie-

[1]) Nomen hoc alio atramento deletum est, sed mox et anno sequenti de ipso iterum fiet mentio. In indice archetypi nomen hoc quoque permansit.

tate dimittitur, obstinatissime enim petebat dimissionem.

ut nullus omnino modus eum ad saniora consilia reducendi etiam ab ipso R. P. Provinciali inveniri possit; ut interim taceam, domi nostrae cum plusquam tribus mensibus moraretur, plurima cum illo fuisse et suavia et acria tentata irrito conatu. Imo et ante dimissionem nullo modo ad indifferentiam adduci potuit, sicque sine confessione et absolutione datae illi patentes, ut videlicet Societas esset libera ab homine ita desperato, qui si non fuisset dimissus, vel ad insaniam vel ad violentas sibi manus inferendas redigendus non paucis videbatur; id enim etiam facies eius praeferebat. Venerat Cracoviam ad S. Barbaram Torunio 2ª Aprilis, qua die quidam Staskowski, qui vocationem et domum probationis Societatis, ad quam venerat, deseruerat, ex equo deciderat et cervice fracta statim mortuus fuerat. Sciebat de hoc miserabili casu Grodecki, quia fere per eum locum iter faciebat, in quo res contigit, nihil tamen eum atrox exemplum movit.

Non movetur exemplo unius inconstantis statim mortui.

Discedit R. P. Provincialis.

Renovatio Votorum more consueto 12ª istius mensis praesente et celebrante R. P. Provinciali peracta. Sequenti die post discessit a nobis R. P. Provincialis Calissium versus, cum P. Stanislao Radziński, qui tunc eius socius erat, et cum P. Friderico Szembek, quem ob quaedam negocia iusserat secum ad certum tempus Calissium ire.

Rectores ante confirmationem ad horam considerationis tenentur.

Quaesitum erat a R. P. Nostro, an Rectores, quando incipiunt gubernare, etiamsi nondum sint confirmati, statim obligentur et ad horam considerationis et ad docendam doctrinam christianam. Ad id 18ª huius mensis ita responsum est: Antequam Rectores accipiant patentes, dum actu gubernant, tenentur ad horam considerationis; ad doctrinam vero christianam non nisi postquam confirmati sunt, licet patentes nondum acceperint.

17. Sepultura Palatini Cracoviensis.

Sepultura Palatini Cracoviensis, de cuius morte 17ª superioris mensis egimus, in templo arcensi solenniter peracta est 21ª huius mensis. Omnes nostri Sacrum defunctorum pro anima eius dixerunt et Fratres Coronas. Invitatus erat pro cantando Sacro lugubri et pro deducendo pontificaliter funere R^mus^ Episcopus Sirmiensis[1]) tum ab ipso filio tum ab aliis, sed id R. D. Zerziński officialis impedivit. Non aequis enim oculis ipsum Episcopum praedictus Officialis aspiciebat. Dabant inter alias rationes nonnulli etiam hanc, quod videlicet molestum illi esset, perpetuo fere nobiscum praedictum Episcopum conversari. Quod an se ita habeat, viderint illi. Fama erat corpus Palatini secreto translatum in Calvariam a PP^bus^ Bernardinis.

Comes Homona moritur.

Hac ipsa die Laskis prope Samboriam mortuus est Comes Georgius Drugeth de Homona, Fundator Collegii nostri Homonensis. Et quidem mortuus est non sine suspicione veneni, vir ob fidem catholicam inter Hungaros promovendam et ob alias varias virtutes longiori vita dignissimus. Decessit ex hac vita

[1]) Ladislaus Majthenyi.

itus omnibus Sacramentis assistente P. Martino Kaldi, nostrae Societatis, qui mortem eius Cracoviam venerat.

Festum Sancti Patris Ignatii consueta solennitate obiimus, cantante sum- 18. Festum S. Patris.
a Sacrum Episcopo Sirmiensi et concionante R. D. Sebastiano Nucerino in io eiusdem Sacri. Excepti prandio R^mus D^s Suffraganeus Cracoviensis, R^mus copus Sirmiensis, R. D. Nucerinus et Magnificus D^s Szydłowski. Hoc anno, Eius patrocinii miraculosum auxilium.
quo mense id factum sit non invenio, quaedam Mahona dum in partu per ium gravissime laboraret et filium enixa, post unicam oscitationem iam iam tum exhalantem, obstretrix pia B. Ignatio devota et ipsa humi prostrata B^i Pauxilium implorat et aliis praesentibus idem omnino suadet. Non defuit Dous ferventibus orationibus ac votis conceptis. Brevi enim post puer revixit aeque sanitati patrocinio B. P^is post modum restituitur. Mater grata benead altare Beati tabellam argenteam appendit.

Accepimus mense Julio pro eleaemosyna in pecunia florenos 156. A R^mo Julii eleaemosyna.
scopo Praemisliensi [1]) florenos 50. A D^o Joanne Zebrzydowski, Capitaneo ccoronensi, florenos 50. A Virgine Langowna (praeter ordinariam, quam sinis mensibus a multis annis florenorum 8 dare solet) florenos 10. A Virginis pro nobis mendicantibus florenos 13. A variis aliis florenos 33 et aliquid plius. Res submissae florenis 56 aestimatae sunt, nempe vas vini a Mfco Dno gno Oeconomo[2]), a Virgine Szydłowska prandium; butyrum, pisces, panes, cars ab aliis.

Post mortem D^i Georgii Homonai videns P. Alexander Dobokai nostros Media pars debiti pro Comite Homona solvitur domui.
ud S. Barbaram metuere, ne 200 floreni praedicto Domino 2^a et 26^a Januarii, supra annotavimus, mutuo dati ob eius mortem pereant, ipsemet ex pecunia quisita 100 florenos seu mediam partem debiti nobis 20^a Augusti reddidit et altera parte brevi reddenda bonam spem fecit. Quae tamen nonnisi post os annos, ut suo loco habebit, restituta est.

Eadem die D^s Petricovius, Juris Doctor, 100 exemplaria pro eleaemosyna Doctoris Petricovii eleaemosyna in libris.
mui miserat, librorum Precariorum Polonicorum, a P. Laterna S. Memoriae itorum, titulum Polonicum »Harfa« praeseferentium, qui postea venditi in emptionem aliorum librorum conversi sunt; quod etiam fiebat cum aliis libris, ae vel ante vel post praedictus D^s Doctor domui nostrae dabat. Antiqua et 19. A Virgine Langowna floreni 1000 pro solvendo horto.
mus et templi nostri Benefactrix virgo Barbara Langowna, sciens nos mille renorum debitum contraxisse necdum exsolvisse ex illis, quae mutuo accepemus pro horto emendo tertiam partem, ideo 21^a huius mensis mille florenos Valentino Mathiae ad manus P. Superiori ob exolvendum reliquum debitum rti deferendos tradidit. Quibus acceptis P. Valentinus statim in genua provotus iussit, ut Virgo Barbara secum alternatim Hymnum »Te Deum laudamus« citaret. Quod cum factum esset, quaesiit virgo: cur eam iusisset hymnum aedictum recitare. Ideo, subiecit ille, iussi, ut Dei agnosceres beneficium, qui Cur P. Valentinus Confessa-
i satis pauperi benefaciendi large famulis suis dat tantam gratiam, quantam teris Regni Proceribus et aliis plurimis ditissimis non dat. Ita enim bonus

[1]) Joannes Wężyk.
[2]) Witkowski.

rius iusserit eam Hymnum Te Deum laudamus dicere.

Pater pientissimam virginem (eius enim confessarius ad mortem usque erat) et in humilitate et in tam larga eleaemosyna gratiae divinae recognitione instituere volebat. Accepta eleaemosyna Superior Domus, quam sub hoc tempus ab illa virgine (quae singulis mensibus ordinariam eleaemosynam 8 florenorum et extraordinariam valde frequenter a multis iam annis domui submittebat) non expectabat, licet valde sollicitus esset de mille florenis D° Stanislao Rabo in Septembri, sicut convetum erat, solvendis, sequenti die Sacra nostris Sacerdotibus et Coronas Fratribus pro tanta Benefactrice indixit et eandem adiit ac illi totius domus nomine, uti conveniebat, magnas egit gratias.

Sacra pro ea indicta.

Eleaemosyna Augusti.

Insignis hic mensis fuit magna eleaemosyna pecuniaria, quae ad 1479 florenos ascendit. Nempe a Virgine Langowna floreni 1000 pro reliquo debito, in emptione horti contracto, solvendo; a Mfco D° Rudnicki legati post mortem eius aurei 50, qui 200^{s} florenos legaverat et tunc in Maiori Polonia quilibet aureus 4 florenis constabat, Cracoviae tamen nonnisi 175 florenis tunc constabant. Ab Episcopo Cuiaviensi [1]) floreni 100, a Consulibus Cracoviensibus floreni 100, a Comite a Tarnów floreni 50, Executores testamenti D^{i} Kochanowski florenos 20; ab aliis variis 28 floreni etc. Iam res datae computatae sunt florenis 81; nempe libri a D° Doctore Petricovio florenis 60, duo vasa butyri a D° Magno Oeconomo, a Dª Gawrońska vas butyri et casei et aliud vas a D° Skórczewski et varia ab aliis esculenta ac poculenta.

20. Expeditionis Nostrorum in Valachiam causa.

Quia sequentibus mensibus Septembre ac Octobre tum expeditio nostrorum in Valachiam cum exercitu contra Turcas ac Tartaros, tum insignis clades contigit, ideo haec breviter, quomodo transacta fuerint, perstringemus. Osmanus, Turcicus Imperator, praetensa Kosacorum in eius dominia irruptione (qua illi Tartaricas in Russia depraedationes sive etiam aliquam aliam ob causam ulcisci sese aiebant) et impulsu rebellium Germanorum, quorum Legati Constantinopoli tunc degebant et contra Polonos stimulabant, haud perinde formidoloso (!) sibi futuro (!) Ferdinando putantes, si nostri per acies distinerentur, repulso Constantinopoli et indignissime tractato Otfinovio [2]), Regio internuntio, ius etiam hostium sacra legationis et fas gentium violavit. Praefectum, quem Polonis faventem et Valachis transitionem ad Polonos suadentem intellexerat, constrictum vinculis ad supplicium Constantinopolim retrahere iubet. Statim Skinder Bassa copias colligit. Gratianus [3]), qui etiam Tartarorum incursiones saepe nuntiabat, sive vera sive simulata in nostros propensione, de apparatu

Osmani Turcici Imperatoris foederorum violatio.

Eius iussu Skinder Bassa exercitum colligit.

[1]) Paulus Wołucki.

[2]) Hieronimus Otwinowski, missus erat Constantinopolim anno precedenti, de pace cum Turcis tractaturus.

[3]) Gratianus erat dux Valachiae.

Skinder Bassae nostris significat, auxilia contra eum promittit et ut Skinder Bassae nostri occurrant, suadet. Addebant fidem crebriores in dies de apparatu Turcico nuntii. Nec iam dubitabant nostri de bello, sed illa in re haerebant: pergerentne in Valachiam, an in Poloniae Regno operarentur hostem, seu an defensivo tantum, an etiam offensivo bello contra hostem esset procedendum. Pro utraque enim parte plurimae non deerant rationes. Accendebat Gratianus multorum animos ad bellum offensivum, sed Stanislaus Zolkievius, supremus exercituum Dux et Regni Cancellarius, initio renuebat, memor illius veteris: »Omnia prius consilio experiri quam armis sapientem decere;« tandem militibus instantibus, fortiora quam prudentiora suadentibus accessit, maxime cum intellexisset et Regis et variorum Senatorum eandem esse sententiam. Scripsit ad Regem literas, quibus significabat: se hactenus a bello offensivo fuisse alienum, ne cum parva manu egressus patria, velut uno ictu exercitum absumeret; non se tamen ultra detrectare certamen et discrimen, imo cuique tam se ipsum quam filium unicum offerre; hoc tantum a Deo votis expetere, ut si aliquid sinistri immineat, id suo potius filiique sanguine et vita, quam exercitus patriaeque damno pietur. Solatium mortuis et praemium fore, si teneret Rex utrorumque memoriam: aut superstitem bello filium, fortuna si servaret, Patris vicem in eo ne oblivisceretur. Sibi enim iam actam aetatem, certum et decretum mori: hoc solum se infesso laboribus et expeditionibus relinqui, novissimum spiritum domi inter contumelias, an in acie per fortitudinem effundat. Haec inter alia non pauca Zolkievius ad Regem scribens, post ad castra pergit. Militum 5 millia stipendiariorum et duo tantum millia Kozakorum (nam alii illum sequi nolebant, eo quod acerbior antea contra illorum in Turcas excursiones illis videretur[1])) recenset, Ty-

Nostri deliberant: an defensivum an etiam offensivum bellum inferre debeant

Concludunt de offensivo.

Ea de re significat Regi Zolkievius

et nonnulla ab eo petit.

In traiectu

[1]) Veram huius defectionis causam ignorasse videtur noster Wielewicki. Paulo ante enim venerat in Rutheniam Graecus quidam, nomine Theophanes, qui a Turcis Moscoviam missus erat ad foedus cum duce Moscoviae contra Polonos componendum. Hic Kijoviae commorans Kozakorum animos, praesertim ipsorum praefecti Konaszewicz, contra Polonos incitavit. Cum enim episcopi rutheni a Unionem cum s. Sede apostolica (1596) iniissent, religionem graecam a Polonis oppressam esse, praetendebat. Ad renovandum schisma consecravit Theophanes, qui episcopum prae se ferebat, inscio rege nostro Sigismundo III octo episcopos, quamvis nulla sedes episcopalis in Ruthenia vacabat. Qua re factum est, ut Kozakorum paucus tantam numerus ad propugnandos Turcas Zolkievio progredienti obviam venerit.

nostrorum per Tyram fluvium mala omina.

ram fluvium 3ª et 4ª Septembris traiicit; in quo traiectu tum nitratus pulvis, qui vehebatur, in profluentem demersus, tum cum moveretur agmen, signum Supremi exercituum ducis sine violentia ulla adhibita fractum, mala omina multis visa.

Salutatur a nostris novus Palatinus Cracoviensis.

Eadem 3ª Septembris novum Palatinum Cracoviensem, Joannem Comitem a Tęczyn, Domus Superior cum Patre Alberto Czerniakowski, suo Antecessore, Moravicis invisit, adeptum Palatinatum gratulatus est et sua obsequia religiosa obtulit. Humanissime nostros excepit Palatinus omnemque suam benevolentiam ostendit et brevi post stipendium salis Vielicensis, illi tanquam Palatino debitum, nobis ad vitam usque suam donavit, quod et Antecessor eius fecerat. Constat

Solvimus debitum Dº Rabo.

id annuis florenis fere 111. Restituimus Dº Stanislao Rabo Consulari florenos mille (quos nobis in Maio mutuos dederat) 4ª huius mensis, acceptamque ab eo recognitionem laceravimus. Sed iam ad nostros in Valachiam redeamus.

21. Gratianus Agam Turcicum in vincula coniicit.

Vix nostri Tyram traiecerant, cum undique rumores per Valachiam sparsi sunt, Polonos iam terra potiri, ingentem eos habere exercitum, quos Gratianus ipse mirum in modum exaggerabat. Interim Turca suspectum iam habens Gratianum, Ali Agam cum nonnullis Turcis ac Tartaris, qui clam fere mille in Valachiam sese insinuarant, submiserat, ut Gratianus vinctus Constantinopolim deduceretur. Habens eam rem perspectam Gratianus et nostrorum, qui iam Tyram traicerunt, spe fultus, prodiit in campum, in quo erant posita tentoria. 5ª huius ibi dum sedet, advertit Agam in suo tentorio suum locum occupantem, qui etiam illi nomine Imperatoris denunciat, eum esse vinctum et captivum, in signumque eius rei strophiolum manibus Gratiani imposuit. Gratianus clava militari, quam manu tenuit, Agam percutit, eundem catenis cingit ac incarcerat cum nonnullis

Alios Turcas mactat.

aliis. Reliquos, qui penes Agam erant Turcas cum aliis, qui erant in civitate, perimit. Pauci Turcarum fuga elapsi Skinder Bassae, iam Valachiae apropinquanti, occurrunt et omnia nuntiant. Cognita strage Turcarum nostri coeperant esse securiores et ex disciplina militari nonnihil remittere. Valachi nostrorum perspecta paucitate, an nobis

Cognita nostrorum paucitate, fugam meditatur, sed eam impedit Zolkievius.

an Turcae adhaerere deberent, haerebant. Gratianus vero, nuntio certo accepto de minore spe exercitu nostro, fugam meditabatur et vitatis nostrorum castris, Chocimum venit, ut inde per Pocuciam in Germaniam evadere fuga posset. Sed eam fugam impedit Zolkievius et securioribus litteris, ut veniret in castra, admonet. Quibus ille territus, certo si abnuisset exitio, ultra nec fugendi nec manendi potens, paucis suorum comitatus 7ª Septembris in castra venit. Cognoscebantur

Venit in castra.

nostris Ducibus Zolkievio et Koniecpolscio et ab aliis tam Gratiani
am Valachorum artes; sed praemebantur ob militem, ut spe do-
tivi a Gratiano promptior in officio esset et ut Valachi animos ad
stros facilius inclinarent. Benigne ergo et honorifice in castris ha-
tur Gratianus, convivio etiam excipitur et per epulas ac vinolen-
m consilia, copias, animum hostium ab eo nostri expiscantur. Sed
utus Gratianus numerum hostium extenuat et aperte non procedit.
sede belli interim Duces consilium habent et paucitatem militum
lentes, ire versus oppidum Cecoram camposque et locum, quem
m Joannes Zamoscius insederat, occupare ipsis visum. Aggregaban-
r sub id tempus ad Skinder Bassam magnae Turcarum et auxi-
riorum copiae. Aderat Galga, Chani frater, et Kantimir cum ingenti
artarorum exercitu. Aliquod etiam Primores Valachi ad Turcas pro-
giunt. Gratianus vero militem ad praelium et festinatos casus con-
nuo impellebat, ut Skinder Bassa, antequam illi Tartari iungerentur
ta enim aiebat), longinquitate itineris fessus facilius opprimeretur.
ed ille forsan hoc modo aut nostros prodere et meritum aliquod
pud Turcam obtinere, aut ipse fuga sibi consulere meditabatur. Ven-
um ad Cecoram oppidum 12ª huius mensis et ibidem castra me-
antur, missusque cum expedita manu Odrzivolscius speculatum con-
ilia, animum, itinera, copias hostium, brevi rediit, hostes adesse nun-
ians. Signum frumentatoribus tormento, ut redirent, datum. Pars
egressi, plures onusti praeda aut palantes per agros in manus ho-
tium circumventi venerunt. Orto die 18ª istius mensis hostes, com-
ositi per vexilla, consistunt. Nostri etiam in campum prodeunt. Ve-
itationes crebrae in longum diei productae, prospero nostrorum eventu.
Tartari in velites incurrunt et eorum cohortes turbant, sed Dinophius
um suis erumpens ita pugnam restituit, ut velitibus iterum Tartari
ederent, quanquam cedendo astum consuetum occultabant, ut vide-
icet fuga sua nostros ulterius evocarent. Nox interim imminebat,
deo Zolkievius receptui canere iubet. Accensi nostri summam certa-
minis in crastinum deposcunt a Ducibus, nec Duces abnuunt, ac de
praelio crastino inter se conferunt. Cognoscitur interim a Tartaro
captivo, hostium adesse 100 millia, unde de differendo certamine
coeperunt Duces cogitare; sed miles in sua postulatione arciter per-
stitit. Itaque relicto valido a tergo castrorum, qua fluvio dividebatur,
praesidio, 19ª huius mensis certamen in apertum producitur hoc or-
dine. Una et altera carrago, quas lixae agerent, ex centum circiter

Honorifice et benigne tractatur, licet suspectum Duces haberent.

De sede belli fit consilium.

Skinder Bassae multi aggregantur.

22. Castra metantur ad Ciecioram.

Hostes prodeunt in aciem.

Velitationibus, quae nostris feliciter cedebant, dies absumitur.

Instruitur a nostris sequenti die acies.

vehiculis conficitur, fimo ac terra repletis. Utrique a tergo, fron lateribus quatuor tormenta et aliquot bombardarum soraca addunt

Quae tamen non eo ordine, qui praeceptus erat, processit.

Inter haec facto spatio, pedites emittebantur duabus castrorum port addito praecepto, ut pariter procedentes eatenus ex aequo progred rentur, quoad relictus in medio campus succedentes sibi legiones totu que exercitum reciperet. Sed incassum data imperia. Nam cum D cum alter gravi senecta vix omnia per se intervisere posset, alt autem emittendis cohortibus attenderet, sinistra carrago haud proc vallo substitit, dextra ultra quam satis progrediens frontem propriu que latus late et longe nudavit sicque acies, quae quadrata es debuerat, in enormem et parum utilem mucronem porrigebatur. H stes etiam suas acies instruunt et validissime in nostros incurru

Praelium atrox per 6 horas durat aequali Marte.

Initio quidem nostri felicissime hostes reiiciunt, sed postea non p rum turbatis aciebus, atrox commissum praelium illudque varium anceps ad noctem usque duravit per 6 horas, quae etiam pugna diremit. Caesa hostium 3.500, maior numerus vulnerati. Ex nostr

Caesorum et vulneratorum numerus.

350 desiderati. Inter hos ceciderunt Primipilarii Wrzescius, Goslici Kowalskovius. Duo iuvenes Zolkievii vulnerati et varii alii cohortiu Praefecti, ut Dinophius, Strusius, Kasanovius, Almadi Hungarus, Pra fectus peditum.

23. In castris dum Duces deliberant de nostris liberandis ab hoste, tumultus ingens oritur, quem fuga multorum secuta.

Vix nostri sese in castra recipiunt, dum belli Duces praecla advertentes in tanta nostrorum paucitate contra tantum exercitu aperto campo nullo modo pugnandum esse, de modis deliberat quibus et per tractatus hostes aliquando tempore distineant et m nimento currorum septos nostros per medios hostes ad fines Reg deducere possent; dum, inquam, haec Duces deliberant, ingens tumu tus in castris oritur ingeminantium, in quanto fuissent omnes disc mine, a quo nec iam abessent undique clausi: superesse tantum mo tem et aeternam oblivionem etc. Hinc secutus panicus terror, in q ille se putabat felicissimum, qui primus ruebat ad exitium et summam confusionem sine consilio quilibet fugiebat et nescieb quo vel propter quid. Principium fere fugae erat a Gratiano, q

Gratianus fugit et occiditur.

etiam illam aliis suadebat; metuebat enim, ne Skinder Bassae trad retur et supplicium lueret. Equo igitur in alteram ripam Pruti elatu exitium, quod evaserat, ad breve tempus latebra distulit; except enim unius Valachi tugurio, ab eodem Valacho trucidatur, qui tam postea Valachus Alexandro, Principi Valachiae facto, cum caput Gr tiani premium ab illo sperans attulisset, ab eodem peremptus es

solito Principibus metu, ne quis simili facinore paratum ex diverso apud alium praemium etiam ex se speraret aut peteret. Gratianum secutae plurimae cohortes etiam cum suis Praefectis lugubri spectaculo et obvia poena, dum alii vadorum ignari peralto et subdolo amne haurirentur, alios densi raperent traherentque vortices et si qui in alteram partem elati, statim a Scythis at Valachis in sylva ipsiusque latebris trucidabantur. Egressi Duces cum Centurionibus nec imperio et autoritate nec precibus evocare poterant fugientes et ne violenter retraherentur, tum fluvius tum hostium saevitia et proprium cuiusque periculum obstitit. Nec finis miseriarum; stationes et magna ex parte castra relicta videntes, obvia quaeque diripiunt et magnam castrorum partem accendunt lixae et calones, qui fortunam, ubicunque inveniunt, amant. Extincto tandem incendio redierunt in castra multi inviti, plures nocentes, qui more captivorum attoniti, ruinas et busta castrorum defixo vultu intuebantur. Nullus tunc in iudicium vocatus, dissimulantibus omnia Ducibus et adhuc incertis, periculosiorne foret severitas an clementia. Et nisi Duces cum Centurionibus salubri cum Skinder Bassa tractationum simulatione confusionem exemissent simulque vim hostium cohibuissent, omnes extremo exitio valde propinqui erant. Quanquam tunc Deus ipse nos tutatus est, qui Turcas et Tartaros tenuit, ne per octo dies castra nostra adirent. Confusione tanta utcunque sedata, Imperator Zolkievius omnes classico convocat. Cum frequentes convenissent, diu tacitus stetit; tandem gravissima oratione ostendit acerbitatem eorum, quae post conflictum generosum in castris contigerunt, ostendit et periculum ab hoste imminens a tot hostibus et denique hortatur, ut necessitate faciant virtutem, se praeeunte et caput primo suum in omnem aleam devovente, per medium hostis reditum in patriam tentent. Assenserunt sublato clamore milites et se ad resumendam militiam omniaque, quae iusserit, facienda obtulerunt maxima cum alacritate.

Gratianum variae nostrorum cohortes sequuntur et pereunt

24. Calones castra spoliant et incendunt magna ex parte.

Sopita confusione

Zolkievius oratione ad saniora reducit.

Sed redeamus nonnihil ex castris. Ante Generalia Comitia Regni, quae in 3am Novembris indicta erant, cum districtus Cracoviensis comitiola Prosovicis 21a huius mensis celebranda essent, constituerant Academici apud Nobilitatem efficere, ut unus inter articulos Varsaviae proponendos in facie Reipublicae esset: de nunquam admittendis Jesuitis ad docendum in Cracoviensi civitate. Scripserunt ea de

Ne Academici in comitiolis contra nostras scholas agant,

re nostri ad Episcopum Cracoviensem[1]), qui etiam ad comitiola Pro-
Episcopus efficit. sovicensia venerat. Statim hac re cognita Rectorem Academiae, qui Prosovicos ob hoc negocium accurrerat, ad se vocat et graviter interdicit, ne ullo modo aliquam huius rei mentionem faciat. Cumque ille obiiceret, se et suos metuere, ne Patres Societatis reditus Academiae usurpare vellent, iussit Episcopus eos esse securos et spopondit Patres, si scholas Cracoviae aliquando habuerint, non ab Academia sed aliunde reditus habituros. Addidit et illud, scholas Societatis non obfuturas Academiae, sed potius ornamento et auxilio futuras.

P. Vasarhelini cum socio ex carcere liberatur. P. Daniel Vasarhelini cum Paulo Czomofai Adiutore venerunt Cracoviam 22a istius mensis, liberati ex carcere Jasinensi, in quem a Gaborianis militibus erant coniecti et in quo sex fere menses detinebantur. Liberati autem erant precibus Palatini Hungariae Di Forgacz et eius coniugis et in domo S. Barbarae manebant, dispositionem Superiorum de se expectantes.

Litterae Zolkievii ad Regem et suam coniugem Stanislaus Zolkievius ex castris Cieciorensibus 24a Septembris et ad Regem Sigismundum III et ad suam coniugem Zolkvam misit litteras de iis significans, quae cum hoste intercesserant ac nostris, et de eo statu, in quo iam ipse esset cum reliquis, qui supererant. Nullum tamen nominavit ex iis, qui ex castris profugerant; tantum eos in communi accusavit, quod totum exercitum conturbaverint et confuderint. Et simul suadet, ut sua Maiestas de subsidiis ac supplementis cogitet, quorum necessitatem maximam ipsa res ostendit. Extant apud varios istarum literarum copiae.

25. Nostros Cieciora egressos hostes aggrediuntur irrito conatu. Nostri Cieciorensia castra relinquentes 29a huius mensis circa vesperam, instructa acie et bene munita a fronte et a tergo tormentis, in medio curribus ac vehiculis, quae septem ordinibus incedebant et quae antepositus propriis signis cingebat miles, introrsus impedimentis et equis receptis, itineri se dare coeperunt. Nihil minus hostes expectabant ideoque subito accurrerunt et tota nocte nostros
Iterum irruunt, sed repelluntur. persequebantur, sed irrito conatu. Sub ortum solis 30a Septembris toto impetu in nostros irruerunt, ideoque consistendum nostris erat et cum hoste confligendum. Duabus fere horis et tormentis bellicis et Janiczeri sclopis nostros graviter impetebant; divino tamen auxilio ita reiecti sunt, ut abscedere cogerentur, unde etiam aliquid quietis habuerunt et transferre castra in tutiorem locum nostri potuerunt.
Noctu similiter. Coeptum iterum primis tenebris iter, undique cingente hoste, et nocturna ignoratio ictus, sonitus bellantium, accurrentium, euntium, a-

[1]) Martinus Szyszkowski.

ergo, a fronte repercussae voces, huc illuc distrahebant turbidis lamoribus. Et cum eadem continuo accederent, tamen velut assueti ıalis obstinato ad mortem aut victoriam animo constanti gradu ad ıcem prosequebantur iter et proelium.

Per mensem Septembrem eleaemosynae pecuniariae accepimus florenos 7. Res vero datae constabant florenis 25. Nempe siliginis metretae 5 et tritici liae a D. Hieronymo Szembek. Butyrum, lardum et alia minoris momenti ab aliis. Eleaemosyna Septembris.

Sed ad nostros in fine mensis superioris ex Cieciora egressos evertamur. Prima ergo Octobris post ortum solis, nostris profundam vallem intrantibus, vix spatio consistendi dato, quietem rursus exemit Skinder Bassa nostros fessos omni ex parte aggressus. Sed nostri nihil territi ac in orbem se colligentes ad omnes partes pugnae attendunt, donec fortiter superato impetu, mox etiam ingenti strage subeuntes pellerent funderentque. Cum ergo vis a nostris negligeretur, ad dolos Skinder Bassa convertitur. Mittit ad nostros Duces significans, posse de reditu nostrorum transigi conditionibus, ne adeo multi fortissimi milites pereant etc. Non latebat Zolkievium astus; ob nonnullam quiescendi necessitatem exercitus prope fatiscentis, Christophorum Druzbicium, linguae Turcicae gnarum simulque fraudes hostium perspectas habentem, ad eum mittit. Hostes diem tantum illam noctemque morati detento Druzbicio, dum novae copiae, quae ab ipsis iugiter accersebantur, advenirent, 2ª Octobris post ortum solis ingenti mole oppugnatum nostra castra subeunt, in eaque oppugnatione usque ad meridiem perdurarunt. Sed et tunc Deus nostris benedixit; cum maximo enim dedecore et damno reiecti ac repulsi hostes. Aliqua sumpta requie, Zolkievius suos iterum simulque hostes movet ac tota nocte cum suis in itinere pergit, licet hostes perpetuo concursationibus nostros magis fatigarent, quam pugnarent. Constiterunt nostri 3ª Octobris in valle penes quemdam pagum exustum, sed et hic hostes iaculationibus e monte nostros lacescebant. Sed nostris tantum iam animorum aderat, ut ipsi calones, cursu in summum montis enixi, primo impetu peneque uno agmine effusos hostes pellerent. Proxima nocte prosequebantur nostri iter et simul etiam hostes nos prosequebantur. Sequens dies 4ᵘˢ Octobris immensam vim hostium euntibus nostris aperuit. Undique pleni hostium campi, insessus ab iisdem praeterfluens amnis, quo potus et aquatio prohiberetur. Consistendum erat nostris in campo sine gramine, in aestu, in fumo ex tot incendiis circumquaque factis; pulvis etiam ipse motu

26
Iterat fortiter Skinder Bassa impressionem, sed reiicitur.

Mittit ad nostros ficte de conditionibus,

sed detento nostro,

per mediam diem nos oppugnant ac reiiciuntur.

E monte iacula contra nos mittentes a lixis depelluntur.

Horrendum insultum contra nostros faciunt, sed coacti retrocedere

mitius agere coeperunt.

gradientium et progressu solem eripiebat. Horrendum insultum contra nostros Turcae tunc instruxerunt et plane in nostros irruerunt; sed cum in confertos propeque subeuntes tormentorum hiatu magna vis plumbearum glandium effunderetur, cum ingenti suorum clade retrocedere sunt coacti. Nostrorum tantum sex pedites audentius fugientes secuti, circumventi sagittisque confixi, caeteros ad obsequium exemplo firmarunt. Exhausta sic die nox deinde quietum iter dedit. 5ª Octobris prope fluvium Kobiltam [1]) nostri consederunt intenti paratique, si quid hostes moverent, sed circa vesperam hostes a valida oppugnatione abstinuerunt, concursationes tantum erant, quibus nostros noctu iter prosequentes valde fessos et insomniis nonnullos ad insaniam reductos turbabant fatigabantque. Non deerant varii ex nostris, quos in terram decidentes et dormientes hostes caperent. 6ª Octobris circa horam 10ᵃᵐ iterum impetus in nostros tantus factus, ut iis necessario consistendum esset. Insultum vehementem instruxerunt contra nostros Tartarorum legiones, sed Deo iuvante post primam impressionem reiecti sunt, et reliquerunt impressiones; tormentis tantum et sclopis contra nostros explodebant.

Tartari impressionem contra nostros faciunt, sed reiecti sunt.

Haec omnia Skinder, Bassa cum Galga considerantes de victoria desperarunt et maesti manserunt. Kantimiro tantum cum parva parte copiarum a tergo instare iusserunt, simul cum recentibus cohortibus Valachorum satis multorum, quae hac primum die comparuerunt. Nostri, utcumque iam ab hostibus liberi, cum intellexissent Duces velle eodem ordine, quo hactenus iter peragebatur, ad Tyram fluvium ut idem iter continuaretur, quod iam aliquot tantum horarum erat, plurimi, maxime calones et Kosaci, saluberrimum Ducum consilium in pessimam partem interpretari, vel certe conscii praeteritorum scelerum, ut sibi consulerent, novas res machinari aggrediuntur. Praedicti enim calones remedium praeteritorum et retinendae praedae solam fugam rati, quamprimum subtrahere se e castris parabant. Et dum nonnulli etiam turbulenti consilia Ducum mutare conantur suadentque alio modo castra collocare et disponere, alii ad mediam noctem vel ad crastinam diem quiescere, illi partim conscensis equis, partim pedites plurimi congregati vociferationes ingentes faciunt contra Duces, quod exercitum deserere, quod eum fame conficere velint et alias plurimas contumelias contra eos iactant; alii

27. Calones cum multis aliis in nostris castris tumultum incipiunt.

Contra Duces consurgunt.

[1]) Kobolta.

um socii postquam stationes deseruissent, imperium exuissent, nec nec fidem, nec periculum pensi habentes, data tessera et numero idiores currus onerarios ac reliqua quae supererant diripiunt, nec a Ducibus vel a Centurionibus in ordinem redigi poterant; etiamsi nia Duces tentaverint ad eos ad meliorem frugem reducendos, et n sine castris sive equites sive pedites cum illis ire sese obtulerint. ntimir interea tumultuari in castris omniaque misceri a transfuga m intellexisset, accersitis Skinder Bassae, Galgae et Valachorum hortibus, disiunctos animis viribusque aggreditur nocte illa. Depel-batur utcunque a nostris prima vis, sed aliis irruentem vim hos-um non sustinentibus, pars catervatim pars disiunctim fugiunt et nente circum omnia hoste perimuntur aut capiuntur, maxime circa pam Nestri, ubi ii, qui hostis manum evaserant, profunda haurie-antur aqua, paucis tantum scientia vel audacia auxiliante.

Omnia quae restabant diripiunt.

Hostes cognito tumultu irruunt.

Et tandem vincunt nostros.

Zolkievius ubi rem perditam videt, immemor sui, memor glo-iae, ubi densissimae erant hostium manus contendens, eorum telis adit, praecisa etiam vixque cuti adhaerente dextera et ignorantia octurna opprimitur. Antequam se in hostes inferret, obtulerat ei enturio equum, sed ille districto acinace transverberare equum vo-ens, levi tantum per aetatem ictu vulneratum repulit. Koniecpolscius asum Collegae sui sentiens, extrema quaeque cum iis, qui adhaere-ant, contra hostes tentat, sed tandem ipse, interfecto Dinophio, fraude uiusdam hostibus traditur, sicque cum filio Zolkievii et multis aliis captivitatem hostium venit.

Zolkievius occiditur et Denophius.

Reliqui capiuntur.

Postero die, ubi primum illuxit, ad legenda spolia stragemque uorum et nostrorum visendam hostes insistunt, ubi Zolkievio inter romiscuas cadaverum strues reperto et agnito, caput amputatur et d Skinder Bassam defertur, quod ille antequam Bizantium mitteret, xis et attentis oculis diutissime lustrabat.

Caput Zolkievii considerat Skinder Bassa.

Haec fuit insignis atque inter paucas memorata Polonorum for-tudo et clades, quae propter discordiam ac Ducum irreverentiam erditorumque calonum rebellionem illata est. Atque ita occubuit olkievius, Supremus militiae Praefectus, Regni Cancellarius, in bello e pace Senator sapientissimus, tot annis in tot proeliis victor et mmortali memoria dignissimus. Erat etiam Societatis nostrae Bene-actor, Promotor, Defensor maximus. Nam et Barensem nostram Re-identiam septem millibus datis et pluribus promissis fundare voluit, Collegii Camenecensis fundationem auxit, Leopoliense etiam magna

28. Quantus Societatis nostrae Benefactor fuerit Zolkievius

munificentia promovit et contra nostros varios hostes tam in Comitiis Regni Generalibus, quam alibi acerrimum sese defensorem exhibuit. Occisi caput, uti dicimus, amputatum per castra Turcica et Tartarica in hasta pro triumpho circumlatum dicitur, antequam cutis ex eo et ex facie detracta certaque materia impleta Constantinopolim transmitteretur. Truncus eius corporis primo Barum, postea Zolkuam delatus et a Regina Herburtea moestissima coniuge per cicatricem vulneris ad Bycinam inflicti cognitus. Portatus deinde militum humeris monumento civitateque, quam vivens cognomento suo condiderat, sepultus est. Excesserat aetas eius annum septuagesimum. Honores privatos publicosque miles primum sub Ioanne Zamoscio, deinde equestrium copiarum Praefectus meruerat. Defuncto Zamoscio Generalis Dux exercituum pro eo factus et postea etiam Regni Cancellarius multorum inimicitias expertus, propensiore Regis quam civium favore fuit, quamvis ab iis, qui bonarum erant partium, amabatur et Pater Patriae vocabatur. Variis expeditionibus clarus, sed maxime Moschoviticis; ubi hostilibus armis captorumque Principum catenis, Basilii Suiscii Imperatoris Moschoviae, Ioannisque et Demetrii fratrum suorum, magnum Sigismundo III triumphum paravit; nec minor ex eo gloria, quod incursionibus Kosacorum saepius turbatam pacem mire cum Turca temperavit.

Sepultura eius.

Eius de Republica merita varia.

Interea per Poloniam nondum cognito, qui fuisset rerum exitus in Valachia, mirum dictu, quam varia a variis perscribebantur et narrabantur. Multi hanc nostrorum cladem in dubium longo tempore revocabant et iam tristia, iam laeta spargebant. Sed tandem compertum, eo modo rem procesisse, quo iam perscripta est. Et omnia confirmarunt, Tartari, qui victoria usi in varias Regni partes irruperant et circa Camenecum, Haliciam, Rohatinum, Leopolim, Luceoriam ferro ac igne omnia vastarunt, ingentem hominum numerum partim trucidantes partim in captivitatem ducentes.

Rumores varii de nostris in Valachia solvuntur Tartarorum irruptione.

29. Quia multi nostri in variis negociis ad Admodum R. P. Nostrum scribentes eum ad aliorum litteras et relationem remittebant, unde non parva incommoda sequebantur, ideo datis 10 huius ad Provincias litteris monuit, ne amplius id fiat.

Ad litteras aliorum non remittendus P. Generalis.

Modum unionis nostrarum Scholarum Cracoviensium cum Academia miserat 15ª huius mensis Martinus Szyskowski, Episcopus Cracoviensis ad Jacobum Janidlovium, Rectorem Academiae, ut eum privatim consideraret et postea toti Academiae proponeret. Sed res

Unio cum Academia scholarum nostrarum differtur in

haec tota praetextu turbati sub id tempus Regni in aliud tempus reiecta fuit. An veram ob causam haec reiectio fuerit, viderint alii, nam haec unio turbatissimo etiam Regno nihil obfuisset. aliud tempus.

Dum circa Leopolim Tartari omnia vastarent, uti supra diximus, duos etiam ex nostris, qui ex praedio Zimnowodensi ad Collegium redibant, Martinum Podlescensem et Augustinum Bargel, 17ª huius mensis assecuti sunt eosque occiderunt ac spoliarunt, nudosque in campis reliquerunt. Quorum postea corpora, postquam de caede eorum fuisset cognitum, ad Collegium devecta sunt et sepulta. Alios etiam nostrorum aliquot haec clades involvit; nam et P. Simonem Wybierek cum P. Praeslao Szumowski, qui in castris nostrorum in Valachia penes Zolkievium manebant, Tartari captivos duxerunt, priorque apud eos mortuus est; et circa Leopolim Martinus Mieraszewic ac Eustachius Piotrowicz ab iisdem capti, sicut alio in loco sub idem tempus P. Joannes Turowski et P. Bartholomaeus Volberius, qui omnes in captivitate sunt mortui. Occisi nostri a Tartaris duo. Alii etiam capti et fere omnes in captivitate mortui.

In tantis Regni calamitatibus ab initio huius mensis ad finem Decembris Cracoviae, praeter ieiunia et varias alias supplicationes, institutae erant 40 horarum Orationes hoc ordine, ut qualibet septimana in aliquo templo ex designatis (inter quae etiam templum S. Barbarae erat) peragerentur. Insuper singulis diebus duarum horarum Oratio pomeridiana coram Sanctissimo Sacramento in pixide exposito, non sine brevi exhortatione, apud varios religiosos erat indicta ab Episcopo Cracoviensi. Nobis feria quarta obierat, qua non sine fructu et frequentia haec supplicatio per tres menses expediebatur. Alii etiam Episcopi per suas dioeceses pro iisdem necessitatibus varias orationes instituerunt, quibus acceptum multi illud divinum beneficium arbitrabantur, quod barbari terris nostris abscesserint et ulterius, ut praeclare poterant, victoria usi non fuerint. Supplicationes variae Cracoviae pro Regni necessitatibus tres menses.

Eleaemosyna Octobris in pecunia erat florenorum 239, nempe A Dª Gutteterowa ratione reparationis horti floreni 100. Ab Episcopo Cracoviensi floreni 25. A Dº Amando floreni 26. A R. Dº Bobola floreni 14. A variis aliis 76. Res constiterunt florenis 93; nempe quatuor equi a Dº Floriano Zostaiski, ex quibus tres erant venditi. Vas vini a R. Dº Moiecki ante mortem datum. Frumentum a Dº Bobrownicki. Aromata et condimenta a quadam virgine. Vasa butyri duo et caseorum sesquisexagena ab Abbatissa S. Andreae et a Mfca Dª Gawrońska et alia minutiora ab aliis. Eleaemosyna Octobris.

Tam initio mensis Novembris, quam etiam aliis eiusdem diebus plurimos hospites nostros: Jaroslavia, Leopoli, Baro, qui propter Tartarorum depopulationem in Minorem et Maiorem Poloniam a Superioribus suis erant dimissi, Domus S. Barbarae habuit. 30. Nostri Tartaros fugientes ex Russia multi discedunt.

Datum initium Comitiis Regni generalibus Varsaviae, 3ª huius mensis, quae more solito per 6 continuabantur hebdomadas. In his

In Comitiis Regni novus Generalis Exercituum Carolus Chotkievicius designatur, adiuncto Collega Stanislao Lubomirscio.

de bello Turcico potissimum senatusconsulta fiebant. In locum sumpti recenti clade Zolkievii Carolus Chodkievicius [1]), Palati Vilnensis, idemque Generalis exercituum per Lituaniam Dux, antiquae probitatis et in militia prospera hucusque utens fortuna disciplinae militaris tenacissimus, substituitur. Huic Stanislaus Lu mirscius, Comes in Visnic, collega adscitus, aliquod expeditionil experti in patriam amoris miro quoque civium favore, modica se ritate et exercitui comitate non ingrata. Designati insuper, quor consiliis conditiones pacis et arbitria belli tractarentur. Actum pr

Varii legati ad externos principes ob petenda auxilia.

terea, ut Legati ad externos Principes petitum auxilia mitterentur: brevi post Achacius Grochowski, Secretarius Regis, ad Pontific Maximum Romam; ad Imperatorem Ferdinandum Maximilianus Pr rembscius, Castellanus Siradiensis; Georgius Osolinski, Palatini Sendomiriensis, in Angliam; ad Status Holandiae Petrus Zeronsci Secretarius Regius, missi. Nulla tamen auxilia Polonis sub hoc te pus ab externis Principibus missa, excepto Rege Angliae, qui aliq copias submiserat, sed iam transacto bello; proinde statim in Angli redire debebant.

Zolkievii clavam et annulum Regni

Circa idem tempus honorum insignia Zolkievii: clava annul que Regni (qui discedens in Valachiam et se amplius in patriam r rediturum putans, Bari penes P. Andream Lavicium, Residentiae rensis tunc superiorem, reliquerat, ut post mortem suam alicui Regni Proceribus ad Regem deferenda darentur), per Thomam moscium, Palatinum Kioviae, Varsaviam allata sunt et in freque

in Senatu Thomas Zamoscius Regi reddit.

Senatorum ac Terrestrium Nunciorum corona Regi reddita, adiun oratione egregie culta, qua laudatis Brutorum, Deciorum, Marcellor penes suos milites mortibus, parem Paulo Aemilio, Romano ad C nas imperatori, Zolkievii exitum memoravit. Clava Chodkievicius, nulo publico supremoque Cancellariatu Andreas Lipscius, Episco Luceoriensis, honoratur, vir iudicio, calamo, ore magnus et pro v tate firmissimus.

31. Victoria Ferdinandi ex rebellibus haereticis.

Hoc eodem mense diu expectatus et desideratus nuncius de ctoria Ferdinandi II Imperatoris ex haereticis rebellibus report et de Praga iis erepta, ac de fuga ficti Regis Friderici cum

---

[1]) Rationem scribendi hoc nomen »Chotkiewicius«, quam Wielewicki s per observat, praecedentibus fasciculis emendabamus, et nunc etiam en damus.

coniuge ac liberis Cracoviam venit omnesque Catholicos mirifice recreavit. Praeclare enim omnes advertebant, quanti momenti res ista fuerit ad totam Bohemiam, Moraviam, Silesiam in ordinem redigendam. Ideo etiam publicae gratiarum actiones in praecipius Cracoviensibus templis peractae, Hymno »Te Deum laudamus« decantato. Et Praga recepta.

Moritur Domi nostrae P. Petrus Vilcusius 10a huius, cum antea per sesquiannum perpetuo fere esset valetudinarius et in hanc Provinciam ex Austria cum aliis ob belli tumultus ab haereticis excitatos profugisset. Vixit annis 61, ex quibus 36 in Societate consumpsit. Natus erat in Russia, Provincia Regno Poloniae subiecta, in oppido Novomiasto ad Praemisliensem districtum pertinente. Iuvenis cum antea et Leopoli apud externos et Jaroslaviae apud Nostros studiis humanioribus operam dedisset, contulit se in Austriam, ibique anno Dni 1573, 10 Augusti, Societatem est ingressus. Coadiutor spiritualis formatus anno 1597, 25a Martii. Docuit Grammaticam et Syntaxim duos annos cum dimidio, Poesim 4 annos et sex menses. Varia postea obibat munera, ut Praefecti Convictorum et Alumnorum 5 annis, Regentis annis duobus. Procuratoris variorum Collegiorum et maxime Pragensis et Viennensis annis aliquot. Sed potissimum Praefectum et Confessarium templi et Collegii diutius egit, nempe per annos 15. Praeter latinam linguam calebat etiam Polonicam, Bohemicam, Russicam, Sclavonicam et aliqua ex parte Italicam et Germanicam. Moribus erat placidis, religiosae etiam disciplinae tenax, unde optime Pis Spiritualis et Confessarii domestici officiis fungebatur. Sepultus est in templo S. Barbarae sub altari maiori, die 12a huius mensis, cum ad mortem consuetis Ecclesiae Sacramentis sese comparasset. Mors P. Petri Vilcusii. Eius aetas et patria. Ingressus in Societatem. Varia in Societate munia obita. Sepultura.

Instituta per 14am et 15am istius mensis in templo nostro S. Barbarae 40 horarum supplicatio pro necessitatibus publicis cum magna eorum, qui Sacramenta Poenitentiae et Eucharistiae adierunt, frequentia. Noctu ianuis clausis nostri terni sibi succedentes orabant. Sabbatho conciones duae. Dominico vero die, in quem festum dedicationis nostri templi inciderat, tres erant factae per nostros. Conclusit orationem pontificaliter Rmus D. Thomas Oborski, Suffraganeus. Oratio 40 horarum in nostro templo.

Eadem 15a die Novembris Varsaviae atrox facinus et vix antea in Polonia auditum contra pientissimum Regem Sigismundum III durantibus comitiis commissum. Intrabat ex more templum Rex, praecedentibus multis Senatoribus; et ecce insanus quidam Michael Piekarski foribus abditus prorumpit, rostratam clavam attolit et necem inferre volens in capite, facie ac humero Regem vulnerat et in terram deiicit; dumque adhuc ictum repetere tentat, a Marsalco curiae, qui tunc Lucas Opalinscius erat, prohibitur et capitur, omnibusque, postquam ex attonito casu, et qui in templo nunquam expectabatur, sese collegissent et maxime Vladislao Principe, qui Re- 32. Parricidium Piekarski contra Regem, quem necare constituerat in templum ingredientem.

gem Parentem comitabatur et tunc nonnihil ad limen portae quaedam affixa legens obiter constiterat, contra parricidam sese propientibus. Cui etiam pietate ac dolore exardescens vulnus idem Princeps inflixit, et discerpsisset quidem statim nefarium cum aliis, sed vivum ad aliquod tempus servare expediebat, ut conscii, si aliqui essent, sceleris et causa simul tanti facinoris investigarentur. Iacentem humi Regem Joannes Kalinscius, adiuvante per manus Bonaventura Rogascio, e terra levant et cum aliis, qui accurrerant, manibus gladiisque Regem opertum ad Martinum Szyskowski, qui tunc peracto sacrificio, inscius omnium, in occursum Regis sacello prodibat, deducunt. Nondum vero plane vulgato Regis periculo, paventia fora templaque et tumultu plenissima omnia Varsaviae erant. Clamor ubique diversa rogantium, incerta respondentium et conversatio incidentium aliorum in alios, quasi hostis urbem teneret, populum affecerat (de Tartaris enim tunc eorumque irruptione rumores spargebantur), quousque attentatum Regem parricidio, sed incolumem permanere tum rumore tum etiam aspectu (nam ad sedandos hos motus videndum se Rex praebuerat) innotuisset. Dona ob haec templis decreta gratesque Deo. Sublevanti e terra Regem Kalinscio torques aureus a Regina missus, eidem postea bona percussoris non paucorum millium data. Rex clementissimus tam atrocem casum aequo animo ferebat, nec quidquam acerbum vel indignum locutus, imo pro sua parte veniam percussori dare paratus erat. Omnes tamen Regi contradixerunt hac in re et quamvis nefarium palam mente captum constaret, hoc tamen illi omnem veniam ac misericordiam exemerat. Postquam vero maximis poenis adhibitis nullus conscius eius sceleris praeter ipsum inventus fuisset, iudicio publico primo nobilitate, qua se indignum reddiderat, spoliatus, ad publicum damnatus est supplicium. Arreptum itaque lictores candentibus hinc inde forcipibus lacerantes extra urbem deducunt, ibi eminenti ad id facto theatro, aptatam maleo rostrato dexteram flammis adurunt nudisque iam fluentem ossibus cum laeva amputant, postea admotis quadrigis distentum illigant equisque in diversum concitatis lacerum corpus laniatasque partes ad cineres usque exurunt et ipsos cineres disiiciunt.

Capitur Piekarski.

Levatur Rex e terra.

Ob Regis tantum periculum omnia tumultu Varsaviae plena.

Sedatur tumultus.

Praemium Kalinscio Regem levanti e terra.

Rex clementissimus paratus erat parcere percussori.

Supplicium de Piekarski sumptum.

33. Liber P. Joannis Argenti auctus imprimitur.

Prodiit Cracoviae liber P. Joannis Argenti Provincialis Poloniae in 8°, 16ª istius mensis editus tali titulo: »De rebus Societatis Jesu in Regno Poloniae ad Serenissimum Sigismundum III Poloniae et Svetiae Regem potentissimum, Magni Ducatus Lituaniae Ducem etc. etc. Auctore Joanne Argento eiusdem Socie-

tatis in Provincia Poloniae Praeposito Provinciali. Editio tertia aucta recenti eiusdem Societatis ex Regno Bohemiae, Moraviae, Silesiae et Hungariae proscriptione. Duabus item actionibus ab eodem auctore in Transylvania in ipso generali omnium ordinum conventu habitis«. Hucusque titulus. Editus erat in 4° idem liber Cracoviae Anno Dni 1615, et postea in Germania idem liber recusus Anno 1616; sed in hac postrema editione multa sunt addita, quae postea acciderunt.

Discedit in Hungariam Episcopus Sirmiensis, deposito quodam relicto.

R^mus Episcopus Sirmiensis, Ladislaus Maithimi[1]), qui Cracoviae per 15 menses morabatur, 17ª huius a suis cognatis, qui ad eum in hoc negocio Cracoviam venerant, (a quibus tamen postea, ut ab haereticis, eum veneno sublatum rumor erat) invitatus, rediit in Hungariam, relictis apud nos duabus cistis clausis, vestibus plenis et duabus culcitris, quas suo tempore repetere constituerat. Et quidem huic viro, ut depositum tale apud nos servaret, ad breve tempus instanter petenti et quod alibi tuto relinquere non possit ostendenti, non videbatur denegandum.

34. Mors P. Valentini Mathiae. Patria eius, aetas, ingressus in Societatem.

Circa finem huius mensis, nempe 27ª eiusdem, hora septima pomeridiana mortuus est optimus senex P. Valentinus Mathiae, ab annis plusquam 30 Cracoviensis insignis operarius. Natus est in oppido Minoris Poloniae Końska wola dicto, prope Lublinum sito. Vixit annos 70, in Societate autem 32, ad quam venerat iam actu Presbyter et Parochus Niesvisensis Anno 1588, 26ª Julii, postquam extra religionem manens, tum humanioribus litteris tum Casibus Conscientiae et Controversiis vacuisset in iisque mediocriter profecisset. Exacto Novitiatu, quem partim sub P. Fabricio Pallavicino, partim sub P. Gaspare Sawicki, Domus Probationis Cracoviensis Magistris ac Rectoribus, transegit, ad finem usque vitae Cracoviae mansit et praeter officia Ministri Domestici ac Praefecti templi, quae tam apud S. Stephanum quam apud S. Barbaram identidem obibat, perpetuus erat templi Confessarius et infatigabilis, in eoque munere singularem experientiam habebat, et ob perpetuam praxim et ob diligentem Authorum questiones conscientiae explicantium lectionem. Hinc factum erat, ut apud Cracovienses maximum amorem et simul maximam authoritatem haberet. Factus Coadiutor Spiritualis Anno 1597, 8ª Junii. Vir erat suavissimis moribus et maximae orationis coniunctionisque cum Deo. In conversatione gravis ac modestus, mortificationis externae ac internae amantissimus. Visus mortem suam omnino praesensisse. Nam ante septemdecim dies mortuo P. Petro Vilcusio petiit obnixe a Superiore, ut in illud cubiculum, in quo P. Petrus manebat, commigrare possit. Cum autem illud cubiculum nihil haberet peculiare prae illo, in quo manebat, quaesivit Superior, quamnam ob causam id postularet. Respondit ille, nullam aliam ob causam id se velle, nisi ut ante mortem, brevi instantem, in loco recens mortui se comparare posset. Itaque consuetis munitus Sacramentis 17° post die secutus est P. Vilcusium. Quantum sui desiderium reliquerit, et ipsa comploratio tunc, dum in sepulchrum corpus eius esset inferendum, ab hominibus variae conditionis facta, et conserta multitudo corpus eius mortuum libris globulisque precariis attingentium, sufficienter ostendebat. Adiun-

Munia in Societate peracta.

Virtutes variae.

Visus mortem praesensisse.

Maximum sui reliquit desiderium.

[1]) Majthenyi.

Apparitio eius post mortem virgini Langowna suae olim poenitenti.

git P. Petrus Kamocki in sua templi S. Barbarae historia eum proximo die Dominico a morte (nam feria 6ª vesperi est mortuus) poenitenti suae Barbarae Langowna, virgini pientissimae, post communionem ab ea sumptam apparuisse cum illis verbis, quod iam vicerit. Eidem virgini, pro eo tertia die a communione supplicanti et tricesimam pro eius anima per varios Sacerdotes offerenti, vox in auribus insonuit, illum iam precibus non indigere et iterum eadem vox clarius fuit repetita. Haec ex ore ipsius virginis Langownae se accepisse P. Kamocki testatur.

Eleaemosyna Novembris et in pecunia et in rebus.

Per mensem Novembrem accepta eleaemosyna pecuniaria floreni 263. A Dº Palatino Brestensi Dº Gostomski floreni 131. A Palatino Cracoviensi[1]) floreni 28. Legatum R. D. Bucki floreni 40. Ab aliis reliqua. Res constiterunt florenis 156, nempe: a Palatino Brestensi[2]) caseorum 5 sexagenae et una media, butyri vasa 6, millii modii 5, pultium hordeacearum modii 5, lardi partes 4. A Dno Magno Oeconomo[3]) acervus foeni. A Dª Plazina alius acervus. A Rmo Praeposito Miechoviensi[4]) siliginis metretae 3. A Rmo Abbate Tinecensi[5]) tritici metretae 10, hordei metretae 10, pisces. A Dno Eremus tritici metretae 8. A Monialibus Staniątecensibus tritici metretae 10, pisorum metretae duae, caules, rapae. A Dna Maciejewska vas butyri et sexagena casei. A Dna Gortacka et a Dna Pipanowa prandium solemne et alia minutiora ab aliis.

35. Solennitas B. Francisci Xaverii

Quia superiori anno literae Beatificationis B. Francisci Xaverii tardius in Provinciam venerant, uti suo loco annotavimus, ideo hoc primum anno 2ª Decembris magna celebritate festum huius Beati Cracoviae peractum, cantante Summum Sacrum Suffraganeo Cracoviensi, Rmo Dº Thoma Oborski, et doctam ac devotam concionem habente R. D. Andrea Łukomski, Doctore Theologo ac Praelato Canonicoque Cracoviensi.

et S. Barbarae.

Non minor etiam solennitas successit biduo post S. Barbarae Virginis, ad quam magna devotione tum in tota Polonia tum potissimum Cracoviae homines feruntur.

Ob Pragam captam actae Deo gratiae.

Ob Pragam superiori mense ab exercitu Imperatoris receptam, sicuti per praecipua templa Cracoviensia, ita in nostro S. Barbarae cantatus hymnus »Te Deum laudamus«, 6ª huius mensis.

Redit P. Gladissius ex Hungaria.

Rediit P. Lucas Gladissius cum P. Joanne Urbani ex finibus Hungariae, 8ª istius mensis, quo vini emendi causa 24ª Novembris iverant. Sed vinum satis vile et magno precio emptum est; ita enim sub hoc tempus precium eius ascenderat. Itaque 5 tunnae mediocres florenis 225 constiterunt cum itinere videlicet et cum telonio, quaelibet nimirum tunna 45 florenis.

Novum Capitaneum Cracoviensem

Postquam Gabriel Comes a Tarnow Capitaneus Generalis Cracoviensis renuntiatus esset superiori mense, domus huius Superior 13ª huius mensis ad eum Zborowum, quod 12 milliaribus Cracovia distat, contulit sese; ibi enim

---

[1]) Joannes Comes a Tęczyn.
[2]) Joannes Gostomski.
[3]) Witkowski.
[4]) Mathias Lubinski.
[5]) Stanislaus Lubinski.

c morabatur; ut ei gratularetur et Societatis obsequia religiosa offerret. Rem i gratissimam ostendit Comes, et fere per octiduum detento ibi Superiore, n de rebus Societatis, tum potissimum de fundatione Collegii Cracoviensis S. Petri Basilicam a Serenissimo extructam multa contulit, quae etiam ini- sequentis anni statim executus est, ut suo loco videbimus. Dederat etiam o cassula ad S. Petri aedem tunc vestem suam purpuream preciosam mate- persica subductam, ut ex praedicta materia cassula fieret et pannus purpu- us venditus in necessaria ad eandem cassulam converterentur, quod et factum est. Comitem a Tarnow invisit Superior domus et varia cum eo confert.

Misit 19ª huius mensis R. P. Noster admonitionem de Litaniis, mensae enedictione et gratiarum actione post Missam non celeriter expediendis. Misit lem ordinationem per Provincias, ut ii, qui pares sunt vocatione, simul ad gra- um promoveantur, iuxta decretum 75 Congregationis 7ᵃᵉ Generalis et ut in xecutione huius decreti omnes difficultates superentur. Missa autem haec ordi- atio Roma 26ª istius mensis, quae cum 1ª monitione in libros Ordinationum st relata. **36.** Ordinationes Patris Nostri duae 1ª 2ª

Eleaemosyna mensis Decembris pecuniaria erat florenorum 184. Nempe Mco Dº Jordan, Succamerario, floreni 60 legati, quod illi, ut ad pias causas onverteret, iuxta suum arbitrium datum erat. A virgine Langowna floreni 39. Comite a Tarnow floreni 20. A Dⁿᵒ Rab floreni 11. A R. D. Bobola floreni 3. A quadam floreni 10. Ab aliis floreni 30. Res submissae florenis 158 sunt estimatae. A Capitaneo Sendomiriensi [1]) duo vasa vini, hordei metretae 10, tri- ici aliae 10. Ab Abbate Tinecensi carpionum duae sexagenae. A R. D. Archi- resbytero [2]) siliginis metretae 5. A Parocho S. Stephani modii 20 tritici. A Ca- tellano Sendomiriensi butyri vas et caseorum sexagena. A Dº Gabriele Szem- ek siliginis metretae 8. A Dⁿᵒ Szydłowski siliginis metretae 5. A Dª Rabowa apones 20, anseres 6, porcelli 3. vitulus. A coniuge Dⁱ Oeconomi Magni case- rum sexagenae duae et vasa butyri duo. A variis aliis varia minutiora. Eleaemosyna Decembris.

Templo etiam per hunc annum in pecunia dati floreni 700 et nonnulla rnamenta argentea, marcas 5 argenti continentia, cum varia linea suppelectili estimatione florenorum 200. Annua templi eleaemosyna.

Ex iis, quae ad certos dies mensis reduci non poterant, haec sunt. Reconciliati Ecclesiae schismatici 5, haeretici 54. Inter hos unus erat septu- genarius in extremo morbo hora 11ª vocatus. Alter miles, qui gravi vul- ere in corpore suscepto, vulnus animi longe gravius per haeresim illatum t sanare permitteret, adductus est. Civis etiam opulentus haereticus, uxore atholica, cum qua 27 annis vixit, ad eum in Ecclesiam catholicam ad- ucendum plurimos modos frustra adhibente, tandem unius nostri opera erro- em gemebundus agnovit. Non iniucundum in hoc genere et illud contigit. Ger- nani Catholici, in hac civitate degentes, instituerunt supplicationem ad locum Calvariae, 5 milliaribus polonicis Cracovia distantem, in qua varia sacella ex- tructa ad varia Passionis Christi mysteria representanda et dimensiones urbis Hierosolymae propter ea loca, quae Christus sua passione consecravit, adum- **37.** Schismatici 5, haeretici 54 conversi. Quidam irridens Processiones in Calvaria

[1]) Nicolaus Spytek Ligęza.
[2]) R. D. Christophorus Trzcinski.

bratae. Eo igitur dum praedicti Catholici, nostris comitantibus, magna cum devotione et cantu alternante pergunt, unus haereticus Germanus, sive curiositate sive deambulationis causa ductus (tempus enim serenum erat), sese illis adiunxit, omnia fere initio risu excipiens. Postquam ad locum ipsum deveniunt, dum audit in singulis sacellis, quae Catholici obibant, pias de singulis Passionis Christi mysteriis exhortationes, dum advertit ad Sacramenta Poenitentiae et Eucharistiae devotissime accedentes, insiliente in eum Spiritu Domini mutatus est in virum alterum et provolutus in genua coram uno ex nostris abiurata haeresi, non sine lachrymis peccata confessus, Eucharistiaque Sanctissima refectus est. Tres denique impium Machumetem detestati, Turcica perfidia abiecta, salutari fonte sunt abluti. Monachus sacro habitu abiecto et in haeresim et in scelera ingentia incidens, nostri unius industria ad fidem Catholicam et suum ordinem, praemissa publica satisfactione, est reductus.

auditis piis exhortationibus et visis poenitentibus ac ad Eucharistiam accedentibus, convertitur. Tres Turcae conversi et Monachus perditus ac femina sacrilega.

Auditae per hunc annum totius vitae Confessiones trecentae. Femina Poenitentiae Eucharistiaeque Sacramentis sacrilege abusa, in somnis sensit se ad severissimum quendam iudicem deductam, a quo postquam enormia sua peccata, quae celaverat, enumerata audisset, contra se suplicii latam sententiam excepit. Expergefacta ingenti cum dolore animi, corporis, membrorum, nulla mora confessarium adit, totius vitae delicta fideliter aperit et seriam poenitentiam ac emendationem hactenus reipsa ostendit.

Sclopo traiectus ante mortem munitus Sacramentis intercessione S. Barbarae.

Sclopo unus traiectus statim moriturus putabatur, sed quia a Beatissima Virgine et a S. Barbara obnixe petebat, ne sine Sacramentis moreretur, tanto tempore supervixit, quantum Confessioni Sacramentali, Corporis Christi sacro epulo extremaeque unctioni sufficiebat.

38. Varia alia pia opera.

Adducti ad restitutionem maioris momenti quatuor et totidem ad rescindendos iniustos contractus. A concubinatu 20 abducti et decem ex iis in honesto matrimonio collocati. Duobus viris persuasus ad uxores, quas deseruerant, reditus. Maleficiis liberatae duae per Sacramenta et Ecclesiae orationes. Incubi etiam infestatio expulsa ab una. Septem a proximis periculis virginitatis amittendae et aliis ereptae. Ab angoribus conscientiae liberi facti quatuor. Pax inter quatuor paria coniugum gravissime dissidentium procurata. Alii septem hostili odio inter se dissidentes ad mutuam rediere concordiam. Sex nostrae Societatis ignari, eam fide aliorum suspectam habuere, at ubi manifeste falsitas malevolentiae per unum ex nostris detecta est, et intellectum mutarunt et nostros, quos antea oderunt, amore prosequuntur. Mitto curam carcerum et hospitalium et iis, qui ad supplicia ducuntur, navatam operam, quae ordinata per nostros in hac tam ampla civitate fiunt. Instituta duplex missio ad duo Monasteria Virginum, quibus per Confessiones Generales illorumque instituto servientes exhortationes servitum est. Exercitiis spiritualibus exculti domi nostrae decem.

Variae reconciliationes.

Duplex missio

Ornatus templi S. Petri.

Templum Sanctorum Petri et Pauli Apostolorum iam perfectum non cessat difficillimis temporibus Serenissimus Rex noster foris et intus exornare, missis hoc anno eam in rem aliquot florenorum millibus. Unde etiam usibus eius sequenti anno, ubi videbimus, datum est initium.

Subornarant Academici Seniorem Scholae Parochialis B^mae^ Virginis, ut litem intenderet Cantori nostri templi et efficeret apud Rectorem Academiae, ne illos pueros liceret nostro Cantori docere in portula templi. Sed per nostros modeste ostensum est Seniori, iam germanicam linguam quam rudimenta Grammatices doceri priidem solitos pueros in praedicto loco, et eos ut plurimum non nisi 30 admitti eosque inferioris conditionis, nec doceri nisi in ordine ad cantum templi nostri; sicque Senior a lite supersedit.

Senior Scholae Parochialis convenit cum Cantore Templi S. Barbarae.

Annotat in historia templi huius anni P. Petrus Kamocki, Praefectum templi, ne domus gravaretur, singulis mensibus dari solitum 5 florenos pro vino; sed addit hoc tantum aliquot mensibus factitatum et domui postea totum negotium vini relictum.

Vinum pro templo Domus procurat.

Annus Domini 1621.

Mutio Vitellesco Societatis Jesu Praeposito Generali, Joanne Argento per Regnum Poloniae Praeposito Provinciali, Joanne Wielewicki Domus Professae Cracoviensis Praeposito.

Numerus nostrorum in Domo S. Barbarae varius erat. Nam cum primo semestri 34 morarentur, dimissis iis in Austriae Provinciam, qui inde ad nos venerant, et aliis, qui ad templi SS. Petri et Pauli Apostolorum Basilicam stabilem commorationem hoc anno habere coeperunt, tantum 26 semestri altero numerabantur. Sacerdotes videlicet 15, Scholastici Lectores ad mensam duo et Fratres Adjutores 9.

1. Numerus nostrorum in Domo S. Barbarae.

Solennitas Circumcisionis Domini consueta celebritate et animarum fructu transacta. Utraeque vesperae et Sacrum cantata a R. D^o^ Kretkowski, Canonico Cracoviensi; qui etiam nobiscum prandium sumpsit cum Castellano Sendomiriensi D^o^ Ligęza, D^o^ Malachowski Regio aulico, D^o^ Tyszkiewicz Palatinide Brestensi, R. D^o^ Bobola, R. D. Archipresbytero, D^o^ Szydłowski, D^o^ Robakowski, DD. Consularibus 4 et aliis.

Festum Circumcisionis Domini.

Eodem die ab Episcopo Cracoviensi evocatus P. Fredericus Szembek Wawrzyncicos [1]) effecerat apud eundem sequenti die, ut inter 7 Ecclesias, quae more Romano pro indulgentiis designandae erant, poneretur etiam templum S. Annae, ut tali modo et devinciret sibi magis Episcopus Academicos et nos templo SS.

Templum S. Annae inter 7 templa ponitur.

[1]) Wawrzyńczyce in archidiaconatu quondam cracoviensi, decanatu proszowicesi, ubi episcopi cracovienses aulam habuerunt. Fundus Wawrzyńczyce pertinebat ad bona episcopalia.

Petri et Pauli magis addictos redderemur, sed neutrum secutum est, ut si locis palam fiet.

Frustatim dissecta corpora humana sparsa.

Dissectum sive unius sive duorum hominum corpus in plurimas part 9ª huius mensis, sparsum erat in suburbiis in foro et in aliquot plateis et frus plusquam 70 collecta ac in Coemeterium Bmae Virginis erant delata. Inqui tum diligenter a Magistratu civili in authorem tam atrocis ac barbari facinor sed nihil cognitum. Quidam tamen suspicabant adulterum cum adultera ita fr statim dissectos.

Ingressus in Capitaneatum Cracoviensem Comitis a Tarnow.

Ingressus Cracoviam maximo comitatu novus Capitaneus et Genera Cracoviensis Gabriel Comes a Tarnow 13ª istius mensis, qua etiam die initiu iudiciis more consueto ab illo datum. Adiit eum Superior Domus S. Barbar cum P. Friderico post duos dies, quos ille humanissime excepit et promissa s de fundatione Collegii Cracoviensis ante facta statim exequi coepit. Antequa enim bona stabilia in eam rem conferret (ob certas enim causas statim da non poterant). quolibet anno 1200 florenos Collegio nostro ad S. Petrum as gnavit et eosdem pro hoc anno non multis post diebus numerari iussit.

Iuvat Collegium S. Petri.

2. Nostri in Provinciam Austriae discedere incipiunt.

Postquam res in Moravia pacatiores esse coepissent, tres ex iis, qui Austriae Provincia apud nos erant, nempe P. Jonas Ladnicerus, P. Joannes L bani et Melchior Hagen, Coadiutor, Olomutium Cracovia discesserunt 19ª hui mensis, feliciterque eo pervenerunt, ut postea nobis scriptum erat. Reliqui d tinebantur adhuc tum Cracoviae tum in aliis nostrae Provinciae locis, eo qu magna ex parte nostrorum domicilia per Austriae Provinciam aut vastata a spoliata accomodanda essent.

Eleaemosyna pro Collegio S. Petri.

Misit pro Collegio S. Petri Gabriel Comes a Tarnow florenos 1200, 2 istius mensis, sicuti erat pollicitus. Eadem die prandium nobis dedit R. D. mon Bmae Virginis Sacristianus [1]) ac ipse simul nobiscum sumpsit cibum.

Votorum Renovatio

Expedita votorum Renovatio, 24ª huius mensis, praemissis iis, quae mo Societatis praemitti solent.

De non multiplicandis litteris: Soli, Patris Nostri Ordinatio.

Quia litterae ad Admodum R. P. Nrum inscriptae illa vocula: »Soli« sine necessitate et cum impedimento negociorum multiplicari nimium coepera ideo praedictus P. Noster, 30ª huius mensis, literis Roma datis ordinavit, ne tam frequenter fieret, maxime cum ea quae literis committuntur eius gene sint, quae secreto opus habeant, nec cum aliis, ad quos id non spectat, co municari postulent. In iisdem litteris ostendit, se omnes literas ad se datas, si sint cum illa particula inscriptae sive non, hucusque semper legere et pollice nusquam sibi cuiusquam literas fore onerosas.

Depositum Dorotheae Rosianka.

Quaedam virgo Dorothea Rosianka, ultima huius mensis, tulit 200 f renos clausos ad nos hac conditione, ut illa vivente apud nos servarentur et il rum usum eorum habere posset, post mortem autem suam domui S. Barba cederent; et satisfactum eius petitioni, quia in bonum huius domus cedeb

Eleaemo-

Submissa per Januarium eleaemosyna pecuniaria florenorum 400. Nempe

---

[1]) Gierlakowski † 1622.

Episcopo Cracoviensi [1]) 141. A Cuiaviensi [2]) floreni 100. A Palatina Cracoviensi Firleiowa floreni 50. A Palatino Cracoviensi [3]) floreni 28. A Castellano Sandecensi [4]) floreni 12. A R. D. Nucerino floreni 10. Ab Agnete Skopkowna et Pakoszczanka floreni 10. A virginibus pro nobis mendicantibus floreni 12. A variis alii 34. Res datae constiterunt florenis 38, nempe a Parocho Bolechovicensi duae metrete siliginis et 3ª ciceris. Ab Abbate Tinecensi [5]) siliginis metretae 10. Ab Episcopo Praemisliensi [6]) acervus foeni et ab aliis reliqua minutiora.

Indicuntur orationes pro mortuo Paulo V° et pro electione novi Pontificis.

Prima Februarii ad Provinciales scribit Admodum R. P. Noster, indicens orationes et Sacra tum pro mortuo Pontifice Paulo V° 23ª superioris mensis, tum pro felici successu electionis pro futuro Pontifice instituendae. Et quidem Paulo V° non parum debebat Societas, tum ob Divinum officium et litteras remissoriales in ordine ad canonizationem trium nostrorum Beatorum concessas, tum ob confirmationem instituti et ob concessionem indulgentiarum missionum ac menstruae Communionis et alia. Cur autem in illo dissidio, quod illi cum Venetis intercesserat, nobis ex dominio Veneto ob authoritatem et mandatum Pontificis discedentibus, secuta deinde pace aliis revocatis religiosis, nos non fuerimus revocati, diximus aliqua in Anno Dni 1606, n. 48. Certe apud multos pios et prudentes tam saeculares quam Ecclesiasticos hoc nomine Paulus V^s non bene audivit, quod pacem cum Venetis sine Societatis restitutione concluserit, cum pure ob eius peculiare mandatum tempore interdicti eadem Societas dominium Venetum reliquisset. De vita et gestis huius Pontificis vide multa apud modernos scriptores.

Ob Societatem in dominium Venetum non restitutam non bene audivit Paulus V.

3. Adventus R. P. Provincialis.

Venit R. D. Provincialis cum P. Henrico Picherto et Alberto Voinicensi 10ª huius mensis et ad 15ᵃᵐ eiusdem nobiscum commoratur, totum tempus in variis consultationibus de rebus Provinciae et huius domus consumens.

Initium Synodi Dioecesanae, in qua multa contra Religiosos.

Datum eadem die initium Synodo Dioecesanae, convenientibus ad eam fere 1200^is Parochis praeter alios plurimos Praelatos. Continuata post Synodus per 5 dies, quibus varia, iam antea ab Episcopo et ab eius Auditore conscripta et statuta, quae etiam brevi post erant impressa, legebantur. Plurima tunc contra Religiosos mendicantes decreta erant, quorum tamen non omnia a Pontifice Maximo erant confirmata. Omnia fere attribuebantur R. D. Zaierski Auditori, qui postea Suffraganeus Luceoriensis mortuus erat et qui parum affectus Religiosis ac Religionibus putabatur.

Mors Skinder Bassae per morbum

Sub idem tempus venit rumor, qui brevi post confirmatus erat, de morte Skinder Bassae, qui in Octobre anni superioris auxilio Sultani Galgae aliorumque Tartarorum exercitum nostrum in Valachia, ipso supremo militiae Praefecto occiso, profligaverat. Et quidem initio spargebatur, Skinderum ab ipso Galga

[1]) Martinus Szyszkowski.
[2]) Paulus Wołucki † 1622.
[3]) Joannes Comes a Tenczyn.
[4]) Sigismundus Tarło † 1628.
[5]) Stanislaus Lubieński.
[6]) Joannes Wężyk.

occisum contentione orta ob praecipuos captivos, quos uterque lucri causa penes se detinere conabatur. Postea tamen certo cognitum eum morte naturali obiisse, quam morbus antecesserat ex melancholia accersitus. Intellexerat enim Imperator Turcicus, victoriam ex nostris relatam nimio suoram sanguine constitisse. Deinde valde moleste ferebat, Skinderum cum Galga non usos victoria et in viscera Regni non penetrasse, indeque Skinder Bassae vehementer iratus ferebatur. Quidquid tandem sit ea de re, illud certum erit, morte Skinderi, quae superiori mense contigit, res in castris Turcicis ac Tartaricis ad Bialogrodum constitutis perturbatas non parum fuisse et nostris tempus datum bellico apparatui comparando non sine manifesto Divinae providentiae clementiaeque in hoc Regnum argumento.

ex melancholia contractum.

In translatione funeris Palatinae Calissiensis Sacra et Orationes indictae.

Transferre debebat corpus mortuae suae coniugis Sophiae Tęczyniae Joannes Gostomski, Palatinus Calissiensis, 11ª huius mensis ad Domus Professae Varsaviensis templum novum. Itaque hac die sicut in omnibus locis nostrorum per hanc Provinciam (id enim impetraverat a R. P. Provinciali praedictus Palatinus), ita in templo nostro omnes Patres Sacrum funebre pro anima praedictae mortuae habebant et Fratres Coronas recitabant.

Legatum ante mortem R. D. Taranowski nobis misit.

R. D. Nicolaus Taranowski in dies magis deficiens et se morti proximum videns 500 florenos, quos nostrae domui testamento legaverat, maluit adhuc vivens nobis dare. Itaque eos 12ª huius mensis nobis misit et se nostrorum Sacrificiis orationibusque diligenter commendavit.

Missi alii in Austriam.

Missi iterum 4 Sacerdotes, qui nobiscum manebant, Olomutium 13ª istius mensis, nempe P. Daniel Vasarhelini, P. Joannes Pozdzieracki, P. Joannes Bystricensis, P. Franciscus Kazhemeli; et feliciter eo pervenerant, licet plurimas militum cohortes transire necessum esset.

4. Promulgatio Stationum Cracoviae.

Templa 7 pro iis assignata correspondentia Romanis.

Dies decimus quartus huius mensis memorabilis erat Civitati Cracoviensi solenni promulgatione Stationum septem Ecclesiarum ad instar Romanae urbis, quas ante annum a Sede Apostolica Martinus Szyskowski, Episcopus Cracoviensis, impetraverat et promulgationem ob varia quae intercesserant impedimenta in diem istum distulerat. Secundum Romanas igitur 7 ecclesias Cracoviae 7 ecclesiae sunt designatae hac die, ut sibi et in titulis et in altarium numero, ad quae pro Indulgentiis orandum esset, corresponderent. Itaque ecclesia Cathedralis ecclesiae S. Joannis Lateranensis, ecclesia SS. Petri et Pauli Apostolorum ecclesiae Sancti Petri in Vaticano, ecclesia SS^mae Trinitatis Ordinis Praedicatorum ecclesiae S. Pauli in via Ostiensi, ecclesia Parochialis B^mae Virginis in circulo Cracoviensi ecclesiae S. Mariae Maioris, ecclesia S. Annae ecclesiae S. Crucis in Hierusalem, ecclesia S. Francisci ecclesiae S. Laurentii extra muros, denique ecclesia S. Bernardini Patrum de Observantia ecclesiae S. Sebastiani ad Catacumbas, ut sibi corresponderent indulgentiasque simi-

les haberent, declaratum. Additus et aequalis numerus altarium stationum tabulis affixis, nempe in ecclesia Cathedrali altaria tria, in ecclesia SS. Petri et Pauli Apostolorum septem, in Ecclesia S. Trinitatis 7, in Parochiali B^mae^ Virginis 3, in ecclesia S. Annae 3, in ecclesia S. Francisci 7, in ecclesia S. Bernardini 5. Haec autem omnia promulgabantur in templis praedictis Processionibus ad eadem factis Venerabilis Capituli cum ipso Episcopo, Cleri numerosissimi et praeter alios 1200 Parochorum aliorumque Praelatorum, qui ad Synodum convenerant, omnium Religiosorum et Confraternitatum. Ut autem visitationes harum Ecclesiarum facilius et sine errore frequentarentur, edita de iis erat iussu Episcopi instructio et latina et polonica ab uno e nostris, nempe P. Friderico Szembek. Et quidem in polonica instructione, ut altiores ea devotio ageret radices, in visitatione cuiuslibet ecclesiae certum passionis mysterium recolendum assignatum erat: nempe in aede B^mae^ Virginis valedictio Christi facta Matri suae; in Sanctae Trinitatis gesta Christi in horto; apud SS. Petrum et Paulum ea, quae Christus in domo Annae et Caiphae est passus; apud PP. Bernardinos de Christo deriso in aula Herodis; in templo arcensi Flagellatio Coronatio Condemnatio; apud PP. Franciscanos Christi Crucifixio; in templo denique S. Annae Christi Sepultura. Porro ex voluntate eiusdem Episcopi in visitatione harum 7 Ecclesiarum per quandam extensionem, ut duarum aliarum, non ex obligatione, sed ex devotione fieret, nempe S. Barbarae in memoriam Coenae Christi postremae et Ecclesiae PP. Carmelitarum discalceatorum in memoriam Baiulationis Crucis, admonitio facta in polonica instructione.

Altarium numerus in singulis assignatus.

Instructio edita visitationibus templorum.

Varia Passionis mysteria singulis templis assignantur.

Cum extensione ad 2 templa.

Cur autem non templum S. Barbarae, ad domum Professam spectans, sed templum novum SS. Petri et Pauli Apostolorum inter ecclesias stationum sit relatum, ista est ratio. Scripserat Episcopus Praeposito Domus S. Barbarae, se inter 7 ecclesias unam ex iis, quas Cracoviae Societas habet, assignaturum et simul postulabat, quam nos cuperemus, ut assignaret. Responsum illi erat, in omnibus locis, in quibus cum domo Professa Societas alia domicilia habet, semper templum Domus Professae prae aliis eminere ratione variorum privilegiorum. Petiit igitur ab eo Superior, ut templum S. Barbarae ad has stationum indulgentias destinaret. Acquieverat Episcopus huic postulationi et se non aliter facturum datis ad Superiorem literis significaverat. Quia tamen postea verebatur, ne moleste ferret Serenissimus, si templum SS. Petri et Pauli a se extructum in hoc privilegio praetermitteretur, innuerat nobis, expedire, ut per nostros, qui in aula tunc versabantur, voluntatem Serenissimi exquireremus. Hoc

5. Templum S. Barbarae inter 7 Ecclesias non est relatum.

Quia voluntas Regis erat, ut tem-

plum SS. Petri et Pauli hoc privilegium haberet.

dum nostri faciunt, intelligunt Serenissimum eo inclinare, ut templum SS. Petri et Pauli praedictam indulgentiam habeat. Itaque voluntatem Regiam nostro desiderio libenter, uti decuit, anteposuimus.

Contra P. Szembek Praelati ad Episcopum scribunt

In hoc promulgandarum stationum processu non deerant contradictiones contra P. Fridericum Szembek. Cum enim ille latinam instructionem de modo expediendarum stationum iussu Episcopi edidisset et Episcopus nihil antea de eo negocio cum Praelatis Capituli Cracoviensis constulisset, moleste id Praelati tulerunt et decem fere capita, tum in praeiudicium suum tum contra dignitatem Basilicae Cathedralis in praedicta instructione facta, Episcopo in scripto miserant, non sine acerba reprehensione Pis Szembek, a quo Episcopum ad illa omnia inductum arbitrabantur. Res tamen postea ita composita fuit, ut ob postulata Praelatorum aliqua in Instructione impressa immutata essent, aliqua eaque non pauca omissa. Ipse etiam P. Szembek sub tempus praedictorum Processionum in templo SS. Petri et Pauli Apostolorum iussu Episcopi ad confertissimam multitudinem concionem habens et Processionum ac Stationum intentionem indulgentiamque explicans, aliqua ex parte satisfecerat Praelatis.

sed res componitur postea.

6. Residentiae Faustoviensis initium.

Discessit Cracovia R. P. Provincialis 15a huius mensis accepto ex hac domo P. Bartholomaeo Obornicensi, ut eum Residentiae Faustoviensi, quae isto anno liberalitate Episcopi Kioviensis [1]) habuit initium, Superiorem constitueret; quod et brevi post factum erat.

Communicatio meritorum.

Communicationem meritorum Societatis Roma missum detulit Superior Domus 16a istius mensis duabus viduis, nostris Benefactricibus, Mfcae Dae Dorotheae Czarnkowska, Succamerarie Posnaniensi, et Mfcae Dae Sophiae Czeska.

Triduana Oratio.

21a Februarii ad 23am inclusive triduana Oratio more consueto peracta, magna Eucharistie ac Poenitentiae Sacramenta usurpantium frequentia. Conclusit eam ipsemet Episcopus Cracoviensis, qui etiam eo die Sacrum apud nos habuit lectum et nos omnes suo prandio domi nostrae excepit ac ipse nobiscum pransus est ieiunans. Hoc enim anno in feriam tertiam post Quinquagesimam Vigilia S. Matthiae inciderat, quae rigide observata est.

Ieiunium feriae 3ae Quinquagesimae.

Compositio amicabilis inter Domum probationis et Dum Grodecki.

Eadem 21a compositio amicabilis domi nostrae facta est inter Domum Probationis eiusque Rectorem P. Andream Vachocium et inter D. Adrianum Grodecki, superiori anno dimissum 7a Julii. Et quidem 15a huius, antequam R. P. Provincialis currum conscendisset, venerant arbitri huius negocii ipsimetque sunt fassi palam, nostros nihil iure debere Do Grodecki. Ut autem aliquid illi per compositionem demus, in aliud tempus distulerant. Itaque praedicta Dominica Quinquagesimae ita conventum erat, ut 1300 florenos a domo probationis Dus Grodecki accipiat, quod non multum post factum est.

Professio Pis Surligae et aliorum gradus.

Conclusus mensis hic solenni 4 votorum professione Pis Laurentii Surligae, cum quo simul P. Josue Bruno Formatus Coadiutor Spiritualis et Martinus Ignatius Formatus Coadiutor Temporalis facti sunt 28a Februarii in manu P. Joannis Wielewicki Domus Praepositi.

Eodem mense Bolechowicos [2]) duo nostri missi, ut circa primam Domin-

[1]) Bogusław Radoszecki. [2]) Bolechowice pagus in Archidiaconatu cracoviensi decanatu scalensi, nunc vero decanatu bolechovicensi.

cam Quadragesimae poenitentibus aures darent; et per 9 dies 1200 confessiones in hac missione exceperunt.

Eodem vero die Professionis Pris Laurentii Primitiae in templo nostro peractae Magistri capellae Episcopi Cracoviensis.

Eleaemosyna Martii hic per errorem posita. Post sequentem mensem erit Februarii.

Accepimus mense Martio in eleaemosyna pecuniaria florenos 342; nempe a Da Sophia Czeska florenos 112 A Virgine Anna florenos 100. A Parocho Czerminensi florenos 30. A Palatino Cracoviensi florenos 28. A Do Rab et eius coniuge florenos 23. A R. Do Bobola floreni 12. A Da Pipanowa alii 12. Quidam pauperes florenos 17. A variis aliis floreni 25. Res datae florenis 94 sunt aestimatae: A Palatino Parnaviensi[1]) metretae tritici 10. A Capitaneo Cracoviensi piscium 5 sexagenae. A Do Klauznic Consulari medium vas piscium salitorum et minutiora ab aliis.

7. Nostri 12 mittuntur in Austriam.

Rebus in Austria utcunque pacatis, coeperunt nostri ad illam Provinciam spectantes, qui ante duos fere annos expulsi ab haereticis huc confugerant, plures isto mense eo mitti. Itaque 4a Martii Cracovia Olomutium Georgius Slabinus, P. Georgius Ferus, P. Leonardus Praesul, P. Venceslaus Wydra, P. Venceslaus Rauscher, P. Georgius Moses et cum iis Fratres nostri Georgius Leo, Georgius Pieczynowski, Theodorus Szeflerus, Petrus Sterglerus, Georgius Cinitnai, Gaspar Hopffenmiller. Alii post aliquot dies illos sunt secuti, ut suo loco videbimus.

Comes ab Althan,

Eadem 4a Martii venit Varsavia Comes ab Althan, Legatus Imperatoris, ob quaedam negocia et ob visitanda 7 stationum templa, quae nobiscum pie obiit et bis domi nostrae, nempe 8a et 10a huius mensis, cum filio suo et cum Decano Viennensi nonnulisque cognatis cibum sumpsit.

Ordinis sui crucem dat R. Do Garwacki.

Circa quod tempus, nempe 9a istius, R. D. Stanislao Garwacki, Canonico Cracoviensi, in sacello Congregationis Assumptae, quod penes nostrum S. Barbarae templum est, Ordinis Militaris, cuius ipse erat Institutor et ad quem non solum secularibus, sed etiam ecclesiasticis patebat aditus, solenniter crucem dedit, postquam prius praedictus Canonicus Sacrum Missae officium coram illo absolvisset.

Discessit in Austriam et cum eo nostri septem

Discessit Cracovia Comes ab Althan in Austriam 10a istius mensis circa vesperam. Et in eius comitatu abierunt nostri septem, nempe: P. Gallus Szerer, P. Michael Besco, P. Joannes Antali, Stanislaus Szydłowski, Petrus Rumer, Georgius Aquitanus, Christophorus Trzebnicki — pro quibus conducti erant vectores a Praeposito domus.

Spoliatis vectoribus Nostrorum causa sunt omnia restituta.

Dum rediissent nonnulli vectores, qui pro nostris in Austriam devehendis erant conducti, 13a huius mensis Cracoviam, intelleximus, eos in reditu et equis et pecunia a militibus haereticis spoliatos. Itaque statim et a civili et ab arcensi Magistratu nostri literas efficaces impetrarunt, quas dum vectores Praefecto illorum militum reddidissent, omnia illis sunt restituta.

8. Ad Cipsarensem hortum

Ob hortum seu fundum, Cipsarensem dictum, pro domo S. Barbarae olim ab Admodum R. D. Taranowski parum caute, licet optima fide emptum (a nostris vero neglectum, quia varii in eum ius praetendebant) suasu quorundam

---

[1]) Joachim Comes a Tarnów, germanus Palatini cracoviensis.

adiit Praepositus domus Mfcum Dum Chelmski, Vexilliferum Cracoviensem, (cuius famulus tunc praedicto fundo utebatur) 29 huius mensis. Et inprimis authenticam emptionem R. D. Taranowski, deinde donationem ab eodem Domui nostrae factam Do Vexillifero ostendit multaque alia pro isto negocio in medium attulit.

cur nostri non pervenerint

Habuit alia iura antiquiora penes se Praepositus domus, sed ne illa ostenderet, unus Proconsul (quem consilii gratia prius adierat dictus Praepositus, antequam ad Vexilliferum iret) disuaserat; eam videlicet ob causam, ut postea cognitum est, ne vulgatis illis nonnullae controversiae inter Civitatem et Monasterium Zwierzynecense iam sopitae iterum excitarentur. Lecta emptione et donatione Dus Chelmski conabatur quidem ostendere, se in illum fundum antiquius ius habere, bona tamen fide pollicebatur suum hoc ius totum Societati dare velle et longe plura, sed simul petebat obnixe, ut famulus eius senex ad vitam suam

nec eius possesionem adierint.

eo uti posset. Dissimulavit totum Superior domus et in aliud tempus distulit. Sed interim cognitum erat Monasterii Zwierzynecensis illum fundum fuisse et Abbatissam, postquam iure cum violentis possessoribus egisset et causam lucrata fuisset, eundem fundum expulsis iis, qui eum occuparant, recepisse. Atque ita sicut nunquam in possessionem huius fundi veneramus, ita etiam, postquam cognovimus in eum ius habere praedictum monasterium, omnem de eo curam deposuimus.

Eleaemosyna Februarii.

Eleaemosyna Februarii (nam per errorem eleaemosynam Martii supra posuimus) pecuniaria erat florenorum 715. Nempe: a R. Do Taranowski floreni 500. A quadam paupere floreni 80. A Parocho Czerminensi floreni 10. Ab aliis variis 25. In rebus eleaemosyna constitit florenis 64. A Do Magno Oeconomo siliginis metretae 10 et tritici aliae 10. A Da Plazina acervi duo foeni. Minutiora alia ab aliis.

9. Festa Paschatis.

Sicut tota Quadragesima, ita longe magis circa festum Paschatis, quod in 11am Aprilis inciderat, apud nos frequentantium Poenitentiae ac Eucharistiae Sacramenta multitudo continua erat. Tribus etiam Missionibus circa eadem tempora factis, una Bolechovicensi, Wieclawicensi[1]) altera et postrema Niepolomicensi non pauci fructus in horreum Domini relati.

Lustratio Nobilitatis Cracoviensis.

Lustratio Nobilitatis Cracoviensis ob bella imminentia 19a huius mensis facta, presentibus Castellano[2]), Palatino[3]) et Generali Capitaneo[4]) Cracoviensibus, item Palatino Parnaviensi[5]), Castellanis Sędecensi[6]), Biecensi[7]) et aliis et praeter multorum opinionem magna cum pace transacta.

Seminarium Calissiense

Synodus Provincialis Gnesnensis sub Laurentio Gembicki, Archiepiscopo Gnesnensi et Primate Regni, 26a istius mensis inchoata

---

[1]) De Więclawice et Niepolomice cfr. ea, quae diximus in Wielewicki p. 264 et 314 fasciculi III.

[2]) Georgius dux Zbarascensis. [3]) Joannes comes a Tęczyn.

[4]) Gabriel Comes a Tarnow. [5]) Joachim Comes a Tarnow.

[6]) Sigismundus Tarło. [7]) Nicolaus Firlej.

ad 1am Maii est continuata. In hac Synodo, incitantibus contra s multis Praelatis malevolis Archiepiscopum, decretum erat latum transferendo Seminario Calissiensi (quod curae nostrae sanctae moriae Stanislaus Karnkowski subiecerat et pro quo Calissii egre- s aedes ex muro extruxerat aliosque clericos, ne aliquando Se- naristarum Calissiensium translatio esset, Gnesnae fundaverat) esnam, quod postea executioni est mandatum. Ingentes inde tri- e inter nostros et Archiepiscopum Gembicki intercesserunt et ad rtem usque durarunt; imo nec eius morte sunt sublatae, ut fu- is in historia Collegii Calissiensis videre est. In eadem etiam Sy- do renovata est postulatio de Canonizatione B. Stanislai Kostka, ae etiam in simili conventu sub Bernardo Macieiovio facta erat.

translatum Gnesnam sub Gembicki Archiepiscopo in Synodo,

unde variae tricae.

Postulatio Canonizationis B. Stanislai.

Gabriel Comes a Tarnow cum suo germano Joachimo Palatino Parnaensi domum nostram 27a huius mensis visitarunt et cibum nobiscum sumpserunt cum variis suis Comitibus.

Eleaemosyna mensis Aprilis erat florenorum 193 in pecunia. A Do Petrivio J. U. D. floreni 60. A quodam paupere floreni 30. A Do Bobrownicki floni 20. A Virginibus pro nobis mendicantibus floreni 26. A Do Magno Oeconoo floreni 10. Ab aliis variis 47. Si autem hic addantur 100 floreni a Da Gutorowa[1]) pro reparatione horti, iuxta contractum cum ea factum dati, erit rcepta pecunia huius mensis florenorum 293. Res a variis submissae constiunt florenis 17.

Eleaemosyna Aprilis.

Venerat Cracoviam Ducissa Ostrogiae Anna de Stemberg 4a Maii, septem nplorum stationibus insignium visitandorum causa; cum eaque venerant duo stri, P. Georgius Tyszkiewicz et P. Paulus Zaborowski. Discedens autem 8a hus Cracovia reliquerat apud Domus Praepositum Crucifixum succineum et cor reum, Romam suo tempore per commodas occasiones transmittenda ad Adodum R. P. Nrum Generalem; et fidelissime postea erant remissa.

10. Ducissa Ostrogiae ob 7 templa visitanda venit Cracoviam.

Sepulta in templo nostro 6a istius mensis Virgo Dorothea Słocianka. Haec modum iuvenis adhaeserat Palatinae Cracoviensi Barzinae, eique fere 40 ans famulabatur et sicut in obsequiis eius erat fidelissima, ita devotionem raram ae suae aemulabatur egregie, cum ea totis fere diebus in orationibus persevans. Inter caetera mirabilis erat nostrae Societatis propugnatrix contra dactores et malevolos et cum esset non vulgari prudentia praedita, non paucos cietati conciliabat. Quidquid vel piorum eleaemosyna vel propria industria quirebat, ipsa enim paucis contenta, totum templo nostro largiebatur. Mortua domo viduarum, cum se ad mortem omnibus Sacramentis munita compasset, annos nata ultra 70. Sepulta sub cathedra concionatoria die qua dixius. Ad instantiam enim Palatinae Barzinae ius sepulturae in nostro templo rat illi concessum.

Dorotheae Słocianka sepultura.

Quantopere nostros defenderit et eleaemosynis iuverit.

[1]) Dobrodziejska.

Festum Pentecostes.

Dominica Pentecostes, quae in 30am huius mensis inciderat, Sacrum et utrasque vesperas in templo nostro cecinit R. D. Bobola, Canonicus Cracoviensis, qui etiam nobiscum prandium sumpsit.

Eleaemosyna Maii.

Eleaemosyna pecuniaria huius mensis erat florenorum 110. A R. D. Mosiążek floreni 40. A R. D. Bobola floreni 16. A Mfco Do Nicolao Porembski floreni 16. A Da Plazina floreni 16. A Do Jaskolski floreni 10. A variis aliis floreni 40. Res submissae constiterunt florenis 33, nempe: A Rmo Praeposito Miechoviensi lardi 4 partes et caseorum duae sexagenae. A Mfco Do Komorowski 3 vasa butyri. A Da Szelagowa vas butyri et caseorum sexagena. Ab aliis esculenta et poculenta minutiora varia.

Debitum 2000 restitutum Do Abrahamo Ronenbergo per pecuniam ab aliis mutuo acceptam.

Ipsa prima Junii die reddidit Superior domus Do Abrahamo Ronenbergo Proconsuli Cracoviensi 2 millia florenorum, quae ab illo mutuo acceperamus 23a Octobris Anni 1619 pro debito ex horti emptione contracto dissolvendo. Recognitio huius debiti, cum eam nobis Dus Abrahamus reddidisset, accepta et lacerata est. Porro haec 2 millia partim ex 800is florenis, quos domi habuimus, partim ex mille ducentis mutuo acceptis sunt congesta. Nam D. Paulus Celari 700os et D. Georgius Klauznic 500os dederant nobis mutuos florenos. Utrique recognitio debiti cum obligatione restituendi, Do quidem Celario pro 11a Novembris et Do Klauznicio pro 29a Septembris, data.

II. Direptio officinae in foro per studiosos Academicos.

Circa idem tempus Academici studiosi cuiusdam mercatoris haeretici officinam in foro invaserant et diripuerant, quae res magnorum tumultuum occasio fuit. Cum enim Generalis Capitaneus Cracoviensis[1]) rem tam atrocem impunitam esse nollet et suspectos de hoc crimine, qui antea a Rectore Academiae[2]) proscripti erant, ad publicos carceres ducere iussisset, varia per tumultum tentare

Qui inde tumultus.

conabantur reliqui studiosi, sed frustra. Nam 3a huius eiaculantibus peditibus Capitanei sclopos ad terrendos concurrentes, unus pauper studiosus remote satis stans casu est occisus seu globo traiectus. Et iterum sequenti die eodem modo perempta una foemina. Non pauci etiam ex studiosis erant vulnerati tunc temporis; atque ita metu Capitanei a tumultibus abstinuerunt.

Mors P. Zorawski. Eius patria. Ingressus in Societatem. Studia.

Eadem 4a huius mensis circa vesperam mortuus est in domo S. Barbarae P. Nicolaus Żorawski. Natus is erat Posnaniae in Maiori Polonia circa annum Domini 1585. Ingressus Societatem nostram aetatis anno 17, cum antea in Posnaniensi Collegio humanioribus litteris operam dedisset, in iis non contemnendum profectum fecisset. Post biennium probationis votis emissis scholasticus approbatus factus, Rhetoricae uno, Philosophiae tribus, Theologiae qua-

[1]) Gabriel comes a Tarnow.

[2]) Jacobus Najman j. u. d. canonicus cracoviensis, archidiaconus pilicensis († 1631) de quo vide ap. Wielewicki plura tomo III et infra. Appelatur etiam Najmanowicz.

tuor annis operam dedit, in quibus omnibus supra mediocritatem profecerat. Docuit in Grammaticae secunda schola Calissii duobus annis, Leopoli per duos similiter annos quaestiones de iure conscientiae et nostris et externis magna satisfactione legit. Ad cursum philosophicum legendum Calissium vocatus, circa finem Logicae desinere debuit et Posnaniam ad nativum aerem ob morbos graves curandos sese conferre. Postquam utcunque convaluisse videretur, Jaroslaviam in Russiam missus erat, ibique et Concionatorem templi parochialis et Praefectum Scholarum per unum annum egit. Sed cum ibidem in Hecticam incidisset seu potius recidivam eius (nam pridem in eo vires sumpsisse putabatur) subiisset, misus Cracoviam ad domum Professam, ut commodius valetudinem praesentibus variis medicis curare posset; postquam quatuor fere mensibus decubuisset, die supra notato omnibus Sacramentis munitus pie obiit, cum annum aetatis 36 ingressus fuisset et in Societate 19um annum agere coepisset. Sepultus est sequenti die ad altare maius in sepulchro nostrorum.

Munia in Societate peracta

in variis locis.

Mors et sepultura.

Post mortem Jacobi Janidlovii, viri prudentis et pacati, electus erat Academiae Rector Jacobus Naiman, Archidiaconus tunc Pilicensis Juris utriusque Doctor. Hic ob Comitem a Tarnow Gabrielem, Capitaneum Cracoviensem, Studiosis iratum ob excessum suprapositum, reconciliandum coepit 6^{a} huius mensis a variis studiosis iuramentum exigere et diligenter inquirere in conscios et complices direptionis publice in foro factae. Pro hostili autem animo, quem contra Societatem a multo tempore gessit et iam gerit (contra quam, uti notavimus suo loco, librum famosum »Cathedra« dictum ac eam ob causam iussu Episcopi Cracoviensis in indicem prohibitorum relatum, scripsit) nolebat actum inquisitionis sine gravissima contra Societatem contumelia expedire. Ad iuramentum enim Studiosis sese accingentibus aiebat, parum illud prodesse, cum Jesuitae doceant posse esse iuramentum verbale sine intentione etc; ideoque eos per eosdem Jesuitas nullo negocio a iuramento absolvendos. Et quidem absolutionem a iuramento falso nos posse dare, sicut et alios Religiosos, modis debitis non abnuimus, sed quod doceamus iuramentum verbale sine intentione, magnam ea in re nostris iniuriam faciebat. Quia vero praedictus Rector publice praesentibus plurimis ea contra nostros effutierat, putabant non pauci nostri, rem talem nullo modo dissimulandam. Idem suaserant nonnulli Praelati nostri amantes. Instante tamen adventu R. P. Provincialis ad eum res tota reiecta fuit, qui postea dissimulatione utendum censuit.

12. Jacobus Naiman, Rector Academiae,

inquirens in petulantes Academicos,

nostros calumniatur.

Suadebant nonnulli, ut de calumnia cum eo ageremus, sed dissimulandum erat.

Anna Doctoris Mitkowski coniux, foemina admodum pia et Societatis nostrae perquam studiosa, sepulta est in sacello D^{i} Razik ad portam templi nostri sito, ut notat P. Kamocki in sua templi historia. Eadem die, ut idem annotat,

Exequiae in nostro templo

et exequiae. exequiae expeditae in nostro templo pro anima D^ae^ Danielicovae, Regni Thesaurariae, maximae nostrae Societatis per hanc Provinciam Benefactricis. Cantatum ab uno ex nostris Sacrum funebre. Reliqui Patres Sacra pro defuncta et Fratres Coronas dixerunt.

Discessus P. Josue in castra. Discessit P. Josue Bruno Pruthenus ex hac domo 10^a^ huius mensis ad castra Serenissimi Ladislai Principis, tunc cum exercitu contra Turcam proficiscentis, ut cum aliis nostris, quorum fere 10 paria ad castra Chocimensia erant destinata, ob auxilium spirituale Germanorum militum ibidem moraretur.

Adventus R. P. Provincialis. Venit R. P. Provincialis 12^a^ istius mensis et manens Cracoviae ad 16^am^ Julii utriusque domus visitationem expedivit, de variisque negociis cum Consultoribus Provinciae contulit.

Festum B^i^ Aloisii. Hoc anno primum solennis memoria in templo nostro B. Aloisii Gonzagae fieri coepta 21^a^ Junii, qua feliciter ex hac mortali ad illam immortalem vitam et gloriam transiit. Omnes nostri Sacrum de SS^ma^ Trinitate habebant, quia nondum de eo vel officium divinum vel Sacrum permissum erat. Imago eius exornata in altari fuit exposita. Fratres sacra Communione refecti.

13. Decretum Caesaris contra rebelles Pragae promulgatum illis praesentibus. Locus supplicii. Eadem die Pragae decretum Imperatoris, Vienna missum contra rebelles ibidem detentos, promulgatum fuit et supplicium singulis causaeque, ob quas illud incurrerant, declaratum. Longe tamen minus supplicium, quam meriti erant, etiam ipsorum reorum testimonio assignatum fuit. Post auditam sententiam reducti ad carceres, 2^a^ hora pomeridiana. Residua pars diei et nox subsequens concessa iis, ut se ad mortem compararent, concessum et illud, ut uxores, amici aliique illos adire possent. Paratum ante curiam veteris urbis theatrum amplissimum nigro panno vestitum et subsellia penes theatrum pro tribus judicibus caesareis trium civitatum. Nam alii viri senatorii ordinis in pergula proxima erant spectatores. Arx undique tormentis munita subiectae civitati minabatur. Postquam miles omnium trium civitatum in celebrioribus locis fuisset dispositus, 22^a^ istius mensis, octo fereis curribus rei adducti, praecedente turma equitum et altera subsequente, cum lugubri sono tubarum, qualis pro mortuis esse solet et latera cingentibus sclopetariis. Quando coeperant deduci ad supplicium, coeperant nonnulli cantitare germanice, sed imperatum erat a supremo militiae praefecto, ut toto tempore supplicii classicum perstreperet, ne circumstantes voces rebellium audirent. 1us productus Comes de Schlig et capite truncatur, manus deinde trunci abscinditur, cum capite suspendenda in turri pontis. Tum truncum aliquot vespillones panno involutum ex theatro abstulerunt. 2us erat Baro Budonetc, canicie et barba promissa venerandus; 3us Baro Harant; 4us D^us^ Czaplicz, eques octogenarius; 5us D. Dworzecki, eques canus; 6us D^us^ de Bila, eques 68 annorum; 7us Otta, eques grandaevus; 8us D. Kunesz Chluinski; omnes hi capite plexi, dum unus post alium educeretur et solus ex iis D^us^ Dworzecki ante ictum, frontem cruce munivit; 9us D^us^ Michalowicz capite et manu truncatus; 10us D. Czernin, eques catholicus, cum magna pietate ad mortem se comparans, capite plexus; 11us Kochan, civis, capite plexus; 12us Sstephhek Smirziczky, Regens, capite et manu truncatus; 13 D^us^ Khobcz capite plexus; 14us Scholter civis Guttenbergensis capite plexus, quod caput palo affi-

Varii afficiuntur supplicio.

1us,

2us, 3us,
4us, 5us,
6us, 7us,
8us,
9us,
10us,
11us, 12us,
13us,
14us,

dum Guttenbergii abstulit carnifex; 15 Hosstialek, Primas Ziatecensis, cui 15us,
ut amputatum postea affigendum palo Ziatecii. 16us Doctor Gessenius, Rector 16us,
iversitatis Carolinae; quem carnifex in theatrum venientem a tergo manibus
rectavit et manus fortiter strinxit, plectenti linguam forcipe evulsit, capite
t truncavit et truncum post prandium in quatuor partes divisum extra civi-
em novam appendit, manum vero ad curiam veteris urbis affixit. 17us Doctor 17us,
nselt capite et manu truncatus; 18us Doctor Ripel eodem modo. 19us Dus 18us, 19us,
ttnecz, civis Pragensis in trabe ex fenestra curiae protensa, privignus Sussi-
i, suspensus, eo quod admodum urserit cum suo concive Sussicki, ut omnes
agae Catholici mactarentur; 20us Sussicki ibidem suspensus, qui Collegium 20us,
cietatis Jesu, dum Pragae nostri pulsi essent, occupaverat. 21us Nathanael 21us,
odnanski, civis in patibulo foris suspensus, 22us Mascherowski civis, 23us Hen- 22us, 23us,
cus Rosel, 24us Kocaus, 25us Rzeczicki iunior, 26us Kobacznik, 27us Vokacz 24us, 25us,
ecollati, 28us Theodorus Sixtus civis Pragensis, cum flexis genibus ictum ex- 26us, 27us,
ectaret in theatro, a iudice beneficium vitae obtinuit Caesaris voluntate. Quod 28us.
hi intellexit, assurgens et ex theatro descendere festinans gradus, per quos de- 14.
cenderet, reperire non potuit. Postea tres Barones: Dus Poppelius, ex Directo- Tres Barones perpetuis carceribus addicti.
ibus unus, Dus Pietiperski, D. Rzeczan, ex gratia Caesaris pro supplicio capitis
d carceres perpetuos sunt damnati. Dus etiam Hozlauer eques, ad fossas lauri- Unus eques ad fodinas damnatur.
enses damnatus est. Post prandium huius diei capita duodecim cum magno
ilitum et populi comitatu ad turrim pontis delata et sex ex una parte, ex al- Capita palis affixa.
ra etiam sex loco conspicuo affixa, spectaculum et terrorem toti urbi praeben-
a. Die sequenti Nicolaus Starssi lingua ad patibulum fori affixus per unam Lingua unus affixus.
oram, mittendus deinde ad fossas laurinenses. Eodem die tres virgis caesi ex
vitate ac Regno pulsi. Pulsi tres ex Regno.

Renovatio votorum praesente et celebrante R. P. Provinciali 24a huius Renovatio votorum.
ensis more solito peracta.

Iam sequenti die missi in Austriam Martinus Ignatius, Ioannes Kesegi, Missi in Austriam nostri.
aulus Czomofai, Joannes Jaranowski, Stephanus Kerestei, quos antecesserant
a huius P. Joannes Szelesi, P. Joannes Scutellanus, Vitus Mathiades, Daniel
erlicz, Zacharias Magnerus. Omnes per Dei gratiam in Austriam salvi perve-
runt, ut postea cognoveramus.

Cum Pater Joannes Biesiekierski[1]) nonnulla adeo gravia et infamantia commi- 15.
eset, ut nullo modo in Societate manere posset, postquam diligenti inquisitione P. Joannis Biesiekierski ex Societate dimissio.
, in quibus deliquerat, comperta fuissent et Admodum R. P. Nro Generali
ripta ad dimissionem eius ex Societate, ut quamprimum remisetur, idem R.
. Generalis mandavit. Evocavit ergo illum Cracoviam R. P. Provincialis et Pro-
ssum licet 4 Votorum ac 35 fere annis in Societate manentem, hoc modo di-
isit, ut recta e domo nostra in religionem aliquam bene constitutam, quam
ligeret (exceptis Militari et Hospitalari), sese conferret. Paruit ille videns aliter
ieri non posse et 27a huius mensis ad Canonicos Regulares, apud aedem Cor- Elegit Religionem
oris Christi Cracoviae manentes, transiit, attonitis ad id omnibus externis, qui

[1]) Nomen hoc alio atramento quinquies deletum, in indice tamen, qui autographum, manu ipsius Wielewicki scriptus, praecedit, reperitur.

Canonicorum Regularium. Ex eius dimissione nulla externorum offensio. Quia primus Professus in hac Provincia est dimissus, ideo novo modo illi patentes litterae dimissionis datae, quae hic ad verbum ponuntur.

eum familiarissime noverant, variasque causas eius rei inquirentibus. Nam de vera causa, quae solis Superioribus iisque paucis erat nota, ne nostri aut discurrerent aut loquerentur, interdictum erat. Tantum vero abest, ut aliquid inde Societas in hac Provincia pateretur, ut potius prudentiores quique nos vehementer collaudarent, quod nullo personarum respectu in delicta Religioni noxia severe animadvertamus. Quia vero P. Biesiekierski primus ex Professis 4 Votorum in hac Provincia est dimissus, ideo etiam diversas longe ab aliis dimissionis litteras patentes habuit, quarum tenor erat talis: »Joannes Argentus Praepositus Provincialis Societatis Jesu in Provincia Poloniae omnibus, in quorum manus hae litterae venerint, salutem in eo, qui est vera Salus. Cum S. Sedis Apostolicae auctoritate, Societati nostrae a Summis Pontificibus concessa, possit eadem Societas suos Religiosos ad alios Religiosorum ordines, ut in iis secundum statum Religiosum religiose vivant, transmittere: Omnibus, quibus interest, testatum facimus, nos eadem auctoritate, nobis ab Admodum R. P. Nro Mutio Vitellesco Societatis Nrae Praeposito Generali communicata, iustas ob causas potestatem fecisse P. Joanni Biesiekierski, Sacerdoti legittime ordinato et eiusdem Societatis Professo, ut a nostra Societate ad alium Ordinem Regularem, in quo disciplina Regularis vigeat (non autem militarem aut hospitalarem) transeat et in eo Professionem faciat, perpetuoque maneat. Et quia Venerabilem Canonicorum Regularium Ordinem Cracoviae ad monasterium SS^mi Corporis Christi sibi delegit, ut illum quamprimum ingrediatur, cum Benedictione Domini potestatem facimus. Quodsi forte, quod absit, ex praedicto Ordine ante finitam probationem aut omissam professionem eum exire contingat, alium similem Religionem Regularem ingredi tenebitur statim absque ulla culpabili mora et sic deinceps, ut obligationi, quam tanquam Professus habet, religiose in Religione vivendi satisfaciat. Rogamus autem omnes illos R. R. Patres Religiosos, ad quos ipsum transire contingerit, ut dictum P. Joannem Biesiekierski tanquam Religiosum Dei servum benigne excipere et humaniter tractare velint. In quorum fidem has litteras manu nostra subscriptas et solito Societatis nostrae sigillo munitas dedimus Cracoviae 25^a Junii Anno 1621.

Exequiae pro mortuo anno praeterito Palatino.

Ad postulationem Mfci D^i Joannis Zebrzydowski anniversariae exequiae hoc mense in nostro templo peractae pro anima parentis eius, Nicolai Zebrzydowski ante annum defuncti. Sacra funebria ab omnibus nostris habita et celebratum unum. Fratres etiam nostri suas coronas recitarunt.

Eleaemosyna Junii.

Percepimus hoc mense eleaemosynae pecuniariae florenos 627. Applicati nimirum domui a R. P. Provinciali, ex summa eius dispositioni relicta, floreni 500. Ex quartali novi Palatini Cracoviensis floreni 28. Ab Episcopo Cracoviensi floreni 24. A Capitaneo Lanckoronensi [1]) floreni 17. A Virgine Langowna floreni 18. Ab aliis variis floreni 45. Res submissae constiterunt florenis 63, nempe: a D^o Borek tritici metretae 10. A D^o Bobrownicki eiusdem metretae 6. Ab Abbatissa S. Andreae eiusdem metretae 2. A D^o Paczek hordei metretae tres. — A D^a Popowska vas butyri. A D^no aliud vas eiusdem. A variis aliis maiorum et minorum caseorum sexagenae tres et alia esculenta et poculenta.

[1]) Joannes Zebrzydowski, palatini Nicolai filius.

Promulgatum Jubilaeum circa initium Julii seu 4ª eiusdem, quod postea duravit ad 18ᵃᵐ per 15 dies Cracoviae et postea in aliis parochiis eiusdem dioecesis, imo et per totum Regnum peragebatur pro necessitatibus Christianitatis a Novo Pontifice Gregorio XV concessum est pro felici eius gubernatione. Conditiones eius consequendi illae erant: visitatio templi cathedralis et parochialis Bᵐᵃᵉ Virginis in iisque oratio, ieiunium trium dierum in hebdomada, eleaemosynae largitio, confessio et communio.

Jubilaeum celebratum et modi eius consequendi.

Expedita visitatione et domus S. Barbarae, quae a 12 Junii ad 5 huius duravit, et domus probationis, ad quam 5ª huius mensis sese contulerat, discessit Cracovia, 16ª eiusdem mensis, R. P. Provincialis, qui praeter eleaemosynam superiori mense applicatam domui S. Barbarae, viatica insuper, quae eadem domus Patribus et Fratribus nostris in Austriam pergentibus dederat, restituit et insuper 52 florenos eleaemosynae dedit.

Discessus R. P. Provincialis.

16.

Mortuus 17ª istius mensis R. D. Nicolaus Taranowski, Canonicus Cracoviensis, insignis Societatis Nostrae et Domus S. Barbarae amicus ac Benefactor, post longam eamque accuratam ad mortem praeparationem et post consueta Ecclesiae Sacramenta devotissime suscepta. Ex 80 suae aetatis annis 40 fere Cracoviae consumpsit in domo Confraternitatis Misericordiae, a P. Petro Skarga olim fundatae, cuius ipse per triginta aliquot annos Praefectus fuit et eiusdem Confundator habebatur. Toto hoc tempore, duobus fere extremae senectutis annis exceptis, quolibet die in templo S. Barbarae sacrosanctum Missae officium peragebat, raram vitae puritatem, quam frequenti poenitentiae usu fovebat, diligentissime conservans. Sicut autem tanto tempore Sodalitati Misericordiae praefuit, ita et in operibus misericordiae omnibus admirabili erat incitamento, tum ex illis bonis, quae ex canonicatu Cracoviensi illi obveniebant, tum ex his, quae a Sodalibus in commune conferebantur, pauperes cuiuscunque status liberalissime iuvans. Nostrorum etiam in domo S. Barbarae nesessitatibus toto tempore Cracoviensis suae commorationis et ordinariis quolibet mense et variis extraordinariis eleaemosynis ad mortem usque subveniebat, ut ex tot anteactis huius historiae annis satis superque constat.

Mors pia et vita R. Dⁱ Nicolai Taranowski, magni Benefactoris Fraternitatis Misericordiae et Societatis.

17.

Indixerat Serenissimus Rex ob Turcarum imperatorem, cum ingenti exercitu adventantem, Comitia Generalia Regni duarum hebdomadum sub hoc tempus, in quibus inter varios modos ad tanti hostis potentiam cohibendam, etiam expeditio generalis ordinum ac totius Nobilitatis indicta fuit, cum qua ipse Rex contra hostem procederet. Praemissi autem iam erant duo exercitus: unus cum Carolo Chodkievicio, Supremo Militiae constituto pro hoc bello Praefecto, alter cum Vladislao Principe. Quia vero ante haec Comitia, etiamsi adeo essent brevia, inter districtuum Comitiola etiam more recepto Prosoviensia erant, ideo Academici ad ea sese contulerant, ut per nobilitatem modis omnibus scholas nostras Cracovienses impedirent. Sed hac re cognita Martinus Szyskowski, Episcopus Cracoviensis, apud

In Comitiis Generalibus ob Turcam indictis

Et in Comitiolis districtuum conantur Academici nostras scholas impedire

eos, qui ad Comitiola venerant, effecerat, ne quidquam ab Academicis proponeretur et ipsos etiam Academicos privatim vocatos graviter reprehendit, quod rem ad Episcopum pertinentem saecularibus tractandam committere vellent, cum sua opera non deesset ad omnia in hoc negocio accomodanda. Hinc in Comitiolis Prosoviensibus nulla re proposita Academici Cracoviam redierunt. In aliis etiam Comitiolis, maxime Opatoviensibus, illud tamen effecerant Academici, ut articulus scriberetur de non tollendis et violandis Academiae privilegiis. Id autem nobis nihil obfuit, qui de infringendis praedictis privilegiis nunquam cogitavimus. In generalibus autem Comitiis ob tot negocia magis urgentia nihil de his rebus tractari potuit, licet praecipui Academici Varsaviam in hoc negocio ivissent ac Senatores Nunciosque terrestres prensantes obivissent.

irrito conatu.

18.

R. D. Lucae Raphalowicz datur communicatio meritorum Societatis.

Excurrerat Superior domus 21ª huius mensis Wielopolum[1]) ad Parochum eiusdem oppidi R. D. Lucam Raphalowicz invitatus tum ob labores Jubilaei sub hoc tempus ibidem indicti, tum ob reddendas patentes litteras communicationis meritorum totius Societatis, quas ille sicuti antea avidissime expetierat, ita tunc gratissimo suscepit animo.

Protestatio Academicorum contra scholas nostras.

Academici 24ª istius mensis, ne quid intentatum ad scholas nostras Cracoviae impediendas relinquerent, protestationem contra scholas futuras nostras nomine Rectoris et totius Universitatis tum ad aedem S. Barbarae in absentia Superioris, tum ad aedem S. Petri attulerunt. Utrobique eorum protestatio non est acceptata et reprotestatio contra eorum protestationem sequentis mensis initio facta.

In festo S. Patris Oratio 40 horarum

Ultimo die Julii in festo B. Pⁱˢ Nostri instituta in templo S. Barbarae pro Regni necessitatibus supplicatio 40 horarum et sequenti die Dominico finita vesperis. Utroque die maxima frequentia ad Sacramenta Eucharistiae Poenitentiaeque accedentium. Concio insignis facta in laudem B. Pⁱˢ Nostri a R. D. Jacobo Ostrowski, S. Theologiae Doctore et Canonico Cracoviensi. Exceptⁱ prandio hoc die Gabriel Comes a Tarnow Capitaneus Cracoviensis cum aliquot Praelatis et civibus. Accepimus per mensem Julium in eleaemosyna pecuniaria florenos 377. Ab Episcopo Cuiaviensi[2]) floreni 100. Ex legato Dⁱ Zalaszewski mortui floreni 50. A R. P. Provinciali floreni 52. A quodam ignoto floreni 50. A Virginibus mendicantibus floreni 15. A Dº Archipresbytero[3]) floreni 10. Alii 10 a Virgine Langowna et a Virgine Szydłowski itidem 10. A Dº Succameraric Cracoviensi[4]) floreni 10. Pro victu Okrąglicki et Mathiae aurificis floreni 24. Ab aliis variis floreni 51. Res submissae computate sunt florenis 50, nempe: a Cª

Eleaemosyna Julii.

[1]) Wielopole, in archidiaconatu sandecensi, decanatu ropczycensi.
[2]) Paulus Wolucki.
[3]) Christophorus Trzciński. [4]) D. Jordan.

eo Cracoviensi[1]) equus. A Capitaneo Sądecensi[2]) bos, vini ollae 10. A variis ɔrum sexagena et vas butyri, pisorum coretus unus et alia ab aliis mi- ɔra.

Excepit nos prandio Spectabilis Dus Stanislaus Rab, Consularis Cracoiis, 1a Augusti, quia hoc die filius eius Dus Joannes coniugium inibat petene a nobis hac eleaemosyna, ut benedictionem Domini novis coniugibus a peteremus, quod et factum est. Datum prandium a Do Rab.

Contra protestationem Academicorum circa finem superioris ısis factam, 2a huius mensis, coram testibus ad id vocatis, solenreprotestatio a Praeposito Domus est instituta et ostensae causae, quas DD. Academicorum protestatio non fuerit acceptata, nempe e: 1a quia id, quod per eam praetenditur, est contra publicum et mune tum Ecclesiae Catholicae tum Reipublicae bonum. 2a quia t contra Privilegium et iura Societatis Jesu a Summis Pontifici- ; et maxime a Pio V et Gregorio XIII expresse concessa, quae erebantur. 3a quia erat contra intentionem Serenissimi Regis et Nri Sigismundi III. 4a quia est contra voluntatem et concessionem i ac Rmi Di Martini Szyskowski, Episcopi Cracoviensis et Cancelii Cracoviensis Universitatis. 5a quia in supradicta protestatione nulla posita sunt, quae vera esse aut teneri debere idem Praesitus Domus non agnoscit, nempe quod scholae Societatis sint apedae Cracoviae sine eorum scitu, ad quos erectiones et apertio- ; studiorum in hoc Regno spectant, quod sint allaturae praeiudim, diminutionem, dilacerationem Universitatis, dissolutionem ac perbationem disciplinae, periculum pacis publicae et abolitionem vel minutionem Fundationum Serenissimae Domus Jagellonianae, cum nia contraria apertione scholarum Societatis sint futura. 6a quia ı credit Praepositus praedictus ex sensu Universitatis hanc protetionem profectam, tum quia Universitas ut prudens non se oppoisset scholis Societatis nondum erectis et inchoatis, tum quia eam Universitas, suarum virium optime conscia, non expavisset sui minutionem per scholas Societatis, si illae sunt inutiles et nullius nderis. Allata est haec reprotestatio et intimatio eiusdem facta Reori Universitatis R. D. Jacobo Naimanowicz 7a huius mensis. 19. Reprotestationis nostrae contra Academicos causae. 1a 2a 3a 4a 5a 6a

Missum Roma ab Admodum R. P. Nostro pro nostris impetratum Jubieum 8a istius mensis pro commoditate expediendum. Cui postea in variis notrorum domiciliis varia tempora erant assignata. Jubilaeum pro nostris.

[1]) Gabriel Comes a Tarnow.
[2]) Sigismundus Tarlo.

R. Dus Christophorus Trcinski Praepositus. Misericordiae.

Eadem die in Confraternitate Misericordiae in locum Sae memo Nicolai Taranowski electus est Praefectus R. D. Christophorus Trcinsl presbyter Parochiae Bmae Virginis.

Jussu Episcopi Cracoviensis Martini Szyskowski datum initium templis praecipuis ob orationem pro mortuis circa primam horam nocti mensis. Continuabatur praedictus pulsus per medium fere annum, pos tere de eo coeperunt varii, ita ut in uno vel altero templo res perman nulli 6a Novembris sequentis editum hoc Episcopi de pulsu factum ce

20. Gustavus in Livoniam venit.

Gustavus Adolphus de Riga capienda et tota Livoni eripienda antiquas machinationes habens et praeclare adver bellum Turcicum nostros esse distractissimos, occasionem hoc tempore egregiam deducendi suos conatus ad effectum. 11a huius mensis comparuerant eius naves fere 50 et poste in ostio maris prope Dinamundum ac Rigam. Excensionen ex navibus nullam fecerant Sueci usque ad 21am, quia Gus ventum expectabant, qui praedicta primum die classem pra subsecutus erat.

Mors Joannis Berchmani.

Mortuus Romae clarus sanctitate iuvenis Nostrae Societatis Joan manus Flandrobelga 13a istius mensis. Cuius vita extat Antverpiae pc sa, nempe Anno Dni 1630[1]).

De parce procuranda communicatione meritorum.

Missa est per Provincias ab Admodum R. P. Nro nova ordinati municatione meritorum totius Societatis caute et parce procuranda 14 mensis.

Episcopi Chelmensis Spiritualia exercitia.

Rus Dus Mathias Lubinski, Episcopus Chelmensis nuper creatu positus Miechoviensis, antequam sui Episcopatus possessionem aggred nit ad aedes S. Barbarae 18a huius mensis et per decem dies spiritual citiis vacuit. Adiuvit illum ea in re eius frater germanus R. D. Albert ski Canonicus Cracoviensis.

Jubilaeum a novo Pontifice.

A novo Pontifice Maximo Gregorio XV concessum Jubilaeum pe bdomadas 20a istius mensis. Sed tardius in Poloniam venerat et nonr vembri promulgatum erat.

Gustavus Rigam obsidet et ad deditionem compellit.

Postquam 21a huius Gustavus ad suos, quos Rigam p rat, venisset, statim sequenti die tubicinem cum litteris ad misit sollicitans eos ad deditionem. Ab hac cum se Rigens ostendissent et se in fidelitate Regis Poloniae, sicuti probos decet, permansuros asseruissent, sub ipsam Rigam cum to lite 23a huius mensis venit, duplicia castra fixit, fossis pro lisque munivit atque a 24a Augusti usque ad 22am Septem petuis fere eiaculationibus, insultibus, cuniculis aliisque id

[1]) Probatur iterum, historiam hanc scriptam esse post annum

litionem Rigam adigebat et tandem adegit, ut sequenti mense vi-imus.

Eadem 24a excepit nos omnes prandio Rmus Episcopus Chelmensis, Ma-is Lubinski et ipse nobiscum pransus. Prandium ab Episcopo Chelmensi.

Longissimum hac ipsa die institutum colloquium a P. Friderico embek cum Jacobo Naimanowicz, Rectore Universitatis, sed nullo erae precio. Nam quaecunque P. Szembek de scholis nostris ademiae non obfuturis sed profuturis ostendebat, quaecunque de ngregatione Bmae Virginis Academiae perutili adferebat, omnia in ssimam partem explicabat et sarcasmis perpetuis tum P. Szembek m alios nostros perstringebat. Nullo modo conveniebat, uti nostri ties sunt experti, cum homine Societatis nostrae hosti iuratissimo tum ex se tum ex instructione Georgii Ducis Zbarascensis, cum o in ordine ad nostros vexandos summa erat coniunctio et consi-rum communicatio, omnibus nobis infensissimo, ita familiariter ere. Habebat quidem aliquam spem P. Szembek deducendi istum minem ex praeconceptis iisque pessimis de nobis opinionibus, sed tam operam semper perdidit. Nam perditus iste homo nulla re gis crescere voluit quam mendaciis, calumniis, libellis famosis, ntra nos scriptis, ut postea ostendemus, et hoc solo nomine apud aedictum Ducem Zbarascensem in summis erat deliciis. 21. Colloquium Pis Szembek cum Naimano Rectore inutile ob hostilem Naimani contra nos animum.

Toto fere hoc mense extraordinaria Vistulae inundatione sub-bia, horti, templa Casimiriensia et Stradomiensia cum ipsa Civitate simiriensi ingentia damna subierunt. Pagi plurimi Vistulae adia-ntes obruti, omnia in campis vicinis vel iam demessa vel adhuc tegra manentia absorpta et corrupta, unde ingens annonae caritas ta fuit plurimis aliis districtibus. Inundatio Vistulae extraordinaria.

Cranium B. Stanislai Kostka ab Admodum R. P. Nostro a Si-smundo III Rege impetratur pro templo S. Petri, nostris et maxi-e P. Friderico Szembek instigantibus, quod molestum quidem fuit dmodum R. P. Nro, quia illud Cranium iam Domui Professae Ro-anae designaverat, missum tamen fuit cum Reliquiis B. Borgiae, Aloisii, B. Rodolphi Aquavivae, Jacobi Salesii et B. Magdalenae aponiae, quae in arce Varsaviensi servantur. 28a Augusti Cranium B. Stanislai Kostka in Poloniam missum.

Hoc praeterea mense ultima indictio generalis expeditionis con-ra Turcas toti nobilitati promulgata eique mandatum, ut ad initium Septembris circa Leopolim sese sisterent, quod et factum erat; sed non parum auxit annonae caritatem tantus militum, ubique omnia Ultima indictio expeditionis totius Nobilitatis.

Castra nostrorum ad Chocimum.

diripientium, conventus. Iam etiam hoc mense Carolus Chodkiev Supremus militiae Praefectus, cum Stanislao Lubomierski, equest copiarum Supremo Ductore, ultra Tyram fluvium castra fixerat

Vladislaus Princeps prope castra venit.

nes arcem Chocimensem. Ultima etiam huius mensis Vladislaus ceps Poloniae cum novo exercitu ex altera parte praedicti fluv Zwancum oppidum, castra posuerat et sese quamprimum cum quo exercitu coniungere parabat.

Eleaemosyna Augusti.

Pecuniaria eleaemosyna Augusti mensis erat florenorum 73, n A Do Borek flor. 20. A variis aliis 53. Res submissae computatae floreni nempe: vas butyri a Virgine Langowna, vini ollae 13 a variis; et reliqua tiora ab aliis.

22. Vladislaus Princeps ad Duces exercitus venit.

Prima Septembris transiit Vladislaus Princeps ex castris quae ad Zwancum tota hac die consistebant, ad maiora castra strorum ultra fluvium Tyram, ubi circumspexit fossas, quas circa castra fecerant, ne tam facilem hostis, si statim per vim irrumpere, haberet accessum. Eoque die apud Duces exercitus dium sumpsit et vespere rediit ad sua castra, in quibus seq nocte perturbatio non necessaria erat secuta. Qui enim vigilias bant, dum Zaporovienses Kozacos magno numero ad castra m accedere vident, arbitrati eos esse Tartaros, castra terrore com ex quibus statim et equestres et pedestres copiae in campum

Kozacorum cum Turcis velitationes.

productae. Interim a 25a Augusti ad hanc ipsam diem praedic zaci cum iis, qui exercitum Turcae antecedebant, varia proelia nebant non infeliciter. Eadem etiam die bellicus apparatus Vla Principis et pedestres copiae ad castra ultra Tyram traduceb

Turbae Studiosorum cum peditibus arcensibus.

Circa idem tempus Cracoviae novae turbae erant ortae pedites arcenses et Studiosos Academicos, Casimiriae dum simul potitarent, postea ad contentiones venissent. Captus est ex Stu Karas, circa quem laborabant Studiosi, ut liberaretur ante adve Capitanei, sed frusta.

Promota castra Vladislai Principis versus Tyram ab o Zwaneczensi 2a Septembris, sed quia pons ob aquarum inun nem erat destructus, adhuc istam diem sequenti nocte in c

Exercitus Turcarum ingens immittitur in Kozacos.

Princeps pernoctabat. Exercitus etiam Turcarum hac die com et tentoriis intra aliquot horas montes et campos complevit vero meridie ipsemet Imperator venit. Instructae acies nost contra eum prodierunt et ne castra Turcica nostris castris appropinquarent, curabant. Impetum primum contra Kozacos

tuit Turca, immittens in eos Janizeros cum densis explosionibus, sed submissae Kozacis auxiliares copiae 4 millia Germanorum peditum sclopetariorum Polonorumque represserant Janizeros et repulerunt non sine clade, qua dicebantur aliquot centena eorum prostrata. Cohortes etiam equestres variae varias cum aliis Turcis velitationes instituebant. Eadem die Chan Tartaricus cum toto exercitu venit et magnam partem exercitus, vado ante invento in Tyra fluvio, in Podoliam et versus Camenecum immisit ad vastitatem ubique inferendam et praedas agendas, quod more suo strenue perficiebant.

Chan Tartaricus suum exercitum dividit.

Tertia Septembris traiecto Tyra fluvio venit in castra Vladislaus Princeps, curribus et impedimentis in castris propriis cum certa parte exercitus relictis et eodem die in febrim incidit. Ingenti rabie Turcae iterum et hac die et sequenti in Kozacos irruerunt, sed felicissime sunt repulsi multis millibus suorum amissis.

Vladislaus Princeps in febrim incidit.

Ab eadem 3ª Septembris ad 22am Gustavus in Livonia Rigam gravissime oppugnabat, frustra Rigensibus expectantibus auxilium nostrorum ex Lituania, qui cum Duce Christophoro Radivilo relicti erant, ut Gustavi conatibus quantum possent, obsisterent. Comparuerant quidem nostri 9ª huius nec infeliciter cum Suecis pugnarant, prorumpentibus etiam Rigensibus ex altera parte; sed sequenti die viso exercitu Gustavi longe maiori quam putabant et cui repellendo non se pares advertebant, recesserant in Curlandiam, triumphantibus Suecis ac oppugnationem Rigensem fortissime continuantibus.

Gustavo Rigam oppugnante, nostri in auxilium veniunt obsessis.

Et statim recedunt.

Jam ad Chocimum 5ª huius mensis sumebatur supplicium de Valachis proditoribus, qui castra succendere volebant et ad Turcica castra profugere constituerant et antea latrocinia exercebant. Turcae etiam hac die cadaveribus sepeliendis occupabantur.

Valachi proditores.

Septima huius irruerant Turcae in ipsas nostras fossas et ex peditibus aliquot decades occiderunt duoque vexilla rapuerunt. Hoc successu animosiores facti, circa vesperam aliquid simile tentare coeperunt, sed nostri cautiores facti, fortissime restiterunt cum magno damno hostium. Vulneratus tum lethaliter Castellanus Polocensis [1]), qui etiam ex vulnere tertia post die obiit.

Impressio Turcarum vehemens et postea eorundem reiectio.

Eadem septima die istius mensis cum Jacobus Naimanowicz, Universitatis Rector, apud PP. Dominicanos impetrasset locum capituli pro exercitiis Rosarii a studiosis frequentandis, intimari fecit per

23. Jacobus Naiman novam

[1]) Nicolaus Boguslaus Zienowicz.

Congregationem Studiosorum apud PP. Dominicanos erigit

scholas, ut omnes die sequenti, seu pro festo Natalis B^mae Virginis, adesse curarent devotioni futurae Academicae Rosarii initio et qui vellent, sua nomina darent. Idem in contuberniis actum, in quibus seniores significabant a Mfco D. Rectore invitari ex charitate DD^m Studiosos, qui sunt vel esse volunt ex Rosario, ut crastina die adesse velint hora 7^a antemeridiana in loco capituli PP. Dominicanorum, ibi exercitiis Rosarii separatim a promiscua plebe initium dari debere, tum ob periculum Regno a Turcis imminens amovendum, tum ut iuventus non tantum in litteris, sed et in pietate proficiat. Indixerat etiam P. Piekarski in templo parochiali hoc negocium talibus verbis: »quod in festo Natalis Deiparae Academia, quae se pridem Deiparae devovit, suas devotiones inchoet pro Regni necessitatibus in aedibus ordinis sui«. Idem P. Piekarski in vesperis Cathedralis templi obibat Praelatos, qui eo convenerant, ut devotioni crastinae vellent interesse.

ad eamque varios per dispositas personas invitat.

Ipso festo Natalis B^mae Virginis illi datur initium.

Ipso ergo Nativitatis SS^mae Virginis festo locus capituli solenniter fuit adornatus. Venit Rector Academiae, variis Professoribus comitatus et studiosis; venerunt etiam Praelati fere 12. Sacrum solenne cecinit R. D. Sarnowski, Canonicus Cracoviensis. Magister capellae templi Cathedralis cum sua musica et PP. Franciscani musici tam vocales quam instrumentales cantabant. Medio Sacro exhortationem fecit Simon Halicius, qui breviter praefatus Academiam participem meritorum Ordinis PP. Dominicanorum factam, nihil dicens de causa noviter erectae devotionis, de laudibus Deiparae sermonem instituit, sed statim eum abrumpere debuit ob Praelatos in Cathedralem ecclesiam properantes. Paucis in hoc sacro data communio. Continuabantur postea vario eventu isti conventus. Sed tandem, ut suo loco patebit, ad PP. Carmelitas discalceatos sunt translati. Omnia haec Jacobus Naiman eo fine instituerat, ut ex nostra Congregatione Assumptae B^mae Virginis sodales abduceret, sed per Dei gratiam more suo ea Sodalitas Sanctissimae Virginis Studiosorum, quae est apud S. Barbaram, procedit et uti spes in Domino procedet.

Per eam tamen ea Congregatio, quae apud nostros est, non est sublata.

24. Pons in Tyra fluvio.

Eadem 8^a huius mensis totus exercitus a Supremo Duce militiae ordinatus per integram diem expectabat hostem, sed nusquam dedit copiam pugnae. Pons etiam per Tyram fluvium hac primum die perfectus et tunc primum currus aliaque impedimenta Vladislai Principis transvecta.

Denique hac eadem die redditi Dº Gregorio Klauznic floreni 500, quos mutuos acceperamus initio Junii anni superioris et accepta ab eo recognitio debiti ac lacerata. Debitum persolutum.

Prodierunt Turcae in campos, duas in partes divisi et post montem prope sylvam dispositi, 9ª istius mensis; prodierant et nostri, sed ad conflictum non ventum generalem. Explosiones tamen tormentorum fiebant et velitationes utrinque. Pomeridiano tempore ingenti impetu irruerunt in Kosacos, quibus in auxilium accurrerunt Germani pedites. Itaque et cum dedecore et cum damno non parvo, ob caesa aliquot millia eorum retrocedendum Turcis erat. Sequenti die, nempe 10ª huius, in quiete se continebant Turcae, quia per Tyram pontem construebant, ut undique et nostros et Kosacos cingere possent, quod etiam effecerunt adiuvantibus Tartaris, qui iam ante penes Camenecum manentes cum exercitu omnem commeatum, ne ad nostra castra deferri posset, intercluserant; unde ingens annonae caritas coepit esse apud nostros. Irruentes Turcae in Kozacos, cum suo damno retrocedunt. Pontem etiam in Tyra Turcae erigunt.

Totus iterum exercitus et nostrorum et Turcarum per integram diem 11ªm huius in ordine stabat. Eodem tempore Turcae per pontem factum traducebant tormanta bellica in aliam partem fluminis indeque contra Kozacos Zaporovienses iaculabantur, nec parum iis nocebant, maxime vero eorum equis. Contra Kosacos iaculantur non sine damno.

Resolvit sese totus noster exercitus simul cum Kosacis 12ª istius mensis (qua Carolus Chodkievicius, supremus Exercituum Dux, ex morbo gravissimo coepit decumbere) post mediam noctem sequentem, certo signo dato, in castra Turcica irrumpere. Iamque et Kosaci et Germani pedites ad praedicta castra pervenerant et omnes equitum acies ordinatae stabant; sed hos conatus in ipso crepusculo densa pluvia et nubes caliginosa [1]). Eadem die Radula, Palatinus Moldaviae, suum Legatum cum litteris ad belli Duces misit quendam Baptistam, suadens nostris, ut potius de pace, quam de bello cum adeo potenti imperatore cogitent et praemittens se fore mediatorem huius negocii, si voluerint. Addebat deinde, victoriam in solius Dei esse potestate. Resolutio nostrorum irruendi in castra impeditur pluvia. Radula Moldaviae Palatinus pacem suadet.

Idem, quod hesterna die nostri constituerant, 13ª huius perficere volebant. Sed Hungari tres, ex una nostrorum cohorte profugi, signi- Iterum impetus in Turcas per

[1]) Impedivit.

proditores impeditur. ficaverunt omnia Turcis, qui parati noctu nostros expectabant totamque diem in velitationibus cum nostris consumpserunt.

Expeditur Nuncius Palatini Moldaviae 14ª illius mensis cum eoque missus D. Zieliński, qui tunc famulabatur Supremo equestrium copiarum Praefecto, Dº Stanislao Lubomierski. Eadem die cum copiis auxiliaribus venit in castra Turcica Karakan Bassa.

25. Karakan Bassa antecedens Turcicum exercitum, Sequenti die statim praedictus Bassa Karakan sive ob mandatum Turcici imperatoris, sive etiam quod ipse sese ultro Turcico imperatori obtulerit ac, ut alii ferunt, se statim nostra castra eversurum pollicitus fuerit, egresso toto exercitu Turcico et ipso etiam imperatore, qui voluit conflictus Karakani spectator esse, prodiit et cum sex millibus Turcicum exercitum entecessit, perrexitque versus castra nostrorum eam partem, quam debiliorem putabat. Sed Deo iuvante tormento bellico ex fossis exploso ipse Karakan primo occisus. Eius deinde exercitus dissipatur, erumpentibus nostris, a quibus valde multi sunt caesi. Sensit vehementer caedem huius Bassae imperator Turcarum eaque die ob moerorem et cibo et potu abstinuit et currum cum 6 equis ad corpus eius avehendum ex acie submisit.

dum nostros aggreditur, occumbit

et eius asseclae caeduntur.

Missi reliqui in Austriam. Eadem die missi hinc Olomucium Mathias Scultetus et Ambrosius Hari, qui soli duo restabant ex Austria.

Kosaci parant se contra Tartaros, sed cohibentur. Decima sexta et 17ª Septembris quies erat in castris nostris ab hoste, quam libenter nostri habebant ob maximum commeatus defectum et pro se et pro equis. Volebant Kosaci Zaporovienses commeatum Tartaris, qui ex altera parte fluvii erant, eripere et in castra inferre iamque eorum pars pontem transierat, sed interim ob nonnulas partes pontis tunc ruptas supersedere sunt coacti.

26. Barbarae Langae genus et patria. Hac ipsa die 16ª mortua est insignis tot annorum domus et templi S. Barbarae Benefactrix Barbara Langowna, de qua breviter nonnulla ut hic perstringamus operae precium videtur. Erat haec Joannis Lang, civis et Proconsulis Cracoviensis, filia, quae totam fere aetatem in oratione et mortificatione tam interna quam externa consumens et directionem vitae spiritualis a patribus nostrae Societatis humillime suscipiens eosque continua benevolentia ac beneficentia ad finem usque vitae prosequens, pulcherrima morte vitam conclusit pulcherrimam et mirabilem sanctitatis apud omnes, qui eam norant, reliquit... Haec aetatis anno septimo pedem fregit, quem nulla medicorum industria sanare potuit; quem casum illa ideo Deum permisisse affirmans, ut nihil commune cum mundi vanitatibus haberet, totam sese Deo tradidit et iam in illa aetate vestes sumptuosas aliasque similes illecebras odio habere coepit, multis precibus apud parentes agens, ne ad eas sese adigerent. Ingressa 14ᵘᵐ aetatis annum perpetuam

Pedem frangit anno aetatis 7º

m Deo vovit, quo etiam tempore in templo nostro Christi nuditatem xpendens, ricam gemmis distinctam e capite eiecit. Vitae post spiriiculum ingressa, ingentes tamen spiritus blasphemi procellas tum alios impetus variis terriculamentis coniunctos experta, non parvo tempore ıa vixit. Omnibus deinde superatis et propria diligentia et confessariium nostrae Societatis industria (inter quos erat etiam gloriosus ille ırtyr Martinus Laterna, Stephani Regis Poloniae confessarius et conpostea a Svecis haereticis odio religionis catholicae praecisis manibus eiectus) admirabile donum mortificationis et orationis est assecuta, in ue usque ad mortem maiora sumebat incrementa et utriusque non ıercitium, sed etiam amorem ac desiderium conservabat. Hinc singulis is Sacrum fieri ante altare Crucifixi Domini curabat a Domino petens, unquam a cruce separaret et nonnisi ex cruce in tumulum deponere uod et impetravit. Tota enim vita gravissimis morbis conflictabatur et nis ante mortem affixa lecto manebat; illos tamen morbos non cru- Dei donum singulare vocabat. A nonnullis cibis, quos palato arridere ad mortem usque abstinuit, ardentis cerae stillas corpore excipere, multis horis in cubiculo, exemplo S. Simonis Stilitae consistere variisitatibus sese affligere non cessabat. Internam etiam mortificationem is colebat, quanto maioris momenti eam esse cognoverat; ideoque i iussis magna cum celeritate morem gessit et vel Communionem interibenti, vel eas, quas desiderabat, afflictiones interdicenti, statim acquieio verberationes corpori adhibebat, saepe daemones eiulatum et mapitum ita excitabant, ut etiam domus fenestras frangerent. Quando ionem Dominicam meditabatur, cui exercitio tanquam potissimo rtificationis instrumento maxime afficiebatur, daemones vel obm militum clamoribus, vel inconditis variarum bestiarum vocibus turbare nitebantur, sed irrito conatu. Illud ordinarium fere in Passioi contemplatione habuit, ut illi omnia, quae in monte Calvariae aliis- is, in quibus Christus patiebatur, fiebant, ad vivum representabantur. mi suae Crucifixum, ad quem dum solito more oraret, Christus extenus amplexus eam dixit: »Filia, gratum mihi, quod ita compatiaris meis s, ecce facio te participem meae passionis«. Et tunc sensit in se doloes cordis et aliorum membrorum. Idem Crucifixus sudabat sanguinem nis ante eius mortem, incipiebat vero sudor vesperi feriae 5^ae^ et derca vesperas feriae 6^ae^. Guttae sanguinis, quae ubertim ex capite et re defluebant, mirabiliter ad pedes evanescebant; quae omnia indicant um mirabilem ad hocce Passionis Dominicae mysterium, ob quod iam diebus officium S. Crucis non sine meditatione recitabat. In in- morbis, si aliquando dolores suos retulisset, eam relationem impasse rata, talium verborum poenas a seipsa exigebat, sicut et illorum, iquando se male valere non advertens significabat, talia enim verba esse putabat. Orationi, quae verae mortificationis comes esse solet, e tempus impendebat. Nam dum adhuc claudicans templum nostrum

Virginitatem Deo vovet.

Martinus Laterna eius confessarius.

Amor et desiderium mortificationis et simul exercitium varium.

Internae mortificationis studiosa.

Impedire frustra conati daemones eius meditationes maxime de Passione Christi.

27.

Sudor sanguineus Crucifixi, quem habebat.

Insignis eius in morbis patientia.

Ex oratione conti-

nua, mira, vera cum Deo coniunctio. Visiones variae

adire soleret, a primo Sacro ad ultimum singulis diebus in templo manebat. Pomeridianum etiam tempus partim piae lectioni, partim variis meditationibus dabat. Hinc mirabilem cum Deo coniunctionem assecuta, quam tum solidae virtutes, tum variae visiones, quas iussa confessario humiliter et candide referebat, manifeste ostendunt. Aliquas insinuasse tantum sufficiat. Semel B^ma Virgo dabat illi in manus Jesum infantulum, dum mysterium Epiphaniae meditaretur et dum illa reverentia non audet eum attingere, ipsemet infantulus subsultans voluit manibus eius excipi. Cumque tunc summa perfunderetur dulcedine, a Deipara illa audivit verba: eam suavitatem nullam esse respectu illius, quam in coelo est habitura. Christum etiam e cruce ita sibi dicentem audivit, cum ab eo peteret, an aliquid meriti suis doloribus esset habitura: »Num tibi parum videtur, filia, quod te ad obsequium meum vocavi?« Et iterum illa verba: »Qui vult amare Christum, oportet pati«. Quae etiam verba a S. P. Nro Ignatio sibi apparente excepit. Plures e nostris Patribus defunctis illi olim noti apparebant, aliqui in gloria, aliqui adhuc in purgatorio manentes et eius preces expostulantes. Ordinarie cognita alicuius nostri morte non solum ipsa pro anima eius orabat, sed etiam plurima Sacra fieri curabat. Post communionem communiter a sensibus alienata, colloquiis cum Christo, B^ma Virgine aliisque Sanctis, quos tunc astantes videbat, occupabatur.

et verba Christi ad illam dicta.

Apparitiones mortuorum illi factae, pro quibus orabat.

28. Munificentia eius erga domum S. Barbarae.

Pro Societate nostra, quam plurimum amabat, singulis septimanis duo Sacra offerri curabat eiusque meritorum se factam participem maximi faciebat. In templum (licet etiam et erga alios Religiosos et pauperes liberalis esset) per 40 fere annos fuit munificentissima et ea, quae tanto tempore sive ordinarie sive extraordinarie submittebat, non paucis millibus constant.

Aetas. Sepultura.

Susceptis consuetis Ecclesiae Sacramentis, mortem sanctissime obiit, praedicta huius mensis die, anno aetatis 56, ad quem eam potuisse pervenire in maximis morbis et ob exiguum cibum ac potum, omnes mirabantur. Morte eius vulgata tota civitas et nobilissimi quique, qui tunc Cracoviae erant, ad funus eius honorificentissime accurrerunt. Et sacerdotes externi, ut laicorum humeris portaretur ad sepulchrum, non permiserunt, sed ipsi certatim accurrentes feretrum detulerunt. Quod videns domus S. Barbarae Praepositus, qui praesens aderat (veritus, ne si nostri de quibus illa ita merita fuit, huic pio obsequio se non adiunxissent, in suspicionem minus grati animi vocarentur) annuit nostris Patribus, ut et ipsi externos ea in re iuvarent, quod et fecerunt. Sepulta in nostro S. Barbarae templo 2^a Octobris honorificentissime maximo hominum concursu. Sacrum funebre decantante R^mo D^o Thoma Oborski, Suffraganeo Cracoviensi et P^re Friderico Szembek de praeclaris eius factis egregie concionante. Diutius erat eius sepultura dilata ob absentiam Spectabilis D^i Ioannis Wisenbergii, Proconsulis, eius nepotis, expectabatur enim eius adventus. Domestici illius sacelli supellex, 600^ris florenis aestimata, domui nostrae cessit. Multa tamen minutiora, devotionis causa, tum cognatis tum plurimis aliis illustribus personis, maximis precibus ea postulantibus, concedi necessario debebant. Viget autem eius memoria Cracoviae ita iucunda, ut insignis sanctitatis, in qua vixit, viva vestigia eam reliquisse omnes arbitrentur.

Sacerdotes eam ad sepulchrum deferunt et nostri.

Concio de eius laudibus.

Domestici sacelli supellex nobis data.

Unus ex nostris (R. P. Fridericus Szembek) curaverat, ut quarto post n die cor ex ea extraheretur, quod merito Superioribus displicuerat, qui- sciis id erat factum. Longior huius Virginis vita a variis descripta habe- suo tempore lucem aspiciet, ut putamus. Nos hic aliqua tantum adferre ous. Exenteratio eius cordis.

Mortuus Romae vir immortalitate dignissimus et doctrina ac pietate toto Christiano celeberrimus, 17a Septembris, Robertus Bellarminus, Cardinalis e Societatis; dignus omnino, ut eum hac nostra historia non praetereamus obiter, nam de vita eius magnus liber extat, ad quem remittendi sunt, ccuratiorem eius cognitionem requirunt. Erat is Italus, Patria Politianus, lli II Pontificis Maximi sororis Cynthiae Cerviae filius. Adolescentulus se n nostra Societate consecravit atque excellenti ingenio, magno iudicio, im- et pertinaci studio liberales artes didicit et graviora studia, quae etiam ebatur variis in locis, maxime Romae et in Belgio. **29.** Roberti Cardinalis Bellarmini mors. Eius Patria. Ingressus in Societatem et labores in ea.

De Controversiis Christianae fidei adversus sui temporis haereticos opero- et omnibus numeris absolutum opus in tres tomos distinctum et 64 libris rehensum scripsit, quod quia omnibus est notum eius distinctiones hic non o. Harum Controversiarum Epitomem ediderunt post Balduinus Junius, is Minorum, et copiosius Bosius. Scripsit deinde Commentarios in psalmos is. Exhortationes pias. Libros spirituales varios in senectute: De ascensio- ntis in Deum. De aeterna felicitate. De arte bene moriendi. De gemitu bae. De septem verbis Domini. Deinde: Iudicium de concordia Lutherano- De Indulgentiis et Iubilaeo. De Scriptoribus Ecclesiasticis. De Translatione ii. Liturgiam Apostolicam. In haereticum, qui carpebat fulmen seu Excom- cationem Xisti V. Institutiones linguae Hebraicae. Catechismum. Declara- n Symboli. Responsionem ad Doctorem Theologum de Censuris adversus os et ad tractatum Joannis Gersonis de excommunicatione. Aliam respon- n ad septem Theologos Venetos. Recognitionem operum suorum. Respon- n sub nomine Matthaei Toreti Presbyteri et Theologi Papiensis ad librum ptum Triplici nodo triplex cuneus. Apologiam pro sua responsione ad librum Magnae Britanniae Regis, cui titulus est: Triplici nodo triplex cuneus, a Apologia refellitur praefatio monitoria Regis eiusdem. Sanctitatem vitae x vitae illius historia, cuius supra fecimus mentionem, cuilibet facile erit gere. Libri eius contra haereticos 64. Libri devoti. Libri Apologetici et Miscellanei varii.

Nec appetens nec ambiens imo abhorrens et repugnans in Collegium S. Cardinalium cooptatus fuit anno salutis 1598, 3a Martii. Non multo ante m eiusdem Pontificis factus erat Archiepiscopus Capuanus. Et purpura sa- natus et praedicto Archiepiscopatu, nihil de pristina modestia remisit sui- mnino similis et pauper Societatis Jesu Presbyter et Ecclesiae Romanae ps idem semper fuit, in unum religiosae vitae et sacrae dignitatis munia ngens. Medio fere anno ante mortem, cum iam 79 aetatis annum haberet, raverat a Pontifice, ut iam a publicis laboribus, quibus perpetuo distine- r, liberatus ad mortem sese comparare melius posset. Itaque in domo Pro- nis Societatis nostrae, quae ad templum S. Andreae Romae sita est, con- Cardinalis factus a Clemente 8° et Archiepiscopus Capuanus. Ante mortem in Romana domo Probationis manet in ea-

que moritur. Eius sepultura in domo Professa.

clusit sese ibique sanctissime est mortuus et postea in domus Professae t in eo sepulchro, in quo antea S. P. Noster Ignatius sepultus erat antequa eius levarentur.

30. Consilium militare in nostris castris.

Quia Turcae per 18um huius mensis quieti in castris manc ideo tunc in nostris castris consilium militare institutum: an ex castris esset cedendum, nec ne, ob tantam commeatus ino Variae erant sententiae, sed tandem talis erat conclusio, ut modo relinquatur locus, in quo manerent, et ut usque ad mc contra hostem pugnetur. Quantum ad commeatum obligarunt I belli sese procuraturos eundem et damna, quae plurimi subie compensaturos. Eadem insuper die nonulli Sabbati, qui ad hc profugere constituerunt, supplicio sunt affecti.

Kosaci in castra Turcica irrumpunt, multos mactant et multa rapiunt.

Sequenti die Kosaci Zaporovienses aliquot centeni noctu lias Turcicas fallentes irruperunt in castra Turcica; multos dorr tes occiderunt, equos, camelos, arma varia, pecunias et alia ra runt ac simul duo vexilla Janizerorum, quae Principi Vladislao narunt, dum sani rediissent. Eadem die pars exercitus nostri vc Camenecum propter commeatum sese contulerat, sed ob Tar omnes vias obsidentes redire ad castra debuit.

Oratio 40 horarum in nostro templo.

Utraque hac die Cracoviae nempe 18^{a} et 19^{a} Septembris in templo S barae supplicatio 40 horarum pro Regni necessitatibus peragebatur. Quae fiebat saepius in aliis templis hoc mense et sequentibus et singulis diebus rum vel trium horarum oratio exposito SS^{mo} Sacramento et exhortatione missa circa vesperam fiebat ordine praescripto in variis templis ad impetra felicem belli successum contra Turcas.

Bulla de Congregationibus.

Prodiit 20^{a} huius mensis Bulla Gregorii XV^{i} de Congregationibus, postea in Synodales constitutiones Regni Poloniae inserta est et extat in S Provinciali Petricoviae habita sub Joanne Wężyk Archiepiscopo Gnesnensi A ubi etiam per Dioeceses Conservatores assignantur.

31. Turcicus Imperator cum chano Tartarico versus Prutum irruit.

Per eandem 20^{am}, 21^{am} et 22^{am} castris Chocimensibus nc rum quies erat ab hoste, qui non prodibat; eiaculationes nihi nus ab eo fiebant tormentorum sicut et a nostris. Dicebatur i rator Turcicus simul cum Chano Tartarico ex castris propriis sus Prutum fluvium duobus fere milliaribus discesisse et ibidem hali Bassam expectasse, qui antea Turcae bellum contra Po disuadebat et cui hoc nomine Turca irascebatur eumque penes nubium relinquerat. Sed iam advertens se in sua persona nihil

[1]) 1628. Editae sunt Constitutiones Synodorum J. Wężyk Cracoviae

lonis efficere potuisse, plenus pudore in eos iterum iram convertisse fama erat, qui illi hanc expeditionem suadebant. Lissoviani milites praecedenti nocte ob praedam eruperant et captis aliquot Turcis boves et equos rapuerunt. Idem fecerunt sequenti nocte Kosaci Zaporovienses, pascua Turcicorum iumentorum invadentes et multa iumenta abducentes. Imo iidem Kosaci nocte alia nempe 22ᵃᵐ huius consequente, ultra Tyram fluvium transeuntes in Turcas dormientes inciderunt et Cerkiesz Bassam occiderunt cum plurimis aliis ; qui quidem Bassa ideo ultra fluvium praedictum perrexerat (ita enim ferebatur), ut novis castris Turcicis sub Cameneco locum deligeret quo vel ipse imperator Turcicus transiret vel partem exercitus mitteret ac nostros distraheret. Afflictus erat vehementer Turca, cognita caede praedicti Bassae, et non parum turbata erant eius castra. Nostri milites etiam a Tartaris non parum damni acceperunt in sua familia, quae dum pro equis gramen ac foenum conquirit, in manus Tartarorum incidit et vitam ac equos amittit. Hac insuper die rediit ex castris Turcicis Dⁿˢ Zielinski litterasque serico rubro involutas Ducibus militiae reddidit.

Rapinae Lissovianorum et Zaporoviensium.

Bassa Cerkiesz occiditur a Kosacis.

Tartari nostrorum famulos mactant.

Commisarii et omnes Praefecti militiae ad Carolum Chodkievicium, Supremum exercitus Ducem, iam vix semivivum 23ª huius conveniunt, qui eadem die munere suo, quod gessit, abdicavit sese; qui etiam ad arcem Chocimensem curru est deportatus. Eadem die ex altera parte Tyrae fluvii tormenta bellica contra castra Kosacorum explodebantur, contra quae alia tormenta nostrorum adducta, quae quidem ita dextre ipsemet Supremus equestrium copiarum Praefectus globos dirigebat, ut nulla explosio irrita esset. Et occiso ipso Turcico machinarum libratore ac aliis qui circumstabant, abduxerunt Turcae illa, quae disposuerunt tormenta. Kosaci etiam sequenti nocte sua castra in alium locum transtulerunt. Milites reliqui iam nullam spem de vita Dⁱ Chodkievicii habentes, de eo, qui in eius locum succederet, consultabant et principaliter Vladislaum Principem, secundario vero equestrium copiarum Praefectum, Stanislaum Lubomierscium, delegerunt atque statim ab utroque petierunt, ut munus hoc subirent. Gratum id erat Vladislao Principi, et obtulit sese libenter ad munus hoc obeundum. Eademque nocte Princeps suos expediverat Kamenecum versus ob commeatum advehendum.

Abdicat se munere Carolus Chodkievicius.

Contra tormenta turcica nostri sua dirigunt feliciter.

Deliberatio de novo supremo Duce belli et eligitur Princeps Vladislaus.

Mortuus Carolus Chodkievicius 24ª istius mensis hora 2ª pomeridiana, vir omnino magnus et in bello et in pace Senator gra-

32. Mors Ca-

roli Chodkievicii. vissimus, Patriae et Regis amantissimus, victoriis plurimis ex Svecis in Livonia, ex Moschis in Moschovia, ex Tartaris ac Turcis tum ad castra Chocimensia tum alibi nobilissimus. Sed eius encomia maxima alibi videnda. Eadem die Turcae de eius morte cognoverant ac mirifice ob eam triumpharunt, arbitrabantur enim tali viro mortuo iam esse actum de nostris. Ac ideo sequenti die ingentem insultum Turcae in castra nostra fecerunt, sed per Dei gratiam repulsi sunt.

Insultus Turcarum in castra.

Conditiones Rigensis deditionis: 1ª 2ª 3ª 4ª

Iam in Livonia circa Rigam a 23ª huius usque ad 25ªm postquam tractatus varii intercesissent, conclusa est deditio civitatis cum illis conditionibus: 1ª ut civitas sua privilegia retineat etiam eo casu, quo Rex Poloniae vigore tractatuum esset eam recepturus. 2ª ut eadem civitas nullo exactionum gravamine opprimatur. 3ª ut Patres Jesuitae, Nobiles et nominatim Castellanus Vendensis[1]) et alii cives, si forte intra annum cum rebus suis alio migrare cuperent, liberi dimittantur. 4ª ut civitas libera sit ab homagio praestando, si intra triennium elaboraverit, ut inter ipsam et Regem Poloniae perpetuae ineantur induciae. Postquam his omnibus conditionibus assensum dedisset Gustavus, claves portarum sunt illi porrectae ab Ulenbrochio Proconsule, Ulrico Syndico Ramo, a Joanne Maier Secretario supremo et Tribunis nonnullis.

Ultra Niestrum progrediuntur Turcae.

In castris Chocimensibus 26ª huius pomeridiano tempore, nam matutinum pluviosum erat, multa millia Turcarum pontem transierunt ac ex altera parte fluvii contra nostra castra constiterunt, maximum camporum spacium occupantes et postea, directis contra castra Kosacorum tormentis, iaculabantur. Nostri per tubos eos aspicientes adverterunt ipsum Turcicum imperatorem interfuisse, forsan ut ex altera parte nostrorum castra contemplaretur et cum suis decerneret de modo aliquo nostros oppugnandi efficaciori, quod et factum est post duos dies, ut statim dicemus.

33. Wezyr Turcicus iterum in pacis negotio mittit.

Tertia vice Baptista Wewelius ab hostilibus castris ad nostra venit 27ª huius cum litteris a Wezyro, quibus suadebat Duci Campestri exercituum, ut ad tractandas conditiones aliquem magnae virum authoritatis mitteret, cum quo de iis conferat.

Undique castra nostra oppugnantur

Summo mane diei 28ª huius mensis Turcae et Tartari arcem Zwanescensem ultra Tyram fluvium oppugnarunt, sed fortiter reiecti a nostris in ea arce degentibus. Quia vero nebulosum tempus erat,

[1]) Gothardus Tyzenhaus.

durante nebula advexerunt Turcae 25 tormenta campestria, satis magna et ingentia muralia duo, quae plurima paria bubulorum trahebant. Selectorum etiam militum tam ex Turcis, quam ex Tartaris processerunt fere 10 millia. Quae cum in ordine constitissent, ingentes fulminationes contra castra Lisanoviorum[1]) sunt factae; et ex altera parte simul eodem tempore impetum in nostra castra cum ingentibus explosionibus faciebant, isque impetus per integram diem durabat, tantaque fulminationum erat frequentia, ut terra contremiscere videretur et ex diversis partibus in castra ingentes insultus continuabantur, sed per Dei gratiam omnibus itum obviam et Turcae reiecti, maxima suorum iactura et sua infamia. Non pauci nostrorum desiderati et satis multi vulnerati. Circa meridiem ex murati tormenti globus in tentoria Vladislai Principis erat directus, sed in iis tunc non manebat Princeps. Eodem tempore uni ex custodibus corporis Principis globus caput abstulit ex tormento emissus.

a Turcis et Tartaris,

sed per Dei gratiam reiciuntur hostes cum sua clade.

Expeditus Baptista Wewelius ivit ad castra Turcica 29ª istius mensis, qua etiam die Castellanus Belzensis[2]) cum D° Sobieski[3]), habentes ex familiia sua fere 20 personas, ad tractandum de pace in castra hostilia profecti sunt. Centum equites egregie ornati illos deducebant ad eum locum, in quo Turcae, cum simili numero eos expectabant et humaniter suscipiebant. Cumque Castellanus inter salutandum per interpretem dixisset, se venire sive cum pace sive cum bello, suspirantes responderunt Turcae, se a Deo pacem petere. Sequenti die quies erat a Turcis, sed velitationes non intermittebantur a nostris, ex quibus etiam quidam Krynicki occisus est.

Tractatus de pace Turcarum et nostrorum.

In Livonia postquam 26ª huius mensis triumphans Gustavus Rigam fuisset ingressus et nostros Collegio per milites occupato 27ª ad se evocasset variaque et contra Nostros et contra Regem nostrum dixisset iterumque ad Collegium redire iussisset, ubi nostri in uno loco cum custodia erant detenti et tandem 28ª et 29ª de variis nostros examinasset, quo videlicet reposuerimus res ecclesie et varia alia, ultima huius mensis, quarta pomeridiana, traiecto fluvio Dvina iter versus Lituaniam cum aliis variis, qui in arce manebant, ingressi sunt nostri, duobus vexillis Svecorum comitantibus ad duo milliaria.

34. Post Rigam acceptam Nostri dimittuntur.

Data nobis eleaemosyna per mensem Septembrem in pecunia florenorum 147. A virgine Barbara Langowna legati fl. 50. A P. Brodowski fl. 32. Ab Ab-

Eleaemosyna

[1]) Lissovianorum. [2]) Stanislaus Żorawinski.

[3]) Jacobus Sobieski, cuius filius Joannes rex Poloniae eligendus fuerat.

batissa S. Andreae fl. 16 A Dō Szydłowski 14. Ab aliis variis 31. In rebus esculentis et potulentis, quae submissae sunt, fl. 20 sunt aestimatae. Iam supellex sacelli a Virgine Langowna nobis legata fl. 600 constitit, uti diximus supra.

Redeunt nostri ad castra, qui pro commeatu iverant.

In castris Chocimensibus 1ª Octobris cohortes Vladislai Principis, quas Camenecum ob commeatum miserat, redierunt cum commeatu. Aliquot millia Turcarum cum 10 tormentis bellicis iussu Turcici imperatoris iverant iis obviam, sed hac re cognita nostri alia via ad castra pervenerunt. Itaque Turcae redire coacti irrito conatu, quamquam redeuntes coeperant iaculari contra nostros ex altera fluvii parte. Eadem die Legati a Kosacis Dunensibus ad Principem Vladislaum venerant significantes de suorum adventu et vexilla petentes a Principe, sed responsum illis, tum danda vexilla, quando venerint.

Officium et Sacrum de B. Aloisio.

Officium et Sacrum de Beato Aloisio ut de Confessore non Pontifice concessit Gregorius XV Pontifex Maximus 2ª istius mensis.

Crucifixus Barbarae Langae miraculosus.

Eadem die apud nos peractum funus Virginis Barbarae Langowna, quae 16ª mensis superioris erat mortua, de qua ibidem varia attulimus. Allatus domum miraculosus Crucifixus piae memoriae Barbarae Langae 4ª istius mensis, qui sanguinem sudabat et repositus in sacello domestico, in quo hucusque honorifice servatur.

Induciae inter Turcas et nostros.

A 4ª Octobris usque ad 8ªm tractatus fiebant de pace inter nostros et Turcas et interim induciae publicatae et interdictum, ne ullus rapiat vel abducat eos, quos Turcae ob gramen pro equis mittebant.

Cosmas de Torres Nuncius Apostolicus.

Venit Cosmas de Torres, Nuncius Apostolicus novus, Cracoviam 6ª istius mensis, cui obviam processerant varii Praelati et cum quo Roma redierat Dus Achacius Grochowski, Secretarius Regius; quique post tantum iter Tineci in aula Abbatis aliquot diebus quieverat, ubi eum nomine domus S. Barbarae salutaverat P. Szembek et post duas dies ab eius adventu salutatus est a Superiore.

Inter nostros et Turcas pax conclusa.

Conclusa pax honestis conditionibus pro nostris in castris Chocimensibus 10ª huius mensis et utrimque signa laetitiae varia declarata, mercimonia aperta, ut et Turcae a nostris et nostri a Turcis varia coemerint. Instabant Turcae, ut nostri prius castra dissolverent, sed nullo modo id concessum a nostris. Itaque prius abeuntibus Turcis postea nostri discesserunt. Nunquam nostri tam facile ad pacem cum isto hoste descendissent, si copiam commeatus habuissent, ob cuius defectum plurima equorum millia perierant et plurimi etiam milites fame ac variis aliis morbis sublati. Iam Rex cum exerci-

Cur nostri ad pacem descenderint.

n primum Leopolim venerat, cum pax cum Turca inita esset. n parum detentus erat Varsaviae ob tardiorem adventum Electo- Brandeburgici, qui ratione Ducatus Prussiae ius feudi a Rege buit accipere, antequam iter hoc aggrederetur.

35. Inscriptio duarum domorum pro orphanellis cum duplici onere: 1um 2um

Datum est initium 11a huius mensis auxilio et spirituali et temporali virum orphanarum, pro quarum decenti habitatione inscripsit duas lapideas Gerosa Da Sophia Czeska, vidua Macieiovia, ad acta Casimiriensia, nam Consures Cracovienses eam inscriptionem suscipere noluerant. Quomodo autem res nec processerit et quam varias contradictiones habuerit, suo loco dicemus. Duo men in ista inscriptione erant onera: 1um ut integra sors Mfci Di Stanislai Macieiowski, fratris Dae Czeska (nam ipsa Macieiovia est) in una harum lapidearum maneat, 2um ut mille floreni summae capitalis pro censu altaris Lauretani in aede Bmae Virginis Parochiali in iisdem domibus maneant. Significat P. Petrus Kamocki in sua templi historia, iussisse R. P. Argentum Provincialem, ut a nostris hoc negocium promoveretur, sed postea non tam successit, sicut optabamus.

Oratio 40 horarum in templo S. Petri.

Per 16am et 17am peracta 40 horarum supplicatio in templo novo SS. Petri et Pauli Apostolorum, cantante Sacrum R. D. Andrea Łukomski [1]) et vesperas R. D. Erasmo Kretkowski [2]). Audiit ibidem Sacrum et interfuit Conclusioni Cosmas de Torres, Nuncius Apostolicus. Tota nocte nostri, per horas distributi, orarunt clausis templi portis.

Auxilium miraculosum B. Stanislai in duobus.

Festum B. Stanislai Kostka 24a huius mensis more solito magna solennitate peractum. Eius occasione id, quod imploratione huius Sancti contigit, breviter hic annotandum. Quidam iuvenis Sebastianus pellio, dolio ex suprema domus parte casu delapso oppressus et exanimis factus, dum ultra horam ita iaceret et nec corporis agitatione nec aquae aspersione variorumque remediorum ori ingestione iuvari posset, Anna Valaska, virgo Joannis Valaski filia, B. Stanislao devota, accurrente et pro illo misero opem Beati praedicti implorante, repente ille adeo concussus ad se rediit et tanquam ex profundo somno evigilans, brevi praeter omnem spem, sanitati est restitutus. Una similiter per invidiam quandam maleficiis iacturam passa, ope eiusdem Beati, ad quam confugerat, et bonis suis restituta et a maleficio libera mansit.

36 Ingressus Episcopi Cracoviensis solennis. Pro pace inita cum Turca gratiarum actio.

Quia tempore belli Turcici cura civitatis Cracoviensis Martino Szyskowski, Episcopo Cracoviensi, demandata erat, ideo 27a huius ingressus est Cracoviam cum 400is peditibus, 100 hastatis, 100 Kosacis, cum vexillo nobilitatis Severiensis et cum magna sua aula. Quoniam autem concordiae cum Turca initae nuncius certus sub hoc tempus venerat, ideo praedictus Episcopus in gratiarum actionem solennem processionem ad 7 ecclesias in sequentem post suum ad-

---

[1]) S. Th. doctor, praelatus et canonicus cracoviensis.
[2]) S. Th. doctor et canonicus cracoviensis.

ventum diem, seu in 28am huius mensis, indixit, cui etiam ipsemet interfuit simul cum Nuncio Apostolico Cosma de Torres.

Salutant Academici Episcopum.

Salutavit Universitas Cracoviensis Episcopum 29a huius mensis, perorante Jacobo Naimano Rectore et vocante Episcopum angelum pacis angelumque defensionis ac ut sibi suisque faveret, more solito rogavit. Ad latinam orationem respondit Episcopus polonice, gratam salutationem ostendens et suam promptitudinem offerens. Deinde retulit Universitati se in comitiis carceres Lipovienses fuisse comminatum R. D. Golinio[1]), quod traduceret coram Nunciis Episcopum, quasi defensionem Universitati contra Jesuitas negaret, cum hac de re nunquam cogitasset. Imo ostendit se nunquam favisse Jesuitis, ut Universitati obessent, nec Jesuitas aliquid horum velle aut voluisse. Ut graviora studia suis praelegant Patres Societatis, dixit, se id prohibere non posse, scholas tamen publicas pro externis non aperturos ostendit, donec nobiscum conveniant.

Quae ex parte nostrorum cum iis agit.

P. Joannes Argenteus cum Rege de scholis S. Petri colloquitur.

Sub finem eiusdem mensis salutans Regem Leopoli P. Joannes Argentus ita eum est allocutus: »Postquam Va S. R. Maiestas nobis attulit pacem, ego qui id expectabam cum negocio scholarum S. Petri, ibo Cracoviam, ut scholis theologicis dem initium«. Respondit Rex, fecisse Academicos protestationem et nostros reprotestationem. Pergendum erat in vestris conatibus sine reprotestatione, in qua aliqua sunt non necessaria et Academicos pungentia. Subiecit P. Argentus, in dicta reprotestatione nihil sibi videri, quod durum esset, sed tantum solutionem ad Academicorum instantiam in ea contineri; si tamen de mente S. R. Maiestatis aliquid nostri scivissent, libentissime a reprotestatione abstinuissent. Deinde insinuavit Rex se optare, ut Gabriel Comes a Tarnow finem faceret suae designationis de bonis Uscie pro Collegio S. Petri donandis, quia omnes sumus mortales. Addidit denique, etiamsi id optaret, timendam tamen nobis esse invidiam.

Eleaemosyna Octobris

Octobris mense eleaemosyna erat in pecunia fere 420 florenorum. Nempe ex legato Di Valentini Melkleri, civis Cracoviensis, fl. 100, quibus alios 100 executores testamenti ex iis, quae restabant, nobis attribuerunt. A Da Gutteterowa ratione reparationis horti fl. 100. Ab Episcopo Praemisliensi, Joanne Wężyk fl. 50. A Palatino Cracoviensi fl. 28. A Do Rabo Stanislao fl. 23. A R. D. Bobola fl. 10. A Mfco Do Komorowski fl. 13. A quodam Parocho fl. 10. A Virginibus mendicantibus fl 14. A reliquis fl. 23. Res datae constiterunt fl. fere 23, ut hos a qua-

[1]) Basilius Golinius, canonicus cracov. et universitatis professor.

dam Domina. Prandium in festo S. Simonis et Judae solenne datum et reliqua minutiora esculenta et poculenta ab aliis.

37. Hospitium in domo S. Barbarae habuit Castellanus Calissiensis.

Dum exercitus, qui cum Rege Leopolim venerat, ob pacem cum Turca initam superiori mense dissolutus esset et unicuique domum redeundi copia data, plurimi in Maiorem Poloniam redeuntes Cracoviam divertebant et nostros apud S. Barbaram invisebant. Inter hos erat Joannes Opaleński, Castellanus tunc Calissiensis, qui prima Novembris veniens Cracoviam domi nostrae hospitium habuit; id enim per nostros duos, qui cum eo in hanc expeditionem missi fuerant, sese desiderare significaverat.

Funebres exequiae pro militibus in bello occisis.

Indictae 2ª huius mensis ab Episcopo Cracoviensi funebres exequiae, cum Sacris cantatis, pro militibus occisis in bello Turcico. Hae sicut in aliis templis, ita et in nostro S. Barbarae peractae sunt.

Pulsus ad orationem pro mortuis.

Idem Episcopus promulgavit edictum de pulsu campanarum ad orationem pro mortuis excitante circa primam horam noctis, 6ª istius mensis. Servabatur initio hic pulsus in praecipuis templis ac etiam in nostro diligenter, sed post breve tempus ad unum vel alterum templum res reducta. Fecimus huius rei mentionem 9ª Augusti, quia tunc putabant quidam id coeptum.

Novum Iubilaeum.

Novum iterum Jubilaeum pro Regni necessitatibus et felici successu belli contra Turcas promulgatum est Cracoviae 7ª huius mensis, licet iam post pacem cum Turcis initam acceptum Roma fuerit. Duravit per duas hebdomadas, uti et primum.

Restituti 700 fl. Dº Celari.

Restituti 9ª istius mensis Spectabili Dº Paulo Celari, Proconsuli Cracoviensi, fl. 700, quos ab eo mutuos acceperamus initio Junii huius anni acceptaque ab eo debiti recognitio et lacerata. Collati in hoc debitum solvendum ducenti illi floreni virginis Dorotheae Rosianka, quos deposuerat in Januario et quos, ut in eam rem impenderemus, ipsa permisit. Quia vero eius pecunia antiquae monetae erat, ideo ex florenis 200is evenerunt 370.

Nuncius Apostolicus nostros invisit.

Cosmas de Torres Nuncius Apostolicus domum nostram invisit 14ª huius mensis et sacellum Congregationis Assumptae, in quo de variis cum P. Friderico Szembek contulit.

38. Consultatio circa onera Religiosis imposita.

R. P. Provincialis 17ª istius mensis venit Cracoviam et inter varias consultationes, quas faciebat, erat etiam illa de modis occurrendi variis oneribus, quae Synodus Dioecesana Religiosis mendicantibus ac simul etiam nobis imponebat, iis tamen acquiescendum erat plerisque, quae Concilium Tridentinum Episcopis in Religiosos concessit. Eadem die Sacrum lectum audivit in nostro S. Barbarae templo Nuncius Apostolicus.

Altera: an scholis S. Petri dandum initium, de qua duae sententiae: 1ª

Erat consultatio 18ª Novembris apud R. P. Provincialem cum Provinciae Consultoribus et aliis nonnullis ad hoc negocium vocatis: n iam dandum esset scholarum initium in S. Petro nec ne. Duae rant sententiae. Una statim ponendam Residentiam cum Superiore, ui et Collegio suo tempore praeesset et modo rerum Collegii curam eriam susciperet. Theologiae vero lectiones ad finem Comitiorum differendas, ne occasio variorum discursuum in Comitiis contra nos

2a Academicis detur. Altera sententia censebat quamprimum dandum initium scholis et ponendum Superiorem. Respondit R. P. Provincialis, se sine scholis de constituenda Residentia non cogitare et in animo habere, ut quamprimum scholae aperiantur, conatibusque Academicorum posse Episcopum obviam ire.

De bonis Usciensibus difficultates.

Sub hoc etiam tempus litterae Roma ad P. Lancicium venerant ab Admodum R. P. Nro Generali, in quibus significabatur a multis reprobari bona per Comitem de Tarnow tali modo nobis tradenda Ad Rum etiam P. Provincialem idem P. Noster scripserat, ut valde considerate procederet in hoc negocio. Accesserat et illud, quod haec bona ingenti Vistulae inundatione penitus fere tunc temporis fuerunt destructa. Nihilominus diligenter revidebat R. P. Provincialis omnia, quae erant apud S. Petrum parata pro scholarum initio.

Contra Congregationem Studiosorum varia machinantur Academici.

Varia tentabant Academici in festo Praesentationis Bmae Virginis in sacello capituli PP. Dominicanorum ad impediendos nostros Congregationis Assumptae studiosos, ne proprium sacellum, quod apud S. Barbaram habent, frequentarent et ad sacellum PP. Dominicanorum se conferrent, sed irrito conatu. Imo etiam hac die Rectori Academiae, ex suggestu sermonem habenti, molestia exhibita non levis ob strepitum calceis ac pedibus per pueros factum. Grzybowski etiam in porta stabat non permittens Studiosos egredi, sed nec hoc illi successit

39. Consultatio de Episcopo pro nova approbatione vocante. Duae sententiae hac de re: 1a

Proposuerat R. P. Provincialis in consultatione 24a huius mensis, quomodo procedendum cum Episcopo Cracoviensi omnes Religiosos ac simul et nos pro examine praevio ad novam pro confessionibus audiendis approbationem vocante. Erant duae nostrorum sententiae: 1a ut rationes pro nostris privilegiis publice in consessu proximo, qui ad 27am huius erat indictus, declararentur 2a ut ab Episcopo dilatio quo ad nostros ad hoc examen petatur, donec a R P. Nro Generali resolutionem habeamus. Sed nihil horum est servatum, ut postea videbimus.

2a Vladislaus Princeps ingreditur Cracoviam. Eunt illi obviam varii.

Ingressus Cracoviam 27a huius Vladislaus Princeps ex bello Turcico Varsaviam repetens et Cracoviam ac Czestochoviam, votorum solvendorum causa, divertens. Iverant illi obviam Nuncius Apostolicus Cosmas de Torres, Martinus Szyskowski Episcopus Cracoviensis Georgius Dux Zbarascensis, Castellanus Cracoviensis, cum varia, quae tunc Cracoviae erat, nobilitate. Civitas etiam eo modo, quo Regem excipere solet, ad excipiendum Principem sese comparabat, sed Princeps per certos homines ad cives missos, ut ab hac re abstineren omnino, effecit. Casimirienses tamen cum Stradomiensibus, putantes se hac prohibitione non obligatos, suum peditatum obviam Principi miserant

40. In convivio, quo Episcopus Principem excepit, colloquium Ducis Zbarascensis contra S. Petrum cum Episcopo coram Principe.

Sequenti die, quae in Dominicam 1am Adventus inciderat, cum ncipem Episcopus convivio exciperet et postea post mensam in ɔiculo Episcopi simul colloquerentur stantes, Georgius Dux de Zba-, qui aderat, ita coepit alloqui Episcopum: Bonum Episcopum bemus, si tantum nollet introducere scholas Jesuiticas. Certe D. deberet ab hoc conatu abstinere, alias dolebit. Respondit Duci ɔiscopus: Non sit sollicita D. Vra. Ego scio, quid possim in mea risdictione et neminem timeo. Jesuitarum scholas quis impediet, uae nulli nocebunt? Subiungit Dux: Id esset contra privilegia cademiae. Jesuitae sunt astuti, initio dissimulabunt, postea vellent ominari et Universitatem tollere. Respondit Episcopus: Quod Je-uitae volunt, non erit contra privilegia Academiae. Interrupit Prin-eps: Hoc, inquit, est aliud, si non erit contra privilegia dicta. Sed citne his de rebus S. Regia Maiestas? Respondit Episcopus: Non olum scit, sed et hoc ipsum Do Golinio et aliis Legatis Academi-orum ad comitia Varsaviam missis dixit. Tacente Principe iterum ux Zbarascensis ad Episcopum ita ait: Cessandum D. Vae ab hoc egocio, quia non habebit consolationem. Respondit Episcopus, ha-ere Jesuitas in Senatu multos suos fautores et protectores. Adde-ant alii, comminatum tunc Ducem de futura sanguinis effusione et ium ex circumstantibus respondisse: Facile est mactare Jesuitas, pro uno surgent decem etc. Et tunc alio sermonem omnes diverterunt.

Ex eo facile erat colligere, Principem a scholis S. Petri fuisse alienum.

Ex isto colloquio manifeste constabat Principem Vladislaum et idem a Ladislawski, qui eum a pueritia instruebat ac pro Acade-icis contra nostros plurima instillabat, et tunc temporis partim Stanislao Lubomierscio ac Georgio Duce Zbarascio, scholis nostris ɔbisque infensissimis, aliisque variis contra scholas Cracovienses ssime fuisse concitatum. Quod et ipse eventus ostendit. Nam sta-n, ut licuit, scholas nostras Cracovienses sustulit, ut suo loco ma-festum erit.

P. Tyszkiewicz Superior primus apud S. Petrum.

Eadem die pomeridiano tempore, praesentibus multis Patribus, ominavit primum Superiorem futuri Collegii S. Petri R. P. Argen-s Provincialis P. Georgium Tyszkiewicz.

Episcopus manifestat dicta coram Principe contra nostros et quae-

Vocavit mane Episcopus Cracoviensis P. Fridericum Szembek 9a huius mensis et manifestavit omnia, quae circa Collegium no-trum S. Petri essent dicta praesente Principe; monuit praeterea, ut . P. Provinciali ista referrentur ac ut idem P. Provincialis Princi-em adeat, de toto Collegii futuri negocio informet, cum iam habeat

dam suadet. aures impletas sinistris relationibus. Quia vero PP. Dominicani iam eum ad se invitaverant, suasit Episcopus, ut nos etiam eundem ad templum nostrum invitemus. Cognitis his R. P. Provincialis cum domus S. Barbarae Superiore Principem adiit ac salutavit dataque occasione nonnulla retulit de locis Societatis ac ministeriis in civitate Cracoviensi, nempe domo probationis, domo professa et de futura domo, quae sit seminarium nostrorum sacerdotum, seu de Collegio. Cumque Princeps dixisset, non posse esse Collegium, subiunxit P. Provincialis, se cum sua Serenitate ea de re velle postea agere. Respondit se libentissime hac de re auditurum. Addidit deinde P. Provincialis duas nostros solennitates post aliquot dies habituros: S. Francisci Xaverii et S. Barbarae in domo Professa, invitabatque eum ad aliquam horum sive ad S. Barbaram sive ad S. Petrum. Eligit festum S. Xaverii et templum S. Petri talibus verbis: Non ibo ad S. Barbaram, quia vos Collegium habere velitis ibi, quod ego nolo mea praesentia approbare, sed ibo ad S. Petrum, ubi domus Professa esse debet. Ita enim loquebatur ob antiquam designationem, qua Rex primo coeperat pro domo Professa extruere templum apud S. Petrum, quam tamen postea Rex ipse mutaverat.

Adit Principem R. P. Provincialis; cum eo colloquitur.

Invitat ad templum S. Petri.

41. Salutat Universitas Principem. Ultima Novembris salutavit Principem Universitas, gesta ac beneficia maiorum eius commemorans seque sub eius protectionem tradens. Respondit iis nomine Principis R. D. Andreas Szołdrski, qui tunc apud Principem Cancellarii munere fungebatur. Eadem die fuit Princeps apud PP. Dominicanos ibique Sacro cantato et concioni interfuit. Expectabant eum Academici in oratorio Rosarii, quod adornarant, sed Princeps audito Sacro et sacello S. Hyacinthi visitato, in quo aliquantulum oravit, recta ad arcem se contulit.

Princeps apud PP. Dominicanos et in sacello S. Hyacinthi.

Nuncius Apostolicus refert R. P. Provinciali de iis, qui contradicebant scholis. Hac etiam die, circa occasum solis, Nuncius Apostolicus, vocato ad se R. P. Provinciali dixit, se et ut Nuncium Apostolicum et ut Societatis amicum, velle quaedam ei referre, quae a magnis viris illi dicta essent, nempe futuras maximas contradictiones contra Collegium Cracoviense ac proinde etiam atque etiam videret ratione officii sui, quid expediret in hoc negocio. Noluit nominare illos magnos viros, putabantur tamen esse vel Dux Georgius Zbarascensis, Castellanus Cracoviensis, cum Stanislao Lubomierscio, Capitaneo Sendomiriensi, vel ipse Vladislaus Princeps, quos valde probabile erat tunc cum Nuncio Apostolico egisse, ut nos ab inceptis deterreret. Actis gratiis Nuncio R. P. Provincialis respondit, se ita hoc nego-

cium et tractare et tractaturum, ut nullus possit ostendere, se iustam offensionis causam habere.

In eleaemosyna pecuniaria hoc mense percepti flor. 498, nempe: A Virgine Dorothea Rosianka fl. 370. A D[a] Pipanowa fl. 34. Ab Episcopo Cracoviensi fl. 25. A variis aliis 56. In rebus accepimus fl. 100. Nempe stannea et aerea vasa ex supellectili R[di] D[i] Taranowski mortui, quae constabant fl 60. Varia aromata a D[o] Eremus. Prandium unum a D[a] Rabowa pro S. Elizabetha et aliud a D[a] Gortacka pro festo S. Catharinae. Pisces a Capitaneo Cracoviensi Gabriele Comite a Tarnow et alia ab aliis minutiora. Eleaemosyna Novembris.

42. Colloquium P[is] Georgii Tyszkiewicz cum Principe de scholis S. Petri.

Adiit P. Georgius Tyszkiewicz cum P. Joanne Lesiowski Principem in arce eumque salutavit 1[a] Decembris et ut privata persona Societatis et ut is, cui cura commissa esset S. Petri. Grato animo acceptante Principe salutationem subiecerat P. Lesiowski, P[em] Tyszkiewicz futurum Rectorem Collegii S. Petri. Ad haec respondit Princeps id fieri non posse, quia esset contra privilegia Academiae. Sed ostendit P. Tyszkiewicz nunc Societatem nihil aliud conari, nisi id quod tot alii Religiosi ordines Cracoviae faciunt, qui suos docent. Quod si aliquando etiam alios externos doctura esset Societas, id nonnisi per unionem cum Academia futurum. Subiecit Princeps: si ita esset, non violarentur Academiae privilegia magisque id competit Societati, quae ex instituto docet, quam aliis Religiosis. Afferebant deinde varias rationes nostri, ob quas expedire ostendebant, ut Cracoviae Societas Collegium habeat.

Allata domum eadem die supellex sacelli sanctae memoriae Barbarae Langowna, ex qua, post duplicem R. P. Provincialis consultationem de hoc negocio factam, D[o] Joanni Wizenberg imaginum in aere pictarum medietas, cassula rubea, alba, mappae duae, humerale, subcorporale, tabolea sunt concessa; reliqua pro sacello domestico accepta et eorum inventarium scriptum. Ex supellectili sacelli Barbarae Langae concessa nonnulla D[o] Wizemberg.

In festo S. Xaverii apud S. Barbaram consueta solennitas peracta, cantante Summum Sacrum R. D. Erasmo Kretkowski, Canonico Cracoviensi et insignem concionem de laudibus huius Sancti habente R. D. Jacobo Ostrowski, Doctore Theologo et Canonico Cracoviensi. Festum S. Xaverii.

Princeps etiam Vladislaus in novo templo S. Petri cantato Sacro a R[mo] Thoma Oborski Suffraganeo interfuit eadem die. Habuit in medio Sacro concionem unus ex nostris P. Laurentius Surliga, Principi bene notus. Haec cum magis esset de Societate in communi, quam de S. Francisco, nam ostendebat instar securis serae virgae esse in manu Dei tam Societatem quam B. Xaverium, et cum ea occasione fecisset mentionem Societatis cum Academicis simul labo- Princeps eodem festo interest Sacro et concioni in S. Petro.

rantis ac Deo Ecclesiaeque eius servientis, attulissetque exempla alia rum Academiarum, cum quibus Societas optime conveniens sua mu nia obit: non gratum id fuisse Principi et illius adhaerentibus poste intellectum est.

43. De instituendo examine Religiosorum pro confessionibus.

Hac die Episcopus Cracoviensis in magno consessu, ex singuli Ordinibus Regularibus nonnullis advocatis, ad omnes peroravit plus quam per mediam horam, ostendens causas, quae eum adigebant a instituendum examen Regularium, qui confessiones excipere deben et declarans, se non incitatum aliquo pravo affectu vel proprio ve cleri saecularis ad id, sed obligatione conscientiae et decretis Tri dentini Concilii etc. His ita peractis, venit ad S. Petrum sub tempu concionis et audito Sacro in sacristia, sedit in loco sibi praeparat

Excipitur Princeps convivio a Duce Zbarascio.

e regione Principis; finito cantato Sacro, egrediente Principe, occurri Dux Zbarascius ei cum Capitaneo Sendomiriensi D° Lubomierski e cum Episcopo superveniente ad currum deducebant, quo vectus es in domum Ducis Zbarascii ibique convivio exceptus cum Episcopo

Iterum agit P. Provincialis cum Principe.

Nuncio Apostolico et aliis. Redeuntem Principem, in occasu solis, e domo Ducis in arcem, visitavit iterum R. P. Provincialis et per dua horas cum illo agit. Referebat enim Princeps totam seriem rei cun Turcis in Valachia gestae; videbatur enim optare, ut eam Regi nar raret Varsaviae, quo sequenti die iturus erat. Valedicens post Prin cipi, etiam Episcopo ad eum ex itinere divertens valedixit.

Discessus Varsaviam P. Provincialis.

Evocatus litteris Regiis R. P. Provincialis discessit Varsavian 3ª huius mensis. Visitavit 7 ecclesias Princeps.

Examinatores pro confessionibus audiendis.

Festum S. Barbarae cum solita devotione et populi frequentia peractum Sacrum Rorate a R. D° Serebiński cantatum et Summum a R^mo D° Suffraga neo. Eadem die examinati inter alios ab Episcopo 24 PP. Dominicani pro con fessionibus. Examinatores erant ex Praelatis: R. D. Foxius Archidiaconus, R. D Doctorius, R. D. Zaierski, R. D. Nucerinus, et ex Religiosis: R. P. Nicolaus Mo scinensis Doctor Dominicanus, Custos Bernardinorum, Custos Franciscanorum duo Augustiniani, P. Georgius Tyszkiewicz Societatis nostrae, qui saepius post ea ad similia examina evocabantur.

Stabilem mansionem coeperunt nostri apud S. Petrum.

Quinta huius mensis datum est initium stabilis commorationis nostrorum apud S. Petrum. Commigravit eo P. Georgius Tyszkiewicz, primus dicti loci Su perior, cum P. Valentino Ruscovio, P. Baltasare Bieniaszewicz, P. Mathia Cho brzewicz, Luca Klein; sicque domus nostra pauciores habere coepit, omnes enim praedicti ex domo S. Barbarae commigrarunt.

Martini Branii dimissio.

Martinum Branium ob levitates quasdam in Collegio Leopoliensi cum ex ternis discipulis commissas, quas Societatem tolerare non conveniebat, R. P Provincialis huc evocaverat, ac post consultationem ea de re factam dimitte

a iudicaverat et ut id exequeretur Superiori Domus S. Barbarae commenerat. Itaque 7a huius mensis dimissionis litterae illi datae et abiit.

In festo Conceptionis Bmae Virginis Princeps Vladislaus in Salo S. Hiacinthi ex manibus P. Fabiani, sui concionatoris, sanctissiam Eucharistiam suscepit. Brevi post Cracovia discessit. 44. Princeps communicat in sacello S. Hiacinthi.

Constituerat Episcopus Cracoviensis in sua Reformatione Dioecesana typi impressa (cuius author R. D. Zaierski, multo tempore eiusdem Episcopi editor, statuebatur), ut omnes sacerdotes et saeculares et religiosi, etiamsi iam ibi approbati et examinati essent, denuo in hac Dioecesi approbarentur et prius examinarentur. Pollicitus non raro erat nostros hoc examen non subituros, sia tamen alii omnes Religiosi huic eius constitutioni sese subiecerant, e vel ipse vel nos in invidiam vocaremur, postulavit, ut saltem aliqui nostri oc examen subirent. Re in utramque partem domi agitata, visum est mari parti huic postulationi satisfaciendum esse. Itaque undecima istius mens P. Joannes Zaluscius ex domo S. Barbarae, P. Matthias Chobrzewicz S. Petro, P. Blasius Płoszynius et P. Albertus Wroniawski, qui tunc in mo probationis tertium annum expediebant, examen hoc subierunt, examinaribusque egregie satisfecerunt ac postea, tam pro se quam pro aliis nostris, probationem acceperunt. Examini pro approbatione ad confessionem Nostri etiam sese subiiciunt.

Decimatertia et decimaquarta Decembris R. D. Andreas Łukomski 23 milus florenorum emit bona a D. Rimer Myszka pro Seminario futuro S. Petri atim etiam ad coemendam domum sese accingebat et ad varia pro eodem minario ordinanda auxiliumque promissum ab Episcopo (qui eius hosce coatus collaudaverat) habebat. Omnia tamen ista suum effectum non habebant scholas nostras ratione externorum dissipatas, ut suo loco manifestum erit. Bona pro Seminario R. D. Lukomski emit nullo successu.

R. D. Stanislaus Lazowski, Parochus villae Barcicae, ante tres menses ortuus, legaverat domui S. Barbarae fl. 70. Ii primum 18 die huius mensis bis sunt remissi iussu Mfci Di Kazanowski, Capitanei Kokenhausensis, qui llae praedictae tunc posessionem habebat. R. D. Stanislai Lazowski legatum.

Circa finem huius mensis ingens calamitas multos afflixit ob onetam silesiticam proscriptam et aliam non suppeditatam. Durat hoc malum per multos menses subsequentes et maxima damna urimis intulit[1]).

Ordinationem de servandis in librorum editione vide fol. 607. n. 50[2]).

Percepta eleaemosyna mensis Decembris in pecunia erat fl. 406, nempe quadam, quae sciri nolebat, fl. 100. A Da Zurkiewicowa fl. 100. Legati a Pa- 45. Eleaemosyna mensis Decembris.

[1]) cfr. Volumina legum III. f. 426. »O zawarciu Ziemie«. Causam huius proscriptionis praebuerunt mercatores germanici et silesiaci, qui viliorem monetam in Poloniam apportantes, meliorem polonicam auferebant, cfr. Jeckel, Geschichte und Darstellung des Pohlnischen Handels. Wien und Triest 1809. Th. I. p. 175 et 198.

[2]) Ordinatio haec allata est sub finem huius anni.

rocho Barcicensi fl. 70. Ab alio Parocho fl. 50. A D° Bobrownicki fl. 20. A Mathia aurifice fl. 18. A D° Rab fl. 13. A D° Philippo fl. 12. A R. D° Bobola fl. 12. Quaedam pro piscibus fl. 12. A Mfca D^a^ Oświecimska fl. 10. A reliquis fl. 27 Res submissae constiterunt 158 fl. A R^mo^ Praeposito Miechoviensi metretae: siliginis 15, tritici 9, hordei 3, pisorum 2. A D° Borek siliginis metretae 4, hordei l^a^, vas butyri, caseorum sexagena. A D° Rubinkowski tritici metretae 4. A D^a^ Pipanowa pisorum coreti duo, vas butyri. A D° Mazurkowicz varia aromata. A monasterio Tinecensi carpionum una sexagena. A variis butyri vasa tria et alia esculenta et poculenta minutiora.

Annua templi eleaemosyna.

Templo vero nostro per hunc annum in pecunia dati fl. 1903, et in sacris vestibus, ea quae sunt allata, aliisque ornamentis constiterunt florenis fere trecentis.

Conversiones haereticorum variorum.

Ea quae ad certum tempus seu ad mensium dies huius anni referri non poterant, haec sunt. Ab haeresi ad Ecclesiam catholicam reducti 70. Inter hos insignes erant duo, 40 annis haeresim complexi, et tertius octogenarius Calvinista, qui postrema fere hora a Deo vocatus, gemebundus errorem agnovit ac reiecit. Quidam etiam miles, ultimo afficiendus supplicio, cum in ea perfidia, in qua natus et educatus fuit, se etiam moriturum obstinate asseveraret et nostrorum conspectum se ferre non posse affirmaret: tandem uno ex nostris suaviter sese ingerente et cum eo agente, ad haeresim abiiciendam adductus est et totius vitae exomologesi cum magna peccatorum detestatione instituta, sacroque viatico munitus totam extremam noctem in oratione consumpsit. Post ad locum supplicii deductus, pluribus ferventi sua oratione lachrymas elicuit et sociis haereticis, qui praesentes aderant, ad haeresim detestandam vitamque in melius commutandam igniculos subiecit. Adiungendi hic duo: Arrianus unus, Judaeus alter, nostrorum opera salutari baptismatis fonte abluti. Quinque vacillantes in fide confirmati, inter quos unus curru Domini Arriani, cui insidebat, everso occasionem sumpsit resiliendi ab illa perfidia, quam a Domino ediscebat, cuique iam fere consenserat.

Vacillantes in fide confirmati.

46. Confessiones sacrilegae sublatae.

Confessiones totius anteactae vitae, ut de aliis nihil dicamus, auditae hoc anno 215. Erat unus 50 annorum, qui ob sacrilegas confessiones bufonem et canem nigrum, per somnum terrorem sibi inferentes, et Beatam Virginem sese defendentem (eius enim Rosarii pensum etiam dum in tantis periculis esset non omittebat) advertens, impio pudore abiecto, integrae totius vitae maculas in confessione aperuit. Alter maximis peccatis obnoxius, quoties templum intrabat, toties velo nigro sese contegi cernebat, unde postea taedia, blasphemae cogitationes, conscientiae angores sese ingerebant. His omnibus postquam ea crimina, quae tota vita commiserat, detexisset in confessione, liberatus est. Plurimae confessiones invalidae, ut debito modo repeterentur, effectum est.

A turpitudinibus abducti.

A concubinatu similibusque turpitudinibus 38 abducti. Unus ex his quoties Missae Sacrificio intererat, toties sacrosanctam Hostiam, dum elevaretur, cruentam cernebat, nec ea res desiit, nisi postquam confessione scelus eluisset. A prole necanda deterritae 11. Senae similiter tres ab impio daemonis seducentis officio abstractae. Matrimonia illicita inter 8 paria eo sunt deducta, ut essent licita.

Usurae

Contractus varii usurarii rescissi. Ab usura 10 avulsi. Restitutio mille

ni, ducentorum florenorum alteri persuasa. Non deerat qui, horrore rescissae.
n ob multa millia quae dederat mutua aliqua nomine grati animi
ent, omnia reiecerit.

ficia, opera nostrorum, repudiarunt sex; inter hos erat vetula 30 an- Maleficia reiecta.
ledita. Post concionem contra varias superstitiones institutam, plu-
n magno cum horrore abiecerunt. Ingentes morbos una per maleficia
lustrali et herbis benedictis nostrorum suasu adhibitis, convaluit.
post Romanam, Lauretanam, aliorumque locorum peregrinationem
eptam, facta totius vitae confessione coram uno ex nostris, liberata
ntis manibus, quas sibi nonnulli inferre decreverant, absterriti. Inter A nece sibi inferenda absterriti.
m sibi laqueum iniicit et canem nigrum adlatrantem advertit, no-
t Mariae inclamat, sic cane evanescente ipsa sibi reddita, tantum
tentiae Sacramento eluit. Altera per lites, quas varii intendebant,
mpserat et per summam desperationem a mago auxilium petiit. Nec
eam magus daemoni terribili in sede constituto, cui illa sese devo-
sanguine scriptam schedam porrigebat. Verum cum daemon schedam
quod in ea abiuratio Bmae Virginis non contineretur, obstupefacta illa tali
rediit et crimen confessa impium propositum exhorruit. Virgo quaedam
iamque annorum quinquaginta ob falsam facti suspicionem in publicum
trusa fuit, in eoque per septem hebdomadas mansit nec potuit habere ali-
nostro, cui confitebatur, diceret; contigeratque incuria eorum, ad quos
t tribus diebus sine cibo ac potu ibidem maneret. Inquisitiones va-
fiebant interim, sed nihil evidens deprehendebatur. Illa vero tota
itatione Passionis Christi (sub tempus enim Quadragesimae haec res
ui etiam illi aliquoties in illa specie, qua monstrabatur a Pilato illis
e homo«, videndum se praebuit, liberationem pollicitus est et ut ad-
et cohortatus. Imo et B. Virginem in somnis ita apparentem vidit,
Societatis pro se ex carcere educenda supplicarent iisque id pro-
udiente Filio. Rem comprobavit eventus. Dum enim ultimo ad Ju-
r, alia, quae vere furtum illud commiserat, deprehensa est statim-
ingemiscentes, quod tam multa innocenter fuerit passa, liberam di-
imissa statim ad templum nostrum venit, Sacramenta Poenitentiae
que usurpans, Deo gratias agit et omnia supradicta ex ordine refert.
ibus Sodalitatis Bmae Virginis, quae penes nostrum templum suum
um, ob aes alienum in carcerem coniectus, a sodalibus contributa
cunia, liberatus est. Peste in locis aliquot infectorum Cracoviae caute
ssiones exceperunt et modum tutum SSmae Eucharistiae illis porri-
riis ostenderunt, vehementer id et admirantibus et probantibus Con-
atis.

na quaedam intensissimo dolore pedis (qui totus nigrescebat ignem-
praeseferre videbatur) ita afflicta, ut vix sui compos esset, cum voto
Patrem Ignatium confugisset et ab eo, si non integram sanitatem,
ris levamen petiisset, placido somno corripitur, ex quo evigilans et
rem abscesisse et pedem ita sanitati restitutum esse advertit, ut nul-
e deformitatis signum appareret. Statim ergo ad templum nostrum

47.

Quae daemoni se devovere volebat conversa.

Virgo innocenter incarcerata, a Christo et B. Virgine consolationem accipit et liberatur ac Deo gratias agit.

Sodalitas Bmae Virginis unum ex carcere liberat.

48.

In peste caute auditi infecti et Eucharistia data.

Auxilio S. Psis Ignatii a doloribus et a morbis liberantur.

venit auditoque ad altare Si Pis Sacro, votum appendendum curavit. E
alii duo, qui eiusdem S. Patris imploratione gravissimo morbo sun
Imo imagine eiusdem una in partu gravissime laborans adiuta, sicut
imagine una domus spectris infesta quieti reddita.

Pia exercitia huius anni varia.

Exercitia pietatis varia, occasione duplicis Jubilaei, inductarum
mano stationum et frequentiam supplicationum 40 horarum aliarumq
petrandum Divinum auxilium contra Turcarum tyrannum indictarur
quidem Cracoviensi civitate, sed praecipua ratione inter Sodalitates B
nis et Misericordiae, quae nostrorum directioni sunt subiecta, hoc a
bant. Et quicunque stupendam a Turcis ac Tartaris liberationem hoc
ctam Regni huius penitius introspiciebant, tantis orationibus Deum
annuisse passim fatebantur.

49. Missiones ad monasteria et ad alia loca.

Octo missiones ad varia loca instituta magno fructu. In una
1200 confessiones exceptae. In duobus monasteriis Virginum 40 Moni
tris meditationibus excultae exhortationibusque de statu religioso habi
ligentem instituti observationem incitatae. Nec daemonum terriculame
in uno monasterio tunc fieri coeperant, dum nostri confessiones Moni
cipiebant, obfuerunt. Cuiusdam monasterii praepositus, cum nostros pr
evocasset, primus coram nostro confessionem faciens reliquos Religio
a nobis antea nonnihil alienos, exemplo suo ita permovit, ut et ips
excepto nostris confiterentur. Spiritualibus exercitiis domi nostrae Rel
riorum ordinum quinque vacabant. Coniugum sex, aliorum autem 7
stris laborantibus, in concordiam redierunt. Tres etiam nostri hostes re
ex quibus unus dum nostros se officiose salutantes iracunde expedivis
gens ad suum cubiculum non sine gravi concussione ex gradibus
iudicans ob nostros inhumaniter expeditos id sibi contigisse, postqua
luisset, ad nostros venit, veniam petiit et Sacramento poenitentiae se

Reconciliationes variorum, etiam nostrorum hostium.

Calix cum patena nobis sublatus restituitur.

Calicem argenteum cum patena, Congregationi civium a nobis r
tum, unus ex civibus iisdem sustulerat. Et dum eum in campis confl
nec posset (artis huius ignarus), in terram occultat. Casu a quodam pi
inventus et cuidam saeculari Sacerdoti traditus, a quo tandem nobis
tus. Massam ex patena cum pixide congregatis Judaeis vendiderat,
cognitum erat, Judaei et restaurare et restituere debuerunt.

50. Quae nostris servandum in libris edendis: 1um, 2um, 3um, 4um, 5um, 6um, 7um,

Prodiit ultima Decembris huius anni Ordinatio Admodum R. P
neralis (quam suo loco reponere per inadvertentiam intermisimus) de
in libris edendis nostri servare debeant, quae sunt 9. 1um ut Censores
nere bene fungantur. 2um ut bonum commune privatae consolationi om
ferentes patienter ferant, si non tantum de parte, sed etiam de toto
edatur iudicium fiat. 3um ut et praefationes et dedicatoriae epistolae a
bus revideantur, nec in iis sint notae assentationis. 4um ut doctrina,
magis sit communis, retineatur et extortae interpretationes callidaque
gia abiiciantur. 5um ut etiam labor de operibus, ex una lingua in ali
ferendis, inconsulto Generali non suscipiatur. 6um ut typographi novas
nostrorum operum nobis inconsultis non moliantur. 7um ut iuniores

nondum aetatis maturitatem habent, ab hoc labore reiiciantur. 8um ut ii libri non scribantur, qui nihil novi continent, sed tantum collecta ex aliis et luculenter ab iis tractata. 9um ut libri non edantur alieno nomine vel suppresso proprio, sine Superiorum permissu etc. Haec Ordinatio ad omnes Provincias missa 31a Decembris Anno 1621. 8um, 9um.

Annus Domini 1622.

Mutio Vitellesco Societatis Jesu Praeposito Generali, Joanne Argento et eo in Austriam discedente Georgio Tyszkiewicz per Regnum Poloniae Praeposito Provinciali, Joanne Wielewicki Domus S. Barbarae Praeposito.

Aluit hoc anno Domus Professa Cracoviensis ex nostris 28: Sacerdotes nimirum 16, Scholasticos duos, Coadiutores decem. 1. Numerus nostrorum.

Festum Circumcisionis Domini consueta solennitate peractum. Excepti prandio hospites domestico R. D. Bobola, qui Sacrum cecinit, R. D. Archipresbyter[1]), D. V. Capitaneus, Proconsules 7 et alii cives 5. Festum Circumcisionis.

Renovatio Votorum in festo Epiphaniae in sacello domestico expedita, quam antecesserunt ea, quae antecedere solent. Votorum Renovatio.

Venerat Cracoviam Rmus Pr Jacobus Bonacaniensis, Generalis PP. Franciscanorum, vir piissimus et doctissimus ac nostri ordinis amantissimus, qui etiam multa in suo ordine per hoc Regnum praeclare instituit. Adiit eum domus Praepositus cum P. Simone Wysocki et P. Georgius Tyszkiewicz cum P. Mathia Chobrzewicz 7a huius mensis et salutarunt. Omni ab eo humanitate sumus excepti et brevi post ab eodem domi nostrae humanissime sumus visitati. Generalis PP. Franciscanorum salutatur.

Dna Catharina Zurkiewicowa emptum hortum mille florenis, nostro horto contiguum, octava istius mensis domui S. Barbarae inscripsit, sibi advitalitate relicta. Et quidem inscriptionem ad acta Casimiriensia, suadentibus nostris amicis, fecit, ut eam postea ad acta consularia Cracoviensia possit transferre. Da Zurkiewicowa hortum nobis inscribit.

2. Quod bona Usciensia potius sint acceptanda quam pecunia pro illis rationes nostrorum 1a

Quia Gabriel Comes a Tarnow, Capitaneus Cracoviensis, per P. Stanislaum Brzechffa manifestaverat, se venditis bonis Usciensibus nobis pecuniam numeraturum, sed non nisi octodecim millia pro illis bonis offerri: ideo 12a huius mensis P. Joannes Wielewicki Praepositus, P. Georgius Tyszkiewicz Rector S. Petri, P. Sigismundus Obricius et P. Fridericus Szembek invicem consultarunt, quid magis expediret, an 18 millia an potius ipsa bona, antequam vendantur, accipienda essent pro Collegio S. Petri. Et post varia ex utraque parte allata conclusum est, ut potius bona ipsa acciperentur ob has causas: 1a Quia invidia, ad quam declinandam pecuniam tantum accipere volebamus, iam tota cessabat, Comite ob bona emenda Opatoviensia ampla a Fratre natu maiore, Palatino Parnaviensi[2]), omnia bona Cracoviae viciniora divendere studente, ad sum-

[1]) Christophorus Trzcinski.

[2]) Joachim comes a Tarnow.

2ª mam 120 millium congregandam, et etiam bona Usciensia. 2ª Quia nos actu pro Collegio S. Petri bona, quae emeremus, inquirebamus, tum pro summa praedicta, si data fuisset, tum pro alia illi adiuncta, quae a quodam offerebatur ad censum et sic ratio invidiae suspiciorumque cessabat de bonis praedictis nobis
3ª donatis. 3ª Quia summa 18 millium, quae pro Uscie offerebatur, alia bona aequivalentia bonis Usciensibus emi non poterant. Nam licet Uscie vastatum aquis tunc fuisset, ratione tamen fundi et multorum aliorum multa insignia habebat.
4ª 4ª Quia incertum penitus erat, an aliqua bona secundum gustum nostrum invenire potuissemus et si non fuissent inventa, tot incertae aleae, tot dilationes scholarum aperiendarum, tot impedimenta nova subeunda essent. Itaque iussus est adire Comitem P. Szembek et iudicium eius exquirere, an vel pecunia vel

Idem sentiebat comes a Tarnow.

bona accipienda essent. Respondit statim Comes, se semper in ea sententia fuisse, ut bona Usciensia Societas acciperet, non summam. Quia vero nostri ob vitandam invidiam apud se urserant, ut potius pecuniam acciperent, ideo eorum
1° voluntati se accommodare voluisse. Iam quia bona potius volunt, libenter se redire ad primas suas cogitationes et omnino suadere, ut bona statim accipiant,
2° tum quia nullus iam locus invidiae sit, cum eadem bona variis venalia exposuerit, tum quia si iam venderentur bona Usciensia 18 millibus, grave damnum sequeretur, cum illa bona minimum 22 millibus constarent et si non iam, saltem postea carius vendi possent, tum quia difficultatibus, quae circa eadem bona
3° iam sunt, nullo negocio iam occurri possit. Nam et coniugi dos in illis bonis inscripta, in alia bona statim transferri potest et defensio a militibus tunc grassantibus facile fiet, si non statim vulgando, illa bona nostra esse, ad certum tempus ea sub sua protectione haberet. Ad modum inscriptionis quantum attineret, ostendit se Comes paratissimum ad eum, quem nostri consultis peritis delegissent

3. Conclusum de iis acceptandis.

Post meridiem eiusdem diei dum P. Tyszkiewicz ea retulisset, quae P. Szembek apud Comitem effecerit, coram iisdem Patribus, qui mane ea de re consultabant, quibus tunc adiuncti erant P. Andreas Wąchocius Rector Domus Probationis et P. Stanislaus Brzechffa, licet P. Brzechffa vehementer urgeret, ut summa pecuniaria potius acciperetur quam bona, omnibus idem quod antea visum est et ostensum, non fuisse causas Pis Brzechffae sufficientes ad mutandam primam sententiam. Iterum ergo missus P. Szembek ad Comitem, ut eum certum redderet de ultima Patrum resolutione et negocium penitus perficeret.

Idque refertur Comiti, qui libenter id audivit et onera ex bonis Usciensibus se sublaturum statim pollicetur.

Adit P. Szembek Comitem 13ª istius mensis, praedictam resolutionem refert, pro anto beneficio, quod Societati praestat, omnem gratitudinem pollicetur et simul petit, ut diem assignet inscriptioni horum bonorum faciendae. Gratissime omnia accepit Comes et diem inscriptioni sequentem assignat, sed ad 15am, ut postea videbimus, deferri debuit. Adiunxit etiam Comes, se statim impedimenta, quae erant in illis bonis et onera alio translaturum, ut mille florenorum Patribus Dominicanis censum, non scripto sed ore concessum, coniugi dotem inscriptam.

Intromissio ut parum differatur, visum.

Voluit praeterea statim in scriptis dare mandatum illi famulo, qui bona praedicta administrabat, ut nostris statim intromissionem permitteret, sed id postremum ad aliquot hebdomadas ut differetur, iudicatum fuit, ne postquam innotuisset, bona illa militum depredationibus exponerentur.

De censu Dae Gutteterowae compromissarii decernuntur.

Eadem 13a huius mensis quia Da Gutteterowa querebatur, se censum egrum iniuste dedisse, cum tanta damna per Vistulae eluviem in horto passa sset; ideo ex nostra parte duos Consulares D. Abrahamum Ronenbergum et Słowikowski arbitros et compromissarios delegimus, illa vero ex sua parte os duos filios misit. Omnes dum convenissent et aliquot horis negocium hoc utramque partem agitassent, concluserunt, non tantum damnum subiisse tteterowam, ut a praedicto pro horto reparando censu, vel toto vel saltem us parte, libera esse debeat.

Inscriptio de bonis. Usciensibus facta

Postquam de modo faciendae inscriptionis bonorum Usciensium plurima Szembek et cum Generoso Do Jarzina Notario et cum Do Radziechowski ac Ważiński celebribus practicis diligenter contulisset, tandem inscriptio de mea parte per modum venditionis facta, licet totum donatum fuisset. Talem enim odum valde securum tunc temporis iudicaverant practici et descripta ad Coitem per P. Georgium Tyszkiewicz et P. Szembek allata fuit 15a istius men-. Legit eam Comes et nonnullis deletis sine ullo nostro praeiudicio, iterum scripta cum quitatione totali de summa 22 millium florenorum, cum donatione dietatis eorundem bonorum, cum evictione sufficienti et cautione de sistenda niuge ad liberanda bona inscriptione dotali, manu propria subscripsit, gratudo nobis felicem acquisitionem et possessionem bonorum et offerendo sese tradendam statim possessionem. Gratias maximas nostri egerunt Comiti; de eunda possessione, ob milites discurrentes et varia spoliantes se postea mafestaturos dixerunt et egressi ab eo, ad templum Cathedrale descendentes, pro gocio feliciter transacto Deum adorarunt ac omnia in eius honorem obtulerunt.

Facta sufficienter et subscripta.

4. Solutum debitum Do Cyro. Contractus de Markowice.

Restituti Do Samueli Cyro fl. 300, 17a huius mensis, quos pro debitis vendis mutuos acceperamus et recognitio nostra recepta ac lacerata.

Hoc mense domus Probationis Superior P. Andreas Vachocius, venditis nis Jarczycze et Kompiołki et postea Parszewka ac Przeczsławka, fecit conctum cum Do Jasiński de Markocice, non valde bono consilio, ut postea tot cae secutae comprobabunt.

Contra Regium Concionatorem nostrum falso traductum milites concitati.

Eodem etiam mense excitata contra nos militum exacerbatio. Sparsum im erat, quod P. Valentinus Fabricius in concione coram Rege ostenderit, ilites hastatos in expeditione Chocimensi contra Turcam nihil tempore belli cerint, sed omnia per Kosacos et per Germanos peracta essent; quod falsissium erat ita tamen creditum, ut necessum fuerit P. Valentinum concionem am in lucem edere brevi post, nempe 15a Aprilis, qua primum obstructum at os loquentium iniqua.

Eleaemosyna Januarii.

Eleaemosyna pecuniaria mensis Januarii erat fl. 657, nempe ab Episcopo racoviensi fl. 125. A Do Wisenberg fl. 200. A quodam Sacerdote floreni 100. A Da Apollonia fl. 50. A P. Brodowski fl. 30. A Virginibus mendicantibus flor. 14. A quodam fl. 24. Quidam mortua coniuge fl. 20. A Do Borek fl. 10. A R. D. Nucerino[1]) alii 10. A R. D. Sacristiano Bmae Virginis[2]) fl. 15. A quadam fl. 10. Ab aliis variis fl. 49. Res submissae constiterunt fl. 68, nempe: tunna piscium

[1]) Canonicus cracoviensis. [2]) Simon Gierlakowski.

salitorum a D° Seidel; siliginis metretae 5 et hordei aliae 5 et sexagena caseorum a Mfco D° Capitaneo Cracoviensi. Ab aliis variis alia minutiora.

Litterae R. P. Provincialis, quibus ob initium et unionem nostrarum scholarum ut eant ad Episcopum, quatuor nostros deputat.

Acceperunt nostri Cracoviae 1ª Februarii litteras a R. P. Joanne Argento Provinciali Varsavia, quibus manifestabat Serenissimi eam esse voluntatem, ut nostri Cracoviae, unione cum Academicis facta, scholis darent initium. Miserat praeterea litteras Serenissimi ad Episcopum in hoc negocio et modum unionis ac praeterea rationes Academicorum priores ac posteriores, quibus S. R. Maiestati exhibitis conabantur ostendere, cum scholis nostris ruinam Academiae imminere et quas fuse in Februario Anni 1619 a n. 5 ad 22 attulimus ac reiecimus seu a folio 537 ad 546. Addidimus ibidem modos unionis nostrarum scholarum cum Academia, quibus omnes timores eorum tollebantur. Denique idem P. Provincialis quatuor deputarat Patres, qui hoc negocium cum Episcopo tractarent et cum Regiis litteris ad eum excurrerent et statuerent, quod optimum videretur. Deputati autem erant P. Georgius Tyszkiewicz Superior Residentiae S. Petri, P. Sigismundus Obricius, P. Nicolaus Lancicius, P. Fridericus Szembek et iis addendum, si Cracoviae hae consultationes esse deberent, P. Joannem Wielewicki domus Praepositum idem P. Provincialis indicaverat. Ipso ergo festo Purificationis B^mae^ Virginis, tempore pomeridiano (nam pridie huius festi, ob concursum hominum ad confessiones, nihil fieri poterat) advocatis Patribus designatis in domo S. Barbarae excepto P. Lancicio, qui tunc Calissium iverat et brevi rediturus expectabatur, praesente domus Superiore, P. Georgius Tyszkiewicz legit litteras R. P. Provincialis. His lectis duabus de rebus consultatum: 1um an viderentur sufficientes modi unionis assignati a R. P. Provinciali. Nam ob clausulam illam non positam, quae obligaret nostros studiosos ad audiendam aliquam lectionem in universate, ostendebat fuse P. Fridericus Szembek nullam possibilem unionem. Et cum varia in utramque partem fuissent dicta et res maioris considerationis esse videretur, ad 4^am^ Februarii reiecta. 2um erat, quam cito eundum esset in hoc negocio ad Episcopum. Et omnibus visum non eundum, nisi finitis diebus carnisprivii, quia et Episcopus tempore Bachanalium, quae instabant (nam feria 4ª ante Quinquagesimam haec consultatio fiebat) plurimos hospites erat habiturus et P. Lancicii adventus intra aliquot dies sperabatur, cui una cum aliis ad Episcopum erat eundum. Significaverat nihilominus P. Fridericus Szembek statim Episcopo Cracoviensi de istis quatuor P.

5. Consultatum et de iis quae scripserat P. Provincialis

et de tempore itineris ad Episcopum.

deputatis iussu R. P. Provincialis ad initium Quadragesimae
um venturis in negocio nostrarum scholarum et aperiendarum
n Academia uniendarum. Responderat Episcopus, se libenter
n excepturum PP. Deputatos, cupere nihilominus, ut tunc tem-
ad se venirent, quando sese cum Duce de Zbaras Christopho-
i in Turciam Legatus ibat et quem brevi apud se expectabat,
ierit. Hae litterae Episcopi non invenerant nostros domi, quia
biduo ante discesserant.

Jacobus Bonacaniensis PP. Franciscanorum Generalis, vir pietatis et doc- maximae, qui circa initium superioris mensis Cracoviam venerat, huma- e domum nostram invisit 4ª huius mensis. Sacrum in templo nostro ha- t cum quatuor aliis sui ordinis domi nostrae in communi triclinio cibum it, omnesque nostros singulari sua modestia recreavit.

Jacobus Bonacaniensis Generalis PP. Franciscanorum nos invisit.

Triduana oratio, Dominica Quinquagesimae, quae in sextam huius men- idebat, coepta, continuata et ad finem deducta, magna populi frequentia otione. Cantatum Sacrum primo die a Rmo Do Suffraganeo, qui etiam die orationem conclusit, secundo die a R. D. Nucerino, tertio a R. D. resbytero. Concionatus feria 2ª in Summo Sacro R. P. Sigismundus Car- mitigatus, Theologiae Doctor, quo etiam die cum socio et cum R. D. no prandium nobiscum sumpsit.

Triduana oratio tempore Bachanalium.

Variis agitatis nostri intra se circa unionem nostrarum scho- cum Academia quarta istius mensis, postea contulerunt sese s ad Episcopum P. Georgius Tyszkiewicz, P. Sigismundus Obri- P. Fridericus Szembek (nam P. Lancicius Calissio non redierat) quinta (sic) cinerum, seu 10ª huius mensis die, et 12ª eo mane ve- t, Episcopum salutarunt, litteras Regias et P. Provincialis ei de- t causamque exposuerunt, cur secundum priora consilia scho- o solis nostris non aperuerint, quia videlicet etiam has Aca- i impedire conabantur, et cur iam ad eum venissent. Humani- excepti sunt ab Episcopo totumque negocium in tempus pome- um reiectum. Finito igitur prandio, deducti nostri sunt ab Epi- ad separatum cubiculum ibique lectis rationibus Academico- a Rege missis, lectis Regiis litteris ac R. P. Provincialis, dixit tima fundamenta huius negocii ante biennium fecisse, dum Do- n Janidlo convicisset, sine ullo Academiae detrimento scholas latis esse posse Cracoviae, si discipuli eiusdem Societatis ad au- as lectiones in Academia obligarentur. Et quidem de rationibus emicorum sermonem instituens ostendit, eas continere multa mata et multa falsa. In nostro modo unionis approbavit multa.

6. Nostri Kielcos ad Episcopum veniunt.

Causam adventus aperiunt.

De negocio nostrorum scholarum cum eo conferunt.

Proponit nostris 5 discutienda: 1um, 2um, 3um, 4um, 5um

Denique quinque proposuit, quae nostri Patres ad vesperam expenderent: 1um an, ut per Regem Academicorum rationes habuer ita vicissim per Regem noster modus unionis Academicis esset dus; 2um an vocandi Academici, an illis per litteras voluntas intimanda; 3um si noluerint obedire quid agendum? 4um curar ut saltem permittant homines Societatis pro suis scholas haber an tandem ad Pontificem Romam negocium sit dirigendum.

Respondent nostri Ad 1um Ad 2um

Ad 1um nostri postea responderunt: nullo modo per R agendum, cum Rex ad Episcopum ut Academiae defensorem cium remiserit, visis rationibus utriusque partis. Ad 2um visur nostris scripto potius cum Academicis agendum ita, ut illis vol Regia et modus noster unionis innotescat et ut quatuor ex sui

Ad 3um

putent ad hoc negocium transigendum. Ad 3um si noluerint m gerere, petierunt nostri, ut Episcopus decretum ferat declarato in quo significet, se voluntate Regia expendisse partis utriusqu tiones et invenisse scholas Societatis, modo ut proponebatur ap

Ad 4 et 5um

non obfuturas Universitati. Ad 4um et 5um responderunt nostri, s fore contentos, ut saltem nostris legamus, deinde se apud Ponti ea quae iusta sunt obtenturos, si ad eum Academici recurreri

7. Pollicetur Episcopus nostris, se omnia facturum,

Relata haec Episcopo eadem die hora noctis fere tertia P. Fridericum Szembek, qui cum eo per duas horas egit. Sec igitur die, quae erat Dominica 1a Quadragesimae, dum Sacris ditis nostri iterum ad Episcopum venissent, dixit illis, se optin percepisse nostrorum responsa, quae P. Szembek retulit et ea c se facturum, quae nostri desiderant, sed clausulam in modo ui necessariam esse de audiendarum lectionum obligatione in Acad

censet tamen adhuc negocium aliquantulum differendum

Censuit tamen interim negocium ob bonum Societatis nonnihil rendum ob milites Confoederatos, qui ex bello Turcico redeunt nondum omnia stipendia soluta habentes (licet brevi post iis cta fuissent) quadruplo maiora stipendia exigebant et res nova liri, quandam reformationem Regis, Reipublicae ac Senatorum a cari, bona Regia et Ecclesiastica horrendum in modum spoliar

ob ducem Zbarascium et ob milites Confoederatos.

perant. Dixit ergo Episcopus se vereri, ne Dux Zbarascius Geo Castellanus Cracoviensis, contra Societatem in gratiam Acade rum praedictos milites concitet. Addidit Episcopus, se ex ore Zbarascii blasphemias contra S. P. Ignatium audivisse, asse quod Bastardus fuerit et pollicentis brevi fore tempus, quo Je in Polonia capita praecidantur. His ita transactis, nostri Epi

edixerunt, Kielcis discesserunt et Cracoviam 15ª huius mensis re-
runt.

Miserat famulum suum Joannem Kotula Cracoviam Ladislaus Episcopus Depositum Episcopo Sirmiensi redditur.
miensis ad repetendum depositum, anno 1620, 17ª Novembris apud nos reli-
m, in vestibus et reliqua supellectili. Omnia fideliter illi sunt reddita 16ª istius
nsis, recognitioque praedicti famuli de acceptis omnibus nobis relicta.

Mense Februario in pecunia eleaemosyna nobis data fl. 260. A Rmo Cu- Eleaemosyna Februarii.
riensi Episcopo[1]) fl. 100. A Mfco Dº Thesaurario[2]) fl. 30. A Palatino Craco-
nsi[3]) fl. 25. A Dno Mociążek fl. 20. A R. Dno Chrząstowski fl. 15. Ab aliis
riis 40. Res submissae aestimatae sunt fl. 115, nempe: A D. Capitaneo Craco-
nsi[4]) piscium sexagenae sex. A Dº Seidel tunna piscium salitorum. Ab uno
s halecum. A Dº Gabriele Szembek tritici metretae septem et aliae 8 a quodam
bili. A Dº Gniewek 7 metretae siliginis. A Dª Plazina pisorum coreti duo.
Dª Dobroszewska alii duo. A Dº Klausnic media tunna piscium. Mel a Dº Wi-
mberg. Siligo a Dº Celari et ab aliis alia minutiora.

8.
Ne Confoederatis militibus, in tali statu manentibus, absolutio dari possit, Praelati statuunt.

Quia milites Confoederati, qui superiori mense coniurationem
opoli instituerant, omnia rapinis implebant, ideo 4ª Martii praeci-
i Patres ex singulis domibus, quas Cracoviae habemus, convene-
nt ad aedem S. Barbarae et mutuo conferebant de modo, quo pro-
dendum esset cum militibus praedictis in confessione, si forte ad
m accederent, ut videlicet uniformiter nostri in hoc negocio sese
rerent. Sed quia omnis nostra cura hac in re parum valuisset, si
l Praelati vel alii Religiosi diversum modum secuti fuissent, ideo
stris suggerentibus et diligenter procurantibus, praedicti Praelati
ecerunt, ut omnes Cracoviae sacerdotes, sive religiosi sive saecula-
s, in neganda absolutione, si ad confessionem venirent, uniformes
ent, quamdiu in tali statu manerent praedicti milites et iniuste
pta non restituerent. Morem gesserunt Praelatis omnes confessarii
acovienses optimo successu.

Laetissima toti Nostrae Societati 12ª Martii dies huius anni fuit ob cano- Canonizatio S. Patris Ignatii et S. Francisci Xaverii, cum aliis tribus.
ationem SS. Beatorum, inter quos duo nostri erant: nempe B. Isidori, B. Pis
tri Ignatii Societatis Fundatoris, B. Francisci Xaverii, B. Philippi Nerei et
Teresae, hac die Romae peractam per Gregorium XV Pontificem Maximum.
ximae etiam indulgentiae tunc concessae sunt crucibus, numismatibus, ima-
ibus, rosariis horum Sanctorum, imo et pro ipsis festis S. Patris et S. Fran-
ci plenaria indulgentia perpetua concessa post erat. Huius optatissimae tanto-
n Sanctorum apotheosis, ob itinera tunc a variis militibus Austriam Mora-
m et Bohemiam vastantibus infesta, nuncius nonnisi 19ª Aprilis sequentis

[1]) Paulus Wołucki.
[2]) Danielowicz.
[3]) Joannes comes a Tenczyn.
[4]) Gabriel comes a Tarnow.

venit. De variis hanc canonizationem et antecedentibus et consequentibus, quia suo tempore librum proditurum non dubitamus, hoc loco non attingimus.

Per totam Quadragesimam et potissimum per duas ultimas hebdomadas ingens more consueto apud S. Barbaram et Eucharistiae et Poenitentiae Sacramenta adeuntium multitudo. Bis etiam missio ad pagos vicinos instituta magno cum fructu.

Missio ad pagos.

Mensis Martii pecuniaria eleaemosyna erat fl. 121. A D° Bobrownicki fl. 80. A D° Rab fl. 19. A D^a Pipanowa fl. 15. A D° Montelupi fl. 10. A D^a Apollonia fl. 10. Ab aliis fl. 39. Res submissae computatae sunt fl. 79. A D° Szydlowski tritici metretae 5. A D° Formankowicz et a D° Eremus mel, oliva, oriza, amigdala, crocum, piper, zinziber etc. A variis pro Paschate tortae et placentae 32, agnelli 16, vituli sex et alia minutiora.

Eleaemosyna Martii.

Lustratio Nobilitatis Cracoviensis pacifica.

Lustratio Nobilitatis Cracoviensis ad 4^am Aprilis Cracoviae loco consueto instituta fuit. Multi verebantur, ne ii milites, qui coniurationem in Februario inierant, aliquos novos motus darent, non deerant enim plurimi, qui eis faverent et contra Regem magis ac magis incitarent. Sed nonnullorum Regni Procerum dexteritate ad pacifica consilia animi, ad seditionem concitati, sunt deducti totusque ille Nobilium conventus quiete transactus et coniuratorum machinationes irritae erant.

9. Rudolphus Cortin ex carcere liberatus.

Gabriel comes a Tarnow octava istius mensis Rudolphum Cortin, civem et Mercatorem Cracoviensem, iratus in carcerem arcensem abripere iusserat nullam fere ob iustam causam, unde magnus in civitate motus secutus erat. Adierat in hoc negocio Superior domus S. Barbarae Comitem et humiliter pro cive praedicto deprecans, tandem liberationem eius obtinuerat. Non parum obfuit apud Regem (cui statim totum significatum erat a civitate) hic adeo impetuosus procedendi modus cum civibus Comiti, cum Capitaneus Cracovienses vix aliquod ius habeat in cives Cracovienses et si in aliquo delinquunt, per civilem, non per arcensem magistratum puniri solent, exceptis certis criminalibus causis.

Adventus P^is Provincialis.

Venit ex Russia Cracoviam R. P. Joannes Argentus Provincialis cum suis sociis 13^a huius mensis.

Annae Modliszewska communicatio meritorum.

Virgini Annae Modliszewska communicationem meritorum Societatis, Roma missam, detulit Superior domus S. Barbarae 14^a istius mensis, quam illa ea qua par est animi gratitudine accepit.

Novus Provincialis Poloniae P. Georgius Tyszkiewicz.

P. Joannes Argentus ex voluntate Admodum Rdi P^is Nri Generalis novum Provincialem Poloniae declaravit R. P. Georgium Tyszkiewicz in domestica exhortatione eique patentes litteras officii praedicti in manus dedit, 15^a istius mensis. In gubernatione vero Residentiae S. Petri P^i Tyszkiewicz tunc successerat P. Nicolaus Lancicius.

Mors P. Alberti Wro-

Eadem die mortuus est in domo S. Stephani P. Albertus Wroniawski qui Philosophicis ac Theologicis studiis, in quibus singulariter profecerat, expe-

tis, dum tertium collectionis annum peragit et summae expectationis in Socie- niawski.
te esset, ex hac vita discessit. Vide de eo historiam Domus Probationis.

Discessit Cracovia P. Joannes Argentus Varsaviam Regi valedicturus et Discedit P.
ade per Maiorem Poloniam in Silesiam et Bohemiam ac demum in Austriam Joannes
eius enim Provinciae ab Admodum R. P. Nro Generali Visitator constitutus Argentus
rat) 20a huius mensis abiit. in Austriam

R. P. Provincialis novus ante congregationem provincialem, Julio sequenti et P. Pro-
Cracoviae futuram, cupiens visitationem duorum Collegiorum, Sendomiriensis et vincialis
Lublinensis, expedire, 24a istius mensis Cracovia ad praedicta Collegia discessit. ad 2 Col-
Eadem die domi nostrae facta erat reconciliatio inter Comitem Gabrielem a Tar- legia
now Capitaneum Cracoviensem ad Dum Witkowski Magnum Oeconomum arcensem.

Adiit Praepositus Domus S. Barbarae cum P. Petro Kamocki Proconsules **10.**
Cracovienses in Praetorio congregatos 26a huius mensis, duo ab illis petens, ut Impetra-
et inscriptionem horti, nobis a Da Catharina Zurkiewiczowa 8a Januarii ad acta tur trans-
Casimiriensia factam et aliam inscriptionem duarum lapidearum, a Mfca Da So- actio ad a-
phia Czeska, anno Dni 1621, 11a Octobris ad praedicta similiter acta praestitam, cta Consu-
pro orphanellis puellis, ad acta sua Consularia transportare paterentur. Annuit laria
etrique postulationi maior pars Proconsulum. Et quidem in inscriptione Dae Cze- inscriptio-
ska statuerat, ut provisores harum puellarum a Superiore Domus S. Barbarae nis horti
et Congregatione Misericordiae civium assignarentur, qui eas per matronas pias et duarum
regerent, Patribus Societatis ad spiritualem directionem praedictarum puellarum domorum
attendentibus. Sed haec omnia postea immutata sunt, ut suis locis patebit. Dae Cze-
ska.
Prima de-
signata,
Dae Cze-
ska immu-
tata.

Ultima huius mensis sepulta in nostro templo est nobilis Da Anna Szczer- Sepultura
bicowa, rarae pietatis vidua, quae inter caetera curam familiae ac educationis Dae Sczer-
liberorum non mediocrem gerens, singulis diebus septenas horas orationi, me- bicowae.
ditationi, piarum rerum lectioni dare erat solita et nostrae Societatis semper
erat amantissima ac observantissima. Sepulta est ante maius altare, inter no-
strorum et Palatinae Cracoviensis Barzinae sepulchra. Vixit annis 30.

Mensis Aprilis eleaemosyna pecuniaria erat fl. 533. A Virgine Anna Mo- Aprilis E-
liszewska aurei Hungarici 100, qui tunc faciebant 400os florenos. Ab Episcopo leaemosy-
Cracoviensi fl. 25. A. P. Joanne Argento discendete fl. 50. Ex legato Di Sardei na.
fl. 10. A quodam Benefactore fl. 15. A variis aliis fl. 33. Res submissae constiterunt
fl. 13. A Da Castellana Voinicensi[1]) vas butyri et ab aliis varia alia minutiora.

Crucifixus
ex medio
templo su-
per altare
ponitur.

Crux magna cum Crucifixo in medio templo ab initio possessi templi de- Subsel-
fossa est sublata, eo quod aspectum maioris altaris tolleret et sepulchris, fune- lium no-
ribus solennitatibusque non levi impedimento esset. Et Crucifixus supra sum- vum cum
mum altare est positus 12a Maii. Sub idem tempus pro viris subsellium cum Confessio-
novo confessionali recenter depictum et ad parietem a porta cimeterii versus nali.
altare maius collocatum.

Ob famem ingentem, quae hoc anno multos affligebat, ingens concursus Pauperes
pauperum ex variis pagis concurrebat mendicantium; Sodalitas misericordiae alit Con-
videns hoc et compatiens tantae miseriae, constituerat singulis hebdomadis ad gregatio
certum tempus 15 florenos exponere in panes praedictis egenis. Petierat eadem Misericor-
diae.

[1]) Lubomierska.

Congregatio a Praeposito Domus S. Barbarae, ut huius pecuniae dispensator esse velit et pro ea emptos panes pauperibus dispensaret. Susceptum hoc erat a praedicto Domus Superiore et 16ª huius mensis datum initium distribuendi et panes et pultes, sed postea ob nonnullas difficultates intercedentes, ut id per aliquos alios Congregatio faceret, curatum est.

11. Moritur Dⁿˢ Nicolaus Pieniążek, qui impetraverat sepulchrum in S. Barbara et assignaverat legatum quoddam.

Mortuus est 18ª huius Generosus Dⁿˢ Nicolaus Pieniążek, cuius mortis occasione nonnullas tricas subiimus in domo S. Barbarae, quas hic breviter perstringemus. Praedictus Dⁿˢ Pieniążek miles, advertens se morbum superare non posse, nostros ad se instanter advocat, ter iisdem confitetur et praesentibus iis Sacramenta Eucharistiae et Extremae Unctionis sumit. Quia vero a teneris annis, dum Olomutii apud nostros litteris daret operam, devotioni erga Sanctam Barbaram Martyrem assueverat, ideo obnixe a nostris petebat sepulturam in templo S. Barbarae et ius quoddam summae in praedio, Kłoszow dicto, repositae ita nobis legaverat, ut 1200 fl. ille nobis reponeret, qui illud recipere vellet. Aberat domo Superior et nostri mentem Superioris explicantes, sepulturam pollicentur, gratum animum pro illo legato ostendentes et honesto funeri necessaria se procuraturos promittunt. Mortuo itaque illo (quia omnes propinqui ab eo discesserant et quia nihil pecuniae post mortem penes eum inventum) cadaver nostri vestiunt, feretro imponunt, pice post illito, et noctu ad templi S. Barbarae sacellum parvum honeste deducunt ibidemque tamdiu deponunt, quamdiu cognati ad sepulturam non convenerint. Haec nostri dum optimo animo faciunt, ecce tibi adfertur citatio 20ª huius mensis a Joanne Zerzynski, Vicario Generali ac Officiali Cracoviensi, ad Domus Praepositum, ad instantiam Jacobi Schabovei Sacristiani et Vicariorum nonnullorum ecclesiae Omnium Sanctorum (quia in domo ad parochiam praedictam spectante Dⁿˢ Pieniążek mortuus erat) citantium ob corpus mortui in praeiudicium dictae ecclesiae sublatum et urgentium, ut restituatur ac ea reddantur, quae Parochiae dari in funeribus solent. Quia vero et funus nondum peractum erat et sine ulla monitione antecedenti citatio illo ipso die missa erat ante meridiem, quo terminus comparendi statim post prandium assignabatur, facile nostri adverterunt ex malevolo animo Dⁿⁱ Officialis, hostilem animum a multis annis contra nos gerentis, profectum fuisse, quod et ex ipso Sanctorum Omnium templi Sacristiano palam constabat, qui coram nostris et aliis fassus erat, se ad nostros citandos ab Officiali fuisse adactum. Accepta ergo nostri citatione, duo curabant: 1ᵘᵐ ut res ad iudicium Officialis ita nobis male affecti non deveniret, 2ᵘᵐ ut si id non succederet, forum exciperetur et de gravamine protestatio fieret, quandoquidem haec causa non esset ex iis, ob quas Concilium Tridentinum Religiosos Ordinariis subiicit. Et iam huius exceptionis ac protestationis plenipotentia data erat Procuratori externo a Praeposito domus, sed Sacristianus praedictus, territus quorumdam Praelatorum et Mfci Dⁱ Samuelis Targowski aliorumque minis, qui visa citatione malevolentiam Officialis contra nos mirabantur et nostris compatiebantur; postquam terminus prima vice ab ipsismet iudicibus dilatus fuisset ad 23ᵃᵐ huius mensis non attentavit causam, invito Officiali, qui ad nos vexandos hoc iudicium constituisse videbatur.

Dum curant nostri eius sepulturam, citantur ab Officiali Cracoviensi.

Malevolus animus in nos Officialis.

1ᵘᵐ

2ᵘᵐ

12. Non attentante Causam Actore iudicium non fuit.

Solvimus 200os fl. Do Widerman Proconsuli 27a huius mensis, quos 26a su- Solutio
rioris mensis mutuos accepramus, acceptamque ab eo recognitionem nostri Debiti Do
biti laceravimus. Widerman.

Venit R. P. Provincialis Cracoviam ultima huius mensis et statim Visita- Adventus
onem Domus Probationis est aggressus. R. P. Provincialis.

Pecuniariae eleaemosynae per mensem Maium accepimus fl. 160. A Pala- Eleaemo-
ina Kiioviensi[1]) fl. 64. A Palatino Cracoviensi[2]) fl. 28. A Parocho Czerminensi syna Maii.
fl. 20. A Do Koryczinski fl. 10. Ab Abbatissa S. Andreae[3]) alios 10. Ab aliis va-
iis fl. 38. Res constiterunt fl. 16. A Da Gawronska duae partes lardi. A Da Pi-
panowa una pars cum sesquicoreto pisorum. A Da Dobroszewska coretus piso-
rum. Ab aliis reliqua minutiora.

Quia ex variis nostrorum locis petitum erat a R. P. Provinciali, ut so-
lennitatem canonizationis Beatorum Nostrorum, quae Cracoviae fieri debebat,
ad tempus congregationis Provincialis differret, ideo 1a Junii, facta ea de re con-
sultatione, ob varias rationes eam differendam censuit, cum antea Superiores
locorum monuisset, ut antequam ad Provincialem congregationem venirent, in
suis domiciliis praedictam festivitatem more competenti expedirent.

Sepultus in templo S. Barbarae, 6a huius mensis, Ds Nicolaus Pieniążek, Sepultura
satisfeceruntque nostri plenissime susceptae conditioni, datis 200ls florenis in in nostro
funeris eius apparatum, et honestissimam sepulturam procurarunt; sed legatum templo Dl
eius non nisi dimidiatum ad nos pervenit idque sequenti anno primum in Aprili Nicolai
quo dati erant fl. 600l et erat multis intricatum difficultatibus. Datum praecla- Pieniążek.
rum nostris documentum non se immiscendi legatis cum similibus conditioni-
bus, nisi velint et damna et multorum odia subire.

Gregorius XVs Pontifex Maximus et pro ultima Julii, qua festum S. Pis Perpetua
Ignatii colimus, et pro 2a Decembris, quae dies est S. Francisco Xav rio dicata, Indulgen-
concessit perpetuam plenariam indulgentiam 8a istius mensis. tia pro festis S. Patris et S. Francisci.

Mortuus est post horam quintam pomeridianam P. Simon Wysocki, 12a hu- 13.
ius mensis, vir ob varios pro animarum salute susceptos labores et in hoc Regno
et alibi sempiterna memoria dignissimus. Natus est in ea Poeuciae parte, quae P. Simonis
circa Rohatinum sita est, in pago Kurzany dicto, nobilibus parentibus et qui Wysocki
maximis familiis Zolkieviorum et aliorum cognatione erant coniuncti, circa an- Patria et
num Dni 1542. Cum annos pubertatis superasset ac tam humanioribus litteris Parentes.
quam etiam Philosophia eo modo, quo illud tempus ferebat, Leopoli et Cracoviae Studia ex-
in Academia perpolitus fuisset, a cognatis ad vitam saecularem eamque milita- tra Societatem.
rem (erat enim egregio corporis robore praeditus) invitabatur. Quia vero ex pia Concludit
matris educatione varios pietatis igniculos conceperat, totus erat in eo, ut sta- de Religione ingredienda.
tum aliquem religiosum, ex iis quos in regno Poloniae noverat, nam de Socie-
tate nihil ante sciverat, ingrederetur. Itaque 22m aetatis annum agens, ut cogna- Quamnam
tis omnem spem vitae saecularis praescinderet, minores sacros ordines ac etiam deligere
ex maioribus subdiaconatum et diaconatum suscipit, Petrum Skargam tum Ca- debet,
nonicum et Concionatorem Leopoliensem sibi pridem cognitum adit, ad pedes a Petro Scarga pe-

[1]) Zamoyska.
[2]) Joannes comes a Tenczyn. [3]) Anna Szypowska.

tit consilium.

eius accidens et ita ab eo designandae sibi religionis, quam ingrederetur, consilium petit, ut ab eius nutu in tam gravi negocio pendere se velle efficaciter significaret. Petrus Skarga, qui iam perspectam Societatem nostram habebat, non ita multo ante ab Hosio Cardinali Brausbergam inductam et de suo in eam ingressu iam concluserat, delectatus singulari iuvenis desiderio, ita eum expedivit, ut diem illi Sacrae Confessioni Communionique praefigeret certum, qua peracta in eaque re tanti momenti diligenter Deo commendata, se primum de Religione, quam esset ingressurus, daturum consilium pollicetur. Acquiescens libenter Simon Wysocki dictis, die assignato ad Petrum Skargam venit, coram eo confitetur ac Sacris operanti inserviens, ex eiusdem manibus SS^mam Eucharistiam suscipit. Post in cubiculum suum deducto Simone Wysocki, Petrus Skarga significat ei se etiam Religiosum statum eumque Societatis Jesu initurum et Romam eam ob causam brevi discessurum. Itaque ut eundem vitae statum amplectatur etiam atque etiam se suadere, imo ut Romani itineris comes sibi esse velit rogare. Vocationem hanc tanquam a Deo missam accipit Simon Wysocki et brevi ad iter se comparans, anno Dni 1568 in Septembri eo videlicet anno, quo B. Stanislaus Kostka ex hac mortali vita ad illam coelestem commigraverat, cum Petro Skarga Romam venit et uterque a Francisco Borgia, tertio Societatis Jesu Praeposito Generali, ad Societatem admittitur ac tyrocinium Societatis ad S. Andreae aedem peragit. Peracto tyrocinio Simon Wysocki post nonnulla studia rhetorica et quaestiones ad res conscientiae pertinentes auditas (nam Theologiae scholasticae multos post annos triennio Vilnae dedit operam) Romae sacerdos factus est in eiusque primitiis Cardinalis Hosius, qui tunc Romae erat, convivium apparat maxima sua consolatione. Mittitur deinde in Poloniam et statim concionibus habendis confessionibusque excipiendis, ad quae duo natus videbatur, applicatus est, et conciones eius non verborum lenociniis, sed spiritu et fervore plenissimae, maximos animorum motus efficiebant. Sub illud tempus haeresis Lutherana Calvinianaque cum Anabaptistica triumphabat per totum Regnum Poloniae et Magnum Ducatum Lithuaniae, variis editis libris et potissimum Catechismis, quibus haeretici omnia replebant. Quod advertens Petrus Canisius, Societatis Nrae singulare ornamentum, duplicem Catechismum, Maiorem ac Minorem, haereticis oppositum, optimo consilio ediderat. Utroque hoc Catechismo acquisito, Simon Wysocki catechisticas conciones in D. Mariae Magdalenae templo parochiali Posnaniensi per nonnullos annos instituit, maximo hominum concursu et fructu. Ita tamen contra haereticos agebat, ut simul Catholicorum non esset immemor, eos partim in piis moribus partim in misericordiae operibus tam internis quam externis exercendo. Conquisitis enim variis eleaemosynis novum xenodochium pro iis, qui morbis vix sanari solitis affliguntur, extrui cum templo et certis fundationibus curavit, quod ad hoc usque tempus Lazaretum Posnaniae vocatur [1]). Simile quod multo post, licet cum ma-

Quomodo cum eo procedit Petrus Scarga.

Suadet illi, ut Societatem Jesu ingrediatur.

Quod ille exequens,

14. Romam venit.

Domum Probationis ingreditur.

Post Sacerdos Romae factus.

Mittitur in Poloniam.

Conciones catechisticas contra haereticos instituit.

Varia pia opera curat in variis locis.

[1]) Lazaretum hoc Posnaniae 1572 fundatum est, iuxta Manuscriptum, quod supra commemoravimus: »Annales Collegii Posnaniensis« fol. 4. — de P. Wysocki autem nulla est mentio facta. Nihilominus P. Wielewicki, qui Posnaniae tres annos consumpsit, testis esse potest fidelis.

sumptu et Vilnae ad S. Stephanum, cuius templum opere latericio eius ra extructum, et Lublini in suburbio sub arce fecerat.

15. Cum P. Stanislao Warszawicki in Sveciam mittitur.

Circa illa tempora Catharina, Regina Sveciae, Sigismundi III Poloniae is mater, a Gregorio XIII Pontifice Maximo, ut nostri aliquot penes eam in ciae regno, toto haeresi infecto, manere possent, impetraverat ad eamque missi nt P. Stanislaus Warszawicki (sic) et P. Simon Wysocki. Utrumque Anna, Regina oniae, soror germana Catharinae Reginae Sveciae, antequam iter Sveticum rederentur, ad se Varsaviam evocat, utrumque concionantem cum incredibili mi voluptate audit ac plurimis commendationibus per litteras datis, sorori Sveciam remittit. Octo annis integris in Svecia morabatur P. Wysocki, con-

Per 8 annos in Svecia in aula Reginae laborat.

nibus ac Poenitentiae Eucharistiaeque administratione vacans, sed non medioer affligebatur, advertens suam industriam, aula Reginae circumsepta, ad reli- s regni Sveciae Proceres, imo et ad ipsum vulgus in haeresi obstinatissimum, posse excurrere. Pseudoepiscopi enim haeretici eam in rem maxime erant nti, ne ulli prater eos, qui in aula Reginae erant, cum nostris aliquod neium intercederet. Id tamen quod poterat simul cum P. Stanislao Warszawi- diligenter curabat, ut Princeps Sveciae (qui postea Rex erat Poloniae) et s soror catholicam religionem edocti, ex animo adamarent. Et quidem Prin- s in religione catholica semper erat constantissimus. Ipsa etiam soror eius mam confessionem Patri Wysocki fecerat, ab eoque, conscia Regina, Sanctisiam Eucharistiam perceperat. Utinam vero post mortem matris animum non tasset ac in haeresim, regi parenti placere forte volens, non incidisset.

Regis filium et filiam in Catholica fide conservat.

16. In Comitiis Regni Svetici, dum Rex filium ad concionem haereticam vocat et euntem Regina non impedit,

Memorabile quid circa illa tempora inter praedictum Principem Sveciae nostros contigerat. Indixerat Rex Joannes regni comitia, Principe Sigismundo m aetatis annum agente. Et dum cum proceribus haereticis haereticam in plo audiret concionem, per Marsalcum vocat Principem, ut ad se veniret, reticam concionem auditurus. Invenit Marsalcus Principem apud Reginam trem (toto enim fere septennio coram illa, in lecto decumbente, conciones et ra fiebant) concionem Pis Wysocki tunc audientem. Quia vero eo adveniente, ficiens a Rege in aliquo negocio missum, in concione P. Wysocki substiterat, tquam demisse coram Regina et postea coram Principe sese inclinasset, Re- voluntatem, ut Princeps ad eum in templum statim veniat, significat. Ad eam n inopinatam, dum et Regina et Princeps sileret, P. Wysocki e loco superi ita Marsalcum alloquitur: »Mfca D. V. suo munere optime iam est perncta ideoque poterit abire«. Post haec verba Marsalcus, iterum sese Reginae Principi inclinans, discessit. Princeps post eius discessum perplexus, quid fa-

P. Wysocki graviter Reginam publice reprehendit, non prohibentem Principem, ne concioni haereticae adesset.

ret, cum nec a matre nec ab aliis quidquam diceretur, veritus iram parentis egis proripit se e loco et Marsalcum sequitur. Tunc P. Wysocki in ea re non ohibitum a Regina Principem advertens, graviter Reginam coram tota aula loco superiori corripit, illis verbis Jacobi Patriarchae in medium productis: era pessima devoravit filium meum. Tandem et illud adiecit: Bestias pro catulis extrema quaeque pati solere, homines vero Christianos prolem suam empiterno exitio tam facile exponere, maxima admiratione esse dignissimum etc. Excepit hanc correptionem Regina pientissima magna cum animi demis-

Patienter Regina fert correptionem.

sione, licet in hoc negocio omnino innocens. Multas enim rationes habebat, quas filium, ne parentem tunc adiret, prohibere noluit. Videns ergo gemente Reginam P. Wysocki, eam post concionem adit et an sibi irasceretur quaer Deus avertat — respondit illa — ut sacerdoti, verbo Divino me pascenti, ir scar. Defleo peccata et imperfectiones meas.

17. Non permittunt nostri, ut Princeps more solito Sacro inserviret etc. ut exosam haberet haeresim.

Sequenti die cum Princeps more solito Sacrificio Missae coram mat Regina inservire voluisset, eum nostri et ab inserviendo Sacro et ab osculo cr cis, evangelii, patenae, quod semper Reginae, filio eius ac filiae porrigi soleba ad aliquod tempus prohibuerunt, ut eam cum haereticis conversationem, qua ad haeresim instillandam dirigitur, illi exosam facerent. Intellexerat Gregoriu XIII Pontifex Maximus de isto nostrorum, licet nonnihil ferventiori, cum Prin cipe modo procedendi et eum vehementer probavit, quia praeclare advertebat quantum iuveni Principi expediat minima etiam cavere, quae ad haeresim ve inducunt vel inducere possunt.

Probavit id Gregorius XIII.

Post reditum ex Svecia dat operam P. Wysocki Theologiae.

Succedente deinde in locum Pris Wysocki P. Simone Niconio in Svetica missione, iussus est P. Wysocki Theologiae scholasticae Vilnae dare operam, ut videlicet talentum concionis in eo magis perficeretur, atque per triennium in eo studio occupabatur. Sed et tum et finito triennio, missionibus, concionibus, excipiendis confessionibus pauperum, studiosorum Sodalitatis Misericordiae et hospitalium cura per multos annos occupabatur ac Pater Pauperum communiter appellabatur. Idem Lublini, Calissii, Cracoviae factitabat et 50 annis sui sacerdotii munus concionatoris magna cum satisfactione et maiori cum fructu peragebat. Romam etiam ex Polonia missus, in Poenitentiaria manens, administrando Poenitentiae Sacramento operam dabat, unde cum Cardinali Radivilo redierat.

Variis deinde Societatis muniis occupatur.

Multum etiam profuit multis libris spiritualibus in polonicum idioma conversis, quibus totum Regnum et praecipua Regni monasteria replevit, quorum multi numerantur: 1us Hieronymi Plati de bono Status Religiosi seu Dobra Stanu Zakonnego. 2us Domitii Plati de Passione Christi, quem librum Morze Czerwone vocavit. 3us Pinelli de Perfectione religiosa. 4us Eiusdem Pinelli de Eucharistia, quem vocavit Monstrantia nowa. 5us Pis Arias de Imitatione Bmae Virginis 6us Pis Alvarez de vita religiose instituenda. 7us Vita S. Pis Nri Ignatii ultimo edita. 8us Vita B. Aloisii Gonzagae. 9us Vita S. Catharinae Senensis. 10us De sex Martyribus Japoniis. 11us Duorum annorum historia Chinensis. 12us Vita S. memoriae Catherinae Vapowska. 13us Speculum magnum exemplorum Pis Gregorii Maioris, quod prima vice in 4-o erat editum, postea altera vice adiunctis Pis Antonii Daurobii historici Catechismi exemplis prodiit in folio. 14us Meditationes in Evangelia Dominicarum et festorum dierum ac aliarum materiarum Pis Busaei, cuius librum polonice Nowy rai duszny vocavit. 15us Thesaurus Spiritualis, quem vocavit Skarbnica. 16us Portam coelestem, cui Fortka nieska titulum dedit. 17us Palma Virginum. 18us De statu viduali. 19us Excitatorium. 20us Hortulus Spiritualis cum 30 doctrinis et 12 privilegiis piorum hominum. 21us Methodus confitendi pro his qui frequenter Poenitentiae Sacramentum usurpant. 22us Speculum hominis Christiani Ludovici Granatensis. 23us Concio de purgatorio in funere Ducis Slucensis. Edidit insuper varias tabulas

18. Multos libros Spirituales polonico idiomate vertit 1us, 2us, 3us, 4us, 5us, 6us, 7us, 8us, 9us, 10us, 11us, 12us, 13us, 14us, 15us, 16us, 17us, 18us, 19us, 20us, 21us, 22us, 23us,

Tabulas

onicas, ut Speculum Religiosum, Puncta Passionis Dominicae, Alphabetum spirituale, Doctrinam de aqua benedicta. insuper Polonicas.

Biennio ante mortem gravissimis calculi et stranguriae doloribus afflictus (in quibus patientissimus manens nihil de confessionum excipiendarum labore remittebat) mortem imminentem expectans, duo a Deo petebat, quae et impetrasse videtur: 1m ne moreretur nisi post B. Patris canonizationem, 2m ne ante mortem longo tempore in lecto decumbens molestiam variis exhiberet. Nam et solos 5 dies in lecto ante mortem decubuit et post nuncium certum allatum de apotheosi Sti Pis Nri mortuus est, omnibus Sacramentis munitus, anno aetatis 79, Societatis 55, ex quibus 51 Sacerdos erat, Professus 3 votorum anno 1571 in Martio Romae factus. In eius sepultura admirabilis variorum comploratio et magnum certamen ex eius cadavere, floribus more patrio consperso, aliquem flosculum tollendi, ob quod per mediam fere horam, ne in sepulchrum inferri possit, mora toleranda erat, manifeste ostendebat, quantum sui apud omnes desiderium reliquerit. Duo ante mortem a Deo impetrat: 1um, 2um. 19. Anni aetatis, Societatis, Professionis. Eius sepultura.

Venit R. P. Provincialis ex domo Probationis et ex residentia S. Petri ad domum S. Barbarae 14a Junii, statimque visitationem domus est agressus. Visitatio domus per R. P. Provincialem.

Accepit eadem die Ds Jacobus Zelecki depositum, quod apud S. Barbaram ante duos menses servaverat. Depositum Di Zelecki redditur.

Eadem praeterea die Joannes Drugeth Comes de Homonna, praemissis litteris petierat a Superiore domus S. Barbarae, ut apud S. Petrum hospitium habere posset. Satisfactum est eius postulationi et postquam venisset, R. P. Provincialis cum Praeposito domus ac deinde varii nostri eum inviserunt. Debitum 100 florenorum, quos parenti eius, anno 1620, 26a Januarii, domus Professa mutuos dederat, tunc ab aulae eius Praefecto repetebamus, sed quia ostendebat, in magnis dominum suum esse iam angustiis, in aliud tempus solutio est reiecta, nempe in finem Januarii sequentis anni, ut suo loco patebit. Joannes Drugeth Comes de Homonna Cracoviam venit.

Martinus Szyskowski, Episcopus Cracoviensis, postquam intellexisset de apotheosi S. Pis Ignatii Romae peracta, per totam suam Dioecesim solennem processionem pro festo S. Pis libentissime concessit, 20a huius mensis. Vix tamen apud aliquos haec concessio executioni est mandata. 20. Processio solennis pro festo S. Pis indicitur ab Episcopo.

Varios nostri invitarunt ad solennitatem B. Pis Ni Ignatii et B. Francisci Xaverii, 22a istius mensis, quae pro 9a et 10a Julii sequentis erat indicta. Et quidem a Praelatis, a Religiosis, ab Academicis petitum, ut processionem cum vexillo S. Pis futuram a templo S. Barbarae ad S. Petrum suis processionibus iuvare vellent. A Proconsulibus etiam, ut eam solennitatem externo ornatu ac iis, quae triumphum referre solent, exornare non gravarentur, postulatum. Polliciti sunt omnes omnem suam in hac re operam, sed postea, ut sequenti mense videbimus, pauci admodum pollicitis satisfecerunt. Invitantur varii pro solennitate canonizationis.

Mortuum P. Simonem Wysocki secutus est, 23a huius mensis hora 5a pomeridiana, P. Sebastianus Lamchius, Maior Polonus, Posnaniae natus. Ex annis 45 quibus vixit, 24 in Societate consumpsit. Studuit in Societate Rhetoricae anno medio, Philosophiae annis tribus, Casibus annis duobus. Docuit in Grammatica anno 1. Concionatus in variis locis annis 6. Ministri officium gessit annis P. Sebastiani Lamchii munia in Societate peracta

tribus. In operarii munere et maxime in confessionibus excipiendis singularis et assiduus maximeque ob mansuetudinem et externis et domesticis charus.

et mors. Coadiutor formatus spiritualis anno Dni 1611, 29ª Maii. Maligna febri, quae eum 17 diebus afflixit, extinctus est, postquam omnibus consuetis Sacramentis munitus fuisset et sepultus in communi nostrum sepulchro sequenti die post prandium.

21. Subsellia, confessionalia et duo nova altaria in nostro templo.

Eadem 23ª Junii post subselliorum muliebrium duos ordines, quadrata figura constitutos, qui ducentis fere florenis constiterant, post fornicem supra maius altare, ruinam minantem, reparatum, confessionalia quatuor a cathedra concionatoria ad parietem versus coemeterium Bmae Virginis collocata sunt, in quae sunt expensi floreni 150. Sub idem etiam tempus et altare SS. Martyrum Xisti, Valentini et Cristinae Martyrum ad parietem versus sacristiam et aliud e regione B. Barbarae ac Beati Stanislai erectum, utrumque cum pictura constitit fere 400is florenis.

Festum B. Aloisii translatum.

Quia de B. Aloisio Sacrum et Officium hoc anno erat a Pontifice Maximo concessum, ideo solennitas eius, ut annotat in sua templi historia P. Petrus Kamocki et alii, in 25am, quae in diem Dominicam inciderat, erat translatum, hac prima vice.

Renovatio Votorum.

Instituta Renovatio votorum domi nostrae 26ª huius, praemissis iis, quae praemitti solent, celebrante in sacello domestico R. P. Provinciali et prandio exceptis multis nostris a S. Petro et a S. Stephano.

Concessio extruendi sacelli ad templum nostrum Dº Pipano impedita.

Eadem die Excellentissimo Dº Georgio Pipano petenti, ut loco sepulchri suorum maiorum, templo S. Barbarae contigui, sacellum in honorem B. Francisci Xaverii erigere posset, ita ut ex templo nostro ad illud ingressus pateat, concessit libenter R. P. Provincialis. Sed hunc eius conatum impedivit post R. D. Christophorus Trcinski Archipresbyter, praetendens nescio quod praeiudicium coemeterii parochialis templi Bmae Virginis.

Festum SS. Petri et Pauli Apostolorum.

Festum SS. Petri et Pauli Apostolorum non iam apud S. Petrum, ut superioribus annis, sed domi celebravimus, ob separatam Residentiam S. Petri et iam non dependentem a S. Barbarae domo. Nostri tamen ibidem manentes solenniter praedictum festum peregerunt.

22. Caedes Turcici imperatoris Osmani.

Hoc mense confirmatus rumor de nece illata imperatori Turcico Osmano a suis, quod novum prorsus erat in imperio illo, licet tyrannico.

Eleaemosyna Junii.

Et per Junium et per sequentem Julium insignes eleaemosynas occasione Congregationis Provincialis, quae instabat, quaeque in Julio peracta est, habuimus submissas. Et quidem in Junio eleaemosyna pecuniaria erat florenorum fere 700. Nempe a Capitaneo Cracoviensi fl. 240; a Dº Wisemberg flor. 200; a Confraternitate Misericordiae flor. 100; a Dº Abrahamo Ronenberg flor. 20, ab Abbate Tinecensi flor. 38; a Dº Borek fl. 13; a Dº Vexillifero[1]) fl. 11. A Sacristiano Bmae Virginis[2]) fl. 10. Ab Episcopo Cracoviensi fl. 42. A Vir-

[1]) Mfcus Dnus Chełmski. [2]) R. D. Simon.

ie Szydłowska fl. 10. Ab aliis variis fl. 38. Res datae aestimatae sunt fl. 165. empe ab Episcopo Chelmensi[1]) avenae 29 metretae, lardum, casei. A Capita-o Cracoviensi (qui ante tritici, avenae, hordei, siliginis miserat tantum, quan-m fere pro Congregatione sufficeret, omnium enim erant fere 300 coreti) pi-er, crocum, uvae passae et alia. A Castellana Osviecimiensi[2]) ligna, butyrum, asei. A D[a] Dobroszowska hordei metretae 4, pisorum coreti duo et ab aliis escu-enta ac poculenta varia minutiora.

23. A solennitate nostra excusant sese Praelati, Academici

Ipsa 1[a] Julii Venerabile Capitulum Cracoviense misit ad S. Barbaram, significans se sine Episcopo processionaliter nostrae solennitati canonizationis S. P[is] interesse non posse. Circa idem tempus Academici, quia intellexerant, nostros sub tempus Congregationis disputationes et philosophicas et theologicas habituros, sententiam mutaverunt et hanc causam praetendentes, promissis stare noluerunt.

Religiosi mendicantes,

Iam Religiosi Mendicantes, qui inter se Philadelphiam (ut vocant) Cracoviae conservant, sive vero sive ficto metu iniecto, ne eorum praecedentiae aliquid obesset, si nostri in processione eos sequerentur, significarunt R. P. Provinciali, se aliter processioni interesse non posse nisi scripto caveret, nullum praeiudicium eorum ut vocant Praecedentiae futurum.

quibus R. P. Provincialis cautionem in scripto dare noluit.

Respondit R. P. Provincialis se bona fide profiteri, ea in processione, quae nobis extraordinaria est, non se vel intendere vel intendisse aliquam praecedentiam, sed solam devotionem, scriptum tamen ea de re nullum se velle dare, quia eius nullam necessitatem videret et ob varia alia, quae circa scriptum eius postea fieri possent. Et ita etiam hi Religiosi id quod promiserant non servarunt. Fama erat Academicos odio nostri haec omnia effecisse.

P. Michaelis Becani vita et mores.

Mortuus est 6[a] huius mensis Varsaviae P. Michael Becanus, per multos annos Regis Sigismundi III confessarius, vir pientissimus, prudentissimus, modestissimus. Venerat ex Germania in hanc Provinciam, cum fuisset Societatem ingressus Treviris 20[a] Novembris anno 1570 et studuisset Rhetoricae Herbipoli et Philosophiae ac Theologiae Moguntiae. Gessit curam convictorum annis 14, humaniores litteras legit per aliquot annos. Confessarii, concionatoris, Ministri, Praefecti Studiorum munus cum laude gessit. Erat promotus in Germania artium liberalium Magister. Plura de eo vide in Domus Professae Varsaviensis historia.

24. De P. Joannis Liesiowski voce activa tantum in Congregatione.

Convenerant omnes ad Congregationem spectantes, 8[a] istius mensis et cum iis deliberatio erat instituta, an P. Joannes Liesiowski, qui Varsavia 5[a] huius venerat huc in quibusdam negociis, habere debeat locum in Congregatione, nec ne. Et conclusum est affirmative, de voce activa tantum, non passiva.

---

[1]) Mathias Łubinski. [2]) Cristina de Gaiow Myszkowska.

Initium Congregationis. Eliguntur secretarius, Substitutus et illi substitutus P. Matthaeus Bembus, Deputati. Litterae Episcopi Posnaniensis ad Congregationem. Hospites varii in domo S. Barbarae prandio excepti.

Datum initium Congregationi Provinciali 9ª huius mensis et postquam communi consensu decretum fuisset Congregationem esse legittimam, electus est secretarius P. Henricus Pichertus, secundo scrutinio et P. Jacobus Golemowski, eius adiutor, primo scrutinio. Electi post duo deputati ex primariis Patribus P. Sigismundus Obricius, secundo et P. Matthaeus Bembus, primo scrutinio. Dies demum eligendo Procuratori, qui electus est primo scrutinio P. Joannes Wielewicki, assignata plurium suffragiis 12 Julii et quarta ab ea inclusive, qua Congregatio est inchoata. Lectae etiam tunc temporis erant litterae Andreae Opalenski Episcopi Posnaniensis ad Congregationem, in quibus toti Societati et huic Provinciae gratulabatur de Sanctorum Nostrorum S. Pis Ignatii et S. Francisci canonizatione et ut eadem pro B. Stanislao Kostka diligentius a nostris curaretur, monebat. Quia vero hac die, pomeridiano tempore, imminebat nostris solennis processio ob celebritatem canonizationis Si Patris a primiis vesperis inchoandam, ideo multos hospites, qui ad eam convenerant, prandio excepimus, nempe Joannem Wężyk Episcopum Praemisliensem, Mathiam Lubinski Episcopum Chelmensem, Thomam Oborski Episcopum Laodicensem, Stanislaum Lubinski Abbatem Tinecensem, Gabrielem Comitem a Tarnow Capitaneum Cracoviensem et nonnullos Consulares Cracovienses, nempe Dm Gregorium Klausnic, Dm Abrahamum Ronenberg, Dm Biderman.

25. Processio Nostrorum in solennitate Canonizationis. Ad templum parochiale. Deinde per forum ad templum S. Petri. Qui nostros comitati. Qui antecesserunt. Qui se nostris Reliquias portantibus adiunxerunt. Durante Processione pluvia desiit.

Circa horam vesperarum prodierunt nostri omnes plusquam 150, Sacerdotes quidem cassulis et pluvialibus, ii vero qui Sacerdotes non erant superpelliceis ornati, ex candida cera faces praeferentes cum labaro ac triplici eleganter constructo reliquiario, S. Pis Nostri Ignatii, S. Francisci Xaverii et S. Philippi Nerei Sacras Reliquias continente et a templo S. Barbarae templum parochiale Bmae Virginis sunt ingressi, ubi tunc R. D. Jacobus Ostrowski Canonicus Cracoviensis ac Theologiae Doctor insignem in laudem Beatorum nostrorum habuit concionem. Ex templo post nostri parochiali exeuntes circumierunt forum, ad templum novum SS. Apostolorum Petri et Pauli perrexerunt, ingenti multitudine antecedente, comitante, subsequente. Comitati proxime nostros tres Episcopi, pontificaliter ornati, duo Abbates et nonnulli Praelati cum Gabriele Comite a Tarnow Capitaneo Generali Cracoviensi ac plurima nobilitate, qui ad hunc actum convenerunt. Antecesserunt nos PP. Bernardini, qui soli ex Religiosis nostrum hunc actum cohonestarunt et saeculares Sacerdotes parochiae Bmae Virginis. Religiosi etiam S. Pauli primi Eremitae, qui in Rupella, ut vocant, loco caede S. Stanislai celeberrimo, monasterium habent, casulis induti, nostris duodecim sacras reliquias portantibus, sese adiunxerant, cum variis aliis Sacerdotibus. Et quidem antequam nostri egrederentur e templo S. Barbarae, mirum in modum pluvia nostros retardabat. Statim tamen ac Nostri sunt egressi labarumque S. Patris (quod P. Joannes Lesiewski, Principis Vladislai tunc Confessarius, ferebat) extulerunt, pluvia desiit ac plusquam duabus horis, quibus processio durabat, ob ingentem enim hominum multitudinem nostris saepius longiori tempore subsistendum erat, nihil penitus pluviae decidit. Circumierunt ergo nostri forum et usque ad templum novum SS. Apostolorum Petri et Pauli, inter alternantes bellicorum tormentorum explosiones et tubas ac variis generis concentus, cum va-

26. Inter varia triumphi signa.

is, tamen potissimum in tribus arcubus triumphalibus, magno artificio excitatis, quorum duo erant in foro et tertius in ipso S. Petri tem- nantes processerant ac simul inter militaria vexilla tum civium, tum Cracoviensis Gabrielis Comitis a Tarnow. Postquam ad templum SS. im Petri et Pauli perventum, vesperae primae a Joanne Wężyk Epi- emisliensi et sequenti die Summum Sacrum ac vesperae secundae ab cantatae, maximo cum apparatu, quo etiam die triplex concio habita i nostrorum Sanctorum et Societatis. Prima ab Andrea Łukom- ico et Praelato Cracoviensi Theologiae Doctore in Sacro Summo, se- Ordinario PP. Franciscanorum concionatore, pomeridiano tempore. eras a R. P. Chrysostomo Ordinis Praedicatorum Theologiae Doctore. verat porro Dominus absentiam Religiosorum et aliorum, qui invitati ant, maxima in nostra processione hominum multitudine, quae am- forum Cracoviense repleverat. Passim vero sacris Reliquiis appropin- in foro ac plateis varii in genua procidebant ac Sanctos nostros pro- ymis invocantes, admirabilem devotionis sensum ostendebant. Com- nt et Religiosi, qui processioni non intererant, sed in templo S. Bar- totam octavam, mane quidem Sacra cantata cum concione, a pran- ter cantatas vesperas adiuncta concione peragentes et maxima enco- orum nostrorum e loco superiori praedicantes. Multi ex nobilioribus bus vehementer erant commoti, quod a praedicta nostra processione multi etiam ex Religiosis se esse graviter deceptos passim fatebantur is veniam petebant. Per totam praeterea octavam, primis duabus no- ignes triumphales ac artificiales explosiones, tubae ac multiplices mu- ncentus in foro Cracoviensi et in arcubus erectis exhibebantur; quo- is erat a domo Professa exstructus, e regione templi B^mae Virginis, im Marchionis de Myrow Myskowski; secundus in initio plateae ver- S. Stephani a domo Probationis collocatus; tertius in Sancto Petro, ollegii nostri iam designati, positus. Et quidem nocturnas explosiones rtificiales conatus fuerat apud Proconsulem impedire Georgius Dux sis Castellanus Cracoviensis, sed ea re cognita Gabriel Comes a Tar- aneas Cracoviensis ad Proconsulem misit, significans ipsius Serenissi- se voluntatem, ut huiusmodi explosiones tempore huius solennitatis Adiecit praeterea suum satellitium, ut explodentibus praesidio esset. es eadem decima huius mensis omnes nostros, qui ad Congregatio- ant, praeter domesticos, solenni prandio excepit in Collegio S. Petri. t tamen etiam eadem die solennitas in templo S. Barbarae, Rndo D^o retkowski, Canonico, Sacrum et vesperas cantante et duobus nostris is SS. Canonizatorum nostrorum concionantibus. Sequenti die venit Canonicis Regularibus Praepositus Corporis Christi ad templum S. Bar- Sacrum cecinit de Sanctis nostris, de quibus etiam unus ex iisdem concionatus est, qui postea cum uno socio prandio apud nos erat. Eadem die Thomas Oborski, Suffraganeus Cracoviensis, (qui durante ione ter nostris prandium opiparum miserat) et prandio insigniter

Venitur ad templum SS. Petri et Pauli, ubi 1^ae vesperae et sequenti die Sacrum tres Conciones 2^ae vesperae decantatae.

Absentia Religiosorum compensatur et multitudine et devotione populi.

Religiosi suam absentiam compensant.

Per totam octavam qualis solennitas.

Explosiones impediente Duce Zbarascio, obsistit Comes a Tarnow.

27. Idem Comes excipit nostros prandio.

Solennitas in S. Barbara per octo dies a variis.

Canonici Regulares solennita-

tem faciunt. apparato nos excepit et ipsemet nostris mira cum alacritate in triclinio ad mensam servivit.

Suffraganeus Cracoviensis et prandio nos excipit et ad mensam nostris servit. Electus est in Procuratorem Provinciae 12ª huius mensis P. Joannes Wielewicki secundo scrutinio et substitutus ei, si forte aliquod impedimentum intercesisset, P. Mathias Bembus. Hac etiam die dupliciter Religiosi in templo S. Barbarae solennitatem Beatorum nostrorum exornarunt: Patres nimirum Dominicani, qui processionaliter cum sua Sodalitate Rosarii ad nos venientes Sacrum cecinerunt et in eo unus ex illis concionatus est, quorum etiam aliquot cibum nobiscum sumpserunt, et Patres a S. Marco, qui etiam cum sua Sodalitate processionem ad nostrum templum instituerunt, vesperas cecinerunt et iis finitis unus ex iis concionatus est.

Eligitur Procurator Provinciae et eius substitutus.

PP. Dominicani et PP. S. Marci solennitatem nostram expediunt.

Instituta est disputatio Philosophica a nostris, 13ª istius mensis, in aula seu in schola maiori aedium S. Petri, pomeridiano tempore, defendente Charissimo Paulo Moscicki egregie. Eam, quibus poterant modis, Academici conati sunt perturbare et impedire. Nam Religiosis, qui disputaturi erant, ut theses remitterent ac promissis non starent, persuaserunt (unus tamen persuaderi id sibi non est passus ex ordine S. Francisci et egregie disputavit) et ad initium disputationis submiserunt suos, qui nomine Rectoris sub poena excommunicationis omnes Academicos, qui intererant, evocarent protestationemque contra nostros facerent. Egressi aliqui timidiores ex Academicis reliquis permanentibus. Disputatio tamen more suo transacta et finita bono successu.

Disputationem Philosophicam nostrorum conantur impedire Academici.

28. Eadem die Religiosi S. Pauli Primi Eremitae cecinerunt vesperas unusque ex iis maxima cum Societatis commendatione de BBtis Nostris concionem fecit. Ipsum Priorem cum sex aliis coena excepimus. Iam Patres Augustiani 19ª istius mensis Sacra et concionem mane, pomeridiano vero tempore Patres Carmelitae Calceati, seu mitigati, vesperas in nostro templo cecinerunt et iis finitis concionem in honorem SSorum Nostrorum habuerunt. Sequenti die Patres Bernardini, cum sua numerosa sodalitate, in processione ad nostrum templum venerunt. Sacrum et vesperas gravi cantu chorali, concionem pariter matutinam et pomeridianam magna cum hominum satisfactione expediverunt. Excepti sunt aliquot prandio. Patres Franciscani diem sabbati sibi delegerant, qui cum sua Compania in nostro templo Sacrum et vesperas cecinerunt, insignem suam musicam adducentes duasque conciones mane ac tempore pomeridiano habuerunt. Aliquot nobiscum sunt pransi. Eadem die finis impositus Congregationi nostrae Provinciali, cum qua accelerandum erat, ob multas domos peste infectas et licet clausas in ipsa civitate. Tractati sumus prandio a Generoso Dno Szydłowski. Hac ipsa die pomeridiano tempore Patres Carmelitae Discalceati suam instituerunt processionem cum imagine S. Teresae ab aede Bmae Virginis Patrum Carmelitarum Mitigatorum ad templum S. Michaelis, quod erat

28. Alii Religiosi solennitates in templo nostro faciunt S. Pauli Eremitae.

Augustiani Carmelitae.

Bernardini.

Franciscani.

Finis Congregationi impositus.

Solennis Processio in honorem S. Teresae

ecens exstructum. Ut totus clerus in hac processione esset, iniunxerat Episcopus sub excommunicatione, veritus forsan, ne idem facerent Patribus Carmelitis Religiosi, quod nobis fecerant. Intererat et tota Academia. Praelati tamen et Canonici Arcenses processionaliter non interfuerant, sicut et nostrae processioni non intererant. Ibat autem processio circa forum, tum per eos arcus triumphales, qui a nostris in foro exstructi per octo dies durabant, tum per alios, quos addiderant Patres Discalceati. Locus Patrum Discalceatorum in hac processione erat inter Carmelitas calceatos, quibus immixti bini ac bini procedebant. Varii concentus, tubarum sonitus, explosiones, ignes artificiales, durante processione continuabantur. Commune iudicium peritorum erat, nostram processionem, ante octiduum factam, gravitate ac devotione hanc superasse, quidquid Jacobus Naiman in suo contra nos libello famoso, de quo suo loco dicemus, effutierit etc.

cum toto clero et Academia.

Locus Patrum discalceatorum in processione.

In quo nostra processio superaverit.

Peracta in templo novo SS. Apostolorum Petri et Pauli 17ª huius mensis disputatio Theologica, defendente P. Gaspare Druzbicki et oppugnantibus P. Jacobo Golemowski, P. Francisco Phenicio et P. Paulo Moscicki, ob metum enim Academicorum nullus externus disputare voluit. Omnes enim Religiosos obibant Academici, tum minis tum blanditiis persuadentes, ne ad disputationem nostram venirent et theses iam acceptas remitterent, quod et fecerunt. Iidem Academici iniquo animo hanc disputationem ferentes, submissi a suo Rectore, sub tempus disputationis templum ingressi, contra eam protestationem fecerunt et suos studiosos inde evocare tentarunt, praesentibus Joanne Wezyk Episcopo Praemisliensi, Thoma Oborski Suffraganeo Cracoviensi multisque aliis Praelatis ac simul Gabriele Comite a Tarnow, cum multa nobilitate. Circa finem etiam disputationis Joannes Zerzynski Officialis, hostis noster, miserat Notarium Publicum inhibens disputationem, cupiens hac ratione suum venenatum contra nos animum exercere. Sed sicut impudicitiam Academicorum in templo protestantium exhorruerant, qui aderant et nonnulli (inter quos praecipuus erat Suffraganeus praedictus Cracoviensis) gravissime reprehenderant ac reiecerant, ita et inhibitionem Officialis circa finem factam irriserunt. Omnibus possibilibus modis tentabant Academici tam Philosophicam quam Theologicam nostrorum disputationem impedire, iam protestatione iam eorum qui disputaturi erant abductione, iam thesium impressarum partim exustione, partim earum, quae affixae erant, laceratione et luto iniecto commaculatione. Peractae tamen modo debito disputationes praedictae, sicuti retulimus. In omnibus autem his, quae vel solennitatem vel disputationes nostras attingebant, summum se nostri Ordinis defensorem Comes

29. Disputationem nostram Theologicam impedire conantur Academici

et Joannes Zerzinski Officialis. Sed reiiciuntur.

Varii modi Academicorum pro ea impedienda inventi.

Defensor in his noster Comes

a Tarnow praedictus ostendit et ob id solum Cracoviae per 10 dies mansit, ut nos defenderet, cum ad alia urgentia negocia alio vocaretur.

Finis impositus solennitati canonizationis.

Hac etiam die excepti eramus prandio in domo S. Barbarae a R^mo D^o Suffraganeo hospitesque aliquot ex Praelatis et ex nobilitate habuimus. Ac simul finem imposuimus solennitati nostrae Sacro et vesperis cantatis et quadruplici concione, una videlicet matutina et duplici pomeridiana in domus Professae templo habitis, quarta vero circa primam noctis in summo parochiali templo per unum ex nostris facta (dederat enim locum nostro libenter Dominicanus Ordinarius), postquam Hymnus Te Deum laudamus decantatus, quo tempore explosionibus, tubis, ignibus triumphalibus, multiplici in arcubus concentu in foro Cracoviensi, plena erant omnia.

30. Turris templi S. Barbarae ob ignes conspicua.

Turris etiam templi S. Barbarae artificiose circumducta et vitreis fenestris plena, intus impositis ardentibus facibus circa initium noctis iucundum hominibus, maxime longe distantibus, spectaculum, tum antecedentibus tum hoc postremo solennitatis die, praebebat. Hoc et sequenti die ob pestem, quae magna Cracoviae sumebat incrementa, Patres, qui ad Congregationem venerant, coeperunt discedere.

Pro S^a Teresia Dux Zbarascensis varia curat.

Varios ignes triumphales et explosiones nocte 18^a huius mensis in honorem S. Teresiae Georgius Dux Zbarascensis Castellanus Cracoviensis procuravit, qui explosiones in honorem Sanctorum nostrorum factas moleste tulerat et prohibere conabatur, uti supra n. 26 notavimus.

Discessus R. P. Provincialis et aliorum.

Discessit R. P. Provincialis cum suo socio P. Henrico Picherto et Stanislao Piatkovio Marcocicos, cum quo simul abierat P. Andreas Vachocius, Rector domus probationis, 20 huius mensis, ut videlicet ex loco a peste tuto et Procuratorem Provinciae expedire et circa varias nostrorum personas varia commodius posset disponere

Sepultura D^ae Catharinae Gawronska in nostro templo. Vita eius pie transacta.

Sepulta est in templo nostro Generosa D^a Catharina Gawrońska, 21^a huius mensis. Haec ex nobili Szyskoviorum prosapia nata in Maiori Polonia et Martini Szyskowski, Episcopi Cracoviensis, germana soror post iuvenilem aetatem pie transactam, matrimonium cum Daniele Gawronski pari nobilitate viro inierat, et ex eo susceptos liberos ad omnem pietatem instituerat et marito, cum quo triginta fere annos vixerat, post mortuo, totam se divino obsequio ad finem vitae tradiderat, nostrorum spiritualem directionem accipiens diligenterque observans. Optime ad mortem disposita et omnibus Sacramentis munita, ex hac vita mortali decessit 20^a superioris mensis, aetatis anno 50. Et quia ante mortem ac in testamento obnixe expetierat, ut in nostro templo sepulchrum habere possit ac R. P. Provincialis id ei concedendum iudicaverat, ideo die praedicta sub altari S. Barbarae ac B. Stanislai est sepulta.

Funebre Sacrum. Concio.

Sacrum cecinit funebre R^mus D. Suffraganeus Cracoviensis. Concionatus in medio sacro R. D. Sebastianus Nucerinus, qui et nobiscum hac die prandium sumpsit.

Legatum eius irritum declaratum ab Episcopo

Redemerat Episcopus quartam spoliorum partem fl. 50 a Parochia Sanctorum Omnium, holoserici cum vero nigrum, quo funus erat opertum, recepit Episcopus, datis nostro templo 100 fl. Legaverat testamento praedicta Dna domui S. Barbarae florenos polonicos mille, sed Episcopus Cracoviensis viso testamento respondit, eam id legasse, quod dare non poterat; sicque nihil ex legato accepimus.

31. Donatio domui facta ab Executoribus 800 aureorum post mortem Dⁱ Lępicki. Differtur inprimis ab Episcopo Posnaniensi. Et postea ab eodem intricatur.

Occasione huius legati irriti, non abs re erit hoc loco ponere donationem obis factam, ad quam non pervenimus et cuius omni spe hoc anno deiecti umus. Acceperat mutuos aureos Hungaricos 800ˢ Andreas Opalenski, Episcopus Posnaniensis a Jacobo Lępicki Abbate Lubinensi idque debitum inscriptum erat Pysdris anno 1607. Moritur interim Dⁿˢ Lępicki relictis executoribus testamenti Melchiore Olszewski Abbate in Chebdow, Nicolao Taranowski et Thoma Oborski Canonicis tunc Cracoviensibus. Hi dum omnia iuxta mentem testatoris disponunt, repetunt ab Episcopo aureos 800ˢ. Pollicetur solutionem, sed dum per multos annos nihil facit, executores cum omnibus in testamento praescriptis satisfecissent, habentes eam potestatem, ut ea quae restarent in pia opera ad libitum converterent, 1619, 24ª Martii donarunt summam praedictam Domui S. Barbarae et ius omne eam repetendi ab Episcopo. Significaverat id P. Albertus Czerniakowski, Domus Professae tunc Praepositus, Episcopo Posnaniensi, sed ille statim coepit difficultates ostendere et illam imprimis de Dᵒ Alexandro Krosnowski, cui nupserat Abbatis Lubinensis neptis et cui hi 860ⁱ aurei iure, ut ille aiebat, naturali debebantur. Haec nostri postquam cognovissent, omnem fere iam spem huius summae accipiendae deposuerant, suasu tamen aliquorum misit P. Joannes Wielewicki, huius domus Superior, ad Dⁿᵐ Alexandrum Krosnowski ob aliquam, si possibilis esset, in hoc negocio faciendam compositionem. Conventum ergo ita erat, anno 1620 1ª Aprilis, ut ex summa praedicta Domui S. Barbarae 300, Dno vero Krosnowski 500ⁱ aurei cederent et his acceptis utraque pars quietationem debiti Episcopo daret. Sed nec ista transactio quidquam iuvit, quia nihilominus Episcopus solutionem differebat. Litem ergo intendit Dⁿˢ Krosnowski Episcopo in castro Posnaniensi et suae coniugis ius naturale in summam praedictam ostendit. Plenipotens etiam S. Barbarae, unus ex nostris Posnaniensibus, donationem Domui factam ab executoribus in eodem iudicio proponit. Post deliberationem controversiae Episcopi Posnaniensis Agens, ad Iudicia Tribunalitia Petricoviensia causa haec ut devolveretur et ibidem resolveretur, effecit. In his iudiciis summa haec tota Dᵒ Alexandro Krosnowski iudicata est eamque statim Episcopus solvere debuit. Et sic nobis donatio rei intricatae parum profuit, imo non parum obfuit ob tot itinera in isto negocio aliquoties irrito conatu suscepta.

Etiamsi cum Dᵒ Krosnowski transactio esset facta.

Et tandem tota summa in Judiciis tribunalitiis Dᵒ Krosnowski adiudicatur.

32. Discessus Pⁱˢ Wielewicki Romam versus.

Eadem 21ª huius mensis P. Joannes Wielewicki ad iter Romanum se comparans, relicto Vice-Praeposito Domus S. Barbarae P. Sigismundo Obricio et eorum, qui domi tempore pestis mansuri erant, Superiore P. Valentino Rusconio constituto, assignatis praeterea locis variis pro iis, quibus extra domum apud Benefactores degendum erat durante peste, contuliti sese cum Matthaeo Zberowski, quem itineris socium habebat, Stępocicos et Marcocicos ad R. P. Provincialem, ubi per aliquot dies mansit et expeditione accepta, 5ª sequentis mensis, itineri destinato sese dedit.

Nihil repetitum a Provincia Austriae.

Romae dum esset P. Joannes Wielewicki, nihil repetiit a Provincia Austriae pro compensatione eorum exulum, qui fere 70 in nostra Provincia per duos annos manserunt, cum tamen alii Procuratores aliarum Provinciarum id exacte repetierint.

Reprotestatio facta contra Academicorum protestationes.

Contra protestationes Academicorum in disputationibus nostris factas, de quibus supra actum est, P. Valentinus Rusconius, 28ª istius mensis, coram D. Joanne Bolkowski et Venerabili Dº Joanne Prawic, Cathedralis templi ac Venerabili Dº Hieronymo Gutkowski, Parochiae Bmae Virginis Altaristis, reprotestationem instituit, cuius occasione sequenti anno turpissimum libellum famosum contra nostros scripsit Jacobus Naiman, ut suo loco patebit.

Festum S. Ignatii solenne etiam tempore pestis.

Etiamsi satis gravis pestis periculum Cracoviae immineret circa finem huius mensis, ob quod et nostri Novitii ex domo S. Stephani emigraverunt Stępocicos et in templo S. Barbarae confessionalium fenestellae vitro chartaque munitae essent scamnorumque alia dispositio, maxime ante maius altare ob arcendam turbam, facta: in festo tamen S. Pis Ignatii ingens concursus fuit ad nostrum S. Barbarae templum Sacramentis Poenitentiae et Eucharistiae contra tanta pericula sese munientium. Cecinit summum Sacrum Rmus Suffraganeus Cracoviensis, vesperas P. Sigismundus Obricius.

Eleaemosyna Julii.

Pecuniaria eleaemosyna mensis Julii erat florenorum plusquam mille. Ab Episcopo Cuiaviensi[1]) fl. 200. A Premisliensi[2]) fl. 100. A Suffraganeo Cracoviensi[3]) fl. 80. A Dª Cancellaria Zolkiewska 75. A Rdo Dº Bobola 20. A R. Dº Grochowski 20. A Dª Gutteterowa census fl. 100. A Dº Rab fl. 32. A Dª Janowa Premisliensi fl. 41. A Dº Szydlowski fl. 26. A Dª Oswieczymska fl. 20. A Parocho Wielopolicensi 39. A Dº Jordano 10. A Dº Blasowski 10. A R. Dº Lukomski 10. A Dº Targowski 10. A R. Dº Zacharia 10. A Dno Slowikowski 15. A quodam 15. A P. Lesiowski 15. A Virginibus mendicantibus 17. A Mathia Aurifabro 24. A Virgine Szydlowska 10. A Dº Miaskowski antiqui debiti fl. 130, sed id non computatur. A variis aliis plusquam 80. Rerum perceptarum in piscibus, carnibus et aliis minutioribus erat fl. 87.

33. Discessus Pis Obricii Staniątkos.

P. Sigismundus Obricius rebus variis Cracoviae ordinatis et provisione alimentorum pro iis, qui domi sub id tempus pestis essent mansuri, relicta, prima Augusti cum Mathia Kraiecensi aurifice discessit Cracovia Staniątkos, quo erat ab Abbatissa[4]) illius monasterii invitatus et inde omnibus nostris et iis, qui Cracoviae manserant, et aliis, qui apud varios Benefactores morabantur, prospiciebat identidemque utrosque visitabat. Porro manserant Cracoviae tempore pestis ex sacerdotibus: P. Valentinus Rusconius Superior, P. Stanislaus Zabielski, P. Joannes Ponecius, P. Martinus Kossowski, P. Baltazar Bieniaszewicz. Ex fratribus autem Nicolaus Rubinkowski (qui per errorem ex pago missus erat Cracoviam) Lector ad mensam, Lucas Klein Vestiarius, Laurentius Sebastianowicz Emptor, Laurentius Opoczno Janitor, Martinus Okręglicki Credentiarius, Matthae-

Qui ex nostris Cracoviae tempore pestis manserant.

---

[1]) Paulus Wołucki. [2]) Joannes Wężyk.
[3]) Thoma Oborski. [4]) Anna Caecilia Trzcinska.

s Dębinski Infirmarius, Michael Samerzewo, ex pago remissus a D° Pipano, acristianus. Constitutum erat initio, ut tantum septem ex nostris et duo ex xternis domi nostrae toto pestis tempore manerent, sed quia nonnulla loca, ad quae nostri erant designati, iam erant infecta et aliis expectantibus occasionem non tutum iam erat Cracovia egredi ob pestem saevientem, ideo ex externis et ex nostris plures manserunt quam debebant Externi enim, qui nobiscum tunc apud S. Barbaram manebant erant hi: Felix Braxator et Lotor, Gregorius Pistor, Thomas Bonkowski socius Infirmarii, Thomas alter socius Sacristani, Alberius Hasknecht, qui tamen post medium Septembrem in S. Stephano manere coeperat, ut sequenti mense patebit. Iam nostri, qui domo abierant, ita erant distributi: P. Joannes Wielewicki cum Matthaeo Zberowski Romam iverat, P. Sigismundus Obricius cum Mathia Kraiecensis mansit Staniątkis, P. Fridericus Szembek cum P. Joanne Zaluscio in Luczice apud D. Gabrielem Szembek, P. Krzywokolski Stanislaus cum P. Agapito Dabrowski Karniewicis apud D^m Pipanum, P. Michael Ponecius cum P. Joanne Zegocki in Garlica apud D^m Szydlowski, P. Petrus Kamocki cum P. Jacobo Golimowski apud D^m Borzykowski in Kamyk, P Stephanus Wagrowski cum Cypriano Vielunensi Siemichowi apud D^m Farurei, P. Joannes Sepielcius cum Petro Sobanski Czaiewicis apud D^m Joannem Wisembergum. Non abs re etiam erit annotare ea, quae nostri sub tempus pestis Cracoviae manentes usurpaverint, ne tam cito inficerentur. Nam iis omissis, quae animam ad omnia pericula pro Deo, pro obedientia et pro salute proximorum muniebant, ut erant Confessiones Communiones aliaque id genus, ea, quae prae arcenda peste faciebant, haec erant. Domi et cervisiam coquebant et indusia aliaque varia lavabant. In templo seiuncta confessionalia eaque in fenestellis vitro et charta munita habebant. In refectorio separata loca assignata cum servetis separatis singuli retinebant Quotidianae eaeque fere perpetuae erant fumigationes domi et ignis fere perpetuus ante portam in area. Qui ibant ad confessiones, sive ad templum nostrum sive ad externos, euntes ac redeuntes praeservativas accipiebant. Mutabantur vestes et eae, de quibus aliqua erat suspicio, comburebantur, sicut et aliae res lineae. Claves a nostris infectis, priusquam reciperentur, in ignem mittebantur. Excitator non aperiebat cubicula nec visitator, sed quilibet ex publico curritorio ignem accipiebat et ipsemet in cubiculo extinguebat. Et nostri et ex familia, si aliqui infecti fuissent, statim separabantur et iis omnia remedia diligenter adhibebantur. Commendatio aminae et officia defunctorum separatim in cubiculo vel in templo a quolibet dicebatur, mortuo aliquo nostro. Concio in templo non habebatur ex suggestu, sed ad altare maius, ad quod asseres erant positi bonam distantiam facientes. Eucharistia distribuebatur ita, ut famigatio illi supponeretur et nulla ablutio dabatur. Cantata Sacra non habebantur, sed semper lecta, ne scholares, qui ordinarie passim et incaute discurrunt, et se et alios inficerent. Mortui peste ex nostris non in communi sepulchro, sed extra illud, in templo tamen nostro sepeliebantur, externi vero ex familia nostra in coemeterio B^mae Virginis. Si cum tot cautelis tres nostros et duos externos pestis nihilominus sustulit, de quibus infra agemus, quid factum fuisset, si nihil horum adhibuissemus?

Cur tam multi manserint.

Qui externi nobiscum Cracoviae manserint.

Varia loca ad quae alii nostri Cracovia discesserant.

34. Ad arcendam pestem cantelae nostrorum.

Sacrum menstruum Sodalitatis Misericordiae.

Dominica 13ª post Pentecosten, quae in 14ᵃᵐ Augusti inciderat, Sodalitatis Misericordiae Sacrum cantatum in templo nostro fuit, praesentibus Dᵒ Abrahamo Ronenbergo et Proconsule et plurimis aliis civibus, qui etiam ad consuetum Offertorium ibant, sed intra septa. Sequenti die, in festo Assumptionis Bᵐᵃᵉ Virginis, valde multi utriusque sexus ad Communionem et Confessionem convenerant etiam adeo periculoso tempore.

Invisit P. Obricius domum S. Barbarae.

Invisit P. Sigismundus Obricius nostros Cracoviae (quia adhuc domi omnia erant tuta) 17ª huius mensis et de variis cum P. Valentino Rusconio contulit, invisit et alios nostros Czaiewicis apud Dᵐ Wisenbergum ac postea Staniątkos rediit.

Eleaemosyna Augusti.

Eleaemosyna per Augustum mensem sicut et per alios sequentes ob absentiam Benefactorum, qui metu pestis Cracovia discesserunt, non adeo poterat esse copiosa. Accepti tamen hoc mense in pecunia fl. 71, nempe ab uxore Dⁱ Gregorii Romanowski post eius mortem fl. 20. A quadam Barbara Bednarska ex cellario domus Podchristophor dictae nonnihil argenti, quod 26 fl. venditum erat. Ab aliis fere 25. Res submissae fl. 17 constiterunt.

35. Dˢ Voinicki Consul praedones nocturnos punit. Vespiliones 12 pictas vestes ferre iubet, ut agnoscerentur.

Circa initium Septembris, cum plurimi ob pestem Cracovia emigrassent, nocturni praedones variorum domos invadere et spoliare coeperunt. Ivit his obviam Dˢ Woinicki Proconsul et medicinae Doctor, qui perditos istos homines captos, alios capitis poena, alios carcere et compedibus punivit omniaque quietiora reddidit in civitate. Idem vespilionibus duodecim vestes curavit depictas ligonibus, pallis, calvariis mortuorum, ut omnes eos noscerent et caverent. Iisdem severe iniunxit, ut fideliter quolibet die referrent numerum eorum, quos ubicunque sepelirent. Certa vero illis merces in singulas hebdomadas erat concessa.

Nostri 8 Martyres in Japonia. 1ᵘˢ Carolus Spinola Comes Tassarolius. Aetas eius in Societate. Vita eius impressa.

Nangasachi in Japonia 10ª huius mensis celebre martyrium, inter alios religiosos et saeculares, subierunt octo ex Societate nostra, atrocissimo lenti ignis supplicio exusti septem et octavus capite trancatus. 1ᵘˢ erat Carolus Spinola, Italus Genuensis, ex progenie Comitum Tassaroliorum. Qui natus anno 1564 et ingressus Societatem anno 1584, 23ª Decembris, Nolae in Provincia Neapolitana, octo et triginta annos in Societate vixit, ex quibus fere triginta tum in missione Cremonensi et in Lusitania, tum in Brasilia et in insula Portoricco, tum potissimum in Japonia, in qua plusquam 20 annis in Japonibus ad Christi fidem adducendis felicissime laboravit ibidemque pro eadem fide Christi horrendam lenti ignis carnificinam incredibili fortitudine subiit. Prodiit vita eius a P. Fabio Ambrosio Spinola italice scripta et proceribus gentis Spinolae dicata, Romae 22ª Novembris 1628, et postea a P. Hermanno Hugone latine reddita ac Antverpiae 1630[1]) impressa, utroque Societatis Jesu sacerdote. Ad eam in omnibus remitto lectorem sicut et ad litteras anni 1622 ex Japonia Romam de hoc negocio missas et praelo vulgatas, imo sicuti in alias linguas, ita in Polonicam nostram translatas ac Posnaniae anno 1625 impressas sub titulo tali: »Widok Statecznosci Japonskiey, przez którą sto osmnascie Zacnych Męczenni-

[1]) Probatur iterum hac citatione anni 1630, nostrum Wielewicium res gestas anni 1622 post annum citatum scripsisse.

ów okrutnemi mękami dla Jezusa Chrystusa Zamordowani przez miecz, ogień y wodę Korony Chwały nieśmiertelni dostąpieli etc«.

2ᵘˢ P. Sebastianus Chimura, patria Japonius, primus e Japoniis sacerdotio initiatus, nepos illius, quem primum in Japone S. Franciscus Xaverius salutaribus Baptismi aquis expiavit. Hic Pater, manibus ante pectus in crucem decussatis oculisque in coelum sublatis, tanta inter ignes pace ac laetitia patiebatur, acsi sensum funditus perdidisset, cum tamen (uti certis est tabulis testatum) tres horas vivus steterit in ardente rogo. Hic triginta annos in Societate vivens, ante 20 annos sacerdos primus ex Japoniis factus, mira linguae Japonicae facundia, cum maximis virtutibus coniuncta, ad fidem Christi innumeros attrahebat. 3ᵘˢ erat Antonius Fudila, 4ᵘˢ Petrus Zampo, 5ᵘˢ Michael Japon, 6ᵘˢ Thomas Ahazgin, 7ᵘˢ Ludovicus Kawarai, 8ᵘˢ Joannes Hahok. Hi omnes non erant sacerdotes et tres postremi erant Japonii igneque lento consumpti sunt, excepto Joanne Hahok. Quia enim pro 25 Martyribus, inter quos etiam nostri connumerantur, sive errore aliquo, sive aliquam ob causam, 24 tantum stipites terrae infixae erant, ad quos igne lento excruciandi alligarentur, ideo deficiente 25° stipite Joannes Hahok praedictus capite truncatus est. 2ᵘˢ P. Sebastianus Chimura.

36.

Venit P. Sigismundus Obricius, 13ª huius mensis, Staniątkis et in campos Cracovienses evocato P. Valentino Rusconio, varia cum illo contulit et nonnulla alimenta pro domo reliquit. Dum ex campis redit P. Rusconius, intelligit ancillam Virginis Sophiae Benefactricis nostrae, expulsam domo ad campos, eo quod infecta esset, ab alia ancilla Reginae Szkrzypkowae, sub eodem tecto habitantis [1]). Hinc virgo Sophia in magnas angustias redacta, ab eleaemosyna hebdomadaria, quam dare consueverat, abstinere debuit per aliquot menses. Venit iterum Staniątkis P. Obricius et evocat ad campum P. Rusconium. Virgo Sophia in augustiis.

P. Stanislaus Kosmatka, in domo Probationis manens, cum ante aliquot dies quorundam infectorum confessiones minus caute excepisset, infectus ab iis, 15ª istius mensis, extinctus est. Vespilliones publici in coemeterio S. Stephani corpus eius terrae mandarunt in fornice subterraneo sacerdotum externorum. Unus ex nostra familia, Albertus Hansknecht, illa ipsa die iverat ad S. Stephanum, ob bovem mactandum, sed mortuo P. Kosmatka ibidem mansit; nobis enim non erat tutum eum acceptare tali rerum statu et ipse videns nostrum periculum petiit, ut ibidem maneret persolutumque illi erat debitum stipendium. Ante tres dies cum P. Kosmatka iam infecto (quod tamen non adverterat) P. Martinus Kossowski familiariter colloquebatur et illi assidebat, sicque Deus mirabiliter domum hanc custodivit, dum P. Kossowski et ipse pestem non attraxit et alios, postquam domum rediisset, non infecit. Eadem praeterea die, Chwinotymae in Japonia, non multum a Firando, igne exusti pro fide nostri duo: P. Camillus Constantius Italus et Augustinus Onda, de quibus vide litteras Japonicas Anni 1622, quarum fecimus mentionem. P. Stanislaus Kosmatka peste moritur apud S. Stephanum. Albertus Hansknecht ad S. Stephanum relinquitur. Martyrium duorum nostrorum in Japonia.

Anniversaria sacra pro Virgine Barbara Langowna, nostra maxima Benefactrice, ante annum mortua, 16ª huius mensis. Cantatum Sacrum extraordinarie a P. Valentino Rusconio. Sacerdotes externi decem ad altare S. Ignatii, quilibet in propriis paramentis, Sacra fecerunt, licet unus ex iis Sacro peracto

37. Anniversaria Sacra pro Virgine

[1]) Receptam esse.

Barbara Langa.

eadem die mortuus fuerit. Undique tunc domus S. Barbarae peste infectis cincta fuit, nam et in schola parochiali et in domo Confraternitatis Misericordiae et in domo sacerdotum et in macello multi erant infecti ideoque eo diligentius Dno Deo sese commendabant, quo evidentiora instabant pericula.

Eleaemosyna in libris Dⁱ Petricovii.

Excellentissimus D. Andreas Petricovius Juris Doctor post mortuam coniugem afflictissimus (quam P. Valentinus Rusconius Poenitentiae et Eucharistiae Sacramentis ad extremum vitae muniverat quaeque 28ª huius ex hac vita decessit) ob Deum placandum per eleaemosynam, donavit domui S. Barbarae libros non compactos, plurimos, qui fl. 500ⁱˢ sunt aestimati. Ultima Septembris Dᵐ Gregorium Klansznik Proconsulem, in extremis positum, P. Valentinus Rusconius adiit. Confessionem eius excepit et ut sacrosanctum Viaticum ac Extremam Unctionem perciperet, persuasit. Sicque optime dispositus sequenti die, in ortu solis, ex hac vita decessit.

Mors et ad eam praeparatio Dⁱ Klansznik.

Eleaemosyna Septembris.

Accepimus eleaemosynae pecuniariae per mensem Septembrem fl. 75. A Virginae Sophia fl. 13, Ab Episcopo Cracoviensi fl. 24. A Suffraganeo Cracoviensi fl. 10. A variis aliis fl. 29. In rebus comestibilibus accepimus: a virgine Dorothea Rosianka porcum, a Dº Borzykowski anseres 16 et alios 16 a P. Obricio, cum porcellis et aviculis. A Dº Olbrycht vinum et aromata et ab aliis alia minutiora, quae omnia aestimata sunt fl. 28. Res postea vendendae: A Dº Petricovio Juris utriusque Doctore libri fl. 500ⁱˢ constantes et Virginis Dorotheae Piskorzewska vestes nonnullae.

38. Pestis coepit in domo Nostri Cantoris.

Inciderat in nonam Octobris menstruum Sacrum Sodalitatis Misericordiae, sed tantum lectum erat, non cantatum ob cantores dispersos post extinctum peste discantistam Siemek, quod 6ª huius mensis acciderat. Legebatur ergo tantum Sacrum de SSᵐᵃ Trinitate et concio habita. Eadem die Dˢ Sigismundus Alans, Pro-Consul civitatis, ipse solus, nemine externo admisso, submissis antea omnibus necessariis, nobiscum in refectorio cibum sumere voluit pro sua consolatione et ut illi felicem impetraremus sui Proconsulatus administrationem, quam aggrediebatur. Non cogitabat hac de re P. Rusconius, sed dissimulandum illi erat, quia nihil adhuc certi de alicuius nostri domestici periculo sciebat. Ecce vero tibi, finito prandio, post discessum Proconsulis Martinus Okręglicki noster frigida febri acutissima corripitur, quam pestilentialem fuisse exitus docuit et post eam statim virium prostrationem experitur. Separato statim a caeteris nostris et assignatis duobus, qui eius curam gererent, uno nostro Charissimo Matthaeo Dębinski externo, altero Thoma Bonkowski, plurima remedia illi adhibita, sed sine fructu. Apparente enim apostemate in femoris dextero, 14ª istius mensis, munitus prius Eucharistiae et Poenitentiae Sacramentis, ante meridiem peste extinguitur et subsequentis noctis hora 5ª in templo nostro prope scamna feminarum sepelitur, non in communi nostrorum sepulchro. Erat is Minor Polonus, nobilibus parentibus natus, annos aetatis habuit 62, ex quibus 29 in Societate consumpsit, nam maturus iam, nempe 33ᵐ annum agens, Societati nomen dederat. Ad omnia coadiutorum munera erat idoneus, unde Emptoris, Infirmarii, Janitoris officio multis in locis perfunctus est, sed potissimum variis Patribus in missionibus versantibus per aliquot annos assignabatur. Tempore etiam belli Moschovitici in Moschoviam cum uno Patre nostro iverat. Coadiu-

Dˢ Alans nobiscum cibum sumit.

Martinus Okręglicki peste infectus.

Moritur.

Eius Patria.

Munia in Societate.

or temporalis formatus anno 1606 in Novembri. Singularis in eo morum gra- Virtutes.
itas et in oratione assiduitas elucebat. Undenam pestem hausisset, nihil qui-
dem hucusque haberi potuit, probabile tamen est eum, dum cum aliquo Patre
ad infectos mitteretur, inde contraxisse. Illi, qui eius curam gerebant, sicuti an-
tea, ita et post mortem eius erant separati ab aliis et vestes mutarant, priori-
bus, quas habebant, exustis.

Prodiit Viennae 21ª istius mensis decretum Caesaris Ferdinandi II de unione Collegii Viennensis Societatis Jesu cum Academia Viennensi, cuius illae sunt conditiones: 1ª Ut Universitatis privilegia et immunitates et iurisdictio etiam post unionem intacta maneant. 2ª Ut in Iuridica et Medica facultate nihil immutetur, imo eius Professoribus salaria augeantur. 3ª Ut Patres Societatis secundum suum institutum Studia humaniora Philosophiam ac Theologiam profiteantur, non exclusis tamen aliis Academiae Professoribus, quorum electio confirmatioque in antiqua debet manere forma, licet Societas suos Professores eligere et constituere debeat. 4ª Disciplina et correctio Studiosorum, qui Societatis Patrum lectiones audient, erit penes Societatem (exceptis causis criminalibus) sicut et directio Seminariorum. 5ª Collegium Societatis omnimodo ad Universitatem transferri debet ibidemque translatum in perpetuum maneat. 6ª Societati Collegium Archiducale, Bursae aedificia ad universitatem spectantia, sicut et schola Provincialium (exceptis tamen Iuristarum et Medicorum gymnasiis) tradantur, ita tamen ut ad auditorium Theologorum etiam aliis Theologiae Professoribus liber pateat accessus suo tempore. 7ª Fundationes, redditus ac stipendia Bursarum et ius conferendi active et passive in antiquo statu permaneat. 8ª Patres Societatis ex aedibus, quae illis tradentur, debent Collegium cum scholis et templo accomodare ac instaurare. 9ª Omnes promotiones et gradus debent in Universitate fieri in locis consuetis et solitis. 10ª Praepositus Viennensis apud S. Stephanum erit semper, uti hactenus erat, Cancellarius Universitatis. Singulae Facultates suum, cum authoritate ordinaria, peculiarem habebunt Decanum, sic tamen, ut Decanus Artisticae facultatis a Societate constituatur. Decani Theologicae facultatis constitutio in antiquis sit terminis. Rectoris Academiae authoritas in omnibus permaneat. Is eligi debet primo Semestri ex Doctoribus Theologiae, qui vel Rector Societatis sit vel alius quispiam extra Societatem. Secundo Semestri Doctor Iuris, tertio Doctor Medicinae, quarto demum, cum rectoratus Artificam facultatem contiget,

39. Unionis Collegii Viennensis cum Academia conditiones.

De Cancellario, Decanis,

Rectoribus Universitatis Viennensis.

Gradus in certis Academiis acquisiti in eadem debent acceptari.

erit tunc is Academiae Rector, quem Societas Rectorem Collegii habuerit constitutum. Additum insuper, ut ad gradus litterarios promoti in Pragensi, Graecensi, Olomucensi et aliis Academiis, ab ipso Imperatore vel eius antecessoribus fundatis, vel tum ab illo vel tum a successorribus fundandis, ita acceptentur, ac si in hac Universitate essent promoti.

40.
Michael Samarzewo peste moritur. Eius officia in Societate.

Martinum Okręglicki secutus est Michael Samarzewo, 24ª huius mensis peste extinctus, sub tempus coenae. Natus is erat in Maiori Polonia. Ingressus Societatem 18ª aetatis anno in eaque vixit annos 29. Janitoris, Dispensatoris, Emptoris, Vestiarii et Sartoris munia obivit, sed plurimis annis Sacristianus in variis locis erat. Factus Coadiutor formatus temporalis anno 1595 2ª Augusti. Ab aliquo illorum, qui serviebant Martino Okręglicki infecto, putatur et ipse infectus. Efficacissima, quae putabantur contra pestem medicamenta, sunt illi data, quibus sex fere diebus eius vita prolongata videbatur, nam 17ª huius coeperat male valere. Vicit tandem pestilens vis morbi et praedicta, dum illi coena adferebatur, ad Coenam vitae aeternae transivit munitus consuetis Poenitentiae Eucharistiaeque Sacramentis. Sepultus circa medium templi, ubi antea crux lignea stabat, eum enim locum suae sepulturae, si voluntas Superiorum accederet, sibi designaverat. Inter varias virtutes elucebat in eo externa ac interna modestia, ob quam et nostris et externis valde gratus erat. Post duas horas eiusdem noctis R. D. Simon Gierlakowski, Sacristianus templi parochialis Beatissimae Virginis, secutus est ad alteram vitam Michaelem nostrum Sacristianum Sacristianus. Sumebat per tempus pestis a nobis victum, quem postea solvere debuit, nam ex civitate eam sumere ob pestem non audebat iamque debebat pro eo nobis fere 30 fl. Absque dubio satisfecisset abunde, si supervixisset. Quamquam a multis annis varias eleaemosynas nobis submittens, ut ex Rationibus constat, etiamsi non compensasset, dignus erat, ut ei tali tempore praedictam beneficentiam exhiberemus.

Eius sepultura sub cruce.

Sacristianus Bmae Virginis similiter peste moritur.

In novitiatu Thomas Nykowic moritur.

Thomas Nykowic, Coadiutor Novitius in domo S. Stephani, coquum agens domesticum, peste 26ª istius mensis moritur, de quo in historia S. Stephani plura videnda.

Eleaemosyna Octobris.

Pecuniaria eleaemosyna mensis Octobris erat florenorum 28. A Dº Joanne Wissemberg fl. 20. A variis aliis fl. 8 Res perceptae sunt fl. 26, nempe a P. Kamocki procurante apud Dm Borzykowski, butyrum, casei, farina. A Monialibus Staniątkoviensibus crematum, et alia ab aliis minutiora. Miserat etiam Ds Bobrownicki panes pro pauperibus, qui omnes ad portam sunt distributi. In die Sanctorum omnium, sicut in vigilia eiusdem festi, ingens apud nos fuit multitudo pro Confessione et Communione, in utraque permixti sani infectis. Quamvis enim nostri graviter et in concionibus et in confessionibus obiurgarent eos, qui scientes se infectos, ingererent se non infectis, non poterant tamen id impedire, maxime cum nostrum tantum templum, inter omnia fere Religiosorum templa clausa, apertum esset et in eo nostri Confessiones exciperent.

41.
Festo SS. Omnium magnus concursus.

Hac ipsa die in Japonia 4 nostri Martyrio affecti. 1us P. Petrus Paulus

Navarreus, qui 36 annis contra idololatriam in Japone pugnavit et ad fidem catholicam Japonios adducebat, pro quo labore igne exustus est vivus. 2us erat Dionisius Sanday, 3us Petrus Sandai, 4us qui erat socius indivisibilis Pis Camilli, de quo supra n. 36 et cui nomen non ponitur. De his tribus in epistola Japonensi anno 1622 hoc tamen dicitur, quod sint secuti in morte P. Navarreum et nihil amplius.

Dus Biderman 6a huius mensis Proconsulatum suscipiens, sicut maximam curam pauperum habuit, quorum 200s ad hospitale S. Sebastiani congregavit, victum illis procurans et verecundis 30 civibus, ne mendicare cogerentur, sustentationem constituit, ita in latrones et praedones severissimum se ostendit, nec pauci ab illo vel supplicio extremo affecti vel compedibus vincti, ad varios labores sunt applicati. Unde securam civitatem et latrociniorum expertem conservavit. Nobis etiam apud S. Barbaram manentibus variam benovolentiam ac beneficentiam verbis et reipsa declaravit.

Dus Biderman multa bona in Proconsulatu perficit.

Dominica 26a post Pentocosten, quae in 13am huius mensis inciderat, et dedicatio templi et Sacrum Sodalitatis Misericordiae et plenaria indulgentia menstrua apud nos peracta. Sacrum tamen cantatum nullum fuit, ne vel inficerentur, vel alios cantores inficerent. Candelae tamen duodecim, per quatuor lecta Sacra accensa, in parietibus templi manebant.

Dedicatio templi nostri et aliae solennitates sine Sacro cantato.

Nicolaus Wawrzynowicz Novitius in S. Stephano peste obiit, 16a huius mensis.

42. Nicolaus Novitius moritur peste.

Dum nostri iam de Matthaeo Dębinski separato deliberant, utrum inter reliquos admittendus esset, quandoquidem nihil in eo pestis appareret, significat ipse male se esse dispositum 15a huius mensis et post duos dies ulcere pestilentiali in dextri pedis talo comparente, 17a istius mensis moritur. Servierat maxima cum charitate et Martino Okręglicki et Michaeli Samarzewo ab iisque infectus erat. Maior Polonus is erat, ex districtu Dobrzinensi. Ingressus Societatem anno Dni 1612, aetatis anno 20, et sic ex 30 annis, quibus vixit, decem in Societate consumpsit Coadiutor temporalis. Coci, Infirmarii, Sacristiani officia variis in locis peragebat. Ob ingenuos mores et raram virtutem, ob aetatem florentem, vires fortes, maximam in obsequiis Fratrum alacritatem, maximum sui desiderium reliquit. Mortuus autem est circa meridiem, cum antea eadem die et Confessionem ipsi P. Valentino Rusconio fecisset et ab eodem Sanctissimam Eucharistiam allatam sumpsisset ac plenariam indulgentiam accepisset. Sepultus in templo nostro, a duobus mendicis externis, inter nova confessionalia et nova subsellia mulierum.

Matthaeus Dębinski similiter in domo S. Barbarae. Patria eius. Aetas. Munia in Societate.

Magnum sui reliquit desiderium.

Allatum decretum Roma 19a huius mensis a Congregatione Rituum, ut facultas benedicendi res sacras, in quibus unctio non adhibetur, delegari possit ab Archiepiscopis et Episcopis Regni Poloniae. Relatum est in Synodales recens impressas idem decretum, quod vide fol. 417.

Facultas benedicendi res sacras etc. potest delegari in Polonia.

Octavo die post mortem Charissimi Dębiński, nempe 24a istius mensis, Gregorius Pistor externus, ex nostra familia, peste similiter extinctus est et a vespillonibus in coemeterio Bmae Virginis sepultus.

Gregorius Pistor externus moritur.

Litterae Basilii Golinii Rectoris Academiae contra Societatem. Contra quas Borastus scripsit libello impresso latino.

Basilius Golinius, Academiae Cracoviensis Rector, sub hoc tempus pestis dum Bronovicis moraretur, litteras dedit 26ª huius mensis, tum ad Sochaczeviensia tum ad alia Comitiola et eorum Marsalcum, nomine Academiae contra Scholas Societatis nostrae et contra nostros contumeliosissimas et quibus Nobilitatem contra nos concitare contendit. Respondit his litteris, sequenti anno, Gregorius Borastus Regius Sacellanus, Secretarius et Bibliothecarius, ut suo loco patebit, cuius liber prodiit Bransbergae tali titulo: Ventilatio litterarum, quas Basilius Golinius Academiae Cracoviensis Rector ad Sochaczeviensem aliosque aliquot Nobilitatis Poloniae conventus, ante publica Regni Comitia habitos, scripsit de Patribus Societatis Jesu ad Academiam Cracoviensem non admittendis, facta a Gregorio Borasto Utriusque Iuris Doctore, Regio Sacellano Secretario et Bibliothecario Bransbergae Typis Georgii Schonfels Anno 1623. Contra easdem litteras scripsit R. P. Stanislaus Zakrzewski polonice tali titulo: Proca Dawidowa piącią kamieni uzbroiona. Sed quia non tam contra Golinium, quam contra totam Academiam iste libellus prodierat, non satis felicem habuit successum, imo multas acerbas Academicorum responsiones subiit, ut suo loco fusius dicemus. Porro litterarum Basilii Golinii polonicarum (quas et latine conversas initio sui libelli posuit praedictus Borastus) talis est tenor: Msciwy Panie Marszałku. Z Ichmciami pospolu Naszemi Msciwymi Pany. Academia Krakowska iako zawsze pod opieką i zasłoną Ordinum Regni beła, tak teras od swoich Adwersarzow uciśniona, u WW. Naszych MM. Panow ratunku y obrony ządliwie prosi. Oicowie Jezuitowie iako wszedzie tak y w Academiey byc chcą, y onę zgubiwszy, swoie szkolki rosposcierac usiełuią. Na co gdy im wszelakie sposoby, dziwnie wymyslne, nie poszły, tego roku iusz gwałtem (na armate się zdobywaiąc) dysputy zaczynali. W czym wielką nieprzystoiność łacno każdy uważy, nietelko że gwałtem się wdzieraią et per armatam potentiam (gdzie pod postawą pokorną wniść nie mogli), ale się tesz tego powazaią nad assecuratią K. J. M. którą nam dał na blisko przedtym Seimie przez J. M. X. Arcibiskupa Gnieznienskiego, Regni Primatem, że nic attentowac nie mieli, azby o tem sententia Seimu stanęła (falsum id est, negat enim Archiepiscopus, se tale responsum aliquando dedisse, cum id negocium ad Comitia non pertineat). Zaczym na taką ich chciwość Politici patrząc w głos mowią (czego my o nich iako o ludziach zakonnych nie rozumiemy), że oni

43. Et polonice Stanislaus Zakrzewski, non felici successu.

Litterarum Golinii tenor.

Falsa crimina nobis imponit et violentiam.

Falso asseritur data Assecuratio.

Avaritiam et Calimachiam nobis imponit.

przez te swoie szkoły wioski chwytaią, a nieba ludziom palcem ukazuiąc, sami obiema rękami swieckie dobra łapaią, Calimachią iakąś zdaleka na szyie slacheckie zaciągaiąc. My im życzemy, aby beli beati et florentes w Kosciele, ba y w swoich szkołach, których iusz tak gęsto nasadzili, ze po chwili y Klechy ze wsi wyganiac muszą, ale przy tym prosimy, aby się w kącik nasz starodawny y ubogi (w którym pod dwieście lat za maluchnym nadaniem wiernie R. P. służymy) nie wdzierali. Czego u nich wyprosić nie mogąc, do WW. się naszych MM. Panow uciekamy, gorąco y usilnie prosząc, aby to WW. ich MM. Panom Posłom miedzy puncta polecić raczeli: żeby ci Oicowie sposobami swemi arcymisternymi Akademiey gubić zaniechali. Co gdy będzie, y sczescie Swiętych Przodkow Pan Bog WW. przywroci, y libertates WW. aliquando respirabunt. Oddaie się przy tym y z Akademią w łaskę WW. Naszych M. Panow. Z Bronowic pod tę rosypkę Krakowską dla Powietrza 26 Novemb. A. 1622 WW. Naszych MM. Panow Sługa powolny Basilius Golinius Rector Acad. Cracovien. mp. Inscriptio harum litterarum talis erat: Naszemu wielce Mciwemu Panu Je Msci Panu Marszałkowi Z Ich Msciami pospołu Naszemi Mciwemi Pany na Seymik zgromadzonemi w Sochaczewie etc. etc. od Akademiey Krakowskiey pilnie a pilnie należy. Hucusque litterae Golinii, quas tamen Golinius, ut sequenti anno 4ª Martii videbimus, negavit se scripsisse. Afferuntur et aliae litterae eiusdem similes, sed hae sufficiant.

Multitudinem nostrarum scholarum sugillant.

Auxilium nobilitatis contra nos postulant.

Et in invidiam coram ea nos vocant.

Inscriptio litterarum.

Mortuus hoc mense, seu 20ª huius, insignis Domus S. Barbarae Benefactor Paulus Wolucki, Episcopus Cuiaviensis, Ravensis Collegii Fundator, Camenecensis, Luceoriensis, Gedanensis Promotor et multorum aliorum huius Provinciae nostrorum domiciliorum ac omnium Nostrorum amantissimus parens. Et tunc, dum Episcopus Camenecensis esset, Abbatiam simul Mogilensem administrans, et cum ad Luceoriensem et postea ad Cuiaviensem episcopatum promotus esset, varias eleaemosynas nostrae domui submittebat, nempe 200ª florenos quolibet anno, praeter alia non pauca in rebus, quibus identidem nobis subveniebat, non contentus iis beneficiis, quae plurimis in locis aliis nostris conferebat. Mortuus autem est, postquam ad mortem consuetis Sacramentis optime sese communivisset et plurima in opera pietatis distribuisset.

44. Moritur Paulus Wolucki Episcopus Cuiaviensis Maximus noster Benefactor in variis locis.

Ab aliquot annis manebat penes illum (id enim sibi a R. P. Provinciali impetraverat Episcopus) P. Petrus Fabricius noster, qui quarto post Episcopi

Moritur P. Petrus Fa-

bricius Episcopi confessarius. Varia eius munia in Societate.

mortem die, ipse etiam ex hac vita mortali ad illam immortalem transivit. Magnus is erat vir in Societate et plurimis annis in gubernatione variis in locis detinebatur; nam Collegii Pultoviensis, Jaroslaviensis, Residentiae Torunensis, ad cuius etiam initium erat missus, Collegii post Calissiensis, domus Probationis Cracoviensis erat multis annis Rector; post Praepositum Provincialem ac deinde Praepositum S. Barbarae agebat, demumque circa finem vitae, primo penes Andream Opalenski, Episcopum Posnaniensem, et deinde penes Paulum Wolucki praedictum morabatur. Erat etiam Minister Collegii Vilnensis quinquennio. Docuit Syntaxim medio anno Bransbergae, Vilnae uno anno, Humanitatem medio, ubi etiam fuit studiorum Praefectus fere per unum annum. Erat vir magnae orationis et cum Deo coniunctionis ac simul mortificationis tam externae quam internae amantissimus, disciplinaeque religiosae tum in se tum in aliis tenacissimus, maxime dum alios gubernaret. Zelus singularis animarum in eo apparebat, dum perpetuo fere, quocumque venisset, concionibus faciendis et confessionibus excipiendis daret operam. Convertit in linguam Polonicam duos illos Cardinalis Bellarmini spirituales libros de Gemitu Columbae et septem verbis Christi in cruce et alia nonnulla parabat, quae mors superveniens non permisit, ut perficerentur. Natus est in Maiori Polonia in pago Zadzim. Ingressus Societatem Bransbergae, anno Dni 1570, 14ª Maii, in qua per 52 annos vixit. Factus Scholasticus approbatus Pultoviae, anno 1572 in Maio. Factus Professus 4 Votorum Niesvisii, 6ª Augusti, anno 1590 in manibus Pⁱⁱ Joannis Pauli Campani Provincialis. Mortuus Vratislaviae[1]) in oppido Episcopi Cuiaviensis, 23ª Novembris ibidemque in sepulchro Suffraganei Cuiaviensis est sepultus. Volentibus enim nostris, qui Torunio venerant, cadaver eius Torunium devehere, non permiserunt Praelati Vratislavienses[2]).

Variae eius virtutes. Libri in Polonicum ab eo conversi. Patria. Aetas Societatis et gradus. Sepultura.

Eleaemosyna Novembris.

Eleaemosyna mensis Novembris erat florenorum in pecunia 115. A Joanne Jazowski fl. 80. A Dº Biderman Proconsule fl. 20. A Dº Alans fl. 10. A quadam Catharina Virgine fl. 5. Res submissae fl. 14 aestimatae; nempe a Dº Petricovio pisces, panes, vinum. A Dº Szydlowski crematum, avena. Miserat Dⁿ Gabriel Szembek ad S. Barbaram pro pauperibus panes 180, pultes hordeaceas et ciceris coretos tres, pisorum coretum unum et medium. Miserat etiam Dⁿ Paczek panes 200. Quae omnia sunt distributa pauperibus, viduis, artificibus egenis etc.

45. Thomas Bonkowski externus noster famulus peste moritur. Optime de nobis meritus.

Thomas Bonkowski, famulus noster externus, cum coepisset prima huius mensis male haberi, ita vehementis pestis venenum eum occupavit, ut vix duobus diebus postea supervixerit, nam circa mediam noctem 3ª huius mensis mortuus est, nec quidquam profuerant preciosa medicamenta illi data. Servivit is tribus nostris Fratribus peste extinctis: Martino Okręglicki, Michaele Samarzewo, Matthaeo Dębinski. Servivit praeterea ad fabricam S. Petri annis 13 et in praediis Collegii Torunensis annis septem, semperque se bonum, fidelem et de nobis egregie meritum exhibuit. Sepultus per vespiliones in coemeterio Bmae Virginis ante templum S. Barbarae. Conductus erat unus externus, qui in morbo illi serviret. Uno die ante mortem Sacramentis Poenitentiae et Eucharistiae sese

[1]) Vladislaviae. Wloclawek. [2]) Vladislavienses.

univerat, quae toto tempore pestis simul cum nostris fratribus singulis septi-
anis frequentabat.

Festum S. Barbarae sicut et antecedentem Dominicam 1am Adventus cum liquis sequentibus sine cantatis Sacris expedivimus, quia necdum tutum erat ntores convocare etc. — Festum S. Barbarae.

Eadem die responsum Roma habuimus, non posse domum Professam ex mibus penes hortum sitis ullum censum, etiam ad aliquod tantum tempus, o eodem horto reparando accipere, quia hoc esset genus reddituum, qui sunt inino interdicti domibus Professis. — Nullos census ex hortis domibus accipere possumus.

Dus Gregorius Rudkowski reddidit votum, argenteam nimirum tabellam, ad are S. Ignatii, 5a huius mensis, dataque illi recognitio in scripto, eam acce-um esse, a P. Valentino Rusconio. — Votum Bo Patri appensum.

Circa festa Natalis Dni a 24a ad 28am quia iam pestis remittere coeperat, gnus ad Sacramenta Poenitentiae et Eucharistae concursus in nostro templo fuit.

Praeter istos, qui domi mortui sunt, quos supra retulimus, ex iis, qui ra domum manebant, obiit solus P. Sigismundus Obricius, Vice-Praepositus nus, 30a istius mensis. Erat is Maior Polonus, Petricoviae natus. Ingressus t Societatem Bransbergae, anno 1581, cum aetatis annum ageret 15, in eaque e 42 annos vixit, sexagesimo enim aetatis anno vita hac mortali vivere de-. Studuit in Societate Rhetoricae anno uno, Philosophiae annis tribus, Theo-iae annis quatuor. Docuit a schola infima ad Poeticam inclusive, annis octo. efectus Studiorum erat anno uno. Collegii Lublinensis et Luceoriensis Recto-agebat annis fere tredecim. Concionatus in variis locis annis sex, ut inte-taceam missiones longioris temporis, quas obibat, praecipue cum Paulo Wo-ki Episcopo tunc Luceoriensi, cum quo et Romam iverat, et Andrea de Bnin alenski, Episcopo Posnaniensi: apud utrumque enim plusquam duos annos sumpsit iisque ad res varias praeclare agendas magno incitamento fuit. Quia o Luceoriam sub illud tempus missus fuerat, ad initia illius Collegii ponenda, Regnum Poloniae atrocissimo civili bello (concitata per quosdam malevolos tra Pientissimum Regem maxima nobilitatis parte) ardebat, mirum et quam lta illi devoranda erant et cum Nobilitate Volhiniae, eius enim Provinciae ceoria Metropolis est, et cum Venerabili Capitulo Luceoriensi, in quo multi elati, pessime de nobis persuasi, omnem movebant lapidem, ne fundatio illius legii successum haberet. Prudentia tamen singulari religiosaque mansuetu-e omnes difficultates superavit bonus Pr. Obricius successoribusque longe ora superanda reliquit. Post magnam deliberationem et prudentiam, exqui-consilia, res aggredi solebat et postea suaviter ac fortiter ad suum finem ducebat. Hinc Nobiles astuti ac Bonorum Ecclesiasticorum hostes, litibus cum agere metuebant, experti eum vix aliquando in hoc genere victum. Rarum entum conversationis Dominus illi concesserat, ob quod multi, etiam ex Re-i Proceribus, libentissime cum eo de rebus conscientiae agere solebant. Ve-erat Cracoviam fere ante duos annos, quibus licet fere semper valetudinarius set, quia tamen non decumbebat, egregie illa, quae illi committebantur, exe-quebatur. Praeposito deinde domus Romam, uti supra dictum est, discedente,

46. Moritur Staniatkis P. Sigismundus Obricius. Patria eius et ingressus in Societatem. Studia in Societate. Varia munia. Missiones.

Labores in fundatione Collegii Luceoriensis.

Prudentia et conversationis talentum.

Nostrorum in absentia dum curat agit

cum sub tempus vices eius obit et tum iis qui domi relicti erant, tum aliis, qui extra domum manebant, prospicit de victu aliisque necessitatibus, sive ob itinerum difficultates, quas frequenter subibat, sive ob curarum molestias, coepit magis in dies debilitari. Evocatur interim (dum Czaievicis apud spectabilem Dum Joannem Wisemberg, Proconsulem Cracoviensem, nonnihil moraretur) ab Abbatissa Staniątkoviensi Staniątkos, apud quam non ita pridem magna reformationis illius Monasterii posuerat fundamenta. Ubi dum id quod coeperat, exhortationibus et confessionibus simul excipiendis, vacans strenue prosequitur, incidit in quartanam duplicem, quae postea conversa in continuam febrim, decem integris septimanis eum lecto affixit ac tandem ad mortem adduxit. Mirum est, quam multa et spiritualia et temporalia auxilia illud monasterium ob bonum Patrem a morbo liberandum adhibuerit, tum continuis orationibus pro eius valetudine restituenda et corporis variis afflictionibus susceptis, tum plurimis pharmacis, magnis sumptibus procuratis et adhibitis. Sed placuit Domino eum ex hac mortalitate educere. Mortuus itaque est Staniątkis, penultima Decembris, postquam consuetis Ecclesiae Sacramentis fuisset munitus et in templo eiusdem monasterii honorificentissime sepultus. Nam praeter varios Religiosos et 40 externos Sacerdotes, tam difficili tempore ex variis locis evocatos, qui omnes pro eius anima Sacra faciebant, uno ex Patribus Franciscanis devotissimam concionem habente; hebdomadarias insuper, menstruas et annuas pro illo exequias piae illae Virgines instituerant easque longo tempore continuabant, nam putabant eum in laboribus, propter illas susceptis, occubuisse.

Et Staniątkis exhortationibus Confessionibusque incumbit. In morbum incidit et moritur. Sepelitur in templo Monasterii Staniątkoviensi honorifice.

47. Remittente peste cantus in nostro templo resumitur. Eleaemosyna Decembris. Annua templi. Nostrorum qui domo aberant varii labores.

Ultima huius primae vesperae de Circumcisione Domini cantari coeptae et sequentibus postea festis ac Dominicis cantata Sacra more consueto habebantur, peste per divinam gratiam iam non saeviente.

Mense Decembri submissa eleaemosyna pecuniaria fl. 89. A Virgine Sophia fl. 20. A Dº Jacobo Francowic pellione fl. 40. A Dº Alans Proconsule fl. 25. A Virgine Zaszanska fl. 7. Ab aliis fere fl. 6. Res in carnibus, cremato, caseis, piscibus et aliis datae, constabant fl. 20. Templo per hunc annum in pecunia dati fl. 1151. In supellectili sacra fere 150.

Ex iis quae ad certum diem mensis referri non poterant non pauca sunt. Et quidem ii, qui domo discesserant et inter externos per septem fere menses in octo locis, ob pestis luem, morabantur, concionibus faciendis et confessionibus excipiendis eorum, apud quos manebant, strenue incumbebant, ad ea etiam loca, quae erant tuta, identidem excurrebant, non sine magno fructu. Et interruptus sane erat nonnihil ministeriorum Societati nostrae consuetorum cursus, ob pestilentiae labem, decem tamen haeretici et unus schismaticus Ecclesiae sunt reconciliati. A turpi questu corporis similibusque obscoenitatibus 32 abducti. Confessionum totius vitae nullus certus potuit inveniri numerus. Omnes enim in tanto periculo imminentis pestis se constitutos cernentes, aut ea omnia, quae totius vitae decursu se comisisse recordabantur, aut praecipua quaeque per sacram Exomologesim eluere non dubitabant. Quaedam gravissimis obruta sceleribus, dum ter in somno monita esset, ut alicui ex nostris confiteretur (iis enim antea non confitebatur), paruit tandem post luctam multiplicem. Et qui

Conversio haereticorum et aliorum.

Monita in somnis, ut nostris confitere-

m dum cum magno doloris sensu confessionem aggreditur, ingenti vi pallium perius detrahi sentit, licet utraque manu fortiter illud detineret, absolutione nen accepta, et terrore gravi liberata est et pallium immotum advertit. Quae- m ob mariti verbera aliasque molestias, violentas manus dum sibi inferre rat iamque laqueo iniecto sese deiicere tentat, visa muliere, humana specie gustiore, mentis impotentiam obiurgante et laqueum praecidente, gemebunda orem agnovit, facta coram nostro Confessione. Dissidia inter aliquot paria ita, ex quibus duo erant, qui duello litem dirimere constituerant In uno loco iis, ad quae missiones nostrorum erant instituae, mille hominum confessio- s per duos nostros auditae. Moniales duorum monasteriorum exercitiis nostrae cietatis excultae ad eaque egregie sese compararunt, quae illarum institutum igebat et reformationem diu optatam, obviis ulnis susceperunt. Invocatione Pris Ignatii quaedam ex partu difficillimo sortita est facillimum. Nobilis qui- m cum uxore per quinquennium sine prole manebat, voto facto Beato Patri stro, prolem masculum suscepit et ad altare St Patris in nostro templo tabu- m argenteam appendit.

tur, dum morem gerit iuvatur

Miraculose alia prohibetur, ne violentas manus sibi inferat.

Missiones fructiferae.

Auxilium S. Patris.

Prodigium quoddam in sua templi historia P. Petrus Kamocki hoc anno tum annotat, licet multas necessarias circumstantias non adferat. Dum quae- m foemina festo die (locum in quo id factum non adiungit) panes pinseret, uno ex suis monetur, ut tantisper expectaret, donec in Sacro elevatio absol- retur illis verbis vulgaribus: Azby bełо po Bozym ciele. Illa audita moni- one, blasphemis vocibus respondet: Takiesz tesz to moie ciało, quae cum di- sset, illico utraque manus palae, qua in furnum panem inferebat, adeo tena- er adhaesit et accrevit, ut nulla arte avelli posset. Quia cum palam nonnulli scindere tentarent, tantum infelix foemina totius corporis dolorem sensit, ac cor illius vulneraretur. Cognati manifestam blasphemiae poenam consideran- s et cognatae compatientes, eam cum pala manibus adhaerente, omnibus qui uebantur obstupescentibus, per Wieruszyce[1]) Częstochoviam in Octobri vexe- nt. Multi id Wieruszycensium ex ore foeminae audientes ac eius vectoris, rati affirmarunt. An fuerit adiuta Częstochoviae nec ne, nihil tunc temporis ebatur. Cuias fuerit ista foemina, ex quo pago et quo nomine vocata, non notavit P. Kamocki.

48. Dum quaedam die festo panes pinsens blasphemat, punitur miraculose.

Ducitur Częstochoviam.

Aliud per modum prodigii idem P. Kamocki annotat, hoc anno factum quot hebdomadis post Pentecosten Cracoviae, nempe ingentem parvarum no- arum numerum tecta nonnullorum templorum et culmina turrium quarun- m complesse, tamque noctu, quam media luce, voce lugubri clamitasse. Mul- id praesagium videbatur pestis, quae hoc anno plurimis in locis in hoc Re- o saeviebat.

Noctuarum parvarum multitudo quid praesagiat.

[1]) Wieruszyce est pagus non longe distans a pago Kamyk, ubi P. Kamoki tunc morabatur, ut eodem anno nr. 33 Wielewicki in suo diario significaverat.

Annus Domini 1623.

Mutio Vitellesco Societatis Jesu Praeposito Generali, Georgio Tyszkiewicz Praeposito Provinciali, Joanne Wielewicki et illo in Novembri alio discedente Mathaeo Bembo Domus Professae S. Barbarae Praeposito.

1. Numerus nostrorum. Revocantur ea, quae tempore pestis non fiebant. Concursus ad Sacramenta.

Manserunt in domo S. Barbarae nonnisi 26. Sacerdotes videlicet 16, Adiutores temporales 8, Lectores ad mensam 2.

Die festo Circumcisionis Domini tandem omnia ordinaria in templo nostro more solito fieri coepta et Sacra cantari et conciones ex cathedra consueta peragi, ob pestem iam cessantem. Magnus vero hoc die concursus fuit ad Eucharistiam et Poenitentiam finitoque Sacro cantato, solenniter Hymnus Te Deum laudamus decantatus in gratiarum actionem pro iis, quos Deus a peste conservarat.

In festo etiam Epiphaniae valde multi ex pagis (iis enim, toto tempore pestis, aditus ad templa non patebat) ad nos convenerunt ob Confessionem et sacram Communionem.

R. D. Stanislai Zakrzewski liber pro nobis nullo operae pretio.

Prodiit in lucem, 7ª huius mensis, libellus Apologeticus pro nostra Societate, R. Dⁱ Stanislai Zakrzewski, Canonici Regularis S. Theologiae Doctoris, contra epistolam Basilii Golinii Academici, sed nullo operae pretio, uti superioris anni, 26 Novembris, breviter innuimus, ubi etiam praedictam epistolam de verbo ad verbum posuimus.

2. Mors Pris Leonardi Lessii.

Libri eius varii.

Mortuus insignis vir Societatis, 15ª istius mensis, Leonardus Lessius, natione Belga, patria Brechtanus in Brabantia, vir et singulari virtute et variis scientiis graecis latinisque, maxime vero Theologicis, ornatissimus. Has enim plurimis annis in Academia Lovaniensi, magna cum laude et auditorum frequentia, profitebatur. Extant eius et manibus teruntur eruditissimi libri: 1) De Iustitia et iure caeterisque virtutibus cardinalibus. 2) De attributis Divinis, libri 14. 3) De Decretis Divinis, Libertate arbitrii et Praescientia Dei conditionata. 4) De praedestinatione et reprobatione Angelorum et hominum et De praedestinatione Christi. 5) De summo bono, libri 4. 6) De animae immortalitate et De Providentia Dei, libri 2. 7) De Statu vitae deligendo et Religionis ingressu, quaestiones 12. 8) Consultatio, quae fides et religio sit capessenda et Utrum quivis in sua fide ac religione salvari possit, cum Appendice, qua quaestionibus quibusdam, quae ipsam Consultationem spectant, respondetur. 9) De Anti-Christo et eius Praecursoribus Disputatio Apologetica genuina, qua refutatur Praefatio Monitoria falso Regi Britanniae adscripta 10) De bono statu eorum, qui vovent et colunt castitatem in saeculo. 11) Hygiasticon, seu ratio valetudinis bonae et vitae, una cum sensuum, iudicii, memoriae integritate ad extremam senectutem

nservandae. Subiungitur Tractatus Ludovici Corneri Veneti ex italico in latiam ab ipso P. Lessio conversus.

In festo SS. Fabiani et Sebastiani Martyrum praeter processiones, ad mplum S. Sebastiani fieri solitas, variae aliae devotiones in variis templis ac nostro etiam Cracoviae institutae erant pro peste avertenda.

3. Gregorii Borasti liber pro Societate nostra.

Impressus est Bransbergae liber Gregorii Borasti, utriusque Juris octoris, Regii Secretarii et Bibliothecarii, contra Golinium, 21ª istius ensis, cuius 26ª Novembris anni superioris fecimus mentionem et in o vir doctissimus non tantum praedictum Golinium egregie refutat, d etiam Societatem nostram singulariter propugnat.

Comitia Regni Varsaviae.

Datum initium Comitiis Regni Generalibus Varsaviae, 24ª huius ensis, quae postea sex septimanis more consueto durarunt. In iis ulta erant constituta pro tollenda confoederatione eorum militum, i ex bello Turcico redierunt et stipendia soluta non habebant, pro hibenda militari licentia, pro Kozacis in certo ordine continendis, o moneta mala sensim extirpanda, pro rerum pretiis certis etc.

Redeunt nostri post pestem domum.

Cum iam Cracoviae nihil periculi esset, rediit cum tribus sociis P. Mihael Ponecius ad domum S. Barbarae, 25ª huius mensis, curaque domus, tamquam Minister et Superior a P. Obricio ante mortem designatus, P. Valentinum osconium liberavit. Redierunt postea reliqui nostri et hoc et sequenti mense.

Debitum solvitur domui pro Dno Homonai.

Reddidit Viennae, 30 huius, P. Daniel Vasarhelini 100 fl., qui supererant debito Dni Homonai, cui Praepositus domus S. Barbarae, anno Dni 1620 in nuario 200ª fl. dederat mutuos, ut ibidem annotatum est et alios 100 reddirat iam antea P. Dobohai. Itaque accepit tunc P. Vasarhelini a P. Joanne Wievicki Praeposito domus S. Barbarae Cracoviensis, qui Roma redibat et Vienm diverterat, recognitionem acceptorum 200 fl. Quod adeo tarde hoc debitum erit restitutum, non alia causa fuit, quam mors inopinata praedicti Dni Homai, de qua suo loco diximus.

Eleaemosyna huius mensis.

Eleaemosyna huius mensis pecuniaria erat fl. 154. A Palatino Cracoviensi 56. A Mfco Dº Joanne Zebrzydowski[1]) Ensifero Regni fl. 20. A Dº Wizeng Consulari fl. 20. A R. Dº Trcinski Archipresbytero fl. 12. A Dº Philippo bliopola fl. 12. A Mfca Virgine Szydlowska fl. 12. Ab aliis reliqui. Res subssae constiterunt fl. 20.

Legati Academicorum contra nos in Comitiis.

Profecti erant ad Regni Comitia Legati Academicorum Varsam, 3ª Februarii, ut contra scholas nostras agerent, sed nihil tunc ecerunt ob multitudinem negociorum, quorum plurima ad sequena Comitia erant dilata. Erant autem hi Legati: Jacobus Naiman Juis utriusque Doctor, Joannes Petricius Medicinae Doctor et Ustienis Collega maior ac Procurator Universitatis.

[1]) Filius Nicolai Zebrzydowski [† 1620] quondam palatini Cracoviensis.

4. Redit Roma Praepositus domus cum sociis. Alberti Męczynski reditus in Poloniam commode accidit.

P. Joannes Wielewicki Praepositus Domus, ex itinere Romano, ad quod in Augusto anni superioris sese contulerat, 13ª huius mensis rediit Cracoviam cum suo socio Matthaeo Zberowski et cum Alberto Męczynski, adhuc novitio. Eo enim consilio iusserat Admodum R. P. Noster Praedictum Męczynski Roma discedere, ut in hac Provincia (ad quam suo tempore redire debebat) et aliquot menses, qui in Noviciatu supererant, expleret et studia postea commodius aggrederetur ac difficultates, quae cum cognatis, ratione bonorum intercedere possent, facilius expediret. Et sane id optimo consilio factum, eventus brevi post docuit, fratre germano nostri Męczynski, qui solus restabat, duos fere post annos moriente, ob cuius mortem, ob bona paterna, quae in Albertum Męczynski omnia erant devoluta, plurima eaque non parum intricata negocia intercesserant. Redierat ex eodem Romano itinere P. Joannes Gruzewski, Provinciae Lituanicae Procurator, cum Martino Niedzwiecki suo socio, qui postquam aliquot diebus in domo S. Barbarae quievisset, Varsaviam post discesserat. Post reditum autem suum P. Joannes Wielewicki variis diebus huius mensis reddidit variis communicationem meritorum Societatis, nempe: Dae Catharinae Zurkiewicowa 14ª, Dnae Agneti Stopkowna et Virgini Barbarae Słupska 16ª, Admodum RR. DD. Georgio Tyszkiewicz et Erasmo Kretkowski 17ª huius mensis.

Variis data Communicatio Meritorum Societatis.

Libri Academicorum contra R. D. Zakrzewski.

Contra librum pro nobis Apologeticum R. D. Stanislai Zakrzewski, de quo 7ª superioris mensis egimus, prodierunt tum hoc mense tum sequentibus, tres variorum Academicorum libri Cracoviae impressi. 1us est M. Praeclaide S. Theologiae Baccalaurei et Professoris 18ª huius mensis in officina Mathiae Andreoviensis cum tali titulo: Vindiciae scripto in Academicos F. Stanislai Zakrzewski Ord. Canonici Regularis ad nuncios municipales oppositae. 2us est M. Jacobi Vitellii, Academiae Cracoviensis Professoris et Facultatis Philosophicae Decani, impressus Cracoviae, in officina Francisci Cesarii cum tali titulo: Confutatio convicii a F. Stanislao Zakrzewski Ordinis Canon. Regul. contra Academiam Cracoviensem in Comitiis Warszaviensibus iactati. 3us Liber est sine nomine authoris et sine loco impressionis polonicus, Cracoviae tamen, ut ex typo colligitur, qui addit Facultatem Superiorum, nimirum ad imprimendum, cuius primi duo nullam fecerunt mentionem, tali inscriptione: Tarcza obrony Professorów Akademiey Krakowskiey przeciwko procy Dawidowey X. Stanisława Zakrzewskiego Zakonnika Canonicorum Regularium. Additum illud psalmi 90: Scuto circumdabit te veritas eius, non timebis a timore nocturno. In omnibus quidem his libris vix aliquid solidi continetur, praeter acclamationes, exaggerationes et furores, plurimi tamen non solum externi, sed etiam nostri vitio id vertebant R. Do Zakrzewski, quod in suo contra Golinium libro non solius Go-

1us

2us

3us

5. Quid in libro R. D. Zakrzewski variis displicebat.

linii epistolam confutat (quod diligenter fecit Gregorius Borastes), sed in totam Academiam et in omnes Academicos invehitur. Molestum id erat prudentioribus Societatis nostrae hominibus, maxime cum intellixissent, librum R. D^i^ Zakrzewski Calissii, consciis quibusdam nostris minus prudentibus, impressum fuisse, quamvis non defuerint, qui id negarent.

Famosus liber Polonicus contra Societatem.

Sub idem tempus prodiit liber famosus Polonicus contra nostros sine loco impressionis et sine nomine authoris, quamvis typus manifeste ostendat Cracoviae impressum. Ita autem inscribitur: Obzałowanie przeciwko Oicom Iezuitom za Akademią Krakowską przez iednego Alumna teyze Akademiey Szlachcica polskiego na Seym podane. Hic liber brevi cum aliis et ab Episcopo Cracoviensi et a Nuncio Apostolico Lancilloto damnatus et prohibitus est, ut suo loco patebit.

Professio P^is^ Joannis Siepelcii.

Admissus ad Professionem 4 Votorum P. Joannes Siepelcius, 19^a^ istius mensis, quae in Dominicam Sexagesimae inciderat, in templo S. Barbarae, celebrante domus Praeposito. Eadem die peracta Renovatio Votorum, quam ea, quae praecedere solent, praecesserunt.

Oratio Triduana.

Ratisbonae in Comitiis Imperialibus solenni ritu Dux Bavariae Maximilianus Elector Imperii renunciatus est et in locum Friderici rebellis substitutus 26^a^ huius mensis, ipsa videlicet Dominica Quinquagesimae. Hac etiam die datum initium in templo S. Barbarae Orationi triduanae, quae more consueto ad 28^am^ huius mensis inclusive est continuata, magna populi frequentia ac devotione

Joannem Baptistam Lancillotum Nuncium Apostolicum novum salutat Golinius Academiae Rector malo successu, quem postea excusabat.

Intererat conclusioni novus Nuncius Apostolicus, Joannes Baptista Lancillotus, qui ante duos dies Cracoviam venerat. Postquam vero de eius adventu cognovisset Basilius Golinius, Academiae Rector, adiit eundem multis Academicis comitantibus et oratione excipere voluit, sed illi oratio sive ob oblivionem, sive aliquam aliam perturbationem, male successit, interrupte enim et inconnexe loquebatur et confusus cum suis abierat. Sexto post die ad Nuncium rediit, excussans se de malo successu salutationis et offerens illi orationem propriam impressam, qua antea Episcopum Cracoviensem Martinum Szyskowski, in primo ad suam Cathedram ingressu, nomine totius Academiae excipiebat. Adiecit deinde se de publicis negotiis velle agere cum Nuncio. Dum assensisset Nuncius, ita rem quam proposuerat est aggressus: Patres Jesuitae Cracoviae docere volunt, quod fieri non potest. Nam vel nostras scholas usurpare vellent et nos cessare deberemus, vel alteram scholam a nostra erigere et sic una

6. Varia contra scholas Societatis loquitur coram Nuncio.

destruet aliam. Rex etiam iuravit, se nostra privilegia servaturum,
Refutat eum Nuncius. quae etiam Nobilitas defendet. Respondit Nuncius, se nondum quidem de negocio informatum, existimare nihilominus et Regem Academiae servaturum iuramentum et Jesuitas non cogitare, ut aliena usurpent et non esse sufficiens argumentum ruinae Academiae ob erectionem Collegii, cum tot exempla sint contraria: imo excitandam ostendebat industriam Academiae per scholas Patrum aemulatione. Addebat denique nullo modo Academiam impedire posse, ut Societas ea, quae voluerit, suis Cracoviae non legat. Contra haec ita Golinius: Magnas artes habent Jesuitae attrahendi ad se omnes, unde si permitterentur pro suis aperire scholas, pro omnibus statim paterent. Subiecit Nuncius: Quare vero iisdem artibus Academici non utantur?
Et ad varias obiectiones Golinii respondet. Addidit deinde: Si suam sententiam vellet cognoscere, putarem D^nus Golinium, uti Rectorem, praecipuum debere esse autorem scholarum Cracoviensium Societatis. Vel enim Patres Societatis habent excellentem doctrinam, vel non. Si non, cur ab iis timetis? Si habent, cur doctrinam excellentem vestris alumnis, qua a Patribus imbui possent, invidetis? Respondente Golinio: Doctores Academiae optime docere sine Societate. Deinde praeclare se scire, quid sit factum Viennae et quanta desolatio Academiae facta sit ob Societatem etc.
Defendens Societatem. Dixit Nuncius: de doctrina Societatis se esse optime persuasum et quantum ad bonam educationem spectat, sentire se quod in Societate sit melior quam alibi. Non esse insuper eandem rationem Viennae, ubi nutu Imperatoris fiunt omnia [fiunt] ob haeresim grassantem, et
7. Cracoviae. Institit hic Golinius, ostendens etiam in Academia esse modos educandi bonos et vigere disciplinam per exclusiones, carceres, mulctas pecuniarias. Respondit Legatus, talem disciplinam servire tantum iis, qui sunt provectioris aetatis, non iis, qui sunt in tenera aetate, ideoque educationi Patrum conferri non posse. Hucusque colloquium Golinii cum Nuncio, quod ipsemet Nuncius retulerat P. Friderico Szembeco ad se vocato, a quo etiam tunc temporis accipere voluit informationem de hoc nostro negocio cum Academicis et accepit ac vehementer probavit eum modum, quem nos cum Academicis servare voluimus. Obligationem tamen illam, ut nostri Studiosi in Academia aliquas audirent lectiones cum non probaret, data erat illi illa ratio, ne videlicet Nobilitas suo tempore haberet occasionem nostrarum scholarum Cracoviensium claudendarum, si videret studiosos nostros non subesse aliquo modo Academiae.
Colloquium hoc cum Golinio habitum ipsemet Nuncius retulit.

Per mensem Februarium accepimus pecuniariae eleemosynae fl. 393. Ab Episcopo Cracoviensi fl. 175. A Dº Rab fl. 26. A Rmo Dº Suffraganeo Thona Oborski fl. 21. A quadam legati post mortem et redditi fl. 24. Ab alia fl. 18. A Mfco Dº Szydłowski fl. 12. A Dª Dobroszewska fl. 14. A Virgine Sophia fl. 8. Ab aliis reliqui. Iam frumentum, casei, butyrum, carnes variae, pisces et alia poculenta et esculenta submissa, fl. 152 sunt aestimata. Eleaemosyna mensis Februarii.

Ipsa feria 4ª Cinerum, quae in 1am Martii inciderat, Illmus Nuncius Apostolicus Sacrum lectum in nostro templo habuit omnemque nobis post Sacrum benevolentiam ostendit.

Venit Generosus D. Nicolaus Borek ad Superiorem domus 3ª huius mensis et significavit de iis, quae ante mortem Mfcus Dus Jordan domui S. Barbarae legaverat eademque die ad rationem praedictorum misit fl. 200. Legati Dⁱ Jordani.

8. Litterae Basilii Golinii ad Episcopum Cracoviensem.

Misit nostris Martinus Szyskowski, Episcopus Cracoviensis, litteras Basilii Golinii, Academiae Rectoris, propria manu ad se scriptas, 4ª Martii, quibus omnino negat, litteras ad Comitiola variorum districtuum contra nostros datas eius nomine suas fuisse, vel se de illis scivisse. Extant hae litterae in archivio huius domus earumque tenor est talis: Illme et Rme Dne Dne Colendissime etc. Pisał nie wiem kto list na Seymiki therazneisze imieniem moim (y ieszli tesz pisał nie wiem) y udawaią mię Patres Iesuitae nietelko przed W. M. mym M. Panem, iakobym ia pisał: ale tesz pisma insze szkaradne wyszły y wychodzą między ludzie, y na mie iako na Rectora, y na Akademią. Pozal się tego Panie Boże. Nikt o tym lepyei nie wie na swiecie iedno Bog a sumnienie moie, żem nie pisał. A tak mie przecie senem prope octogenarium gratis wizuc z Honoru wszytkiego, na który pracowałem ia tak wiele lat od dziecinstwa mego, y miałem go zupełny z łaski Pana Boga miełego: a teras ne honeste quidem mori possum. Cosz czynic? Dominus dedit, Dominus abstulit, sit nomen Domini benedictum. Kiedyby lata y zdrowie dopuszczało, iuzbym ia beł u W. M. dawno mego M. Pana. Ale yżem przeziąbł in ista fuga infectionis, y nieprzyszedłem ieszcze ksobie, proszę unizenie nie racz mie W. M. MM. Pan wypuszczać z łaski swey dawney. Ja we wszytkim służyć y o dobre zdrowie W. M. MM. Pana, Pana Boga prosić będe. 4ª Martii 1623. Illme ac Rmae D. V. Servitor Basilius Golinius S. T. D. Canonicus Cracoviensis et Rector. Quibus omnino negat se ad Comitiola contra nostros aliquid scripsisse.

Ad has litteras respondit Episcopus graviter, significans Dum Golinium liberum fore, si litteras praedictas non scripsit, sed omnino necessarium esse, ut inquiratur in eum, qui scripsit et sparsit per Comitiola, cum Patres Societates habeant originalia. Ostendit Quale responsum dederit Episcopus Golinio.

praeterea Episcopus, hunc scriptorem litterarum incidisse in bullam Coenae Domini, eo quod confugerit ad forum civile in causa scholarum, quae est ecclesiastica. Ad haec obiurgat Golinium, quod in templo SS. Petri et Pauli disputationes Theologicas Patrum Societatis per Bedellum perturbaverit, non sine scandalo et loci sacri violatione etc. Misit et hoc suum responsum, datum Golinio, nostris Episcopus, quod servatur inter ea scripta, quae ad Golinium spectant.

Quae probabilitates ostendant, non scriptam praedictam epistolam a Golinio.

Quidquid tandem sit de authore epistolae ad Comitiola contra Nostros, non improbabile multi putant, ab aliquibus perditis nomine Golinii fuisse scriptum et sparsum, characterem imitantibus et sigillum Academiae, alicubi acquisitum, apponentibus. Confirmarunt id ipsi Academici, qui Varsaviae sub tempus Comitiorum superiori mense, dum morarentur et contra has litteras, ne aliquid vel illis vel Academiae obessent, protestationem facerent, ita inter caetera in praedicta protestatione Varsaviae, facta 21ª Februarii anni huius, aiunt: Quamvis non credamus R. D. Golinium eas scripsisse, si quidem et stylus eius esse non videtur et ipsemet, die 14ª Februarii anno praesenti, in convocatione plena Universitatis asseveranter negavit, se quidquam litterarum ad Comitiola Regni dedisse, idque duplici scripto privato sub iuramento testatus est etc. Ipsi praeterea Academici, si fuissent conscii istius epistolae a Dº Golinio profectae, nunquam contra eam protestationem fecissent.

9. Horti nostri possessio accepta.

Cum nonullae difficultates circa hortum a nobis emptum identidem emergerent, tandem per communes amicos eo res deducta, ut pro varia supellectili et pro piscibus, qui in piscinis relinquebantur, 140 fl. per nostros darentur et possessionem horti statim nostri acciperent, quod et factum est 31ª huius mensis, valde bene nobiscum procedente Dº Gutteter, etiamsi Evangelicus esset, et satis multa nobis relinquente in domo horti, ad quae relinquenda non tenebatur.

Missiones per Quadragesimam.

Per Quadragesimam sicut in templo nostro ter qualibet hebdomada, nempe die Dominica, feria quarta et 6ª, concio habebatur, ita et in templo S. Andreae propter Moniales, quae id expetierant, idem fiebat per varios nostros. Per idem tempus aliquot missiones institutae erant Staniątkos, Sandecum, Bolechowicos, Więclawicos consueto fructu.

Gaboris Betleni machinationes irritae.

Circa finem Comitiorum, quae ante medium hunc mensem erant conclusa, varias instructiones Serenissimus miserat et arcensi et civili magistratui Cracoviensi, ob occultas practicas Gaboris Transylvaniae Principis, qui Cracoviam ex improviso occupare spoliareque molieba—tur, sed tandem eius conatus erant irriti.

A Successoribus Dⁱ Pieniążek mortui, de quo 18ᵃ Maii anni superioris a retulimus, pro 1200ⁱˢ fl. vix sexcenti sunt dati, qui omnes in expensas eris sunt conversi. Quae res praeclare nostris admonuit, ut in legatis accendis intricatis sint valde cauti. In funus Dⁱ Pieniążek omnia expensa, quae erant data.

Submissa hoc mense eleaemosyna in pecunia ascendit ad fl. 582, nempe legato Dⁱ Jordani Succamerarii Cracoviensis fl. 200 et alii 200, quos legarat quaedam Dᵃ Sloszarzewa Legatum similiter R. D. Simonis [1]) Sacristiani ᵃᵉ Virginis fl. 50. Virgo Słupska, a quodam tulit fl. 40. A Domino Michael ier fl. 30. A Monialibus S. Andreae fl. 20. A Dᵃ Oświecimska fl. 10. Ab aliis iqui. Res datae ut: 20 coreti tritici a R. D. Parocho Więclawiensi, carnes, ces, panes, vinum, aromata ab aliis, fl. 57 sunt aestimatae. Eleaemosyna Martii.

Indixerat per Dioecesim Episcopus Cracoviensis omnibus Sacerdotibus ra funebria pro peste mortuis in suo episcopatu ideoque et nos morem gesnus huic pio mandato et 5ᵃ huius mensis omnes nostri Sacerdotes in nostro nplo praedicta Sacra habuerunt. Sacrum praeterea unum cantatum fuit. Sacra per Dioecesim pro defunctis in peste.

Scripserat occultissime Jacobus Naiman Academicus, iuratissius Societatis nostrae hostis, famosum libellum contra nos (ad quem, fama postea constans erat, Georgius Dux Zbarascensis non parm suam operam contulerat cum aliis nobis infensis) occasione protestationis Pⁱˢ Valentini Rusconii, Procuratoris Provinciae, anno periori 28ᵃ Julii factae, contra protestationem Universitatis. Et huic ello talem dedit titulum: Responsio ad famosum libellum, a Pabus Societatis in Academiam Cracoviensem scriptum, et nomine protestationis vulgatum. Ita iste homo, omnem occasionem quaens virulenti sui odii in nos depromendi, Reprotestationem iuridicam e ulla iniuria verborum, ob summam iniuriam Societati nostrae tam necessario factam, famosum libellum vocare non dubitavit. ia vero praeclare intellexerat, tam venenatum librum palam ac nifeste et cum Superiorum approbatione nullo modo imprimendum sse: ideo ad haereticam civitatem Torunensem confugit, usus opera ius Academici Magistri Piotrowicki, qui toto tempore, quamdiu typographus famosum libellum non perficeret, et typo attenderet et Tonii moraretur, quod et fecit. Coepit ergo liber hic occulte spargi, ca 11ᵃᵐ huius mensis, Cracoviae et eum a R. D. Krupka Canoco acquisitum R. D. Andreas Lukomski Canonicus Cracoviensis Szembeco Friderico misit. Hic lectum tulit Lancelloto Nuncio Apolico. Legit Nuncius et obstupuit ac statim librum hunc impium, mosum ac talem iudicavit, qualem haereticus isque, qui summo odio **10.** Jacobi Naimani famosus libellus Responsionis. Imprimitur Torunii attendente ad typum uno Academico. Spargi coepit Cracoviae. Lancelloti Nuncii Apostolici de eo iudicium.

[1]) Gierlakowski.

Societatem prosequitur, scriberet. Et addidit, se quidem nolle Academicos ad se citare, iam quia totum negarent, paratissimum tamen se esse ad ea procuranda, quae in tanta iniuria Societati illata nos facere conveniret. Cumque subiecisset P. Szembek, optare se Commissionem ab eo dari aliquibus Praelatis ad inquirendum autorem, libentissime assensum dedit, postea tamen adiecerat expedire, ut prius ab Episcopo Academici examinarentur, an librum suum agnoscerent et approbarent. Quod consilium placuit. Eadem die retulit id totum P. Fridericus Szembek et Stanislao Lubinski tunc Abbati Tinecensi et Andreae Lukomski Canonico, ab utroque petens, ut Commissariorum de authore tam impii scripti inquirentium munus obire non detrectarent, cui uterque libenter assensum dedit. Cognita hac re Nuncius Apostolicus Lancellotus libenter eam approbavit, adiungens nihilominus, ut Episcopo Cracoviensi P. Szembek rem totam significaret, ne videlicet haec Commissio illi molesta esset et ut exemplar Commissionis in scripto tale illi daremus, quale optaremus.

Suadet Commissionem instituendam in inquirendum autorem.

Qui Praelati ad Commissariorum munus se obtulerint, rogati.

II. Stanislaus Koniecpolski ex captivitate Turcica liberatus.

Eadem praeterea undecima huius mensis die ex captivitate Turcica trium annorum rediit in Poloniam et Cracoviam venit Ill^mus Stanislaus Koniecpolski Campiductor, omniumque maxima laetitiae est exceptus.

Nocte 13^am huius mensis sequente ortum erat in Civitate incendium, sed brevi est sopitum.

Ob Lancellotum Nuncium Apostolicum die Parasceves, quae in 14^am huius inciderat, in Domo Probationis prandium sumentem, aliquot nostri ex domo S. Barbarae propter eum cum ipso Superiore eo sese contulerant.

Episcopus contentus, ut Nuncius Apostolicus manum Commissioni admoveat.

Eadem die ab Episcopo Cracoviensi acceperat P. Szembek litteras, quibus iis responderat, quae ad eum ante tres dies in negocio libri famosi datae erant, et significaverat, se contentissimum fore, ut Nuncius Apostolicus manum eidem apponeret simulque Commissionem ad inquirendum de authore miserat.

Petrus Sobański et Nicolaus Rubinkowski fiunt Sacerdotes.

Petrus Sobański et Nicolaus Rubinkowski, Sabbato sancto, facti sunt Sacerdotes in templo Cathedrali per R^mum D. Thomam Oborski, Suffraganeum Cracoviensem.

Incendium magnum apud Judaeos.

Ante mediam noctem ipsius diei Paschatis ingens apud Judaeos excitatum incendium, quo plusquam quinquaginta domus absumtae dicebantur. Antecesserant varia incendia minora tum in vicinis pagis, tum in suburbiis Cracoviensibus.

Petri Sobanski primitiae.

Excepimus prandio in domo S. Barbarae Nuncium Apostolicum cum Suffraganeo Cracoviensi et aliis, 17^a istius mensis, qua etiam die P. Petrus Sobański primum Sacrum cecinit solenniter.

Dum prima vice in horto (cuius possessionem in fine superioris mensis acceperamus) 20ª huius mensis recreationem institueremus, excepimus omnes nostros, qui Cracoviae erant, prandio et coena ac nonnullos externos, ex iis praecipue, qui maximi erant Promotores in emendo horto, nempe Dum Abrahamum Rouenbergum, D. Słowikowski, D. Petricovium, Dum Belzam et alios. Prima in horto nostro recreatio.

Ante annum tres currum tectum coriaceum relinquerat apud nos praepositus Casinensis Hungarus asservandum. Eum ergo 22ª huius mensis remisimus per vectores, qui data opera pro eo venerant et qui noti erant P. Lucae Gladissio. Currus Praepositi remittitur.

Lustratio Nobilitatis Cracoviensis Palatinatus facta est 24ª istus mensis, sed quia nullus penitus ex Senatoribus in ea comparuit (nescitur quam ob causam), ideo non sine querelis et exacerbatione nobiles ex campo redierunt, nullo penitus ordine facto. Lustratio Nobilitatis sine ordine.

Acceptum eadem die a nobis depositum Dⁱ Bobrownicki in cista viridi per Dum Zakrzewski ab eo missum.

P. Nicolaus Rubinkowski primum suum Sacrum 23ª huius mensis, quae in Dominicam in Albis inciderat, solenniter expedivit, quo tempore eius parens nobis et aliis multis cognatis, qui convenerant, prandium in domo S. Barbarae lautum dedit Pis Nicolai Rubinkowski primitiae.

Misit Episcopus, 25ª istius mensis, omnia, quae petebamus ratione libri famosi contra nos editi, nempe excommunicationem in scribentes, imprimentes, vendentes libros famosos, maxime librum praedictum. Litteras ad Academiam, litteras ad omnes tres Commissarios pro nostro negocio, nempe ad R. D. Stanislaum Lubiński Abbatem Tinecensem, ad R. D. Andream Łukomski Canonicum Cracoviensem, ad R. D. Martinum Kłocinski[1]), Praepositum Corporis Christi. Litteras praeterea ad R. D. Joannem Zerzinski, Canonicum et Officialem Cracoviensem, quibus mandabat, ut praedictam inhibitionem et excommunicationem promulgaret. Quod si id facere detrectaret, ut id R. D. Lukomski nomine Episcopi praestaret. Nuncius etiam Apostolicus, qui sub id tempus ad Episcopum excurrerat, significaverat nostris, invenisse se optime dispositum Episcopum ratione nostri negocii. Hac etiam die, ex variorum litteris Torunio ac Varsavia datis, cognitum est praedictum Responsionis famosum libellum Torunii impressum, commorante uno ex Academicis in Monasterio PP. Dominicanorum, qui typo attendebat; eiusdem libelli mille exemplaria impressa; Georgium Nowodworski aulicum Regium, 500 exemplaria in aula Dⁱ Wladislawski, clausis per duas noctes com- 12. Variae litterae Episcopi in nostro negocio cum excommonicatione ad varios. Torunio et Varsavia significatur de loco impressionis libelli famosi, de numero exemplarium, de Nowodworski etc.

[1]) Kloczyński erat primo scriptum et tunc in Kłociński emendatum est.

pactoribus, ut compingerentur, procurasse Varsaviae. Eundem
dworski, cum eius factum per compactores, quibus ita ut pa
non solveret, vulgatum esset, citatum a Marsalco[1]) iussu Reg
Haec omnia iam etiam perspecta habuit Episcopus, unde cha
ad P. Szembek ex litteris Castellani Cracoviensis miserat, i
bus et Responsionis libellum famosum approbabat et citationem

Commisariis dantur litterae Episcopi.

tra Nowodworski datam, vehementer improbabat. Unde etiam
signa dabat Episcopus cuiusdam, ut ita dicam, titubationis i
nostro negocio, ob defensores libelli famosi ita potentes. Re
litterae Episcopi Cracoviensis per P. Fridericum Szembek et
colaum Lancicium tribus Commissariis nostri negocii, 26ª huiu
sis, nempe Abbati Tinecensi Stanislao Lubinski, Andreae Lub
et Martino Kłocynski (sic). Omnes suam operam singulariter obtu
sed potissimum Praepositus Corporis Christi, qui rem adeo a
gravissime ferens, magis compatiendum censebat autoribus eius
Societati innocenti.

Electus Rector Jacobus Naiman.

Eadem die electus est ab Academia Rector Jacobus N
iuxta vaticinia multorum Academicorum, qui asserebant, eu
debere ob conatus Societatis impediendos.

13. Damnatur ab Episcopo Posnaniensi liber Responsionis.

Insuper eadem die prodiit in Maiori Polonia impressa pro
Andreae de Bnin Opalinski, Episcopi Posnaniensis, ratione libel
ponsionis, in qua post declarationem, qua ostenditur praedictum
famosum esse, interdicitur sub poena excommunicationis ipso
incurrenda et sub aliis censuris lectio, impressio, detentio, ve
ligatio eius et aliorum similia. Sparsus iam erat liber iste per
rem Poloniam, ideoque ire obviam voluit Episcopus Posnanien
modo, quo potuit, tot malis, quae libri famosi secum adferre s

Publicatur prohibitio Cracoviae bibliopolis et typographis.

Facta etiam Cracoviae intimatio prohibitionis bibliopolis
pographis [facta], applaudente Vicario Episcopi, Joanne Zer
quod utrique parti id prohibitum fuisset.

Eleaemosyna Aprilis.

Eleaemosynae per mensem Aprilem perceptae in pecunia sum
fl. 644. A Dº Abrahamo Ronenbergo, post mortem fratris, fl. 200. A R

[1]) Nescio quem in mente haberet Wielewicki marsalcum, erat en
salcus curiae regiae Luca Opalinski, supremi marsalci regni munere fu
autem Nicolaus Wolski. Ex sequenti autem nr. 17 ad eundem annum pa
scalum regni Lucam Opalinski in mente habuisse.

[2]) Impressa est haec epistola pastoralis Posnaniae, in officina
Rossowski a. D. 1623, data autem in curia episcopali Ciążymensi, die v
sexta mensis aprilis, eiusdem anni. Exemplar ornatissimum, arma Lo
fronte habens, annexum est nostro Diario inter fol. 634 et 635 archaety

scopo Chelmensi Mathia Lubinski loco ordinariae, quam dare solebat in rebus, fl. 200. Ratione horti et ratione domus a Do Gutteter fl. 82. Pro primitiis a parente Pis Rubinkowski fl. 50. A Virginibus pro piscibus mendicantibus fl. 23. A Rmo Suffraganeo Cracoviensi fl. 14. A Da Pipanowa fl. 12. A R. D. Lukomski fl. 10. Ab aliis reliqui. Res submissae et praecipue frumenta ab Abbate Tinecensi quasi 60 fl. constabant, et carnes a variis quasi aliis 60 et alia minutiora aestimata sunt fl. 159.

Rex damnat librum Responsionis.

Rex Serenissimus Sigismundus IIIus postquam cognovisset editum et sparsum librum Responsionis contra nos, statim eundem authoritate sua Regia damnavit et eundem ubicunque inveniretur exurere iussit, datis ea de re litteris 3a Maii Varsaviae, ubi etiam brevi post executio huius decreti facta, carnifice in foro eundem librum urente.

Idem facit Doctor Woienski.

Eadem die, dum casu P. Fridericus Szembek in Doctorem Woienski (sic) Vicecancellarium Academiae incidisset et de praedicto libro collocutus fuisset, clare respondit, se eundem occasionaliter tantum vidisse et vix unam chartam legisse, eo quod scrupulum haberet amplius legendi optareque se vehementer, ut autor eius inquiratur et tanta malitia puniatur. Addiderat etiam, in epistola Golenii manum et sigillum Academiae omnino ficta esse eumque, qui finxit, ut similiter inquiratur, valde se desiderare.

Convocatio Universitatis differtur.

Monuerant RR. DD. Comisarii Golenium (quia electus Jacobus Naiman in Rectorem nondum erat confirmatus), ut convocaret Universitatem, 4a huius mensis, sicuti circa finem superioris mensis pollicitus erat, sed quia una pars Academiae ei convocationi non assenserat, ideo res ad sequentem diem post festum S. Stanislai, seu ad 9um Maii, dilata erat.

Exhortatio Pis Szembek falso traducitur.

Interim 6a eiusdem mensis exhortationem Pis Friderici Szembek (quam habuit in Congregatione Bmae Virginis Assumptae ad studiosos, praesente Do Nicolao Wolski, Supremo Regni Marsalco, supra illa verba: Pax vobis, nolite timere, in qua ostendit, pacem Dei a pace mundi esse diversam et persecutiones calumniasque non turbari pacem piorum) quidam M. Wilczek scriptam et auctam mirabiliter traduxit et ad Academicos detulit, a quibus varie eventilabatur. Imo sparsum erat, curare Academicos, ut concionatores contra eam publice agerent. Sed nihil erat factum. Carmelita tantum, ad aedem Bmae Virginis in arenis, aliquid dixerat mystice contra librum R. D. Zakrzewski Proca dictum.

Unus Dominicanus non Sacerdos tecte contra

Et Dominicanus iuvenis non Sacerdos, Dominica 2a post Pascha, in sacello Rosarii exhortabatur latine Academicos, ne parcerent sumptibus et caverent,

nos agens, a suis punitur. ne lupi in vestitu ovium Academiam demoliantur. Ea de re P. Fr derico expostulante cum R. P. Chrysostomo et R. P. Nicolao Mosc censi Doctoribus, indagarunt veritatem praedicti Patres et iuvene illum puniverunt.

14. Veniunt Commissarii ad Universitatem. Post meridiem, 9ª huius mensis, convenit Universitas loco soli to ad maius Collegium et significavit DDⁱⁱˢ Commisariis, quod eo expectaret. Veniunt illi, ferentes secum tum litteras Episcopi ad Aca demiam, tum exemplar famosi libelli, titulo Responsionis insigniti, e honorifice accepti, praesidente Golenio antiquo Rectore, nondum con firmato Naimano, hinc et inde penes Rectorem consederunt. Abba ergo Tinecensis Stanislaus Lubinski, primus ex Commissariis, ho Proponunt Universitati. Universitati proposuit. Inprimis dixit, se mirari tantam tarditate Universitatis in suo coetu cogendo, quem Commisarii Episcopi pri 1um dem requisiverant et quem in gratiam Episcopi sui Cancellarii pri dem convocare expediens erat. Deinde se cum aliis ideo missum, u 2um intelligerent, an Academia infamia scripta et scandalosa contra So cietatem Jesu, non sine magno scandalo, pro suo partu agnosceret vel approbaret, vel autores illorum inter suos sciret, ut videlicet ha re intellecta Episcopus, pro ratione muneris sui, procederet ad elimi nandas tales pestes modis debitis. Haec dicens simul litteras Epi scopi ad Rectorem Academiae et reliquos Academicos dedit, quarum tenorem vide in libello: Gratis contra discursum ficti parochi edit 3um fol. 263. Addidit praeterea R. D. Lubinski, se ideo cum aliis Conco missariis venisse, ut authoritate Episcopali sub anathemate lata sententiae prohiberet, ut et prohibet, omnia scripta in futurum i favorem partis utriusque et insuper disseminationem etiam alibi im 4um pressorum. Denique adiecit, se cum R. D. Lukomski et R. D. Klo cinski non solum autoritate Ordinarii, sed etiam Apostolica (Nuncius enim Apostolicus Joannes Baptista Lancellotus suam etiam illis Com missionem in eodem negocio miserat) Comissarios esse constituto ad inquirendum, tum litterarum Golenii ad Comitiola scriptarum, tum libri Responsionis autorem, et se suo tempore iuxta iuris termino processuros.

Lectae litterae Episcopi publice. Postquam Abbas finem fecisset, coeperunt inter sese Academic in dubium vocare, an praesentibus Commissariis legendae essent Epi scopi litterae nec ne: affirmantibus aliis, negantibus aliis. Conclusum tandem affirmative et litterae lectae sunt per M. Gorski Collegam Minorem omnibusque efficaces sunt visae. Ad ea vero, quae Rᵐᵘˢ D

15. Respondet Golenius ad aliqua nempe: Ad 2um

bas dixerat, respondere volens Ds Golenius, tacito primo puncto, secundum nomine Academiae dixit, se libenter responsuros ad aesita, sed simul petere tempus ad deliberandum et simul exemar impressum Responsionis, ut iis relinqueretur, eo quod ex illis lurimi essent, qui illud non vidissent. Ad haec Ds Abbas: Det mum D. Krupka Canonicus (aderat enim praesens), ut tot aliis dat. Titubans Krupka respondit, se illud restituisse iam ei, cuius erat. eliquit ergo eis Ds Abbas exemplar, quot tulerat eo pacto, ut illi stitueretur. Ad 3um punctum respondit deinde Golinius, optime fa-

Ad 3um

um, quod prohibitio data sit pro parte utraque. Ad 4um punctum cuti ad 1um hihil omnino dixit. Cum quidam ex Academicis postea xisset, dum variorum scriptorum, quae sub hoc tempus prodierant ommissarii facerent mentionem: Utinam nulla scripta prodiissent, spondit D. Abbas, Academicos dedisse omnium causam per litte-s Golenianas. Replicantibus illis, quod Patrum Societatis Reprotetio dederit causam, subiecit Abbas: De Reprotestatione iuridice cta vix unus e mille scivisset et ego nunquam de illa scivissem, vos eam typis non vulgassetis et commentariis non illustrassetis. que ita hoc primum colloquium Commissariorum cum Universitate it expeditum.

Ad reliqua silet. Librorum scriptorum famosorum causam in nostros reiiciunt Academici, sed refutantur ab Abbate.

Eadem 9a die huius mensis mortuus est Spectabilis Ds Adamus Nagot, nsularis, octoginta aliquot annorum senex, Sacramentis omnibus munitus resque suis optime dispositis, magno relicto sui desiderio. Is nostris, Cracoviam ientibus, inter primos adhaeserat et reliqua tota sua vita singulari affectu cietatem coluit eiusque fuit propugnator, promotor et benefactor constantissis. Sicut autem fuit pietatis, ita et communis boni studiosissimus, unde nonlli eum Ordinis Senatorii pupillam vocabant.

Mors Dni Adami Nagot.

Jacobus Naiman, qui 26a mensis superioris in Rectorem Acamiae electus erat, 11a primum huius mensis confirmationem suae ctionis accepit, mirantibus multis, quibus perspectum erat, quod et autor famosi Responsionis libri contra nos editi. Quomodo im conveniebat eum esse Rectorem Academiae, qui et ante Cathem contra nos et iam virulentam Responsionem et postea non ucos famosos libros scripsit, ut suis locis patebit.

Naiman Confirmatus Rector.

Venit R. P. Provincialis Georgius Tyszkiewicz cum P. Henrico Picherto altero socio, 14a istius mensis, Cracoviam et apud S. Barbaram mansit, ad am, qua die contulerat se ad domum probationis, quam visitabat.

Venit Cracoviam R. P. Provincialis.

D[i] Danielis Zaglic mors.

Mortuus, 15[a] huius, D[s] Daniel Zaglic, altioris ordinis Scabinus, consuetis Sacramentis ad mortem sese postquam diligenter comparasset, nostrorum usus opera. Sub initium adventus nostri Cracoviensis tenere Societatam adamaverat eumque affectum ad mortem usque constanter retinuit. Homo erat simplex et rectus et ob iucundos mores omnibus carissimus. Dum P. Stanislaus Rozrazewski Residentiae S. Barbarae curam ageret, in exstruenda turricula templi et plumbo tegenda quomodo opera usus fuerit D[i] Zaglic, fecimus mentionem anno Domini 1588, n. 33.

16. Academici dum responsum differunt.

Monuerant Commissarii Jacobum Naiman, Rectorem iam confirmatum, aliquoties, ut iis quae proposuerant satisfaceret, sed illo varias moras praetedente et ad 16[am] huius rem differente et ipsa 16[a] nullum responsum dante, concluserunt Commissarii procedendum esse

Citantur a Commissariis.

inprimis ad autorem litterarum Golenii inquirendum. Citati ergo nomine Commissariorum omnes Collegae Maiores, Minores, Juristae, Seniores Bursae Juristarum, Pauperum, Hierusalem, 17[a] huius mensis, hora 7[a] antemeridiana, pro sequenti die; locus illis assignatus aula in platea Canonicorum, in qua D[s] Abbas tunc morabatur. Convenerunt sequenti die, quos congregatos ita allocutus est D. Abbas: Quia hactenus nullum responsum dedistis et nullam dilationis causam ostendistis (quod utrumque a contemptu Episcopi et Commissariorum difficile est excusare), ideo non expectato vestro responso, accedendum nobis erat ad id, quod est nobis per Commissionem demandatum et inprimis ad inquirendum autorem litterarum Golenii. Respondit nomine Academicorum Albertus Bolkowski Procurator: DD[os] Academicos non comparere iam ut citatos, sed ut conferre de his volentes cum DD. Commissariis, eo quod non agnoscant illorum iuris dictionem et protestentur contra eandem; quia iurisdictionis defectu iudicium esse non potest et iudicium non fit sine actore, qui hic non est. Ostendit R. D. Kłociński, inquisitiones sine iudicio fieri per veram iurisdictionem et id fusius explicavit. Impatiens eius explicatione Jacobus Naiman, in illa verba prorupit: Non est me necesse docere, scit hoc et Paweł Pasnik na grocki ulicy. Prosiemy, abyście w. m. pomnieli, ze suxistis ubera matris huius etc. Indigne ferens id D[s] Abbas, monuit Naimanum, abstineret ab eiusmodi comparationibus ac terminis, quae hic non habent locum, etiamsi forte in aliis cathedris iis pro libitu utatur. Se suosque socios non moveri ulla re alia, nisi aequitate et iussa sui Superioris Episcopi velle exequi. Itaque respondeant ommissis altercationibus, quibus videntur approbare litteras, eorum Rectoris nomine scriptas, cum optare debeant exui

Academici non agnoscunt iurisdictionem Commissariorum.

Dum ostenditur iurisdictio, Naiman furibunda verba profert.

Reprehenditur ab Abbate.

quamprimum veste, qua induti sunt, famae malae. Responderunt tunc Academici rogantes DD^os^ Commissarios, ut abstineant ab ulteriori processu, quousque veniat responsum ab Episcopo, ad quem se statim missuros aiebant cum informatione et responsione ad quaesita. Sed dictum illis, satis per 9 dies eos temporis habuisse ad informandum Episcopum, ideo progressuros Commissarios ultra. Instabant nihilominus Academici petentes dilationem in diem sequentem et dari in scripto copiam commissionum. Concessum id illis. Et tunc etiam ab uno ex Commissariis ostensae litterae originales ad Comitiola Golenii, sed negarunt uno ore tam manum Golenii, quam sigillum Academiae. Hanc ostensionem non laudabant alii, quia nondum res iudicabatur et ex ea magis contra nostros coeperunt insolescere Academici. Venerunt sequenti die ad DD^os^ Commissarios Naiman Rector, Golenius Canonicus cum aliis duobus et exceperunt forum exceptionisque in scripto obtulerunt aliquot causas, nempe privilegia varia, dubiam iurisdictionem etc. Miserunt praeterea eodem die Doctorem Krosner Iuristam et Professorem ad Episcopum. Commissarii similiter, 20^a^ huius, de omnibus significarunt Episcopo, potissimum de exceptione et informatione ad ulteriora. Quibus omnibus cognitis, Episcopus multum ex suo fervore remisit, ut postea patebit, et dilationem ad 13^am^ Junii Academicis permisit.

Rogant Academici dilationem ad informandum Episcopum.

Conceditur illis. Negabant litteras Golenii.

Excipiunt forum Academici.

Circa 21^am^ huius mensis coepit spargi quoddam scriptum contra nostros Cracoviae, cuiusdam Georgii Nowodworski, ob famosum libellum Responsionis contra nostros a Naimano scriptum et Torunii impressum, ut antea diximus, Varsaviae disseminatum. Quo accepto et lecto coram nobilitate Georgius Dux Zbarascensis, Castellanus Cracoviensis, maximum nobis apud eam odium conflare conabatur. Sed de hoc Nowodworscii negocio breviter rem, ut erat, attingamus.

17. Scriptum Nowodworscii spargitur in odium nostri.

Impressi Toruniae praedicti libelli famosi sexcenta exemplaria praedictus Nowodworski, vel ut alii scribebant quingenta, acquisivit et a compactoribus violenter detentis aliquot diebus ac noctibus in aula Ladislawski, ut compingerentur effecit, compactosque per aulam Regiam et per Civitatem Varsaviensem spargere coepit. Lectis venenatissimis contumeliis, sicut improbi nobis insultare, ita amici nostri nobis compati conviciaque contra nos acerbissime ferre coeperunt. Ipse etiam Serenissimus Rex, rei indignitate commotus, Supremo Regni Marsalco Lucae Opalenski mandat, ut litem Nowodworscio intendat ob sparsos famosos libellos eumque convictum pro merito pu-

Nowodworski compactos libellos famosos contra nos spargit.

Jussu Regis citatur a Marsalco.

niat. Facit quod iniuctum erat Marsalcus et Nowodworscium legitime ad suum iudicium accersit. Sed vix dato iudicii initio, ob quaedam urgentia negocia discedente Varsavia Marsalco, Venceslaus a Lesno Lesczynski, Vice-Cancellarius Regni et tunc Marsalci officia peragens, coeptum iudicium prosequitur ac in convictum Nowodworscium, de tot compactis famosis libellis (nam ipsi compactores violenter detenti rem, quam volebat secretam, promulgarant ac testimonium contra eum protulerant) et de iisdem distributis, eam fert sententiam, ut statim trium mensium carcerem sustineat, sub poena ablegationis ab aula Regia, et finito carcere, a nostris veniam supplici-ter petat, certa verborum forma sibi praescripta. Declaravit Vice-Cancellarius in eodem decreto, librum Responsionis esse famosum et multa in laudem Societatis addidit. Praeter hoc decretum Rex Serenissimus novum suum addidit illudque in acta Castrensia et civilia inserere iussit, quo' et Marsalci decretum confirmat et plurima in laudem Societatis congerit et librum praedictum per praeconem, quod famosus sit, denunciare ac publice flammis in civitatibus regiis eundem absumere imperat omnique eius usu penitus interdicit. Facta statim Varsaviae decreti executio. In quatuor partibus fori praeco, elata voce librum hunc ostendens, famosum esse declaratum ac in Societatem iniuriosissime scriptum, praescripta verborum forma proclamabat, ad quamlibet proclamationem campana praetorii (qua iis, qui ad supplicium educuntur, signum dari solet) insonante. Praeco post in eodem foro librum praedictum carnifici in manus tradidit, quem ille palo, iam antea infixo et lignis circumdato, affigit et affixum exurit. Nowodworski etiam carcerem subierat tresque menses in eo duraverat, quia a nostris nunquam petere voluit, ut ab eo liberaretur, vel ut tempus eiusdem carceris contraheretur. Imposito fine carceri, a nostris qui Varsaviae erant veniam petiit. Post haec omnia scriptum edidit quoddam, cuius initio fecimus mentionem et quod nomine: Pamięc inscripsit, in quo nostrorum acerba dicta contra se, vel ut ille vocat fulmina refert, quae an sint vera ille viderit, nam ea tunc temporis dicta, cum a nostris veniam peteret, vix est credibile. Deinde variis ex capitibus ostendit, se iniuste iudicatum nec convictum, nam nostri eum in re criminali non poterant convincere. Ille etiam non criminaliter, sed civiliter erat citatus, ut nonnulli referebant. Quidquid tandem factum sit, apparuit postea, totum cum eo processum fuisse legittimum, nam et in Comitiolis

A Vice-Cancellario Regni Marsalco absente iudicatur.

Ad carcerem trium mensium damnatur.

Regis decretum de libello Responsionis famoso exurendo.

Fit eius rei executio Varsaviae.

18. Nowodworski carcerem subit et a nostris veniam petit.

Scriptum contra nos acerbum spargit.

istrictuum et in Generalibus Regni Comitiis altum de eo erat silen-
um, quod a nobilitate etiam ob minimam iniuriam apud nos ser-
ari non solet.

Professio Pis Brzechffa.

P. Stanislaus Brzechffa in templo S. Barbarae, celebrante P. Georgio Ty-
zkiewicz, Professionem 4 Votorum fecit, 28a huius mensis, sed in S. Stephano,
ia tunc ibi concionatorem agebat, prandium sumpsit, quo etiam cum R. P.
rovinciali multi ex domo S. Barbarae erant invitati.

Eleaemosyna Maii.

Percepta Maii pecuniaria erat fl. 479, nempe legati 300i fl. a piae memo-
ae Episcopo Cuiaviensi Paulo Wolucki. Ab Episcopo Premisliensi Joanne Wę-
k fl. 60. A Do Petricovio fl. 31. A Da Anna Krowczyna hortulana fl. 11. A Da
wiecimska fl. 10. A Monialibus S. Andreae fl. 20 et reliqui ab aliis. Res sub-
issae, ut: vacccae sex a Da Komorowska et ligna et ab aliis butyrum, casei,
ces aliaque minutiora constiterunt fl. 113.

19. Consultores Provinciae.

Venerunt 1a Junii P. Matthaeus Bembus Posnania et P. Andreas Gutte-
r Calissio Cracoviam ad S. Barbaram, ut tanquam Consultores Provinciae cum
iis, qui erant Cracoviae, praesente R. P. Provinciali, de rebus Provinciae va-
is agerent, quod et fecerunt, manentes Cracoviae ad 15am eiusdem mensis,
a redierant ad Collegia, ex quibus venerant.

Concludunt cum P. Provinciali de Theologicis lectionibus apud S. Petrum inchoandis pro nostris.

Migravit R. P. Provincialis ex domo S. Stephani ad S. Barba-
m 3a huius mensis et praesentibus P. Joanne Wielewicki Praepo-
to Domus, P. Nicolao Lancicio S. Petri Superiore, P. Mathiae Bembo
osnaniensis Collegii Rectore et P. Andrea Gutteter Calissiensi ac
Henrico Picherto, propositum ab illo est, quid tandem agendum
rca scholas S. Petri, et post varia utrinque dicta conclusum est,
c stantibus rebus, ut privatim daretur initium lectionibus Theolo-
cis pro solis nostris, eaque de re ut significaretur Episcopo Cra-
viensi. Consequentibus etiam diebus variae de rebus Provinciae
onsultationes peragebantur.

Inquisitionem Academici facientes

Ursit iterum Episcopus Academicos de autoribus indagandis
ellorum famosorum et litterarum Golenii. Quare ostendentes, se
lle satisfacere voluntati Episcopi, 8a huius mensis solemnem inqui-
ionem inter suos decreverunt, imo et ad nostros apud S. Petrum
apud S. Barbaram manentes quendam M. Fryionski Praepositum
ollegii Minoris cum notario publico, qui citationem per modum in-
otescentiae, qua omnes, ad quos hoc negocium spectat, citabantur
l audienda iuramenta et depositiones testium, nobis darent, ut mo-
s est in citatione partis actoreae. Cum autem domi non fuissent
venti ulli nostrorum Superiorum, venit praedictus Magister ad hor-
um nostrum et evocato ad se P. Friderico Szembeco, offerebat illi

Mittunt ad nos scriptum innotescentiae.

Sed illud a nostro reiicitur,

scriptum innotescentiae et protestabatur coram notario, se illud nobis tradere. P. Szembek coram eodem notario reprotestabatur et Superiores nostros domi non esse et neminem nostrum illud scriptum acceptare. Cumque illud legere vellet, iterum protestatus est, se illud nolle audire. Deinde in area illud deponere volenti, tertio protestatus est, iniuriam ab illo fieri, loco exempto impertinentium scriptorum depositione. Adiecit tunc Magister, contentæ in hoc scripto ad charitatem dirigi, ne ob nostram causam Academia turbetur et crastina die propter nostros inquisitionem est factura, aequum esse, ut in ea nostri compareant notitia habita. Ad haec iterum protestatus

Ne nostri viderentur esse actores.

est P. Szembek, nostros non esse partem, ut aiunt, actoream eamque nostris affingi non posse, sed Episcopum, instante Rege, uti defensores innocentiae et aequitatis custodes, officio suo fungi. Atque sic expeditus ille Magister. Ideo vero tam fortiter P. Szembek scriptum praedictum reiiciebat, quia ex Jurisperitis intellexerat, Academicos vehementer optare ac urgere, ut nostri essent actores in hoc negocio, utque nos, si ita eos non convicissemus, sicut illis videtur, variis litibus vexare possent.

20. Instituitur Colloquium inter Rectorem Academiae et unum Doctorem et inter duos nostros apud D^m^ Suffraganeum,

Scripserat Episcopus Cracoviensis ad R^m^ D^m^ Thomam Oborski Suffraganeum, ut tentaret aliquos modos, quibus nostros cum Academicis reconciliare posset. Contulit ea de re praedictus Suffraganeus cum P. Provinciali et 11^a^ istius mensis ad colloquium ex parte Academiae ipsum Rectorem Naimanowicz cum uno Doctore, ex parte vero nostra P. Matthaeum Bembum cum P. Henrico Picherto invitavit. Post varia utrinque dicta, quae circa illud versabantur, quod DD. Academici non habeant tale privilegium, ut soli Cracoviae doceant (nam P. Bembus, uti annotavimus anno Dni 1616, n. 9, iussu Regis revidebat omnia Academicorum privilegia eaque habuit perspectissima), ostenderat D. Jacobus Naiman Rector modum reconci-

Sed nullo operae precio.

liatonis non malum feceratque spem pacificae compositionis. Verum cum eundem modum reliquis Academicis Rector exposuisset, postea reiectus ab illis est nullamque pacificam compositionem nobiscum tentandam concluserunt atque ita colloquii praedicti nullus erat effectus.

Commissionis non continuatae contra Academicos

Diximus 20^a^ superioris mensis Academicis dilationem termini ad 13^am^ huius fuisse concessam, sed ea adveniente, nihil omnino fuit, Episcopo videlicet negocium incoeptum relinquente. Varias causas mutati eius consilii non pauci assignabant. Sed potissima videbatur

Georgii Ducis Zbarascii Castellani Cracoviensis fervens pro Academicis epistola, qui inter caetera illud etiam adferebat, quod alia esset Parisiensis Academiae, alia vero Cracoviensis ratio. Quia enim in Galliis absolutum est dominium, ideo a Regibus illam Academiam reformari posse, Academiae autem Cracoviensis reformationem ad Rempublicam pertinere ac proinde, si eam Episcopus vellet reformare, se contra illum protestationem facturum. Vanissima omnino et falsissima hominis, qui sibi nimis sapiens videbatur, oratio, cum reformatio Academiarum in ordine ad docendum, ad statum spiritualem pertineat et cum Respublica Polona reformationem Academiae Cracoviensis semper ad spirituales reiiciebat. Idem Dux debachabatur vehementer contra Episcopum Posnaniensem, quod libellum famosum Responsionis damnasset, sicut et contra Regem, qui eundem librum publice iusserat exurere et Nowodworscium, eum disseminantem, poena supra exposita punire. Ex quibus tamen apparet, Ducem Zbarascium fuisse pridem conscium editionis famosi libelli, imo ab eo, antequam imprimeretur, multi referebant, fuisse revisum et correctum. Non postrema etiam illa mutati consilii causa ex perpetuo conatu Academicorum ac Praelatorum, nobis infensorum, quo contra nos eum incitare et nobis offensum reddere ac nostra omnia etiam minima vel nimium exaggerare, vel in pessimam partem explicare non cessabant. Maxime vero in hoc negocio omnem lapidem movebat Jacobus Naiman Rector Academiae. Hic enim quia praeclare sibi erat conscius, quod famosum libellum Responsionis scripsisset, totam suam industriam in id conferebat, ut in autorem adeo infamis libri non inquireretur, quod et perfecit.

1ª causa: Dux Zbarascensis,

Qui bene conscius erat famosorum libellorum.

2ª Conatus Academicorum et maxime Naimani.

Venerat Cracoviam quidam Dⁿ Sulowski, cui unus Academicus Smieszkowicz in Comitiolis Ravensis Palatinatus litteras Golinii ad Comitiola deferendas dederat, quas ille et acceperat et detulerat. Misit ergo R. P. Provincialis Superiorem Domus, 17ª huius mensis, ad eum petens, ut coram Notario publico fateri non recusaret, illas litteras se accepisse; profuisset enim id negocio nostro, si iuridice constaret. Sed Dⁿ Sulowski, ob certos respectus suos, nullo modo voluit huic petitioni satisfacere, asserens se coram quolibet fateri velle, quod litteras acceperit, sed non coram actis publicis, adiungens praeterea, se non ab ipso Smieszkowicz, sed ab eius puero praedictas litteras accepisse. Ostendebatur varie, nihil eum inde incommodi suscepturum, sed nihil profuit.

21. Dⁿ Sulowski, qui in Comitiolis acceperat a Smieszkowicz litterasGolinii, non voluit id asserere publice.

Festum B. Aloisii more consueto expeditum est. Utraeque Vesperae erant cantatae et Sacrum R. D. Kretkowski Erasmus Canonicus cecinit.

Ob Tartarorum irruptiones rediit Cracoviam R. P. Provincialis.

Discesserat Cracovia R. P. Provincialis 23ª istius mensis, sed post aliquot dies, ob Tartaros in districtus Samboriensem, Halicensem, Premisliensem, Jaroslaviensem irrumpentes ac per palatinatum Sendomiriensem in Silesiam, ut ferebatur, pergere contendentes praedasque hominum et aliarum rerum cum magna vastitate agentes, rediit Cracoviam, ultima huius mensis et nobiscum octo fere diebus mansit.

Laudatur in eo Academia.

Cur non inventi authores.

Prodiit Decretum Episcopi Cracoviensis Martini Szyskowski, 24ª huius mensis, quo damnavit librum famosum Responsionis latinum et alium polonicum Obzałowanie dictum eaque scripta esse famosa, conficta, impia, calumniosa declarat ac simul interdicit, ne vel illa, vel alia illis similia legantur, vendantur, typis mandentur sub poena excommunicationis ipso facto incurrenda. Promulgari etiam per templa idem decretum iussit, idque 2ª mensis sequentis factum est. Laudat insuper in hoc decreto Academiam Cracoviensem, quam inclytam et vere Deum timentem vocat, quod specialiter de libris praedictis requisita, non solum pro suo vel suorum partu non agnovit, sed etiam sibi invidiosos et periculosos esse scripsit etc. [1]). Atque ita Academicis datum testimonium, quod eos non scripserint, cum nimis certe constaret, ab iis scriptos esse. Sed sicut facile illis erat totum negare, ita etiam facile fuit in inquisitione, quam ipsimet faciebant, fucum facere. Scripserat Episcopus ad P. Szembek, ut ipsorum negatione essent contenti nostri et responsum erat simplici negatione nos non posse esse contentos, ne viam aperiamus ad innumeras calumnias, quae solis negativis dissolvantur autoresque illarum hoc modo semper poenas evadant. Sed non valuit haec ratio, sicut et aliae.

Eleaemosyna Junii.

Satis largam hoc mense Junio submisit Dominus pecuniariam eleaemosynam, quae ascendit ad fl. 896. A Dno Erasmo Dangiel 500 fl., quos nobis testamento legaverat, sed postea adhuc vivens nobis eos 12ª huius reddidit. A Dno Magno Oeconomo [2]) fl. 100. A variis collecti, qui sciri nolebant, fl 100. Ab

---

[1]) Exemplar huius decreti, dat. quarta mensis Junii 1623, insertum est archaetypo inter fol. 638 et 639. Impressum est folio maiori et incipit: »Cum luce meridiana clarius extet religiosum Ordinem Societatis Jesu in utroque orbe et praecipue in his vastis per septentrionem provinciis, ad gloriam Maiestatis Divinae, catholicae Ecclesiae utilitatem salutemque animarum promovendam plurimum studii operaeque conferre«. In fronte sunt imagines: s. Stanislai E. M. a sinistra, s. Venceslai M. a dextra et arma episcopi »Ostoja« in medio.

[2]) Stanislaus Witkowski.

piscopo Cracoviensi fl. 25. A R. P. Provinciali fl. 39. A Dº Nagoth fl. 10. A Virine Zasanska fl. 15. A Virgine Szydłowska fl. 10. A Dª Apollonia Trigedinowa fl. 10. A reliquis alii. Res datae fl. 28 aestimatae sunt.

22. Renovatio votorum.

Peracta Renovatio Votorum more consueto, 2ª Julii, Sacrum celebrante R. P. Provinciali in sacello domestico S. Barbarae. Qua etiam die, ut supra diximus, publicatum decretum Episcopi per templa, quo damnabantur libri famosi contra nos impressi, quos Academia pro suis non agnoscebat.

Peregrinatio Raciboriensium.

Ex tractu Raciboriensi Germani Catholici, peregrinatione Cracoviam susceptа, processionaliter cum suis coniugibus et liberis fere 200i, 6ª huius mensis venerunt Cracoviam, cum suo Custode Raciboriensi et omnes fere in nostro S. Barbarae templo confessi sunt sacraque Communione refecti, cum quibus ipse Custos, superpelliceo et stola ornatus, ad altare accedens eandem sacram Communionem sumpsit. Cumque ab eo causa facti huius quaereretur respondit, id ideo facio, ut adverterent meae oves, me tunc temporis, dum Missae sacrificium non perago, sub una specie sanctissimam Eucharistiam sumere et vanas haereticorum cavillationes, quibus contra unam speciem debachantur, non curare assuescant. Idem Custos sumpsit apud nos eadem die prandium.

Eorum Sacerdos cur cum iis communicavit.

Depositum redditum.

Discessit iterum R. P. Provincialis a nobis 7ª huius, cum antea de nonnullis consultationem habuisset. Depositum, quod Illustris Dª Cristina Grochowska, 6ª istius mensis, apud nos relinquerat, quinto post die, seu 11ª eiusdem mensis, a nobis repetiit eique fideliter redditum est.

Hospitum tractatio in horto quosdam offendit.

Excepti nonnulli cives in horto nostro, qui id tacite expetierant et qui ipsimet pro cibo ac potu nonnulla contulerant ad illud prandium et ad coenam, 13ª istius mensis. Quia vero Superior nonnullis domesticis ea de re nihil dixerat, volens ut id non omnibus innotesceret, offensi quidam eo, quod non fuissent ad praedictos hospites invitati, pessimam in partem id acceperunt et Superiorem varie traduxerant, tum apud R. P. Nostrum, tum alibi.

Mors Gregorii XV.

Moritur 15ª istius mensis Gregorius XVus Pontifex Maximus, cum multis aliis nominibus tum potissimum canonizatione Beati Patris Ignatii et B. Francisci Xaverii de Societate optime meritus. Quae de vita et actis eius hic scribi possent, aliunde sunt petenda.

23. Nuncius Apostolicus Lancellotus damnat libros contra nos scriptos.

Postquam ab Episcopo Cracoviensi et a Posnaniensi, ac simul tum a Rege Serenissimo, tum a Vice-Cancellario Regni damnati fuissent libri contra nos hoc anno scripti et maxime liber Responsionis Calimani, prodiit insuper, 20ª huius mensis, Varsaviae damnatio eorundem librorum Joannis Baptistae Lancelloti, Episcopi Nolani et Apostolici ad Regnum Poloniae Ducatumque Lituaniae, cum facultatibus Legati a latere, Nuntii. Quae damnatio impressa Cracoviae, ad plurima loca transmissa fuit tanquam ea, quae omnium episcopatuum in Regno Poloniae et M. Ducatu Lituaniae existentium dioeceses concernebat et obligabat.

Ducissa Jaroslaviensis, declinans Tartaros, venit Cracoviam.

Venit Cracoviam Illma Ducissa Ostrogiae Jaroslaviensis Anna de berk, a tot annis totius huius Provinciae Benefactrix, 21^a^ istius mensis, postea ad arcem Wisnicensem se conferret, ne perpetuis sollicitudinibus in propugnanda arce et Civitate Jaroslaviensi contra Tartaros sustinebat bum sibi accerseret. Venerant cum ea duo ex nostris, P. Christophorus A et P. Hermolaus Buchowski.

Depositum R. D. Petri Chrząstowski.

Eadem die multis precibus effecit apud nos R. D. Petrus Chrząst Canonicus Luceoriensis, ut eius depositum 148 aureorum cum sacculo m Moschoviticae Domi nostrae maneret. Impetraverat et illud, ut Superior daret illi recognitionem, sed hac conditione, ut non ei reddatur depositu reddat recognitionem.

Pueri in Sacristia non servandi.

Prodiit Ordinatio Admodum R. P^ris^ Nostri Romae, 22^a^ huius, de externis in Sacristia nostrorum non servandis, quae per totam hanc Provi statim est ad loca nostrorum missa.

Processus pro variis Orationibus.

Publicati processus pro tota dioeces istius mensis, quibus iniungebatur, tum 40 horarum, tum diurnae et quoti

Oratio 40 horarum in nostro templo.

in variis templis orationes, pro maximis Regni necessitatibus et pro pest tenda. Instituta supplicatio in templo nostro 40 horarum, pro 30^a^ et 31^a^ mensis, ad quam non solum ingruentia pericula, sed ipsius etiam S. festum stimulum addebat. Et quidem 30^a^ die, quae in diem Dominicam i rat, concionatus est R. D. Andreas Lukomski, cum insigni Societatis co

Festum S. P^ris^.

datione. Ad festum vero Sancti Patris Ignatii Illma Ducissa Jaroslaviensis, nes Wężyk Episcopus Premisliensis, Stanislaus Lubinski Abbas Tinecer Nominatus Luceoriensis, Thomas Oborski Suffraganeus Cracoviensis et Praelati ac nobiles convenerant. Utrasque vesperas et summum Sacrum

P. Angelus nolens offendit Academicos.

R^mus^ D^s^ Oborski, conclusionemque Orationis fecit. Concionatus in festo dicto P. Christophorus Angelus, sed nolens impegit in magnam offensam demicorum, ob quam sequenti mense maximae turbae contra eum et ali stros excitatae, ut suo loco patebit.

Eleaemosyna Julii.

Eleaemosyna huius mensis erat in pecunia fl. 68. A Ducissa Jarosla fl. 10. A D^o^ Rab Consulari fl. 13. A Virgine Szydłowska fl. 10. A R^mo^ D fraganeo fl. 10. Ab aliis reliqui. Carnes, butyrum, casei, crematum, vinu nes, aromata, indusia aestimata sunt fl. 51.

24.

Cur captabant occasionem nostros vexandi Academici.

Senserant Academici Cracovienses non mediocriter, tot s contra nostros edita fuisse damnata tam a spirituali quam a s lari Magistratu, eoque praecipuo. Licet enim pro suis ea non scebant, quia tamen passim notum erat a quibusdam eorum cta, ideo damnationem contra se directam arbitrabantur. Ha causam in omnem occasionem nostros calumniandi et si posse lionem nobis reddendi, intendebant eamque tali modo inveneru

Verba P^is^ Angeli pro concione

concione de S. Patre Nostro habita P. Christophorus Angelus, ctans varia S. P^ris^ in Rempublicam Christianam promerita ob

ia litterarum promota, haec fere verba addiderat: Si ita res se abet, quorsum tot contradictiones pasquini, lapidum et luti in tem-la ipsa proiectiones, quae vix inter ethnicos et haereticos nobis ontigissent? Filii matris meae pugnaverunt contra me. Si sumus nius Matris et Ecclesiae filii, quorsum eiusmodi dissidia? Assidebamus nobis invicem in hac celebri Academia, ex qua multi, qui am sunt apud nos, prodierant; nostri etiam multi in ea litteris operam dederunt. Quorsum ergo contentiones? Sed sicut quondam Christus apparens nostris dicebat: Ero vobis propitius Romae, licet ot persecutiones essent Romae futurae, ita speramus nobis futurum ropitium Cracoviae, licet tantae sint persecutiones. Haec verba avidissime arripuit Jacobus Naiman, Academiae Rector, cum reliquis Academicis et ea tanquam contumeliosa, diffamatoria, scandalum idferentia, Joanni Zerzinski Officiali ac Vicario Generali, hosti etiam nostro capitali, deferunt ab eoque citationem extraordinariam et, ut vocant, peremptoriam, unam pro tribus, contra Superiorem S. Barbarae et contra P. Christophorum Angelum obtinent ac statim, 1ª Augusti, per quendam sacerdotem, nomine Rectoris et totius Universitatis, in manus praedicti Superioris tradunt. Accepta citatione Superior facile coniecit, Academicos, advertentes ad Episcopum Cracoviensem (qui quinque dierum itinere Cracovia aberat) nos statim recursum habere non posse, omnia possibilia tentaturos, omnem movit lapidem, ut res pacifice transigeretur. Itaque et R^mum D. Thomam Oborski Suffraganeum et alios Praelatos, inter quos etiam unus fuit a Ducissa Jaroslaviensi missus, ad Rectorem misit, qui peterent et suaderent pacificam transactionem, sed apud obduratum animum Naimani et contra nos exacerbatum, nihil penitus effectum. Sequenti ergo die res ad iudicium devoluta, in quo mandatum procuratorium manuale, seu privatim factum (nam tale sufficere nonnulli suaserant) a nostro externo procuratore oblatum, quo exemptos nos esse declarabamus et ad Nuncium Apostolicum appellabamus. Sed hoc reiectum est. Quia vero in praedicto mandato nomen tantum Superioris expresse erat positum, reliquorum autem tantum implicite, nec adiunctum nomen P^ris Christophori Angeli, ideo statim tale decretum latum, ut Superior quidem sequenti termino verificationem scripti a se mandati adhiberet, Pater vero Angelus, tanquam contumax, exommunicaretur. Petitum deinde et ab ipso Officiali et ab Academicis, tam er nostros quam per alios, ut ab intimatione et promulgatione ex-

Arripiunt Academici.

Et citationem apud Officialem procurant.

Pacificam transactionem non admittunt.

25. Devoluta re ad iudicium,

Reiicitur mandatum procuratorium.

Excommunicatur P. Angelus.

Adfertur intimatio excommunicationis.

communicationis aliquanto tempore abstinerent. Sed nihil obtentum. Allata ergo est intimatio excommunicationis ad S. Barbaram, 3ª huius mensis et reddita P. Angelo, triumphantibus Academicis ac nobis insultantibus.

Fit publicatio excommunicationis in templo SSmae Trinitatis.

In festo deinde S. Dominici, in templo SSmae Trinitatis, in quo tunc 40 horarum supplicatio peragebatar, praesente Ducissa Jaroslaviensi ac praecipuis Praelatis, copia excommunicationis data est Religioso S. Marci, qui tunc concionabatur, ab Academicis, ut publicaretur. Religiosus ille, sive casu sive perturbatione, loco excommunicationis absolutionem ab excommonicatione Pis Angeli promulgaverat iamque ex suggestu descendebat. Sed Academicis iratis ac minas Officialis intendentibus, excommunicationem clarius explicantibus, iterum rediit ad suggestum ac se dixit prius per errorem promulgasse absolutionem, modo vero iam se promulgare excommonicationem Pis Christophori Angeli. Audita hac excommonicatione, ingens in templo orta vociferatio contra Academicos et contra Officialem, in civitate deinde passim etiam nostri hostes tam atrocem furorem et adeo acceleratum processum contra nos factum improbarunt. Post promulgationem excommunicationis, eius copiam ad valvas templi supradicti affixerant Academici, sed a populo transeunte abrepta et lacerata fuit nec postea ullo alio templo vel publicata vel portis affixa fuit, licet utrumque Academici efficere constituerant. Discesserat interim P. Angelus Cracovia ad unum Domus probationis praedium, ne excommunicationem, licet iniustissimam, contemnere videretur.

Cum ingenti hominum vociferatione contra Academicos.

Copia excommunicationis affixa, lacerata a populo.

26.

Eligitur in Pontificatum Urbanus VIII.

Romae post mortem Gregorii XVmi, quae uti diximus 15ª mensis superioris contigit, electus est 6ª huius mensis in Pontificem Maximum Cardinalis Barberinus, cum 56m aetatis annum ageret et Urbanus VIIIus vocatus est, de quo varia apud eos, qui recenter Vitas Pontificum Supremorum perscripserunt, videre potes.

Bullam Canonizationis S. Ignatii Nostri statim signavit cum Cardinalibus.

Ab eodem Pontifice, in ipso eius Pontificatus initio, prodiit Bulla seu litterae decretales canonizationis S. Ignatii Loiolae Societatis Jesu Fundatoris. Nam licet ea ex typographia Camerae Apostolicae non prodierit nisi anno Dni 1626, tamen in fine eiusdem Bullae ita scribitur: Datum Romae apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicae 1623, octavo idus Augusti, Pontificatus nostri anno primo. Subscripsitque praedictae Bullae et ipse Pontifex et 28 Cardinales nominatim [1]). Unde colligi videtur manifeste istam Bullam ipsa die electio-

[1]) Exemplar huius Bullae insertum est archaetypo inter fol. 642 et 643, formate 4-o. Continet 8 folia, quorum primum ornatum est imagine s. Ignatii.

nis Pontificiae factam. Coniectura est, hanc Bullam sub Gregorio XV^mo, qui sanctum Patrem canonizavit, iam fuisse paratam et vel ob morbos eius fere perpetuos, vel ob numerum Cardinalium minus sufficientem, vel ob aliquam aliam causam non subscriptam. Itaque post electionem Pontificis, tanquam primam gratiam, aut a Ludovisio Cardinali nepote Gregorii XV^mi, qui in electione Pontificia magnas partes habebat, aut ab aliis etiam Cardinalibus impetratam subscriptionem a novo Pontifice. Statim enim post electionem Pontificis ab eodem variae primae gratiae solent postulari, maxime a Cardinalibus.

Dum se parat Superior domus ad Iudicium Officialis contra Academicos

Instabat 7^a huius mensis, in qua verificatio scripti a se mandati procuratorii Superiori Domus S. Barbarae facienda erat coram Officiali. Itaque ad eam se comparans, suasu peritorum, novum mandatum procuratorium publicum (nam in primo non deerant errores) procuravit. Et quia verificatio primo decreto indicta etiam privatim coram Notario Officialis fieri solet, tentabat eam sic expedire Superior, sed Notarius eam non admisit, dicens sibi nihil a parte contraria eiusmodi commissum. Iam ergo cum R. D. Andrea Lukomski Theologiae Doctore ibat Superior ad Officialis iudicium, dum ab Episcopo Cracoviensi (ad quem Ducissa Jaroslaviensis in nostro negocio ipso die latae excommonicationis duos velites miserat) adfertur illi fasciculus litterarum, in quibus et inhibitio huius processus aliarumque contra nos causarum et absolutio ab excommunicatione P^is Angeli et multa alia pro nobis continebantur. His visis R. D. Lukomski iussit redire domum Superiorem Domus S. Barbarae et ipse, accepta inhibitione ac absolutione ab excommunicatione, cum Procuratore eius venit ad locum iudicii, nullaque initio facta mentione inhibitionis, ut causa procederet, permisit. Advertentes abesse Superiorem Academici nec scripti verificationem ostendere, eum tanquam contumacem accusant et excommunicari petunt. Producit procurator novum mandatum procuratorium authenticum, sed illud statim reiiciunt. Tunc primum R. D. Lukomski ostendit Episcopi inhibitionem. Attoniti ad rem insperatam Academici ad Archiepiscopum Gnesnensem appellant eamque appellationem subscripsit Officialis. Ob inhibitionem tamen ab omni contra nos processu abstinet. Quia vero in praedicta inhibitione aliqua erant contra nostra privilegia, ideo noster Procurator contra ea protestationem fecit, in reliquis omnia suscipiens, eam tamen Officialis non suscepit. Et ita transactum hoc negocium.

27. Accipit ab Episcopo et inhibitionem pro Officiali et absolutionem ab excommunicatione P^is Angeli.

Quae per D^m Lukomski in iudicio ostensa. Ea lis est finita.

Depositum Abbatis-

Ad magnam instantiam Abbatissae Staniątkoviensis, nostrae Benefactricis, depositum eius monasterii in duabus cistis suscepimus, ob Tartarorum incursio-

sae Staniątkoviensis.

nes, quae huic districtui imminere putabantur. Cessante tamen periculo in Octobre post acceptum fuit et Staniątkos reportatum.

Ilzam profectus Superior domus

Post aliquot dies ab accepta inhibitione, nempe 10ª huius, absolutio ab excommunicatione P. Christophori Angeli in eodem templo SSmae Trinitatis, ab uno Sacerdote, in frequentia populi, promulgata est. Cognoverat Praepositus Domus P. Provincialem nostrum Ilzae apud Episcopum Cracoviensem infirmum decumbere, ideo ad eum, cum P. Andrea Vąchocio, excurrit et 10ª huius Ilzam venit ac inprimis tum ipsum Episcopum tum R. P. Provincialem de toto negocio nostro cum Academicis instruit.

Impetrat ab Episcopo concessionem citandi ad Nuncium Officialem et Academicos.

Sequenti deinde die petiimus ab Episcopo, ut tam R. D. Officialem quam DDos Academicos ad Nuncium Apostolicum, bona eius venia, citare possemus; id enim omnino esse necessarium etiam ipse R. P. Provincialis iudicaverat. Concessit tunc quidem id Episcopus liberalissime, sed postea nobis petentibus, ut eandem concessionem in scripto daret, valde aegre et cum multis disuasionibus eam dedit, de quibus omnibus tam Illmo Nuncio quam P. Gregorio Cislak, tanquam Generali Polonicae et Lituanicae Provinciae Syndico, perscriptum erat.

28.

In templo S. Mathiae Votum Castitatis Vidualis facit Da Ligęzina.

Mfca Da Ligęzina, soror R. D. Kretkowski Canonici Cracoviensis, quam non ita pridem quidam perditus rapere voluerat, permittente Episcopo, 15ª huius mensis, in templo S. Mathiae votum castitatis vidualis perpetuum publice fecit, deducentibus eam ad altare Ducissa Jaroslaviensi et Castellana Voinicensi Da Lubomierska, concionem habente, huic actui accomodatissimam, R. D. Andrea Lukomski, Canonico Cracoviensi. Eadem die lautissime tractavit omnes nostros R. D. Kretkowski in Domo Probationis et plurimos alios hospites.

Decretum Lancelloti Nuncii Apostolici promulgatur Cracoviae.

Joannis Baptistae Lancelloti Nuncii Apostolici decretum contra famosos libellos, quod 20ª superioris mensis prodierat, per varia templa 27ª huius promulgatum est Cracoviae.

Dni Widawski actio de Collegio Petricoviensi irrita.

Per hunc mensem Mfcus D. Mathias Węzyk Widawski de Collegii Petricoviensis fundatione coeperat nobiscum agere et 15 millia pro hac re offerre ac alia polliceri. Sed totum hoc negocium brevi evanuit, nam et summa praedicta vix ad fundum, in quo esset Collegium exstruendum, sufficiebat et aliae magnae difficultates non deerant.

Eleaemosyna Augusti.

Percepta eleaemosyna pecuniaria hoc mense erat fl. 467. Ex legato Di Jordani fl. 150. A variis, qui sciri nolebant, fl. 100. A Palatino Cracoviensi fl. 84. A Ducissa Jaroslaviensi fl. 40. A Do Bobrownicki fl. 30. Ab aliis reliqui. Res datae 36 fl. constabant.

Simultas Benefactorum sopita.

Gravis simultas inter duos nostros Benefactores, Dm Szydłowski et Dm Bobrowski, quae ad magnas caedes spectabat, 5a Septembris Domi nostrae sopita est.

Intelleximus 6a huius mensis revocata fuisse privilegia vivae vocis per communicationem cum aliis concessa nostris, iterum nobis viva voce se restituta. Sed non multo post erant deinde revocata. Varia erant proposita P. Nostro circa hortum Ad quae respondens, 9a istius mensis, supponit inimis sicut teneri Professos ex causa iusta restringere paupertatem, ita etiam voti reverentiam etiam in dubiis ad idem obligari. Deinde ad singula, quae int proposita, talia dedit responsa: Ab opificibus domos horti inhabitantibus n posse nos, ratione habitationis, operas illorum viliori precio habere. Vaccas n esse in horto alendas. Fructus, olera, rosas aliaque id genus, si superfuerint, n esse vendenda, sed danda pauperibus. Alvearia in horto non statuenda i pauca, eaque ad recreationem potius, quam ad usum ordinarium. Annotata ec sunt in libro primo Ordinationum inter responsa Admodum R. P. Nostri.

Resolutio R. Pis Nostri de iis quibus uti non possumus in nostro horto.

29.

Initium lectionum Theologicarum pro nostris in S. Petro.

Datum initium lectionibus Theologicis privatis nostrorum apud S. Petrum, istius mensis, praelegentibus P. Nicolao Lancicio Rectore Scripturam, P. Agabo Dąbrowski 1am partem D. Thomae, P. Jacobo Golemowski De iure et titia. — Eadem die actae gratiae, tempore mensae, Illmo Gabrieli Comiti Tarnow Capitaneo Cracoviensi, in refectorio Collegii S. Petri, qui bona plusam duorum millium annuorum Collegio donaverat et qui tunc cum nostris ndium sumpsit. Agebat vero gratias Paulus Moscicki, Theologiae auditor.

Joannis Gninski litterae contra nostros.

Joannes Tracz Gninski Suffraganeus Posnaniensis, qui in nostris scholis humaniora omnia et philosophica ac theologica studia expediverat, uno vero altero mense, propter gradum Doctoratus, Cracoviae manserat, ob id, quod Academia assecutus erat, omnium eorum, quae a nostris acceperat, obsequio videbatur oblitus et maximum nostri Ordinis hostem variis in locis sese larabat Scripserat etiam, 16a istius mensis, Posnania litteras ad quendam ademicum Cracoviam, plenas odio virulento contra nostros. Sed utinam praetum odium non magis illi obfuisset quam nostris. Habetur copia eius litteum domi nostrae.

Collectio Rmi Di Oborski. Debitum solutum Annae Wnuczkownae.

Rmus Ds Thomas Oborski Suffraganeus, 17a huius, ad nos veniens, per o dies collectionem instituit eamque magna cum devotione expedivit.

Venditis Speculi Magni exemplaribus, a P. Wysocki olim impressis, reda pecunia Dae Annae Wnuczkownae, 19a istius mensis, quam ille mutuam eperat pro impressione. Fecit Professionem 4 Votorum P. Jacobus Pawłowski istius mensis in templo S. Mathiae, P. Andrea Vąchocio Sacrum habente et is vota excipiente.

30

Protestatio contra Officialem et Academicos.

Circa finem huius mensis facta Varsaviae solennis protestatio ntra R. D. Officialem Cracoviensem et contra Rectorem Academiae iosque Academicos, nomine Pis Joannis Wielewicki, Praepositi Dous et P. Christophori Angeli. Missa etiam erat copia citationis cona eosdem a P. Gregorio Cislak, ad quem similiter Cracovia omnia x libris extracta, nostro negocio servientia, erant remissa.

Pestis coepta desiit.

Coeperat ita pestis saevire hoc mense, ut 20 domus intra moenia inficerentur, diligentia tamen Magistratus et inprimis gratia Divina non perrexit ulterius.

Synagoga Calvinistarum inscribitur PP. Bernardinis.

Synagoga Calvinistarum, diruta, a Rege Serenissimo iure caducario data erat hoc mense Stanislao Lubomierski Pocillatori Regni, a quo postea inscripta erat PP. Bernardinis de Observantia.

Eleaemosyna Septembris.

Accepimus eleaemosynae pecuniariae per Septembrem fl. 284 A R^mo D^o Suffraganeo fl. 25. A D^o Bobrownicki fl 70. A Ducissa Jaroslaviensi fl. 40. A D^o Rab fl. 13. A D^o Piotrowczyk fl. 50. Reliqui ab aliis. Res variae, ut duae tunnae vini a D^o Paulo Rakoci; decem metretae tritici ab Abbatissa Staniątkoviensi; a D^a Komorowska 4 vasa butyri et quatuor sexagenae cascorum; a D^a Wieloweiska siligo et triticum; ab aliis variis casei, butyrum, caro suilla et a D^o Zwolinski bos etc., aestimatae sunt fl. 126.

Dispersio Monasterii PP. Dominicanorum desiit.

Mortuo, ut putabatur, peste uno ex Patribus Dominicanis, 8^a Octobris, quia sine ullo discrimine cum eodem omnes fere conversabantur, magna trepidatio erat in monasterio et maior pars ad varia praedia discesserat. Quia tamen multo post tempore nihil innovatum erat, brevi domum redierunt.

10 Octobris memoria victoriae ex Turcis.

Ob Turcarum imperatorem ante biennium a finibus Regni fortiter reiectum, solenne festum ut 10^a istius mensis perageretur in perpetuam gratiarum actionem quolibet anno, Pontifex Maximus Gregorius XV^us permiserat. Ac proinde hoc anno datum ei rei initium Cracoviae et alibi per Dioecesim duratque id hucusque, licet festum non sit ad populum.

Primitiae multiplices in templis Cracoviensibus.

Ad moniales in Grodek manentes, Virgine Selingowna habitum religionis accipiente, invitatur noster pro concione, 15^a huius, per R. P. Nicolaum Moscinensem Dominicanum, Theologiae Doctorem, qui praedicti monasterii tunc curam habebat. Ibidem etiam tunc unus ex Patribus Dominicanis Primitias habebat eique duo Patres Bernardini ministrabant, quia ex monasterio SS^mae Trinitatis non videbatur tutum aliquem vocare. In templo etiam S. Barbarae tunc unus externus sacerdos primitias cantabat.

Sacellum Bi Kostka extructum ad templum S. Stephani. Domina Kotkowska in extremo morbo eius auxilium experitur.

Novum et egregium sacellum Beato Stanislao Kostka a spectabili D^o Joanne Mazurkowicz, cive Cracoviensi, exstructum, 22^a huius mensis in usu esse coepit, in quam annua memoria eius inciderat. Huius beati fere sub hoc tempus singulare auxilium experta Mfca D^a Kotkowska, Visnicii tunc manens et ex gravissima febri ita decumbens, ut iam animam agere videretur. Tunc ergo ad invocandam opem B. Stanislai et votum concipiendum inducta, mentem in Deum elevat et voce semimortua auxilium Beati implorat. Mirum veluti ex somno expergefacta, oculos aperit et sibi plene restituta, brevi convalescit. Aderat tunc praesens Anna a Stemberk Ducissa Ostrogiensis ac Jaroslaviensis, cum multis aliis, qui merum agnoscentes miraculum, Dominum in suo Sancto benedicebant.

Locaverat Virgo Catharina Zasanska tres, ut vocant, Portugalos cum olla

a argentea in 30 aureis, a Superiore Domus acceptis, 30a istius mensis, sed additis, 18a sequentis mensis accepit id, quod locaverat.

Hoc mense Tartari cum Hungaris, a Gabore ut ferebatur immissis, irruperant in Moraviam et gravissime illam sunt depopulati. **31. Irruptio Tartarorum in Moraviam.**

Eleaemosyna mensis Octobris in pecunia erat florenorum 152. Ab Episcopo Cracoviensi fl. 25. Legati a Margareta Moscba fl. 60, quos Da Catharina Niewicowa, 12a huius mensis, attulit A Virginibus, pro piscibus mendicantibus fl. 22. A P. Porembski fl 10. Reliqui ab aliis. Pultes variae cum carne data et 6 metretae tritici a Monialibus Staniątkoviensibus. Ab aliis etiam similibus metretae 10, tela, panis, carnes, casei constiterunt fl. 91. **Eleaemosyna Octobris.**

Venit P. Matthaeus Bembus Cracoviam 4a Novembris, ut ex ordinatione Patrum Rdi Patris Nostri Praepositum Domus Professae ageret apud S. Barbaram et P. Joanni Wielewicki succederet, qui ab initio Augusti anni 1619 Domum hanc gubernabat. Compositis ergo rebus variis et instructione sufficienti successori relicta, discessit P. Joannes Wielewicki Calissium ad R. P. Provincialem, ut eius socium ageret ac itinerum comes esset, 8a huius mensis. Et P. Matthaeus statim ad Episcopum Cracoviensem litteras dedit, quibus ei de occupatione sibi iniuncta significavit, benedictionem pastoralem ad munus rite obeundum postulavit et promptum animum ad serviendum cum suis domesticis obtulit. Respondit ad has litteras Episcopus humanissime, concesseratque ea, quae propter ratione casuum reservatorum episcopalium, concionum et approbationis ad confessiones Domui nostrae a multo tempore concedere solent. **P. Matthaeus Bembus fit Praepositus domus. P. Wielewicki socius Provincialis. Episcopus concedit nostro Praeposito varia.**

Prodiit 9a istius mensis Instructio Admodum Rdi P. Nostri circa litteras Annuas, 19 continens capita: 1um De perspicuitate scripturae, 2um De iis, quae in Provinciis curanda generatim; 3um De litteris Provincialium, 4um De litteris Conventorum; 5um De litteris Soli, 6um De triennalibus et annuis Catalogis, 7um De informationibus et relationibus ad gradus; 8um De informationibus ad gubernium; 9um De iudiciis examinatorum ad Professionem; 10um De Suffragiis defunctorum; 11um De Summariis defunctorum; 12um De aggregationibus Consultationum et Communicatione meritorum; 13um De iudiciis Censorum librorum ad editionem; 14um De formula Votorum, 15um De Congregationibus Provincialibus; 16um De tractatibus ad alienandum, de contractibus et aliis huiusmodi; 17um De informationibus ad dimissionem; 18um De litteris annuis, Historia vel supplementis Historiae Domorum et Collegiorum, 19um De modo et tempore scripturas Romam mittendi. Haec Instructio, sicuti ad omnes Provincias, ita et ad nostram missa fuit et quia in librum primum Ordinationum relata est, de illa nihil hic amplius dicendum est. **Instructio circa litteras Admodum R. Pris Nostri continens 19 capita.**

Dedicationis templi nostri festum in 12am huius mensis inciderat. In eo D. Wilcogorski Sacrum cecinit et apud nos prandium sumpsit, cum R. D. Thipresbytero Trcinski et cum nostris a S. Petro ac a S. Stephano. **32. Dedicatio templi nostri.**

Eadem die celebre martyrium Josaphati Konczewicii, Archiepiscopi Polocensis, fortissimi et zelosissimi unionis cum Ecclesia Romana inter schismaticos promotoris, qui Vitepscii a schismaticis, unio- **Martyrium Josaphati Konczewicii.**

nem impugnantibus, crudelissime occissus est. In eius occisi cadaver cum barbari iidem schismatici deseviissent et ex iis una vetula tum puncturis linguae tum vellicationibus capillorum crudelem rabiem exsaturasset, illud tandem in aquas deiecerunt, ex quibus lumine miraculoso proditum, extractum deinde fuit et honorifice sepultum. Adeo atroci schismaticorum barbarie commotus Sigismundus III Rex, Commissarios suos, quorum Supremus erat Leo Sapieha, Palatinus Vilnensis, Vitepscium misit ad inquirendos et poena debita afficiendos iniquissimae caedis authores. Fecerunt illi libenter, quod iniunctum erat et non paucis extremo supplicio affectis in totam Vitepscensem civitatem, quae etiam huius cladis complex erat, ita adverterunt, ut eam iure civitatis in perpetuum privaverint et in ordinem paganorum atque rus colentium cives eius redegerint. Sed de his fusius tum acta praedictae Comissionis, tum vitae et martyrii eius descripta historia, quae passim manibus teritur et brevi etiam imprimetur, sicut et concio de illis non ita pridem P. Fabiani Bierkovii Doctoris Theologiae est impressa.

Eleaemosyna Novembris.

Mensis Novembris eleaemosyna pecuniaria erat fl. 240. A variis per P. Wągrowski fl. 100. A Virginibus mendicantibus fl. 19. A Mfco Do Castellano Ravensi [1]) fl. 40. A Da Sremska fl. 10 A Da Wieloweiska fl. 10. Ab Abbatissa S. Andreae [2]) fl. 15. Reliqui ab aliis. Prandia a Da Rakowa, Da Formankowicowa, Da Gortacka et ab aliis: panes, pisces, carnes, casei fl. 62 constabant.

Festum S. Xaverii et S. Barbarae.

Festum S. P. Francisci Xaverii, 2a Decembris more consueto solenniter peractum, sicut et festum S. Barbarae Virginis, 4a eiusdem, in utroque pontificaliter canente Rmo Do Thoma Oborski, Suffraganeo Cracoviensi, qui in festo S. Xaverii prandium nobis suo sumptu praebuit, quo etiam festo P. Jacobus Golemowski mane in Sacro cantato est concionatus. In festo autem S. Barbarae Sacrum Rorate cecinit R. D. Bobola Gaspar Canonicus, qui simul cum Rmo Do Suffraganeo, R. D. Andrea Lukomski, Erasmo Kretkowski, Stanislao Garwaski, Canonicis, peculiaribus nostrae Societatis benefactoribus, in refectorio nostro cibum sumpserunt. P. Melchior Sulkowicz profectus est Sączum, 6a huius, rogatu Monialium, ad earum confessiones excipiendas et ad alia subsidia spiritualia eis praebenda. Socium habuit Lucam Klein.

33. Missio Sądecensis.

Adventus R. P. Provincialis. Missio Visnicensis.

Venit R. P. Provincialis Georgius Tyszkiewicz, 22a istius mensis, cum P. Joanne Wielewicki suo socio, et primo Domus S. Barbarae, postea Domus S. Stephani visitationem instituit. Redierunt Visnico, ab Illma Ducissa Ostrogiae, P. Stephanus Wągrowski et P. Petrus Kamocki, 23a huius mensis, ubi duobus fere mensibus degebant, eo enim ob pestem Ducissa sese contulerat, quae plurimas domos Cracoviae occupaverat. Ex civibus tamen Cracoviensibus vix ali-

[1]) Philippus Wołucki.

[2]) Anna Szypowska.

s hanc ob causam discesserat, quia frigoribus brevi futuris sopiendam pestem icarant, quod et factum est.

Mortuus erat concionator ordinarius B^mae Virginis Parochiae Cracovien- R. P. Piekarski Dominicanus, et Consulares Cracovienses multi in aliquem nostris, praecipue vero in P. Matthaeum Bembum, qui etiam in festo S. Ste- ani in aede eiusdem Sancti iussus erat ut concionaretur et avide a civibus ditus est. Sed armatae preces Ducis Georgii Zbarascii, Castellani Cracoviensis, Comitis a Tęczyn, Palatini Cracoviensis, et Stanislai Lubomierski, Poccillato- Regni, effecerunt apud Consulares, ne noster aliquis eligeretur. Itaque 29^a ius, electus est R. P. Erasmus Dominicanus, qui Priorem tunc agebat. Mortuo Concionatore B^mae Virginis Dominicano P. Piekarski, Eligitur alter Dominicanus R. P. Erasmus.

Venit ultima huius mensis P. Benedictus Sofo ex Hispania Cracoviam, hinc in Lituaniam pergeret et in Vilnensi Societatis Nrae Academia Schola- ae Theologiae Professorem ageret. Id enim ab Admodum R. Patre Nro Pro- cia Lituaniae petierat. Adventus P^is Benedicti Sofo.

Hoc anno contigerat celebris quaedam visio B^i Stanislai Kostka, Danieli ikowski, idioteae, ostensa, quae in anno Dni 1627 in Septembri refertur, quia c primum de illa cognitum erat, ac propterea ibidem legenda. Visio de B. Stanislao.

Per mensem Decembrem accepimus eleaemosynae in pecunia fl. 335. — Jucissa Jaroslaviensi 110. A R^mo Cracoviensi Episcopo fl. 15. A R. D^o Ar- presbytero fl. 22. A R. D. Bobola Canonico Cracoviensi fl. 17. A Regni Po- tore fl. 24. A variis collecti fl. 70. A D^o Philippo bibliopola fl. 12. A Dno fl. 13. Reliqui ab aliis. Iam siligo, hordeum, triticum, pisa, vinum, crema- , carnes, panes, pisces, haleces, butyrum, aromata, tela, a variis submissa, 228 constiterunt. Eleaemosyna Decembris.

Iam templi eleaemosyna per hunc annum erat fl. 1198. In rebus autem: pas argentea, casulae nigri holoserici et varia alia linea plusquam 100 fl. t aestimata. Eleamosyna templi annua.

Quae ad certum anni mensem referri non poterant, illa inprimis sunt. inti aliquot haeretici ad Ecclesiam opera nostrorum redierunt, ut interim inaria omnia missa faciamus, qualia sunt sacramentorum Eucharistiae et Poe- ntiae administrationes, carcerum et xenodochiorum visitationes, verbi Dei, in nostro templo, quam in aliis praedicationes. Haeretici conversi.

Ostrogiam hoc anno quatuor nostri Sacerdotes evocati, quod multis catholicis pridem desiderabatur, ibique sedem fixerunt. Est tem Ostrogia celebris civitas in Volhinia, Ducum quondam Ostro- nsium sedes; confluentibus tribus fluviis, muro, propugnaculis ac i natura satis bene munita. Incolae quondam erant soli Rutheni ue schismatici, nam Dynastae loci schismatis graeci erant tenacis- ni promotores, unde hoc loco Academiam schismaticam exstruxe- nt, tanquam suae religionis arcem; sed iam tam catholici quam hismatici in ea morantur, quamvis Judaeorum colluvies utrosque re et numero et opibus superet. Coeperant postremi Duces Ostro- Residentia Ostrogiensis hoc anno coepta. Qualis civitas Ostrogia.

giae, catholici facti, rem catholicam in hac civitate promovere, sed iis morte sublatis, soror illorum germana, Anna ab Ostrog (quae Carolo Chodkievicio, Palatino Vilnensi, supremo contra Osmanum Turcarum imperatorem, exercituum Duci, nupserat) eam totam curam obviis ulnis suscepit. Marito enim defuncto, cum quo non integro anno mansit, iustis persolutis, licet ingenti curarum mole pressa fortunarumque variis detrimentis affecta, nostris Ostrogiam evocatis et bona, pro Collegii sufficienti fundatione, offert et aream pro fabrica Collegii, plusquam 18 domibus coemptis et subrutis, offert. Molestus fuit valde adventus nostrorum tum schismaticis bene ominantibus, quod eorum iuventus, defunctis Ducibus schisma promoventibus, per nostras scholas a schismate esset deducenda, tum Judaeis, quorum domus non paucae pro area Collegii erant coemendae, qui etiam ingentem pecuniam offerebant ad nostros ex illo loco dimovendos, sed nihil effecerunt. Statim vero nostri collocati Ostrogiae, consueta Societatis munia exercentes, maximum catholicorum amorem sui excitarunt et multorum etiam schismaticorum, quem in dies magis augendum non dubitamus.

Ab Anna Ostrogiensi Ducissa Palatina Vilnensi evocantur nostri. Et Ostrogiae collocantur ac fundantur. Schismaticis et Judaeis inique id ferentibus.

Annus Domini 1624.

Mutio Vitellesco Societatis Jesu Praeposito Generali, Georgio Tyszkiewicz Praeposito Provinciali, Matthaeo Bembo Domus Professae Cracoviensis Praeposito.

I. Numerus Nostrorum.

Viginti quinque ex nostris numerati in domo S. Barbarae per hunc annum; Sacerdotes videlicet quindecim, Coadiutores octo, duo Scholastici ad mensam legentes.

Adventus Ducissae Jaroslaviensis.

Festum Circumcisionis Domini more consueto, magna populi frequentia devotioneque solenniter peractum 2ª Januarii prodiit Cracoviae liber de Perfectione P. Georgii Tyszkiewicz Societatis Jesu, S. Theologiae Doctoris. Venit Cracoviam Visnicis Illustrissima Ducissa Jaroslaviensis, 3ª istius mensis, cum iam Dei gratia omnia a peste Cracoviae essent tuta. Venerat cum ea P. Hermolaus Buchowski cum suo socio et per aliquod tempus Cracoviae moratus est.

A. P. Melchiore Sulkowicz in missione Sądecensi

Rediit Sączo P. Melchior Sulkowicz, 13ª huius, optime navata opera monasterio Virginum illius loci. Viginti Virgines exercitationibus spiritualibus excultae omnes fere totius vitae confessionem fecerant, exhortationes de instituto religioso quotidianae per unam hebdomadam, clauso templo (praeter alias hebdomadarias) ad eas institutae, magno cum fructu et religiosae disciplinae ac praesertim votivae paupertatis reformatione. Vir nobilis, qui a monasterio graviter dissidebat, cum eodem in gratiam pristinam est restitutus. In festo B. C[illegible]

egundis, Sądecensis monasterii Fundatricis et Patronae, ad maximam concur- multa pia facta.
ntem plebem nobilitatemque ex Polonia vicinaque Hungaria de gravitate
ccati mortalis in communi et deinde contra usuras, luxuriam, Sacramentorum
usum ac impudentem in Confessione pudorem, quo peccata reticentur, concio-
s institutae, ex quibus plures contractus illiciti correcti et restitutio iis, qui
uste lucrabantur, iniuncta, unaque multis annis peccata occultans, gemebunda
egram Confessionem instituit, adiungens se auditae concionis memoriam nun-
am deposituram et dolens, quod hucusque ab hominibus Societatis abhorruerit

P. Matthaeus Bembus Praepositus per litteras Lucae de Bnin In funere Episcopi Posnaniensis concionatur P. Bembus.
alinski evocatus ad concionandum in funere Andreae Opalinski
iscopi Posnaniensis, superioris anni 19ª Decembris Ciązyni mortui,
cessit Cracovia 16ª huius. Caverat enim testamento defunctus, ut
eius funere dictus Pater concionaretur, quod et fecit in magna
ustrium virorum et Magnatum corona, 31ª istius mensis eiusque
ncio sequenti mense, ut suo loco patebit, est impressa.

Rebus Cracoviae in qualibet nostrorum domo ordinatis R. P. Provincialis Discessit P. Provincialis Cracovia.
cessit Cracovia Jaroslaviam versus, cum suo socio P. Joanne Wielewicki,
huius mensis, quem etiam postea Jaroslaviae ideo ad 1ⁿᵐ usque Martii re-
querat, ut Patribus tertianis, infirmante tunc P. Christophoro Angelo, praeesset.

Mfca D. Lubomierska, Castellana Voinicensis, 27ª huius mensis, multis 2.
esentibus, in templo nostro candelam cerae candidae cum serto floribusque Dª Lubomierska sanatur miraculose, implorata ope Barbarae Langae, cui votum solvit.
osuit super tumulum pientissimae Virginis Barbarae Langae et Sacrum de
ª Trinitate in gratiarum actionem curavit fieri. Palam vero illud audienti-
referebat, se genu ita babuisse obduratum, ut usum pedis habere non pos-
Cumque frustra medici et chirurgi remedia adhiberent, se praedictae Virgi-
opem ac orationes invocasse et statim ex pede affecto sanie erumpente,
a aliquot horas sanitati restitutam fuisse, medicis id manifesto miraculo attri-
ntibus. Varii post homines piae huius Virginis auxilium invocare eiusque
ulchrum cereis ornare coeperunt.

Hoc mense Jacobus Naiman, Academiae Rector, Joannem Ru- Jacobus Naiman eiecit ex Bursa quosdam, quod nobis faverent.
Auditorem Theologiae, eam solam ob causam, quod nostros ex-
leret et addictus nostris esset, ex Bursa abire iussit, sed provo-
ıte ad Episcopum, iterum cum eo concordiam iniit. Alium simili-
adolescentem idem Rector eandem ob causam ex praedicta Bursa
pedivit. Ita iste homo, minima arrepta occasione, odium nostri pa-
faciebat. Sub idem tempus reliqui Academici variis modis conaban-
ır avertere studiosos a Congregatione Bᵐᵃᵉ Virginis Assumptae. Za-
ortowicz etiam Collega maior asperis et iniuriosis verbis publice
ontra nostros debachabatur.

Theologia Antilogica Pis Tyszkiewicz.

Hoc anno prodiit liber P. Georgii Tyszkiewicz contra haereticos tali titulo: Theologia Antilogica seu contradictiones Lutteranorum et Calvinistarum, impressus Cracoviae in 4.

Eleaemosyna Januarii.

Pecuniariae eleaemosynae accepimus mense Januario fl. 434. Ab Episcopo Cracoviensi 100. A Marsalco Regni Dō Wolski fl. 100, quos ab eo tulit P. Szembek 15 huius. A variis collecti per P. Wągrowski fl. 100. A quodam fl. 50. A Sądecensibus Virginibus fl. 24. A Palatino Cracoviensi fl. 28. A quodam fl. 10. Reliqui ab aliis. Frumentum a Mfco Dō Oeconomo [1]) et a Staniątkoviensibus Monialibus, quae etiam caseum ac butyrum miserunt et mappam. Lepores a D. Komorowska et ab aliis aliae carnes, vinum, casei, fl. 76 sunt aestimata.

Staniątkis concio funebris per nostrum. 3.

In funere Virginis Lodzinska, Monialis Staniątkoviensis, concionatus P. Joannes Sepielcius, rogatu Abbatissae illius monasterii [2]) 5ª Februarii.

P. Joannis Ponecii Patria, Aetas.

Obiit diem suum P. Joannes Ponecius domi nostrae 6ª huius mensis, post tertiam horam pomeridianam. Natus is honestis parentibus, in oppido Maioris Poloniae, Poniec dicto. Ex annis aetatis 71, in Societate 48 consumpsit, quam iam maturus et Artium Baccalaureus in Academia Cracoviensi creatus, ingressus erat. Post rudimenta enim litterarum Poneci et Crobiae peracta, humanioribus litteris tum in Collegio Lubransciano Posnaniensi (nondum enim nostri Posnaniam venerant), tum in Academia Cracoviensi, studens in eadem, Philosophiae dedit operam et lauream Baccalaurei, ut diximus, adeptus est, in pluribusque oppidis ac demum in schola cathedralis ecclesiae Posnaniensis iuventutem docuit. Iam enim sub illud tempus Collegium Lubranscianum desertum erat atque ita usque ad Andream de Bnin Opalenski, Episcopum Posnaniensem, perdurabat, sub quo iterum impensis Mfcorum DD. Rozrazeviorum restitutum, Academiae Cracoviensis Magistros habet et non exiguum discipulorum numerum recenset, etiam hoc tempore. Ingressus Societatem anno 1576, 10ª Augusti, Philosophiae tribus et Scholasticae Theologiae aliis tribus studuit et post docuit humaniora per tres annos et casus conscientiae per duos, quibus etiam resolvendis domi praefuit Calissii, per 6 annos. Concionatorem ordinarium agebat Calissii, Jaroslaviae, Sędomiriae, Cameneci, Premisliae, annis fere 20; ad id enim munus velut a natura videbatur formatus, ob vocem gravem, sonoram et ob oris totiusque corporis dignitatem. Diligentiam eius in parandis concionibus testantur aliquot tomi in folio, exquisito charactere propria eius manu conscripti, qui rerum copiam et multorum librorum lectionem demonstrant. Multum et haereticis et catholicis suis concionibus profuit, nec paucis in locis iucunda eius memoria, eo maxime nomine, quod multi ab haeresi liberati, fidem catholicam post Deum illi acceptam referant. Praepositum scholarum Pultoviae et Lublini aliquot annis egit. Collegium Jaroslaviense per sex annos, Residentiam Leopoliensem, Camenecensem, Premisliensem per alios sex gubernavit difficillimis temporibus. Et quidem sub eius rectoratu cum tota civitas Jaroslaviensis

Studia in saeculo.

Ingressus in Societatem. Studia in eadem.

Occupationes variae in Concionibus per annos 20.

In gubernatione per annos 12.

---

[1]) Witkowski Stanislaus.

[2]) Anna Caecilia Trzcinska.

cum Collegio ac templo nostro conflagrasset, habebat pauper, quod ageret, in reparando templo et Collegio. Formatus coadiutor spiritualis factus anno 1595, die 22ª Octobris. Senio ac variis morbis et ad extremum hectica febri lente consumptus, die supradicto, postquam Sacramentis consuetis egregie sese munivisset, mortuus est, zeli proximorum, modestiae ac morum suavitatis, devotionis aliarumque virtutum specimina relinquens, et sequenti die more consueto in communi sepulchro est sepultus in sacristia.

Gradus Formati Coadiutoris. Mors.

Prodiit Roma 7ª huius declaratio Cardinalium de eligendis Conservatoribus, quae in Synodo Provinciali postremo impresso videnda est.

4. Declaratio de eligendis Conservatoribus.

Litterae Cardinalis Ludovisii ad Joannem Baptistam Lancellotum nomine Summi Pontificis Urbani VIII, 10ª huius mensis datae de negocio inter nostros et Academiam componendo, permoverant praedictum Nuncium, ut Nostros et Academicos ad se evocaret Varsaviam, ut privilegia sua ostenderent utrique, quibus nituntur et nostri ad docendum Cracoviae et Academici ad prohibendas nostras scholas. Exhibuerunt nostri privilegia, etiam ipsius Academiae et plurima alia. Academici vero nihil attulerant. Vide ea de re datum testimonium Nuncii Apostolici Lancelloti 8ª Aprilis, anno 1626, quod positum est in libello Antigratis fol. 908.

Litterae Ludovisii Cardinalis ad Lancellotum de componendo negocio inter nos et Academiam.

Rediit Radlino P. Praepositus, 13ª huius, quo se contulerat superiori mense cum Stanislao Piątkovio et P. Andrea Kanski, quem Calissio secum duxit, ut Procuratorem Domus ageret in acquirendis extra urbem eleaemosynis. Concio funebris a P. Matthaeo Bembo, Radlini habita in funere Episcopi Posnaniensis, impressa est Cracoviae 20ª huius mensis et postea variis distributa. Ordinatio de amovendis externis a nostra sacristia coepit in praxim reduci, 23ª huius, domi nostrae; tunc enim servitor externus ab ea amotus est.

Concio funebris Bembi impressa.

Res iucunda Cracoviae in uno puero hebraeo ad baptismum adducto, 27ª huius contigit, quae ita processit. Parens praedicti pueri, Posnaniae [1]) conversus opera nostrorum et sacro fonte ablutus, in honorem S^i Patris Nostri Ignatii nomen acceperat, uxor vero eius Judaea cum filio quadrienni Cracoviae manebat. Cupiens ergo filium Christianis sacris adiungere, Cracoviam venit, domi nostrae, ne Judaeis innotesceret, sese occultat et per R. P. Erasmum Koniuszewium, Ordinis Praedicatorum, primarii parochialis templi Cracoviensis Ecclesiastem, litteras ad Comitem de Tęczyn, Palatinum Cracoviensem,

5. Judaeus baptizatus facultatem repetendi a Judaeis filii a Palatino obtinet.

[1]) De Judaeo hoc invenitur quoque mentio in Mscr. Annales Colleg. Posn. fol. 95. »Eidem pecunia a Posnaniensibus Judaeis debita ut persolveretur, curatum est a nostris«.

Deferuntur litterae Palatini ad Judaeos.

obtinet, in quibus petebatur, ut parenti neophyto filium repetendi potestas fieret, nec Iudaei ullo ad id essent impedimento. Facit Palatinus, quod ab eo petebatur et litteras in hoc negocio ad Iudaeos dat. Cum autem difficultas in eo esset, qui litteras Iudaeis deferre

Varie impediunt, ne puer extradatur.

vellet, ob varios respectus variis id detrectantibus, P^is^ Friderici Szembeci industria duo reperti viri nobiles, qui a Praelatis Cracoviensibus numeroso conquisito famulitio, neophyto parente in veste peregrini et uno oculo instar coeci velato praeeunte, oppidum Judaeorum ingrediuntur et non domum tantum, sed etiam cubiculum, in quo puer cum matre erat, intrant, primores Judaeorum advocant, mandatum Palatini in scripto offerunt. Hic parens pueri, cum velum ab oculo reiecisset, a filio gestiente agnitus, qui etiam ad eum, Judaea matre relicta, accurrere non dubitavit. Iudaei interim aliquid se facturos negare, Palatinum fraude circumventum vociferari, neophytum ingentibus contumeliis onerare, alii denique portas occludere oppidi contendunt, ne puer ex eorum manibus extorqueretur. Sed neophytus cum illo comitatu fortiter eorum impetum reprimebat et ut ignitus Ignatius se filii saluti omnia pericula posthabere palam ostendebat. Concertatione ad noctem perducta, eo res venit, ut Judaei in manus

Pollicentur tandem sequenti die, se in manus Judicis Christiani puerum tradituros.

sui ordinarii Judicis, hominis christiani, se die postera puerum tradituros bona fide reciperent. Sequenti post die, pro sua iudaica astutia, nobiles illos viros puerum repetentes, imo et ipsum neophytum

Muneribus variis corrumpere tentant.

muneribus expugnare aggrediuntur, rerum irrito conatu. Fit certior de omnibus P. Fridericus Szembek et statim, exorato praedicto P. Erasmo Dominicano, ut se tam praeclari incepti exhiberet adiutorem,

6. Adit Noster cum Pre Dominicano Judicem.

Hebraeorum adit Judicem et simul cum P. Dominicano urget, ut iuxta mandatum Palatini filius in patris veniat potestatem. Tergiversari

Et post varia cum Iudice, pergunt in oppidum Iudaicum.

ille [1]) affirmans iuri naturali contrarium esse, puellum quadriennem, sui impotem, e sinu invitae matris abstrahere et baptismo initiare. Respondet noster, non se venisse cum P. Dominicano ob dubii theologici resolutionem, de quo satis illis constaret, sed ut Palatini mandatum exequeretur. Pergebat ille cunctari, dum statim nostro suggerente P. Dominicanus illi denunciat, se eius tergiversationes Palatino per litteras significaturum. Metu hoc incusso, iubet iudex, ut puer ex oppido iudaico Cracoviam adduceretur; cumque Judaei tumultum praetenderent, ipsemet Judex Nostro et P. Dominicano comitibus, ac

[1]) coepit.

Iudaeos se confert et frustra iis munera offerentibus, puerum adduci iubet et adductum parenti tradit. Laetissimus parens, sublatum in brachia filiolum, comitante Judice inter Nostrum et Dominicanum incendens, ex oppido Iudaeorum effert, matre interim pueri lamentis muliebribus omnia complente. Cracoviam cum ventum esset, iucundum omnibus exhibitum spectaculum, qui Nostrum cum P. Dominicano in hac re praeclara operas iunxisse suspiciebant. Varias calumnias contra nostrum Iudaei postea Palatino scripserant, sed totam mendaciorum nubem P. Dominicanus Palatino detexit illique abunde satisfecit. Detentus aliquantum parvulus in nostra S. Barbarae domo, traditus deinde piae matronae, cum omnia fidei rudimenta didicisset lingua polonica, cuius antea nullum usum habebat, ipsa Dominica Laetare, quae in 18am Martii inciderat, ab Episcopo Luceoriensi Suffraganeo Cracoviensi, Thoma Oborski, in primaria civitatis parochia Bmae Virginis baptizatus est, Patrino Civitatis Consule[1]) et Patrina Cristina de Gaiow Myszkowska, Castellana Oswiecimensi, assistentibus. In honorem S. Francisci Xaverii nomen Francisci accepit, erga quem parens ipse, sicut et erga S. Ignatium, praecipua devotione afficiebatur.

Adductum puerum Iudex reddit Patri. Defertur puer in Civitatem.

Instructus fidei rudimentis.

Baptizatur in templo Parochiali SSmae Virginis.

Eadem 27a Februarii pro felici Comitiorum Regni exitu habita est in nostro templo oratio diurna cum triplici concione. Peragebantur enim tunc Comitia Varsaviae et in iis plurima ad defensionem finium Regni, ad cohibendam licentiam militarem et ad contributiones decreta sunt.

Oratio diurna in nostro templo pro exitu Comitiorum.

In fine huius mensis Nobilis Ds Duracz, Procurator, egressus e templo parochiali, a Dno Modliszewski, Capitaneo Lomzensi, primo aliquot vulneribus affectus, deinde crudeliter in coemeterio occisus. Fugerat ex civitate Ds Modliszewski et postea, reconciliato Episcopo, tanta res impune abiit.

Violatio templi parochialis et coemeterii.

Per hunc mensem copiosa nobis a variis concessa eleaemosyna, tam in rebus quam in pecuniis. Et in pecuniis quidem accepimus fl. 925, nempe 500 fl.

Eleaemosyna Februarii.

[1]) Consules pro hoc anno erant a palatino Cracoviensi, Joanne comite a Tenczyn, nominati: Alantse Sigism., Hippolith Paul., Conradt Stan., Naiman Christoph. med. dr., Biderman Georg., Gruszczynski Matth., Nagoth Ada., Blanki Ludov. (cfr. Acta inscriptionum Spect. Senatus Cracov. Mscrpt. Archiv. veter. Mon. urbis Crac. nr. 34 f. 336). Cum autem ex his solus Biderman saepius apud PP. Societatis versaretur, puto ipsum in mente habuisse auctorem nostrae Historiae. Ex libris baptisatorum ecclesiae paroch. B. M. in circulo Crac. facile id comperi possit, sed libri hi incipiunt demum ab anno 1630.

legati a quodam. A D° Luca Opalenski Marsalco fl 150. A Palatino Lanciciensi[1]) fl. 100. A D° Zegocki iudice fl. 50. Legatum redditum per D^m^ Olbrichtum fl. 55. A Coniuge D^i^ Palatini Lanciciensis fl. 30. Reliqui ab aliis. Frumentum, carnes, casei, butyrum, panes, vinum et alia minutiora constiterunt fl. 161.

7. Pro mortuo Laurentio Gembicki Archiepiscopo Sacra et orationes indictae.

Perlato nuntio Cracoviam de obitu Laurentii Gembicki, Archiepiscopi Gnesnensis et Regni Primatis, qui superiori mense contigit, in templo nostro Sacra ab omnibus Patribus habita funebria, cum Sacro cantato, exposito in medio cooperto feretro, supra quod mitra pontificia fuit imposita, 1^a^ Martii. Fratribus etiam omnibus pro eodem coronae erant indictae. Magnus omnino is vir erat in Republica et post episcopatum Culmensem, cum quo simul Regni Cancellarius erat, ac Vladislaviensem, ad archiepiscopatum praedictum pervenerat, singularibusque talentis ad munia tanta obeunda egregie erat instructus. Societatis etiam nostrae fuit longo tempore amantissimus, nec immemor disciplinae, quam in nostris scholis Posnaniensibus, circa ipsum earum initium, hauserat. Sed nonnulli Praelati, Societati nostrae malevoli, eum non mediocriter contra nos concitaverant aliquot annis ante mortem et eo deduxerant ut Seminarium Calissiense, nostrae curae ex fundatione Stanislai Karnkovii eius antecessoris commissum, nobis per decretum in Synodo factum et deinde per Praelatos immissos eripuerit. Unde litem ei intendere debebant nostri, ex qua et ob quam plurimae alienationes sunt secutae.

Malevoli effecerant, ut a nobis ante mortem esset alienus.

Georgius Hungarus in extremo morbo per S. P. Ignatium iuvatur.

Dnus Georgius Hungarus, civis Cracoviensis, parum devotus et nostrae Societati minime affectus, dum ob febrim gravissimam in extremo esset vitae periculo et a medicis iam esset derelictus, suasu confessarii votum S. P^i^ Ignatio nuncupasset, 12^a^ huius mensis, statim a febri liberatus est et omnium opinione citius pristinae valetudini restitutus, tabellam argenteam ad aram S. Ignatii affixit ac de eo cum tota sua familia Sacrum audivit.

Dux Zbarascensis concionem P^is^ Bembi benigne accepit et legit.

Concionem suam funebrem, superiori mense impressam, cum P. Bembus Praepositus Domus per D^m^ Kotkowski Georgio Duci de Zbarasz, Castellano Cracoviensi, 13^a^ istius mensis, misisset una cum litteris, benigne eam accepit ac legit, postea tamen nihil de odio, quod contra Societatem perpetuo habuit, remisit.

Missio Staniątkos.

P. Andreas Kanski cum P. Adamo Ustinio missi sunt Staniątkos ad Moniales, 18^a^ huius mensis, ibique per unam hebdomadam et confessionibus excipiendis et concionibus faciendis vacabant.

Festum S. Joachimi.

Festum S. Joachimi ex praescripto Gregorii XV^i^ Pontificis Maximi, 20^a^ istius mensis, celebrari coepit.

---

[1]) Adamus Czarnkowski.

Missio Tinecum.

Ivit P. Praepositus pro festo S. Benedicti Tinecum cum P. Melchiore kowicz, invitatu Stanislai Lubinski Episcopi Luceoriensis et Abbatis Tinesis, ibique a Sulkowicz habita concio.

et Bolechowicos.

P. Joannes Zegocki cum uno Scholastico missus Bolechowicos, 29a huius, iuvandum parochum.

8. Clepardiae dum successive in una domo 4 moriuntur

Sub finem huius mensis Clepardiae, in platea longa vulgo dicta, id fabrum ferrarium, dum in Februario quaedam mortua fuisset sepulta et eam deinde brevi alia et tertio puer, vix aliquo morbo ıecedente, secuti essent, a Magistratu chirurgi ac medici mittuntur, intelligerent, an aliqua essent pestis initia nec ne, et domum inim fabri clausam esse volunt. Renuntiant medici nulla pestis signa e tam in foemina quam in puero. Et id dum fit, quodam loco a foemina moritur illius domus, in qua etiam nullum prorsus pes signum erat. Itaque dum varii ea de re consuluntur, concludi- Ascribitur id maleficio
per maleficium id fieri. Effoditur igitur illius feminae, quae ımo mortua fuerat, cadaver, quod inventum est ore ad terram ıversum et a capite ad cingulum totum rubeum ac mandens linımina. Clepardenses ergo, suorum sacerdotum consilio, palla ferro ıto circumducta caput cadaveris truncant, unde media fere olla centis cruoris effluxit, licet a tribus septimanis cadaver fuisset seiltum. Suspectae post domui, in qua nonnulli adhuc periclitaban- Sicque restituitur incolumitas domui.
r, incolumitas restituta est.

Et effosso primo cadaveri caput palla amputatur

Quae in hac re illicita fuerint et an aliqua ex iis licite fieri possent, conlerent Theologi Morales, quorum in illa quaestione: An liceat maleficii signum struere ad obtinendam sanitatem, communis est resolutio, quod liceat et maico ipsi et cuicunque alteri, sive sit unicum pactum sive duplex, modo ille, i destruit signum, habeat intentionem destruendi pactum initum, non autem rvandi vel cofirmandi. Vide Fillucii tom. 2, tractatum 24, cap. 8, qu. 5a, i citat Lessium, Sanchez et Suarez.

Quid in hac re liceat, quid non.

Eleaemosyna mensis Martii pecuniaria erat fl. 270. A Do Razik, ad ratiom 200 fl. post mortem Catharinae Swiętkowna, fl. 60. A Do Wizenberg fl. 40. Episcopo Cracoviensi fl. 25 A Palatino Cracoviensi fl. 28. A Do Ożarowski 10. A Do Białobrzeski fl. 10. A variis collecti fl. 20. A reliquis alii. Frumenm, vinum, pisces, halecum duae tunnae, aromata submissa constiterunt fl. 217.

Eleaemosyna Martii.

Venit ad nos 1a Aprilis P. Mathias Hainal Hungarus, qui addi- Do Harvat Legatus Caesareus ad Regem.
tus erat comes profectionis Mfci Di Horvat Hungari, ad Serenissiınum Regem Caesarei Legati, qui Varsavia cum redirent Cracoviam, inde ad Caesarem redituri, nos inviserunt. Sumpsit prandium apud

eundem Legatum cum Patre praedicto, 2ª huius, P. Praepositus et iterum cum eodem apud Dᵐ Ważyński quarta huius, qua etiam D Harvat Cracovia discessit.

9. Die Parasceves in nostro templo sepulchrum Domini incenditur.

Die Sancto Parasceves, qui in 6ᵐ huius mensis inciderat, a funesto casu divina benignitate sumus servati. Exstructum erat in templo nostro more rece pto sepulchrum pro SSᵐᵒ Christi corpore, opere eleganti. Tabulatum ligneum eius structurae tectum erat papyro, rupis cavatae similitudinem imitante. Erg dum lampades extinctas Frater noster Sabbato Sancto accendit, improvidu papyro admovet candelam, quam manu tenebat. Papyrus oleo imbuta celerri me ignem corripit, qui tabulatum cum parte stucturae superiori subito inflam

Extinguunt nostri incendium

mavit. Accurrerunt nostri cum aliis et elato inprimis SSᵐᵒ Sacramento flam mam extinguere, tabulatum deturbare, aquam affundere incipiunt, unde ingen ex fenestris, quae statim apertae erant, prodire coepit fumus, quo viso rumo percrebuit, templum nostrum incendio magnum damnum accepisse, altare ma ius exustum esse, fornicem ruisse et alia id genus, quae malevoli maiorem i modum amplificabant. Et sane maius altare vicinum flammae in summo era periculo, sed divina providentia auxilium evidens praebente, etiam linea tela

Et iterum extemporaneum sepulchrum aliud ponunt

qua erat obductum, ignem non concepit. Perfuncti tanto periculo, gratis De actis, raptim theatrum composuimus, nigro panno conteximus, inter insigni Passionis Dominicae Sᵘᵐ Sacramentum deposuimus, templum a fumo liberum olenti thimiamate repletum, aperuimus, maxima bonorum gratulatione et male volorum, qui plurima nobis falsa exprobrabant, confusione. Adeo vero extem poraneum illud veluti sepulchrum omnium oculis placuerat, ut nonnulli prius

Magna omnium admiratione et satisfactione.

non tam ob imminens periculum, quam de industria a nobis sublatum arbitra rentur, ut videlicet alterius spectaculo oculi multitudinis detinerentur. Plurimi ergo concurrebant ad illud visendum. Augebant enim sepulchri Dominici cele britatem devoti de Christi morte et cruciatibus idiomate vernaculo threni. Inter

Declarationes devotae in illo.

hos pueros erat quoque ille parvulus Franciscus, nuper baptizatus, de quo in Februario diximus, qui suos quoque versiculos mira gratia non tam pronuntia bat, quam balbutiebat. Addit P. Petrus Kamocki, in sua templi historia, rupem papyraceam contra suam prohibitionem manifestam (erat enim Praefectus tem pli) inscio se per sacristianum factam eiusque inobedientiam hoc modo a Deo punitam.

10. Christophori Ducis in Zbarasz litterae et eleaemosyna.

Peracta postea festa Paschalia ab octava huius mensis ad decimam in clusive more consueto. Christophorus Dux in Zbarasz, datis litteris ad P. Mat thaeum Bembum, Praepositum Domus, 11ª istius mensis, testatus est, gratam sibi accidisse concionem funebrem impressam sibi missam et domui eleaemosy nae 100 fl. adiecit.

In Miechoviensi solennitate nostri concionantur.

Quia in Miechoviensi monasterio, recepta aliqua consuetudine, Dominica 2ª post Pascha festum Paschatis quotannis iterari solet ac eo modo prorsus celebrari, ut in ipso festo, ideo ad talem solennitatem Matbias Lubinski Episco pus Chelmensis et Praepositus Miechoviensis invitavit P. Matthaeum Bembum Praepositum, et P. Melchiorem Sulkowicz fere 24ª istius mensis, qua etiam di P. Praepositus mane et P. Sulkowicz post prandium sunt concionati.

Circa finem huius mensis iterum praedictus P. Sulkowicz cum P. Adamo stinio, adiuncti R^mo Thomae Oborski Suffraganeo, aliquot parochias obierunt agno cum fructu per conciones, doctrinae catechisticae explicationem et Poeni- tiae ac Eucharistiae Sacramentorum administrationem, quod etiam sequenti ense factum. Missio per parochias cum R^mo D^o Suffraganeo.

Pecuniariae eleaemosynae per mensem Aprilem accepimus fl. 322. A Chri- phoro Duce in Zbarasz fl. 100. A variis per P. Kamocki et P. Kanski fl. 66. Virginibus, quae pro piscibus mendicabant fl. 32. A D^o Rab fl. 13. A D^o Suf- ganeo fl. 10. A D^o Lukomski Canonico alii 10 et a D^o Bobola Canonico si- liter 10. A D^a Wieloweiska fl. 10. A D^o Gabriele Szembek fl. 10. A Monia- us S. Andreae fl. 10. Reliqui ab aliis. Iam res submissae, ut vini tunna a D^o olinski, ligna a D^a Komorowska et D^o Dębinski, frumentum a D^o Rogozin- , butyrum, casei, carnes, placentae et alia id genus aestimata sunt fl. 261. Eleaemosyna Aprilis.

Sub finem praecedentis mensis inciderat in gravem morbum iscopus Cracoviensis, in quo ad extrema fere deductus erat, quod nen et ipse vix advertebat spe evadendi morbum et cubicularii, re recepto apud Magnates, partim celabant, partim extenuabant. vertit periculum R. D. Georgius Tyszkiewicz Canonicus Craco- nsis et statim 1^a Maii P. Fridericum Szembek Cracovia evocat; is moratur et veniens ad Episcopum, eum in maximo periculo ae amittendae comperit. Sed quia nocte insequente, ultro ac nemi- cohortante, authore ipso Deo, votum S. Stanislao Regni et Eccle- e suae Patrono nuncupavit se, si valetudini restitueretur, sepul- rum illius novis ornamentis adiectis illustrius effecturum et in id 50 millia florenorum expositurum, sensit illico gratam fuisse Deo m devotionem, nam febris in sudores resoluta spem recuperan- e valetudinis, quae iam vix aliqua erat, omnibus fecit. Cognita re P. Szembek Praesuli divinum beneficium gratulari et simul eius incolumitate pia ac religiosa remedia excogitare non desti- Induxit peregrinationem ad sacellum S. Borromaei, quod non ltum distabat, quam suscepere 20, inter quos undecim erant ex ro, omnes familiares Episcopi et splendore natalium clari. Totum d iter piis colloquiis insumptum et in sacello preces pro aegro ae. Post tutelari Divo a singulis aliquid oblatum in eoque sacello, dum enim erat concameratum, ad eius fabricam promovendam ictum. Reliquo tempore sermonibus piis, tum ad profectum spiri- alem, tum ad bonum dioecesis pertinentibus, Pater Szembek dabat eram, ad quos statis horis bis in die Episcopum accedebat. Infra to dies ter Sanctissima Eucharistia, Sacro coram eo habito, refecit,

II. Evocatur noster ad infirmum Episcopum.

Qui facto voto exornandi sepulchrum S. Stanislai, melius incipit haberi.

Peregrinatio pro eius incolumitate suscipitur ad S. Borromaeum.

Piis colloquiis et Sacramentorum susceptione occupatur.

quam ille nonnisi genibus flexis et in lachrymas effusus suscipiebat. Sub idem tempus persuasit P. Szembek Episcopo, ut interdiceret Religiosis S. Francisci conventualibus, ne corpus B. Salomeae, Boleslai Pudici Regis Poloniae germanae, publice populi cultui exponerent et tantisper illarum reliquiarum veneratione abstinerent, donec ipse sanitati restitutus, Cracoviae omnia diligenti examine investigaret et quid facto opus esset statueret. Morem gesserunt praecepto PP. Franciscani, cum magno suo bono, nam postea ob varias Episcopi, quae intercedebant, curas ac labores, quibus praedictum examen impediebatur, anno Dni 1530 per Commissarios Episcopi verum corpus B. Salomeae inventum est, 6ª Martii, de quo eodem tempore plura referemus. Egit praeterea tunc temporis P. Szembek cum eodem Praesule, ut et scholas S. Petri promoveret et quam plurima sacra piacularia pro se mortuo fieri curaret. Demum discedendi impetrata potestate, domum rediit, 6ª Maii, allata pro domo eleaemosyna 200 florenorum.

Incertarum reliquiarum cultum interdicit.

De variis aliis cum Episcopo agit P. Szembek et discedit.

12. Egit Officialis cum Praeposito domus, ut a citatione liber sit, sed frustra.

Data erat Varsaviae citatio contra Dᵐ Officialem Joannem Zerzynski a Nuncio Apostolico ob iniustam excommunicationem contra P. Angelum latam anno superiori et reddita eidem Officiali. Ideo 2ª huius mensis egit D. Officialis cum P. Bembo Praeposito per R. D. Malinowski Academicum de remittenda hac citatione. Responsum est a P. Praeposito, integrum nobis non esse sinere privilegia nostra violari, sed potius nos contra violatores ipsorum, ad posteritatis exemplum, iure agere teneri, cum maxime iubente Admodum P. Nro Generali haec citatio est procurata. Additum et illud: D. Officialem, si causae suae confidit, non debere iudicem reformidare. Minabatur Malinowski multa, sed quia vana erant, quae proponebat ad terrorem, dimissus est re infecta.

Iuramenti novam clausulam addunt Academici,

Quam reiiciunt

Superiori mense in Aprili iuramento, quod Studiosi [1]), dum in Album Universitatis inscribuntur, relata est per Academicos in Metricam illa additio: Quamdiu Cracoviae manebo, non dabo operam aliis praeceptoribus, nisi qui sunt sub obedientia Rectoris etc. Qua etiam clausula ab aliquot annis coeperant uti DDⁱ Academici. Hac re cognita Nuncius Apostolicus Lancellotus, videns manifeste eam clausulam esse et contra privilegia Sedis Apostolicae, concedentis Societati etiam ibi, ubi sunt Academiae, docere et cum maxima iniuri-

[1]) Praestant.

Societatis coniunctam, statim tales, 4ª huius mensis, Varsavia ad Episcopum dat litteras: Illmo etc. Academici Cracovienses nuper instituerunt novum quoddam iuramenti genus a discipulis, qui ibidem in studiis informantur, emittendum, nimirum: Iuro quod, quamdiu Cracoviae manebo, non utar aliis Praeceptoribus, nisi his, qui sunt de obedientia Rectoris. Id aperte Patribus Societatis adversatur eorumque privilegia de medio tolit. Quamobrem aequitati maxime consentaneum puto adversus eorundem conatus totis viribus obniti. Non dubito igitur, quin Illma D. Va auctoritati propriae insistens, huiusmodi iuramentum abolitura sit etc. Cohortabatur praeterea Episcopum, ut id quamprimum praestaret. Commotus graviter ea re Episcopus decreverat, ut a concionatoribus declararetur, hoc additum iuramentum et decretis Sedis Apostolicae esse contrarium et sine suo scitu fuisse inductum et conscientiam nullo modo ligare posse. Sed Patres Societatis, advertentes praeclare tali ex cathedra promulgatione DD. Academicos graviter perstringendos, effecerunt apud Episcopum, ut in aliud tempus differri posset et sufficere interim, dum nomine eius significetur omnibus, tale iuramentum nullum esse nec conscientiam ligare.

Et Nuncius apostolicus Tanquam iniustam contrariamque Sedi Apostolicae

Etiam ipse Episcopus,

Qui etiam iubet declarare esse nullam.

Auditor Nuncii Apostolici Varsaviae nostram causam cum Officiali Cracoviensi limitaverat ad sequentem mensem, ob certas rationes. Hoc forsan nesciens Dus Laurentius Smolenski, 22ª Maii, quae dies assignata erat, comparuit Varsaviae in monasterio PP. Bernardinorum coram Do Aemilio Alterio J. U. Doctore et Auditore Generali causarum curiae Illmi Nuncii Lancelloti [comparuit], protestans de diligentia contra Patres Societatis, qui eius Principalem citarunt et petens, eum a termino absolvi liberumque pronunciari, citantes vero in damnis et litis expensis condemnari, ut latius patet in mandato procuratorio ibi recitato. Sed responsum: limitatam esse causam.

13. Laurentius Smolenski Procurator Officialis protestatur contra nos, Sed causa nostra limitatur ad certum tempus.

P. Melchior Sulkowicz cum P. Valentino Tarlovio ad monasterium Sądecense, postulante id plurimum Abbatissa illius loci [1]), 23ª huius, sunt missi ibique per duas septimanas in concionibus, exhortationibus Poenitentiaeque et Eucharistiae administratione occupabantur.

Missio Sądecensis.

Ipso die Pentecostes, qui in 26am inciderat, datum Leopoli signum consuetum ex arce superiori adventantium Tartarorum, qui iam in Regnum irruperant et obvia quaeque vastabant.

Tartarorum irruptio in Regnum.

[1]) Anna Rosalia Lipska.

Cancelli ante altare. Adventus R. P. Provincialis.

Novi cancelli, qui supererant ante maius altare et minora adiacentia, 29ª huius, sunt collocati. Venit R. P. Provincialis cum P. Joanne Wielewicki socio suo Cracoviam divertitque ad domum probationis 30ª istius mensis, ubi varias de rebus Provinciae consultationes instituit et mansit Cracoviae ad 5ᵃᵐ Julii.

14. Conspirationem, contra se et suos factam, Rex cognoscens,

Hoc mense aperta erat conspiratio contra Regem, Reginam et totam prolem Regiam quorundam procerum Regni, inter quos duo dicebantur Spirituales fuisse, sive Episcopi, sive alii Praelati. Hi omnes constituerunt inter se, conscripto exercitu, occultissime Regem aggredi eumque captum cum coniuge ac liberis in custodia honesta ad mortem usque detinere. Res ista prius imperatori Ferdinando innotuerat quam Regi ideoque summa celeritate ab imperatore ad Regem erat perscripta. Post etiam ab aliquibus Regni incolis, inter quos etiam erant duo nostri, ad Regem erat delata. Cognitis his omnibus, Rex cum stupore omnium tantam proditionem nihili fecit et omnino dissimulavit, confidens videlicet Deo et suae innocentiae. Obtulerunt se non pauci ad istos proditores capiendos. Nuncius etiam Apostolicus Lancellotus obtulerat se ad illos spirituales, si fuissent convicti, degradandos, ut brachio saeculari tradi possent, sed nihil omnino voluit Rex tentare pientissimus et patientissimus. Sola enim patientia sua ac dissimulatione istos conspirantes, de quorum conspiratione iam perspecta et cognita ipsimet sciebant, volebat punire. Quod tamen multi in hoc Rege non laudabant. Iidem conspirantes iam decreverant, capto Rege, modo supradicto novi Regis electionem et coronationem indicere. Sed dissipata sunt impiorum consilia.

Dissimulat et nullam poenam ex conspirantibus exigit,

Sola patientia vincens.

Orationes indictae pro periculis instantibus amovendis.

In fine huius mensis pro avertendis Tartarorum incursionibus et simul pro peste amovenda, cuius iam signa non pauca ostendebantur, indictae orationes per Junium omnibus et saecularibus et religiosis.

Eleaemosyna Maii.

Percepta pecuniariae eleaemosynae per Maium mensem erat florenorum 541. Ab Episcopo Cracoviensi 215. Ab Episcopo Chelmensi Mathia Lubinski fl. 200. A. variis per P. Wągrowski fl. 40. A Dº Wizenberg fl. 20. A fratre unius nostri fl. 20 A Dº Suffraganeo[1]) fl. 10; reliqui ab aliis. Iam vas vini a Mco Dº Lubomierski, Capitaneo Sendomiriensi, frumentum a variis et triticum, carnes, casei, butyrum, scandulae constiterunt fl. 168.

Consecratio Episcopi Luceoriensis.

In templo arcensi peracta consecratio in Episcopum Luceoriensem Stanislai Lubinski, Abbatis Tinecensis, 2ª Junii.

---

[1]) Thoma Oborski.

15. Causae nostrae dat initium Varsaviae P. Cislak

In negocio nostro contra D^m^ Officialem Cracoviensem com-
ruit 3^a^ huius Varsaviae P. Gregorius Cislak, producens citationem
ıtra partem adversam. Dumque obiiceret Smolenski, Procurator
icialis, nos sine facultate Generalis litem intendisse ideoquae ad-
ttendos non esse, respondit P. Cislak, et ex voluntate R. P. Gene-
is se esse Lituanicae Polonicaequae Provinciae Procuratorem et
Gregorio 13° concessam facultatem Societati omnes hostes ad
emcumque iudicem citandi. (Nondum tunc acceperat litteras Ad-
dum Rdi P^ris^ Nostri P. Cislak, in quibus iusserat nostros ob tan-
ı iniuriam iure agere cum R. D. Officiali; per errorem enim tarde
eum erant missae). Petiit deinde P. Cislak, ut frivolis eiusmodi
eptionibus reiectis ad causam veniretur, ob ingentem iniuriam
tris ab Officiali illatam. Itaque Perillustris D^s^ Auditor iuris-
tionem in praesenti causa fundavit, reiectis omnibus protestatio-
us et allegationibus. D^s^ Smolenski post protestationem de grava-
ıe et aliis, quae illi displicebant, petiit cautionem in forma iuris
et supra bonis in Dioecesi Cracoviensi consistentibus, quod acto-
ad finem litis sint perseveraturi (quia videlicet nunquam habent
ım locum) et expensas litis sint soluturi, si rei fuerint declarati.
iecit P. Cislak, ut ridiculam, impertinentem et non necessariam
itionem cautionis. Reiecit et ipse Auditor praedictam petitionem
postea omnes protestationes et appellationes frustraneas refutavit.

Contra Officialem Cracoviensem,

Cuius Procurator Laurentius Smolenski,

Impertinentes adfert exceptiones, sed reiicitur.

Eadem 3^a^ die Junii R. P. Provincialis apud S. Stephanum suis
nsultoribus et aliis, quos ad id vocaverat[1]), an in S. Petro aliquae
rae lectiones imminente renovatione studiorum essent inchoandae
ne, eaequae lectiones an Philosophicae esse deberent, an Casuum
nscientiae. Nam et legatum Alberti Męczynski pro S. Petro ad-
ttebat Admodum R. P. Noster Generalis et afflictum Collegium
Tartaris Leopoliense libenter Auditores Casuum Conscientiae alicui
eri loco concederet et nos esse in posessione lectionum praedictarum
arumquae ante litis contestationem, quae cum Academicis imminet,
nveniret. Post varios ea de re discursus, illorum maior pars erat,
ui censebant pro nostris solis, non vero pro externis, addi posse
hilosophicum cursum idque ea conditione, si redditus fuerint suf-
icientes. Externi enim eo tempore nullo modo admittendi videban-
tur, tum ne magis irritarentur contra nos Academici, tum quia

An novae lectiones Cracoviae inchoandae praeter coeptas, deliberat R. P. Provincialis cum suis.

Ut pro nostris Philosophia inchoaretur, non pro externis, conclusum.

[1]) Proposuit.

Serenissimo Regi polliciti eramus, nihil nos ratione externorum docendorum inchoaturos, nisi tentata prius cum Academicis unione, tum ob alia plurima tunc adducta. De Casibus etiam Conscientiae, ut legerentur tunc, proposuerat P. Szembek, ut Societas quamprimum acciperet possessionem Seminarii, quod R. D. Łukomski fundare constituerat. Sed quia conatum praedicti Praelati Capitulum impediebat et ex consilio Episcopi nihil voluit tentare idem D[s] Lukomski, nisi prius pacem habeamus cum Academicis, ideo et haec res ad ipsum R. D. Łukomski reiecta.

Casus cur tunc non legerentur?

16. In translatione ossium B. Michaelis Gedroć

Sublevatio et translatio ossium Beati Michaelis Gedroć, Religiosi Ordinis S. Mariae de Metro de poenitentia seu patientiae SS. Martyrum, 4[a] huius mensis, in templo S. Marci Canonicorum mendicantium peracta est per R[mum] D. Thomam Oborski, Suffraganeum, praesente, adiuvante ac dirigente totum negocium P. Friderico Szembek. Imo dum diueretur vetus sepulchrum et ossa aliquot in cistula palmari fuissent reperta eaque praedicti Beati a nonnullis existimata: restitit P. Szembek, expectandum censens, quousque ipsum sepulchrum in ipso muro templi sub terra situm, aperiretur, quod eo in muro Beatum quiescere Polonorum Chronica testarentur essetque unus adhuc superstes religiosus eiusdem ordinis, qui patefacto sepulchro eodem ante plures annos interfuit et ossa Beati propriis manibus attigit, circa quae postea longiorem murum superstructum referebat. Hoc itaque sepulchro reserato, sacra pignora in eo reperta sunt, quae manibus P. Szembek in magna argentea pelvi et in cistula reponebantur et in unum collecta omnia R[mo] D[o] Suffraganeo, pontificio habitu ad maius altare sedenti, obsignanda sigillo traderentur ac postea in intimo templi sacrario, pluribus sigillis communita, tamdiu asservarentur, quamdiu novum sepulchrum pro illis non fuerit extructum. Haec dum peraguntur, accurrebat populus pignora sacra, ex terra levata, globulis attingens et aliquid saltem ex Beati veste vel loculo Reliquiarum loco postulans, cuius pietati utcunque satisfactum est. Habuerat etiam idem Pater Szembek ad praedicti Beati sepulchrum, antequam fuisset apertum, concionem ad populum, de omnibus, quae peragenda erant, eum instruens.

Quae a P. Szembek facta et persuasa.

A R[mo] D[o] Suffraganeo sacra pignora obsignantur et postea ab aliis.

Gradus P[is] Alberti Ruszkowski.

In festo Corporis Christi, quod in 6[am] Junii inciderat, primus qui in S. Petro gradum accepit erat P. Albertus Ruszkowski, Coadiutor Formatus spiritualis factus, Sacrum celebrante P. Nicolao Lancicio Rectore Collegii.

Miserunt Academici cum Alberto Mathiae Bolkowski Procura- et cum nonnullis Magistris ac Studiosis, protestationem R. P. vinciali 7ª istius mensis [protestationem] contra scholas nostras, d nimirum loco Theologiae nostri in iis Iurisprudentiam legant, quod de iure ac iustitia lectiones habeant et insuper, quod undi- Studiosos congregent. Certe haec protestatio quoad lectiones iure et iustitia aut ex summa ignorantia Theologiae Scholasticae, edictam materiam continente, profecta est, aut ex summa itia et libidine nostros vexandi. Erat inter hos, qui cum testatione venerant, M. Daniel Sigonius, qui petebat a R. P. vinciali, ne sibi et suis vitio verteret, dum ea, quae illis in- ta erant a Superioribus, facerent et ut talem protestationem rarent. Respondit R. P. Provincialis, non paucas eiusmodi litias iam se tolerasse et hanc ipsam se toleraturum, sicque demici sunt dimissi. Consilium nihilominus per P. Lancicium raeposito Corporis Christi[1]) iussit expetere R. P. Provincialis, nodo nobis post talem protestationem cum Academicis esset edendum.

Protestatio Academicorum contra nostras scholas et stulta et iniqua.

Quid ad eam P. Provincialis responderit.

Comparentibus in nostro negocio Varsaviae, 12ª istius mensis, Gregorio Cislak et Dº Laurentio Smolenski coram Auditore Nun- Apostolici, petebat Dⁿ Smolenski, ut produceretur devolutio cau- ad Illᵐᵘᵐ Nuncium, sed respondit P. Cislak, id praepostere peti fundatam iurisdictionem. Obiicienti deinde quod nos, relicto nario Episcopo, statim causam ad Illᵐᵘᵐ Nuncium devolverimus, ondit P. Cislak, fuisse consensum Episcopi in litteris datum, Octobris anni superioris. Post haec D. Auditor litem contestari davit et procedere ultra. Dⁿ Smolenski appellavit ad Sedem Apo- cam ab hoc interlocutorio et P. Cislak petiit, ut haec appella- tanquam frivola et a levi accessorio reiiceretur. Dante Dº Audi- Apostolos refutarios, Dⁿ Smolenski ab iis appelans coepit osten- gravamen nostris nullum factum fuisse, sed iure processum, in Synodo dioecesana Cracoviensi conclusum erat, ut qui cita- in primo termino non comparuisset, statim possit reputari con- nax et excommunicari et ita factum Pⁱ Angelo, qui nec per se per Procuratorem comparuit. Ostendit P. Cislak, fuisse gravamen

17. Velitationes Pⁱˢ Cislak et Dⁱ Smolenski

Coram Auditore Nuncii Varsoviae.

Ostenditur

[1]) R. D. Martinus Kłociński.

nostris a D° Officiali illatum gravamen.

et nostros per mandatarium comparuisse, licet a iurisdictione excepissent, tum quia contra ius commune et provinciale simul factus noster contumax et excommunicatus et cum ingenti scandalo excommunicatio fuit in illum promulgata et in praeiudicium privilegiorum Apostolicorum. Ad haec non respondens D^s^ Smolicki (sic) petiit sibi copias extradi, quod ut fieret iussit D^s^ Auditor et terminum assignavit ad producenda omnia iura, causam concernentia. Post haec nihilominus D^s^ Smolinski, pro parte sui Principalis, ab interlocutoriis et gravaminibus interposuit appellationem ad Sedem Apostolicam, petens eam admitti. Sed D^s^ Auditor stetit in decretis et appellanti dedit refutarios, sed ab his iterum appellavit D^s^ Smolinski.

Petit Smolinski copias sibi extradi et iterum appelationem interponit, sed frustra.

18. Ad ostendenda iura citantur et nostri et Academici a Nuncio.

Citati tam nostri Cracovienses apud S. Petrum manentes, quam Academici a Nuncio Apostolico Varsaviam, 14^a^ illius mensis, ut comparerent et iura ac privilegia ostenderent, tam Academici ad nostras scholas prohibendas, quam nostri ad easdem inducendas. Res ita processit, ut ipsemet Lancellotus Nuncius Apostolicus refert in eo processu, quem anno 1626, 8^a^ Aprilis scripsit et qui in libro Antigratis positus est a fol. 208. Cum ad tempus in citatione assignatum et Academici et nostri comparuissent et inprimis ab Academicis Nuncius quaesivisset, an aliqua privilegia scholas Societatis prohibentia haberent? Responderunt, ea privilegia se habere in Academia, sed secum ea non tulisse. Quaesiit postea Nuncius a nostris et imprimis a P. Nicolao Lancicio, Collegii Cracoviensis S. Petri Rectore, quae haberent nostri ad docendum Cracovie iura. Ostendit P. Lancicius et multorum Pontificum privilegia, concedentium Scholas Societati ubique ac etiam in locis, ubi sunt universitates, et Regem Augustum (sic) concessionem, qua permisit, ut in Regno libere exerceremus omnia instituti nostri munera et Regis Sigismundi III expressam ad Collegium Cracoviae erigendi facultatem et denique ipsius Academiae Cracoviensis consensum, anno D^ni^ 1583, 1^a^ et 4^a^ Februarii datum coram Alberto Bolignetto [1]) Apostolico Nuncio, Episcopo Massanensi. Praeter haec, quae a P. Lancicio allata sunt, ipse Rex Serenissimus, qui tunc Varsaviae morabatur, misit ad Nuncium R. D. Joannem Lipski, Cancellariae Maioris Regentem, declarans palam mentem suam esse, ut nostri scholas Cracoviae aperiant. Magnae fuit admirationi Academicis, dum ostenderetur ab ipsa Academia

Nulla iura Academici adferunt.

Nostri ostendunt varia.

Rex coram Nuncio declarat, se velle scholas nostras Cracoviae.

[1]) Bolognetto (nuntius 1581—1584) erat episcopus Massae Maritimae.

consensus datus pro nostris scholis, nam de hac antecessorum suorum voluntate vel nihil sciverunt, vel se scire dissimulaverunt. Ostendebant itaque (an ficte an vere, illi viderint) non se abhorrere ab unione nostrorum cum Academia, sed rem prius omnem ad suos perlaturos et de ratione concordiae se deliberaturos, nam se modo missos a suis esse sine ulla potestate tractandae cum Societate concordiae ideoque se petere dilationem termini. Concessit id illis non gravate Nuncius et diem utrique parti iterum Varsaviam veniendi praefinivit 15 Septembris, ut eo tempore de re tota statuerent ac definirent. Sed postea cognitum est, Academicos negocium hoc ad Sedem Apostolicam a D° Nuncio Romam revocasse, eo consilio, ut cum nostris iure experirentur. Sub idem etiam tempus mala fide nobiscum processerant Academici. Cum enim praeter illorum opinionem instrumentum publicum sub Bollognetto (sic) Nuncio Apostolico concessionis scholarum nostrarum, ab Academia factae, ostendissemus, petierunt a nobis mutuum. Dedimus illis, sed illi nunquam postea illud nobis volebant restituere, iam amissionem illius, iam varia alia praetendentes. Cumque post 7 annos in Comitiis Coronationis in manibus Jacobi Naimani, coram Senatoribus Regni ad negotium nostrum deputati, cum nostris colloquentis, illud noster vidisset et hunc defectum candoris Academicis obiecisset, subrisit tantum Naiman et ad id, quod obiectum erat, non respondit.

Petunt dilationem Academici, quam illis Nuncius assignat.

Sed postea hoc negocium a Nuncio revocarunt.

Iidem acceptum mutuum a nobis Instrumentum nolunt restituere.

Eadem 14ª die huius mensis comparens coram Auditore Nuncii P. Cislak, iuxta exigentiam termini, accusavit contumaciam partis adversae, nihil iuxta decretum ultimo latum facientis, nec documenta, quae habet, producentis, nec producere curantis. Produxit praeterea septem documenta gravaminum et iura et libros exemptionum ordinis sui et petiit admitti et partem adversam ad poenas in iis contentas, ad damna et expensa, ad revocationem protensae sententiae et publicationis eiusdem condemnari. Ad haec D^s Smolinski, stans sub tuitione appellationum et protestationum, copias productorum a parte adversa cum termino ad dicendum contra ad 8^am iuris petiit. Iussit Auditor copias petitas extradi et terminum ad dicendum contra, ad secundam iuris assignavit.

19. Accusatus Smolinski documenta non producens,

Dilationem iterum petit.

Eadem insuper 14ª die Cracoviae in foro ad tubas denunciatum de periculo a Tartaris imminente.

Periculum a Tartaris.

Circa hoc tempus iterum D^s Wężyk Widawski, qui domi nostrae apud S. Barbaram hospitium habuit, egit cum R. P. Provinciali

De residentia Pe-

tricoviensi iterum agitur.

de Residentia Petricoviensi, ad quam offerebat 15 millia. Et facta est illi spes aliqua id obtinendi.

P. Bolcius Leopolim mittitur.

Venit P. Crispinus Bolcius Gedano Cracoviam, 16ª huius mensis, huc enim a R. P. Provinciali fuit evocatus. Postquam eius causa examinata et iudicata fuisset, non est amplius redire Gedanum iussus, sed Leopolim, ut conciones germanicas et curam Germanorum haberet, missus.

Exequiae Supremo Regni Thesaurario Benefactori.

Solennibus exequiis in templo nostro 17ª huius parentatum Nicolao Danielowicz Supremo Regni Thesaurario, non ita pridem mortuo, tanquam insigni Societatis in hac Provincia et in domo S. Barbarae benefactore ac defensore.

20. Consultatur de Actore coram Nuncio.

De modo unionis cum Academia.

In festo B. Aloisi R. P. Provincialis ex parte citationis ad ostendenda iura coram Nuncio Apostolico, de qua 14ª diximus, a suis Consultoribus et ab aliis quaesivit, quis nam tunc apud Nuncium Actorem agere deberet, an nos, an Academici? Conclusum de Academicis, quia nos illi Romam detulerunt ad Congregationem propagationis fidei. De modo etiam unionis cum Academia nostrorum iterum tunc actum et conclusum, ut ille sit, qui sub P. Joanne Argento erat propositus. Punctum etiam de lectionibus solvendis, qui eas non audirent et de iis, qui gradus peterent, explicatum clare. Conclusum etiam tunc de Reprotestatione Rectori a Procuratore Provinciae danda contra protestationem 7ª Julii oblatam, quae fuit data per Smeikowski notarium. Multa posita erant in hac Reprotestatione et de cohibitione Studiosorum et de nova clausula iuramenti. Et quia in Protestatione Academicorum vocati erant nostri externi studiosi, qui ad Theologicas lectiones nostrorum sponte veniebant Auditores notatissimi: ideo consilio inito cum eorum consanguineis conclusum, ut etiam nomine ipsorum fieret Protestatio contra Rectorem et eidem traderetur, quod et factum est.

Missa Rectori Academiae Reprotestatio duplex.

Tartari circa Premisliam et circa Jaroslaviam

Venit Jaroslavia P. Stanislaus Pakosz 22ª huius mensis et retulit seriem incursionis Tartaricae, paulo ante factae. Ad civitatem Premisliensem castra fixerant. Unum ex Patribus Carmelitis, dum ad eos ob quendam redimendum pergeret, interfecerunt. Divisis agminibus circumiacentes pagos et oppida spoliabant exurebantque. Praedium Lowce Collegii Jaroslaviensis incenderunt. Pawłosiolum etiam tentabant, sed defendentibus studiosis re infecta abierunt, unum tamen e nostris, rem strenue manu agentem, Stanislaum Kuklinski vulnerarunt et pro mortuo spoliatum reliquerunt. Jaroslaviam etiam tentabant irrito conatu. P. Stanislaus Porembski, Residentiae Crosnensis Superior, vix eorum manus fugiens, Brzozoviam evasit, et multa alia.

et alibi quae faciunt.

Eadem die virgo quaedam Cracoviae post gravissimam febrim et cadu- Unius virginis iam agonizantis liberatio ex morbo, patrocinio B. Aloisii.
cum morbum ad extrema deducta et iam agonizans, parentibus et aliis non-
nullis praesentibus, votum pro ea ad B. Aloisium facientibus, eadem die con-
valuit et postea vota reddidit beneficiumque Dei meritis B. Aloisii asscribens,
non desinit praedicare.

Discessit praeterea hac die P. Nicolaus Lancicius Varsaviam ad Nuncium P. Lancicii discessus Varsaviam ad Nuncium.
Apostolicum ob citationem, de qua diximus 14ª huius, et P. Lancicio substitutus
antisper P. Fridericus Szembek apud S. Petrum.

Visitans R. P. Provincialis templum S. Barbarae 25ª istius ordinaverat, Visitatio templi nostri.
ut chorus superior nostrorum continuaretur usque ad chorum supra portam
maiorem, sed id varias ob causas nonnisi post sex fere annos perfectum.

Post tot controversias inter P. Cislak et Dᵐ Smolinski agitatas, **21.** Decretum contra Officialem pro nostris, quo decernitur Iniusta et temeraria Officialis excommunicatio contra P. Angelum
tandem 26ª huius mensis latum decretum contra Dᵐ Officialem
Cracoviensem Varsaviae pro P. Wielewicki et pro P. Angelo, in quo
inter alia talia sunt verba: Dicimus, pronunciamus, decernimus, sen-
tentiamus et deffinitive declaramus, nulliter et de facto iniuste per-
peram et sine maturitate ac male fuisse ac esse dictum P. Christo-
phorum Angelum per dictum Admodum R. D. Officialem Cracoviensem
excommunicatum declaratum ac publicatum proptereaque sententiam
praemissae excommunicationis una cum omnibus inde secutis revo-
candam, cassandam et annullandam, prout revocamus, cassamus et
annullamus eundemque P. Christophorum iam a quibuscumque ec-
clesiasticis sententiis, censuris et poenis contra eundem per dictum
Admodum R. D. Officialem, occasione praemissorum quomodolibet ful- Eaque revocatur et annullatur.
minatis et publicatis in forma Ecclesiae consueta, absolutum penitus
et liberatum omnino tanquam talem in omnibus et singulis ecclesiis,
monasteriis et aliis locis publicis, ubi ipse excommunicatus declara-
tus et publicatus fuit, etiam ex ambona et alias et ut moris est
publice, alta et intelligibili voce intra Missarum et aliarum divinarum
horarum solennia denunciari et declarari ac quoscunque cedulones
forsan contra eundem, occasione praemissorum quomodolibet affixas
cassari et lacerari volumus et omnino mandamus et quascumque Decernitur etiam D. Officialem
litteras desuper necessarias et opportunas decernimus, concedimus
et relaxamus. Dictumque Admodum R. D. Officialem Judicem, qui
iniuste, perperam, de facto nulliter et sine maturitate, non sine ma-
ximo populi Christiani scandalo, sententiam excommunicationis prae- Poenis subiacere, iure sancitis.
dictae protulit et promulgavit, poenis contra tales temerarios iure
sancitis et expressis, quarum tamen expressionem et moderationem

declarationem arbitrio nostro reservamus, puniendum fore et esse censemus et declaramus victumque victori in damnis et litis expensis, quarum taxationem nobis vel cui de iure imposterum reservamus, condemnamus etc. Publicata haec sententia fuit eodem die. Appellaverat D[s] Smolinski ab hac sententia et permissa erat apellatio, praefixo termino sex mensium, de quo termino tanquam nimis arcto non erat idem D[s] Smolinski contentus.

Et litis expensas solvere debere.

Caesi Tartari a D[o] Koniecpolski.

Venit rumor laetus 27[a] huius mensis de caesis Tartaris ad Dniestrum fluvium a Stanislao Koniecpolski Campiductore Polonici exercitus, commisso praelio cum iisdem. Cantimir Dux illorum vulneratus, eques in fluvium desiliit, periculum declinans, reliquus exercitus in fugam versus, multi aquis absorpti plurimi ex captivitate liberati et maxime multa millia puerorum, quos Tartari fugiendo deseruerant, ad Campiductorem reducta, quae iterum ille ad loca, ad quae spectabant, remitti curavit. Non levis etiam praeda hostibus erepta.

Alienationes sopitae.

Non leves alienationes inter domum S. Barbarae et Collegium S. Petri intercesserant ratione eleaemosynarum, quas Collegium videbatur a S. Barbara data opera avertere, sed sunt sopitae per R. P. Provincialem.

Eleaemosyna Junii.

Accepimus eleaemosynae in pecunia per mensem Junium fl. 384. Ab Episcopo Posnaniensi D[o] Wężyk fl. 100. Ab Episcopo Luceoriensi D[o] Lubinski fl. 100. A Palatino Cracoviensi fl. 28. Ab Episcopo Cracoviensi fl. 25. A variis per P. Wągrowski fl. 50. A Dno Widawski fl. 30. A D[o] Suffraganeo fl. 10 A R. D. Bobola fl. 10. Per P. Sulkowicz fl. 10. Frumentum, carnes, butyrum, caseus, panes, vinum, crematum constiterunt fl. 111.

22. Renovatio votorum.

Peracta 2[a] Julii Renovatio Votorum in domus S. Barbarae sacello domestico, celebrante R. P. Provinciali, qua etiam die accepit P. Praepositus ab Admodum Rndo P. Nostro Generali litteras de nonnullis in Domus Professae gubernatione observandis, quarum tenor talis: Rnde in Christo Pater. Pax Christi etc. Cum conveniat Domum Professam, in qua tanquam in praecipuo Provinciae domicilio graviores plerumque Provinciae Patres commorari solent, reliquis Provinciae domiciliis accurata religiosae desciplinae observantia perfectaque Constitutionum, Regularum Ordinationumque ad institutum nostrum pertinentium exercitatione praeire, ut ab ea caeterae familiae, in quibus iuniores educantur instituanturque, exemplum vitae et morum petere possint: Officii mei esse duxi, eam suscepta nuper Domus istius gubernatione commonere, ut quantum humana infirmitas patietur ita illi praeesse studeat, ut ea reliquis omnibus in perfecta instituti nostri approbatarumque consuetudinum custodia exemplo esse possit. Quot cum omnibus, quae Constitutionibus et Ordinationibus, sive toti Societati communibus, sive Provinciae isti propriis fieri exoptem, tum praecipue in nonnullis, quae hisce subiicio: 1°) Ut ratio victus et vestitus Domus

Circa gubernationem Domus Professae

Admodum R. P. Noster aliqua praescribit observanda:

1[m]

ıs sit plane conformis moribus et consuetudinibus in Provincia ista iam
lem receptis neque patiatur, ut novae aliquae exceptiones immunitatesve
eter eas, quas praecipua alicuius infirmitas exiget, introducantur. 2°) Ut si 2m
e esculenta et poculenta certis personis ab externis missa fuerint, ea distri-
ıntur in commune. Et quamvis conveniat, ut Superior iis, ad quos missa sunt,
lo ampliorem inde partionem dari curet, non sinat tamen, ut ulli eam quasi
itam sibi importune exigant. 3°) Ut sit frequens usus publicarum poeniten- 3m
ıum in Refectorio. 4°) Ut Conferentiae Casuum diligenter fiant neque facile 4m
ermittantur. 5°) Ut recreationes a prandio et coena sint magis spirituales et 5m
giosae. 6°) Et quoniam subinde non desunt qui existiment, commorantibus 6m
domibus professis maiores corporis commoditates, quam iis, qui in Collegiis
unt, concedendas, R. V^a^ omnino curet, ut si qui forte id sibi persuasum
eant, se in hac parte falli intelligant, cum non minus in domo Professa quam
aliis domiciliis consueta receptaque victus frugalitas sit observanda. Haec
V^a^ pro eo affectu, quo bonum Societatis prosequitur, valde cordi habeat et
subinde admoneat, qua ratione et fructu ea executioni mandavit. De caetero
ıctis suis Sacrificiis et Orationibus me commendo. Romae 25^a^ Mai 1624 anni.
tius Vitellescus.

Ivit R. P. Provincialis cum P. Praeposito Matthaeo Bembo Wawrzyncicos 23. Episcopum offensum nostris ob Constitutionem Dioecesanam in iudicio reiectam, nostri reconciliant.
Episcopum Cracoviensem 3^a^ istius mensis, ut ei offenso satisfacerent. Scri-
m ei erat Varsavia, P. Cislak Procuratorem P^is^ Angeli, constitutionem Dioe-
sanam, ut sine praevia monitione una vice possit aliquis prae tribus citari
in primo termino excommunicari, non esse a Sede Apostolica approbatam
esse contra commune ius et contra Provincialem Synodum. Quia vero prae-
tae Constitutionis author erat Episcopus, a suis quibusdam persuasus, valde
leste tulit id a nostro coram Nuncio Apostolico dictum et scripserat ad R. P.
vincialem, graviter expostulans, quod hac ratione indigne ab hominibus So-
tatis tradetur, cuius ipse esset studiosissimus. Venientes nostros accepit be-
ne Episcopus et satisfactione accepta offensam remisit.

Discessit R. P. Provincialis Cracovia Sendomiriam cum suo socio P. Jo- Discessus P^is^ Provincialis.
ne Wielewicki 5^a^ huius.

Joannes Baptista Lancellotus Nuncius Apostolicus illa instru- Instrumenta publica pro nostris scholis approbantur a Nuncio apostolico.
enta publica, quae illi de concessione Academiae Cracoviensis, ut
stri Cracoviae docerent, sub Boligneto Nuncio facta, ostensa erant
viva voce et scriptis litteris 9^a^ Julii huius anni datis, vera et non
bia esse declaravit, quidquid moderni Cracovienses Academici con-
eas debacharentur. Vide libellum Antigratis fol. 206.

Albertus Zytek, Cantor templi nostri per 40 annos ab ipso fere nostro- Albertus Zytek Cantor templi nostri peste moritur.
u Cracoviam adventu, pestem hausit et intra tres vel quatuor dies, con-
tis Sacramentis a nobis procuratus, 15^a^ istius mensis obiit, homo industrius
n choro musico regendo simplicitatis ac probitatis antiquae. Non parum nos
mors perturbavit, eo enim die, quo pestem hauserat, domi nostrae cum

nonnullis nostrorum, nihil periculi suspicantibus, familiariter est collocutus. Id totum statim Magistratui a nostris est relatum fideliter et aliquanto tempore nostri domi sese continebant, expectantes aliquod signum pestiferae contagionis, si forte compareret in aliquo, sed per Dei gratiam in nullo comparuit.

24. Translatio S. Rosaliae Panormi.

Eadem 15ª huius mensis die, celebris translatio Corporis S. Rosaliae Panormi in Sicilia, ob pestem amovendam facta, quae etiam statim amota fuit Deo sic volente. Quomodo vero Cracoviam postea eiusdem Corporis reliquia pervenerit, quae modo in templo S. Barbarae pie colitur, suo loco dicemus.

Duorum infirmitas in domo S. Barbarae nostros terret.

Circa 18ᵃᵐ huius mensis duo nostros domi perterrefecerant, Stanislai Mniszek febris, quam pestilentialem arbitrabamur, et externi subcoqui gravissimus morbus, in quo affirmabat se bubonem sub axilla et pustulas in manu habere. Et quidem accersitus Dⁿ Mathias Woienski Medicus Consularisque Cracoviensis censuit subcoquum esse infectum et statim domo expediendum ad hospitale S. Sebastiani, quod et factum est, sed aeger postera die convaluit nosque metu liberavit. Charissimus etiam Mniszek postquam convaluisset, datus erat socius P. Crispino Bolcio, Leopolim discedenti et discessit hinc, Jaroslaviae mansurus.

Apud S. Petrum mors Joannis Laskowski.

In Collegio S. Petri mortuus est peste Joannes Laskowski Theologiae auditor 20ª huius mensis. Irrepserat in Collegium S. Petri, ut existimatum est, pestis in solennitate SS. Petri et Pauli Apostolorum a duobus peste infectis ibidem celebrantibus et constabat de Capellano R. D. Archidiaconi, qui postquam ibi celebrasset brevi, post peste obierat. Ab his infectus credebatur Albertus Cortiscius, cui tamen remedium est adhibitum. Alii putabant Joannem Laskowski a quodam religioso ex Skalka, Theologiae ibidem auditore, infectum fuisse. Quidquid tandem fuerit, ita nostris apud S. Barbaram degentibus mors Charissimi Laskowski timorem incussit, ut statim hac die ad varia loca discedere coeperint, nempe P. Praepositus cum P. Stanislao Krzywokolski et Stanislao Piąłkovio Karniewicos ad Dᵐ Georgium Pipanum Medicum et Consulem Cracoviensem. P. Fridericus Szembek cum P. Joanne Zegocki Luczycos ad generosum D. Gabrielem Szembek, germanum Patris Friderici. P. Petrus Kamocki cum Matthaeo Zberowski Kamykum ad Dᵐ Borzykowski. P. Stephanus Węgrowski cum Alberto Woinicense et cum nonnullis Cracoviensibus civibus Korcinum. P. Valentinus Rusconius, P. Simon Jurkowic, P. Andreas Kanski cum Luca Klein Staniątkos, quanquam inde postea P. Rusconius cum Luca ivisset Czaiewicos ad Dᵐ Joannem Wizenberg et alii similiter domicilia mutaverint, ut P. Kanski cum Jacobo Szostak, qui ineunte hyeme manebant apud Mfcum D. Paulum Lesniowolski Capitaneum Zatoriensem et Matthaeus Zberowski datus fuerit postea socius P. Melchiori Sulkowicz, qui Niepolomicis invitatu Dⁱ Witowski magni Procuratoris arcis Cracoviensis manebat, postquam ex missione Rᵐⁱ Dⁱ Suffraganei rediisset. Porro ad obsequium peste infectorum domi manserant P. Michael Ponecius, qui Superiorem agebat, P. Andreas Adamus Ustinius concionator ordinarius, P. Martinus Kossowski operarius, P. Stanislaus Zabielski valetudinarius. Ex coadiutoribus autem Laurentius Struminensis, Laurentius Sebastianowicz, Albertus Squiernievius, Jacobus Szostak, quamvis iste non multum

Unde infecti nostri apud S. Petrum et Laskowski.

Ad varia loca nostri, apud S. Barbaram manentes, disperguntur ob pestem.

Domi qui manserant.

cius Patri Kanski erat datus (fuit). — P. Albertus Ruszkowski ultima Julii, o S. Pⁱˢ Nostri festo, peste extinctus est in Collegio S. Petri, in quo sub npus cum aliis nonnullis erat relictus ob auxilium infectorum. Occasione esti non ommittendum id, quod hoc anno contigit. Illustris foemina in ima partus difficultate, monita per nostrum, opem S. Ignatii implorat et communionem eius die festo pollicetur, sed nullum levamen sensit. postquam id cognovisset, thecam reliquiariam, in qua Sⁱ Patris erant re- submittit. Vix ea collo infirmae applicata fuit, et subito omnis pariendi as sublata est. Viribus itaque pristinis reddita, votum ad altare Sancti lo S. Barbarae exsolvit et se clientem Sⁱ Pairis nostri semper futuram . Non pauci etiam, Cracoviae sub tempus pestis degentes, ope eiusdem is invocata, a periculo contagionis liberati, argenteas tabellas ad eius al- nostro templo appenderunt.

25. P. Ruszkowski moritur.

Auxilium Sⁱ Patris uni in partu,

Aliis in peste.

Circa finem huius mensis P. Szembek excurrerat ad Episcopum viensem Kobierzynum (pagus is est uno milliari Cracovia ultra am distans), quo se Episcopus contulerat, ob metum pestilen- rbem declinans. Hic inprimis obtulit ei litteras a P. Valentino e Regio scriptas (obtulit), in quibus petebatur, ut in festo gra- actionis, quod solet esse 10ª Octobris ex permissione sedis olicae, supplicationes Cracoviae ad templum novum a Rege tum fierent, tum ut in Regio templo pro beneficio Regi ac Re- raestito gratiae Deo agerentur, tum ut inter tot praerogativas varia templa Cracoviensia habent, templum novum hanc quo- aberet et inde aliquod illi ornamentum accederet. Tergiversa- initio Episcopus, ostendens se nuper offensum a nostris, ut ius diximus et aiebat hoc negotium ad Venerabile Capitulum oportere, in quo cum valde pauci nobis sint bene affecti, lum, ne ab hac re abhorreant. Tandem tamen victus persua- us cessit, licet hoc anno ob periculum pestis a praedicta sup- one supersedendum fuerit. Dedit et alias litteras Episcopo Illu- mi Nuncii de nova clausula iuramenti, quam Jacobus Naiman cendos studiosos a nostris scholis excogitaverat et inscio Epi- Cancellario Academiae, nova onera iuventuti privilegiis aliorum ria imposuerat, de quo supra 4ª Maii huius anni egimus. Im- erat insuper ab Apostolico Nuncio Lancelloto, Ordinis nostri sissimo, litteras ad novam Cardinalium fidei Congregationem, quam Academici nostros traduxerant (quasi in evertendam viensem Academiam, fidei Catholicae in hoc Regno magnum lium, conspiraverimus), quibus aperuit et nostrum in scholis

Proponitur Episcopo, ut supplicationes in festo Gratiarum actionis in templo S. Petri fierent.

26. Datae eidem litterae Nuncii de clausura iuramenti nova Academicorum.

Litterae aliae Nuncii ad Congregationem Cardinalium de fide propaganda.

Liber contra nos impressus supprimitur.

Cracoviensibus consilium et quid Societas in convellendis haeresibus fideque Catholica stabilienda in hoc Regno praestiterit. Denique cum cognovisset quemdam Academicum contra nostros in Germania librum edere, idem P. Szembek varias litteras a praedicto Nuncio ad Episcopum Cracoviensem, Posnaniensem [1]), Chelmensem [2]), impetravit quibus hortabantur, ut scandala, quae tali libello proseminanda erant, impedirent, quod etiam effecerunt, nam liber hic iam impressus suppressus est.

Missiones Nostrorum per Decanatus cum R^mo Suffraganeo

Quam laboriosae

Et quam utiles

Et quam honorificae Societati.

Quantopere in iis nostrorum labores excitavit D^s Suffraganeus

Labore et exemplo pio.

Quia per Maium, Junium ac etiam Julium continuabantur Missiones nostrorum cum R^mo Thoma Oborski Suffraganeo Cracoviensi, quae hoc anno fere erant coeptae et reliquis postea annis fiebant, non abs re erit aliquid de illis hoc loco dicere. Obibat praedictus Suffraganeus varios dioecesis huius decanatus ob conferendum Sacramentum Confirmationis ad idque nullum admittebat nisi prius Confessione expiatum. Concurrebat ingens multitudo non solum paganorum, sed etiam nobilium ad nostros, qui poenitentibus magna laboris contentione a summo mane ad vesperam aures dabant, exhortationes interponentes, exiguo spacio ad cibum somnumque capiendum relicto. Innumerae Confessiones generales excipiebantur et varii conscientiae nodi expediebantur et eadem occasione indulgentia Missionum Societatis promulgabatur, cuius omnes participes fieri cum vellent, ingenti labore nostros distinebant. Ipso tempore messis rusticani palam a laboribus vacabant, ut longe uberiorem Sacramentorum messem colligerent. Vix sufficere poterat paucitas nostrorum studiis et pietati omnium, maxime cum multorum annorum confessiones essent retexendae, plurimi de restitutionibus instruendi, matrimonia male coalita ad Ecclesiae praescriptum redigenda. Nihil simile factum sua memoria omnes fatebantur. Multi ex parochis et ex nobilitate, qui praeter nomen Jesuitarum nihil de Societate cognoverant, magnam de eius industria in procuranda salute proximorum opinionem conceperant. Versabantur per praedictos menses in his Missionibus ex domo S. Barbarae alternis vicibus P. Melchior Sulkowicz, P. Simom Jurkowicz, P. Adamus Ustinius, P. Joannes Zegocki. Excitabat porro nostros ad indefessum laborem pius Praesul, qui itinera omnia magna ex parte, etsi sexiga (sic) praesto esset, pedibus conficiebat etiam in maximo aestu, victu modesto admodum et frugali contentus, in sacco lineo stramine inserto, sine aliis culcitris, capere somnum solitus, sumptibus parochorum, in quorum Ecclesiis versabatur, parcens, salutis proximorum appetentissimus, in laborando strenuus, ut nostris exemplo et incitamento virtutis esset.

Eleaemosyna Julii.

Summa perceptae eleaemosynae pecuniariae hoc mense, quo nostri ob pestem in variis locis degebant, erat florenorum 56. A R^mo D^o Suffraganeo fl. 10. A D^o Nicolao Danielowicz alii 10. Reliqui ab aliis. Butyrum, carnes, caesei, panes, tela, crematum etc. submissa fl. 37 constiterunt.

---

[1]) Joannes Wężyk.

[2]) Mathias Łubieński.

Septima huius mensis Virgo Felicia Zbilitowska et Cristina Koscianka, esente P. Petro Birk, Notario Publico Civitatis Cracoviensis et cive eiusdem itatis, et Dº Stanislao Haller et D. Alberto Zaralinski civibus Cracoviensibus, ibus ad hod specialiter rogatis, fide dignis, libere et sponte dederunt Imagi- n quandam Beatissimae Virginis Lauretanae in charta tela subducta, altitu- is unius ulnae et trium digitorum, latitudinis vero tertia parte ulnae, pro tem- S. Barbarae, Patrum Societatis Jesu Domus Professae, eiusque donationis sessionem statim adiit P. Stephanus Wągrowski, prout latius patet in authen- instrumento ea de re dato, quod in archivio templi S. Barbarae servatur. .... circa hanc imaginem[1]) . . . . . 27.

P. Lucas Gladissius 18ª Augusti in Collegio S. Petri peste est extinctus. lem die cum intellexisset P. Praepositus P. Nicolaum Szelski Posnania pro no S. Barbarae venisse, statim eum in Kamyk ad Dm Borzykowski misit, ut Kamocki ibidem manentem in concionibus habendis adiuvaret, quamdiu Cra- iam ob pestem reditus non pateret. Mors P. Lucae Gladissii. P. Szelski Kamykum mittitur.

Hoc mense Collegium Calissiense R. P. Provincialis visitans, quia statim videndum de novo Patre Spirituali et Confessario Collegii certas ob causas erterat, non habens tunc alium, socium suum P. Joannem Wielewicki prae- munia ac insuper Praefecti Maioris tantisper obire iussit 27ª huius men- donec alterum substitueret. Sed postea sine socio stabili usque ad mortem mansit, quae sequentis anni Augusto, ut videbimus, contigit. Non valde haec placuit praecipuis quibusque in Provincia et ipse Admodum R. P. Noster, ne in posterum fieret, prohibuit. P. Provincialis socium suum Sacerdotem Calissii relinquens, sine eo ad mortem mansit.

Pontifex Maximus Urbanus VIIIus 28ª huius revocavit licentias gendi monasteria et Collegia absque consensu ordinariorum. Licentiae erigendorum monasteriorum revocantur.

Hoc mense P. Matthaeus Bembus, Praepositus Domus, nostros per varia dispersos visitabat et singulis quantum fieri poterat tum consilia tum au- competentia exhibebat. Visitatio nostrorum per P. Bembum.

Hoc eodem mense Joannes Bylina, qui ab uno fere anno, postquam ex lia rediisset, statim in vocatione fluctuare coeperat et dimissionem a Societate Admodum Rndo P. Nostro iam procurabat, non exspectato eo in negocio res- so, cum a P. Andrea Wąchocio, ad quem tunc temporis diverterat, ad Ma- m cum uno ex nostris socio missus fuisset, socium remisit ac vestibus reli- sis abiectis, saeculares induit et impudenter apostata factus est. Quae cum postea gesta sunt, suo loco videbimus. Joannes Bylina apostata factus.

Florenos 163 eleaemosynae pecuniariae per Mensem Augustum accepi- s. A Dº Wizenberg fl. 25. A Dª Widermanowa fl. 26. A Dº Szembek fl. 30. Dº Suffraganeo fl. 10. A Virgine Apollonia fl. 10. A quibusdam fl. 13. A Dª niowska fl. 9. A Dº Trcinski fl. 7. A reliquis alii. Panis, carnes, casei, bu- m, crematum, aromata, aestimata sunt florenis 36. Eleaemosyna Augusti.

---

[1]) Verba haec, ab auctore in margine adnotata, temporis iniquitate de- sunt.

28. Mors Elisabethae Sieniawska

Mortua est 20ª Septembris, Lublinum proficiscens, in pago Radawce duobus tantum milliaribus Lublino distante, magna illa Societatis nostrae per hanc Provinciam Benefactrix et Collegii Leopoliensis Fundatrix (et Monasterii Sendomiriensis Monialium S. Benedicti), Dª Elizabetha de Lezenice Sieniawska, Regni Marsalca et Capitanea Ratnensis, cum vixisset annis 50 et mensibus 10 et post mortem viri, cum quo sex tantum annos vixit, 28 annos in viduitate consumpsisset. Quia enim consecrationi in Abbatissam filiae suae Sophiae, Goris tunc temporis cum Monialibus manentis, voluit interesse, quae postulante Episcopo Cracoviensi Martino Szyskowski, per Boguslaum Boxam Radoszewski Kioviensem Episcopum peracta fuit, ideo finito hoc actu Ratnum per Lublinum dum redire cogitat, in ipso itinere, uti diximus, vitam hanc mortalem finivit. Prius tamen illa ipsa die, etiamsi in itinere esset, Sacro Missae Sacrificio audito, Poenitentiae et Eucharistiae sacramentis se ad mortem comparaverat, quod etiam antecedentibus diebus frequenter ob morbos fere continuos faciebat. Edita est post mortem eius fere sexto anno, id est Anno Dni 1629, vita illius Cracoviae per unum ex nostris, nempe P. Laurentium Surligam, Lublini tunc commorantem et Concionatoris munus peragentem. Ex hoc libro plurima scitu dignissima facile peti possunt de hac singulari Matrona, quae rarum et magnum singularium virtutum nostro saeculo huic Regno et Ecclesiae Dei exhibuit ornamentum.

In itinere

Dum Goris Ratnum per Lublinum ire vellet.

Edita post vita eius

Per P. Laurentium Surligam.

Monet Episcopus Naimanum de libello contra nos edito.

Hoc eodem mense postquam intellexisset Martinus Szyskowski Episcopus Cracoviensis librum contra Societatem iterum ab uno ex Academicis in Germania editum, gravissime id tulit et per litteras Jacobum Naimanum Rectorem Academiae serio monuit, ne res adeo turpes et omnibus piis exosas prodire ex Academia patiatur, deinde ut in authorem serio inquirat. Vide has litteras in libro Antigratis fol. 291.

Eleaemosyna Septembris.

Eleaemosyna mensis Septembris fuit in peccunia florenorum 72. A Rmo Dº Suffraganeo fl. 10. A Dº Mazurkowicz fl. 10. A Virginibus mendicantibus fl. 22, reliqui ab aliis. Butyrum, casei, carnes, cervisia, vinum, panis, aromata, quae erant submissa, aliis 71 fl. constiterunt.

29.

Peractum prima vice a nostris Cracoviae manentibus festum B. Francisci Borgiae 1ª Octobris, quod superiori anno Pontifex Maximus eum in numerum Beatorum retulerit ac de eo Sacrum et officium fieri permiserit. Ab aliis vero nostris dispersis pro cuiusque notitia et opportunitate idem festum celebratum, refert P. Kamocki in sua historia, sed id sequenti anno primum factum, ut suo loco patebit, nempe 22ª Novembris et alio. Ob febrim, in quam inciderat, P. Prae-

situs Bembus rediit Cracoviam curandae valetudinis causa et ad S. Stephani mum divertit 10ª huius. Nolebat enim domum S. Barbarae ingredi, quia noi in ea degentes cum infectis communicabant. Haesit porro apud S. Stephaın ad 4ᵃᵐ Novembris.

De Supplicatione apud S. Petrum expedienda.

Eadem die coram Capitulo Cracoviensi, Raciborowicis congreto, decretum Episcopi Cracoviensis promulgatum, ut in festo Vioriae seu Gratiarum actionis, de quo antea dictum est, supplicaones ex omnibus templis ad templum SS. Apostolorum Petri et uli fierent. Sentiens Dᵘˢ Joannes Zerzynski decretum contra se ab uditore Nuncii Apostolici datum, de quo 26ª Junii istius anni dixius, curabat omnibus modis a sede Apostolica novam commissioın, per quam ostenderet excommunicationem contra P. Angelum stam fuisse etc. et eam acquisivit 29ª huius mensis, cum Pontifex aximus Tusculi moraretur, suumque Commissarium elegit Joannem oxium J. U. D. Archidiaconum Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis. uid postea occasione praedictae commissionis factum fuerit, sequenti ino suo loco patebit.

Commissionem contra nostros obtinet Zerzynski Officialis.

Mors Pis Zabielski.

Ultima huius mensis in vivis esse desiit P. Stanislaus Zabielski in domo Barbarae. Erat is nobilibus parentibus in Masovia natus anno 1550. Ex annis tatis 74 dedit Societati 54, nam illi 20 aetatis anno se addixerat. Ante inssum Societatis humanioribus studiis in Collegio Pultoviensi operam dabat que nostri instituti desiderium conceperat et tyrocium Societatis Bransbergae gressus ac brevi inde Vilnam missus, tum Rhetorica tum etiam Philosophica dia de more percurrit. Mox per annos 12 in variis scholis humanioribus tum gistrum tum Praefectum Studiorum agens, erudiendae iuventuti incubuit, larum huius generis tolerantissimus. Vilnam iterum missus Theologiaeque Schoticae per triennium auditor fuit et post missus Posnaniam, Ministri Collegii nus obiit per tres annos. Ibidem Coadiutor spiritualis factus erat Anno 1593, Februarii. Romam post accitus est a Claudio Aquaviva Praeposito Generali ab Anno Dni 1593 ad Annum 1599 in domo Poenitentiariae morabatur, Poıis limina Apostolorum adeuntibus et aliis confitentibus aures accomodans. oma Cracoviam ubi rediit, in ea urbe reliquum aetatis exegit, multarum virtum exempla aliis de se praebens, maxime accuratae Regularum observantiae, spitientiae sui, amore paupertatis et patientiae. Otium adeo detestabatur, ut nquam interquiesceret, quin reliquo a Confessionibus excipiendis tempore vel riberet aliquid vel precarios globulos in honorem Deiparae procuraret, quos cumferebat, quando vel prodibat cubiculo vel illud repetebat. Rarissime prodi- in publicum angustiis domesticis contentus. Mirus in eo zelus haereticos ad mium Ecclesiae revocandi, praesertim Arianos, quibus ut scribendo prodesset, ltos annos laboravit, etsi irrito conatu, nam non ea fuit eruditione, ut elucutiones eius in hoc genere lucem aspicere permitterentur. Labor tamen eius

Anni aetatis et Societatis.

Studia extra et intra Societatem.

Varia alia, quae exercebat munia.

30.

Virtutes eius variae.

Labores contra haereticos.

et magnae fuit aedificationis et ut spes est, coelitibus admodum gratus. Libros, quibus aliquae haereses erant inspersae, ut legentium utilitati servire possent, indefesso studio repurgabat. Ad confitentes quotiescunque accersebatur, accurrebat alacriter et quia Canonum perpetua lectione non vulgarem iuris Canonici assecutus erat peritiam, plurimi ad eum et saeculares et spirituales imo et religiosi accurrebant, partim ut in dubiis consilium expeterent, partim ut sua crimina apud eum deponerent. Et quamvis in exigendis peccatorum poenis esset rigidior, non ideo tamen a se absterrebat confitentes. Disciplinae ecclesiasticae in his quos expiabat erat tenacissimus, sicut et perfectae Instituti nostri observationis, unde etiam leves nostrorum defectus non parvum ei dolorem adferebant. Superiores magna reverentia et obedientia prosequebatur, morum candore ingenuo omnibus placebat et perpetua animi pace in maximis etiam perturbationibus perfruebatur. Cum esset satis firma valetudine, ob caloris tamen noxii exuberantiam eius robur depascentem et ob scribendi contentionem in eam incidit aegritudinem (incidit), quae illi suprema fuit, in qua Sacramentis omnibus procuratus, pie et placide ipsa Sanctorum omnium vigilia in Domino obdormivit. Et quia nostrorum pauci domi erant, reliquis ob pestem dispersis (nam tempore pestis iste Pater nunquam domicilium mutare volebat, vel cum mortis periculo proximis inserviturus) ideo ab externis Sacerdotibus, qui eum parentis loco habebant, funus eius deductum est pomeridiano tempore festi Sanctorum omnium et in consueto nostro sepulchro sub maiori altari sepultus.

Diligentia in audiendis Confessionibus.

Candor animi.

Externi Sacerdotes eius funus deducunt.

Per mensem Octobrem accepimus eleaemosynae pecuniariae florenos 145. Ab Episcopo Cracoviensi fl. 25. A R^mo D^o Suffraganeo fl. 10. A D^o Rab fl. 13. A D^o Wizenberg fl. 25. Ab aliis reliquos. Res submissae in vino cremato, cervisia, panibus, caseis, pultibus, 16 florenis constiterunt.

Eleaemosyna Octobris.

31. Mortuae superiori mense Benefactrici Nostrae Elisabethae Sieniawscae funus maximo apparatu 14^a^ Novembris Leopoli peractum est. Qui in eo nostri fuerint, ex historia Collegii Leopoliensis petendum erit. In extemporaneo nostro sacello ligneo, ea lege erat sepulta, ut postea ad templum, quod magnificum extruebatur, transferretur, quod etiam post annos fere sex factum est.

Funus Elizabethae Sieniaviae Leopoli.

P. Agapitus Dąbrowski 18^a^ huius mensis, postquam diutius ex febri ardentissima decubuisset, in arce Niepolomicensi excessit e vivis, de quo in historia Collegii S. Petri plura sunt videnda, his tantum aliqua obiter innuemus. Erat is nobilibus natus parentibus in Palatinatu Lanciciensi, annos aetatis habuit 45. In Societate, quam 17 aetatis anno fuit ingressus, 28 annos consumpsit et postquam in ea studuisset Philosophiae annis tribus et Theologiae Scholasticae quatuor, docuit postea Philosophiam per 4 annos et Theologiam annis sex. Praefuit tribus annis maioribus studiis. In variis locis per novem annos concionabatur magna cum satisfactione. Egregie sese consuetis Sacramentis ad mortem comparaverat. Sepultus est in templo Monialium S. Clarae Staniątkoviensi, quod medio fere milliari Niepolomicis distabat. Abbatissa enim illius loci Cecili-

Mors P. Dąbrowski. Quibus studuerit et quae docuerit in Societate. Et alia eius munia. Niepolomicis eius funus Staniątkos deductum.

inska [1]) cum toto monasterio id vehementer urgebat, volens gratitudinem rtuo ostendere illi, qui vivus in illo Coenobio non raro in Concionibus et nfessionibus desudabat illudque ad disciplinam religiosam multis in rebus ad-erat. Plurimos Sacerdotes praedicta Abbatissa, sub illud tempus pestis, ex is tutioribus ad funus huius Patris convocaverat, ubi etiam P. Melchior Sul- Honorifi-
vicz est concionatus, rogatu eiusdem et postea certis diebus in anno funebri- ceque ibi-
s exequiis ac particularibus orationibus cum toto monasterio non raro ei pa- dem se-
tabat ac hucusque gratissimam eius memoriam habet. pultum.

Prodiit 23ª huius mensis Bulla Urbani VIII Pontificis Maximi Beatifica-
atificationem B. Francisci Borgiae continens et permittens, ut de eo tio B.
crum ac Officium a nostris ubicunque dici possit; ab externis au- Francisci
n tam saecularibus quam religiosis nonnisi in Dominio Borgiano. Borgiae.
d non multo post extensio huius privilegii facta est, ut suo loco lebimus.

Ex hac re manifeste confutatur id, quod attulimus ex P. Petro Kamocki Octobris huius anni. Si enim hoc mense primum praedicta Beatificatio facta, omodo superiori Octobre eius Beati festum esse potuit?

Novembri mense accepimus eleaemosynae in pecunia florenos 66. A Dº Eleaemo-
chipresbytero [2]) fl. 22. A Rmo Dº Suffraganeo [3]) fl. 10. A Dno Szembek fl. 20· syna No-
liqui ab aliis. Iam siligo, casei, butyrum, cervisia, panes, carnes et bos a Ca- vembris.
llana Oswiecimensi [4]) constiterunt florenis 95.

Venerat R. P. Provincialis post visitatam Maiorem Poloniam et Prussiam **32.**
pocicos circa initium Decembris, nam Cracoviam eum venire minus adhuc Adventus
t tutum, ideo ad eum consultationum de rebus Provinciae causa P. Matthaeus P. Provin-
mbus 7ª huius se contulit. Hoc etiam mense P. Petrus Kamocki cum P. Ni- cialis Ste-
ho Szelski, manens in Kamyk apud Dm Borzykowski, persuaserat Dae Lubo- pocicos.
erska, ut inter Judaeos, qui sub tempus pestis Cracoviensis ad eius pagum Judaea
lti sese contulerant, aliquos iuniores (nam adulti ob scelerum consuetudinem parvula
perfidia solent esse obstinati) consideraret et data occasione fidem Christia-
m pro captu instillaret. Non fuit irritus labor: una etiam puella Judaea 14 an- Ad fidem
s nata piis monitis locum dedit baptismoque se velle lustrari professa est, imo Christia-
didit, se ad Christiana sacra animo semper fuisse propensam, sed defuisse nam ani-
casionem, qua eorum particeps esse posset. Ut ergo tutius res procederet et mum adii-
n statim in Judaeorum cognitionem veniret, mittitur catechumena ad Coniu- cit
m Dⁱ Borzykowski brevique doctrinam Christianam edocta et matura, bap- Et edocta
mo in Parochia Soboloviensi, praesentibus multis nobilibus, magna cum ala- catechi-
itate et devotionis sensu, salutari fonte abluta est ab eademque Dª Lubomier- smum
a, quae Christianismum primum suaserat, pro unica filia est accepta, quae etiam Baptisa-
li de omnibus necessitatibus providit. tur.

[1]) Anna Caecilia Trzcińska (1619—1649).
[2]) R. D. Christophorus Trzcinski.
[3]) Thomas Oborski, episcopus Laodiceae i. p. i.
[4]) Christina de Gaiow Myszkowska.

Eleaemosyna Decembris.

Percepta eleaemosynae pecuniariae mensis huius erat florenorum 237. A variis per P. Wągrowski fl. 117. A Serenissimo fl. 60. A Mfco Dō Henrico Firlei fl. 26. A Rmo Dō Suffraganeo fl. 10. Reliqui ab aliis. Casei, butyrum, pisces, carnes, pisa, panes, cervisia, crematum etc. aestimata sunt fl. 51.

Annua eleaemosyna templi.

Annua templi nostri eleaemosyna in pecunia erat florenorum 910. Res Sacrario submissae et votivae argenteae tabellae appensae cum nonnullis aliis plusquam 100 fl. constiterunt.

33 Jahia Ottomanicus princeps,

Inter varia, quae ad certum mensem referri non poterant, ponendum hic imprimis illud memoratu dignum. Ottomano Turcarum imperatori, qui ante biennium bellum Polonis intulerat, patruus erat Mustafae ibidem imperatoris Turcici frater natu maior, Christiana matre Graeca natus, Jahia seu Johannes Baptista a Turcis dictus. Is ubi adolescens in Hetruriae Ducis potestatem venit, facta de eius natalibus exactissima disquisitione, splendide educatus est Christianisque initiatus Sacris, Simeonis nomen accepit et pro Ottomanico Principe a Paulo Vō Pontifice et a Rudolpho II Imperatore et a Prorege Neapolitano est habitus nonnullisque in hoc Regno Magnatibus notus. Agitabat consilia de imperio Ottomanico vel in toto vel in aliqua parte adipiscendo eamque ob rem ad Ferdinandum II se conferre statuerat. Pergens ex Macedonia ad Chanum Tartarorum divertit, cui secreto cum se quis esset aperuisset, ad secretum Mecetum (delubri Mahometani id nomen est) deducitur, in quo plurimi libri Arabici servabantur. Hic Chanus percontatur ex Jahia, an aliquando oracula de rerum suarum successu consuluisset. Negat Jahia. Tum Chanus: Experiemur, an prosperam vel adversam sis habiturus fortunam. Tene modo clavum hunc ferreum uno digito, a quo ligneus dependet orbis (usualibus mensae orbibus is erat similis), ego vero interim ex libro quaedam verba secreto legam. Si ad mea verba orbis a tuo digito dependens ordinario solis motu a sinistra ad dextram versus fuerit seque agitaverit, signum erit omnia tibi ex animi sententia eventura. Si contra a dextra ad sinistram, scito te adversa fortuna usurum. Annuente experiendi gratia Jahia, submurmurat quaedam verba Chanus et ecce orbis a dextra ad sinistram convertitur idque toties, quoties ille verborum formulam repetiit. Tum exclamat Chanus actum omnino de salute Jahiae esse, infelix praesagium adversa omnia illi praetendere. Advertens id Jahia, coepit et ipse animo commoveri, metuens, ne Chanus praesagiis credulus et auxilia, quae illi ad Turcicum dominatum tentandum prolixe detulerat, mutata sententia negaret et vinculis constrictum Constantinopolim amandaret,

Agitans consilia de imperio adipiscendo,

Ad Chanum Tartaricum divertit ab eoque est agnitus.

Oracula de illo Chanus consulit,

Quae dum mala praetenderent,

nevolentiam Turcarum, caeso Ottomano per id tempus tumultan-
um, sibi comparare volens; Fingit ergo Jahia fidem se habere prae-
gio ideoque cura imperii potiundi abiecta, rebus humanis valere
ssis, raso capite Santonum (religiosi isti sunt Turcici) habitu Me-
am ad sepulchrum Prophetae Mahometis se pergere ibique priva-
m ac soli contemplationi vacantem se velle vivere. Collaudavit id
rifice Chanus et aureis mille donatum comitatuque ad aliquot dies
structum, fausta omnia illi precatus dimisit. Jahia vero oblata
ima opportunitate, pro Asia cursum vertit in Europam, ad Impera-
rem Ferdinandum II venire desiderans, magnis emensis itineribus
acoviam venit hicque per aliquot mienses expectans ab Imperatore,
quem miserat, responsum morabatar apud Mercatorem, paucis
modum notus. Intellexerat de eo P. Fridericus Szembek et coepit
in eius familiaritatem insinuare, qua contracta, ventitabat Jahia
Partheniam Studiosorum in domo nostra Sodalitatem et coetibus
s exhortationibusque libenter intererat palamque cum Sodalibus
cramentum Eucharistiae usurpabat, cum prius Confessione Sa-
amentali apud P. Valentinum Rusconium animam expiasset,
mini tamen Sodalium erat notus. Non raro cum P. Szem-
k consilia et de promovenda Graecorum cum Ecclesia Romana
ione et de Christiana religione in Turcicum imperium, si eo vel
rte eius aliquando potiretur, inducenda secreto communicabat. In-
uctus a praedicto Patre, ut ob adoptandam sibi conatibusque suis
atronam Deiparam eius Sodalitati nomen daret, fecit id alacriter
ipse nomen suum arabicis, italicis et latinis characteribus manu
ropria inscripsit. Accepto post ab Imperatore responso, quo Viennam
ccersebatur, acceptis Patentibus Congregationis litteris manu R^mi
Suffraganei, qui tum agebat Praepositum, subscriptis, die S. Sta-
islai Regni Patroni Sacra Synaxi refectus, accepto praeterea a Con-
regatione pio munusculo, itineri se dedit.

Fingit Jahia, se deponere curam omni de imperio

Et suscipere peregrinationem Mecham,

Sed post in Europam vertens.

34.

Venit Cracoviam.

Inita cum P. Szembeco familiaritate,

In oratorio Congregationis Sacramenta usurpabat.

In album Congregationis se inscripsit.

Patentibus litteris acceptis Viennam ad imperatorem pergit.

Tres viri nobiles, per nostros adiuti, haeresi abiecta Ecclesiae Catholicae
e adiunxerunt. Unus itidem nobilis Schismaticus schisma abiuravit. Confessio-
um anteactae vitae certus numerus iniri non potuit ob multitudinem. Maxima
rs earum fuit, quae ob sacrilegum pudorem, cum integrae non fuissent, neces-
rio repetendae erant. Meretricium quaestum abiecerunt decem. Data opera, ut
ltae maritatae, viduae et virgines contra mirabiles lascivorum artes egregie
se ac suam pudicitiam tuerentur. Matrimonia non pauca male coalitata, vel
ittime adstricta vel omnino dissoluta. Inductus miles, ut mulierem, quam su-
stite sed domo longius absente marito, coniugis loco per septennium habuerat,

Haeretici et Schismatici conversi.

Confessiones Generales.

35.

Matrimonia male coalita, emendata vel sublata.

liberosque ex ea susceperat, ad legitimum coniugem, quamvis invitam, ab
prolis autem alendae curam ipse susciperet. Maritum suum obiisse muli
Veneficae conversae. nupserat alteri pluresque annos cum eo manserat, sed ad redeuntem pos
ipsa quoque nostro hortante, posteriori deserto, revertit. Duae veneficae
Odia extincta. nicioso instituto deterritae et Sacramentis expiatae. Inter varia odiorum i
opera nostrorum extincta, erat etiam illud, quo viri Nobilles duello congr
Contractus usurarii rescissi. ceptis utrinque vulneribus contra se exarserant, sed triduo post nostro s
pristinae benevolentiae sunt restituti. Contractus usurarii multi rescissi
ex male pactis locupletiores evaserant, non pauca millia suis dominis r
runt. In una Missione nostro contra usuras acriter et solide agente, unus
Timores a spectris illati. florenos restituit et alii de restitutione admoniti, bona fide satisfacturos s
monitionem receperunt. Nocturni timores et daemonis quasi ad infernum v
abripientis spectrum ita unum iuvit, ut statim ad pedes Nostri vitae su
noxas aperiens sese abiecerit et ineundae religiosae vitae proposito sibi
luerit. Idem fere alteri adolescenti evenit, qui varia crimina ordinariae i
In Sodalitate Bmae Virginis tolluntur. fessione reticebat et perpetuos daemonis terrores per quietem experiebatu
tidianum tamen pensum precum Deiparae persolvere non ommittebat. In
casu in unum Assumptae Bmae Virginis sodalem, ei dum omnia aperit,
ab eodem ad Oratorium predictae Virginis adducitur, Confessione integ
mam purgat et in sodalium numerum, quod pridem optabat, suscipitur sic
hostis vexatione est liber factus.

36. Praeter Missiones, quarum loco suo mentionem fecimus, erat eti
Missio Corcinensis. celebris, quae Corcinum instituta fuit et quam ita cives expectabant, ut
venientibus obviam consulares viri cum Proconsule processerint, rara
Quam cives expectabant tione nostros excipientes. Non deerant etiam nostri eorum expectationi.
quot menses concionibus habendis, Christianae Doctrinae explicationi et
Et in qua munia Societatis consueta cum Indulgentia Missionum Nostri exercent. sionibus excipiendis totos se dederunt. Vix aliquis in oppido inventus, q
stris confessus non fuerit, praeter colonos et multos nobiles ex pagis ob
causam accurrentes. Indicta erat in illam diem Indulgentia, Missionib
strorum a Sede Apostolica concessa, qua annua memoria B. Stanislai
celebratur. Ante vero non pauca nostri pro concione de hoc Beato, hu
adhuc ignoto, aliqua retulerant. Ingens igitur ad diem praefixum multitu
minum convenit. Suplicatio solennis instituta. Beati Reliquiae circuml
in altari post propositae piis omnium occulis excipiebantur. Confess
omnium per totam diem et magnam noctis partem satisfieri non potui
non pauci Sacerdotes in subsidium laboris venissent.

Templi fabrica iuvatur. Templi aedificium in eodem oppido aegre procedebat, quod necessari
ptus non suppeterent. Suggessit noster, ut singuli patresfamilias singulis
madis grossum unum, nullo suo incommodo conferrent, quod libenter co
acceperunt et ad opus perficiendum sese accinxerunt.

Nostrorum, tempore pestis Cracoviae manentium occupationes. Nostri, qui Cracoviae apud S. Barbaram manserant, toto pestis t
egregiam operam navarunt et peste infectis et aliis, perpetuo Confessione
pientes, Eucharistiam ad aegros deferentes, conciones nunquam intermi
eleaemosynas a variis corrogatas iis, qui domi inclusi fuerant, deferen
autem studium nostrum civibus non defuit, ita et cives vicissim suan

liberalitatem deesse nolebant, submittentes impigre, quae nobis sustentandis erant necessaria.

Varia in nostro templo facta: 1um 2um 3um

Hoc etiam anno et alae maioris altaris ademptae in nostro templo, ut plus lucis templum habere posset et altare in Sacristia, ex Epitaphio antiquo ad parietem ultra Cathedram concionatoriam olim affixo, renovatum collocatumque est (Germanicae familiae Christophori id fuisse perhibetur, quae ante initam per nostros templi possessionem in eo sepeliebatur) et subselliorum muliebrium quadrum, ad altare S. Ignatii positum, scamnaque certis personis ita distributa, ut tamdiu ab illis possideantur, quamdiu templum frequentare nostrum voluerint; si vero per aliquot menses absentes fuerint, liberum relictum, ut aliis concedantur. Divisus insuper hoc anno chorus penes Sacristiam versus Cathedram concionatoriam, ut una pars eius nostris tantum Concionem audituris serviret, sed id non successit, externis indifferenter illam partem pro libitu ingredientibus. 4um

Annus Domini 1625.

Mutio Vitellesco Societatis Jesu Praeposito Generali, Georgio Tyszkiewicz Provinciali Praeposito, ac illo mortuo Matthaeo Bembo per aliquot menses eius vices obeunte, simul cum officio Praepositi Domus Professae.

Numerus Nostrorum.

Aluit hoc anno Cracoviensis Professorum domus 24 ex nostris. Sacerdotes videlicet tredecim, Scholasticos lectores mensae duos, Coadiutores novem, ex quibus ad meliorem vitam vocatus est unus Laurentius Opoczno, de quo 28a Augusti, qua die pie obiit, fusius dicetur.

I. Academici significant Nuncio Apostolico se Romam avocasse negocium cum nostris ad Tribunal Rotae.

Circa initium huius anni venerunt Academici Cracovienses ad Joannem Baptistam Lancellotum Nuncium Apostolicum Varsaviam eique significarunt, se nullam concordiam cum Patribus Societatis Jesu inire velle negotiumque hoc, Academia supplicante, a SSmo Do Nostro Urbano Papa VIII Romam evocatum eademque petente Tribunali Rotae commissum esse, ut via ordinaria iudicii decidatur. Quibus intellectis Nuncius a tractatu pacis, superiori anno inter nos et Academicos coepto, destitit. Remque ita et non aliter se habuisse idem Nuncius testatur in ea epistola, quam dedit Varsaviae 8a Aprilis Anni 1626, quae posita est in libro Antigratis fol 208 et supra scripta verba fol. 211. Et tamen non sine ingenti impudentia in Comitiolis districtuum, in Comitiis Regni Generalibus et passim in Congressibus coram omni fere hominum statu traducebant nostros Academici, quod eorum causam Romam evocaverimus.

Cur nostri nonnisi in fine huius mensis redierunt ex dispersione.

Constituerant nostri ad initium Januarii domum redire a Benefa ad quos superiori anno grassante Cracoviae peste, sese contulerant, uti annotavimus; sed ob Albertum Squiernievium Vestiarium, cui sub axill pra oculum ulcera proruperant, continuerunt sese et nonnisi circa fine mensis redierunt.

Donatio Palatini libris Vielicensibus inscribitur

Concesserat Joannes Comes a Tęczyn Palatinus Cracoviensis An in Septembri domui S. Barbarae stipendium in salifodinis Vielicensil reliquo suae vitae tempore. Quia vero quolibet trimestri nova sempe recognitio petenda erat, non sine molestia, ideo 13a huius mensis effectu illum est, ut hac donatione eius semel in libros Vielicensis Salifodinae i sine nova eius recognitione acciperetur a nostris.

Et D. Joannis Zebrzydowski.

Palatini exemplum secutus est Ds Joannes Zebrzydowski Ensife qui etiam 27a huius mensis vectigal Vielicense, sibi debitum, nobis a similiter donavit et libris Vielicensibus inscribi iussit.

Eleaemosyna Januarii.

Percepta eleaemosynae pecuniariae hoc mense erat florenorum 380 legati a Virgine Elisabeth fl. 100. Ab Episcopo Cracoviensi fl. 44. Ex n tione P. Melchioris Sulkowicz fl. 80. A Da Palatina Cracoviensi fl. 20. A fl. 18. A R. D. Archipresbytero fl. 16. A nonnullis fl. 13. Reliqui ab ali frumentum varium a variis cum braseis constitit fl. 183. Et butyrum carnes, vinum, cervisia, pisa 57 fl. sunt aestimata, ita ut omnia, quae i submissa sunt 241 fl. aequaverint.

2. Professio Pis Sulkowicz.

Instituta more consueto Renovatio Votorum, celebrante P. Stanisla wokolski 2a Februarii, qua etiam die admissus ad Professionem 4 V P. Melchior Sulkowicz, excipiente Professionem P. Mathia Bembo Domu posito, in templo S. Barbarae. Excepti prandio tunc Rmus Ds Suffr Thomas Oborski et R. D. Archipresbyter Trcinski.

Reditus Pis Konski.

Ante duos menses P. Andreas Konski cum Jacobo Szostak miss ad Dm Lesniowolski Capitaneum Zatoriensem et ad vicina loca rediitque 6 mensis, magno sui desiderio relicto, tum apud praedictum Capitaneum, tu vicinos, ob egregiam saluti proximorum navatam operam.

Apparitio mortui Di Mieszkowski Officialis Premisliensis.

Eadem sexta huius mensis memorabilis fuit apparitio D nislai Mieszkowski Officialis quondam Premisliensis, qui 1a mensis erat mortuus. Res ita habuit. Redibat ex civitate 6a istius mensis R. D. Niiowski, tunc Cantor et iam modern ficialis Premisliensis, a Do Feliciano Grochowski Notario Te Premisliensi, per quem disuaserat Samueli Bolestraszycki hae ne Pseudominister ab eo inductus more suo contrahentibus monium assisteret illudque confirmaret, tumultus enim contra ticos inde oriturus omnino timebatur Premisliae. Nec disuas irrita. Haeretici enim cum suo Ministro Premislia abierunt e suas nuptias celebrarunt. In reditu igitur, dum versus templum S praedictus D. Niiowski pergit, Dm Mieszkowski ante quatuo

ortuum ad fontanam aqua carentem, quae ibi hucusque est, stan-
m conspicit et ita se alloquentem: Unde D. Vestra venit? Respon- Et Collo-
ente D° Niiowski se ab eo negocio venisse, in quo non permissum cutio eius-
t, ut Minister haereticorum contrahentibus nuptias adesset, subiecit dem cum
a: Bene hoc D. V^a^ fecit. Tum D. Niiowski: Tamen D. V^a^ est uno ex
ortua. Respondet: per quatuor dies hic debeo morari et sum absque Praelatis
ua. Quaerit D^s^ Niiowski: Quam ob causam? Quia, inquit, me ad Premi-
dicia non praeparabam et quia facile Palatinum Belzensem (erat sliensibus.
Adamus Stadnicki[1]) Capitaneus Premisliensis et Striensis) Quas ob
cile ex gravioribus absolvebam. Petiit deinde D^s^ Niiowski, ut cum causas
domum intraret. Respondet: Semel discessi, non amplius redibo. poenas
d Executores non mihi satisfaciunt, expediant iterum Tricesimam, purgatorii
lhuc enim habent 80 florenos. His dictis disparuit. D^s^ autem Niiow- sustineret.
i statim vocat ad se R. D. Thomam Dąbrowski confidentem mortui
unum ex executoribus, quaeritque, an illi aliquando R. D. Mieszk- Quae pe-
wski mortuus apparuerit et quantum adhuc ex legatis pecuniae tebat.
stet. Respondet D^s^ Dąbrowski non quidem apparuisse mortuum,
nitum tamen deambulantis domi audiri, qui antea non audiebatur.
gati praeterea adhuc restare florenos 80. His auditis retulit D^s^ Ni-
wski ea, quae supra sunt relata, et statim pro mortuo iterum Tri-
sima peracta. Iterum 10^a^ huius mensis eidem R. D. Niiowski, domo Iterum ap-
templum ex pergula versus gradus pergenti, idem mortuus appa- paret ei-
it et dixit: Eram contrarius Fraternitati Corporis Christi. Promo- dem Prae-
te illam. His dictis iterum disparuit. Egit deinde hac de re D. Ni- lato.
wski cum R. D. Korkiewicz Canonico Premisliensi, qui hoc con-
mavit, quod R. D. Officialis, dum in vita esset, contrarium sese
hibuerit praedictae Fraternitati.

A 9^a^ Februarii ad 11^am^ inclusive Oratio triduana peragebatur in templo 3.
Barbarae consueta frequentia, devotione et fructu. Et quidem die Dominica Oratio tri-
iscopus Cracoviensis interfuit summo Sacro, quod a R^mo^ Suffraganeo habe- duana
ur, et ipse nobis prandium praebuit, simulque nobiscum pransi R^mus^ D^s^ Suf- cum soli-
ganeus et RR. DD. Garwacki ac Szypowski Canonici Cracovienses. Feria 2^a^ ta fre-
epti prandio R. D. Archipresbyter et R. Prior Mogilnensis cum socio. Feria 3^a^ quentia ac
init Summum Sacrum R. D. Tyszkiewicz Canonicus Cracoviensis, qui postea devotione.
n R. D. Archipresbytero, R. P. Nicolao Moscinensi Doctore Theologo Ordinis Conclusio
edicatorum et socio Concionatore Ordinario eiusdem Ordinis nobiscum prandium eiusdem.

[1]) Nomen hoc atramento alio deletum, tamen legi postest. Adamus Sta-
ki autem diem obiit supremum a. 1615.

sumpserunt. Conclusit devotionem R^mus D^s Suffraganeus, antecede
sionem concione a P. Matthaeo Bembo habita et praesente Episcopo

Ne uniti permittantur ad latinum ritum transire.

Joannes Baptista Lancellotus Nuncius Apostolicus
mensis significavit R. P. Provinciali nostro, eam esse volunt
ctissimi et Congregationis de propaganda fidę, ne nostri
transitum ad ritum latinum unitis. Statim ea de re scriptu
perioribus Provinciae huius, sicut et Provinciae Lituanicae.
paucae ex hac re postea erant ortae difficultates.

Eleaemosyna Februarii.

Percepimus eleaemosynae pecuniariae per hunc mensem fl. fere
Legatum Virginis Elizabethae iam superiori mense positum est et v
ac vitulorum iam antea scriptorum summae hic ratio ponitur, quo
in rationibus per errorem est positum). A DD^is Gawronscis legati ma
A D^a Philippowa legati fl. 100. Aliud 100 itidem legati a Virgine
wna per D^m Razik. Ex vectigali Wielicensi retentorum a M. D^o Ensif
A D^o Palatino Cracoviensi pro duobus quartalibus fl. 56. A D^o Jac
nowski fl. 50. A D^o Suffraganeo Cracoviensi fl. 40. A Capitaneo
fl. 40. A D^o Wizenberg fl. 40. A variis per P. Ministrum fl 20. A
Szembek fl. 10. Ab aliis reliqui. Res submissae a variis 379 fl. c
nempe frumentum varium fl. 190, pisces fl. 50, haleces fl. 60, foe
vinum crematum fl. 20, casei, butyrum fl. 14, mel fl. 16, carnes fl. 9.
missa tunna a Regni Pocillatore[3]), a nonnullis scribitur fl. 60 aes
eam in rationibus domesticis huius mensis non invenio.

4. Finis Comitiorum Varsaviensium.

Impositus finis Comitiis Generalibus Varsaviensibus
in quibus inter varia contra petulantiam ac magis in dies
tem licentiam militum constituta. D^s Aleksander Koniecpol
famia, quam ob raptum Virginis Deo dicatae, violato n
S. Agnetis Cracoviae, de quo ante septem fere annos scrips
currerat, consensu omnium ordinum liberatus est in gra
cognatorum et maxime D. Stanislai Koniecpolski Supremi e
copiarum Prefecti, praeclare de Patria meriti.

Privilegium Cantoris templi nostri.

Ob varias tricas, quae intercedebant inter Magistru
Parochialis B^mae Virginis et inter Cantorem templi S. Bar
nulli pueri parvi ad docendum permittebantur, impetratum p
ab Episcopo pro nostro Cantore, ut possit 20 pueros d
rudimenta quam alia ad Musicam spectantia, 10^a istius m

---

[1]) Joannes Zebrzydowski.
[2]) Paulus Leśniowolski.
[3]) Stanislaus Lubomirski.

Ne imagines Sanctorum non Canonizatorum nec Beatificatorum exponantur venerationi in templis, latum decretum ab Urbano VIII Pontifice Maximo Romae 13ª huius mensis et simul iniunctum, ut eae quae erant expositae statim ex templis amoveantur, nec tabulae votivae ullae iis apponantur. Dicebatur occasio huius decreti ex Urbe Veneta accepta, in qua mortuis Theologis illis, qui Venetos contra Pontificem defendebant, vota varia erant appensa et imagines eorum in templo venerationi expositae. Inhibitio, ne imagines non Canonizatorum et non Beatificatorum venerationi exponantur.

Quidam e regione domus nostrae in platea, 15ª huius mensis, peste erat extinctus, non parum et nos et alios terruerat, sed lues per divinam gratiam ultra non processit. Unus peste mortuus, nostros exterret.

Mortuus est 22ª istius mensis R. D. Joannes Prawicz et 24ª in nostro templo sepultus, obtinuerat enim in templo nostro sepulturam dum viveret, quamquam alii 19ª huius mensis scribunt mortuum. Erat is honestis Parentibus Cracoviae natus. Humanioribus litteris primum Cracoviae, postea Jaroslaviae usque ad Rhetoricam inclusive studuit, impensis R. Dⁱ Nicolai Taranowski, cui postea ad mortem usque fidelissimam operam in omnibus obsequiis impendit. Sacris initiatus primo in templo Parochiali Bᵐᵃᵉ Virginis Mansionarius, deinde cura sui Patroni in templo Arcensi Altarista et Notarius Congregationis Misericordiae fuit, quibus officiis cum omnium satisfactione fungebatur. Senio interim et morbis frequentibus afflicto R. Dᵒ Taranowski ut commodius obsequeretur, Altaristae munus reliquit et totum se tum eius tum Fraternitatis Misericordiae obsequiis impendit. Mortuo post Dᵒ Taranowski, dum de statu religioso ineundo cogitat et varias corporis afflictationes suscipit experimenti causa, an oneribus religionis par esse posset, valetudinem destruit ac se inhabilem religioni reddit. Itaque ad alia pia opera animum convertit, nempe ad Sacrum Missae Officium quolibet die peragendum, orationibus variis diurnis et antecedentibus et subsequentibus, ad inopum cognoscendas et sublevandas necessitates aliaque pietatis opera magno virtutum profectu et magna apud prudentes pietatis opinione. In extremo morbo, qui quatuor vel quinque diebus eum lecto affixit, rebus suis per testamentum bene dispositis et consuetis Ecclesiae Sacramentis munitus, 56ᵒ aetatis anno, pie in Dno obiit, die huius mensis supradicto sepultusque est ad limen ostii versus forum in nostro templo. Legavit domui S. Barbarae 300ᵉ florenos, qui postea in Maio sunt redditi.

5. R. P. Joannis Prawicz.

Studia,

Occupationes

Et obsequia.

Cogitat de religione.

Opera pietatis.

Mors.

Actio polonica in templo S. Petri.

In die Parasceves, qui in 28am huius mensis inciderat, i
plo S. Petri devotus Polonicus Dialogus de Passione Domi
exhibitus.

Bylinae Apostasia cur talis a Nuncio non sit declarata.

In Julio superioris anni reliquerat Societatem per apostasiam Jo
Bylina, uti ibidem annotavimus. Cum ergo ad eam redire nollet et om
de re monitionem contemneret, scripserat P. Fridericus Szembek ad N
Apostolicum Lancellotum sub hoc tempus, ut eius mandato tanquam A
et excommunicatus declararetur. Respondit Nuncius, se id propterea non
quod unus ex nostris contrarium sentiret et id nullo modo expedire iu
Erat is P. Nicolaus Lancicius, quem tali inordinata[2]) compassione vel r
aliquo alio non parvum errasse, ipsa res postea ostendit. Miser enim
quia ipso initio eius apostasiae acriora media ad eum ad saniorem men
ducendum defuerunt, aliquot annis in apostasia permansit et tunc prin
cor rediit, dum iam et uxorem duxisset et prolem ex ea suscepisset.
Leopolim iussu Superiorum sese contulerat, habituque nostro recepto, po
ad indifferentiam sese composuisset et octo dierum collectione facta in Re
poenitentiam assignatam fecisset, per P. Mathiam Bielecki Rectorem Lec
sem, cui id commissum erat, dimissus est ex Societate.

6. Magnum incommodum, quod acriora remedia ad eum reducendum non fuerint statim adhibita.

Eleaemosyna Martii.

Pecuniariae eleaemosynae per mensem Martium accepimus flor. 3
Episcopo Cracoviensi strenae et quartualis fl. 150. A Do Belza fl. 70. A
nibus mendicantibus et ab aliis variis fl. 40. A Do Suffraganeo fl. 10. A
broszewska fl. 16. Reliqui ab aliis. In rebus diversis: ligna, pisces, carnes,
caseus, butyrum, vinum, aromata, pannus, tela fl. 206 aestimata sunt.

Primitiae R. D. Floriani Tyminski.

Ordinatus erat extra tempora R. D. Florianus Tyminski, Roma di
acquisito per P. Lancicium (iussus enim erat, antequam Societatem ingred
omnes ordines maiores suscipere) totoque illo tempore in Collegio S. Pe
quam hospes manebat, quo sacris initiabatur et postea 3a Aprilis, quae
riam quintam post Dominicam Paschae inciderat, in templo S. Petri,
cum solennitate Primum Sacrum Deo obtulit. Instructum erat eius
bus convivium magno apparatu et plurimi ex Ecclesiasticis, ut Rmus D.
ganeus, RRDD. Karnkowski, Garlinski, Sarnowski, Dąmbski, Kretkowski, T
et ex saecularibus, ut Pocillator Regni et Capitaneus Sendomiriensis Do
slaus Lubomirski, D. Marchocki, D. Kotkowski et alii non pauci erant
tractatique in communi hypocausto, nostris Scholasticis ministrantibus.
Primitias cecinerat ultimo loco in mensa sedente praeter morem, quod
cuerat hospitibus, imo et ipse Da Pocillator invitabat eum, ut sibi assider
ideo forsan, quia prandium eius sumptibus fiebat, locum primum recusab
in bonam etiam partem a nonnullis nostris acceptum fuit, quod ex alii
bus nostrorum nemo prorsus fuisset invitatus.

Multos ipse, in Collegio S. Petri manens, invitaverat ad prandium, quod eius sumptu erat comparatum.

---

[1]) Petrus erat primo scriptum, sed alia manu et alio atramento
suprasciptum est.

[2]) In archetypo deletum alio atramento.

De variis tunc D. Pocillator cum P. Lancicio familiariter egit t tandem in fine prandii satis inconsulte, ut postea eventus docuit, ttulit P. Lancicius instrumentum authenticum concessionis ab Acaemia olim nobis factae ad scholas publicas Cracoviae habendas, olens hoc modo instruere convivas de scholarum negocio. Lectum l est et ab ipso D° Pocillatore et ab aliis non paucis, sed eius occaione data ansa discursuum variorum et contra nostras scholas et ro iis. Disputabat contra scholas acriter R. D. Karnkowski, defenebat easdem acriter R. D. Garlinski, aliis diversos in hac re ostenentibus. Acta post prandium gratiarum actione, proripuit se D^s^ Pocillator eumque secuti sunt caeteri hospites. Deduxit eum P. Lancicius sque in plateam; sed abeunte P. Lancicio statim suos, qui penes um erant, ita allocutus D^s^ Pocillator: Vellent Jesuitae, ut ego quone in scholas eorum dem assensum, sed hoc nunqnam faciam, quia er hoc ius alienum nempe Academicorum violaretur. Habent in Reno fere 50 collegia et non sunt contenti, ut pauperes Academici hoc num habeant. Erant apud me plusquam 50 Sacerdotes petentes, ut ie opponam scholis Jesuiticis, quia ob eas deseruntur templa et cholae parochiales ob defectum Cantorum, Jesuitis Musicam non doentibus. Et quid discent ex Musica? coepitque representare vocem nius discantistae nostri discipuli. Applauserant his dictis et Marhocki Capitaneus Czchoviensis, licet eius filius in nostris scholis esset, quidam Zaduski, addebantque mortuum D^m^ Gembicki conquestum isse, quod Sacerdotes non possent habere personas necessarias, Jeuiticis scholis ad ordines religiosos subiecta dirigentibus. Addebat einde D. Pocillator, per scholas Jesuiticas tumultus Cracoviae futuos, cumque D. Archipresbyter Trcinski dixisset, Patres cum Acadeicis concordiam inituros, respondit: Etiamsi ineant, ego ad has illom scholas filium meum non mittam, quia per eas iura violantur cademiae. His dictis currum, se ibidem expectantem, consedit. Maestum est inde talia negocia coram personis dubii affectus nullo odo publice, sed privatim tractanda fuisse, cum praesentibus Maatibus multi ob certas causas id quod sentiunt dicere non audent, alii autem iis sese accomodantes nimis multa audeant loqui, uod idem pene iisdem verbis affirmabat R^mus^ D^s^ Suffraganeus, cum iduo post P. Szembecum visitasset, licet nihil de iis ante scivisset, uae D^s^ Pocillator in platea dixerat. Eadem omnia oretenus et P. Praeposito et P. Szembek retulerat R. D. Archipresbyter Trcinski,

Minus prudenter in fine prandii allata Concessio authentica ab Academia nostrarum scholarum.

Post discessum D^s^ Pocillator multa contra scholas nostras loquitur.

Applaudentibus aliis.

7.

Ostensionem concessionis tali tempore, nostros non probantes,

qui omnibus interfuit. Significaverat ea de re P. Szembek P. Lancicio, sed is litteris non credidit, imo eas in malam partem explicabat, nam illo tempore conceperat hanc opinionem, quod P. Praepositus et P. Szembek in negociis scholarum Collegii S. Petri essent illi contrarii. Ex eo etiam quod educente P. Lancicio D^m Pocillatorem in plateam, ubi tunc nihil eorum, quae attulimus dixerat, putabat P. Lancicius, quod cum abivisset ex platea nihil, illo iam absente, Pocillator dixerit, quod omnino falsum erat. Ita etiam pii homines in fervore non raro excedunt et sibi contrarios damnant.

Moleste fert P. Lancicius, sed immerito.

Eadem 3ª Aprilis mane cuiusdam (sic) Academici Bandorkowicz obvium sibi unum nostrum studiosum lapide graviter in capite vulneravit in platea, illud obiiciens, quod ante Classes Academicas frequentasset et iam scholas Jesuiticas frequentaret. Protestati sunt contra hunc eadem die P. Simon Jurkiewicz, Praefectus et M. Daniel Siekierzecki ad acta Castrensia et vulnerum obductionem fecerunt.

Vulnerat unus Academicus nostrum studiosum. Contra quem facta protestatio.

8. Quidam M. Gorski Senior Conturbenii Juristarum, 4ª huius mensis Clementem Sacerdotem suum conturbenalem ad P. Nicolaum Lancicium misit, ut tecti partem, nuper extructi, eo quod murum conturbenii iniuriis pluviae exponeret, amoveri curaret et se maiorum suorum iussu (fuerant enim id revidentes Rector Krupka cum Jacobo Naimano et aliis) talem servitutem tolerare non posse et in mandatis se habere, ut illam disiiciat, nisi intra unam horam non amoveatur. Respondit P. Lancicius, se existimasse non servitutem, sed utilitatem muro Academico, tot annis pluviis exposito, paratam, maiorem praeterea se pati servitutem ob defluentem ex tecto Academico in suam aream aquam, amore tamen conservandae pacis se facturum, quod petebatur et statim iussit deiici illam partem tecti.

Pars tecti ad murum Bursae Juristarum, Ad instantiam Academicorum deiicitur.

Diximus superiori anno 29ª Octobris contra duos nostros acquisitam Romae Commissionem per D. Joannem Zerzynski Officialem contra nostros duos. Ideo constituto Commissario R. D. Joanne Foxio Archidiacono Cracoviensi, 4ª huius mensis missa citatio et ad P. Joannem Wielewicki, qui tunc Calissii aeger morabatur et ad P. Christophorum Angelum, qui in Russia erat, ratione cuius lis haec postea continuabatur, ut suo loco dicetur, nempe 25ª Augusti.

Citatio D^i Foxii contra P. Wielewicki et P. Angelum.

In festo Annunciationis B^mae Virginis, quod hoc anno 8ª Aprilis peragebatur, solenniter in novo S. Petri templo primum Sacrum cecinit R. D. Gallus Ratiborenus, auditor Theologiae apud nos isque primus ex discipulis nostris Cra-

Gallus Ratiborenus primitias canit.

wiae factus erat Sacerdos. In eius Sacro omnes nostri Studiosi externi, qui m erant plus quam centum, communicarunt.

9. Colloquium Jacobi Naimani cum P. Szembek

Eadem die P. Fridericus Szembek per suum germanum Fratem D. Gabrielem salutaverat D. Jacobum Naimanum et significarat, se optare, ut in Rectorem Academiae deligeretur et sub eo viro octo unio inter Academiam et nostras scholas perficeretur. Respondit per eundem D. Gabrielem dubitare se, an ex animo id P. Szembek optet et si optat, non in rem Academiae optare. Academiam inquam ad unionem venturam et se suosque coniurasse, ut non actent de hoc negocio. Interim hac ipsa die eunti P. Friderico Szembek ad arcem, obvius fit D. Naiman praedictus statimque post salutationem et iocosa aliqua dicta, coepit confirmare D^s Naiman, quod ante significaverat, se videlicet coniurasse cum aliis et aliquam coniurationem propriis manibus subscripsisse de nulla unione nostrarum scholarum admittenda et se omnibus modis impediturum res nostras. Respondente P. Szembek: se hac ipsa die in Sacro petiisse Deo, ut hanc coniurationem in melius commutare dignaretur, cum non esset talis qualem fecerat Fridericus Exelector cum suis haereticis contra Ferdinandum; in hac enim Academicorum coniuratione illi sunt haeretici et multi sunt pii viri; subiecit Naiman, Deum benedicturum suae coniurationi et defensurum eam contra nos, qui nostra iura violare volumus. Tunc P. Szembek: Imo vero vos nostra iura, quae habemus, violatis ideoque nos potius a vobis iniuriam patimur. Hic Naiman ferventius coepit: Modo ait patent fabricae P^is Szembek, quas cum Janidlo habuit de unione. Inveni modum unionis manu Janidlo scriptum ei a P. Szembek oblatum. Obiecit caeterea P. Szembek fidem non servare Academicis toties tam de nostris tantum docendis et non de aliis. Ad haec P. Szembek respondit et Janidlovium nihil mali machinatum contra Academiam et ego illi nihil obtuli in perniciem Academiae, imo hunc modum unionis non a me Janidlovio datum, sed ab Episcopo. Statim Naiman prorupit: Janidlo manu sua huic unioni talem dedit titulum: felix Unio ideoque est mortuus in poenam, quod coepisset agere de unione noxia Academiae. Reus est factus imprecationis Jagellonicae contra eos, qui vellent obesse Fundationi Academiae et P. Szembek causa mortis illius, qui dedit ansam negocii talis tractandi, ob quod conscientia remordente est consumptus. Tunc P. Szembek: Quomodo Janidlovius mihi fuit infensus, vel quomodo causa mortis eius fui,

De Coniuratione Academicorum contra unionem,

Quam a Deo benedicendam ait Naiman.

De practicis P^is Szembek cum Janidlovio ratione unionis.

Putat Naiman Janidlovium ideo punitum et mortuum quod vellet unionem

Ob maledictionem Jagellonicam.

Reiicit id P. Szembek.

cum me vocaret iam moriturus, ut eius Confessionem exciperem? licet hac in re a suis Academicis fuerit impeditus. Ad haec Naiman: Vocavit te, ut poenam a Deo per maledictionem Jagellonicam immissam videres et timeres, cernens tam cito auferi de vivis Academiae noxios. Imo vero Janidlovius, respondit P. Szembek, tantum abest, ut remorsum conscientiae ob inchoatum negocium unionis habuerit, ut ipse sancte saepius mihi retulerit, Romae in templo S. Petri votum iuratum se fecisse, quod in hoc negocio nostro gloriam Dei maiorem impedire nollet. Obstupuit ad haec Naiman cum aliis, qui aderant. Cumque de commodis et modis unionis inciperet P. Szembek agere, dixit Naiman, se omnino audire nolle. Per iocum tunc P. Szembek signo crucis utramque eius auriculam signavit

Finitum post colloquium amice

dicens: Malignum spiritum in auriculis habetis, qui vos ea, quae gloriam Dei et animarum salutem concernunt, audire non permittit. Accepit iocum Naiman et tandem in fine, cum dixisset P. Szembek, futuram decisionem Pontificis, cui utraque pars morem gerere debebit, respondit: Decidere Pontifex poterit, sed non facere pacem inter nos sicut inter duos catos in uno sacco. Tunc P. Szembek: Et Pontifex adiudicabit et Spiritus S. pacem faciet, quem quia nondum recepistis, haec utilia nec videtis nec audire vultis. Oraturum se, ut vos suo lumine repleat. Respondit Naiman, se quoque oraturum, ut vobis lumen Deus det, ob quod abstineatis ab hoc negotio. Atque ita discessum est. Inter colloquium conquestus erat de Patris Lancicii scripto quodam ad Comitiola Prosovicensia contra Academicos acerbo, de quo ut P. Szembek ageret cum illo petiit, quod illi est pollicitus. Addidit insuper, prima occasione se etiam praedictum scriptum D. Lancicio exprobraturum.

Et piis iocis utriusque.

Querimonia de uno ex nostris.

10.

Offensus nobis Comes a Tarnow ob certas causas apprehensas

Sub idem tempus cognitum a nostris, Comitem a Tarnow Gabrielem Capitaneum Cracoviensem contra Societatem iterum (nam antea similis eius indignatio iam erat sopita) exacerbatum, occasione concionis P. Valentini Fabricii, qua coram Rege de excessu clementiae concionatus, ostendebat per eum et sibi et coniugi et liberis varios obesse obfuturosque esse. Quia enim tunc bannitionem, ad instantiam Capitanei Graboviensis Zarembae contra se factam, Comes tollendam curabat nec id effecerat, quia alia similia locum in Comitiis ob defectum temporis non habebant: ideo praedictam concionem contra se factam querebatur. Addebat praeterea, Regem opera P^is^ Lancicii et P^is^ Szembek (quos suas correspondentias in aula habere

dicebat) pessime informatum de se, qui natura esset iracundior, humiliando (sic). Deinde eosdem Capitaneum Graboviensem in Comitiis subornasse contra se, ut ob eundem finem per bannitionem affligeret, ac ad expendendam magnam pecuniam adducens deprimeret. Sicque, aiebat, eos Machiavelli arte docere Regem modum, quo antiquas familias deprimat. Minabatur deinde, non se futurum nostrarum Scholarum Cracoviensium defensorem, sed eversorem et contra nostros (maxime vero contra P. Szembekum, quem esse dignum, ut e fenestra exiciatur, aiebat) plurima indignationis plenissima adferebat. His ergo cognitis nostri deliberabant, an statim ad eum Zborovum esset mittendus P. Szembek, qui eius, licet ita commoti, mores humoresque tolerare noverat, et quae ad praeconceptas opiniones praedictas efficaciter responderet, an vero adventus eius Cracoviam, qui brevi sperabatur, esset expectandus. Et hoc posterius factum. Nec parum laborandum fuit Pri Szembeco in homine isto, a tam pravis de nobis conceptis opinionibus abducendo.

Minae eius variae.

II. Litterae nomine Rectoris et totius Universitatis contra nos

Ad Episcopum Cracoviensem.

Rectoris ac Professorum Universitatis nomine datae litterae ad Episcopum Cracoviensem 9ª huius mensis, quarum authenticum exemplar miserat nostris Episcopus, quod etiam hucusque extat. In his de extremo periculo Academiae per nostras scholas imminente, de scholis nostris privato arbitrio inductis, de Episcopo id dissimulante vel facile his consentiente, de infamia Episcopi, si sub illo Academia ceciderit, futura, de impossibilitate huius, ut Academia cum his novis scholis consistere valeat, de nostris obeuntibus et nobiles et cives ob abducendam iuventutem ab Academia et adiungentibus varias Academicorum vituperationes, de solitudine brevi in Academiam inducenda. Protestantur deinde Academici se, si pereundum est, non perire taciturnitate nostra, sed defensorum dissimulatione. Denique et iam contraria experiuntur petuntque adhuc supplices auxilium etc. Commotus non parum erat Episcopus his litteris, eo quod nostri humaniores litteras pro externis illo inconsulto inchoassent, cum tamen polliciti fuissent nostri, se tantum Theologiam ac Philosophiam pro suis lecturos. Et sane quamdiu nostri suos tantum docebant, tantas contra se tempestates non experiebantur. Verum quidem est P. Nicolaum Lancicium ideo scholis humanioribus dedisse initium, ut nos in possessione docendi tam superiora quam inferiora studia inhibitio, quam adversarii procurabant, inveniret. Longe tamen consultius fuisset, si ab ista acceleratione abstinuissemus. Unde et tunc temporis et

Datum initium humanioribus litteris pro externis a nostris,

Per P. Lancicium

Nimis acceleratum.

postea multis annis moleste ferebant nostri istam P. Lancicii acceleratione, quae et asserebatur facta insciis Superioribus ideoque Divinam Benedictionem non merebatur. Respondit praedictis litteris Episcopus 14ª huius, de quibus infra.

12. Citatur Romam ab Academicis P. Lancicius.

Quod initio huius anni Academici Nuncio Apostolico significarant de negocio scholarum nostrarum ad Rotae Tribunal invocato, id etiam re ipsa ostenderunt 11ª huius mensis, qua P. Nicolaum Lancicium, tanquam Rectorem Collegii Cracoviensis, Romam citarunt et tamen, ut etiam initio anni fecimus mentionem, perpetuo ac impudenter, a nobis illos Romam evocatos, passim affirmare audebant.

Adventus R. P. Provincialis.

Eadem die venit R. P. Georgius Tyszkiewicz Provincialis Cracoviam cum suis sociis et in domo S. Stephani diversatus est. Hoc etiam tempore P. Adamus Ustinius cum P. Joanne Zegocki ad Missionem profecti, in qua Rmus D. Suffraganeus varios decanatus Dioecesis Cracoviensis visitabat, in eaque non sine maximo fructu plusquam per duos menses sunt versati.

Responsio Episcopi ad litteras Academicorum,

Petierant Academici ab Episcopo Cracoviensi, ne evocationem nostrorum ad Tribunal Romanum impediret. Respondit illis 14ª huius mensis, dum Kielcis maneret, ubi simul et iis litteris, quas 9ª huius dederant, satisfacit. Facta ergo mentione sui erga Academiam animi et suorum meritorum, multa etiam in commendationem Societatis adduxit et probat variis modis, Scholas Societatis non obesse Academiae. Addidit deinde ad componendam pacem inter Academicos et nostros non malam esse viam, rem Romae prosequi et finire et pollicetur illis, quod si Patribus Societatis fuerint interdictae scholae Rotae sententia, eas Cracoviae non sit permissurus, si vero fuerint permissae, nullo modo mandatis Sanctissimi sit repugnaturus. Extant hae litterae in libello Antigratis p. 2, cap. 14, fol. 120. Acceptis his litteris nullo modo iis Academici acquieverunt, sed brevi post ad nobilitatis patrocinium, ut nobis invidiam conflarent, sese contulerunt, quod suo loco patebit.

Quibus illi non aequieverunt.

Facultas alienandi revocata a Pontifice.

Sub idem tempus significavit R. P. Provincialis Superioribus per Provinciam de voluntate Pontificis Maximi, Romae 8ª Februarii hoc anno declarata, qua revocat ad se facultatem alienandi aut oppignorandi bona Ecclesiastica, concessam olim quibusdam Religiosis et in eos, qui alienarent, decernitur maior excommunicatio, a qua nonnisi a Summo Pontifice absolvi possit. Addidit simul et formulam facultatis cuidam Collegio Societatis a Congregatione Concilii Triden-

ni, in qua tamdiu Rector suspensus decernitur a divinis, quamdiu nsus alienatus redemptus non fuerit.

13. Cur negocium inter nostros et D^m Officialem nonnisi iure terminandum fuit.

R. D. Joannes Zerzynski Officialis Cracoviensis acerbe ferens ncii Apostolici Lancelloti contra se, anno superiori 26^a Junii, detum et varia de nova commissione contra nos acquisita 29^a Octris cogitans, misit R. D. Malinowski ad P. Provincialem, tunc acoviae morantem, 19^a istius mensis, ut cum eodem ageret de odo aliquo litis sopiendae inter se et nostros. Sed quia D^s Zerzyni iam 4^a huius mensis per suum Commissarium R. D. Foxium civerat duos ex nostris, P. Joannem Wielewicki et P. Christophorum ngelum, et quia nos decretum pro nobis latum per compositionem dubium vocare non conveniebat, ideo nihil concludi potuit resque re procedere debuit, ut magis in exitu huius causae, mense Augu- patebit.

Discessum Romanum P. Nicolai Lancicii moleste fert R. P. Generalis.

Abiit Romam P. Nicolaus Lancicius 27^a istius mensis, ob provendam causam nostram inter Collegium Cracoviense et Academiam. Et moleste quidem tulerat Admodum R. Pater Noster, quod n exspectato a se responso statim Romam iverit assignaveratque nomine tum Rdo P. Provinciali tum Provinciae Consultoribus enitentiam; certum tamen omnes putabant, causam nostram con Academicos nunquam nos obtenturos, si non P. Lancicius praesens mae manens, et omni possibili humana diligentia per 6 annos ca illam laborans, illi attendisset. Nam Rdi P. Procuratoris dilintia et ob senium et ob tot Provinciarum negotia nunquam sufcisset. Quia tamen, post causam obtentam, Rex et Republica apud ntificem obtinuerat (ut in Anno 1633 videbimus) silentium impoum nostris publicis scholis, tam multorum et diuturnorum labom non bonum successum videbatur haec displicentia Admodum di P^is Nostri praetendere.

Prandium in domo peste infecta nostri sumentes Dei gratia conservantur.

Singularis Divina providentia circa aliquot nostros prandio, in domo peste ecta (de qua illi, qui invitaverant, nihil sciverunt) exceptos, hoc mense appat. Nostri enim, licet infectorum lectis assederint iisque, consolationes varias ferentes, nonnulla porrigerent, contagionem evaserunt.

Eleaemosyna Aprilis.

Percepta Aprilis mensis, computando nonnulla vendita, in pecuniis ascendit 1218 flor. Nempe pro Monstrantia argentea templo, nisi fallor, S. Petri ven fl. 600. Pro bobus fl. 110. Ab Illmo Episcopo Chelmensi Mathia Lubinski 200. Legatum Virginis Elizabeth fl. 100. Legatum a D^o Josepho alii 100.

A. R. D. Grochowski S. Michaelis Praeposito fl. 30. A Capitaneo Zatoriensi [1]) fl. 20. A D° Rab. fl. 13. A. R^mo D. Sufraganeo fl. 10. A Virgine Sophia fl. 10 Reliqui ab aliis. Iam triticum, carnes, panes, crematum, butyrum submissa fl. 49 sunt aestimata.

14.

De cohibendis discolis monet Nuncius Academicos.

Intellexerat Nuntius Apostolicus Lancellotus de summa Academicorum studiosorum insolentia, per quam varias iniurias tum nostris, tum iis qui frequentabant nostras scholas inferebant, ideo 3ª Mai dederat ad Rectorem et Professores litteras, modestissimas quidem illas, efficassimas tamen, quibus eos hortabatur, ut suos studiosos ab eiusmodi petulantiis cohiberent. Extant hae litterae in libello Antigratis fol. 206. Sed et post has et post aliorum similes litteras nulla in discolis Academicis secuta emmendatio, maxime inter mendicos scholares, penes templa parochialia manentes, qui et a grassationibus nocturnis et ab invasionibus hortorum nostrae domus ac Novitiatus et ab iniuriis variis, illatis frequentantibus scholas S. Petri, non abstinebant, imo magis ac magis tam hoc mense quam sequentibus in iis procedebant impune, multis Baccalaureis instigantibus et Professoribus tacite approbantibus. Hinc P. Andreas Kanski cum Jacobo Szostak circa hoc tempus extra moenia certas ob causas dum exiissent et in duos Baccalaureos, nonnihil potos, casu incidissent, unus ex iis Jacobo Szostak nulla data causa in via publica colaphum impegit, a quo cum vicem recepisset et in angustias redactus esset, Sacerdos dum litem vult dirimere, ab eodem petulante Baccalaureo pugno in facie exceptus est et Jacobus pileo spoliatus. Brevi etiam post P. Valentinus Rusconius evocatus ad infirmos, ab impudentibus Academicis et contumeliosis vocibus et lapidibus appetitus fuit graviusque percussus fuisset, nisi quidam intervenientes tantam impudicitiam cohibuissent.

Sed sine fructu.

Variae iniuriae ab Academicis illatae et frequentantibus scholas nostras

Et nostris ipsis.

Dª Szczepanski nos invisit.

Magnificus Dª Szczepanski ex Prussia veniens. ad pia loca tum Cracoviae tum alibi invisenda cum uno Patre ex nostris itineris comite, qui erat P. Josue Bruno, inter varia benevolentiae ac beneficentiae signa, 8ª huius mensis omnes nostros apud S. Barbaram prandio excepit.

Ex fundatione D. Abrahami floreni 30.

Fundato quodam censu pro Fraternitate Misericordiae, Spectabilis D. Abrahamus Ronenberk (sic) Pro-Consul Cracoviensis apud eandem confraternitatem effecerat, ut ex eo domui S. Barbarae quolibet anno fl. 30 darentur. Itaque 17ª huius mensis datum initium huic rei et delati 30 fl. per Notarium Sodalitatis domum nostram idque sequentibus annis continuatur.

---

[1]) Magnif. D. Paulus Lesniowolski.

15. Privilegia Episcopi concessa Altaristae Corporis Christi.

Sub idem tempus Altarista Corporis Christi et S. Longini in templo parochiali B^mae Virginis, privilegium ab Episcopo Cracoviensi concessum accepit, ut pro quinque Sacris, quae ex fundatione praedicti altaris in parochia celebrare tenebatur, tria tantum deinceps celebraret et ut a thurificationibus ac processionibus parochialibus abesse posset, quoties in templo S. Barbarae Sacris faciendis, vesperis canendis, vel etiam ad Sacra et vesperas inserviendo occuparetur. Hoc ideo a nostris procuratum, quia et ius altaris praedicti conferendi habemus et Altarista, de quo agimus, Capellanum Congregationis Misericordiae ordinarie iuvare solet. Concessit praeterea Fraternitas Misericordiae eodem tempore, ut duo Sacerdotes, qui in templo S. Barbarae Diaconi Subdiaconique ad Sacra vices gerere solent, in domo Confraternitatis locum habere possent, assignatumque illis statim unum hypocaustum cum vestibulo et nonnulla cubicula, quorum possessionem adierunt.

Sacerdotibus in templo S. Barbarae ministrantibus mansio in domo Fraternitatis conceditur.

Scholae Parochialis Magister cohibetur.

Non cessabat Magister Scholae Parochialis B^mae Virginis, tum a pueris, quos Cantor S. Barbarae erudiebat, tum a studiosis, qui scholas S. Petri frequentabant, vexandis, ideo 18^a istius mensis gravissime Episcopus ad eum scripsit, minas varias addens, nisi suos cohibuerit. Territus nonnihil his litteris, cohibebat imposterum suos et apud Episcopum purgare sese tentabat.

Procuratores causae contra D^m Zerzynski assignantur.

Pro negotio iuridico coram Rdo D^o Foxio Commisario, ratione D^i Zerzynski Officialis et Patrum duorum nostrorum, P. Joannis Wielewicki et P. Christophori Angeli, assignavit iuridice Procuratores R. P. Provincialis 21^a istius mensis, nempe P. Gregorium Cislak Provinciae Poloniae et Lituaniae Syndicum, P. Valentinum Rusconium Provinciae Poloniae Procuratorem et P. Nicolaum Szelski, coniunctim et divisim unumquemque in solidum.

Eleaemosyna Maii.

Eleaemosyna in pecunia mensis Maii erat flor. 841, nempe a R^mo D^o Suffraganeo fl. 200. A. R. D. Joanne Prawnicz legatum fl. 300. A Virgine Elizabeth fl. 100. A Fraternitate Misericordiae fl. 30. Pro bobus venditis fl. 92. A quodam Ianione legatum fl. 25. A D^a Rokoszowa fl. 10. A quibusdam per P. Kamocki fl. 21. Iterum a R^mo D^o Suffraganeo fl. 10 et alii a reliquis. Vini tunna a Comite Gabriele a Tarnow et aliae duae tunnae aliunde, frumentum, carnes, pisces, casei, butyrum, a variis submissa, constiterunt fl. 239.

Inundatio Vistulae cum maximis damnis.

Ab initio Junii ad decimum fere eiusdem diem ingens inundatio Vistulae ita permansit, ut non solum hortum nostrum vicinorumque, verum etiam templa et monasteria PP. Bernardinorum et S. Agnetis cum suis areis hortisque appleverit et suis sedibus praedictos religiosos ac religiosas migrare coegerit, praeter paucas personas, quae supremas monasteriorum contignationes incolebant. Cracovia

etiam Casimiriam nonnisi naviculis veniendum erat. Quanta hinc damna sint secuta, aestimari magis potest, quam describi.

16. Ut scholas nostras tollant Academici

Cum tanta aquarum eluvie effusa etiam ac effrenata hoc mense praecipue Academicorum studiosorum et contra nostros et contra frequentantes scholas S. Petri prorupit audacia, instigantibus multis Baccalaureis ac Magistris, Rectore vero cum reliquis Professoribus dissimulantibus et tacite approbantibus. Constituerant omnino scholas, quibus ante duos annos initium erat datum, perpetuis iniuriis ac vexationibus de medio tollere et modis omnibus exosas reddere, quod etiam magna ex parte sunt assecuti, dimminutis magna ex parte nostris scholis. Itaque eos, qui ad Collegii nostri scholas ibant, passim in plateis obviam procedere, iis libros ac pileos eripere, saxis eosdem impetere, sibillis, vociferationibus ac contumeliosissimis verbis excipere non dubitarunt. Semel cum plurimi Academici septem fere nostros discipulos in campis aggressi essent et eos, quoddam tuguriolum ingressos, capere non possent, iureiurando sunt polliciti indemnes a se servandos, si ultro exirent. Dum credunt iis et exeunt, statim ab iis eo solum nomine, quod nostri essent Studiosi, per suburbia et contubernia captantur, fustibus caeduntur, in tetrum contubernii carcerem compinguntur, diutius macerandi, nisi Arcensis Magistratus se interposuisset et iniquos invasores in ius vocasset. Alia etiam vice dum aggredientibus Academicis, ut aliquot Collegii S. Petri discipuli in campo pila ludentes sese subducerent, nostri duo, qui ad campos exierant, effecissent, ira in nostros conversa et applicatione scloporum ad latera et pugnis ac ludibriis scommatibusque variis toto tempore, quo in campis erant, illos sunt prosecuti. Convenerunt brevi post plurimi ad plateam arcensem, vario armorum genere instructi, nostrosque ex scholis redeuntes discipulos, nulla habita ratione Sacerdotum Religiosorum, quorum duo P. Jacobus Golemowski Theologiae et P. Stanislaus Phenicius Philosophiae Professores, ob eorum aliquam defensionem cum iis ibant, sunt aggressi, tumultu cum violatione pacis publicae facto. Portas domorum ac officinarum, ad quas tum praedicti Patres tum studiosi varii, periculi evitandi causa, confugerant, exciderunt. Studiosum unum nobilem in brachio vulnerarunt, plurimos fustibus lapidibusque concusserunt. Spectabat tragoediam istam R. P. Georgius Tyszkiewicz cum nonnullis nostris mirabaturque vehementer, Rectorem Academiae Jacobum Naimanum, de his turbis futuris ante praemonitum et instan-

Variis iniuriis publicis afficiunt nostros studiosos

Et nostros ipsos.

Tumultum excitant.

17. Quem Rector Naiman noluit cohibere.

issime rogatum, ut iis pro ratione sui officii occurreret, nihil curare. Sed tantum duos bidellos ad eum sedandum miserat.
Iam tantum ad sedandum tumultum homines duos vetulos nullius uthoritatis, Bidellos seu sapientes dictos, idque tarde miserat, qui iam nihil effecerunt. Nostri igitur in hoc negotio Serenissimum de ntis iniuriis informarunt, Episcopum Cracoviensem adierunt et prostationem contra Rectorem Academiae, suos sine ulla efficacitate hibentem, fecerunt. Significavit statim Serenissimus Gabrieli Comiti Et Rex et Episcopus monent Naimanum,
Tarnow Capitaneo Cracoviensi, sub sua tutela Studiosos Societatis se Collegium S. Petri frequentantes, ideoque eum diligenter monuit, curaret, ne aliqua iis iniuria inferatur et ut obviam omnibus tuultibus eat. Episcopus similiter, datis ad Naimanum litteris, grassime eum ob ea, quae facta intellexerat, reprehendit et ut in cobendis studiosis suo officio satisfaciat, hortatus est, utque decrem Sedis Apostolicae in pace expectet. Omnia haec surdis auribus Sed ipse nihil curat
ccepisse Naimanum vel illud ostendit, quod loco poenae in discolos nstituendae et seriae alicuius animadversionis, maximum suorum udiosorum excessum extenuaverit et in Reprotestatione contra Suriorum nostrorum Protestationem, illam in publica platea violentam gressionem nomine puerilium concertationum vocaverit; aiebat enim Et tumultum publicum vocat puerilem concertationem.
ueriles concertationes a nostris tumultus vocatos ob odium Acamiae conciliandum. Haec advertens petulantissima Academica iuntus et considerans pedites Arcenses iussu Magistratus sub tempus missionis Scholarum ad plateam Arcensem, ob studiosos nostros fendendos accurrere solere, tam contra pedites, quam contra nos studiosos novo modo sese armare constituit. Itaque convocaJuventus Academica convocationem seditiosam instituit,
onem sociis in campo indicit 11ª huius mensis, cui interfuit unus mulus Rectoris Naimani, qui ad omnes violentias contra nostros scholas nostras efferatam iuventutem, satis per se incitatam, inciabat et omnes moras rumpere suadebat, immemor iuramenti Acamici, quo tales conventus et conspirationes nunquam se facturum reiurando pollicetur. Constituunt igitur stolidi ac scelerati iuvenes conscribunt stolidos ac sceleratos articulos, maximam impudenImpudentiae ac impietatis plenissimam mendacissimamque.
am et impietatem continentes et quos posteritas non poterit non irari. Iis autem talem inscriptionem dederunt: Puncta convocationis, ctae a Generosa Magnificaque Almae Academiae Cracoviensis iuntute, per omnes provincias recepta atque comprobata ad laudem honoremque Matris nostrae Almae Academiae Cracoviensis Anno 18. Eius haec sunt puncta:
25, 11ª Junii etc. In hac inscriptione plane quot verba, tot men-

dacia. Nam haec conspiratio ex solis fere plebeis Ribaldis conflata fuit, honesti enim non se illi immiscebant. Et quomodo ea hora, qua scripta erant in campis puncta, statim per omnes Provincias sunt recepta? Quomodo praeterea seditio in laudem Dei et honorem Academiae debet referri? etc. etc. Jam puncta talia sequntur. 1um Statuimus omnes et singuli, uti honor Dei inter nos fratresque nostros, pariter Almae Academiae Cracoviensis Praeceptorumque nostrorum vigeat in diesque augeatur, iuramusque nos prius sanguinem effusuros, quam aliquid Respublica nostra Academica detrimenti capiat, aut libertatibus nostris derogetur. 2m Statuimus, uti amor inter nos concordiaque tanquam inter fratres, pietas in Matrem nostram Almam Academiam, Magnificum Dm Rectorem et Magistros nostros vigeat et floreat in diesque magis ac magis magnificentia eorum augeatur, alias ipsimet ex officio nostro in nocentes animadversari. 3um Sapientem experiri magis decet rem consilio quam armis; nos libertatibus nostris privilegiisque celebres, tanquam contra rebelles adversariosque nostros statuimus per fas nefasque et tumultus varios scholas eorum dissipare exturbareque, eorum scholares tam consiliis quam armis impetere (quandoquidem surdis fabula canitur), minores flagellis more scholarum, maiores biconis [1]), sudibus praeustis onerando. Iisdem poenis subiacere volumus eorum Magistellos seu Hipodidascalos. 4m Neutralistas, quorum magnus numerus est, privatis bonis inhiantes votisque nostris non obedientes, convocationum tempore et consiliorum nostrorum spatio fictas inventiones suas spargentes, tanquam rebelles et ingratos cives Patriae de consortio nostro proscribimus eosque inter nos commorari nolumus lacessitosque a vilissimae conditionis hominibus non ulciscemur et de opprobriis illorum triumphabimus, quibus tamen ad consiliorum nostrorum consessum purgatos adesse volumus et obsecramus. 5m Si quis ex nostris studiosis in vindicanda libertate occubuerit aut laesus fuerit, eum nos tanquam fratrem nostrum splendide nostris sumptibus tumulari faciemus laesorumque vulnera curabimus, neque impune tam grande facinus abire omnibus nervis artubusque contendemus. 6m Decernimus quoque et quemlibet nostrum certiorem facimus, tanquam liberi libertatibusque nobiles, ne quid sibi sinistri a Patribus Societatis evenire vereantur. Quod si acciderit, aut aliquis nostrum

[1]) Vocabulum hoc omnino barbarum significare puto fustes, qui ex vena taurina perficiuntur et in lingua nostra vernacula similiter appelantur.

iimus incarceratus fuerit, tanquam criminali facta violentia par
i reddemus atque duos e Patribus Societatis, cuiuscunque condi-
is aut ordinis, incarceratos eo usque habebimus, quousque nostri
ri beneque contenti in suas sedes non revertentur. 7^m^ De com-
cenda quoque audacia perfidiaque Lutheranorum, quorum mille
t nunc, Canai, in platea S. Joannis habitans, Princeps et Praedi-
or eorum, uti capiatur, statuimus, illeque perfidus Judaeus Isaac
n laxa flavaque barba uti virgis solenniter excipiatur. Hac in
te strenuis fratribus nostris, in aede D. Stephani habitantibus,
vinciam demandamus. Ad cuius rei fidem Contubernalistae omnes
rsarum Jerusalem, Philosophorum, Pauperum, Juristarum, D. Ste-
ani, B^mae^ Virginis, S. Spiritus, S. Floriani, S. Annae, SS. Omnium,
nesque extranei fidem suam ad occassionem proximam compro-
unt, Consilium nobis resque locosque dabunt. Confirma hoc Deus,
od iuventus nostra decrevit. IHS. MARIA. Hucusque blasphemi ar-
ali, ad quos impie a Deo confirmationem petunt et Sanctissimis
minibus Jesus ac Maria tanquam sigillo consignant.

19. Per summam blasphemiam

Petunt tam atrocia a Deo confirmari.

Cognitis his omnibus, nostri ad Rectorem Naimanum statim
serunt, puncta suprascripta ostenderunt, 13^a^ huius, conventicula
variis locis Academicorum, in arcensi platea, ante templum SS.
nitatis et PP. Discalceatorum, in coemeterio SS. Omnium et in Con-
ernio ac ante Contubernium Juristarum demonstrarunt. Obnixe
demisse petierunt, ut si non propter nostros, saltem propter com-
nem pacem cohibeat tumultum, protestati etiam sunt, si id non
erit, eorum omnium, quae contingent in tumultu, eum reum futu-
n. Ad haec omnia Naiman superbe et acerbe illa tria verba:
tota hac re nihil scire volo. Sitiistis sanguinem, saturamini eodem.
mque noster adderet, ut saltem ad sedandum tumultum aliquem
Magistris mitteret, exclamavit voce intensa: Nullo modo hoc fa-
m, ne videar hac re aliquam speciem unionis dare. Sic infelix
no, ne videretur dare speciem unionis, ingentem homicidii et tot
nerum, quae nullo negotio impedivisset, si voluisset, dedit causam.
stri igitur re infecta a Rectore abierunt et ob dispositos per pla-
m arcensem perditos Academicos, nostros Studiosos in Collegio
inuerunt, donec illi discoli minatores taedio victi abscederent.
nvenerant autem nostri Studiosi satis exiguo numero, eo quod ple-
que domi parentes ac instantis tumultus metus detinuissent. Dum
o Sacro Missae Sacrificio interessent, audaciores aliquot (inter quos

Referunt omnia praedicta nostri Academiae Rectori,

Petentes, ut cohibeat tumultum,

Sed ille nihil voluit facere et superbe ac acerbe nostros expedivit.

Nostri studiosos in Collegio detinent.

occiderentur et eorum cadavera in cumulum colligerentur. Affirmabant nonnulli, nostros vestibus peditum arcensium indutos pugnae huius fuisse directores. Haec autem omnia superabat probrosissima praeconis contra nos proclamatio, de qua 19ª huius statim agemus. Tantas calumnias non solum Cracoviae passim iactitabant, sed etiam perscriptas per totum Regnum spergebant, ingentem rabiem contra nostros effundentes.

Edictum Naimani, pro illo tempore insufficiens.

Prodiit edictum impressum Jacobi Naimani Rectoris Academiae 16ª huius mensis, ut Professores diligenter lectiones legerent et studiosi a contentionibus abstinerent, addita illa particula: Pacem inter se et, si fieri potest, cum omnibus hominibus habentes etc. Verum quidem est, similibus edictis talem particulam addi solitam, hoc tamen tempore, consideratis circumstantiis rerum praesentium et tam efferata iuventute manente, ipsa prudentia dictabat aliquid efficacius cohibendaeque summae petulantiae accommodatius fuisse proponendum.

22. Pompa funebris in sepultura Przepiorcae contra nos multa continebat.

Sexto post occisum Przepiorkam die, qui in 19ᵃᵐ huius mensis inciderat, maximo apparatu deductum ad sepulturam occisi cadaver, multis extraordinariis adhibitis, quibus summum odium contra nos concitari posset. Inprimis enim occisum Przepiorkam Dni Academici (nam illos modum funeris efferendi praescripsisse, nullum est dubium) post mortem nobilem fecerunt eumque Bartholomaeum Ptaszynski, vel ut alii Ptaszkowski, vocarunt ac feretro, rubro panno contecto, sex ficta stemmata apposuerunt. Deinde in maxima frequentia Religiosorum, Clericorum et Academicorum aliorumque antecedentium et comitantium funus, peditatum etiam a Dº Stanislao Lubomierski Pocillatore Regni copiosum impetrarunt, inter quem funus ad templum deduceretur, praetendentes eius necessitatem ob cohibendum tumultum, si aliquis oriretur. Tum modo insolito Processionem circa forum instituerunt et in qualibet parte fori subsistente processione ac sono campanorum silente, tubisque prius inflatis, per praeconem duos nostros occisores nobilis Ptaszkowski quinque vicibus proclamarunt. Talis autem Proclamationis polonicae erat formula:

Formula probrosissima proclamationis contra nostros et contra arcenzes.

Panowie, raczcie wiedzieć, że Jezuici podle Ś. Jędrzeia mieszkaiąc a mianowicie: X. Brzechffa, Siekierzecki Samotulius y wszyscy w tamtym domu, nie dosyć na tym maiąc, że przeciwko prawom koronnym, zapomniawszy swoiey Vocaciey Zakonney y przeciwko świeżemu zakazaniu Oica Ś. Papieża szkoły y nowe y niepotrzeb-

otwierali: ale zmowiwszy się z urzędem zamkowym, który zawsze powinien pokoiu przestrzegać y każdego od ukrzywdzenia bronić, to jest z Rozanką Vicesgerentem, z pomocą tegosz urzędu zamkowego, zapłaciwszy, upoiwszy, wyraznim rozkazaniem bić y zabić rozkazawszy, zabili, zamordowali slachetnego Bartłomieia Ptaszkowskiego Studenta Krakowskiego, czego się Boże pożal. Niestetysz Niestetysz, na te nowe szkoły. Iam in templo S. Annae prope sepulchrum B. Cantii tanquam aliquem martyrem illum sepelierunt, qui Christiana sepultura indignus erat; cum praecessisset unius Carmelitae Calceati concio, in qua multa contra nostros effutiit. Et inter caetera Academicos ita solabatur in morte sui condiscipuli (adolescentis, ut ille dicebat, modestissimi), ut brevi polliceretur adfuturum Davidem contra Goliatos (id est contra nostros). Deinde ostendebat DD. Academicos valde multos habere, qui suae Matris Academiae libertatem et iura antiquissima fortissime sunt propugnaturi. Confirmavit non parum hoc totum quidam Nisinicki, nostrorum quondam Vilnae studiosus, qui post cadaver terrae commisum, dum more recepto in funeribus nobilium, gratias ageret infamis martyris sepulturam exornantibus oratione, sive ab aliquo Academicorum, qui putabatur esse Petricius [1]), sive ab illo ipso composita, atrocissimis calumniis ita nostros onerabat, ut eas ipse prorsus daemon vel dictasse vel scripsisse videatur. Denique et illud praetereundum non est, praeconem, proclamationem contra nos facturum, aliquot ante diebus diligenter Academicos exercuisse et in attollenda voce gestibusque faciendis et in faciei compositione, ad commiserationem occisi et ad odium nostri excitandum.

Quinque vicibus factae.

Omnes quidem istae calumniae postea evanuerunt, dum sequenti mensae inquisitio ex praecepto Regio mixti fori facta ipsiusque Regis testimonium et altera etiam Episcopi separata post diligens examen testificatio nostram innocentiam declararunt et fraudes ac mendacia Academicorum aperuerunt; quia tamen adeo atroces diffamationes institutae contra nos impunitae manserunt et non parvo tempore multi de nobis haec omnia crediderunt, ideo nostris, non paucis post occisum Przepiorkam diebus, vix tutum erat foras prodire occulteque ab amicis monebamur, ut nobis ab incendio et ab invasione aliisque id genus periculis caveremus. Nec vani fuissent terrores, nisi

23. Nostrorum innocentia post declarata.

Sed ob impunitos calumniatores non eramus sine metu,

[1]) Joannes Petricius, medicinae doctor et academiae professor.

sparsum fuisset vulgo, in Collegio S. Petri magnam esse militium et armorum copiam, ex industria per nostros occultatam ad adversarios reprimendos. Manentes sub id tempus Cracoviae Georgius Dux in Zbarasz et Stanislaus Lubomierski Pocillator Regni, his quae spargebantur de nobis vel credentes vel se credere ostendentes, non modice tantam Academicorum petulantiam fovebant. Sed potissimum eam promovit iuratus hostis noster Jacobus Naiman Academiae Rector, qui contumeliosissimam proclamationem nullo negotio si voluisset impedivisset, prout impedire tenebatur. Utinam vero ab illo ipso non fuerit scripta. Iam nostri pro impedienda hac proclamatione Episcopum, Wawrzyncicis tunc manentem, non adierant, quia Academicos ad tantam impudentiam posse devenire nunquam arbitrabantur.

Foventibus magnis Dominis petulantiam Academicorum, Et maxime Jacobo Naimano.

Post tantam acceptam iniuriam nostri proxima concione in maximo adversariorum concursu duo haec modeste tractarunt: Primo, non eo ipso quempiam esse convictum, quod multa mala de eo spargantur. Secundo vere prudentis esse non quibusvis rumoribus fidem habere. Qua contione modestia plena non pauci adversariorum, qui gravissimas querelas expectabant, plurimum sunt aedificati.

Modeste in Contione refutata a nostro obiecta.

24. Defuncta 20ª huius mensis magna et antiqua tum domus huius tum domus probationis benefactrix Dª Dobroszewska, post cuius mortem pagum Zielenice dictum (quem eius maritus, advitalitate uxori relicta, Novitiatui donaverat) cum pecoribus, frugibus ac tota domestica suppellectili nostri receperunt. Quia vero ista bona bonis Marcocisiensibus sunt contermina, valde utilia nostris accesserunt.

Mortua Dª Dobroszewska nostri Zielenicis possesionem accipiunt.

Decem armati Academici 24ª huius, Joannis Baptistae Lancelloti decretum, templo S. Petri affixum, frameis conciderunt, portam deinde Collegii S. Petri pedibus pulsantur impune.

Decretum Nuncii Apostolici Academici concidunt.

Impetrata a nostris Romae nova Commissio contra Commissionem Dⁱ Zerzynski Officialis, 27ª huius mensis, ob quam, ut suo loco dicemus, finem debuit habere suscepta cum Dº Zerzynski controversia.

Commisio a nostris Romae acquisita.

P. Praepositus Matthaeus Bembus cum P. Stanislao Krzywokolski Calisium discesserunt ad Congregationem Provincialem 29ª huius mensis. Sub hoc tempus vices Pis Praepositi obibat P. Szembek; iudicaverat enim R. P. Provincialis expedire tunc, ob tot tricas, ut domi maneret, quod etiam ipse Episcopus Cracoviesis suaserat.

Discedit P. Praepositus Calissium.

Per mensem Junium accepimus eleaemosynae pecuniariae fl. 387, nempe legati a Dª Dobroszewska fl. 200. Post mortem Virginis Elisabeth fl. 100. Ab

Eleaemosyna Junii.

Episcopo Cracoviensi fl. 25. Ex Wielicensi donatione fl. 36. Reliquos ab aliis. Iam tunna vini allata a Mfco Do Karnkowski, 8a huius mensis, ligna, siligo, avena, lupulus, pisces, carnes, casei, butyrum, a variis submissa constiterunt fl. 226. Inveni insuper in uno libro, 27a huius mensis allatos 6 tomos Baronii domui nostrae, quos testamento legaverat R. D. Simon Doctor Academiae, nostri amantissimus. Hanc eleaemosynam in libro rationum, forsan per aliquem errorem, non inveni annotatam.

Doctor Academicus legat nobis libros quosdam.

Paraverat P. Bembus Apologiam brevem in nostro negocio contra Academicos et obtinuerat apud Episcopum, ut ab ordinario librorum Censore R. D. Sebastiano Nucerino relegeretur et approbaretur; reddideratque P. Szembek D. Nucerino litteras ab Episcopo in hoc negocio, sed 5a Julii, dum ipsemet P. Szembek cum Do Nucerino ageret, omnino negavit Ds Nucerinus, se vel lecturum vel approbatum illum libellum, eo quod esset alumnus Academiae, cui multa deberet. Attulit simul multas rationes contra nostras scholas Cracovienses P. Szembeko et litteris Episcopi fuse rescripsit, ostendens, se dictum librum non posse approbare, imo et legere. Alienatus factus erat a nostris ab illo tempore, quo cum Academia nobis intercesserunt [1]) et mansit in illa alienatione usque ad mortem, quae post 10 annos, nempe 1635 23a Septembris contigit. Plurimis enim contra nos ab Academicis confictis, sicut multi alii, non audita altera parte credidit.

R. D. Nucerinus non vult legere et approbare librum nostrum.

Alienatus a nobis ob Academiam.

Datum initium Congregationi Provinciali sub P. Georgio Tyszkiewicz Provinciali Calissii 9a huius mensis. Electusque hac die est in Secretarium Congregationis P. Joannes Szeczemski et in Vice-Secretarium P. Georgius Trąpczynski et in Deputatos P. Joannes Wielewicki et P. Matthaeus Bembus. — Eadem 9a die R. D. Stanislaus Zberowski (qui interfuit Anno 1583 1a et 4a Februarii illi concessioni, qua Academici concesserant nostris scholis coram Bologneto Nuncio Apostolico, tanquam testis ad id specialiter vocatus) Crusvicensis Vielunensisque Canonicus, exhibuit contra Academicos, praedictam concessionem negantes, pro nobis testimonium eiusmodi verbis: »Et ego Stanislaus Zberowski, Crusvicensis, Vielunensis Canonicus et Officialis praesenti manus meae scripto, Deum in testem vocando, testor me praesentem interfuisse et audivisse concessum esse

25. Initium Congregationis Provincialis Calissii.

R. D. Stanislai Zberowski testimonium de scholarum nostrarum concessione, olim facta ab Academicis.

[1]) Contentiones.

Patribus Societatis Jesu, ut scholas [1]) erigere possent, ita tamen, ut scholares Patrum sub obedientia Magnifici Dni Rectoris Academiae sint et ei pareant, in nullo Academiae iura violando. Haec ita esse et fuisse facta ego idem, qui supra, attestor et maioris roboris et certitudinis causa sigillum apposui et manu propria subscripsi. Datum Vielunii die 9 Julii, Anno 1625. Idem, qui supra, manu propria». Idem viso instrumento hac de re, quod illi ostensum erat, testatus est, manu Stanislai Schydlovii, Notarii Apostolici publici fuisse scriptum et simul descripsit signum Notariatus praedicti Notarii.

Cur hoc testimonium procuratum.

Vide hoc utrumque in libro Antigratis fol. 213. Hoc porro testimonium ideo nostri tantopere procurabant, quia impudentes Academici nos in isto negocio tantum mortuos testes producere et non vivos affirmabant.

Regis litterae ad Magistratum Arcensem et Civilem

Et ad Naimanum.

Postquam cognovisset Rex tot iniurias nostris illatas et tantis diffamationibus nostros traductos, ferventes litteras ad Arcensem civilemque Magistratum dedit, quibus nostri Collegii nostrorumque discipulorum defensionem, deinde post inquisitionem seriam in authores tumultuum poenam iniunxit. Cum Naimano etiam Rectore idem Rex separatis litteris gravissime expostulavit de supina eius negligentia et conniventia in cohibendis scholaribus et iussit, ut impudentes scholares, qui hos tumultus excitarunt vel promoverunt, quamprimum proscriberentur. Coepit ergo iudicii compositi inquisitio a Magistratu quadruplicis inquisitionis, nempe Arcensis, Venerabilis Capituli, Academiae et ipsius Civitatis Cracoviensis, 10ª istius mensis et convenerunt ad Praetorium Alexander Kozuchowski, Vice-Capitaneus Cracoviensis, Andreas Łukomski et Erasmus Kretkowski Canonici Cracovienses, Jacobus Naimanowicz, Canonicus et Rector Academiae Cracoviensis, Stanislaus Conradus Pro-Consul et Andreas Belza Civitatis Cracoviensis Secretarius. Hi omnes, post fundatam Jurisdictionem, citarunt omnes Plateae arcensis incolas et iuramento praemisso de veritate in omnibus, in quibus interrogarentur, diligentissime tribus diebus inquisitionem insituerunt et testimonia exceperunt. Cumque res finita esset, eam legittime peractam ac manibus propriis subscriptam et sigillis obsignatam, Varsaviam S. Regiae Maiestati mise-

26. Judicii compositi inquisitio per Magistratum quadruplicem

Per tres dies facta et postea Regi missa.

[1]) Testimonium hoc, in chartula papyria scriptum, adiunctum archetypo inter fol. 674 et 675, signo anuli in cera, armis Kościesza expressis munitum, habet hoc loco duo verba, quae Wielewicki non transsumpsit: „tantum Cracovienses".

t. Comperta per hanc inquisitionem non tantum Societatis Perso- Comperta nostrorum innocentia et summa Academicorum perversitas.
um, verum etiam Collegii S. Petri studiosorum maxima innocentia, demicorum vero, Rectoris et Professorum Scholarium, summa versitas, impudentia, violentia omniumque divinorum et humano- contemptus. Sperabamus post adeo publicam nostrae innocen- testificationem compertam, eiusdem futuram doclarationem in plis ex suggestu, iussu Episcopi, qui etiam in separata inquisi- e eandem compererat, sed nihil horum factum, mirantibus omni- Nulla poena inflicta Academicis.
prudentioribus. Solus Rex, ut sequenti anno suo loco patebit, pro hoc tantum Regno, sed etiam pro toto mundo testimonium licum nostrae innocentiae dedit amplissimum.

Electus Procurator Provinciae Calissii 11ª istius mensis P. Joannes Sze- P. Joannes Szeczemski Procurator electus.
uski et si aliquo casu impeditus post esset, substitutus in eius locum P. reas Gutteter.

Iverat P. Fridericus Szembek ad Episcopum Cracoviensem P. Szembek parum apud Episcopum effecit.
ierzynum 12ª huius mensis et plurima cum illo egerat de nostro ocio, sed parum effecit, omnia in eam inquisitionem, quae ad em erat missa, Episcopo reiiciente. Tunc etiam, dum P. Szembek lem maneret, acceperat Episcopus litteras a Duce Georgio de Zba- z, qui pro Judicio Composito, de quo supra egimus, datos esse Capitulo Canonicos nobis faventissimos valde graviter ferebat et tra nos multas calumnias congerebat, more sibi consueto.

Impositus finis Congregationi Provinciali 16ª istius mensis et statim no- Finis Congregationis Provincialis Calissiensis.
qui aliunde venerant, coeperunt Calissio, ubi sub id tempus pestis grassari erat, discedere.

Cantatus pasquinus contra nos carmine polonico compositus, cia quaeque contra nos continens et cantatus a mendicis Scholae Virginis 19ª istius mensis, et in foro et in plateis et ante ma- Cantatus pasquinus contra nos impune.
m lanionum prope aedem S. Barbarae, audiente Magistro prae- e scholae et audientibus e fenestris ac videntibus eius schola- s. Ita omnia contra nos tunc impune fiebant.

Postquam, ut in initio huius mensis diximus, R. D. Sebastianus R. D. Foxius non vult approbare librum.
erinus noluisset legere et approbare librum nostri P. Bembi, de- us illum ad R. D. Joannem Foxium Archidiaconum 21ª istius is et approbationem petiimus, sed respondit, se bona conscientia posse approbare ob certos respectus petiitque, ne id illi vitio

Mors R. D. Krupka.

vertamus. Mortuus D[s] Sebastianus Krupka Canonicus Cracoviensis et saepius Academiae Rector, 22[a] huius mensis, a quo etiam non raro varias habuimus vexationes.

27. Rediit P. Praepositus Calissio.

Rediit P. Matthaeus Bembus cum P. Stanislao Krzywokolski et Stanislao Piatkovio ex Congregatione Provinciali Calissiensi, penultima istius mensis.

Oratio diurna.

In festo S. Patris erat in nostro templo Oratio diurna pro Regni necessitatibus et pro peste avertenda. Eandem solennitatem, addit P. Petrus Kamocki in sua templi historia, exornavit sua praesentia Antiochenus Patriarcha cum suo Metropolita, Roma ex Jubilaeo veniens. Huc spectant nonnulla auxilia a S. Patre quibusdam praestita. Filiolus civis cuiusdam Stradomiensis, iudicio medicorum morti vicinus, voto S. Patri Ignatio a matre nuncupato, incolumis evasit. Insignis item matrona, viri primarii in hac urbe uxor, nimio dolore partus afflicta, nocte media e nostra domo Sancti imaginem ad se portari poposcit, qua cum debita veneratione conspecta, et prolem feliciter suscepit et e mortis periculo emersit ac in grati animi signum, votum Divo appendit. Gravius in altera malum timebatur, quae cum emortuum foetum in lucem edere non valeret, ad Sancti patrocinium se conferens, in multorum praesentia inutili pondere levata, die octava gratitudinis indicium Sancto exhibens, ad nostrum templum eius imaginem venerabunda accessit.

Auxilia S. Patris Ignatii: 1um 2um 3um

Observanda Procuratoris Provinciae

Ad hunc mensem videntur spectare ea, quae R. P. Provincialis Tyszkiewicz de usu sigilli et pecuniae Procuratoris Provinciae ordinaverat et quae postea ab Admodum Rndo P. Nostro sunt approbata; ut nimirum Procurator Provinciae illas tantum litteras sigillo sui officii obsignet et aliunde missas aperiet, quae negotia continebant ad suum officium spectantia, iuxta morem Societatis. Nullas autem mittet litteras officiosas et nova continentes, nisi eas Superiori prius legendas tradiderit. Ut negocia ad Societatis domicilia vel personas spectantia non suscipiat sine expressa facultate loci, in quo habitat. Idem intelligendum est de emptione et advectione rerum e locis extra Provinciam, etiamsi a Societatis personis postulentur, multo autem magis de mercatura rerum aliarum.

Et circa litteras

Et circa negocia

Et circa pecuniam.

Ut pecuniam omnem (ea excepta, quam pro necessitate Provinciae singulis circiter mensibus e deposito separabit, conscio et praesente Superiore) sub duplici clave occlusam servet, quarum una penes ipsum, altera penes Superiorem domicilii, in quo habitat, remanebit. Pecuniam istam non debet expendere, nisi iuxta mentem Superioris.

Eleaemosyna Julii.

Pecuniariae eleaemosynae hoc mense percepimus fl. 170. A Virgine Elizabetha fl. 50. A Virgine Cristina post mortem D. Nicolai fl. 40. A. R[mo] D[o] Suffraganeo fl. 30. A Dno Rab fl. 13. Reliqui ab aliis. Iam vinum, carnes, panes, butyrum, casei, cervisia, quae sunt a variis submissa, fl. 64 sunt aestimata.

28. B. P. Provincialis debilis ex itinere, In morbum gravem incidit

Post expeditam Congregationem Provincialem, venerat circa initium Augusti R. P. Provincialis Więclawicos ad pagum Domus probationis, valde debilis et deinde, ob quietem maiorem, Cracoviae, ad hortum Domus S. Barbarae sese contulerat, ibique valetudinem curare constituerat. Verum morbo magis ac magis invalescente, ad Novitiatum deferri se voluit 13[a] huius mensis. Advocati medici primarii nostros, de boni Patris mala valetudine valde sollicitos, se-

curos reddebant, sed morbi speciem, ut eventus ostendit, non erant assecuti. Sequenti enim die excitata in eo medicinis datis ingens humorum copia ac per os erumpens, violenter eum obruit oppresitque post quartam horam pomeridianam; cum ante tres dies et confessus fuisset et Sacramento Eucharistiae refectus. Nullam vero dispositionem vel de Successore, vel de aliis officii sui negociis, ob mortem insperatam reliquerat et omnes nostros, qui tunc Cracoviae aderant, maximo sui desiderio relicto, non mediocri dolore affecerat. Quia vero secundum iura nostra, dum moritur Provincialis Successore non designato, Domus Professae Praepositus eius vices tamdiu subire debet, quamdiu ab Admodum R. P. nostro Generali novus Provincialis non fuerit assignatus: ideo P. Bembus, S. Barbarae tunc Praepositus, munus Vice-Provincialis statim obire coepit. Claves ergo ab iis, quae ad P. Provincialem mortuum spectabant, accepit, tertia noctis eiusdem diei mortuum ad aedem S. Barbarae deferre iussit eiusque sepultura 16ª huius mensis solenniter est peracta, cantante Sacrum funebre Rmo D. Thoma Oborski Suffraganeo Cracoviensi et concionante P. Friderico Szembek, praesentibus plurimis Praelatis, R. D. Lukomski, R. D. Drzewicki, R. D. Kretkowski, R. D. Lubinski, R. D. Gniewosz, R. D. Trcinski et plurimis ex Nobilitate ac nostris fere omnibus ex omnibus tribus domiciliis.

Et moritur,

Successore non nominato

P. Praepositus S. Barbarae eius vices obit ad certum tempus.

Sepultura eius.

Natus is erat in Podlachia ex pervetusta Madnidorum familia, (quae etiam cum Ducibus Russiae ex Serenissima Jagellonica prosapia procedentibus, agnationem habebat) Patre Palatino Brestensi, in quem Palatinatum filius, germanus nostri, postea successerat, Matre Wołowiczowa. Parentibus Senatorii Ordinis, schismaticis quidem, sed tamen ad omnem pietatem propensis. Post aetatem puerilem domi transactam et post scholas triviales Smorgonii expeditas, ad Academiam Vilnensem nostrae Societatis missus erat, ibique aliquot annis studiis humanioribus, ad Rhetoricam inclusive, operam dedit non contemnendo profectu. Discessit post tum in Germaniam, ubi Graeci adhuc humaniora studia continebat, tum in Italiam, ubi variis locis peragratis, Patavii alibique, privatis praeceptoribus maxime usus, cum nonnulis Procerum Russiae Lituaniaeque filiis, Philosophiae cursum expediit. Romam deinde profectus, cum in gravem incidisset morbum, fertur votum fecisse eius Religionis, cuius primo hospitio eggressus personam conspiceret. Atque ita Deo illum Societati nostrae destinante, ubi primum in publicum pedem extulit, in R. P. Mutium Vitellescum, tunc in Collegio Romano versantem, incidit, dum ex domo probationis ad S. Andream vitae rediret. Statim ergo Divinam vocationem secutus, ad pedes praedicti Patris advolutus, suum propositum aperit et ad nostram Societatem eius opera admitti supplex petit. Erigit et benigne illum accipit P. Vitellescus, collaudato deinde consilio monet, ut tantisper vires ex morbo redintegrare curet, donec probationis Societatis oneri ferendo sufficiant. Morem gerit prudenti admonitioni et recuperata plene valetudine ac re Dno Deo multis orationibus commendata, in numerum Novitiorum ad aedem S. Andreae Romae cooptatus est Anno Dni 1593, cum annum aetatis ageret fere 22. Quae pietatis et perfectionis in domo probationis fundamenta iecerit, insignes eius virtutes consequentis vitae satis superque ostenderunt. Exacto per biennium tyrocinio, Theologiae Scholasticae

29.

Eius familia.

Parentes Schismatici.

Studia Vilnae,

Graeci,

Patavii.

Romae in morbo voto Deo facto

Societatem ut ingrederetur, petit.

30.

Suscipitur ad probationem,

qua finita Theologiae Scholasticae dat operam.

per 4 annos in Collegio Romano operam dedit, insigniterque in ea profecit et tunc etiam simul Sacerdos factus erat. Missus deinde Roma in Poloniam, post tertium probationis annum peractum, Calissii Cursum Philosophicum triennio legit. Vilnam deinde missus, cum Doctor Theologiae in Academia Vilnensi creatus esset et ad eandem ibidem docendam sese accingeret, gravibus iisque frequentibus morbis impeditus est, coelo Lituanico eius valetudini minime favente. Itaque remissus in Poloniam, postquam Calissii aliquanto tempore Maiorum Studiorum Praefectum egisset, Posnaniae Theologiam Scholasticam tribus annis et medio legit, Lublini deinde uno fere anno Casus legens, ad gubernandum Collegium Torunense evocatur. Ubi Rectorem agens, cum nostri a civibus haereticis, a quibus ante aliquot annos erant expulsi, gravissima quaeque paterentur, tum per se tum per cognatos suos effecit, ut scholae nostrae, quibus maxime haeretici contradicebant, restituerentur, et fertur ipse per se aliquot diebus Grammaticam docendo, docendi initium fecisse. Triennio postea Calissii et alio triennio Posnaniae Rectorem egit et ad Congregationem Generalem discedente P. Stanislao Gawroński Provinciali cum P. Martino Smiglevio et P. Nicolao Lancicio Anno Dni 1615, ipse Vice-Provincialis sex fere mensibus Provinciae praefuit, Deinde Rectoris Posnaniensis officio perfunctus, per duos annos Jaroslaviae Patrum Tertianorum Instructor fuit. Post aliquanto tempore, tum itinerum R. P. Provincialis Joannis Argenti socius fuit, tum nostrorum apud S. Petrum, antequam scholis daretur initium, primus Superior. Discedente vero in Austriam praedicto P. Argento eidem, iussu Admodum Rdi Patris nostri Generalis, in administratione Provinciae Polonae successit Anno Dni 1622, 15a Aprilis in eoque munere usque ad mortem mansit, nempe ad 14am Augusti huius anni. In difficilia prorsus tempora eius Provincialatus inciderat, illum tamen magna et nostrorum et externorum satisfactione obivit. Inter varias virtutes, quae in eo elucebant, singularis inprimis erat animi modestia, proprio contemptui adiuncta, quae maxime eum, adeo illustri familia ortum, exornabat. Huc accedebat egregius paupertatis amor in victu, vestitu, lectisterniis toto Religionis tempore. Invictum animum in variis difficultatibus superandis, cum alias saepius, tum potissimum illo tempore, quo Provincialem agebat, ostendit coniunctamque cum suavitate egregiam efficacitatem, zelum animarum, cum alias saepius, tum potissimum illo tempore, quo in scholis docuit et quo semper Sodalitatum Bmae Virginis curam gessit, ostendit eoque authore ac directore plurimi Societatem sunt ingressi. Scripsit nonnulla opuscula et in defensionem fidei et in defensionem Societatis et ad profectum spiritualem pertinentia, quorum hi sunt tituli: 1am Vindiciae doctrinae Societatis Jesu a calumniis Patroni Torunensium Anonymi. Impressae Cracoviae 1616 et dicatae Dacbogio Karnkowski[1]), Palatino Derpatensi. 2um Responsio Georgii Tyszkiewicz Societatis Jesu ad libellum famosum cuiusdam Anonymi Torunensis, Patrocinium Veritatis litterarum Torunensium falso inscriptum. Impressum Cracoviae Anno 1615 et dedicatum Dno Fabiano Plemecki[2]) 3um Theologia Antilogica Lutheranorum et Antilogia Theo-

Legit Philosophiam Calissii.

Theologiam Scholasticam Posnaniae, Casus Lublini; Rectorem agit Torunii, Calissii, Posnaniae.

Vice-Provincialis constituitur.

PP. Tertianorum instructor.

Primus Superior Collegii S. Petri.

Provinciali P. Argento successit.

Eius virtutes variae.

31.

Libri ab eo scripti.

[1]) Daćbog seu Dadeus Karnkowski, palatinus Tarbatensis † 1617.

[2]) Plemięcki, de quo plura retulit Wielewicki fasciculo II. p. 226.

a Calvinistarum, seu Contradictiones de rebus Fidei, quas Lutherani et Cal-
stae in suis propositionibus concordes, discordes admittunt. Impressum Cra-
ae Anno 1624. 4um De perfectione. Impressum Cracoviae 1624 et dedicatum Aetas eius et Profes-
odum Rdo P. Nostro Generali. — Vixit annos 54, ex quibus in Societate sio.
sumpsit 32; Professus 4 Votorum factus Anno 1610, 10a Januarii Posnaniae.
ultus in templo S. Barbarae, uti supra diximus, sub Maiori altari.

Advertens Martinus Szyskowski famosorum libellorum, con- Contra scribentes famosos libellos
Societatem ab impiis Academicis scribendorum, nullum esse
m (prodierant enim hoc anno mirabiles pasquili tam scripti quam
ressi sub illis titulis: Recepta, Gratis, Privilegium, Consensus,
phetia, Hildegardis), edidit 20a huius mensis ad totum suae Dio- Novum Episcopi decretum
is Cracoviensis clerum et ad omnes religiosos exemptos litteras
ressas [1]). In quibus inprimis confirmavit tum Antecessoris sui
a Illmi Nuncii Lancelloti aliorumque excommunicationes in eos latas,
scriptis Societatem nostram aut eius certas personas quomodocun-
prosciderunt, easque ipso facto incurrendas. Deinde novam prohibi-
nem cum censuris similibus contra eiusmodi infamatores instituens
sit, ut primo die Dominico post litteras acceptas in fine Concionum Per totam Diocesim publicandum
ncionatores populo eam promulgarent et gravem scrupulum iniice-
t diffamantibus. Denique voluit, ut litterae praedictae per modum
cessus, per totam Diocesim mitterentur. Fecit nimirum, quod po-
, bonus Episcopus in hoc genere et utcunque substiterant pas-
llantes, sed non multo post, ut suo loco patebit, suas impudentias
etierunt.

32.

Joannes Przedboriensis Formatorum Coadiutorum Temporalium gradum Gradus Joannis Przedboriensis.
cepit, celebrante Patre Praeposito 24a huius mensis, qua etiam die con-
a votorum renovatio more solito peracta, Sacro faciente P. Stanislao Krzy-
olski.

Eadem dies infausta fuit civitati Jaroslaviensi, quae tempore Incendio conflagrat Jaroslavia.
dinarum cum incredibili tam incolarum, quam eorum, qui aliunde
erant mercatorum damno, incendio conflagravit, nec nostrum Col-
um evasit, in quo et tectum templi et ipsum Collegium maxima
parte sunt exusta. Procurarant Academici Cracovienses ii, qui
mae suam causam contra nos persequebantur, nobis insciis, litte-

[1]) Exemplar litterarum, quae incipiunt verbis: „Omnis curae Pastoralis"
ae sunt Kielciis die 10 augusti 1625 et constant 4 foliis in 8o, annexum est
hetypo nostro inter fol. 678 et 679.

Contra Remissorias Academicorum procurata inhibitio.

ras Remissorias ad Episcopum Cracoviensem, ut hic eorum ius possessorium tractaretur. Sed postquam P. Nicolaus Lancicius id Romae intellexisset, statim impetravit inhibitionem illarum litterarum eaque prius venit in Poloniam, quam illae litterae, sicque occulta machinatio Academicorum evanuit. Contigit id 25ª istius mensis et exemplar inhibitionis servatur apud S. Petrum.

Adit P. Krzywokolski Naimanum Rectorem ex parte scholarum et unionis,

Eadem 25ª missus erat P. Stanislaus Krzywokolski ad Rectorem Academiae Naimanum, ut significaret amice, nos inchoaturos scholas nostras sine ullo praeiudicio causae et peteret ab illo, ut iret obviam tumultibus. Fecit utrumque P. Krzywokolski et humaniter a Rectore est exceptus, sed tale ab eo responsum habuit, sibi quidem gratum, quod ita cum eo procedamus, se tamen obviam non iturum, nisi suo modo, ne videlicet simus in pacifica possesione.

Sed nihil effecit.

Respondit P. Krzywokolski, Societatem nihil mali cogitare Academiae et unionem optare. Ad haec Naimanus ait, se unionem nolle et ostendit in libro decretum, ab omnibus subscriptum, in quo prohibentur tractare de hac re nobiscum et ob id et familiaritatem se dixit vetare suis cum nostris, ne occasionem habeant agendi de hac re.

Colloquium P^is Bembi cum Rectore Naimano

Sequenti die obvium casu habuit P. Matthaeus Bembus ad portam domus nostrae D^m Naimanum Rectorem et fere per mediam horam de iisdem cum illo egit, ob quae P. Krzywokolski ad eum miserat addiditque, nostros scholas continuaturos. Respondit Naiman, se non mirari nostros scholas continuaturos, cum male inchoata non semel continuari debeant, sibi tamen non vertendum vitio, quod iis resistat modis debitis. Addidit aliquid contra P. Nostrum Generalem,

Sine ullo fructu.

quod iam apertas scholas propugnat, cum antea eas non aperiendas invitis Academicis significasset. Rogabat eum P. Bembus, ut iure faceret, quidquid posset, modo scandalis obviam iret. Respondit Naiman: Idem vos ex vestra parte faciatis et non ponatis ibi ingenia nimis ferventia. Ita ille nimis fervens eos nostros, qui aliqua serio dicebant, valde ferventes iudicabat. Aliqua etiam coeperat agere circa pacificam possesionem scholarum et conclusit, nos de unione nullo modo debere agere, ad quod illi data opera nihil fuit responsum.

33.

Facit idem Naiman Reprotestationem contra Renovationem studiorum.

Intererat eis omnibus Doctor Krosner, qui cum Naimano erat, et quem eorum, quae nobiscum loquebatur, Naiman testem esse voluit. Et ita quidem tunc Naiman a nobis discessit, statimque id reipsa declaravit, quod pollicitus erat, nempe quod resisteret scholis nostris. Misit enim 27ª huius mensis acerbam ad Collegium S. Petri repro-

testationem contra Renovationem studiorum, quam nostri erant inchoaturi.

Mortuus est domi nostrae Laurentius Opocinensis 28ª istius mensis. Hic Opocnae in Minori Polonia honestis parentibus natus, postquam in triviali schola eiusdem oppidi principia litterarum absolvisset, privato postea studio Ruthenicum idioma ita didicit, ut eo et perfecte loqueretur et illud legeret ac scriberet. Adolescens quorundam Regni Procerum et praecipue Dⁱ Kostka [1]) Pomeraniae Palatini obsequiis se dederat in iisque fere 20 annos consumpsit. Deinde Anno Dni 1529 aetatis vero 37 Societati nomen dedit et in noviciatu Cracoviensi tyrocinio peracto, diversis in locis varia Coadiutorum munia non sine magna commendatione peregit maxime in Manuductoris officio per septem annos et in Janitoris, quod 15 annis obibat. Tribus etiam annis in Moschoviam cum P. Gaspare Sawicki (quem Palatinus Sendomiriae [2]) secum duxerat) detentus est. In Poloniam reversus, reliquum vitae in domo S. Barbare transegit, officiis a Superioribus assignatis singulari cum diligentia et alacritate satisfaciens. Cum postremis annis astmate laboraret, extremis mensibus in ipso gutture tuberculo maiore in dies crescente, deglutire cibos non potuit et corpore toto exhaustus Janitoris tamen munus non deposuit, nisi plane ante mortem. Unde 27ª huius mensis, cum se deficere sentiret, Extremam unctionem et SS. Viaticum accepit. Sequenti etiam die iterum postquam et Poenitentiae et Eucharistiae Sacramentum usurpasset, veluti mortis praescius, vestibus se induit, ne defunctus hunc laborem aliis relinqueret et in lecto se composuit, quasi placide quietem captaturus. Dimisso interim a se Infirmario extremum spiritum agere coepit et eo statim superveniente reque cognita Domesticos campanula convocante, inter eorum orationes placide hora matutina 9ª eiusdem diei in Domino obdormivit. Vixit annos 69, in Societate 34, Coadiutor temporalis formatus ab Anno 1602 28ª Aprilis. Sepultus sequenti die in nostro templo in sepulchro nostro Sacristiae vicino. In mortificatione, humilitate, obedientia, simplicitate fuit conspicuus, sicut et in admirabili laborum tolerantia. Nunquam visus ociosus, quidquid enim a laboribus supererat temporis, totum aut piae lectioni, aut orationi dabat, cuius erat studiosissimus eamque frequenter etiam media nocte surgens peragebat. Solenne illi erat certis diebus singulorum hebdomadarum plateam ante domum nostram sitam scopis verrere, varia hominum turba praetereunte et admirante, quod et in senectute non deseruit, etiamsi cum ingenti defatigatione et sudore id esset peragendum. Volebant non semel Superiores id illi prohibere, senectuti eius compatientes, sed ille humilibus precibus ne id illi prohiberetur obtinebat, asserens id sibi nihil penitus obesse. In aliis etiam abiectioribus obsequiis tota vita sua erat frequentissimus et magnam tum apud nostros tum apud externos sanctitatis habuit opinionem.

Laurentii Opocinensis Patria. Occupationes in saeculo

Et in Societate.

Morbus eius

Et pia mors.

Aetas et gradus.

Virtutes variae

Et labores abiectiores.

Penultima istius mensis missus erat P. Stanislaus Krzywokolski ad D. Naimanum Rectorem, ut cum illo ageret de acerba pro-

34. Iterum P.

[1]) Christophorus Kostka.
[2]) Georgius Mniszech.

Krzywokolski adit Naimanum, sed nihil efficit.

testatione contra nostras scholas facta. Respondit Naiman inprimis se conscio factam, licet eam non legisset. Deinde iussit dicere nostris, ne cogitent de scholis, se illis oppositurum fortissime et ne veniant amplius ad illum in hac materia nec mittant, se ad nos missurum, si necessum fuerit. Et sic dimissus P. Krzywokolski. Eadem tamen die pomeridiano tempore per Bidellos in contuberniis Studiosorum prohibuisse dicitur sub poena arbitraria, ne ullus studiosorum audeat tumultus excitare.

Tabula Indictionis avulsa ab Academicis et forensi columnae affixa.

Eadem die tabula, in qua indicebatur Oratio et Promotio ad scholas, abrepta a S. Petro et ad columnam fori, ad quam sontes virgis excipi solent, per discolos Academicos affixa, spectantibus famulis civium. Dum nostri ad Pro-Consulem in hoc negocio volunt mittere, Alexander Sokołowski, qui tunc Posnania Cracoviam ad perficiendam Theologiam venerat, dum per fatum sub illud tempus iret et affixam tabulam cerneret, eam statim a columna abripuit, circumstantes scholares Academicos acerbe reprehendit et ad S. Petrum tabulam retulit.

Quam avulsit unus ex nostris.

Promulgatio edicti contra pasquillos.

Ultima Augusti promulgata in templis Arcensi, SS^mae^ Trinitatis, Beatissimae Virginis in foro, apud Carmelitas discalceatos edicta Episcopi contra scribentes famosos libellos, de quibus 24^a^ huius mensis diximus.

35. Oratio P^is^ Janczynski de Aemulatione.

Eadem die pomeridiano tempore in maximo auditorio P. Raphael Janczynski Rhetor apud S. Petrum orationem habuit de bona aemulatione in aula maiori. Quidam ex Academicis argumentum orationis reprehendens: Egregium vero thema invenistis, ut videlicet Jesuitae semper cum Academicis contendant. Nolebat advertere quantum a contentionibus et rixis distet bona aemulatio.

Finis litis inter nostros et R. D. Foxium. Occasio eiusdem.

Circa finem huius mensis impositus finis liti inter R. D. Foxium, Commisarium Sedis Apostolicae, et nostros, quae ab initio Aprilis coepta erat, cuius hic summam breviter perstringemus. Senserat D. Joannes Zerzynski Officialis Cracoviensis decretum Nuncii Apostolici Lancelloti, 26^a^ Junii anni superioris latum, quo declarabatur excommunicatio ab illo facta contra P. Angelum nulla, temeraria, iniusta. Ideo ab hoc decreto per suum Plenipotentem ad Sedem Apostolicam appellaverat, novum Commissarium iudicem pro hac causa D. Joannem Foxium impetraverat. Hic ergo Commissarius P. Joannem Wielewicki et P. Christophorum Angelum citaverat, ut vel per se ipsos, vel per legittimos Procuratores sese presentarent ad vi-

dendas et audiendas Commissionis litteras et ad fundandam iurisdictionem. Assignati per R. P. Provincialem Georgium Tyszkiewicz pro praedictis nostris tres Procuratores, coniunctim et divisim et quilibet in solidum: P. Gregorius Cislak, P. Valentinus Rusconius, P. Nicolaus Szelski, quia de iure communi actiones iuridicae contra Religiosos non exercentur, nisi prius contra Superiorem dirigatur actio, vel fiat cum expressa eius licentia. His ita constitutis, agitabatur hoc nostrum negocium superioribus mensibus acriter. Nostri enim a decreto, quo se D^s^ Foxius Judicem constituerat, appellarunt et eum huius causae Judicem esse non posse ostendebant, tum quia esset suspectus, manens confrater Officialis, ius enim affirmat tales confratres iudices competentes esse non posse, tum quia electio iudicis fuit facta ab altera tantum parte, non citatis nec consentientibus partibus, cum tamen de iure et de communi praxi Judex de consensu utriusque partis sit eligendus. Deinde fuse nostri ostendebant D^i^ Zerzinski sententiam excommunicationis, contra P. Angelum latam, multis ex causis fuisse nullam et iniustam optimeque a Nuncio Apostolico fuisse revocatam et annullatam. Adversarii e contra omnia haec reiicientes, post fundatam Jurisdictionem, post citationem ad litem contestandam et alia varia, tandem citarunt nostros ad audiendam sententiam. Interim nostri 27^a^ Junii Breve a Sede Apostolica impetrarant, ut coram R^mo^ D^o^ Thoma Oborski Suffraganeo Cracoviensi et novi deligerentur ab utraque parte Judices in hoc negocio et inhibitio fieret totius processus a D^o^ Foxio facti ad finemque deducendi. Accepto hoc Brevi R^mus^ D^s^ Oborski, 25^a^ huius mensis facta praedicta inhibitione, utramque partem tanquam Commissarius Apostolicus ad deligendos novos iudices citat. Nostri parati erant ad Judices non suspectos deligendos, pars adversa se deliberaturam respondit. Sicque haec res terminata est. Sequenti enim anno 19^a^ Aprilis D^s^ Zerzynski tot tricarum promotor et incentor mortuus est, cum eoque tot tricae sepultae.

Assignati pro nostris per P. Provincialem Procuratores.

Appellant nostri a Judice iustas ob causas.

1°

2°

Ostendunt excommunicationem iniustam.

Adversarii reiiciunt omnia.

Sed secuta inhibitione et citatione pro aliis iudicibus

Res accipit finem.

Copiosam per mensem Augustum eleaemosynam pecuniariam, nempe fl. 1388 domui nostrae Dominus submisit. Nempe a D^a^ Catharina Gortacka fl. 1000. A Palatina Lencicensi fl. 100. A variis per P. Wągrowski fl. 212 A R^mo^ D^o^ Suffraganeo fl. 30. Ex mendicatione Virginum fl. 19. Reliqui ab aliis. Iam carnes, vinum, casei, butyrum, panes, cervisia submissa fl. 52 constabant.

Eleaemosyna Augusti.

36.

P. Laurentius Pikarski, Calissio Cracoviam ad legendam Philosophiam vocatus, 1^a^ Septembris insignem orationem habuit de laudibus Philosophiae ad

Oratio P^is^ Pikarski.

initium suarum lectionum cum maxima Auditorum, qui multi et nobiles aderant, approbatione.

Discessus P^is Bembi.

Eadem die P. Bembus Vice-Provincialis sub hoc tempus discedens Cracovia Sendomiriam et ad aliqua alia nostrorum loca, ob certas quae intercesserant necessitates, P. Stanislaum Krzywokolski, ut interim vices Praepositi S. Barbarae obiret, iussit, quod per Septembrem et Octobrem mensem duravit.

Poti duo Academici

Duo Academici, Magistri Petrus Dąbrowski et Sebastianus Micius, sub hoc tempus ob certos excessus ex Academia proscripti, dum 5^a huius mensis circa vesperam bene poti ex quodam hospitio redeunt, penes Collegium S. Petri subsistunt. Ex iis unus portam Collegii excutere, gladio evaginato nomen SS^m Jesus in ea pro more depictum, non haereticos tantum, sed etiam Judaeos imitatus, excindere, ac nos omnibus calumniis onerare, vociferatione ebriosa adiuncta, non dubitavit. Hoc dum fit, unus ex Fratribus nostris Adiutoribus, Andreas Solscensis, per portam templi apertam insciis Superioribus egressus, vecte arrepto illum ebrium portam excindentem percutit. Reliqui nostri ante portam stantes cognoscentesque ex voce Andream et metuentes, ne vel ab effusa multitudine, quae confluxerat, vel ab aliis duobus ebriis aliquid gravius illi immineat, portam aperiunt ob capiendos illos ebrios et Magistratui praesentandos acceptisque fustibus nonnulli praedictos ebrios aggrediuntur. Inter nostros unus ex Theologiae Auditoribus Alexander Sokołowski (qui non ita pridem ex militia ad Societatem vocatus erat) unius iuvenis ibidem assistentis ensem e vagina eximit et illo in planum converso illum ebrium portae excisorem percutit ac in terram prosternit, quae tamen prostratio ebrii a vino potius et metu, quam a violentia percussionis accidit. Tunc etiam unus ex nostris Adiutoribus eidem ebrio arma eripuit et iisdem eum excussit. Brevi post ille percussus proripuit sese ad contubernium Iuristarum, Collegio nostro vicinum, metuens ne a nostris caperetur profugit, nam socium eius, qui etiam eandem portam excutiebat, ad Collegium nostri duxerant et brevi R^mo D^o Suffraganeo et Admodum R. Dno Kretkowski supervenientibus in manus tradiderant. Hac occasione concitantibus furibundis contra nos Academicis et falsissimas per varias Regni Provincias contra nos litteras spargentibus, ingens contra nos variorum, uni tantum parti, altera non audita, credentium, vociferatio. Alii enim nos Crucigeros seditiosos ac sanguinolentos vocabant. Alii illum percussum a nostris ex vulneribus esse mortuum asserebant et alterum

Aggrediuntur portam S. Petri.

Egressi nostri aliqui

Eos deiiciunt
Et in terram prosternunt.

37.

Unum in Collegium inducunt et eum postea praelatis reddunt.

Quantis calumniis hac occasione simus onerati.

similiter ob vulnera iam esse morti proximum etc. Sed mentita est iniquitas sibi. Uterque enim nullum vulnus incisum habuit, licet nonnihil concussus fuerit, uterque eodem die vias suas abiit et multis post annis vixit. Utinam vero uterque mores correxisset et ea, quae patravit, poenitentia eluisset. Et non probarunt quidem Superiores aliquorum istorum nostrorum fervorem, quo et periculo se exposuerant et aliqua modestiae religiosae contraria admiserant, ideoque poenas certas illis imposuerunt: circumstantiae tamen plurimae horum, quae praedicti ebrii contra nos machinati sunt, vel excusant, vel extenuant praedictum fervorem.

Nostrorum fervorem non probarunt Superiores.

Iverat 9ª illius mensis P. Fridericus Szembek Zborovum ad D. Capitaneum Cracoviensem Comitem a Tarnow et varia illi retulerat de nonnullorum conspiratione contra eius pedites facta ab adversariis variisque eorum periculis, sed his non credidit Comes et prudenter, nam cum postea domum rediisset P. Szembek, nihil horum invenerat. De aliis item ad nostrum Collegium pertinentibus cum eodem Capitaneo tunc actum.

P. Szembek Zborowum contendit.

Conceserat superiori anno 23ª Novembris Pontifex Maximus Urbanus VIII Sacrum et Officium de Beato nostro Francisco Borgia pro nostris tantum et pro illis solis externis, qui in ditionibus Familiae Borgiae versarentur. Iam 11ª huius mensis extendit praedictam concessionem ad omnes alios tam saeculares, quam religiosos. Idem Pontifex concessit Missam et Officium de tribus nostris Martyribus Japoniis 15ª eiusdem mensis pro omnibus.

Extenditur Officium de B. Borgia ad omnes.

'De tribus Martyribus Officium permittitur.

Eadem 15ª istius mensis R. D. Laurentius Starczewski Custos Cracoviensis, praesente R. D. Kretkowski, reddidit litteras Episcopi Cracoviensis Naimano Rectori, et oretenus retulit eidem mandata eiusdem, quorum haec erant puncta: 1ᵘᵐ Aegerrime ferre Episcopum, quod suos non contineat in officio et quod prospiciens tumultum non fuerit egressus ad eum sedandum, si non propter scholas Societatis, saltem propter suos Confratres Canonicos, tunc in periculo versantes, debuisset id facere. 2ᵐ Quod ex fenestra incitarit ad tumultum iuventutem meritoque credi posse, ipsius tacito cosensu haec omnia fieri, cum non impediat efficaciter nec excludat. 3ᵘᵐ An agnoscat Nowicki et Gomoliński pro suis et an inquisitionem fecerit statim, ut conveniebat. 4ᵘᵐ An similiter Micium et Dąbrowski agnoscat pro suis. 5ᵘᵐ Si concisa tabula cum nomine Jesu ad Romanam Curiam delata fuerit, merito suspicionem haeresis de Academia haberi posse. 6ᵘᵐ Si in Comitiis auctor tumultuum inventus fuerit et

38. Proponit Episcopus Naimano Rectori 1ᵘᵐ

2ᵘᵐ

3ᵘᵐ

4ᵘᵐ

5ᵘᵐ

6ᵘᵐ

apud Episcopum accusatus, cavendum, ne Canonicatu privetur loco-
7um que deiiciatur. 7um Indignum esse, quod Societatis homines a suis
colloquiis arceat et P. Krzywokolski, Academicum se antiquiorem,
Respondet inhumaniter exceperit. Ad haec singula respondit more suo. Ad 1um
Ad 1um Se non egressum ideo, ne in suspicionem apud suos veniret, quod
2um faveat Jesuitis. Ad 2um Negavit absolute, affirmans se etiam iura-
mento purgare velle neque se reum taciti consensus. Ad 3um In-
quisitionem se facturum et qui rei inventi fuerint, eos pro suis non
agniturum, interim se eos non posse excludere, dum non constat de
facto. Ad 4um Eos pro suis non agnoscere et scripto ostendere per
statuta Academica reipsa exclusos. Ad 5um et 6um se operam datu-
rum, ut omnia sint in pace, quamdiu fuerit Rector, noluisse se hoc
officium, sed coactum ab Academia. Ad 7um Se benevole nostrum
excepisse, sed cum de scholarum permissione ageret, audire noluisse.

D. Abraha- Mortuus 25a istius mensis Spectabilis Ds Abrahamus Ronen-
mus Ro- berg Consularis Cracoviensis et Pharmacopola, vir de Civitate Cra-
nenberg moritur. coviensi et de nostra Societate optime meritus. Habuit is Parentes
Eius con- versio. Arrianos opulentos et pertinaces, in eademque haeresi ad annum
aetatis 26 permanserat, sed privatis colloquiis Pis Martini Lascii et
suavi ac simul efficaci eius procedendi modo, quem in disputatio-
Virtutes variae. nibus cum eo habitis servabat, magno cum dolore haeresim abiecit
et tota deinde vita ferventissimum se Catholicum exhibuit. Boni
communis semper erat studiosissimus, prudentia, modestia, affabilitate
et mira cum hominibus agendi dexteritate omnes in amorem suum
rapiebat. Pauperum perpetuus patronus et benefactor erat diligentis-
simeque singulis diebus Dominicis Confraternitatem Misericordiae
frequentabat, consilia et auxilia iuvandorum pauperum praebens. So-
39. cietate mnostram semper affectu tenerrimo complectabatur multaque
Beneficen- eius in nos, in templum ac domum S. Barbarae extant beneficia.
tia in no- Nam et Altaristam apud Beatissimam Virginem ita fundavit, ut obli-
stram So- cietatem. gationem haberet ad Sacra vesperasque per modum diaconi ser-
viendi in nostro templo, et ut domui S. Barbarae annui floreni 30 pro
eleaemosyna darentur, certam summam Sodalitati Misericordiae as-
signavit et plurima alia in nostri gratiam defensionemque nobis sub-
mittebat. Non parva etiam pro templo Bmae Virginis largitus est et
in eodem templo, postquam praedicta die omnibus Sacramentis mu-
Micius et nitus pie obiisset, sepultus est.

Cognitis iis, quae Sebastianus Micius (seu ut se ipsum vocabat

ński) actu Presbyter et Petrus Dąbrowski Clericus contra nostros Dąbrowski citantur ad Episcopum,
erant, Episcopus Cracoviensis eos ad se citaverat et cum non com-
erent, aliam citationem in eos sese occultantes, sub excommuni-
onis poena dare iussit simul iniungens, ut ex suggestu citatio le-
etur, quae 26ª Kielcis data erat et manu Samuelis Halonae No- Sed ob pestem negocium non continuatur.
i subscripta. Sed quia termino instante pestis pericula ingruerant
Nostri, ut executio fieret, contra istos suos hostes non urserant,
o res eum effectum, quem debuit habere, non habuit.

Prodierat ante aliquot annos unus liber sine nomine authoris cum tali Liber Theologi cuiusdam
riptione: Theologi cuiusdam epistola ad quendam etc., in qua occasione
silii, quod dabatur de deligenda religione, tractabatur fuse de eo, in quo
ectior religio consistat: An in asperitate victus et amictus et an vero in
ori Dei et proximi amore. Cum vero hoc posterius praeferebatur priori, multi Occasionem dat calumniis.
uerunt occasionem authorem dictae epistolae traducendi tanquam eum, qui
eritates vestium, ieiunia, cantum in choro etc. damnaret et multa commoda
vitam delicatam a poenitentia externa abducentem induceret. Quia vero sine
ine authoris liber erat in Germania impressus, a nostro omnino et non ab
uo alio compositum, passim varii affirmabant. Nec sane eos fefellit opinio,
or enim eius erat P. Nicolaus Lancicius et satis inconsulte eum in Germania Quis eius author.
re curavit. Communis erat fama, eum id insciis Superioribus fecisse. Et ve-
quidem erat, forsan a P. Tyszkiewicz Provinciali hunc librum visum, ante-
m in lucem prodiret, an autem eum, vel ipse approbaverit, vel Censoribus
inariis in hac Provincia examinandum dederit, prorsus non constat. Passim
n nostri conquerebantur de illo edito, modo insolito, nempe sine examine
sorum et sub tale tempus, quo Cracoviae Academici omnem possibilem ra-
o contra nos depromebantur. Itaque hoc mense inprimis PP. Carmelitae dis- 40. Carmelitae discalceati et Bernardini de Observantia contra eum debachantur Et contra nos multos concitant. Petunt nostri a discalceatis, ut haereses, quas iactitabant, in scripto darent.
eati et Prior illorum Cracoviensis Monasterii S. Michaelis, deinde PP. Ber-
dini de Observantia privatim et publice librum istum tanquam haereticum
nnare, etiam in concionibus, et per eum omnes asperitates, cum tanta laude
ot Sanctis susceptas, conculcari vitamque delicatam induci cum maximis ex-
erationibus ostendebant ac ex professo e loco superiori eundem librum ita
futabant, ut licet nostrorum mentionem non facerent, auditores tamen omnia
um contra nos fulmina dirigi clare adverterent. His clamoribus furores Aca-
icorum, iam satis contra nos concitati, magis ac magis concitabantur, ob
s tum sanctarum Religionum nos calumniatores persecutoresque, tum deli-
os religiosos passim vocabant. Haec ubi intellexit P. Bembus (nam, uti supra
imus, ad nonulla loca nostrorum discesserat) post suum ex itinere reditum,
Decembris, misit P. Szembek ad Superiorem Discalceatorum, expostulans
ice de concionatore ita nostros perstringente et petens, ut in scripto haere-
libri praedicti sibi daret, ut si verae sunt, a nostris etiam confutarentur, si
o non sunt, contra calumnias et calumniatores in foro competenti agere Veniunt sed nihil probant.
set. Pollicitus est Prior suos brevi ad nos missurum et per eos responsum
rum, qui etiam post aliquot dies venerunt et ex montibus parturientibus

Dimittuntur cum fraterna correptione. Unus illorum Romae librum refutat Et recudit in Polonia sed parum efficit. Cur Pater Generalis non permiserit defendi hunc librum a nostris.

natus est ridiculus mus. Ex eo enim, quod liber esset editus sine authoris nomine, et ex aliis nullius momenti rebus volebant haereses inferre. Ostensum illis, si aliquis nomen suum reticeat et sine scitu ordinarii librum edat, posse eum in censura aliqua esse, non tamen ideo esse haereticum. Instabat ergo P. Bembus, ut in scripto istas haereses illi darent, alias se aggressurum id, quod illis iniucundum erit. Addidit idem, quam multa Societas pro illis Cracoviae, Posnaniae, Lublini, Leopoli aliisque in locis fecerit et quam multa ab iis iam sine causa patiatur. Sic sunt dimissi cum iterata petitione de haeresibus in scripto mittendis. Non comparuerunt postea nec in scripto quidquam dederunt. Sed unus ex iis Nicolaus....[1]) Romam sese conferens, contra praedictum librum, cum approbatione Magistri Sacri Palatii, edidit responsum et reversus in Poloniam illud recudere, Pocillatori Regni Stanislao Lubomierski dedicare ac Regni Proceribus, Praelatis, Nobilitati aliisque cum suis sociis ita distribuere non dubitavit, ut omnes intelligerent, eum contra nos fuisse scriptum. Sed parum huius libri distributione sunt lucrati, imo per eam non paucos ex amicis acquisiverunt hostes ideoque ab eo distribuendo cessarunt. Obtulerat se P. Bembus Admodum Rdo P. Nostro ad hunc librum, si in eo Magister Sacri Palatii nihil erroris invenisset, defendendum omnesque obiectiones confutandas. Sed id non concessit R. P. Noster, illam potissimum ob causam, quod librum sine nomine authoris editum nostros defendere non expediret.

Inquisitio Episcopi inserta actis.

Hoc etiam mense Inquisitio, quae nomine Episcopi facta erat circa tumultum, in quo Przepiórka est occisus, relata est in acta Consistorii, ut videlicet esset perpetuum nostrae innocentiae testimonium.

Eleaemosyna Septembris.

Data nobis per mensem Septembrem eleaemosyna pecuniaria fl. 130. A Dō Wizemberg fl. 15. Ex mendicatione pro piscibus et aliis fl. 36. Post mortem Dⁱ Mauritii fl. 12. A Rᵐᵒ Dō Suffraganeo fl. 10. A reliquis fl. fere 25 etc. Triticum, siligo, vinum, carnes, panes, casei, butyrum, quae sunt submissa, aestimata sunt fl. 87.

41. Festum B. Borgiae. Supplicationes ad templum S. Petri ex variis templis.

Festum B. Borgiae Francisci 1ª Octobris solenniter peractum in templo nostro cum utrisque vesperis et Sacro cantatis et cum concione matutina.

Constituerat Episcopus Cracoviensis cum Venerabili Capitulo superiori anno, ut in festo Gratiarum actionis ob victoriam de Turcis relatam sub Chocimo, Anno 1621, supplicationes solennes ad templum SS. Apostolorum Petri et Pauli 10ª huius mensis fierent ex templis aliis. Hoc igitur anno id ad praxim deduci coeptum, sed imperfecte. Nam exceptis processionibus Cathedralis templi, S. Stephani, SSᵐᵃᵉ Trinitatis, aliae non comparuerunt, quod nonnuli putarunt ex machinationibus Academicorum, nobis infestorum, prodiisse. Sequenti tamen anno et reliquis aliis hic error correctus est.

---

[1]) Nomini postea, ut patet, inscribendo spatium est relictum in Manuscripto.

Penultima istius mensis litterae Joannis Brzoscii Academici Medicinae Doctoris et Astrologi ad haereticum Pseudoministrum Vielkonocensem Andream scriptae, deprehensae sunt, cum quibus ex ummo nostri odio miserat Prophetiam S. Hildegardis, antea occasio- e scholarum Cracoviensium impressam et per Poloniam sparsam. larum litterarum talis est tenor et inprimis talis inscriptio: Ad- odum Rndo in Christo Patri Domino Andreae Praedicatori Wiel- onecensi amico charissimo. Deinde sequitur epistola: Admodum nde Dne et Patrone S. P. Quia Dominum Andream Petricovium gnovi familiarem esse Rndae Dominationi Tuae, cuius opera nunc or in nonnullis rebus pro Academia, maiorem in modum peto, ut istis rebus eum adiuvet consilio aliisque, quae opus requirat. Ego o nomine obligatus ero Admodum Rndae Dominationi Tuae, ac si a in re potero inservire, habebit me promptissimum. Veniam ali- ando illuc, ut humanitate R. D. T. frui possim ac vivas audire reddere voces. Mitto R. D. T. prophetiam S. Hildegardis. Mirum , quam depinxerit nostros Jesuitas. Non ovum ovo similius. Plura ram. Bene et feliciter valere cupio R. D. T. Cracoviae ex Collegio iori die 3 Octobris 1625. Admodum Rdae D. T. addictissimus annes Broscius Doctor Medicinae ordinarius in Academia Astrolo- s manu propria. Haec epistola in libros Castrenses est inserta et is authenticum cum testimonio Gabrielis Comitis a Tarnow Capi- nei Cracoviensis propria manu subscripto et sigillo munito, serva- r hucusque in domo S. Barbarae. Porro ille Andreas Petricovius, ius facit mentionem, non est hic Doctor Iuris, Consularis Civisque acoviensis ac Regius typographus, tot Sacrorum et variorum alio- m librorum impressione praeclare de Ecclesia Dei et de Repu- ca meritus, sed alius quidam haereticus, sive hoc nomen et cogno- en ob fraudem occultandam sibi imposuerit, sive antea illud habuerit. m Prophetiam S. Hildegardis de verbo ad verbum in libro Anti- atis fol. 422 vide, ubi sequentibus multis Capitibus ostenditur, am falso et impie applicetur Societati additurque simul, de quo obabiliter sit intelligenda. Ita infelix Brzoscius infelicem Naimanum cobum suum Rectorem, famosum libellum Reprotestationis apud ereticum typographum Torunensem imprimentem et unum e Ma- tris Academicis Piotrowicki dictum, ut operi attenderet eo mit- tem, imitari voluit et Buccinatorem haereticum nulla ratione, vel tus Clericalis, vel Academiae Cracoviensis Catholicae habita (ratione),

Brzoscii litterae ad Ministrum haereticum contra nos.

Tenor litterarum.

Mittitur impressa prophetia S. Hildegardis.

Inseritur epistola actis Castrensibus.

42.

Quomodo Broscius hac in re sit imitatus Naimanum.

ideo Admodum R. D. Praedicatorem vocare est ausus, ut contra nos cum illo conspiraret. Diabolicum odium adeo istos miseros occupavit et excaecavit, ut non solum haereticos, sed et ipsos daemones contra nos evocassent iisque se coniunxissent, id enim non pauci ex iis dicere sunt ausi.

Quam diabolicum horum hominum odium.

Missio cum D° Suffraganeo.

Hoc etiam mense P. Adamus Ustinius et P. Joannes Zegocki cum R^mo D° Suffraganeo Cracoviensi Thoma Oborski iterum ad consuetam missionem sunt profecti in eaque solito cum fructu versati.

Eleaemosyna Octobris.

Eleaemosyna Mensis Octobris in pecunia erat fl. 348. A Virgine Anna Nisczanka fl. 200. A Serenissimo Rege fl. 60. A Palatino Cracoviensi fl. 28. A Fraternitate Misericordiae fl. 15 post mortem D^i Abrahami. A R^mo D° Suffraganeo fl. 10. Ab aliis reliqua. Iam duo magna vasa vini, missa ex Moravia a P. Jona Ladnicero, frumentum, aromata, carnes, casei, butyrum, prandium a Virgine Wieloweiska, pisces, olera, panes ab aliis submissa constiterunt fl. 339.

Compositio cum Kosacis.

Post varia bella satis molesta ac periculosa, quae intercesserunt hoc anno Regio ac Republicae exercitui cum Kosacis, tandem cruenta victoria ex iis reportata 6^a Novembris, conditiones illis Regis ac Reipublicae nomine sunt variae propositae assignatusque est iis novus Supremus Praefectus Michaël Dorosienko, qui statim iuramentum fidelitatis Regi ac Reipublicae praestitit et sancte inter caetera pollicitus, nec per se, nec per suos sine Regis ac Reipublicae scitu terras Turcarum imperatori subiectas ingressurum, vel novum exercitum convocaturum etc. Deinde omnes conditiones a Commissariis Regis ac Reipublicae propositas, quoad omnia contenta diligentissime servaturum, non amplius, quam 6.000 numerum Kosakorum habiturum, qui singuli conscribendi erunt etc. Et multa alia Reipublicae incolumitati servientia cum illis sunt constituta in Castris na Niedzwiedzych Lozach, vel Kamkowa. Vide litteras hac de re fuse scriptas. Non diu tamen miseri Kosaci hunc constitutum ordinem servarunt, pro innata sibi inconstantia et rerum novandarum turbandarumque consuetudine.

Juramentum Supremi eorum Praefecti et conditiones.

43. Typographus haereticus capitur.

Cum libris, quos impressit,

Cum litteris Brzoscii ad Ministrum haereticum datis, de quibus in fine praecedentis mensis egimus, deprehensus etiam erat ab officio Castrensi Typographus haereticus, qui varios famosos libellos et maxime eum, cui Brzoscius titulum Gratis dederat contra Societatem, Wielkonocis Academicis diffamatoribus submittentibus materiam, impresserat ac se Andream Petricovium vocaverat. Deprehensa praeterea cum illo plurima exemplaria libelli Gratis aliorumque pasquillorum

t ex incarcerato cognitum manifeste de Brzoscio libri authore et de
ultis aliis. Examinabatur hoc negocium multo tempore, et constitu- Examinatur.
it omnino Comes a Tarnow, Capitaneus Cracoviensis, Typogra-
um capitali sententia punire, tanquam famosorum libellorum disse-
natorem, authorisque mentionem in proclamatione facere; sed tan-
n persuasum erat illi a nostris et ab aliis, ut et mitiori poena
ographus puniretur et nec authoris libri aut Academiae nec no-
in decreto, sed solius tantum typographi mentio fieret, salva
one contra authorem pasquilli. Talis ergo 20ª Novembris contra
ographum fertur sententia, ut licet mortem fuerit promeritus, le-
em poenam subeat, nempe ut publice in foro manu carnificis
elletur, ex civitate Cracoviensi proscribatur et ut omnes libri penes Proscribitur Cracovia et flagellatur in foro.
n reperti in eodem foro exurantur per carnificem. Statim horum
nium, tribus fere ante meridiem horis, executio est facta in foro
acoviensi, ad quod dum deduceretur typographus, praeferebantur Libri ab eo impressi exuruntur.
ul illi libri famosi reperti, exurendi. Factum id est cum ingenti
reticorum Cracoviensium et Academicorum dolore et confusione.
sane, quia in libello famoso, contra nos scripto, imitatus erat In quo eodem modo proceditur cum Broscio et Naimano.
oscius Naimanum, ideo etiam Deo sic disponente, sicut Naimani
r decreto Regio per carnificem in foro Varsaviensi publice est
astus, de quo Anno 1623 21ª Mai diximus, ita etiam Broscii pas-
llus contra nos in foro Cracoviensi per carnificem exureretur de-
to Magistratus.

Ob ita punitum typographum aliquid asperius locutus erat
ntra Capitaneum et contra Regem, uti ferebatur, Dnus Franciscus
esarii, civis et typographus Cracoviensis. Relatum id est Capitaneo,
statim Vice-Regentem Dm Martinum Rozanka cum 20 peditibus
eam domum, in qua manebat Caesarius et quae erat Academica, Concutitur Franciscus Caesarii manda to Capitanei.
huius, misit ac fustibus peditum graviter excussit, illa identidem
er verbera Vice-Regente repetente: ne de magnis viris male lo-
atur. Redeuntem a tali facto Vice-Regentem cum peditibus, lapi-
ibus et clamoribus impetebant Academici, sed ipse prudenter omnia
stinens, ne sclopos pedites exploderent, prohibuit. Molestum erat
ademicis in domo Academica ita tractatum domus incolam, de
a re etiam ipse Rector privatim conquerebatur. Licet porro to- Totum id nostris scribitur.
n id nobis insciis factum fuerit et si scivissemus, pro ea, quae
bis cum Dº Francisco intercedit amicitia, modis possibilibus oc-
issemus, quia tamen occasione haeretici puniti ob pasquillos, contra

nos impressos, hic casus contigerat D° Caesario, ideo nobis passim tribuebatur et contra nos non leve populi aliorumque murmur erat exortum. Sparsus etiam sub idem tempus, ad odium et contra Capitaneum et contra nostros concitandum, quod ex plagis D^s Caesarius fuerit mortuus, sed falsum fuisse res ipsa ostendit.

44. Episcopus monet, ut respondeatur Brzoscio.

Lecto libro Brzoscii contra nos, Episcopus Cracoviensis exhorruit tantas calumnias et statim nostros monuit 24^a istius mensis, ut quamprimum ad eum respondeamus.

Restituuntur ob nostram intercessionem varia.

Quia dum iussu Capitanei libri famosi a peditibus in arcem accipiebantur, multi simul alii libri non haeretici et nonnulla alia cum libris ablata erant, itaque 26^a huius mensis et aliis sequentibus diebus intercedebat P. Szembek apud Capitaneum pro variis, ut iis arrepta restituerentur, quod et factum est. Inter hos erant quidam Chuchwecki Baccalaureus putatus et Scotus Caecus Calvinista et alii non pauci.

Modi quibus nos defendamus in Comitiolis proponuntur.

Circa idem tempus acceptis primis litteris P. Bembus ab Admodum Rdo P. Nostro, post notitiam de morte P. Provincialis, quibus illi negocium S. Petri singulariter commendabat, consultationem instituit cum antiquioribus Patribus et gravioribus, quos Cracoviae tunc habere potuit, de eo, an nos contra adversarios in Comitiolis Prosovicensibus (contra adversarios) defendere debeamus et quomodo. Deinde an respondendum sit pestilenti libello Broscii, contra nos edito et iam in multis locis sparso. Et quod nos defendere debeamus in adeo atrocibus iniuriis et contumeliis, manifestum omnibus visum. Modi defendendi varii propositi. 1us Ut ab aliquo ex Magnatibus amicis petamus, ut ab Nobilitate petat postulatum a Rege de modo inter nos et Academicos concordiae inveniendae et praeterea Nobilitati declaret, nos non subterfugere aequas conditiones pacis cum eis ineundae. 2^ns Ut nostri offerrent scriptum aliquod in Comitiolis, nostrum declarans negocium. 3us Ut Marsalco conventus litteras, a Societate de hac re scriptas ad Comitiola, in manum dent. 4us Ut Rex in Comitiis generalibus Regni Nunciis proponat deliberationem de modo componendae istius discordiae, ita ut pars utraque sua munia exercere possit. Conclusum hos omnes modos adhibendos, non tamen esse necesse, ut nostri in Comitiolis compareant, ne aliqua afficiantur contumelia. Conclusum praeterea de litteris scribendis ad varia Regni Comitiola et de instructione ad Nobilitatem pro iis, qui nomine nostro negocium hoc essent tractaturi. Conclusum denique

nda responsione ad conscribendum (sic) libellum Gratis in- Et de responsione paranda contra Gratis.
quo et iniqua modi agendi Societatis nostrae traductio ac
ı partem interpretatio et plurimae calumniae contra nos
tinebantur. Assignatus hic labor responsionis P. Friderico
cut epistolarum scribendarum ad Comitiola varia P. Sta-
:hffa.

l Comes a Tarnow Capitaneus Cracoviensis 27ª istius 45. Naiman iuridice interrogatus,
lacobum Naimanum Academiae Rectorem misit Vice-Re-
Iartinum Rozanka et Dᵐ Kangowski ac (sic) aliis nobilibus
m Ministeriali, petens, ut in scripto daret responsum, ve-
ıstigare aut defendere Broscium in causa famosi libelli
Respondit Naiman, se in scripto non responsurum. Et Omnia in libro Broscii contra nostros scripta approbat,
ialem conversus: Protestor — inquit — coram te, me
contra Jesuitas scripsit Broscius, approbare. Si in aliquo
D. Capitaneum etiam uno verbo laesit, vel etiam alias
ıniam illum. Quantum spectat ad litteras ad haereticos Praeter litteras ad haereticum. Inserta actis Castrensibus responsio
ıt mihi Mfcus earum copiam; ita eum puniam, ut tota
contenta. Mater enim Academia manens Catholica nun-
:ticis iungi volebat, idque etiam iam faciet. Haec eius
:quenti die relata est in acta Castrensia, ut suo tempore
:it.

:m tempus Joanne Herbort de Fulstin Castellano Camenecensi pa- Auxilium B. Stanislai in Dno Herborto.
ius coniux afflictissima post varias eleaemosynas, preces et templo-
es, postremo in templo nostro ad altare B. Stanislai votum fecit
ionum, per singulos dies in honorem eius recitandarum et promo-
ltus, si maritus pristinam valetudinem recuperaverit. Postquam
Barbarae rediisset ad hospitium, invenit maritum et manu, quam
non poterat, non male utentem et liberius, quod ante non vale-
n. Grata igitur tanti beneficii, Confessione praemissa, SSᵐᵃᵐ Eucha-
are Beati sumpsit et tabellam argenteam affixit.

m Pⁱˢ Bembi approbavit tandem Praepositus Corporis Christi Mar- Approbatio libelli Pⁱˢ Bembi.
:i, sed viva voce tantum non scripto, ne videlicet sese exponeret
batque sufficere, dum illa clausula addatur: Cum scitu et consensu

ca 1ª Adventus, quae in 30ᵃᵐ huius mensis inciderat, P. Melchior Apologia nostrorum pro concione.
concione, ea quae contra nostros ratione typographi flagellati et
ıssi dicebantur, modeste refutavit et ostendit, cum primo iure pro-
nunquam instigantibus, de percussione autem Caesarii nos nihil
se, enumeransque varias Eclipses occasione Evangelii, inter quas

famae denigrationem adferebat, cavendum esse a detractione famae, diligenter monebat.

Exequiae Ducissae Zaslaviensis.

Eodem mense peractae in nostro templo funebres exequiae pro Virgine Susanna Ducissa Zaslaviense. Cantatum Sacrum funebre et alia privata lecta, Cenotaphio mediocri erecto ante altare, stemmatibus eius ac pileo Ducali exornato.

Eleamosyna Novembris.

Accepimus mense Novembri 127 fl. eleaemosynae pecuniariae. A D° Razik legati fl. 40. Legati ab uno lanione fl. 25. A D° Gabriele Szembek 12. A variis aliis fere 50. Triticum, siligo, pisa, pisces, aromata, pultes, casei, butyrum, vinum, prandium a D^a^ Succameraria [1]), carnes variae, mel, olera constiterunt fl. 310.

46. Peste infectus unus pauper scholae parochialis.

Pauper mendicus ex schola Parochiali B^mae^ Virginis, qui plurimum nostram familiam domesticam vexabat, circa initium mensis, ob pestem ante haustam, in tugurium in silva Dąbie extructum deductus, partim fame, partim frigore aliisque incommodis mortuus est, cum 15 diebus in tugurio praedicto supervixisset.

Decretum Naimani de promoventibus scholas Societatis, quod sunt periuri Academiae.

Jacobus Naiman Academiae Rector, contendens semper aliquid novum contra scholas Societatis excogitare, curavit Cracoviae, imprimi decretum 3 Decembris, in quo nomine suo et totius Academiae declaravit, omnes, qui promovent scholas Societatis Cracoviae, agere contra iuramentum, quod fecerant, dum ad Academiam admitterentur, et esse periuros. Mirabilis sane Theologus cum suis, qui rem maxime exornantem facit periurium, nec expectandum aliud erat ab homine Theologiae penitus ignaro.

Festum S. Barbarae.

Et festum S. Xaverii 2^a^ huius mensis et festum S. Barbarae 4^a^, consueto concursu ad Sacramenta Ponitentiae Eucharistiaeque peractum est. Et quidem in festo S. Xaverii interfuit in Collegio S. Petri declamationi in honorem Sancti praedicti Comes a Tarnow. In festo etiam S. Barbarae nobiscum prandium sumpsit cum Rndo Dno Erasmo Kretkowski, Canonico Cracoviensi, D° Kozuchowski Vice-Capitaneo, D. Rozanka Vicegerente et D° Parocho Więclaviensi. Multa tunc nobiscum contulit Comes de modo occurrendi iis, quae contra nostros in Comitiolis proponenda videbantur et approbabat ea, quae superiori mense a nostris erant conclusa. Miserat etiam unum ex suis velitem ad Generalem Maioris Poloniae Sandivoium Czarnkowski, Palatinum Lencicensem, cum nostrorum litteris eundem ob finem.

Hospites apud nos.

P. Henricus Pichertus fit Provincialis.

Venerunt Roma litterae patentes 6^a^ istius mensis, Patrem Henricum Pichertum Provincialem nostrae Provinciae declarantes, de quibus statim P. Bembus nostris significavit et ad ipsum P. Henricum, tunc Posnaniensis Collegii Rectorem, Bielawis in praedio Collegii Posnaniensis ob nostros propter pestem dispersos manentem, currum cum equis misit. Discesserat brevi P. Pichertus Bielawis Cracoviam versus, relicto sui loco in Rectoratu Posnaniensi P. Joanne Wielewicki [2]), cui paulo post missae erant patentes a R. Patre Nostro.

[1]) Uxor Vladislai Jordan.

[2]) P. Wielewicki munere Rectoris Collegii fungebatur Posnaniae usque ad a. 1629, quo secutus est eum P. Jacobus Pawlowski. In Manuscripto: «Annales Collegii Posnaniensis S. J.», de quo supra mentionem fecimus, desideratur ma-

Quid factum cum Carmelita discalceato, librum Theologi cuiusdam pro ncione tanquam haereticum refutantem (sic) 10ª istius mensis, per P. Bembum P. Szembekum, annotavimus supra 26ª Septembris. 47.

Latrones quidam, sive fuerint mendici Parochialis scholae domui S. Barae vicinae, ut probabile putabatur, sive aliqui alii, nocte 11ªm istius mensis uente fenestras cubiculi, in quo P. Praepositus noctabatur, aggressi sunt raria machinabantur, nisi clamoribus praedicti Patris, quibus alios nostros itabat, fuissent repulsi. Latrones nocturni fenestras aggressi cubiculi Superioris.

Prodierat sub hoc tempus Polonicus liber Pⁱˢ Matthaei Bembi presso nomine, cum consensu tamen Ordinarii et approbatione D. Martini Kłocinski, cui examinandus erat datus ab Episcopo. us talis erat titulus: «Krotka sprawa o nowym Collegium Oicow uitow w Krakowie dla niewiadomych wydana». In hoc libello ea e nostris sub hoc tempus obiiciebantur, modeste efficaciter tamen ebantur. Quia verò erat Cracoviae impressus a quodam Woynski Typographo, furibundi Academici domum praedicti Typophi invaserunt, characteres, libros, suppellectilem, omnia utensilia ipuerunt, damnum aliquot millium optimo viro intulerunt, falum eius, Domino clam profugiente, male acceptum in vincula sui nicilii compegerunt, non paucis diebus vinctum detinentes, librum tum in quatuor fori partibus exusserunt et, ut simul alia comctar, omnes partes praedonum ac invasorum insigniter expleveıt, 14ª istius mensis et quidem impune. Ob librum Pⁱˢ Bembi impressum Cracoviae, Typographum invadunt, spoliant variisque iniuriis afficiunt scholares Academici impune.

Hac etiam die P. Melchiorem Sulkowicz templi S. Barbarae ncionatorem, per forum euntem, cachinnis et vociferationibus inıditis domum properantem sunt prosecuti.

48.

In Comitiolis Prosovicensibus, quae 20ª huius mensis celebraban, et aliorum Palatinatuum districtibus, per se et per suos furiosi ademici infinitas calumnias contra nostros nobilitati proponebant omnem lapidem movebant, ut per sequentia Comitia Regni gealia Scholae nostrae Cracovienses tollerentur. Intererat Episcopus ıcoviensis conventui Prosovicensi et gravissima oratione ostende, controversiam de scholis ad forum saeculare non pertinere iam praesentem litem, ipsis Academicis actoribus, ad Rotam Romanam e reiectam multisque aliis modis hortabatur nobilitatem ad hanc In Comitiolis Prosovicensibus multas calumnias Academici contra nos proponunt. Episcopus sua oratione pro nobis nihil efficit

---

pars anni 1624 et integer annus 1625, «quorum acta pestilentiae furores o abstulerunt» (fol. 96). Quo tempore P. Wielewicki Posnania discesserit, Inscripto hoc non est annotatum, inferius tamen ipse in sua Historia narrase sub finem mensis Augusti 1629 Cracoviam venisse.

causam relinquendam. Habetur eius oratio in libello contra Gratis scripto p. I, cap. 14, fol. 124. Sed nihil hac oratione effecit bonus Episcopus ob Georgium Ducem Zbarascensem, acerrimum nostri ordinis hostem, contra nos declamantem, ingentia crimina nobis impigentem, tumultuum Cracoviensium causam in nos referentem, nobilitatem, quae ab eius ore pendebat, contra nos satis iam incitatam, magis incitantem. Itaque et articulus a nobilitate de nostris scholis tollendis scriptus, proponendus in Comitiis Generalibus, et vociferationibus contra nos et omnia erant plena et initio sequentis anni ad acta Castrensia Cracoviensia protestatio contra nos a nobilitate facta, ut suo loco manifestum erit. Plurima tunc non solum a nobilitate, sed etiam a Senatoribus saecularibus contra Sedem Apostolicam dicta et maximae illud, quod regimen Pontificis Romani non debeat se extra Romanam Civitatem extendere, aliaque id genus. Confirmatumque illud quorundam asserentium, quod nullus possit esse hostis Societatis, nisi simul sit hostis Romani Pontificis. Turbulentissimum istum conventum aliqua, quae contigerunt, tanquam mala omina sunt consecuta. In egressu enim ex templo Prosovicensi Nobilitatis ac Procerum Regni magna tabula depicta, (quae uncis ferreis columnae affixa multo anteacto tempore manebat) superius Imaginem Christi Resurgentis, inferius autem Epitaphium quoddam referens, decidit in mediam multitudinem. Candelabra etiam magna lignea, quae opifices in processionibus deferre solent, ex altera parte eiusdem columnae violenter ex suis locis erant mota et versus euntes inclinata.

Ob ducem Zbarascensem.

Multa contra nos dicta et facta

Et contra Romanum Pontificem.

Imago decidens et candelabra suis locis mota, turbulentum hunc conventum declararunt.

49. Litterae Pontificis ad Regem,

Dum tanta contra nos Prosovicis fiunt, Romae eadem plane die, nempe 20ª huius, litteras Pontifex Summus ad Regem Sigismundum III pro nobis dat, quarum talis est tenor: Urbanus Papa VIII. Charissime in Christo fili. Salutem et Apostolicam Benedictionem. Qui lacte pietatis iuventutem nutriunt et armis lucis haeresim aut profligant, aut exterrent, Sacerdotes Societatis Jesu digni sunt, qui in Polonia perfruantur benevolentia populorum et patrocinio Maiestatis tuae. In eorum enim Collegiis, quae Gymnasia sapientiae habentur, ii gladii ancipites cuduntur, quibus feliciter solent contendi diabolicae legiones. Quare molestissimum accidit Pontificiae sollicitudini, tantum isthic licuisse Patri discordiarum, ut eos et Academicos Cracovienses, quos in domo Domini decet ambulare cum consensu, in acerbas lites coniecerit. Nos utrique parti credimus id gratum fore, quod iustitiae lex in Romanae Rotae Tribunali decreverit. Selecti

Societatem nostram laudantes.

nim ex variis nationibus iudices tam grave negocium, quod tanto Et commendantes
egi graves conficit sollicitudines, unius rationis ponderibus pendent.
unino dabimus operam, ne iniuria inferatur iis Sacerdotibus, quos
ostolicae authoritatis defensores armat patrocinium Maiestatis Tuae
. Ne autem videretur Pontifex in negocio nostro ex gratia tan- Eiusdem Pontificis litterae ad Principem, Academiam Cracoviensem commendantes
i et non ex iustitia procedere, vel Academiam despicere Craco-
nsem, eodem plane die, quo superiores sunt scriptae, datae sunt
ie ad Principem Poloniae[1]) talibus verbis: Cracoviensem Aca-
niam, quam non modo officinam doctrinarum, sed etiam propu-
culum Religionis in Polonia esse voluit celeberrimus ille Jagello
alis familiae Princeps, munire semper debet contra temporum
rias beneficentia Regum et authoritas Pontificum. Proinde dum
n patrocinio iuvas, ipsos fulcire videris aggeres sapientiae. Ne
s iniuriam ullius potentia inferat, iussimus causam, quam tanto Et Judicium Rotae permittentes.
lio commendas, diligenter cognosci a Romanae Rotae Auditori-
, quos ex variis nationibus selectos Europa colere solet tanquam
istites iustitiae. Nil ergo in ea lite ab eorum sententia expectan-
n, nisi quod gratum futurum sit omnibus, quicunque in Judicia-
is Controversiis non sequuntur cupiditatem, sed rationem quaesi-
t. Nobis certe solatium additur, dum aliqua in re paternum af-
tum testari possumus.

Ducentos septuaginta septem florenos eleaemosynae pecuniariae per men- Eleaemosyna Decembris
i Decembrem accepimus. A Dno Alexandro Sangusko Palatino Podoliae
100; a quibusdam, qui sciri nolebant, per P. Wągrowski fl. 100. A Capitaneo
oriensi Dno Lesniowolski fl. 30; a Dno Archipresbytero fl. 17; a Dno Suf-
ganeo fl. 10; ab aliis fl. 20. Res perceptae aestimatae sunt fl. 527. Nam me-
inae aliquot annorum, per coniugem olim D[i] Abrahami Ronenbergii viduam
ctam nobis donatae, constiterunt fl. 288. Pisces per P. Kanski procurati
100. Frumenta varia fl. 60. Carnes, butyrum, casei fl. 50. Vinum, panes,
mata fl. 29.

Iam templi annua eleaemosyna pecuniaria erat fl. 1257. Res vero eidem Annua templi Eleaemosyna.
plo datae, ut calix argenteus cum patina, tabulae argenteae, quatuor mar-
argenti continentes, annulus cum adamante, novi folles ad organa, fenes-
e post maius altarae et non pauca alia, plusquam 400 constiterunt.

Ex Missionibus, quae hoc anno ad varia loca sunt institutae et ex iis, **50.** Haeretici conversi.
ie Cracoviae per nostros facta sunt, nec ad certos mensium dies reduci po
unt, sunt inprimis 57, qui haeresim abiecerunt, inter quos erant tres ab Ana-

[1]) Ladislaus, rex huius nominis IV, filius Sigismundi III, qui causam demiae cracoviensis summo pontifici litteris commendaverat, ut ex Brevi uenti patet.

baptistarum perfidia abducti et post doctrinam Christianam perceptam, salutari baptismo abluti. Confessionibus totius anteactae vitae expiati ducenti, praeter has, quae ob sacrilegum pudorem in confitendo admissum, per annos plurimos repetendae erant nec certo numero comprehendi poterant. Inventus senex 130 annorum sylvas a puero incolens, vix unquam confessus, qui audito nostrorum in viciniam adventu, e sylvis templum prope reptando adiit, e tota vita exomologesim instituit et in signum grati animi ecclesiam, in qua huius beneficii compos est factus, non mediocris summae pecuniariae haeredem fecit. Uni in peccatorum coeno haerenti, aliquoties in somnis obiecta minaci vultu specie, monens, ut die certo ad confessarium accedat et minas intentans, si secus fecerit. Quidam, qui se daemonis servituti per chirographum, proprio sanguine scriptum, quinquies impie obligaverat, nefario contractu rescisso, per Poenitentiae Sacramentum in gratiam cum Deo rediit. Unus ex Baccalaureis Cracoviensibus tumultuum contra Collegium Societatis S. Petri auctor, maligna febri correptus, mortem vicinam sentiens, multis dissuadentibus, nostrum accersiri iussit eique crimina magno animi sensu detexit, sodalibus dicens, malle se indignationem Rectoris Academiae ob accersitum Patrem incurrere, quam Dei iram et aeternae damnationis periculum adire. Vos, si sapitis bono vestro, o Sodales, idem facite. A turpi luxuriae vitio multi abducti, inter quos non pauci erant Sacerdotes. Detectus error non paucis, qui certis annis absentiae alterius coniugis evolutis, vinculum matrimonii non secus ac ipsa morte solvi et cum altero contrahi posse arbitrabantur. Qui lucra iniusta per usuras acquisiverant et qui decimas Parochorum violenter detinuerant, ad restitutionem sunt adducti. Multae discordiae sunt sopitae inter multa coniugum paria et inter alios. Non aeque ratio fuit facilis reconciliandi unius nobilis, cui tanto altius acceptae iniuriae vindicta menti insederat, quanto magis ab inferioris conditionis homine se laesum aiebat. Is nihilominus post multorum elusos conatus, nostri unius oratione persuasus, offensam multorum gratulatione condonavit. Quaedam daemonis consilia diu intra se premens, mortem sibi consciscere meditabatur, sed non obscura voce ad se coelitus delata et confessarii iudicio fraude impostoris detecta, ab immani proposito destitit. Alia item nobilis foemina, quae ad foetum nondum in lucem eitum, crudeliter enecandum scelestas manus parabat, in confessione peccati enormitate patefacta, facinus in seipsa condemnavit. Aliquid simile fecerunt aliquot personae, ultro sibi hausto veneno et unus ferro necem inferre deliberantes, quod nostri postquam intellexerunt, et atrocitatem rei declararunt et ne fieret, gravissime prohibuerunt. Insuper impios conatus sagarum aliquot per magicam artem nocere aliis volentium, seria nostrorum admonitio a meditato facinore deterruit. In Missionibus cum R^mo^ Dno Thoma Oborski Suffraganeo Cracoviensi 340 templa Parochialia sunt visitata, occasione Sacramenti Confirmationis conferendi, ad quod ordinarie nullus accessit, nisi praevia Confessione. Et quia tunc Indulgentiae Missionum, nostris concessae, promulgabantur, admirabilis undique ad Sacramenta Poenitentiae Eucharistiaeque multitudo confluebat, ita, ut non illi tantum, qui Confessionibus excipiendis et quater in die exhortationibus faciendis intenti erant, sed etiam ipsi Confirmationis Patrini saepe defatigarentur ob labores, qui ante lucem coepti in multam noctem dura-

Confessiones Generales.

Senex annorum 130.

Contractus cum daemone initi rescissi.

Baccalaureus morte imminente nostros vocat.

Abducti a luxuria et ab usuris ac iniustitiis.

Odia sopita et discordiae.

51.

Necem sibi inferre volentes cohibiti.

Sagarum conatibus itum obviam.

In Missione cum D^o^ Suffraganeo 340 templa visitata

Magno fructu.

nt, nostrorum indefessam constantiam omnibus admirantibus. Congregatio ium sub titulo Deiparae natae, in locum pestifera lue sublatorum multos ex Nobilitate, quam ex Mercatoribus in socios eiusdem propositi sibi adxit exterioremque Oratorii apparatum insigni zelo ac devotione centum fere eis auxit et praeter multa in Oratorio praeclare extructa, in choro templi no- ad audiendum verbum Dei, a caetera plebe seiunctum locum habere coepit. dictis et annotatis per hunc annum facile est colligere, quam celebris it praedictus annus maximis persecutionibus Academicorum, Religiosorum melitarum excalceatorum et Bernardinorum de Observantia, Praelatorum et ilitatis Cracoviensis, contra nos excitatis. Sicut vero in persequendis nostris ultis iam annis Georgius Dux Zbarascensis et Jacobus Naiman Doctor Ju- tam dictis, quam scriptis contra nos venenatissimis, omnibus palmam ripuerunt, ita et hoc anno eorum, quae contra nos sunt acta, illi praecipui iores et promotores erant.

Congregationis civium incrementa.

Celebris hic annus nostrorum persecutionibus.

Annus Domini 1626.

tio Vitellesco Societatis Jesu Praeposito Generali, Henrico Picherto ieposito Provinciali, Matthaeo Bembo Domus Professae Cracoviensis Praeposito.

Manserunt per hunc annum in domo S. Barbarae ex nostris 25. Sacer- es nimirum 13, Adiutores 10, Novitii ad mensam lectores 2.

In festo Circumcisionis Domini, quod consueta solennitate et devotione actum est, cecinit apud nos Sacrum R^mus^ Thomas Oborski Suffraganeus Craiensis, qui etiam nobiscum prandium sumpsit.

I. Numerus nostrorum.

Festum Circumcisionis.

Circa festum Epiphaniae, occasione conventus Nobilitatis huius trictus, diligenter nostri cum multis egerunt ac de tot calumniis nobis per Academicos sparsis informaverunt. Multi opinionem lam de nobis conceptam ob mendacia Academicorum deposuerant, lti alii non deposuerant, magis Academicis, quam nostris credenItaque venenatissimas et atrocibus mendaciis refertissimas ad ntificem Maximum Joannes Zebrzydowski, Ensifer Regni, nomine ius conventus Cracoviensis, nona istius mensis, dat litteras, quan tenor est talis. Beatissime Pater. Post beatorum oscula pedum. n dubitamus ad aures Sanctitatis Vestrae, tam querelis Academium Cracoviensium, quam fama publica pervenisse, quomodo Pas Societatis Jesu, cum totam Poloniam replessent suis Collegiis, conceleberrimam, antiquissimam et de Ecclesia Dei et Republica bene

Nobilitas ob mendacia Academicorum a nobis aversa.

Joannis Zebrzydowii litterae contra, nomine Nobilitatis ad Papam, Quae ingentes calumnias, maximis mendaciis adiunctis continent

meritam Universitatem Cracoviensem, unicam hoc Regno, Collegium erigere, iure, praerogativis exuere, vi armata disturbare ausi sunt et audent etiam nunc. Neque illud credimus ignorare Sanctitatem Vestram, quas tragoedias in hoc conatu suo dederint, cum tumultibus civitatem Regiam replessent, caedibus, submisso in pueros satellitio armato, omnia miscuissent, ipsi manibus religiosis vim inferre, ad necem prope ferro caedere conspecti in publico fuissent, nihil denique reliquissent, quod ad summam iniuriam dictae Universitatis et audaciam illorum demonstrandam facere potuissent. Quae res, omisso incredibili scandalo, quod ex temeratione Inhibitionis Apostolicae, ex minis et iactationibus dictorum Patrum, non nisi sanguinem spirantibus, ex apparatu bellico, turbata communi tranquillitate per viros Religiosos, consequi potest; omissis inquam his, cum Academia dicta iisdem praerogativis, privilegiis, ornamentis gaudeat, quibus nostra Respublica constituta et quasi conservata sit, cumque credamus imminutionem eius sine detrimento totius Reipublicae et ignominia Equestris Ordinis fieri non posse, in Comitiis Palatinatus nostri Cracoviensis, matura deliberatione habita, officii nostri esse duximus omni via, iure et modo defensionem eius et patrocinium suscipere causamque hanc oppressionis et iniuriarum, quas patitur a Patribus, pro nostra accipere, nec minus pro ea, quam pro communi nostra agere. Inde fiducia devotionis, quam erga Sedem Apostolicam habemus et eius paternae benevolentiae, quam semper erga gentem nostram in antecessoribus Sanctitatis Vestrae agnovimus, primum quidem rem gestam S^{i} V^{ae} aperimus, demum pro Academia dicta, quae unicus quasi nidus institutionis ingenuae apud nos est, nec macula ulla tot seculis aspersam aliquis convincere possit, supplicamus, uti illam et Professores eius, viros probos, de Ecclesia Dei, de bonis litteris bene meritos, tranquillitati antiquae restituere et prohibito inutili Patrum Collegio vindicataque tanta audacia ab importunitate et infestatione dictorum Patrum liberare dignetur. Faciet S. V^{a} rem Paterna et Apostolica sua providentia dignam et nomini, quod a bonis litteris habet, convenientem, nobis vero eo gratiorem, quia de institutione liberorum nostrorum, privilegiis communibus, proborum et doctorum virorum innocentia et fama agitur et quia noster communis consensus (quorum res agitur) id a S^{o} V^{a} devotissime efflagitat. Beatissimos pedes S^{is} V^{ae} osculamur. Datum Cracoviae 9^{a} Januarii Anno 1626. S^{is} V^{ae} devotissimi Joannes Zebrzydowski Ensifer Regni Poloniae,

Et omnia, a perditis Academicis facta, nobis imponunt.

2. Aiunt se defensionem Academiae suscipere contra nos et Academiae iniuriam suam reputare.

Petunt a Papa defensionem Academiae et prohibitionem nostri Collegii.

nomine totius Conventus Palatinatus Cracoviensis. Hucusque litterae acerbissimae. Sed his non contenti insani nobiles, a furiosis Academicis concitati, de criminibus contra nos confictis contumeliosissimam et iniuriosissimam protestationem ad acta Castrensia Cracoviensia instituerunt et, ut scholae nostrae omnino claudantur ac tollantur, pro usurpata, quam non habebant, authoritate, iusserunt. Extat haec protestatio in actis praedictis, 14ª huius mensis facta, cui subscripserunt Joannes Zebrzydowski Ensifer Regni, Vladislaus Jordan, Stanislaus Oraczewski, Joannes Pisarski, Andreas Petri de Morsko Morski et alter Andreas Stanislai Morski, Hieronymus Lukowski, Venceslaus Chwalibog, Bernardus Czerny, Sebastianus Grodecki, Abrahamus Latoszynski, Joannes Krupka. Hanc eorum Protestationem in sua informatione iuris et facti ad Summum Pontificem, Venetiis cura Academicorum impressa Anno post Dm 1629 in Novembri, de qua suo loco, posuerunt idem Academici. Unde perpetuum eorum impudentiae testimonium produci poterit. Et ut plurimis omissis aliqua tam in litteris, quam in Protestatione contenta attingamus: Quam impudenter aiunt, totam nobilitatem Cracoviensis Palatinatus eorum insaniae subscripsisse, cum nullus Senatorum, qui tunc erant praesentes in Comitioilis, subscripsit et aperte iis Episcopus Cracoviensis praesens cum plurimis aliis contradixerit ac restiterit et cum ex tanta Nobilitate, quae Prosovicos convenerat et postea Cracoviam, tredecim tantum invenerint, qui tantis calumniis subscripserunt? Quomodo oppressionem Academicorum Societati impingunt, cum Academici in oppressionem, expulsionem et eiectionem scholarum Cracoviensium Societatis coniurarint? Quomodo inhibitionem Apostolicam a nobis contemptam insinuant, cum eum statum scholarum, in quo nostros inhibitio invenerat, fidelissime nostri conservaverint et nihil novi, quod tantum inhibitio vetabat, aggressi fuerint? Magna etiam dementia Nobilitatis Cracoviensis, dum determinativam sententiam usurpans, nostras scholas dissolvens, claudens, interdicens, quod Universae Reipublicae in Comitiis Regni Generalibus, inscio Pontifice Maximo, non licet. Sed impudentia ac violentia tunc triumphabat, haec omnia incitante ac promovente Duce Georgio Zbarascio, iuratissimo Societatis hoste, aliisque illo adiunctis. Interim tamen brevi post, dum iudicium fori compositi de his fere omnibus, quae in praedictis litteris et protestatione continentur, inquisitionem anno superiori fecisset ac Regi misisset, luculentissimum Regis testimonium

Protestationem contra nostros actis Castrensibus inserunt eique 13 subscribunt.

3. Inter varia absurda Protestationis,

1m

2m

3m

4m

Litterae Regiae contra haec omnia nostram innocentiam testantur.

et in litteris ad Pontificem Maximum datis et in alio scripto ad totum Regnum, immo etiam ad totum Christianum orbem pertinente, omnia contra nos mendacia et omnes calumnias detexit hoc anno, ut non multum post videbimus.

Vexant Academici nostros studiosos.

Post suprapositam protestationem et diffamationem nostram, non permittebant etiam hoc anno nostros et studiosos scholas S. Petri frequentantes in pace Academici manere; eos enim in plateis aggredi, libros, pileos, vestes iis eripere et omnibus modis a scholis nostris abducere non desinebant, fere semper impune.

Adventus Pⁱˢ Provincialis.

Venit P. Henricus Pichertus Provincialis Cracoviam 17ª huius mensis cum P. Andrea Gutteter suo socio et octo tantum diebus Cracoviae permansit, varia negocia Provinciae disponens.

4. Deliberant nostri, quomodo Commissio admittenda, quomodo non, in negocio cum Academicis.

Quia vero in Comitiolis Srodensibus, ante mensem celebratis, articulus talis erat scriptus, ut a Rege Commissarii assignarentur, qui inter nos et Academiam pacem constituant, proposuerat 21ª P. Provincialis in Consultationem: An a nostris expediat talem Commisionem admittere, nec ne. Et post varia utrinque dicta conclusum est: Si Commissio esset ad cognoscenda iura nostra, nullo modo admittendam, cum ad aliud forum spectemus. Si tamen Commissio esset ad transigendum inter Academicos et nostros, permittendam esse. Quaesitum etiam erat, an concordia cum Academicis ratione scholarum cum unione, vel etiam sine unione admittenda esset. Et omnibus tunc visum, necessariam esse unionem, sine qua nullus fructus sperari posset in Iuventute Academica, abhorrente a nostris sine unione et variae perturbationes sequerentur.

Unionem cum iis esse necessariam.

Pergens Varsaviam P. Szembek tempore Comitiorum, Invisit Episcopum Cracoviensem Bozantini. Cum eo de variis confert.

Eadem 21ª huius mensis, iussu eiusdem R. P. Provincialis, discessit P. Fridericus Szembek Varsaviam, ob Comitia Generalia Regni brevi futura, ut in iis attenderet negotio nostro tam apud Regni Senatores, quam apud Nuncios terrestres, quorum plurimos Academici contra nos concitaverant, et ut informaret omnes de rebus nostris aliter, quam Academici informaverant. Ex itinere autem isto divertit P. Szembek Bozantinum 24ª, ubi invisit Episcopum Cracoviensem infirmum, qui ob infirmitatem ad Comitia non poterat ire, ubi etiam invenerat Episcopum Kiioviensem Rᵐᵘᵐ Dᵘᵐ Radoszewski. Contulit tunc cum Episcopo Cracoviensi P. Szembek de plurimis rebus et inprimis de libello Epistolae cuiusdam Theologi ac de Patribus Carmelitis discalceatis, qui hac in re minus recte Episcopum informarant, haeseratque ibi fere per duos dies.

Comitia Varsaviensia.

Datum initium Comitiis Generalibus Regni Varsaviae 28ª huius et durarunt ad 10ᵃᵐ Martii.

Ultima huius mensis venit P. Szembek Varsaviam ibique plusquam duobus mensibus est commoratus.

Eleaemosyna pecuniaria huius mensis erat florenorum 142. A variis col- Eleaemo-
ti fl. 38. A Dº Rab fl. 13. A Dno Philippo Bibliopola fl. 12. A Dº Suffra- syna Ja-
eo fl. 10. Ab Abbate Olivensi [1]) fl. 20. A P. Provinciali fl. 15. Ab aliis reliqui. nuarii.
res submissae, ut asseres 120 fl. Siligo, triticum, pisa 80 fl. Vas vini fl. 70.
nđium datum pro festo S. Agnetis fl. 12. Bos fl. 18. Carnes et alia varia
utiora fl. 71 aestimata sunt. Sicque omnia in rebus hoc mense data con-
erunt fl. 371.

5.
Instituta renovatio Votorum in festo Purificationis Bmae Virginis, prae- Renovatio
sis iis, quae praemissi solent. Votorum.

Circa idem tempus salutavit Regem P. Szembek egitque gratias Salutat P.
variis hucusque ab illo beneficiis erga nos continuatis. Signifi- Szembek
it deinde Regi, se Varsaviam venisse ob informandos Nuncios, Regem.
videlicet minus ab iis traducamur et ut sua Maiestas molestias
pter nos habeat minores. Petiit deinde tria a Rege: curatellam
Virgine Szydłowska, commissionem ad inquirendos Typographi
asores, quod utrumque concessit, et licentiam ponendi litteras illius
libello contra Gratis, de qua re conferre iussit cum Domino Vice-
ncellario [2]).

Princeps Vladislaus coram P. Joanne Lesiowski 14ª istius men- Princeps
conquestus erat de uno ex nostris, quod per eum turbetur, sed Vladislaus
isnam ille esset, noluit dicere. Vehementer nostri ea re erant com- de nostris
ti et cavebant diligenter, ne in aliqua re daretur Principi per no- conqueri-
os occasio etiam minima accusationis. Quanquam non pauci suspi- tur.
bantur iam tunc, Principem plurimos nostros hostes penes se ha-
ntem, qui eum perpetuo pessime de nobis informabant, valde ma-
de nobis conceptus habuisse, utpote eum, qui adversariis non
dita altera parte credebat et sciens tam multos in Regno de nobis
le persuasos, iisdem se accommodabat etc.

Rediit Roma P. Joannes Szeczemski 15ª istius mensis, quo Procurator Roma re-
vinciae a Congregatione delectus iverat et aliquo tempore in domo S. Bar- dit P. Sze-
ae est commoratus. czemski.

Facta a P. Szembek Protestatio coram Nuncio Apostolico Lan- Protestatio
loto contra Academicos 18ª huius mensis, quod nostros ad forum coram
eculare, tam in Comitiis Prosovicensibus, quam in Comitiis Regni Nuncio et
neralibus evocarint. Sequenti etiam die impetratae ab eodem Nuncio litterae ab
erae ad Pontificem, in quibus omnium eorum, quae contra nos eodem.
mine conventus Prosovicensis scripta erant, falsitas ostensa est.

---

[1]) Adam Trebnic. [2]) Venceslaus a Leszno Leszczyński.

Quorundam nostrorum de scholis Cracoviensibus

Imprudentia dicta.

Magnifici Domini Osolinii, Christophorus et Maximilianus, 20ª huius, inter plurima, quae de nostro cum Academicis negocio cum P. Szembeco conferebant, illud etiam significarunt, iureiurando adhibito, unum ex nostris Rectorem coram illis affirmasse, quod moleste ferat talem rem procurare P. Szembecum, ac inde inferebant, non Communitatem, sed privatos scholas Cracovienses appetere. Sequenti etiam die Virgo Ursula [1]), praesente P. Valentino Seidelio, retulerat Serenisssimis dictum unius Nuncii, affirmantis, quod Jesuitae scholarum negocium in Regem reiiciant et quod dixerint, se scholas non curare, si eas Rex non urgeret. Refutata quidem ista sunt coram Rege a P. Seidelio et coram Dominis Osoliniis a P. Szembeco, sed tamen, si dicta erant a nostris, inconsiderate erant dicta. Unde et illud apparet, quantum saepe negocii facessent ea, quae imprudenter nostri interdum loquuntur.

6. P. Valentini Fabricii

Patria, Studia,

Munia varia.

Concionibus offendebantur eius malae vitae homines.

Reliqui eum amabant, maxime Rex cum sua Coniuge.

Mortuus Varsaviae 22ª istius mensis, circa horam 9am antemeridianam, P. Valentinus Fabricius, Concionator Regius celeberrimus. Et de vita quidem eius aliquid scribere ad Provinciam Lituaniae, in qua est mortuus, spectat, quia tamen longo tempore in nostra Provincia laboravit et Cracovia Varsaviam a 5 fere annis missus fuerat, nonnulla etiam de illo in nostra historia sunt inserenda. Erat is Ruthenus eiusque parentes primo Ticini, deinde Samboriae commorabantur, ubi etiam ipse natus est. Ex annis fere 70 aetatis consumpsit in Societate 48. Studuit in Societate anno uno humanioribus litteris, Philosophiae tribus, Theologiae 4. Docuit humaniora annis 8, Philosophiam tribus, Theologiam Scholasticam annis 4, Scripturam sacram anno uno. Concionatorem egit Vilnae, Leopoli, Cracoviae et demum in aula Regia, annis plusquam 18. Et quidem in concionibus faciendis rarum omnino talentum a Deo acceperat stupendosque animi motus in Auditoribus excitabat, in odium vitiorum et in amorem virtutum pertrahentes. Quia vero efficaciter vitia perstringere consueverat, ideo multis Regni Proceribus, maxime iis, qui dissolutam vitam vivebant, exosus erat, inter quos praecipuus erat.....[2]). Praecipui tamen quique eum et amabant et observabant. Inter hos autem potissimum Serenissimus ipse cum sua Coniuge erant, maxima illi benevolentiae et beneficentiae signa perpetuo ostendentes, qui etiam eum et tunc, dum visum per aliquot annos amisisset, nec ab aula dimittere, nec vacare a concionibus voluerunt. Et postulanti instantissime ac frequentissime ab ista aulica occupatione liberationem, tum ob senilem aetatem, tum ob visum amissum, illud tantum respondit Serenissimus, eum etiam caecum optime posse concionari ex iis, quae antea vel legisset, vel didicisset. Et sic usque ad finem vitae (nam aliquot ante mortem annis iterum visum recuperaverat) in aula Regia concionabatur. Antequam ad aulam fuisset evocatus, celebris

---

[1]) Mayerin. [2]) Nomen, quod sequitur, alio atramento deletum est, sed tamen Georgius dux Zbarascensis legi potest.

erat Lepoliensis, sed longe celebrior Cracoviensis commoratio. Cracoviae
cum Cathedrae Parochiali P. Albertus Rosciszewski (ob morbum, in quem
lerat et ex quo postea ad mortem laboraverat) renuntiasset, Cracovienses
onsules absentem P. Valentinum Concionatorem suum delegerunt et Leo-
proprio sumptu, equis curruque missis, Cracoviam evocarunt Anno 1615
eptembri, uti suo loco notavimus. Ingens concursus ad eius conciones omnis
itionis hominum fiebat, non sine invidia Religiosorum et Academicorum,
giosque animorum fructus tam Concionibus, quam religiosa conversatione
s Pater proferebat et sibi et inprimis Societati maximum amorem concilians.
intercesserant illi cum Jacobo Naimano ob libellum Cathedrae, dictum est
loco. Modestiae animi praeclarum in eo inter alia signum erat frequens cum
nditate abiecti status parentum suorum mentio, unde etiam abiectissime de
t sentiebat et loquebatur. In zelo animarum, quantum vires suppetebant,
voluit cedere. Quia vero ob varios, qui eius concionibus offendebantur, non
graviores etiam Superiorum accipiebat reprehensiones, ideo morte instante
quam se, aliquot mensibus ex morbo decumbens, egregie comparaverat)
no cum dolore coram omnibus, qui aderant, nostris culpam agnoscebat et
iam precabatur. Mortuus est sub tempus matutinae concionis, loco et die
ra notatis, maximo sui desiderio relicto et sequenti die in templo Domus
fessae Varsaviensis sepultus.

7. Cracoviae a Consulibus eligitur,

Maxima satisfactione concionatur ad invidiam.

Modestia animi eius mirabilis

Instante morte veniam precatur.

Ab eadem 22ª istius mensis ad 24am triduana Oratio instituta, consueta
ennitate et fructu. Rmus D. Suffraganeus Cracoviensis Die Dominica Sacrum
tavit et Confirmationis Sacramentum in vesperis multis contulit, quod etiam
a 3ª Carnisprivii et 1ª ac 2ª Dominica Quadragesimae iteravit. Feria 2ª R. D.
smus Kretkowski et ultimo die iterum Rmus solenniter Sacris sunt operati
Conclusio ab eodem Rmo facta. Iidem Praelati nobiscum primis duobus diebus
ndium sumpserunt. Soli autem nostri per hoc triduum, nec Praelatis nec aliis
ritatis religiosis, concionabantur.

Triduana Oratio.

Acriter Nuncii contra nostras scholas 25ª huius mensis egerunt,
d omnibus vehementer restitit Dⁿ Jasinski haereticus, licet plurimis
cis aliorum perstringeretur, quod haereticus manens Jesuitas de-
ndat, ad quos ille bene respondebat, se de religione iam non agere,
d de aequitate causae, quam Patres habent contra discolos Aca-
micos, et de libertate non tollenda, cuius manens Nuncius consti-
tus sit custos. Plurima etiam falsa, quae contra nostros erant sparsa,
axime illud, quod 100 fuerint occissi ex Academicis et nostris
udiosis, quod Dⁿ Marsalcus Nunciorum Dⁿ Sobieski acriter affirma-
t, refutabat. Eadem die miserat praedictus Marsalcus ad P. Szem-
k (an vere an simulate, Deus scit) unum, qui inprimis referret do-
e plurimum Dm Marsalcum, quod apud nos ac si inimicus causae
strae esset traduceretur, cum sit constans fautor rerum Societatis;
nde quaereret an desideraremus Commissarios in nostro negocio.

Varia Nunciis machinantibus contra scholas nostras, Restitit haereticus Dⁿ Jasinski Et obiecta eorum refutat.

Quae Marsalco responderit P. Szembek ratione Commissariorum.

Gratias egit illi P. Szembek pro declarata benevolentia et quantum ad Commissarios respondit, se eos nec optare nec renuere, sed Divinae Providentiae totum committere. Addidit praeterea rogans, ut non proponat id, quod Jesuitae desiderent Commissarios, contrarium enim esset et rectae rationi, ut accusati, non actores postulent Commissarios, et dignitati Sedis Apostolicae, si illa hanc causam iudicante, novum tribunal postularetur. — Sub idem etiam tempus Georgius Dux Zbarascensis, qui tantas contra nos tricas fovebat et promovebat, accepit infaustum Nuncium de vastatis per Tartaros eius in tractu Zbarascensi amplissimis bonis, ex quibus plurima millia annua illi dabantur.

8. Senator unus reprehensus a Principe, quod scholas nostras defendat,

Cuidam scholas nostras ex Senatoribus defendenti, cum Princeps Vladislaus privatim dixisset, 26ª istius mensis, se vehementer mirari, quod susceperit Regulam Ignatianam, respondit: se ideo scholas Jesuitarum defendere, ne iugum servitutis Polonae nobilitati imponatur, si adigeretur Cracoviae ad solam Academicam scholam. Dicente Principe, extra Cracoviam ad scholas Jesuiticas posse mitti filium, subiecit ille Senator: Quis me exilio Civitatis Cracoviensis damnavit, qui bona in Cracoviensi Palatinatu habeo? Quare mihi Cracoviae pro filio non licebit deligere Praeceptores, quos volo? Haec discurrentibus Dⁿ Osolinski dixit, asserere Jesuitas plus illos aestimare unum Collegium Cracoviense, quam omnia alia. Ad haec Princeps: Quam atrox haec est ambitio, Osoliński autem subintulit: Nonne haec est oppressio Hispanica, ita velle evincere etc.

Quid responderit.

Putat nos idem Princeps ambitiosos.

Jubilaeum pro Polonia.

Eadem 26ª Pontifex Maximus Urbanus VIII pro Regno Poloniae concessit Jubilaeum, quod postea a 27ª Septembris ad 27ᵃᵐ Novembris Cracovia celebratum est, ut suo loco videbimus.

Mors P. Nicolai Gorski

Ultima Februarii mortuus P. Nicolaus Gorski, Maior Polonus, in domo S. Stephani, mense 6 sui tyrocinii, vir ingenii mitis et tractabilis omnibusque amabilis et in saeculo satis clarus bonisque fortunarum non exiguis cumulatus. Ante Sacerdotium enim, quod ingressurus tyrocinium susceperat, Vice-Capitaneus Bigdostiensis et Notarius eiusdem Castri erat. Vide plura de illo in historia Domus S. Stephani.

Eleaemosyna Februarii.

Percepta eleaemosyna pecuniaria mense Februario erat florenorum 368. Ab Episcopo Cracoviensi fl. 150. A Ducissa Jaroslaviensi[1]) fl. 100. A Dno Palatino Cracoviensi[2]) et Dº Ensifero[3]) ex Wielicka fl. 71. A Rᵐᵒ Dº Suffraganeo fl. 20. A reliquis fere 28. Iam triticum, baleces, vas mulsi, carnes variae, panis, pisces, scandulae, trabes, canales reliquaque lignea submissa fl. 213 sunt aestimata.

[1]) Anna de Sternberg Kostka, uxor Alexandri Ostrogski. († 1635).
[2]) Joannes comes a Tenczyn. [3]) Joannes Zebrzydowski.

9. Cum Rege P. Szembek colloquitur,

Habuit iterum P. Fridericus Szembek audientiam apud Serenissimum 1ª Martii de variisque cum illo contulit. Et quia intellexerat, tacuisse quidem Regem, moleste tamen tulisse, nos cum Nunciis circa scholas Cracovienses agere, ad quos eae non pertinent, ostendit: necessario id nobis agendum erat, qui apud eos traducimur, quod violemus iura Academiae et Regni, ut illis oculos aperiamus et tantam calumniam etiam illorum iudicio manifeste confutemus. Deinde cum passim dicant, in hoc negocio nostros soli Regiae Maiestati iniiti, toto Regno reclamante, necessarium nobis erat non solum suam Maiestatem, sub cuius alis praecipue tecti vivimus, huic negocio favere, sed etiam plurimos Nobiles ac Senatores. Ad haec respondit Rex, relatum sibi esse nostros ita dixisse, quod inirent concordiam cum Academicis, sed Rex id non permittit. Ostendit P. Szembek figmenta ista fuisse et attulit scriptum modum concordiae, quem antea demonstrarat Dº Osolinski, eoque lecto risit Rex. Egit deinde P. Szembek de cupula S. Petri, de pensione fabricae, de tempore Consecrationis templi et de aliis non paucis, ad quae benignum et efficax responsum accepit.

Ostendens causas, ob quas cum Nunciis agendum erat et alia.

Nonnulla figmenta reiicit.

Adierat Dª Jasinski Marsalcum Nunciorum Dm Sobieski in negocio nostro 2ª Martii, monens, ut ad pacifica consilia rem dirigeret, et se Commissariis non contradicturum, modo fiant ita, uti convenit. Respondit Marsalcus vix iam aliquid futurum in hoc negocio his Comitiis, quod et tempus breve esset et Academici iura ac privilegia secum non habeant et nullos Commissarios volunt, ne videantur Jesuitis aliquid iuris concedere ad scholas habendas, vel iura eorum approbare, et simpliciter nullam concordiam admittant cum Jesuitis, sed penitus scholas eorum habere nolunt. Ex his collegerunt multi Academicos conclusisse, ut hoc negocium ad Interregnum differatur, quo pellendos omnino Jesuitas arbitrabantur.

Dª Sobieski putat Academicorum negocium non futurum in Comitiis, sed fallitur.

A 4ª Martii ad 6am, quia interim novi Academici supervenerant ad suorum causam sustinendam, obibat varios Regni Proceres P. Szembek et Nuncios, informando eosdem de nostro negocio, nam etiam Academici circumibant praecipuos quosque, plurima contra nos falsissima referentes. Urgebat quidem P. Szembek, ne ad Senatum res ista deferratur et multi id pollicebantur, sed contrarium evenit 7ª huius mensis. Nam initio sessionis, ut quaedam petita Nuncii Regi proponerent, voluit... [1]). Et dum Nuncius Palatinatus Sendomiriensis

Instruuntur varii de nostro negocio.

[1]) Marsalcus.

10. An audientia danda Academicis Nuntii contendunt.

Introducuntur Academici et perorant.

An petita Academicorum referenda Regi, iterum contenditur

Sed tandem referunt 3 eorum petita.

Petuntur sententiae Senatorum.

Responsum Regis ad petita

D[s] Koryciński Andreas petiti Academicorum mentionem fecisset, respondit statim D[s] Marsalcus, DD[is] Academicis audientiam dandam. Unde apparet ex composito rem factam fuisse, cupiente Marsalco utrique parti satisfacere. Exclamavit illico D[s] Jasinski cum aliis, nullo modo audientiam permittendam, cum tam multa alia maximi momenti tractanda restent. Et durabat non modico tempore contentio inter Nuncios, sed tandem Fautoribus Academicorum ostendentibus, per audientiam nihil concludi et breviter rem posse expediri, permissa audientia. Introducti igitur Academici quatuor et in scamno praeparato ut sederent iussi. Statimque perorabat ex illis Opatovius, S. Annae Canonicus, voce lamentabili et ad commovendam commiserationem accommodata proponebatque tum iniurias a nostris illatas, tum postulationem auxilii et alia id genus. Post discessum Academicorum gravis iterum intercessit inter Nuncios altercatio, an hoc petitum Academicorum ad Regem et ad Senatum esset deferendum nec ne et quomodo id fieri debeat. Tandem post multa conclusum, deferendum esse. Turmatim ergo cum Marsalco omnes Nuncii contulerunt se et ad Regem et ad Senatum, non solum cum hoc Academicorum petito, sed etiam cum aliis et simul, ut audirent relationem Commissionis cum Kosacis peractae, quam faciebat D[s] Zamoiski Palatinus Kiioviensis, qui etiam inter Commissarios erat. Expedita praedicta relatione, Marsalcus Nunciorum D[s] Sobieski aliquot petita publica proposuit et inter privata de Academia illa tria: 1[m] Ut penes antiqua privilegia conservetur. 2[m] Ut novis privilegiis eam Regia Maiestas ornet et antiqua confirmet. 3[m] Ut tumultus, qui Cracoviae fiunt, cohibeat provideatque, ne fiant. Fecerat etiam mentionem in primo puncto D[s] Marsalcus Antecessorum Regiae Maiestatis, qui Academiam fundarunt variisque privilegiis exornarunt necessariumque esse, ut illi e coelo aspicientes suum solatium habeant, illaesa privilegia a se data videntes. Audivit deinde Rex Senatorum sententias, inter quos D[s] Wolucki, Castellanus Ravensis, fabulam de lupo turbante aquam et contra arietem clamantem eique turbationem aquae adscribentem huic negocio applicavit ob Academicos tanquam lupos turbationes excitantes et promoventes et Societatis hominibus eas asscribentes. Tandem responsum nomine Regis dedit Venceslaus Lesczyński de Leszno, Cancellarius Regni, tale: Regiam Maiestatem non videre, in quo detrimentum privilegiorum suorum patiatur Aca-

emia et in quo illis non satisfiat. Deinde novis privilegiis et iuribus ntiqua confirmare non esse necessarium, cum sufficienter Constitu- one Anni 1616 sint confirmata. Denique tumultus Cracoviae nullos turos, si se in modestia continuerint DD. Academici et causam illis on dederint. Sicque negocium nostrum cum Academicis in his Co- itiis finem habuit nec assecuti tunc sunt Academici, quod vole- ant, ut videlicet scholae nostrae Cracovienses tollerentur. Academicorum.

Misit Serenissimus 8ª huius mensis P. Marquat suum Confes- arium, qui significaret nostris, aliquos Senatores petiisse a se, ut ommissarios assignaret, qui inter nos et Academicos componerent. uid ergo ea in re fieri nostri desiderarent, cupere se intelligere. e ista cognita P. Henricus Pichertus Provincialis, qui tunc Varsa- iam venerat, instituit Consultationem, cui intererant P. Michael Or- izius Provincialis Lituaniae, P. Nakel Praepositus Domus Varsavien- is, P. Marquat Confessarius Regius, P. Cislak Provinciae Lituaniae rocurator, P. Gutteter socius Pis Picherti et P. Szembek. Et inpri- nis legit P. Pichertus litteras Admodum Rdi Patris Nostri, qui- us diligenter monebat, ut omnino curemus unionem cum Acade- nia, etiamsi decretum Romae in favorem nostrum feratur. Deinde oluntatem Serenissimi proponens quaesiit, an optandi Commisarii et ui, vel quales. Post rem varie agitatam ita conclusum: ut inprimis naximae gratiae agantur per nostros Suae Maiestatati pro paterna ura circa res Societatis et circa negocium praesens. Deinde circa ommissarios illa ab illo petenda, ut eos non assignaret, nisi ur- entibus Senatoribus, ut eos non nominaret, nisi finitis Comitiis, ne idelicet Nunciis in negocio utcumque sopito daretur occasio res nnovandi; ut non nominarentur nisi soli Ecclesiastici; ut salvo iudi- io suae Maiestatis illi sint: Episcopus Cracoviensis Szyskowski, Pre- nisliensis Grochowski, Chelmensis Lubienski, Kiioviensis Radoszew- ki. Retulit hac ipsa die P. Marquat Serenissimo ea, quae in Con- ultatione erant, placueruntque ei omnia nec aliter se facturum pol- icitus est. II. Consultant nostri de Commissariis. Volebat enim Rex intelligere nostram ea de re sententiam. Respondent nostri Regi.

Obvius erat eadem die P. Szembek casu Georgio Nowodwor- ki illi, de quo supra multa sunt allata 21ª Maii Anno 1623, et sta- im salutato Patre dixit se redire ex campo ab exercitu et ex turri nostra. Respondente P. Szembek, turres ad Magistratum pertinere, non ad Jesuitas, subiecit Nowodworski: Ille Valentinus mortuus me de- Colloquium Nowodworski.

Cum P. Szembek.

collabat, Cislak ad turrim deducebat, Liesiewski criminaliter instigabat et Vestra Reverentia colaphizat Matrem (intelligebat Academiam Cracoviensem, cuius persecutorem censebat esse P. Szembek). Respondit P. Szembek, eum oblivisci debere horum, quae minus grata illi acciderunt, nec se colaphizare Matrem. Cumque adiungeret Nowodworski, ut attenderemus Posnaniae et Calissio, subiecit P. Szembek: etiam Cracoviae. Quo audito Nowodworski, cathegorice, inquit, respondetis, sicque abivit. Idem Nowodworski miris modis vexabat D^m Jasinski in aula Nunciorum, retro eum sedens, exprobrans persecutionem Academiae et haeresim, sed eum bene expedivit.

12. Finis Comitiorum.

Impositus finis Comitiis 10^a Martii inter 10^am et 11^am nocturnam horam et quidem pacate, praeter omnium expectationem, nec vel protestationes, vel exorbitantiae, aut recessus contra ea, quae erant constituta, ut timebatur, facta sunt. Sequenti etiam die a Cancellario Regni [1]) petierat P. Szembek, ne aliquid in Constitutionibus Comitiorum poneretur, quod nobis obesset, quod fideliter a Cancellario factum.

Colloquium P. Picherti Provincialis cum Rege.

P. Henricus Pichertus Provincialis tempore sui Provincialatus 12^a istius mensis primam habuit audientiam apud Serenissimum, decumbentem ex pede. Obtulit illi obsequia sua ac totius Provinciae, gratias egit pro defensione Societatis, petiit, ut in eadem sua Clementia nostros conservare dignaretur, commendavit denique ei nostros Benefactores ac Defensores et maxime D^m Gabrielem Comitem a Tarnow. Nolens denique fatigare Regem ita fatigatum, dixit se ideo relinquere ad aliquod tempus P. Szembecum, ut commodiori valetudine ac occasione cum sua Maiestate ageret. Grata haec omnia acciderunt Serenissimo et cum magna benevolentiae declaratione dimissit a se P. Provincialem.

Manifestatio Academicorum, irrito conatu.

Ante finem Comitiorum coeperant Academici instituere quandam Manifestationem, in qua 7 Nunciorum nomina scripserant ex Palatinatu Sendomiriensi et unius ex Cracoviensi, qui protestarentur, se non contentos responso Regio, quo ad scholas nostras Cracovienses dato. Significatum hoc erat Regi, sed id Rex contempsit et nihil curare nos iussit, sicuti et res ipsa manifeste idem ostendit, nihil enim ex his machinationibus Academicorum secutum erat.

Professio

P. Blasius Ploszynius, praemissis iis, quae praemitti solent, in festo An-

[1]) Venceslaus a Leszno Leszczyński.

nunciationis Bmae Virginis Professionem 4 Votorum fecit in templo S. Barbarae, celebrante P. Matthaeo Bembo Praeposito. Pis Ploszinii.

Praeclarum testimonium nostrae innocentiae contra tot Academicorum calumnias, superiori anno occasione caedis Przepiorcae factas, exhibuit huius mensis 27a Rex Serenissimus, litteris ad Pontificem Maximum datis, quarum tenor est talis. Sme ac Bme Pater Dne Clementissime. Post oscula pedum Beatorum meique et Regnorum ac Dominiorum meorum humillimam commendacionem. Societatem Jesu Collegii Cracoviensis a nobis erecti iniuste apud Sanctitatem Vestram incusatam esse et caedis patratae atque tumultuum in eadem urbe anno praxime praeterito excitatorum insimulatam postquam intellexi, graviter pro eo ac par est molesteque tuli. Cuius famae integrae bono publico adeo necessariae consulere quam optime cupiens, negocio indagandae veritatis gravibus quibusdam viris dato conperi, non solum per calumniam Societatem his criminationibus apud Sem Vram vexatam, sed etiam cum gravissimo omnium scandalo ab Academiae Cracoviensis alumnis authoritate privata per praeconem ad sonum tubarum aliquot in locis urbis eiusdem contra omne ius et fas proclamatam fuisse homicidii ream et prohibitionum Sedis Apostolicae in aperiendis suis scholis contemptricem, praetereaque opera eorundem non minus graviter, quam impie de eadem caede diffamatam oratione quadam funebri in funere discoli Academiae eiusdem discipuli, a custodia publica, dum eam violaret, occisi. Tantae audaciae atque temeritatis nefariarumque criminationum authoribus et adiutoribus meritas mandassem statim infligi poenas, si eorum pars praecipua a foro saeculari exempta et privilegiis Apostolicis munita non esset. Quapropter haec Sanctitati Vrae significare volui, maiorem in modum petens, ut pro suo Apostolico zelo in eos pro merito animadvertere velit, ne impunitas ansam aliis praebeat audendi similia et his, quae per summam iniuriam innocenti et piae Societati obiiciuntur, fidem nullam prorsus adhibeat. Illud quoque Stem Vram scire volui, Cracovienses Academicos, non contentos modo legittimo coram Tribunali Sis Vrae in Rota Romana cum eadem Societate Cracoviensis mei Collegii de scholarum negocio rite experiri, ad auxilium quoque saeculare, lite Romae pendentae, confugisse et tam per se, quam per suos fautores studuisse efficere, ut meo imperio instantibus ordinibus Regni, ad Comitia Generalia recens congregatis, adacta Societas in eodem Collegio a docendo omnino desis-

13. Litterae Regiae ad Pontificem,

Quibus ostenditur falso traductam Societatem et maximis iniuriis affectam

Ab Academicis.

Petitur praeterea ut puniantur Academici.

Academici ad forum saeculare confugiunt.

teret, sed irritos hos eorum conatus fecisse et rei ipsius, quam impugnabant, aequitatem et plurimorum tam ex Senatorio quam Equestri ordine in Sedem Apostolicam (ad quam hoc directe spectare sciebant) observantiam, qui ne ista a me nomine publico peterentur, spiritu vere catholico restiterunt. Talia Academicorum molimina, quae non solum in vilipendium authoritatis S^is^ V^rae^ vergunt et publicae utilitati impedimenta obiiciunt, sed etiam dissensionis animorum inter Regni mei incolas occasionem non modicam praebent, ut S^a^ V^ra^ authoritate sua Apostolica reprimat et his principiis, ex quibus graviora timentur scandala, obsistat, controversiam hanc quam primum in Rota definiri mandet atque sub poenis et Censuris Ecclesiae eosdem Academicos a turbandis scholis Collegii mei Societateque in libero usu privilegiorum, sibi ab Antecessoribus S^is^ V^rae^ concessorum, impedienda inhibeat, diligenter a S^e^ V^ra^ peto. Ego interim, dum haec, quae peto, expectantur a S^e^ V^a^, Episcopis quatuor negocium dedi, ut in Cracoviam quamprimum se conferentes pacem inter utramque partem (salvo tamen Pontificio S^is^ V^rae^ iudicio ac Tribunali) per modum amicabilis compositionis tractent, id a me Ordinibus Regni petentibus. Deus S^em^ V^ram^ Ecclesiae suae Sanctae diu incolumem servet, cuius ego me Apostolicae Benedictioni atque gratiae devotissime commendo. Datum Varsaviae 27^a^ Martii Anno 1626. Eiusdem S^is^ V^rae^ Obsequentissimus Filius Sigismundus Rex Poloniae.

In Comitiis generalibus.

Dissensionum in Regno sunt causa.

14. Significatur de commissione instituta.

Quatuor Episcopi Commissarii assignati.

Sequenti die post scriptas hasce litteras, nempe 28^a^ istius mensis, prodiit Commissio eiusdem Serenissimi pro 4 Episcopis: Martino Szyskowski Cracoviensi, Achacio Grochowski Premisliensi, Boguslao Boxa Radoszewski Kiioviensi, Mathia Lubinski Chelmensi, ut videlicet pacifice inter nostros et Academiam componerent. Vide hanc Commissionem in libello Gratis fol. 329 de verbo ad verbum positam. Insuper eodem die idem Serenissimus ad Academicos dedit litteras, iis de eadem Commissione significans et eos ad pacem ineundam stimulans, quae etiam legi poterunt in supradicto libello Gratis fol. 333. Tam multa Pientissimus Rex in hoc negocio tentavit et fecit. Sed apud obstinatos Academicos et virulento animo contra nos imbutos nullum ista omnia locum habuerunt. Quarto enim post mense, ut inferius patebit, hanc Commissionem repudiarunt praetextu quidem illo, quod expectare vellent Decretum Sedis Apostolicae et illud sine ulla antecedente compositione se acceptare, tame-

Litterae Regis ad Academicos.

e ipsa ideo, ut dilationibus perpetuis negocium protraherent et mortuo Serenissimo Rege, suas machinationes ad effectum facilius deducerent.

15. Plebs Civitatis Cracoviensis

Circa haec tempora plebs Civitatis Cracoviensis (alias nobiscum ante satis coniuncta) non parum a nobis coepit alienari. Cum enim causam, quam cum Magistratu habebat coram Rege, amisisset, quidam malevoli ei persuaserunt, quod Magistratus per nostros apud Serenissimum fuerit adiutus, licet nihil prorsus nostri de hoc negocio vel scirent, vel cogitarent. Ita male de nobis plebs persuasa facile coepit illis credere, quae de nobis Academici falsissime spargebant, nec parva erat difficultas ea omnia ex animo plebis evellendi, licet per Dei gratiam postea fuerint evulsa.

Ob quorundam persuasiones nobis offensa.

Melchior Piotrowski gravissime decipit P. Kamocki et templum nostrum.

In fine etiam huius mensis quidam Melchior Piotrowski Premisliensis, filiorum D[i] Marchocki paedagogus, duos torques aureos pro Domina sua, ut praetendebat, fraudulenter a P. Petro Kamocki mutuos acceperat et statim eos 250 florenis Judaeo vendens profugerat. Unde praeter damnum maximae tricae erant secutae apud varios. Finxerat perditus iste litteras a D[a] Marchocka ad P. Kamocki eiusque characterem erat mentitus, sciens praedictam Dominam a nostris tanquam benefactricem observari. Cognita hac fraude D[i] Marchocki ex compassione P[i] Kamocki 250 florenos refudit. Reliquum templo periit.

Eleaemosyna Martii.

Eleaemosynae pecuniariae per mensem Martium accepit Domus S. Barbarae florenos 373. A R[mo] D[o] Suffraganeo fl. 210. A Serenissimo Rege fl. 50. A M[fco] D[o] Charzewski fl. 50. A D[o] Archipresbytero fl. 11. A D[a] Pipanova fl. 15. Reliqui ab aliis. Siligo, hordeum, avena, pisces, panes, fructus varii, amigdala, saccharum reliquaque submissa constiterunt fl. 91.

Testimonium Regis de nostra innocentia in rebus, quibus nos Academici traducebant.

Non contentus Rex iis litteris, quas ad Pontificem Maximum 27[a] mensis superioris ob defensionem nostrorum dederat, separatim iterum litteris 3[a] Aprilis datis, non solum toti Regno, sed etiam toti Christiano orbi innotescere voluit, quam inique et impie impii Academici nostros caedis, superiori anno in tumultu factae, reos fecerint et vulnerum nonnullis inflictorum. Extant hae litterae in libello Gratis folio 159 et earum authenticum, manu Regis subscriptum ac sigillo munitum, servatum Domi et insertae sunt in acta varia terrestria, lis vero intentanda iis, qui nos adeo infamarunt, in aliud tempus dilata, multa enim impedimenta tunc nostris videbantur et in civili et in seculari Magistratu ratione iustitiae nobis administrandae.

Censura Parisien-

Scripserat P. Antonius Santarellus, Societatis nostrae, librum quendam de Potestate Pontificis, Romae manens, approbatum et a Magistro Palatii et a

sium contra librum Antonii Santarelli.

nostris Theologis hoc anno. Quia vero in eo asserebat cum communi Theologorum multorum opinione, posse Pontificem Romanum poenis temporalibus Reges ac Principes punire, eos deponere, regnis privare ob certas causas, ideo Academici Parisienses, accepta hac occasione ad odium nostris conflandum, postquam in aula Sorbonensi 1ª huius mensis relationem de iis, quae hoc libro continerentur, instituissent et hunc librum ob praedictam sententiam damnassent, eandem damnationem recognitam 4ª Aprilis promulgarunt. Sed non multum post Romae eorum censura damnata similiter fuit et publice exusta.

16. Joannis Zerzynski mors.

Joannes Zerzynski Officialis Cracoviensis, tot annorum Societatis nostrae hostis, uti ex his, quae de illo saepius relata sunt, manifestum est, 19ª huius mensis mortuus est, cum superiori anno per Commissionem contra nos impetratam nihil efficere potuisset.

Nuncius Apostolicus frustra Academicos ad pacem hortatur.

Lancellotus Nuncius Apostolicus 22ª istius mensis iterum dedit litteras ad Academicos Cracovienses, quibus eos hortabatur et rogabat ad concordiam nobiscum ineundam, maxime post Commissionem, ratione huius negocii a Rege institutam. Sed nihil apud pertinaces effecit. Generosus Dⁿ Waczewski, arcensis peditatus Praefectus, cum

A Dº Waczewski duo in tumultu invasores Academici occiduntur.

eum 29ª huius mensis, nihil de pugna cogitantem et in arcem pacifice euntem, insolenter Academici in arcensi platea circumdedissent et invasissent, acriter sese defendens unum Clericum Baccalaureum et alterum famulum Dⁱ Silnicki occidit ac turbam illam irruentem dissipavit. Cum hi occisi ad tumulum deducerentur et proclamationes fierent, nostri etiam notabantur et nonnulli Religiosi, praecipue vero Concionator Dominicanus in parochiali Bᵐᵃᵉ Virginis templo, graviter nostros ob istos occisos pungebat. Ita omnes occasiones etiam remotissimas infamandorum nostrorum isti homines non intermittebant.

Eleaemosyna Aprilis.

Per Aprilem mensem eleaemosynae pecuniariae accepimus florenos 171. Ab Episcopo Cracoviensi fl. 26. A Dº Capitaneo Zatoriensi[1]) fl. 30. A Dº Bobrownicki fl. 30. Ex legato Dⁱ Petri Lischowic fl. 30. A Rᵐᵒ Dº Suffraganeo fl. 10. Reliqui ab aliis. Triticum, bos, pisces, carnes, tortae, butyrum, casei, siligo, aromata ab aliis submissa, cum multis minutioribus, fl. 195 sunt aestimata.

Spina Christi publicae venerationi exponitur.

In festo Inventionis S. Crucis Spina Domini, pyramidi cristallinae inclusa, hoc primum anno hominibus ad publicam venerationem est proposita.

17. D. Rozan-

Citaverant Dᵐ Martinum Rozanka[2]) Academici infami citatione, 11ª Superioris mensis, ad iudicia tribunalitia, in qua omnes impu-

[1]) Paulus Leśniowolski.

[2]) Vicegerens arcis cracoviensis.

dentias, quae per iudicium fori compositi erant factae manifestissimae, et omnia mendacia, quae superiori anno ratione caedis Przepiorka dicti scholaris excogitaverant, repetierunt. Haec tamen omnia locum habuerunt magna ex parte in tribunalitio iudicio, ad quod circa initium huius mensis eundum erat D^no^ Rozanka. Nam et Gabriel Comes a Tarnow Capitaneus Cracoviensis, cuius vices obibat D^s^ Rozanka, sive ex aliqua contra eum offensione, sive aliqua alia ex causa, nullum auxilium suo Vice-Regenti dare voluit et inciderat sub hoc tempus in tales iudices tribunalitios eorumque Marsalcum D^s^ Rozanka, qui magna ex parte partes Academicorum tuebantur. Itaque multa contra miserum D^m^ Rozanka acerba sunt decreta, ut suo loco videbimus, cum tamen ille nihil aliud fecisset, nisi quod ad tumultus sedandos facere eum conveniebat, qui in loco Capitanei tunc constitutus erat. Tantum valet favor iudicum, sive in bonam, sive in malam partem.

ka relictus a Capitaneo Cracoviensi,

Multa patitur in Tribunali Lublinensi.

Missus 9^a^ huius mensis P. Nicolaus Szelski cum Charissimo Petro Zagorski in Hungariam, ibique mansit ad finem usque Junii et advexerat vinum varium a variis, sed potissimum ab Archiepiscopo Strigonensi Pasmano donatum domui S. Barbarae. Quia vero non adeo fuit excellens et periculum erat, ne acesceret, ideo in celario cuiusdam externi, ut facilius venderetur, collocatum fuit a nostris.

Ex Hungaria vinum advectum.

Significavit Cardinalis de Torres tum nostris, tum aliis, 21^a^ istius mensis, de edicto Romae facto, ratione rerum ad Regulares spectantium non alienandarum, quod intelligendum sit etiam de pecuniis ad cambium, vel ad mutuum ob lucrum cessans, aut damnum emergens datis. Qua de re scriptum erat ad Superiores huius Provinciae.

Edictum de bonis Regularium non alienandis etiam de pecuniis intelligendum.

Cum P. Fridericus Szembek ad hunc usque mensem Varsaviae mansisset, quia post Comitia Regni aliquoties, tam apud Regem, quam apud Principem audientiam habuit de variisque ad Collegium S. Petri spectantibus cum utroque contulit; et quia expectanda illi erant ea, quae in Cancellaria pro nobis expediebantur authentica, tum testimonii Regii de innocentia nostra contra calumnias Academicorum eaque non pauca, tum Commissionis a Rege assignatae quatuor Episcopis: ideo postquam haec omnia parata accepisset, 25^a^ huius mensis Varsavia discessit et 27^a^ Bozantinum ad Episcopum Cracoviensem venit eique et Commissionem et litteras Regias reddidit variaque cum eodem contulit de iis, quae illi Rex iniunxerat et Princeps. Inter caetera illud etiam illi nomine Regis dixerat, ut quandoquidem Archiepiscopatum post mortem Laurentii Gembicki illi oblatum recusasset, saltem negocium hoc Collegii S^ti^ Petri in suo Episcopatu perficiat. Obtulit se Episcopus alacriter ad omnia pollicitusque est, se propter Commissionem venturum Cracoviam, quamprimum a podagra et chiragra, ex quibus tunc laborabat, liber fuisset.

P. Szembek Varsavia discedens,

Divertit Bozantinum ad Episcopum.

Varia cum illo confert.

18. Redit Cracoviam

Rediit Cracoviam 29ª istius mensis P. Szembek, de quo iam Academici antea rumorem sparserant, quod ob tot tricas Collegii S. Petri ablegatus fuerit Varsaviam, ut ibi moraretur, sicut et de P. Lancicio, quod eandem ob causam iussus sit Romae manere, nec in Poloniam redire, sed utrumque falsum fuisse ipsimet Academici sunt experti.

Et curam Collegii S. Petri suscipit.

Sequenti die nempe 30ª huius mensis, quae in Vigiliam Pentecostes inciderat, attulit P. Stanislaus Brzechffa Pⁱ Szembek litteras Rdi P. Provincialis, quibus iubebatur suscipere Collegii S. Petri curam ad adventum Pⁱⁱ Lancicii, Pater Brzechffa vero alium in locum, nempe ad Collegium Lublinense, erat destinatus.

Eleaemosyna Maii.

Accepimus per Maium eleaemosynae pecuniariae florenos 87. Ab Episcopo Camenecensi[1]) fl. 30. A Suffraganeo Cracoviensi fl. 10. A Virgine Anna pro piscibus fl. 20. Ab aliis 27. Butyrum, casei, triticum, siligo, carnes et alia minutiora aestimata sunt fl. 24.

Postquam 2ª Junii, quae in feriam 3ªm Pentecostes inciderat, P. Stanislaus Brzechffa Cracovia Lublinum abiisset, ut in illo Collegio superioris vices obiret, sequenti die ad Collegium S. Petri P. Fridericus Szembek venit eiusque curam gerere coepit.

Litterae Commissionis redditae Academicis et Consuli.

Redditae litterae Regiae Academicis et Civili Magistratui, nempe Dº Pro-Consuli Conrado, 8ª huius mensis, de Commissione significantes. Intellexerant etiam antea Academici insertum esse actis publicis testimonium Regium de innocentia nostra pluribusque datum authentice, imo et a Nuncio Apostolico missum Romam, quae omnia illis non erant ad palatum. Unus ex illis, dum Commissio fuisset data, illa verba dixit: «Wydano Pannę za Mąsz a ona niechce», significans Academiam invitam trahi ad concordiam. Totumque hoc Pⁱ Szembeco asscribebant, tanquam ab illo procuratum. Unde et Jacobus Naiman Rector, postquam intellexisset, P. Szembek Varsavia rediisse et curam Collegii S. Petri suscepisse, in illa verba proruperat: «Diabli go tu przynieśli». Cui alter ioco respondit: Imo vero iam cum illo tanquam amico e fenestris colloquia instituere poteritis, ob tantam viciniam.

Moleste eam ferunt Academici.

Prima decissio Rotae pro nostris scholis prodiit Romae.

Post tot Controversias inter nostros et Academicos Cracovienses Romae institutas, tandem 19ª istius mensis prodiit Prima Decisio Rotae Romanae, unanimi consensu facta, in qua ostenditur, non posse Academicos prohibere, ne nostri Cracoviae doceant et ex iure

[1]) Mathias Lubieński.

communi et ex Privilegiis Societatis. Vide hanc decisionem in libello Gratis folio 100. Sed post hanc decisionem non quieverunt Academici, adeo, ut ad 6am decisionem et tria decreta ac litteras demum Executoriales tandem deveniendum fuerit, ut postea videbimus. Hisque omnibus peractis, occasione mortis Regiae, quae post 6 annos contigit, perstiterunt in sua pertinacia Academici, licet toties coram multis dixerint, se acquieturos decretis Rotae.

Adventus P. Provincialis.

Venit R. P. Provincialis 28a huius Cracoviam et plusquam duobus mensibus hic commoratus est, singulas domos nostrorum Cracoviensium visitans.

Eleaemosyna Junii.

Summa pecuniae eleaemosynae nomine per Junium acceptae erat florenorum 264. A Rmo Episcopo Chelmensi fl. 200. A Rmo Do Suffraganeo fl. 10. A Confraternitate Misericordiae fl. 15. Reliqui ab aliis. Iam triticum, siligo, casei, butyrum, carnes, libri, pannus, mel, millium submissa constiterunt florenis 162.

Expedita Renovatio Votorum in festo Visitationis Beatissimae Virginis more consueto.

19. Invadit Gustavus Prussiam.

Irruperat superiori mense Gustavus Adolphus Svecus (cum ante 5 annos Rigam et cum ea postea totam Livoniam occupasset) post varias conspirationes cum haereticis in Prussiam et hoc mense maximam partem Prussiae occupavit. Venit imprimis Pilaviam, quae civitas est Electoris Brandeburgici, portum habens, exceptusque a Pilaviensibus, qui omnes sunt haeretici, non ut hostis, sed ut Dominus.

Per proditionem haereticorum

Unde multi adventum Gustavi in Prussiam cum exercitu, conscio Brandeburgico Electore fuisse factum, non immerito coniiciebant et praedictum Electorem Proditorem Regis ac Reipublicae manifestum passim vocabant, quamvis Elector modis omnibus se ab ista suspicione purgare non desinebat. Substiterat aliquo tempore Pilaviae indeque tum Gedanenses tum varios alios ad defectionem a Rege et a Regno Poloniae, vel saltem ad impiam neutralitatem, sollicitabat.

Capit plurima loca.

Non acquiescentibus autem Gedanensibus et in fide permanentibus, telonium certum illis ademerat. Usus post ingenti celeritate Puckum, Bransbergam, Varmiam, Ornetum, Elbingam, Marieburgum, Gniewum, Dersaviam [1]). Et quidem praeter Bransbergam, quam aliqua vi accepit, reliqua omnia loca, per proditionem haereticorum in eius potestatem venerunt. Et, ut reliqua taceamus, certe Elbingenses adventanti Gustavo honoris causa obviam processerunt et honorificentissime eum exceperunt. Marieburgenses etiam, priusquam ad eos venisset, per litteras sese illi tradiderant, licet convenissent de aliqua

Ab haereticis perhonorifice suscipitur.

[1]) Occupavit.

specie belli tunc, cum Marieburgum appropinquaret. Invasio ista Gustavi multorum annorum bella continuavit, ut suis locis patebit.

Dissidiis et diffidentiis nostrorum sumebat vires Gustavus.

Crescebant porro res Gustavianae in Prussia perpetuis Procerum ac Nobilitatis dissidiis et non levis erat suspicio de multorum haereticorum cum Gustavo conspiratione. Imo erant ii, qui vel Gustavum, vel Fratrem Regis Galliae, vel ipsum Gaborium Transylvaniae Principem ad Regnum vocare (Rege cum Coniuge, filiis ac filia prius in captivitatem reductis) contendebant, sed eorum omnium machinationes Rex, postquam cognovisset, contempserat, ut in Maio Anni 1624 nonnulla sunt annotata. Gliscebat tamen ad hoc usque tempus malum in multorum animis et hoc tandem anno prorupit, ex una parte Gustavo Prussiam invadente, ex altera Gaborio Minori Poloniae imminente; sicque tot diffidentiis ac dissensionibus nostrorum perpetua Gustavus sumebat incrementa.

Dimissus ....

..... [1]) ob mores perditos et incorrigibiles dimissus est ex Societate 7ª istius mensis, cum antea aliquot diebus in vinculis fuisset detentus, eo quod P. Ministrum invasisset et excusisset.

20.

Commissionem conantur suadere Academicis Episcopi,

Propter Commissionem, in Martio a Serenissimo datam, convenerant Cracoviam Martinus Szyskowski Cracoviensis et Boguslaus Boxa Radoszewski Kiioviensis Episcopi, 12ª istius mensis, vocatisque Academicis multis rationibus persuadere sunt conati, ut morem gererent aequissimae S. Regiae Maiestatis voluntati et tot aliorum bonum commune amantium optimis desideriis. Sed Jacobus Naiman Rector Academiae, nomine eiusdem omniumque Professorum, qui aderant, respondit, se totamque Universitatem nihil prorsus agere velle de concordia cum Collegio Cracoviensi Societatis Jesu, sed totum iudicium Tribunali Sedis Apostolicae commisisse et committere, paratissimosque esse, uti veros Ecclesiae Catholicae filios, eiusdem S. Sedis iudicio in hac controversia per omnia parere. Et sic ista Commissio nullum exitum habuit. Antequam autem ultimum responsum Academici dedissent, feruntur illud dixisse, quod 30 ex illis sancte iurarint de nulla cum Societate concordia ineunda. Quasi vero, vel inscio Academiae Supremo Cancellario, qui est Episcopus Cracoviensis, talis coniuratio facta aliquid valuerit, vel iuramentum cum iniuria aliorum et de re illicita ac per se mala obligare possit. Cum autem

Sed eam reiiciunt et Tribunal Rotae volunt expectare

Ob suam coniurationem,

Quae impia fuit.

---

[1]) Nomen hoc alio atramento deletum, tamen legi potest: Jacobus Szostak, et in Indice, quem Wielewicki initio sui manuscripti posuit, etiam permansit.

subiunxisset Episcopus Cracoviensis: «Quid vero facietis, si ad excommunicationes, beneficiorum spoliationes et captivationes ventum fuerit»? responderunt, se tale decretum toleraturos, si latum fuerit.

Impressus erat Ordo supplicationum peragendarum in variis templis Cracoviensibus successive, 20ª huius mensis, pro necessitatibus Regni. Pro his posita etiam erant trium nostrorum domiciliorum templa. Indictae supplicationes pro Regni necessitatibus.

Prodierat quidam liber impressus sub nomine Pⁱˢ Marianae, Societatis nostrae, contra gubernationem Societatis et studiorum rationem valde venenatus et passim per Italiam, Hispaniam aliasque regiones a malevolis disseminabatur. Ideo Admodum R. P. Noster 25ª huius mensis eum damnavit, exurere iussit et omnibus nostris per totam Societatem eius lectionem interdixit. Fertur P. Mariana, dum viveret, varias displicentias habuisse et scripto notasse circa gubernationem P. Claudii Aquavivae et ordinationes varias ac modum litterarum sive humaniorum, sive graviorum docendarum. Post mortem, nescitur quo casu, ad manus externorum istae eius lucubrationes pervenerunt. Et his malevoli plurima addiderunt, de quibus ille non cogitabat, et in lucem ediderunt ad odium Societati conflandum. Dum Visitator esset post aliquot annos Provinciae Polonicae et Lituanicae P. Pompilius Lambertengus, palam retulit, se legisse illa scripta Pⁱˢ Marianae et post eius mortem libellum impressum ita ab aliis scriptis fuisse diversum, ut vix agnosceretur ob plurima addita et immutata. Prohibetur et damnatur liber Marianae.

21.

Quem malevoli quidam auctum et immutatum imprimi curaverunt.

Excitatum incendium in Clepardia 29ª huius mensis unam plateam absumpsit. Incendium Clepardiense.

Oratio diurna pro Regni necessitatibus in templo nostro fuit in festo S. Patris Ignatii, cuius Sancti hoc anno experta opem nobilis Sophia Brzechfianka. Cum enim extremum vitae periculum subiisset vixque spiritum traheret, post plurima media tentata, S. Ignatii auxilium implorat et vota concipit. Vix aliqua interposita mora primae sanitati restituitur et sequenti die integris viribus ad altare Sancti in nostro templo vota persolvit. Oratio diurna. Auxilium S. Patris Ignatii.

Pervenit eleaemosyna pecuniaria Mensis Julii ad florenos 1462. Nempe pro vino vendito, quod eleaemosynae loco Archiepiscopus Strigonensis Pasman miserat, fl. 1262. A Rᵐᵒ Dᵒ Suffraganeo fl. 20. A R. Dᵒ Mosiążek fl. 30. A variis per P. Węgrowski fl. 70. Ab aliis reliqui . Iam res submissae, ut ligna, quae 150 florenis constabant, triticum, pisa, carnes, panes, millium, bos cum aliis minutioribus, aesimatae sunt in universum fl. 217. Eleaemosyna Julii.

P. Gaspar Drużbicki 5ª Augusti iniit officium Magistri Novitiorum et Rectoris Domus Probationis in domo S. Stephani. Nam P. Andreas Vąchocius ob afflictam valetudinem omnino erat ab hoc officio liberandus, quod per septem fere annos gessit. P. Drużbicki Rector Novitiorum factus.

In pervigilio S. Laurentii et in ipso festo Oratio 40 horarum in nostro templo pro Regni necessitatibus habita. Oratio 40 horarum.

Testimonium Episcoporum Commissionis ab Academicis non acceptatae.

Quod Commissionis Regiae, de qua 12ª mensis superioris actum est, nullus sit effectus secutus propter Academicos eam non acceptantes, luculentum testimonium illudque publicum dederunt Commissarii, Episcopi Cracoviensis Kiioviensisque, manibus propriis subscriptum et sigillis obsignatum, 13ª istius mensis. Habetur hoc testimonium in libello Gratis, in quo tamen ad sequentem Annum nempe 1627 pertinere scribitur, licet videatur isto anno factum. Hanc porro ob causam testimonium praedictum erat procuratum, ne imposterum Academici reiectae concordiae in nos culpam reiicere possent, quod tamen imprudenter facere non cessant.

Visitatio P. Provincialis.

A 22ª huius mensis ad 6ªm Septembris mansit nobiscum R. P. Provincialis et domum S. Barbarae visitavit.

22. Lucae Klein Patria, Ingressus in Societatem.

Desiit esse in vivis Lucas Klein, 25ª istius mensis. Pruthenus is erat anno 1556 Lubaviae in Prussia natus. Ingressus Societatem Bransbergae anno Domini 1577, aetatis vero suae anno 22, cum antea in scholis trivialibus aliquanto tempore versatus fuiset et praeter linguam germanicam ac polonicam, etiam latinam didicisset. Post quatuor menses in tyrocinio Bransbergensi expeditos, (nam dispersum tunc erat Collegium Bransbergense cum Noviciatu, ob incursiones Gedanensium, Regi Stephano rebellium sub hoc tempus) Pultoviam prius, deinde Jaroslaviam et Posnaniam missus fuit. Post biennium probationis, votis simplicibus emissis, varia Coadiutorum munera obiit. Sacristianum egit in locis variis annis fere 20. Pis Antonii Possevini ad Imperatorem Rudolphum, ad Regem Stephanum, ad Regem Joannem Sveciae variosque alios Principes a Gregorio 13º Legati, socius fuit, cum eoque in Transylvaniam iverat. Aliquanto tempore Socius fuit P. Georgii Fredleri, Constantiae Reginae Poloniae, Sigismundi III Coniugis, Confessarii. Pri etiam Alberto Rosciszewski, ob curam valetudinis ad thermas in Germaniam eunti, datus est socius. Ex hoc itinere reversus, reliquam aetatem senilem in aede S. Barbarae consumpsit, varios Adiutorum functiones peragens magna cum diligentia. Ob modestiam, qua inter externos versabatur, magni fiebat ab illis. Ultimis mensibus in magnum corporis languorem inciderat et postremis duabus septimanis prostrationem virium expertus, ad extrema devenit, cum pridie mortis Sacramentis Poenitentiae, Eucharistiae ac Unctionis extremae sese munivisset. Obiit anno aetatis 71, ex quibus in Societate consumpsit fere 49. Coadiutor formatus temporalis ab Anno 1600, 25ª Januarii. Sepultus sequenti post mortem die in sepulchro Sacristiae vicino.

Varia munera in variis locis Societatis.

Et multorum itinerum socius.

Praeparatio ad mortem.

Et ipsa mors. Aetas eius et Societatis.

In locum R. D. Joannis Matruszowic, Capellani Congregationis Misericordiae, R. D. Stanislaus, qui Vicarii munus ad aedem S. Stephani ante obibat, a Pe Kamocki, templi Praefecto, eidem Congregationi hoc mense est praesentatus, ab eademque est receptus cum obligatione Sacra omnia consueta et vesperas canendi, nisi forte aliquis Praelatus aut Noster canere vellet.

Eleaemosyna Augusti.

Mensis huius eleaemosyna pecuniaria erat florenorum 167, nempe: Ab Episcopo Cracoviensi fl. 25. A Suffraganeo fl. 10. A variis, procurante P. Wą-

wski, fl. 80. A. P. Starczewski fl. 10. Ab aliis reliqui. Iam panes, carnes, mata, vinum, hordeum submissa fl. 22 constiterunt.

23. Rex contra Gustavum cum exercitu progreditur et castra ad Gniewum ponit.

Ob Gustavum, tam multa a mense Junio in Prussia sibi subientem et per deditionem accipientem, maxima celeritate Rex Serissimus convocabat variorum militum et peditum et equitum cortes Toruniumque sese contulerat. Cum ergo iustus exercitus ad m confluxisset, statim 6ª Septembris Torunio cum eo contra hoem processit et 17ª eiusdem ad Gniewum castra posuit, ibique 2ªm Octobris mansit, hoste accedente quidem, sed in pugnam n procedente. Aliquot tamen minoris momenti proelia cum eo sunt mmissa, nostris semper superioribus evadentibus. Confluebant inim in dies ad Serenissimum varii Regni Proceres cum suis cortibus.

Jubilaeum magnum hoc anno

Celeberrimus hic mensis fuit Jubilaeo magno, cui initium erat tum in festo Translationis S. Stanislai, seu 27ª eiusdem, et continuatum ad 27ªm Novembris. Cum enim superiori anno integre Romae lebratum fuisset, postea Regno Poloniae ad bimestre spacium conssum fuit. Quia vero praesente anno in Februario litterae Pontiiae, in hoc negocio datae, tardius venerunt, ideo hic Cracoviae et r alia Regni loca (Magnus enim Ducatus Lituaniae similem gratiam Summo Pontifice peculiari scripto obtinuit) 15ª Julii erant prolgatae, ut videlicet, sicut duobus mensibus ipsum Jubilaeum futum erat, ita aliis duobus in notitiam omnium Regni incolarum comde veniret. Initium, progressum et finem huius Jubilaei egregie scripsit Admodum R. Dⁿ Joannes Foxius, Archidiaconus Ecclesiae thedralis Cracoviensis, libello ea de re edito hoc anno, cuius talis inscriptio: Memoria Jubilaei Magni Regno Poloniae ab Urbano II. Summo Pontifice concessi Anno Domini 1626 etc. Atque de illo ribus hic non agendum. Illud peculiare nostris erat, quod cum 0 Confessarii pro excipiendis hoc tempore Confessionibus fuissent signati in templo arcensi (licet postea ob ingentem convenientium ltitudinem alii fere 100 addendi essent), qui examine praevio apbati erant, nostros tamen sine examine vel ipse Episcopus apbabat, vel ut Superiores approbarent, concesserat. Erant tria upla designata visitanda, nempe: Arcense S. Stanislai, SS. Petri Pauli Apostolorum et SSmae Trinitatis, in quibus coram altaribus, ae inscriptionem habebant Magni Jubilaei, orationes a visitantibus pediebantur et iisdem templis alligatae erant Confessiones, postea

Pro Regno Poloniae mittitur et promulgatur.

Descriptio eius per R. D. Joannem Foxium.

Confessarii pro eo.

tamen duabus septimanis ante finem Jubilaei, ut multitudini advenienti satisfieri posset et ad S. Barbaram et in aliis primariis templis concessum erat, ut Confessiones exciperentur, cum obligatione visitandi tria templa praedicta. Ut autem in templo S. Petri Nostrorum Confessariorum maior esset copia, praeter hos, qui Cracoviae in diversis locis erant, ex Patribus tertii anni Jaroslaviae erant decem evocati, qui aliis nostris adiuncti egregiam operam praestiterunt. Inter praelatos et variorum ordinum Religiosos, qui vel dubia circa Jubilaeum occurrentia solvebant, vel approbandos pro Confessione examinabant, erant etiam nostri deputati. Et ut alia missa faciam, iucunda erat initio Jubilaei disputatio, an vi Jubilaei possit esse ab haeresi absolutio, negante uno ex nostris, affirmante autem R. P. Nicolao Moscinensi, Doctore Theologiae Dominicano. Cumque hac de re ostensa fuisset resolutio Congregationis Concilii Tridentini, mutavit P. Dominicanus sententiam. Confirmatum hoc postea fuit Jubilaeo Anni 1629, in quo expresse excipiebatur haeresis. Numeravit in hoc Jubilaeo Cracoviae praedictus R. D. Foxius Episcopos 6, Palatinos 6, Maiores et Minores Castellanos 17, Officiales Regni 6, Ducissas, Comitissas et aliorum Senatorum Coniuges non paucas cum maxima nobilitate et ingenti plebis multitudine.

24. In templo SS. Petri et Pauli quam multi Confessarii.

Vi Jubilaei an ab haeresi possit esse absolutio.

Quam varii hospites in Jubilaeo.

Eleaemosyna Septembris.

Submissa eleaemosyna pecuniaria per Septembrem florenorum 225. Ab uno, qui sciri nolebat, fl. 100. Ex legato D^ae^ Sulkowa fl. 50. Ab Abbate Mogilnensi [1]) fl. 30. A R^mo^ D^no^ Suffraganeo fl. 10. Reliqui ab aliis. Res datae in cremato, panibus, carnibus, caseo, butyro, vino, ovis, farina, constiterunt fl. 98.

Castra Regia circa Peplinum.

Mota Castra Regia Gniewo 3^a^ Octobris, circa Peplinum sunt fixa, ob variam occasionem rei bene gerendae contra hostem, quae illo ex loco expectabatur.

25. Translatio Reliquiarum solemnis

Celebritatem Jubilaei et devotionem populi non parum auxit solemnis ad templum Regium Societatis Jesu translatio Corporum Sanctorum Petri, Victoris, Alexandri et Anastasiae martyrum, fideli ex Urbe testimonio allatorum, nec non Calvariarum S. Albinae, Ducis filiae et unius ex sociabus S. Ursulae, a Serenissimo Rege eidem templo donatarum. Decima ergo Octobris, quae dies anniversariae memoriae Turcarum ac Tatarorum a Regno Poloniae repulsorum dedicata est, ut suo loco diximus, Sanctorum praedictorum reliquiae ex templo Cathedrali (in eo enim mane, debito cum honore, erant depositae) solemni apparatu, duobus loculis auro gemmisque coruscantibus inclusae, humeris Patrum Societatis aliorumque Religiosorum, sacris vestibus indutorum, praecedentibus tum variis Religiosorum Ordinibus tum Ecclesiae Cathedralis Clero ac ipso Ca-

Ex templo Arcensi

[1]) cfr. Mon. Pol. hist. V. 660. nomen hoc desideratur.

Collegio, subsequente Thoma Oborski Laodicensi Antistite[1]), habitu cum ingenti numero Virorum illustrium, antecedente et concomitante, plateas replente, maxima omnis sexus multitudine et non campanis l etiam tubis ac timpanis personantibus, deportatae sunt ad aedem t Pauli Apostolorum. Ad quam postquam ventum esset, idem Anti- ius in theatro, ad finem hunc in medio templi exstructo, loculos ıi tunc admiranda multitudinis fidelium devotio enituit, flores loculis ıco benedictionis accipientis et globulorum precariorum contactu ossa antis. Hoc cum per dies 16 continuatum esset, accedente semper puli frequentia, tandem Cracoviensis Praesul, resumptis ex morbo, atur, viribus, in praesentia plurimorum Senatorii Ordinis et Collegii m ac variorum Religiosorum, sacris vestibus indutus, inter duos Suf- Thoma Oborscio Cracoviensi et Stanislao Starczewski Plocensi, ad raedictum accessit et pos'quam Sacras Reliquias veneratus, eas tum m aliorum humeris, urnis duabus inclusas, ad altaria navis Ecclesiae a detulit in iisque deposuit et consignavit.

Ad templum SS. Apostolorum Petri et Pauli

Et earumdem in certis altaribus depositio.

hoc plane tempus Tartarorum, qui in Regni ditiones ir- et extrema quaeque nobis minabantur, praesertim cum mi- ır contra Gustavum in Prussiam deductum esset, insignis evo memorabilis clades incidit Duce.....[2]) Chmielecki, viro is peritissimo et patriae amantissimo, quem Regni Annales ollent eiusque ex hoste victoriam praedicabunt. Hic sufficiet Capta erant enim tunc Tartarorum castra, caedes hostium ue dies continuata, caesorum plurima millia numerata, inter fere Mursae (Praefectos bellicos Tartari sic vocant) occisi . Quoniam vero in tanto proelio nostri 5400 non excesse- ntum 39 cum adeo numeroso hoste desiderati sint, nulli rat, Dei potentis dexterae non humanis viribus, quod etiam s fatebantur, id totum peractum. Porro horis pomeridianis i Octobris, quo primae vesperae solemnes Deiparae et egni Patronis decantabantur Cracoviae, in finibus Regni da- m pugnae cum Tartaris, quae postea sequenti 10a die et is cotinuata adeo feliciter cessit. Hinc non immerito multi t hos Sanctos, quorum sacra ossa transferebantur, una nis Regni nostri contra Barbaros pugnasse et efficaci de isse praesidio, quando eorum mortales exuviae novo do- ipiebantur.

Insignis victoria ex Tartaris relata Duce D. Chmielecki.

Sub idem tempus.

Sanctis pro nostris pugnantibus.

---

ffraganeus Cracoviensis.

ephano. Nomen hoc ommissum a Wielewicki, serius inscribendum acile coniici potest ex spatio relicto.

26. Memoria B. Stanislai Kostka.

Dominica 27ª post Pentecosten, quae in 25ªm huius mensis inciderat, annuam B. Stanislai Kostka memoriam solemniter obiimus, cantante Sacrum pontificaliter Stanislao Starczewski Suffraganeo et Abbate Plocensi in templo S. Barbarae.

Eleaemosyna Octobris.

Eleaemosyna Octobris mensis pecuniaria erat florenorum 361. Ab Episcopo Cracoviensi 131. A Dº Palatino Cracoviensi[1]) et Dº Ensifero[2]) quartalis ex Wielicka fl. 36. A Suffraganeo Plocensi Dº Starczewski fl. 30. A Suffraganeo Cracoviensi fl. 10. A R. Dº Mosiążek fl. 10. A Dº Judice Wielunensi[3]) fl. 10. A Dº Czerny fl. 10. A Virgine Agneta fl. 25. A quadam fl. 39. Reliqui ab aliis. Iam vinum, panes, carnes, triticum, siligo, butyrum, casei, quae submissa sunt et cervisia, aestimata erant fl. 105.

Decisio Rotae 2ª pro nostris scholis.

Post primam decisionem Rotae Romanae pro nostris scholis contra Academiam factam 19ª Junii, iterum 2ª decisio 6ª Novembris mensis data est, priorem confirmans et privilegium Pii V. pro nobis factum maxime urgens ac explicans[4]).

Mors et vocatio ad Societatem Laurentii Bernacki.

Mortuus est in domo probationis S. Stephani, 9ª istius mensis, Laurentius Bernacki Coadiutor Novitius, miri candoris et magnae humilitatis patientiaeque. Hic ille est, qui dum Jaroslaviae superiori anno, adhuc externus, Collegio operam suam navaret, vidit in somnis P. Michaelem Becanum, aliquot ante annos defunctum et se admonentem, ut Societatem Jesu ingrederetur. Quod reipsa ille executus, in brevi explevit tempora multa.

27. Gustavo fraudulenter agente,

Circa 19ªm huius mensis ex Castris rediit Serenissimus Torunium ad Comitia trium hebdomadarum, quae indixerat. Cum enim circa medium superioris mensis Stanislaus Koniecpolski ad Regem in Castra venisset et gubernationem exercitus suscepisset, maximopere curans, ut hostem ad campestre proelium elicere posset, cum praesertim satis numerosus et egregie instructus noster esset exercitus: advertens Gustavus, se aperta vi tunc nihil amplius perficere

Et in Sue- posse eorum, quae designaverat, ad fraudes sese confert. Confinxit

---

[1]) Joannes comes a Tęczyn.

[2]) Joannes Zebrzydowski.

[3]) Szyszkowski.

[4]) Exemplar huius decisionis, typis impressum, annexum est nostro Manuscripto, inter fol. 700 et 701, sub titulo: «Declaratio Sac. Rotae Rom. coram Rmo D. Jo. Bapt. Coccini Decano In causa Cracoviensi Juris legendi. Romae, Ex Typographia Rev. Cam. Apost. 1626. Cum licentia Superiorum». Ornatus est hic titulus armis Pp. Urbani VIII, quae tres apes in scuto habent. Decisio ipsa continetur duabus paginis, quarum prima in fronte habet datum: «Veneris 6 Novembris 1626». Incipit vero: «Fuit iterum unanimiter resolutum, quod Praeceptoribus Societatis Jesu liceat in eorum Collegio Cracoviensi, ultra humaniores literas, legere etiam liberales artes, Theologiam et alias facultates» etc.

d pacis tractatus descendere velle, qui cum fiunt nullo tio, ille interim iis, quae ceperat locis, maximis praesidiis fossis munitis, fugit ex Prussia in Sveciam, ut sequenti maiori exercitu in Prussiam rediret. Cognitis eius hisce nibus Rex, relicta magna parte exercitus penes Stanislaum ium, qui prope Marienburgum aliasque munitiones ab s hiemaret, Torunium, ut diximus, se contulit et quomodo sequenti anno continuandum esset proelium, in Comitiis ia cum Republica constituit.

ciam abeunte,

Relicto Koniecpolscio in Castris Rex Torunium ad Comitia venit.

am Jubilaeo finiendo praefixus dies 27 huius advenisset, in Cathe- SS^mae Eucharistiae Sacramentum ad aram maiorem delatum fuit ie omnium Ecclesiarum Clerus cum sodalium coetibus et populo o ab ortu solis ad occasum eandem Ecclesiam cum aliis duabus Vicario Generali Erasmo Kretkowski, a quo etiam maximo apparatu ctum est. Tum post vesperas et concionem in fine habitam (quae gentem multitudinem, instar fluctuum inundantium huc et illuc sese n, vix audiri poterat) Hymnus Te Deum Laudamus coeptus, cam- pulsante et tormentis bellicis in aggere arcis Cracoviensis aliquot sis, praesentibus vero omnibus in gratiarum actionem sese effun-

Jubilaeo finis imponitur.

nmode autem accidit, ut finem accipiente Jubilaeo amplae aliae insitantibus septem Civitatis Cracoviensis templa, instar illorum, quae m Ecclesias accedentibus dantur, a Paulo olim V. concessae ad acti Jubilaei, iterum ab Urbano VIII. moderno, ad spacium 12 anderentur et hoc tempore promulgarentur. Qui enim Jubilaei partici- potuerunt, facile iacturam praedictis indulgentiis resarcire poterant.

29^a istius mensis, quae in 1^am Dominicam Adventus inciderat, s Rusconius. Erat is Maior Polonus Bucoviae (quod oppidum Epiiensis non ignobile est) natus honestis parentibus Anno 1563. Prium in Patria expeditis Posnaniam concessit, ibique in scholis Gramoetices litteris operam dedit. Romam postea concessit anno 1581, n Stanislao Rescio Abbati Andrzeioviensi (qui Bucoviensis erat patriota) animum ineundae religionis aperuisset et ab eo plurimum esu laudatam audivisset, eidem nomen dedit eodem anno. Exacto uno probationis anno, ad Collegium Maieratense missus est, ut ibiium probationis expediret et simul Rhetoricae operam daret. Roreversus, vota Scholasticorum anno 1584 mense Aprili emisit. Rheliquot menses totidemque Logicae vacavit. Pataviam post missus, n repeteret, cum Martino Smiglecio et P. Jacobo Harto Anglo in nit. Jaroslaviae aliquanto tempore Syntaxen docuit; Casibus post per unum annum studuit; Cracoviae socius Magistri Novitiorum anno erat. Inde missus Vilnam per alterum annum sub P. Adamo

28. P. Valentini Rusconii Patria,

Ingressus in Societatem,

Studia in Societate, Reditus in Poloniam. Varia munia et maxime Ministri,

Broio Anglo, Theologiae moralis auditor fuit. Factus Presbyter Anno 1589 Niesvisii curam praediorum habuit ac in schismaticis in aliquot pagis oppidoque ad Catholicam Ecclesiam reducendis felicem operam navavit. Vilnam anno 1595 reversus, Ministrum Collegii egit et typographiae domesticae curam habuit. Ibidem eodem anno in manibus P^is^ Bernardini Confalonerii 21^a^ Maii Coadiutor formatus spiritualis est factus. Cracoviam iterum evocatus anno 1597 ad S. Stephani aedem Ministri procuratorisque pagorum officio per aliquot annos est perfunctus. Tandem anno 1607 ad S. Barbarae domum venit et Procuratoris Provinciae officium curamque fabricae S. Petri sustinuit, quorum primum nonnisi duobus fere ante mortem annis deposuit ob senium ac debilitatem. Confessarii tamen munus in templo nostro ad finem vitae retinuit. Mediocrem doctrinam pietate et munerum sibi iniunctorum exacta observatione egregie compensavit; rara enim in rebus factivis a Deo talenta acceperat. Prudentiam et amorem fraternum cum alias saepius tum potissimum anno 1622, quo domi relictus nostrorum, qui ad iuvandos infectos manserant, Superior erat, luculenter ostendit, ut ibidem perscriptum est. Astmate et cordis oppressione ea die, qua Sanctissimam Eucharistiam sumpserat, ad obitum se comparans, praeter expectationem mortuus est die praedicto sub occasum solis, nam iam meliuscule haberi videbatur. Ex annis aetatis 62 consumpsit 43 in Societate. Sepultus sequenti die in templo nostro sub maiori altari.

Procuratoris praediorum,

Et Procuratoris Provinciae.

Prudentia.

Mors.

Aetas.

Sepultura.

Eleaemosyna Novembris.

Pecuniaria eleaemosyna Novembris erat florenorum 187. A R. D^o^ Zlotnicki fl. 50. Ab alio, qui sciri nolebat, alii 50. A D^a^ Opalinska Marsalca[1]) fl. 20. A Palatina Russiae[2]) fl. 10. A D^o^ Suffraganeo fl. 10. A Confraternitate Misericordiae fl. 15. Reliqui ab aliis. Carnes, panes, vinum, frumentum, pisces, butyrum, casei, ova, olera submissa fl. 74 sunt aestimata.

29. Tertia Decisio in Rota Romana

Pro scholis Cracoviensibus facta.

Post duplicem decisionem Rotae Romanae in Junio et superiore mense pro nostris scholis contra Academicos latam, asseverantibus Academicis istas decisiones in contumaciam tantum obtentas et affirmantibus coram variis, Procuratorem suum non fuisse bene informatum, petierunt iterum, ut melius informare possent Tribunal Apostolicum, quod illis liberaliter concessum fuit. Cum ergo praecipuos patronos adiissent et qua poterant diligentia suum negocium pertractassent, post plurimas causae ventilationes tertia decisio pro nostris scholis Cracoviensibus ab eadem Rota data est 18^a^ Decembris, in qua et dubia contra 1^am^ ac 2^am^ decisionem sunt sublata et nostrum ius confirmatum[3]).

---

[1]) Uxor Marsalci curiae, Lucae Opaliński.

[2]) Sophia Ostrogska, uxor Stanislai Lubomirski.

[3]) Annexum est iterum exemplar huius decisionis nostro Manuscripto, inter fol. 701 et 702, eodem formate, Romae in typographia Camerae apostolicae a. 1627 impressum.

uae ad certum mensem reduci non poterant, haec sunt. Reducti ad aeretici 20 et ad Christi Vicarii obedientiam tres schismatici. Conti plusquam 40 rescissi. Redditus Ecclesiasticos pingues, multis anfide usurpatos, ut unus restitueret, persuasum est. Tempore Jubilaei enses et in Missionibus tum cum R^mo D. Thoma Oborski, quae fere licet interpolatis, durabant, tum in aliis ingens numerus eorum, qui pecata absolutioni subiecerunt. A dissidiis, a concubinatu, a venei sunt abstracti. Fructus animarum hoc anno.

pta mensis Decembris pecuniaria erat fl 284, nempe a variis, opera vski fl. 186. A Virgine Anna pro piscibus fl. 30. Quartualis a R^mo fl. 25. A R. D^o Archipresbytero 10. Reliqui ab aliis Carnes, pisces, is, aromata, poma, pruna, butyrum, hordeum, triticum, pisa constite- Eleaemosyna Decembris.

annua templi eleaemosyna in pecunia pervenit ad fl. 1134 Calix eus cum patena, tabellae argenteae 15, torques parva aurea, casulae aliquot, mappa auro picta, vela, corporalia fl. fere 400 sunt ae- Annua templi eleaemosyna.

Annus Domini 1627.

llesco Societatis Jesu Praeposito Generali, Henrico Picherto Provinciali, Matthaeo Bembo Domus S. Barbarae Praeposito aliquod tempus succedente illi P. Stanislao Krzywokolski ac tandem P. Joanne Liesiowski.

ti quatuor nostri tantum hoc anno in domo S. Barbarae morabantes tredecim, Coadiutores novem, Novitii Scholastici lectores ad o. I. Nostrorum numerus.

m Circumcisionis Domini magna cum devotione expedivimus. Canta- Sacrum Officialis et Vicarius Generalis Cracoviensis, Erasmus Kret- etiam nobiscum prandium sumpsit cum Christophoro Trciński Aro, Stanislao Witowski magno arcis oeconomo, Petro Borzykowski, abo, Georgio Pipano, Joanne Wizembergero, D^o Celesta Consulibus ous, D^o Bonikowski Medicinae Doctore, Andrea Belza Notario Conviensi, D^o Elia genero D^i Pipani. Festum circumcisionis.

initium huius mensis liber, superiori anno Romae impressus, Nicodaria Carmelitae discalceati, Poloni, cum tali titulo: Apologia perae spiritualis etc. recusus est Cracoviae, cuius mentionem fecimus bris anno 1625. Ita vero distribuebant hunc librum Carmelitae dis- is et maximae iis, qui nobis male affecti erant, ut notum facerent os esse scriptum, non sine scandalo multorum. Cognita hac re Epioviensis Martinus Szyskowski, graviter reprehensis Carmelitis, eam Liber Nicolai Carmelitae discalceati recuditur Cracoviae et distribuitur. Prohibetur distributio.

distributionem interdixit et publicam libri combustionem est comminatus, si non desinerent ab ea distributione. Plus tamen sibi incommodi, quam nostris ta distributione intulerunt et multos ex amicis acquisiverunt inimicos.

Circa donationem Georgii Młodecki

Georgius Młodecki, Societatis nostrae, filius olim Nobilis Stanislai Młodecki, donaverat Collegio Cracoviensi S. Petri omnia bona sua immobilia, quomodocunque ad eum pertinentia, in Castro Sendomiriensi anno superiori circa initium Augusti et eodem anno praedictam donationem factam confirmaverat Cracoviae 19ª Novembris coram Notario publico Alberto Mathiae Bolkowski, aliisque testibus ad id vocatis. Quia vero R. D. Joannes Łącki, Decanus Omnium Sanctorum, eius cognatus, sive propter se, sive propter alios cognatos hanc donationem aut tollere, aut saltem dimminuere conabatur, 15ª huius mensis P. Fridericus Szembek volebat cum eo hoc negocium pacifice transigere significaveratque illi, et Serenissimum intelligere velle, an hoc legatum Collegio suo factum redditum sit, nec ne, et Episcopum Cracoviensem tanquam primarium piorum legatorum defensorem idem scire velle. Quaesivit D. Łącki, quibus instrumentis usuri essemus ad se convincendum in iis, quae legavit Młodecki. Respondit P. Szembek instrumentum nostrum praecipuum esse ipsius R. Dⁱ Łącki conscientiam, de qua nobis optime persuademus. Tum Dˢ Łącki subiecit, se habere aliquid argenti, de summis autem pecuniariis se nescire et eas per acta castrensia inquirendas esse. Ad hoc P. Szembek: Quandoquidem D. Vⁿ tutorem egit demortui, curam habuit omnium sive in argento, sive in aliis pecuniis et bonis relictorum. Coepit tunc referre Dˢ Łącki de 12 millibus, quae manserant, de tribus millibus a se expensis rationeque expensorum a se reddenda; de Dᵒ Starski affine nostri Młodecki impediente, ne nostri adeant hoc legatum et asserente illud ad se iure naturali pertinere; de patruo mortui Canonico Varsaviensi, addente testamento illud, ut si mortuus nepos non obediret tutoribus, nempe R. Dᵒ Łącki et Generoso Dᵒ Sosnowski, liberum iis esset ad libitum de legato disponere. Ad haec omnia respondit P. Szembek, se cum Dᵒ Starski nihil negocii velle habere, sed tantum cum R. Dᵒ Łącki, tanquam tutore et Ecclesiastico, a quo magis quam a saecularibus favor Ecclesiae expectandus. Clausulam testamento appositam dixit intelligendam de inobedientia quo ad malos mores, non de inito statu religioso. His dictis litteras Episcopi Cracoviensis, quas habebat penes se in hoc negocio, P. Szembek tradidit R. Dᵒ Łącki. Lectis litteris constanter asseruit R. D. Łącki, se ex legato nihil pro se optare. Credo, subiecit P. Szembek, et simul rogo, ut optime id, quod est, ostendat. Fecit etiam tunc mentionem summae pecuniariae in Mastowiąca Cracoviae vicina. Subrisit ad haec R. D. Łącki et fassus est, ibi summam 5 millium esse ac in argento quatuor vel tria millia reperiri; adiunxit tamen optare se ex bono in Societatem affectu, ut cum Dᵒ Starski affine mortui res pacifice transigatur et ut aliqua particula ad eum deveniat. Respondit P. Szembek, non se esse alienum, si bonis modis Dˢ Starski nobiscum processerit, ut aliquid consolationis habeat inde. His dictis acquievit R. D. Łącki et dixit, se cum Dᵒ Starski hoc negocium accomodaturum brevi; sicque discessit. P. Szembek interim a Joannem Fontaninum dedit Zerzynam litteras, quibus eum iussit quamprimum

Agi coeptum cum R. D. Łącki.

Qui initio nonnihil tergiversatur

2. Sed postea varia in hoc negocio retulit.

Ad haec respondente P. Szembek

Et litteras Episcopi dante,

Ad mitiora descendit

Et suam operam pollicetur.

Varsaviam et ad alia quaedam loca discedere, diligenter inquirere in actis variis de his omnibus, quae ad hoc negocium Młodecki quoquomodo pertinebant.

Venerat Cracoviam D[s] Lubieniecki celebris minister Arianorum sub hoc tempus, quo varios inter se contractus nobiles concludere solent. Eum Academici studiosi diligenter observabant et tandem 19[a] huius mensis in platea S. Floriani inventum verberibus variis affecerunt, frustra aliorum nobilium, qui aderant, auxilium implorantem, hi enim ob concursum studiosorum nihil sunt ausi. Ita concussum immergere in Rudawka inprimis constituerant, sed mutata sententia penes scholam B[mae] Virginis et penes templum SS. Omnium et postea per forum eum cum clamoribus ac irrisionibus versus Bursam Hierusalem ducebant. Sed in foro dum essent, ex manibus eorum se proripiens, veste superiori, pileo et gladio relictis, in lapideam D[i] Celarii profugit. Insecuti eum erant Academici, sed accurrentibus multis nobilibus haereticis armatis, retrocesserunt. Ex praedictis nobilibus multi vicinam domum Georgii Ducis Zbarascii Castellani Cracoviensis adeunt, querimoniam contra tantam insolentiam instituentes. Gravissime id fert Dux et studiosos, ante domum stantes, ad se evocat; verum nullo ire volente ad Rectorem mittit, impudentiam tantam exaggerat, iustitiam ut administretur postulat. Verum dum haec fiunt, alii Academici ex schola S. Annae unum haereticum nobilem, Rupinowski dictum, comprehensum ad scholam suam trahebant; tantum abest, ut aliquid de sua impudentia ob comminationes Ducis Zbarascensis remiserint. Itaque sequenti die plusquam triginta nobiles haeretici Gabrielem Comitem a Tarnow, Capitaneum Cracoviensem, in arce adeunt, iniurias Nobilitati illatas referunt, ne tanta audacia sit impunita, rogant. Respondit Comes, se plurimum tantis iniuriis, quae illis erant illatae, condolere et acerbissime ferre tantam audaciam, sed ipsos quoque causam esse horum, eo quod in Tribunali per Deputatos ad id concurrerunt, ut Vice-Regens Rożanka et Wacewski [1]) Praefectus Militiae infamiae notarentur ob id, quod suo officio in comprimendis talibus impudentiis functi essent. Consilium igitur suum esse, ut procuretur Constitutio in Generalibus Comitiis de captivandis omnibus tumultus facientibus, sive sint Academici, sive non sint. Assenserunt omnes propositioni Comitis, qui etiam eodem tempore statim Generosum D[m] Maximilianum Jarzinam Judicem

3. Lubieniecki ministrum Arianorum comprehensum academici variis iniuriis afficiunt.

Fugit ex illorum manibus.

Iterum Rupinowski nobilem haereticum capiunt.

Alii nobiles haeretici adeunt Capitaneum Cracoviensem.

Quae illis respodeat.

Mittit Capitaneus ad Rectorem.

[1]) Waczewski.

Sochaviensem (sic) et Notarium terrestrem Cracoviensem cum Vicesgerente et nonnullis aliis ad Rectorem Academiae misit, ut omnem convenientem satisfactionem peteret et ingratitudinem Academiae contra Regem nobilitatemque, a quibus omnia haberet, ostenderet in tantis tum Magistratus arcensis tum duorum nobilium iniuria. Fecit egregie, quod illi iniunctum erat, D^{s} Jarzina apud Rectorem, apud quem plurimos nobiles haereticos et quosdam alios, a Regni Pocillatore Stanislao Lubomierski missos, in eodem negocio invenerat. Ad haec omnia illud tantum respondebat Rector, se vehementer dolere, quod iuvenum levitates sint exsorbendae senibus, curaturum tamen se, ut omnis satisfactio fiat laesis. Citari ergo statim fecit tum seniorem Bursae Hierusalem, tum quendam Cherubinowski, quem ut Principalem et caeterorum ducem haeretici detulerant. Quia vero ex illa aula, in qua haec res fiebat, studiosi, qui erant plurimi, nolebant iussi discedere, ad aliam habitationem Rector cum praecipuis haereticis illisque, qui ex arce venerant, in Collegio maiori contulit sese. Ibi comparuit Cherubinowski rubea damascena veste indutus, quam forsan in vita sua ante nunquam induerat, multis modis probans, se reum non esse, eo quod suum cognomen capto Lubieniecki in media turba aperuisset et quod casu in tumultuantes inciderit ac diligenter curaverit, ne quidquam mali inferret aliquis Lubieniecio, testemque appellabat fratrem praesentem absentis Lubieniecki ideoque nullo modo censeri debeat author tumultus. His auditis dilata res in 22^{am} huius mensis, sed nihil tunc factum et mane et a prandiis, ob Academicos armatos congregatos et ob Rectorem qui, eo quod tardius venirent haeretici, studiosos dimiserat ad prandium, qui postea post prandium ex omnibus contuberniis et ex civitate, conspiratione facta, ad plateam S. Annae in maximo numero dum convenissent, explosionibus scloporum et variis cachinnis canillisque implebant omnia. Atque ita in tanta violentia et pacis publicae violatione nulla administratur iustitia, triumphantibus impune turbulentis Academicis, cum tamen et Palatinus et Castellanus et Capitaneus Cracovienses tunc Cracoviae essent simul cum Pocillatore Regni, penes quem maxima erat nobilitas.

4. Pollicebatur Rector satisfactionem.

Citatus Cherubiński (sic) ut Principalis

Ostendit se non esse reum.

Differtur iudicium.

Et nulla post administratur iustitia.

Eleaemosyna pecuniaria huius mensis erat florenorum 361. Ab Episcop^{o} Cracoviensi fl. 100. A Dno Zagórski legati fl. 100. A Mfco D^{o} Szyskowski Judice Vielunensi fl. 50. A R^{mo} D^{o} Suffraganeo fl. 20. A D^{o} Palatino Cracovien[illegible] et Regni Ensifero ex Wielicka quartuale fl. 36. A D^{o} Philippo Bibliopola fl. [illegible]

Eleaemosyna Januarii.

A D° Stanislao Rabo fl. 13. Reliqui ab aliis. Res in frumento, foeno, carnibus, piscibus, caseis, butyro et in prandio, in festo S. Agnetis domui dato, constiterunt fl. 151.

5. Celebris actus eiecti daemonis ex una haeretica. Parentes haeretici post rem exploratam

In festo Purificationis B^mae^ Virginis erat domi nostrae Votorum Renovatio, praemissis iis, quae praemitti solent. — Hac ipsa die institutus in Collegii Ostrogiensis Societatis nostrae templo solennis actus, quo ex una nobili energumena per unum ex nostris daemon est eiectus; quae res, quia in hoc Regno valde erat notabilis, breviter hic perstringenda videtur. Erat haec nobilibus parentibus, sed haeresi Calvini imbutis nata, ipsa etiam eandem perfidiam complexa. Varie explorabant parentes cum plurimis aliis haereticis, an vere vel ficte fuerit obsessa nec ne; sed tandem fateri debebant vere obsessam. Cum enim simplex esset et vix legere sciens, occupata a daemone variis linguis loquebatur et plurima occulta se visentibus pandebat. Postquam varie a daemone exagitaretur, mittunt haeretici ad Collegii Rectorem (is erat hoc tempore P. Stanislaus Witwiński) petentes, ut nostri in praesenti afflictione opem ferrent. Adiit ille afflictos parentes eosque postquam fuisset consolatus et bene sperare iussisset, interrogavit de nonnullis. An videlicet fateantur esse daemoniacam vere; et affirmative responserunt. Cur nostram opem implorent, cum caeremonias catholicas rideant et exorcismos superstitiones vocent? Ad haec dixerunt, se aliam opinionem de nostra fide habituros, si hanc infirmam curaverimus. Subiunxit deinde noster, ut suos Ministros prius vocent ad hunc eiiciendum daemonem, vel si illi id non potuerint, Popos Schismaticos et si nec hi quidquam fecerint, tunc primum nostros accersant. Rosponderunt illi, Ministros suos abesse et talium rerum praxim non habere. Ingressi post nostri cubiculum obsessae, quorum conspectum daemon statim detestari et aversari coepit. Verum nostri, facto signo sanctae crucis, aqua benedicta lectum obsessae aspergunt et ei occulte Reliquias S. Patris Ignatii admovent. Tremere statim et vociferari daemon incipit illa verba proferens: «Os Ignatii calvi me premit et torquet». Monuerant nostri haereticos, ut librum suum haereticum, quem habebant, super pectus obsessae ponerent, quod dum faciunt, spiritus nequam ridere et librum amplecti coepit. Imposita deinde a nostris occulte imago B. Patris in eundem librum dum porrigeretur daemoniacae, ululare coepit ac detestari. Quaesita, quid timeret, respondit: Timeo imaginem S. Ignatii libro impositam. Haec audientes haeretici, qui astabant, nonnulli quidam admirabantur et silebant, nonnulli vero id pacto, quod Papistas cum daemone habere putant, asscribebant; quam contumeliam cum nostri efficaciter reiecissent, discesserunt ex illa domo, bonam spem facientes Parentibus brevi eiiciendum daemonem, modo eorum incredulitas hunc effectum non impediat. Indixit igitur Rector Collegii triduanum ieiunium, multas orationes, mortificationes, eleaemosynas, Sacrificia Missae ad hanc intentionem fieri curaverat et pro concione ut res ista populo commendaretur, effecerat ac diem exorcismis destinaverat: secundam huius mensis Purificationi B^mae^ Virginis dicatam, et locum: templum Collegii nostri. Licet enim cuperent haeretici, ut id privatim domi fieret, nostri tamen expedire iudicarant, ut hic actus nonnisi in templo fieret publice, tum ob aedificationem populi, tum ob testimonium catholicae fidei inter haereticos et schismaticos exhibendum. Invi-

A nostris opem petunt.

Veniunt nostri et aliqua prius inquirunt.

6. Ingressi nostri cubiculum obsessae, quae faciant.

Quomodo se ad exorcismos comparent.

Quae daemon contra nostros loquebatur.

sebant interim varii daemoniacam, quae haereticos continuo ridendo excipiebat tanquam amicos, nostrorum vero Patrum aspectum semper abominabatur, quanquam adiuratus daemon nostrorum vocibus, eam semper liberam relinquebat. Varia sub id tempus daemon invisentibus referebat et de odio, quo nostros persequeretur et de suo conatu, quo incendere Collegium Ostrogiense voluit et quo cubicula nostrorum ingredi tentabat, sed se prohibitum a B^ma^ Virgine et a S. Ignatio. Imo uni ex nostris retulit ordinem rerum in cubiculo dispositarum. Dum etiam in templo nostro in Sacrificio Missae elevatio fieret, ululare solebat et illa verba clamans, proferebat: «Ecce elevatus altissimus». Praefixo *igitur* tempore adducitur daemoniaca ad nostrum templum, adiurato daemone, ut eam per illud tempus liberam relinqueret. Interfuit Sacro et Concioni quieta, quanquam dum Gloria in excelsis caneretur, daemoniaca ad instar leonis irrugiit, non sine terrore populi, qui frequentissimus aderat. Finito Sacro, ante altare B^mae^ Virginis et S. Ignatii adducitur obsessa et post brevem exhortationem, qua spectatores ad dolorem de peccatis, orationem pro obsessa et ad fidei actum eliciendum commonebantur, dat initium unus ex nostris Sacerdos, cui id Superior ex obedientia imposuerat, exorcismis. Inquirente inprimis de nomine daemonis, post longam tergiversationem respondet, se esse simplicem Ruthenum dictum Hericho. Causa post quaesita ingressus, fatetur se a vetula Ruthenae fidei per veneficia adstrictum ad ferri filum et per ferrum ex invidia quorumdam immissum. Urgebatur, quis esset in coelo, quem maxime post Deum timeret, respondit Beatissimam Virginem et vestrum Ignatium ac duos vestros Franc. Adactus a Sacerdote, ne verba mutilaret, correxit et dixit duos vestros Franciscos Xaverium et Borgiam. Ultimo quaesitus, cuius auxilio ab hoc corpore pellendus esset, respondit contentissima voce: Mariae et Ignatii. Pergebat deinde in exorcismis noster fere per duas horas et fatigatus, conversa oratione ad populum edicit, ut si quis forsan peccati mortalis esset conscius, actum contritionis eliceret cum proposito confitendi, ne per occultum alicuius peccatum egressus mali daemonis impediatur. Populo cum lachrymis id de quo monebatur peragente, continuabat noster exorcismos tandemque daemonica e manibus fortium, qui illam tenebant, erepta in terramque deiecta, per merita SS^mae^ Virginis et S. Ignatiii liberata est in terraque iacens quasi semimortua relicta. Levata post a terra coram SS^mo^ Sacramento et imagine B^mae^ Virginis ac Sancti Ignatii professionem fidei catholicae, audientibus omnibus, fecit ac tandem in fine Canticum Simeonis «Nunc dimittis servum Tuum Domine» etc. magna cum devotione recitavit. Ingens post laetitia, acclamatio et gratiarum actio omnium est secuta, iteratis illis vocibus: «Magnus Dominus et laudabilis nimis, Magna Mater eius Sanctissima Maria, Magnus S. Ignatius». Conclusus demum hic actus brevi exhortatione ad populum, ex illis verbis desumpta: «Suscepimus Deus misericordiam tuam in medio templo tui», cui successit hymnus Te Deum laudamus cum campanarum omnium pulsu, abeuntibus schismaticis ac haereticis compunctis et Catholicis exhilaratis.

Adducta obsessa ad nostrum templum.

In exorcismis, quae daemon fatetur.

7. Eiicitur tandem daemon ex obsessa

Magna omnium gratulatione.

Academici vexant studiosos

Quinta et sexta huius mensis impudentes Academici plurimis modis studiosos S. Petri externos vexabant, pugnis percutientes, pileos

libros diripientes, itinera quibus ex Collegio ituri erant obsidentes. S. Petri.
si erant varii ad Rectorem Academiae, ut cohiberet tantam pe-
antiam et iustitiam administraret ac libros pileosque acceptos re-
tnere iuberet, sed nihil factum. Ipsimet tamen Academici mutuis Ipsi etiam inter se contendunt.
sidiis inter se, maxime vero inter Alexandrum et Martinum Nie-
rowski et Adamum Gizycki ac Martinum Zaluski 8ª et 9ª huius
ensis excitatis, satis vexabantur. Quo etiam tempore Dux Zbara-
ensis Georgius ob iniuriam famulo suo per Academicos illatam, ad
s cohibendos manus apposuit, quos hucusque tantopere defendebat.

Postquam P. Matthaeus Bembus suum triennium in gubernatione Domus P. Stanislaus Krzywokolski fit Vice-Praepositus.
Barbarae expedivisset, antequam Admodum R. P. Noster novum Praeposi-
m designasset, R. P. Henricus Pichertus Provincialis ad certum tempus in
is locum P. Stanislaum Krzywokolski Vice-Praepositum domus constituit 10ª
ius mensis.

A 14ª ad 16ªm huius mensis Oratio triduana more recepto in templo no- 8. Oratio triduana.
ro magna omnium frequentia peragebatur, in qua a Rmo Do Suffraganeo et
clesiae Cathedralis Praelatis Sacra et Vesperae solenniter celebrabantur et
nostris ex omnibus tribus domiciliis conciones fiebant. — Ab initio quadra-
simae Patres huius domus successive recollectionem per Spiritualia exercitia Collectio nostrorum pro Jubilaeo.
pediebant ob Jubilaeum a Summo Pontifice per Admodum R. P. Nostrum
nostris impetratum, quos etiam postea Fratres Coadiutores in eadem pia
cupatione sunt subsecuti.

Sub idem tempus Academici pugnabant inter se et Cherubi- Pugna Academicorum.
wski in facie notabile vulnus accepit et cum inter Nieborowski et
luski sedari non possent discordiae ac alios, discedendum Craco-
erat Nieborovio.

Eleaemosyna huius mensis in pecunia erat florenorum 207. A quibusdam Eleaemosyna Februarii.
sciri nolebant, fl. 110. A Dª Pipanowa fl. 15. A Rdo Do Bobola fl. 10 Ex
licka fl. 36. Reliqui ab aliis. In rebus vas vini a Regni Pocillatore [1]), triti-
, siligo, pisa, hordeum, pisces, haleces, vinum, mulsum, pruna, cepe, oliva,
aestimata sunt fl. 299.

Pro Duce Christophoro de Zbaras, circa hoc tempus mortuo, in nostro Funebres exequiae Christophori Ducis Zbarascensis.
plo funebre Sacrum decantatum 9ª Martii aliaque sacra lecta; excitatum
eterea erat Cenotaphium. Postquam id cognovisset germanus eius frater Geor-
s Castellanus Cracoviensis, gratum id sibi accidisse significavit suis, etiamsi
as valde infensum nobis se demonstrare soleat et varia contra nos loqui co-
m aliis non desinat.

Dati mutuo 500fl floreni Domui probationis a P. Stanislao Krzywokolski Mutua pecunia pro domo probationis.
ob quoddam solvendum debitum 13ª istius mensis.

[1]) Stanislaus Lubomirski.

Ob Mansfeldium et Baldis trepidatio.

Trepidatio non exigua fuit Cracoviae 28ª huius mensis ob feldii et Baldis varias copias circa Silesiam et Hungariam disp non multum Cracovia distantes. Postea tamen eae per Maiorem niam in Pomeraniam evaserant et Gustavo se adiunxerant.

Unius religiosi exercitia spiritualia.

R. D. Cyprianus Sacerdos ex monasterio S. Spiritus spiritualibus Patris commentationibus domi nostrae vacabat per hunc mensem, pet a nobis istius Praelato. — Eodem mense reddita Communicatio meritor

Communicatio meritorum Dº Borzykowski et eius coniugi.

Admodum R. P. Nostro missa, Generoso Dº Petro a Kamyk Borzyko eius coniugi Dorotheae a Gumin.

Eleaemosyna Martii.

Accepimus per hunc mensem eleaemosynae in pecunia floren A Virgine Sophia fl. 200. A Dª Gortacka fl. 80. A quadam alia pia alios 80. A Dº Wizemberg fl. 40. A Rmo Dº Suffraganeo fl. 10. A Dº S ski fl. 10. Reliqui ab aliis. Iam res, ut plumbum, quod 100 florenis co frumentum, tortae, vinum, crematum, milium, pisces, carnes, butyrum ova, aromata, nuces, cervisia 269 fl. constiterunt.

9.

Initio Aprilis Feria 5ª Magna et duabus sequentibus diebus co

Stanislaus Glovacius dimittitur ex Societate.

ceremoniae iuxta usum Ecclesiae in nostro templo peractae [iuxt usum siae] cum magna populi frequentia, quae etiam per festa Paschalia non Stanislaus Glovacius Coadiutor arcularius, cum in conversatione liberio vocatione inconstans permaneret et varia remedia sibi adhibita irrita ess missus est a Societate 7ª huius mensis, ita ordinante Admodum Rdo P. Generali. —

P. Drużbicki succedit P. Vachocio.

P. Andreas Wąchocius a S. Stephano ad S. Barbaram aege iit 9ª istius mensis, succedente sibi in Rectoratu Domus Probationis pare Drużbicki. —

Stanislaus Piesiowicz ad vota admittitur.

Stanislaus Piesiowicz, finito suae probationis bienni per spiritualia exercitia sese collegisset, admissus est ad vota simplicia ius mensis, celebrante Sacrum in sacello domestico P. Andrea Vąchocio

Stanislaus Koniecpolski

Insignis victoria ex Gustavianis ad Hamerstinum reporta huius mensis per Illmum Dm Stanislaum Koniecpolski, Palatinu domiriensem et Campiductorem Regni Poloniae, quam hic alti

Dyrschovia versus

petemus. Praedictus Ds Campiductor tota hieme in castris sub schovia [1]) manens, cum minus feliciter ob incommoda hiemi sub civitate Pucensi [2]) agi intellexisset et simul ad eum pe esset de hostili exercitu, in Saxonia Mehilburgo Pomerania colle solvendum obsidione Puckum magnis itineribus pergere, relic

Puckum venit

Martii ad Dyrschoviam parte copiarum, cum exercitu versus kum movit et admotis 2ª Aprilis huius machinis cuniculisqu et moenibus civitatis prostratis, hostem ad deditionem, propos

Et capit.

bitratu suo conditionibus, adegit. Post per exploratores cogn

[1]) Trzczew (Dirschau).
[2]) Puck.

stem in confiniis Pomeraniae consedisse, relicto in civitate Pucensi
ditatu, cum equestribus copiis et dragonibus ob hostem celerius
sequendum in Pomeraniam 6ª Aprilis contendit, compellato per
teras Duce Pomeraniae, se hostem Sacrae R. M. et Reipublicae in
ionibus ipsius persecuturum, quandoquidem ille nollet, vel non pos-
eum ditionibus suis arcere. Interim hostis, accepto nuncio et de
cko capto et de Campiductore cum suis copiis adventante, relic-
plurimis impedimentis celeriter Amerstinum se contulit, ut inde
ilius aut Sluchoviam [1]) aut Choiniciam vi vel terrore occupare
sset. Dnus vero Campiductor statim etiam Choiniciam venit, cui
nus fidebat (nam Sluchovia et arte ac natura et praesidio a Pa-
ino Culmensi [2]) imposito, non male erat munita) ibique dum com-
rit, hostem Amerstino non se movisse, eo 12 Aprilis copias inopi-
to admovet, caesis qui in adiacentibus pagis consederant et qui
edio ante oppidum milliari excubabant, ex quibus unus duntaxat
asit, qui nisi de adventu D^i Campiductoris suos praemonuisset,
dem impetu hostiles copiae oppressae fuissent. Nam aliquot tur-
as equitum, quas hostes, ut nostros morarentur, praemiserant, no-
ri partim ceciderunt, partim fugarunt et tergis fugientium ita in-
iterunt, ut si peditatus cum tormentis eo die adfuisset, omnes eo-
m copiae deletae fuissent. Multi tamen equites et dragones, dum
ditum munia alacriter obeunt, magno hostem in suis munitionibus,
as extemporanee fecerant, affecerunt detrimento. Nox proelium
remit, quam et posteram diem obsessis viis, ne hostis fuga evade-
t, in equis exercitus noster egit, pedestres copias et tormenta ex-
ctando. Haec ubi 15ª Aprilis ante vesperum adfuissent, noctu mu-
tionibus circumcirca actis et tormentis dispositis iisque summo mane
oppidum explosis, consternati hostes supplices tractatum de pace
D° Campiductore petierunt. Quem vix tandem, exercitu nostro id
gre ferente et praedam sibi eripi querente, impetrarunt hasque
nditiones acceptarunt: 1ª Ut tres Officiales, nempe Obersten Streiff,
ersten Taiffel, Obersten Leuthnanth Kiedritz captivos redderent,
orum salus clementiae S. R. M. relinquenda esset. 2ª Ut apparа-
m totum bellicum, tormenta, sclopeta, pulveres, globos, vexilla,
mpana, tubas Commissariis deputatis reddant et trophea ad pe-
es ipsimet proiiciant. 3ª Ut spolia, captivos, nobilium et subditorum

Post in Pomeraniam contendit

10.
Per Choinicam

Amerstini hostes conclusos obsidet·

Et oppugnat et expugnat

Sub certis conditionibus.

[1]) Człuchów.
[2]) Weiher Melchior.

S. R. M. bona ablata, equos, pecora etc. Commissariis restituant statim. 4ª Ut equestres milites, qui sponte voluerint, pedestres vero et dragones omnes iuramento se astringant servitiis Regis Poloniae, quibus novi Officiales designabuntur, et stipendia talia, qualia habent, caeteris promittuntur. 5ª Qui exercitui S. R. M. annumerari renuerint et in suas regiones reverti voluerint, praestabunt iuramentum, quod per unum annum et sex hebdomadas contra Regem ac Regnum Poloniae arma non sint sumpturi et quod absque mora, relictis propriis curribus, sunt discessuri per designatam sibi viam, in qua transeunda nullas iniurias Regno ac finitimis ditionibus inferent, victu libere sibi concesso contenti. Has omnes conditiones acceptarunt statimque sunt executi, vexillis ad pedes D[i] Campiductoris per ipsosmet Ductores proiectis et iuramento pro servitiis S. R. M. facto. Et ex equitibus quidem tantum 250 abierunt in suas regiones, reliqui obsequiis S. R. M. se per iuramentum astrinxerunt. Erant in universum turmae equitum seu corneti quatuordecim et peditum cohortes tredecim. Et quidem Oberster Streiff cum Oberstero Taiffel cum 27 vexillis ad Regem erant missi, nam Oberster Kiedric, Supremus locum tenens, fugitivus, in Pomerania fuit comprehensus postea. Supremus alius locum tenens [1]) Kolembach, cuius corneti vexillum habuit pictum leonem ferientem gladio Polonum, cum tali inscriptione: Deus Svecorum et Pomeranorum amicus, Polonorum inimicus. Reliqui turmarum equestrium Praefecti hi erant: Rothmagister Ludovicus Kingae, Capitaneus Bekert, Cohortis Praefectus Pichl, Joannes a Brechweldt, Von Arnim Joannes, Bachardt a Stymbert, Maior Kluczynk, Jacobus Borckstorff, Joannes Gros, Joannes Christophorus a Borckstorff. Iam peditum Praefecti hi erant: Supremus locum tenens Joannes Fridericus Spar, Maior Bulfft, Capitaneus Ewerdt ab Arnem, Capitaneus Leopoldus Herre, Capitaneus Gotfridus ab Arnem, Capitaneus Valtman Dhanxa, Capitaneus Christophorus Siedlinch, Capitaneus Liber baro a Graudentz, Capitaneus Menck, Supremi locum tenentis Kiedryc cohors, Capitaneus Comes ab Eberstayn, Capitaneus Henricus Hiemcke, Ambrosius Laurentius. Hucusque de victoria Hamerstinensi, quae omnia accepimus ex relatione eiusdem victoriae impresa Varsaviae hoc anno, ultima Aprilis.

II. Quas hostes acceptant et exequuntur.

Turmae equitum hostilium erant 14.

Turmae peditum erant 13.

Eadem 30ª Aprilis contigit, post vitam sanctam, sancta mors Alphonsi Rodriguez Coadiutoris Societatis Jesu Maiorcae.

[1]) erat.

Submissa per hunc mensem eleaemosyna in pecunia erat florenorum 173. Eleaemo-
ılatino Russiae fl. 50. A Mfco Dº Jacobo Charzewski fl. 50. A Rmo Dº Suf- syna Apri-
ıneo fl. 10. A Virgine Anna pro piscibus fl. 12. Reliqui ab aliis. Iam ligna, lis.
dulae, triticum hordeum, panes, carnes, vinum, crematum, acetum, ova et
minutiora per Aprilem nobis data, 259 fl. sunt aestimata. Hoc etiam mense
dam vetula pauper, nostris vix nota et aliorum magis devota, 100 fl. pro
e comparando ad nostrum templum dedit, eam tamen ob causam, quod sibi
ɔdem templo ordo ac pietas placeret.

Funus celebre peragebatur Cracoviae 5ª Maii Ducis Christophori de Zba- 12.
pro quo in tribus templis nostris, quae Cracoviae habemus, Nostri Sacer- Funus Du-
ɜ funebria Sacra habebant et Fratres coronas recitabant. cis Zba-
rascii.

Quia per tempus Jubilaei, superiori anno a 27ª Septembris ad Jubilaei
ª Novembris celebrati, ingenti multitudini, quae convenerat, satis- hoc anno
nullo modo poterat, ideo Episcopus Cracoviensis Martinus Szys- prorogatio
ski prorogationem eiusdem Jubilaei ad alios duos menses a Sanc- impetrata.
mo Urbano VIII. petierat et obtinuerat. Ideo a 7ª huius mensis
ad 7am Julii iterum Jubilaeum indictum et assignatum cum iis-
declarationibus, quae superiori anno erant et cum eorundem
n templorum: Cathedralis, SSorum Petri et Pauli Apostolorum et
ae Trinitatis visitationibus. Addita etiam erat ob resolvendos ca- Deputati
difficiliores per tempus Jubilaei certa Congregatio, quae singulis docti viri
imanis semel vel bis die et hora per schedulam denunciata ad resolu-
ıt. Huic praesidebat ipse Illustrissimus, adscitis: Joanne Foxio tionem dif-
ıidiacono, Andrea Łukomski et Sebastiano Nucerino Doctoribus ficiliorum.
ɔlogiae, nec non Religiosis: Nicolao Moscinensi Ordinis Praedica-
m, Friderico Szembek Societatis Jesu, Stanislao a Jesu Carme-
discalceato, Alexadro Koslicki Carmelita mitigato aliisque viris
ac doctis.

Ad initium huius Jubilaei celebris erat a praedictis deputatis mota dis- Sententia
ıio: An videlicet hoc Jubilaeum pro iis tantum sit prorogatum, qui illud asserens
riori anno consequi non poterant, an vero pro omnibus sive illud fuerint proroga-
ecuti sive non. Iussus primo loco noster dicere sententiam, tum authoritate tum Juби-
ɔrum variorum, tum rationibus probabat, pro omnibus esse prorogatum. laeum
sensit Carmelita discalceatus et nonnulli Praelati. Contrariam sententiam etiam illis
ıtur Doctor Dominicanus cum nonnullis aliis, quod nimirum illis tantum serviie,
ret Jubilaeum, qui anno superiori illud non poterant obtinere. Joannes Fo- qui anno
Archidiaconus, qui tunc Congregationi loco Illustrissimi Episcopi praefuit, superiori
sque partis sententias cum eorum fundamentis in scripto sibi dari postu- illud habe-
et datas ad Episcopum, ut ex iis quam vellet deligeret et confirmaret, bant,
t. Confirmavit Episcopus affirmativam priorem, quam deinde omnes sunt Acceptata
ıti. Per totum etiam Jubilaei tempus quaterni Sacerdotes ex domo S. Bar- ab omni-
bus.
13
Nostri in

templo arcensi per totum Jubilaeum audiunt Confessiones.

barae quotidie ad templum arcense ob audiendas Confessiones ibant. Accersiti insuper erant septem Patres Tertiani Jaroslavia, qui iisdem audiendis Confessionibus occuparentur, nam sicut anno superiori ita et hoc augendi ob multitudinem poenitentium erant Confessarii.

Quarta decisio Romanae Rotae pro nostris scholis.

Post tres decisiones factas Romae pro nostris scholis, quia Academici instabant, se ab immemorabili tempore et per consuetudinem privilegium obtentum habere, ut possint aliorum scholas Cracoviae non permittere, ideo iussi erant tale privilegium probare ac ostendere. Sed quia sola tantum assertatione id ab iis, non vero rationibus declarabatur, ideo quarta Decisio pro nostris a Sacra Rota est lata 21ª huius mensis [1]), in qua ostenditur, Academiam nullum habere privilegium prohibendi scholas illorum, qui potestatem a Summo Pontifice docendi acceperunt. Si enim haberent privilegium, vel esset a Summo Pontifice et iam illi derogavit Pius V., vel a minori aliqua potestate et haec nulla est cotra Pontificem, vel est a consuetudine et haec, quia est contra charitatem et iniqua ac irrationabilis, dum idoneis ad docendum non permittit docere etc., nihil etiam valet.

Monasterium S. Andreae nostri confitentur.

Circa 23am huius mensis, seu circa festa Pentecostes, ob petitionem Abbatissae Monasterii S. Andreae duo Sacerdotes ex nostra domo per 12 dies Confessiones excipiebant Virginum eiusdem monasterii, magna cum satisfactione.

Liber haereticus decreto Tribunalis publice Lublini exuritur.

Gallicus liber Molini haeretici conversus in Polonicum et impressus opera Samuelis Bolestrasicki Calvinistae, Lublini 28ª istius mensis per decretum tribunalitium publice in foro a carnifice est exustus et ex Regno proscriptus. Ipsi etiam Bolestrasicki, ab Achacio Grochowski Episcopo Premisliensi convicto, variae poenae sub infamia erant assignatae.

Sub idem tempus eiusdem Tribunalis edicto Synodi haereticorum ex Regno sublatae. Quae omnia in Actis Tribunalitiis extant. Senserant maiorem in modum ista decreta haeretici per totum Regnum et iam directe, iam oblique in variis Regni conventibus ac potissimum post mortem Regis in Comitiis electionis et coronationis acheronta etiam movebant ob ea tollenda multaque iis similia. Nec parum effecerunt, ob suum tantum fervorem et ob Catholicorum tepiditatem.

Senserant id graviter haeretici.

Eleaemo-

Per mensem Maium accepimus pecuniariae eleaemosynae florenos 166. Ab

[1]) Exemplar huius decisionis iterum annexum est nostro Manuscripto inter fol. 708 et 709, eodem formate impressum Romae in typographia Camerae apostolicae a. 1527, constans ex duobus foliis, quorum tres paginae sunt typis plenae.

scopo Cracoviensi fl. 55. A quodam fl. 20. A Confraternitate Misericordiae syna Maii.
15. A D° Bogusławski fl. 14. A R^mo D° Suffraganeo fl. 10. Reliqui ab aliis.
rnes, pisces, panes, triticum, siligo, hordeum, pultes, casei, butyrum, acetum
9½ constiterunt, hoc mense submissa.

Adamus Gizycki, qui plurima contra nostros S. Petri Collegii studiosos 14. Adami Gizycki mors.
contra religionem nostram cum suis malis sociis mala faciebat ac promovebat,
morbo gravi a suis derelictus, nostrum pro Confessione vocavit et per eum
mortem dispositus, prima Junii vivere desiit. Agnovit gemebundus errorem
veniam cum lachrymis petiit.

In festo Corporis Christi gravis erat orta controversia inter Sodalitatem De praecedentia contentio sopita.
sericordiae et Compassionis ob praecedentiam in Processione devolutaque res
ad Officialem R. D. Erasmum Kretkowski, qui pro Fraternitate Misericordiae
it sententiam conformem illi, quam in eodem negocio ante multos annos tu-
at Georgius Cardinalis Radivilus, Episcopus Cracoviensis.

Paulus senex, horti nostri custos et procurator multo tempore, moriens Paulus senex nostri horti custos moritur et nobis legat, quod habuit.
istius mensis, legavit nostris florenos 300os, quos a multis annis labore ac
ustria sua acquisiverat.

Venit P. Joannes Lesiewski Varsavia, aula relicta, Cracoviam 22a huius
nsis, in domo S. Barbarae mansurus.

Advecta est Varsaviam 27a istius mensis imago miraculosa, quam in Imago a Svecis sclopis traiecta advehitur Varsaviam.
urbio Bransbergensi collatam perditi Sveci aliique Gustaviani milites, tan-
m Calvinistae, dum ter sclopis per summam impietatem traiecissent, san-
nem copiosum fudisse certis testimoniis constat, quamque Rex cum Regina
iisque aliis diligenter hac die considerabat. Hoc mense tantum sacrilegium
erditis haereticis factum probabile est. Edita hac de re post Concio P. Fa-
ni Bierkovii Doctoris Theologi Dominicani, habita 13a Octobris anni sequentis.

Hoc eodem mense pluribus ex hostibus virgo quaedam uno proelio pal- Virginis unius egregia de impuro iuvene victoria.
m reportavit. Haec ab ancilla vicina in cubiculum impuri amatoris clam illic
ntis introducta et inclusa sollicitabatur ad facinus. Obstitit animose procaci
eni, sed cum vim inferenti resistendo tandem non esset, forte in effigiem
parae parieti affixam oculos convertens, opem Sanctissimae Matris voce in-
sa inclamavit. Opem optima coeli terraeque Regina attulit addiditque vires,
hus nequam homine fortior facta, prius scelestas iuvenis manus reserato cu-
ulo, postea et oculos evasit et securitati suae deinceps, tali casu edocta, di-
nter prospiciebat.

Eleaemosyna pecuniaria huius mensis praeter legatum 300 florenorum Eleaemosyna Junii.
li senis, quod non statim erat redditum certas ob causas, erant fl. 246. Ex
rtuali Wielicensi fl. 36. Ex venerabili Capitulo fl. 38. A D° Suffraganeo fl. 10.
Da Balcerowa fl. 10. A Virgine Sophia legati fl. 36. A P. Melchiore fl. 12.
P. Starczewski fl. 14. A R. D. Mosiążek fl. 10. Ex venditis rebus nonnullis
uli senis et aliis fl. 32. A quodam fl. 18. Reliqui ab aliis. In rebus accepimus:
s vini a D° Alagi et varia alia minutiora ab aliis, quae aestimata sunt fl. 126.
venio a nonnullis annotatum (licet id in libro rationum non inveniatur) sex
cades partim trabium, partim aliorum lignorum nobis donatas, quae 170 fl.
estimabantur et quas varii Benefactores contulerunt.

15. Finis Jubilaei.

Impositus finis Jubilaei 7ª Julii, cui datum erat initium 7ª Maii. Ante eius finem convocaverat R. D. Joannes Foxius, Archidiaconus, omnium Religionum, qui sunt Cracoviae, Superiores cum suis Theologis et in loco Venerabilis Capituli proposuerat illam questionem: An hi, qui vel per suam negligentiam, vel alias ob causas non obtinuerunt Jubilaeum aliqua ratione, non specificata in Bulla, possint illud consequi in fine, etiamsi iam desit tempus adimplendi conditiones requisitas. Conclusum affirmative, quia tali casu possunt illae conditiones post finem impleri, vel a Confessariis in alias mutari. Illud etiam nobis hac sessione honorificum accidit. Cum enim P. Fridericus Szembek in loco consessus post omnes Religiosos sedisset, R. D. Archidiaconus, qui tum in loco Episcopi erat, invitum et reluctantem sibi assidere fecit, eo quod in eiusmodi dubiis solvendis ille esset ab Illustrissimo Episcopo tanquam Commissarius constitutus. Timebatur, ne id molestius ferrent alii Religiosi, sed nihil tunc factum. Conclusum autem erat Jubilaeum in templo Cathedrali oratione 40 horarum et tormentorum bellicorum explosione. In templo autem S. Petri solenni nostrorum Processione ac Musica singulari, in aliis vero templis coniuncto et diuturno omnium campanarum pulsu et ex omnibus tam Parochialibus, quam Religiosorum templis institutis ad templum Cathedrale processionibus.

Quomodo qui neglexit Jubilaeum, in fine possit eum lucrari

Solemnitates adhibitae in fine Jubilaei.

16. Sententia post 4 decisiones pro nobis duplex data.

Eadem die 7ª Julii Romae post quatuor decisiones pro nostris Cracoviensibus factas, sententia data est contra Universitatem Cracoviensem praedictis decisionibus conformis per Joannem Baptistam Coccinum Rotae Decanum. Et quia ab ea Academici appellaverant et novum Judicem delegerant seu Commissarium, ideo eodem mense Anno 1629 eadem sententia confirmata a Joanne Queipo Dellano. Utramque hanc sententiam impressam hic apponimus [1]).

Adventus Pis Provincialis.

Veniens R. P. Henricus Pichertus Povincialis Stepocicos octava istius mensis, evocavit ad se P. Stanislaum Krzywokolski, P. Matthaeum Bembum, P. Andream Wąchocium, cum iisque de variis Provinciae rebus contulit.

Lucas Organarius adigitur ad organa paranda.

Cum quodam Luca Organario Praefectus templi nostri P. Petrus Kamocki contractum fecerat de reficiendis nostris organis, sed quia a contractu postea resilierat Lucas, ideo ei litem intendere debuit P. Kamocki, nam privatim rogatus nihil facere voluit. Compulsus ergo est a R. D. Officiali sub poena excommunicationis circa 18ᵐ istius mensis ea perficere, de quibus convenerat.

Renovatio votorum.

Ultima huius mensis in festo S. Patris cantatum Sacrum in nostro templo a R. D. Erasmo Kretkowski Officiali et transacta devotio ac solennitas eius diei more consueto. Renovatio insuper Votorum hac ipsa die in sacello domestico expedita.

PP. Franciscani duos suos incarcerarunt ob re-

Hoc mense Patres Franciscani, tumultu excitato contra P. Antonium, qui apud illos ante Custodem agebat, et contra Concionatorem, eo quod eos suspectos haberent, ne ad Reformatos Franciscanos ob vitam strictiorem transirent, utrumque in tetrum carcerem coniecerunt in eoque per aliquot hebdomadas de-

---

[1]) »Sententiae Sacrae Rotae Romanae, pro Collegio Cracoviensi Societatis Jesu, contra Universitatem studii generalis Cracoviensis«, quae duobus foliis constant, impressae Romae a. 1629, annexae sunt hoc loco. Quarum secundae inferius a. a. 1629 nr. 12. Wielewicki mentionem faciet.

tinuerunt. Nec tam facile eos liberassent, si non Episcopi Martini Szyskowski severae ad eos datae litterae intercesissent. Magnum inde scandalum externorum secutum erat, apud quos tam P. Antonius, quam Concionator in magna erant opinione et doctrinae et pietatis. Valde etiam id moleste tulerunt varii Praelati, postquam cognovissent. Et quia ex carcere occultissime ad nostros dederant litteras, non defuerunt nostri quantum poterant in eorum liberatione procuranda. formationem. Liberantur ad instantiam Episcopi.

Hoc praeterea mense subita morte ex hac vita sublato D° Simone Jasinski illo, qui bona Marcociensia domui probationis vendiderat, ingentes tricas circa eadem bona nostri sunt experti. Uxor enim mortui Chrząstowska haeretica, a cognatis suis et ex seipsa satis contra nos incitata, ius suum in illa bona praetendens, collecta manu variorum militum, Marcocicos est ingressa 6ª sequentis mensis et vi omnia occupavit, non mediocriter laeso uno ex nostris P. Floriano Tyminski, qui a porta aulae, penes quam clausam stabat, violenter aperta reiectus est. Obtulerat suam operam ad vim vi repellendam Marchio Myszkowski nostris, quibus ex animo compatiebatur. Sed nostri religiosae modestiae memores ad pacatiora consilia descendere maluerunt. Itaque per P. Valentinum Tarlovium, Pocillatorem Regni Stanislaum Lubomierscium adeunt, afflictionem suam referunt et simul consilium auxiliumque ab eo petunt, imo totum negocium eius favori et prudentiae committunt. Accepit ille rem cordi, patrocinium suum libentissime obtulit et brevi effecit, ut Dª Jasinska et Marcocicos reliquerit, certa summa per amicabilem compositonem accepta, et se omni iure ad eadem bona in perpetuum abdicaverit. 17. Mortuo D° Jasinski, uxor eius bona Marcociensia invadit violenter. Suscipit nostri patrocinium Dª Lubomierski et rem componit.

Eleaemosynae pecuniariae per hunc mensem accepimus florenos 321. Ab Episcopo Posnaniensi Mathia Lubinski fl. 100. A Dª Olbrichtowa fl. 50. Post mortem Dⁱ Amandae fl. 24. A quodam per P. Wągrowski fl. 20. A variis in fine Jubilaei fl. 24. A D° Suffraganeo fl. 10. A D° Stanislao Rab fl. 13. Reliqui ab aliis. Iam ligna, frumentum, vinum, carnes, lacticinia, pisces aliaque minutiora fl. 166 consiterunt, nam ea, quae ipse Episcopus Posnaniensis praedictus in rebus dederat, fl. centum constabant. Eleaemosyna Julii.

In templo SSmae Trinitatis Carmelita discalceatus Prior S. Michaelis in concione plurimis, tacite quidem, 4ª Augusti in festo S. Dominici nostros perstringebat, ita tamen, ut omnes ea quae dicebat contra nos dicta adverterent. Dissimulanda censuerunt nostri haec omnia. Carmelita discalceatus nostros perstringit pro concione.

P. Joannes Lesiewski ex aede S. Barbarae ad Collegium S. Petri 6ª huius mensis transiit et ibidem Vice-Rectorem agere coepit, P. Friderico Szembek ad pristinam in domo S. Barbarae commorationem redeunte. P. Lesiewski fit Vice-Rector S. Petri.

Martinus Szyskowski Cracoviensis et Boguslaus Radoszewski Boxa Kiioviensis Episcopi, Commissarii Regii ratione compositionis pacificae inter Academiam Cracoviensem et nostros, cum nihil apud Academicos efficere potuissent, iuxta ea quae superiori anno in Julio sunt annotata, transactionis huius publicam relationem fecerunt 13ª istius mensis Kieleciis, cum propriis subscriptionibus et sigillorum ap- Relatio Commissionis per Episcopos, impeditae ab Academicis.

positionibus, ut videlicet omnibus manifeste constaret, Academi in causa fuisse, ne res ista pacifice transigeretur. Ponitur haec tra actio ad verbum in libello Gratis a fol. 339.

18. Academici tecta S. Petri Collegii concutiunt.

Academici postquam a suis cognovissent sententiam pro no Romae latam, odio contra nos maiori exarserunt et ex iis illi, q in Contubernio Juristarum degunt, 16ª huius mensis facto initio p aliquot post dies lapidibus ac ruderibus tecta Collegii Sancti Pet concutiebant et varios nostros, dum illis essent obvii, ingentibus co vitiis exagitabant.

Novus Procurator Provinciae et Minister.

In locum ac in officium Pis Nicolai Szelski 26ª istius mensis succes P. Joannes Borszynski ac munus Procuratoris Provinciae obire coepit, sicut e dem die Pi Andreae Kanski successit in officio Ministri P. Gaspar Krzizaniu

Novus Nuncius Apostolicus Sanctacrucius hortatur Academicos frustra.

Sub idem tempus Joanni Baptistae Lancelloto in munere Nunc Apostolici per hoc Regnum successit Antonius Marchio Sanctacruciu Archiepiscopus Seleuciensis [1]). Hic postquam in Regnum venisset intellexisset Academicos velle, ut negocium, quod iam cum nostri Romae agitare pridem coeperant, per forum saeculare in Comitii Generalibus terminaretur, gravissimas ad eos 23ª huius mensis li teras dat, quibus eos ab ea re dehortabatur. Vide eas positas i libello Gratis fol. 392. Sed eas illi nihil curarunt et tam in particu laribus, quam in generalibus Regni conventibus mirabilia contra no stras scholas efficere conarentur[2]), licet non eo successu, quem optaban ut infra patebit.—Idem Sancticrucius (sic) et modum unionis scholarun nostrarum cum Academia, quem optabamus, et totum nostri negoci processum 27ª huius a P. Friderico Szembeco accepit in scripto utrumque enim ab eo vehementer postulabat.

Accipit processum nostri negocii.

Academici Prosowicis cum nostris hostibus haec conantur: 1m

In Comitiolis Prosovicensibus, quae circa finem Augusti per agebantur, Borovius Academicus contra nostros perorabat conniven tibus multis, qui intererant, Regni Proceribus et articulos illos sta tuere volentibus : Ut privilegium Serenissimi de domibus vicinis co emendis aliisque necessariis pro Collegio S. Petri irritum foret. Ut

2m Nuncii apud Legatum Pontificium, ne nostri Cracoviae docerent, ef

3m ficerent. Ut nomine Nobilitatis ad Pontificem Maximum de prohibitione docendi nostris facienda scriberetur. Verum tum Rmus D. Thomas Oborski Suffraganeus, tum R. D. Erasmus Kretkowski Officialis, qui

[1]) Santacroce munere hoc fungebatur a. a. 1627—1630.

[2]) conabantur.

omine Episcopi Cracoviensis conventui intererant, istis reclamarant Academicos graviter reprehenderant, quod negocium in rota Romana agitari coeptum huc in forum incompetens introduxerint. Adiuit hos non parum Castellanus Oswiecimensis D^s^ Zborowski et alii on pauci ex equestri ordine. Imo haeretici, qui intererant, asserebant convenientius esse, ut nostri potius doceant Cracoviae quam Academici, ob summam, quam in suis studiosis vel fovent, vel permittunt, petulantiam impudentiamque. Reclamatur illis a variis.

Sparserant etiam tunc Academici per varia Regni Comitiola linoris Poloniae, nostros solo privilegio S. Regiae Maiestatis innixos peruisse scholas Cracoviae, ut nos videlicet in odium inducerent. olebant advertere, aliud esse accipere potestatem docendi, cuius vire scholae Catholicae aperiuntur, haec enim cum sit spiritualis et erminos Politicae potestatis excedat, a Rege dari non potest; aliud utem, potestate hac a Sede Apostolica obtenta, petere a Rege, ut sum huius potestatis sine impedimento et cum eius patrocinio exercere possemus. Et hoc a Rege obtinuimus, cum non excedat terminos eius potestatis sitque unum ex Regalibus. 19. Quid Rex possit aut non possit in scholis.

Pecuniae pro eleaemosyna hoc mense accepimus florenos 238. A Virgine Anna fl. 100. Legati a D^o^ Lang fl. 50. Ab Episcopo Cracoviensi fl. 25. A D^o^ Suffraganeo fl. 10. A Parocho Szecignievensi fl. 10. A D^o^ Martino fl. 10. Reliqui ab aliis. Carnes, lacticinia, vinum, acetum, pisces, tela, vitra et alia minutiora fl. 78 computata sunt. Eleaemosyna Augusti.

Impudentes Academici, dum in aula Collegii S. Petri initio eptembris Joannes Chomentowski pro felici studiorum exordio peraret, praesentibus R^mo^ D. Thoma Oborski Suffraganeo, R. Erasmo retkowski Officiali, R. D. Garwaski [1]) cum aliis, supervenerunt plumi ductore quodam Przerębski et sub fenestris aulae, uno tibias flante, saltus cum insanis vociferationibus exercebant. Quod quidem nnibus, qui transibant, improbantibus statim finem habuit, illi tamen gloriabantur, quod nostri orationem aliquomodo impediverint. Orationem pro initio studiorum Academici tibiis et saltibus turbant.

Sub idem tempus, sicut et circa finem superioris mensis, multi cademici ductore Kopyciński et quodam Clerico ex schola B^mae^ Virginis, hortum domus S. Barbarae invadebant fractis sepibus et fructus nondum maturos excutiebant ac rapiebant fere omnes eosque, qui ad custodiam horti erant relicti manu armata aggredieban- Academici, fractis sepibus, hortum nostrum invadunt et spoliant.

[1]) Canonicus cathedralis cracoviensis.

tur. Id intelligens Admodum R. D. Kretkowski, Officialis, retulit 11ª huius mensis ad Venerabile Capitulum Cracoviense. Unde Jacobus Naiman apud suum Germanum, qui tunc Academiae Rectorem agebat, effecit, ut tres Professores Academici ab eo mitterentur ad hortum nostrum, qui damna in fructibus et sepibus facta rediderent. Sed id nobis nihil profuit, nam et restitutio damnorum nulla facta te ex invasoribus nulla iustitia administrata. Imo Rector Academiae, dum de tantis damnis ad illum esset relatum, illud dixisse fertur: Etiam mihi a studiosis damna inferuntur et si Patres ea nolunt habere, non doceant. Quasi vero Patres S. Barbarae ad Collegium pertineant, quibus talia damna inferuntur.

Revisores damnorum irrito conatu mittuntur.

20. Venit R. P. Provincialis Cracoviam 20ª istius mensis et visitationem instituit domus ac templi. — Sub idem tempus D. Paulus Rakoci, ex Hungaria Częstochoviam ad Aedem Bmae Virginis pergens, divertit Cracoviam domique nostrae prandio est exceptus. Versabatur per Septembrem mensem in Prussia P. Fridericus Szembek ob certa negocia et dum venit Culmam, in templo Patrum Franciscanorum ingressus Sacrarium incidit in imaginem ibidem ab aliquot annis affixam, in qua praeter alios B. Stanislaus Kostka inter novem sustentantes Angelos aeterno Patri supplex cernebatur. Huius rei mysterium exquirente nostro, loci praeses autori imaginis relationem iniunxit. Is erat Daniel Bonikowski, Ordinis S. Francisci Fratrum Minorum conventualium laicus et idiota ex districtu Plocensi in Starekosiny oriundus, qui visionem suam, quam adhuc saecularis habuit, fuse retulit, cuius authenticum P. Nicolaus Oborski, rerum ad Canonisationem B. Stanislai spectantiam curam gerens, iam ante acceperat Succus rei est: Torunii agebat praedictus Daniel adhuc saecularis anno 1623, frequentibus tum de Deo tum de Bma Virgine cogitationibus mentem pascens, nihil tamen de B. Stanislao cogitans. Sic occupato nocte quadam quinque horarum quies extasi persimilis accidit. Erat in prato floribus odoriferis pulcherrime convestito. Ver amoenissimum oculis et iucundissima tempe blandiebantur. Palatium ille Paradysus peramplum habebat, magna vi hominum ingenti laetitia triumphantium refertum, quibuscum ipse sibi, versari, gaudere, triumphare videbatur. Cum ecce sereno coelo locus a meridie splendidissimus et amplissimus quadrata figura patuit, unde Pater aeternus, summa verendus Maiestate, vultu sereno obtulit sese. Neque tamen diu benigna fronte Patris aeterni frui licuit. Vertitur in indignationem benignitas, lenitas in furorem, sublata dextera angelis annuit, descenderent in terras, scelera hominum meritis poenis castigarent et igne ferro orbem depopularentur. Audiit haec misericordiae Mater et ad Filium suum Jesum: »Vides — inquit — periculum et imminens orbi exitium? At quorsum haec vulnera tua, de quibus copiosissima profluxere sanguinis fluenta? Per ergo hunc tuum innoxium cruorem et per haec etiam materna ubera, precor et obtestor, intercede paterno furori, eripe genus humanum poenae; nec enim desunt etiamnum probi homines, qui nos debitis honoribus prosequuntur«.

Adventus Pis Provincialis. Exceptio Di Rakocii.

Picturae Culmensis Bi Stanislai occasio.

Danielis Bonikowski visio

Ante Annos 4, Per 5 horas,

In qua post paradysum, Deum Patrem indignantem et scelera punire volentem vidit

Et Christum, Beatam Virginem Pro omnibus intercedentes.

21. Ac similiter B. Stanislaum,

uit supplicatio Virginis et statim filius Aeternum Patrem placare coepit. Quod n fit, Virgo Sanctissima ad B. Nostrum Stanislaum a tergo Divinae Maiestatis atque si unus e cubiculariis intimis esset, conversa; »Serve, ait, sponsi mei, in Dominum tuum pro fratribus tuis aliisque caste pieque viventibus adeoe etiam pro toto cordis obdurati hominum genere precaris«? Nec mora dendere super nube quadam visus B. Adolescens et provolvi ante Divinam Matatem infra pedes Christi, sustentantibus ex imperio divino novem Angelis, aternis a dextra sinistraque, uno ad genua. Porrexit Virgo SS^ma precarios glos, in quibus, ut olim dum vita maneret, gratissimum superis implorationum ısum decurreret. Et flexere tandem Christi, B^mae Virginis Beatique Stanislai ta divinam severitatem ac illud responsum non mediocrem fiduciae causam linuerunt: «Dabo tuis, fili mi, tuisque sponsa mea hisque serve mi suppliionibus iramque meam severam, si homines a suis resipuerint sceleribus, conebo. Puniam tamen eos in misericordia, quo se poenas commeruisse intelliıt». Ut audita vox Misericordiae, statim a duodecim nubibus totidem Angeli, as in partes veluti choros divisi, prodierunt variis musicis instrumentis psalm »Laudate Dominum omnes gentes« admirabili suavitate decantarunt. Hucque praedicta visio, qua Daniel hic commotus et colorem vestium Christi ocinericium D. Francisci Familiae usitatum, incitatum nomen dedit eidem Ordini, quo etiam nunc singularis virtutis omnibus est exemplum. Haec omnia sibi ensa, aliquoties sancte affirmavit et curavit eandem apparitionem eleganti tura exprimere.

Qui supplex sustentantibus Angelis praecabatur.

Placatus Deus Pater.

Decantant Angeli Divinas laudes.

Confirmatur haec visio.

Tractatus de pace cum Gustavo per hunc mensem fiebant in ussia, sed nullo operae praecio, homine astutissimo semper nostros lificante.

Gustavus nostros ludificat.

Pro D^o Joanne Popowski, pie defuncto, omnes nostri funebres exequias templo S. Barbarae expediverunt circa finem istius mensis.

Exequie pro D^o Popowski.

Florenos 163 in pecunia pro eleaemosyna per Septembrem accepimus. D^o Formankowicz fl. 50. A D^o Wisemberg fl. 38. A D^a Cehina fl. 25. A R^mo Suffraganeo fl. 10. A M^co D^o Karnkowski fl. 10. Reliqui ab aliis. Res subsae, nempe carnes, panes, vinum, fructus varii constiterunt fl. 40.

Eleaemosyna Septembris.

Ill^mus D^s Melchior Alaghy Comes de Behony, Partium Superiorum Regni ngariae Generalis Judex, Curiae Consiliarius et Cubicularius S. Cesareae ac giae Maiestatis nec non Comitatus Zemplinensis Comes, praesente R. P. Prociali prima Octobris cum aliquot suis domi nostrae prandio est exceptus. er varia benevolentiae signa, quae nobis declaravit, erat etiam eius pollicio de vini decem vasis quotannis, durante eius vita Domui Sanctae Barbarae ittendis pro eleaemosyna. An huic pollicitationi satisfecerit postea, vel quam supervixerit, non satis constat.

D^s Alaghi excipitur a nostris.

22. Discessus Varsaviensis P^is Liesiewski.

Circa initium huius mensis P. Joannes Liesiewski ex Collegio S. Petri rsaviam profectus erat ob negocia illius Collegii contra Academicos in Coiiis Regni Generalibus (quibus hoc mense datum erat initium) promovenda defendenda. Substitutus in eius locum ad aliquod tempus erat P. Andreas achocius in Collegio praedicto.

Absoluta Visitatione Domus S. Barbarae R. P. Provincialis 11ª istius mensis ad visitandam domum Probationis se contulit.

Redditu suo ex Prussia P. Szembek confutat rumores de se sparsos.

Reversus ex Prussia P. Fridericus Szembek Cracoviam 16ª huius mensis eo ipso suo reditu multarum calumniarum et falsitatum Academicos convicit. Quia enim fere per duos menses domo abfuerat, sparserant Academici apud plurimos, eum ideo Cracovia ablegatum, ne amplius Academiam turbet et quod ipsis Patribus Societatis esset intolerabilis. Ita vero id creditum erat a multis, ut etiam Dⁿˢ Joannes Zebrzydowski Ensifer in Comitiolis Prosovicensibus, superiori mense celebratis, palam idem affirmare non dubitaverit. Sed tanta falsitas adventu Patris evanuit.

Liber Polonicus contra Gratis Pis Szembek.

Prodiit hoc mense Posnaniae impressus liber Polonicus tali titulo: Gratis Plebanski gratis wycwiczony w Jezuickich szkołach Krakowskich mędrszym niż przyszedł do domu się wracający. To jest Respons na dyskurs Plebanski o Collegium Jezuickim Krakowskim, Gratis nazwany y na dwa inne tegosz autora w teyże materiey.

Cur proprium nomen non posuerit.

Author huius libri erat P. Fridericus Szembek, qui tamen ob certas causas, quas hoc tempus suggerebat, expressum suum nomen non posuerat, sed sub nomine Josephi Pieknorzecki consciis Superioribus eum in lucem ediderat. Displicuit non parum hoc fictum nomen et externis et nostris, qui convenientius fore arbitrabantur, si nomen proprium et cognomen positum fuisset. Directus porro liber hic erat contra famosum Joannis Brzoscii libellum inscriptum Gratis, cuius anno 1625 in Octobri mentionem fecimus (ideoque similis titulus Gratis illi datus) et in tres partes divisus. In 1ª vanissimae Brzoscii obiectiones contra scholas nostras Cracovienses dissolvuntur. In 2ª ostenditur, nulla privilegia Academiae scholas nostras prohibere. In 3ª et crimen falsi, quod nostris Brzoscius impudentissime imponebat, et plurima alia contra nos false dicta ostenduntur, ac simul quatuor decisiones pro nostris Sacrae Rotae cum primo decreto, variae litterae Regiae, Nunciorum Apostolicorum, Episcoporum, Praelatorum adducuntur ingentiaque Academicorum mendacia manifeste declarantur. Pupugit ea res Academicos, qui in suis impudentissimis pasquillis triumphantes, nullum a nostris responsum dandum arbitrabantur et iactitabant quidem se statim librum hunc confutaturos, sed nullus hactenus id fecit, etiamsi non pauci postea ab illis contra nostros libri sint scripti.

Contra Brzoscium est directus.

Eius 3 partes: 1ª 2ª 3ª

Pupugit Academicos.

23. Multis valde probatur, ex qui-

Multi porro Senatores tam Ecclesiastici, quam saeculares sicut et alii Praelati Religiosique avidissime hunc librum legebant et satis laudare non poterant. Apud nostros etiam per Collegia ad mensam

in variis locis legebatur, ut nostri causam, quam Academici tot fal- bus aliqui numerantur:
sitatibus intricatam reddebant, extricatam et manifestam agnosce- 1us
rent. Certe Joannes Wężyk, Episcopus Posnaniensis et iam tunc Nominatus Archiepiscopus Gnesnensis, cum ei hic liber adhuc scriptus Ciążyni per Joannem Wielewicki Rectorem Collegii Posnaniensis fuisset oblatus, toto diligenter lecto, a solida refutatione, rerum varietate et eruditione eum plurimum laudavit et libentissime, ut imprimeretur, concessit. Andreas similiter Lipski, Episcopus Cuiaviensis, 2us
asserebat, se eius libri lectione satiari non posse eumque mirifice laudavit. Jacobus Maximilianus Fredro, Venator Leopoliensis et Regius Secretarius, postulans hunc librum a P. Szembek, postulationis illam causam attulit, quod eum in tota aula Regia Episcopus Cuiaviensis canonizaverit. Christophorus Slowikowski Consularis Cracoviensis, 4us
libro hoc lecto, aiebat Patres Societatis nihil utilius in rem suam edere potuisse. Mitto plurimos alios Nobiles, Parochos ceterosque, qui sibi hoc libro apertos oculos in tot, quae nostris falso imponebantur, affirmabant. Unum addo Arrianum D^m^ Cichocki, qui hoc 5us
libro lecto, ita P^i^ Szembek significare voluit: »Si ita evidenter solveretis argumenta Arrianismi, sicut solvistis argumenta Academicorum, statim essem Catholicus«. Non advertit miser homo, longe clarius et antiquorum et novorum Arrianorum pridem solutas nugas, si obstinatio communis omnibus haereticis non impediret. Haec ideo adduxi, quia non pauci ex nostris eum librum improbabant et supprimendum censebant, imo nonnulli coram externis impudenter ac Nostris quibusdam non probabatur.
falso referebant, eum ipsis nostris Superioribus non probatum; id enim aliqui Ordinis Senatorii P^i^ Szembek obiecerunt. Sed commune malum est, ut nulli magis libros nostrorum persequantur, quam ipsi nostri, quod utinam non tam frequenter experiamur. Certum autem est P. Friderico Szembek iniunctum fuisse a P. Matthaeo Bembo, dum post mortem P^is^ Tyszkiewicz munus Vice-Provincialis obiret, ut hunc librum scriberet, deinde Censores eiusdem libri fuisse P. Mat- Iussus erat P. Szembek hunc librum scribere.
thaeum Bembum, P. Joannem Wielewicki, P. Joannem Roguski et P. Simonem Perovium, nec facultas istius libri imprimendi ab aliis Superioribus erat revocata, sed approbata. Vide quae diximus anno 1625, 24^a^ Novembris de assignato P. Szembek ad respondendum Brzoscio. Tam tarde autem liber hic fuit a P. Szembek editus, quia et decisiones et decretum Roma expectabantur, sine quibus non videbatur imprimendus.

24. Alter liber Polonicus P^is Bembi.

Hoc eodem mense prodiit alter, Polonicus etiam liber, suppresso nomine, authore P. Matthaeo Bembo, talem habens titulum: Obrona Collegium Krakowskiego Patrum Societatis Jesu Stanom Koronnym na Seimie walnym Warszawskim Anno Domini 1627 Zgromadzonym do uważenia podana. Impressus erat Varsaviae, nam Cracoviae ob Academicos nulla scripta nostrorum audebant typographi imprimere. In hoc autem imprimis ostendebatur Societatem posse Cracoviae docere idque nullum ius Regni prohibere. Deinde Academicos Romae nihil contra id ostendere potuisse. Ad haec producebantur causae ex ipsis decisionibus Rotae Romanae, ob quas expedit, ut Societas Cracoviae doceat et postea ipsamet pro nobis facta sententia. Denique obiectiones, quas Academici facere poterant, breviter dissolvebantur. Sparsus hic liber et in Comitiis publice, quia sub tempus eorum erat editus, et per totum fere Regnum miram satisfactionem omnibus adferebat in iis omnibus, quae ad nostrum negocium cum Academicis pertinebant. Quid autem ad eum iuratus noster hostis Jacobus Naiman responderit, patebit sequenti anno.

Quae in eo continebantur.

Sparsus per Regnum.

Hostes nostri duo religiosi mortui. Nicolaus Carmelita discalceatus. Qui stigmata ficta habuit. Et Koczanovius Bernardinus.

Mortui circa hoc tempus duo magni nostri hostes iique religiosi, Nicolaus a Jesu Maria Carmelita discalceatus, de cuius libro Apologiae perfectionis aliqua initio Januarii anni huius diximus. Tanto gravius iste nostros persequebatur, quanto maiorem externam praeferebat sanctitatem. Sparsum erat de illo, quod stigmatibus nominis Jesu et Mariae fuerit insignitus. Sed R. D. Erasmus Kretkowski, Officialis, pro officio suo dum cum chirurgis cadaver intueretur, deprehendit eum adolescentem curasse sibi haec nomina, more in Germania recepto, in balneo per chirurgum incidi, quae certa pinguedine illita nunquam exterminari solent. Alter erat Bernardinus Koczanovius Lector, qui tam scriptis, quam colloquiis privatis et publicis nostros perstringere non cessabat nec superiores eum, ut abstineret, graviter monentes curabat. His adiungi potest Adamus Gizycki saecularis, de quo initio Junii diximus, qui tamen ante mortem errorem gemebundus agnoverat; quod utrum fecerint praedicti religiosi, non constat.

25. Discessus R. P. Provincialis.

Ad finem huius mensis discessit Cracovia R. P. Provincialis, relictis pro novo Praeposito domus Professae P. Joanne Liesiewski penes P^m Krzywokolski patentibus a R. P. Nostro missis.

Eleaemosyna Octobris.

Eleaemosyna huius mensis in pecunia erat florenorum 122. A D^o Szczepanowski fl. 30. A fraternitate Misericordiae fl. 15. A R^mo D^o Suffraganeo fl. 10. A D^o Rab fl. 13. A Virgine Sophia fl. 11. A variis per D. Wągrowski fl. 19. Reliqui ab aliis. Carnes, panes, lacticinia, ova constiterunt fl. 16.

B. Caroli officium.

Festum S. Caroli Borhomei hoc anno in rubricas huius dioecesis relatum erat cum officio semiduplici, sed postea sequentibus annis id non continuabatur.

Oratio 40 horarum.

Sexta et septima Novembris erat in templo nostro quadraginta horarum supplicatio pro felici successu Comitiorum Regni. Summum Sacrum habuit R^mus D. Suffraganeus Cracoviensis Thomas Oborski, qui etiam conclusit Orationem.

hominum frequentia ac devotione. Noctu nostri per horas assignatas ora- succedentes sibi. Toto vero tempore Comitiorum fiebant orationes per varia distributae, apud nos vero diebus Sabbathi.

Mfcus D. Joannes Szydłowski venerat 8ª huius mensis ad nos et depo- quod domi nostrae habebat, volebat accipere; sed ille, qui tum in loco oris erat, nempe P. Fridericus Szembek, ob absentiam Superioris, tum ob am 60 millium Collegio S. Petri a praedicto Dno inscriptam, cum illa con- e »Si uxorem non duxisset«, non permisit id. Pessimam in partem id ac- Dⁱ Szydłowski et gravissime nobis offensus, coram officio Castrensi tra- nostros constituit miseratque ad nos Rᵐᵘᵐ D. Thomam Oborski Suffra- m et R. Dᵐ Garlinski Canonicos, expostulatum. Redeunte ergo P. Krzy- ski, post consultationem ea de re factam, redditum illi est depositum, cum tione illius summae, quae evanuit eo brevi uxorem ducente. Mansit nihilo- a nobis alienatus et eleaemosynam, quam ordinariam domui quolibet dabat, dare desiit eamque ad PP. Carmelitas discalceatos transtulit. Do- multi ex nostris ita eum aspere initio expeditum, cum nullo negocio res suaviter transigi potuisset et facile ad id adductus fuisset alio modo, tisper adventum Superioris expectare vellet.

Dⁱ Joannis Szydłowski,

Ob depositum non statim redditum, Gravis contra nos offensio Et eleaemosynae, quam dabat, subtractio.

Circa finem huius mensis finis Comitiis Generalibus Regni Var- e fuit impositus in iisque potissimum actum de prosequendo et uando bello contra Gustavum in Prussia et non pauca circa nstituta. In iisdem Comitiis cum omnem lapidem movissent Bo- s Rector Academiae et Brzoscius, ut nostras scholas Cracoviae lire possent, nihil pulice vel apud Senatum vel apud Nuncios runt; privatim tamen a quibusdam Nunciis emendicaverunt sub- iones litteris ad Pontificem, in quibus petebant, ut decretum pro iam datum irritum fieret. Et iterum in conventu Prosovicensi, o rationem reddebant Nuncii eorum, quae in Comitiis generali- peracta sunt, a variis nobilibus similes subscriptiones petebant e a quibusdam obtinuerunt.

26. Quae Academici in Comitiis contra nostras scholas machinantur.

Sexaginta tres florenos in pecunia hoc mense pro eleaemosyna accepi- Ab Episcopo Cracoviensi fl. 25. A Suffraganeo fl. 10. A P. Ravensi fl. 10. i ab aliis. Res submissae ut tritici metretae 13, siliginis metretae 10, hor- etretae 7, carnes variae, pisces, rapae, caules, casei, panes, vinum, aesti- sunt fl. 116.

Eleaemosyna Novembris.

Solennitas S. Francisci Xaverii 2ª Decembris et 4ª S. Barbarae consueta um frequentia ac devotione transacta. Et quidem in festo S. Barbarae um Sacrum a Rᵐᵒ Dᵒ Suffraganeo, Rorate vero a R. Dᵒ Sarnowski sunt tata.

S. Francisci et S. Barbarae solennitas.

Postquam 7ª huius mensis Varsavia P. Joannes Liesiewski rediisset, re- ro quibus iverat non male confectis, redditae sunt illi sequenti die Paten-

P. Lesiewski fit

Praepositus S. Barbarae.

tes litterae Admodum Rndi Patris Nostri Generalis, 28a Octobris Roma datae, quibus Praepositus Domus S. Barbarae renunciabatur et eadem die munus hoc obire coepit.

Eleaemosyna Decembris.

Eleaemosyna huius mensis in pecunia erat florenorum 394. A Serenissimo Rege fl. 100. Ex legato R. D. Szypowski Canonici Cracoviensis fl. 166. A Rmo Do Suffraganeo fl. 20. A Rdo Do Archipresbytero fl. 19. A P. Liesiewski fl. 24. A R. Do Bobola Canonico Cracoviensi fl. 12. A quibusdam ignotis fl. 11. Reliqui ab aliis. Iam vasa tria vini a Do Paulo Rakoci missa et unum vas a Da Forgacowa, aromata a Do Mazurkowic, siliginis metretae tres et hordei aliae tres, similiter tres ciceris, tunna salis, carnes variae, panes et alia minutiora aestimata sunt fl. 269.

27. Eleaemosyna templi.

Iam templi annua eleaemosyna in pecunia erat fl. 1026. Calix praeterea argenteus deauratus cum patina a Da Pipanowa, continens marcas 4. Ab una Casimiriensi femina, cuius eleaemosynae in Aprili fecimus mentionem, alius calix cum patina, similiter quatuor marcarum. Duo mappae auro et serico pictae, 2 tobaliae, 2 superpellicea, casula viridis serici, argentea tabula unius marcae etc. plusquam 300 florenis constiterunt.

Haeretici conversi.

Ex iis, quae ad certum anni tempus vel mensis diem referri non poterant, erant inprimis varii haeretici conversi, sed per errorem non sunt notati, vel scripta de iis perierant. Unius tantum schedula inventa, cuius opera sex haeretici ad fidem Catholicam et unus Schismaticus ad obedientiam Christi Vicarii sunt adducti nec pauci nutantes in fide confirmati. Plurimi tales sine dubio erant et occasione Jubilaei, iterum hoc anno per duos menses durantis et occasione missionum cum Rmo Do Suffraganeo aliarumque, non sine maximo fructu animarum, sed ex scriptis de illis non constat.

Sacellum praesentationis Bmae Virginis in domo Dae Czeska.

Cum domum pro virginibus orphanis Mfca D. Sophia Czeska sufficienter accomodasset, petierat hoc anno ab Episcopo, ut eam approbaret. Misit igitur Episcopus R. Dm Kretkowski Officialem et R. D. Lubinski Canonicos, qui domum praedictam diligenter lustrarent et ad se fideliter de omnibus referrent, quod exacte ab iis est factum. Approbavit igitur domum Episcopus et ut coeptum opus in ea promoveretur, permisit, sacelli similiter domestici sub titulo Praesentationis Bmae Virginis, quod optabant, usum concessit, et in eo primum Sacrum R. D. Kretkowski Officialis solenni ceremonia Deo obtulit.

Annus Domini 1628.

Mutio Vitellesco Societatis Jesu Praeposito Generali, Pompilio Lambertengo Provinciae Poloniae Visitatore, Henrico Picherto Polonicae Provinciae Provinciali, Joanne Liesiowski Domus Professae S. Barbarae Praeposito.

1. Numerus

Viginti octo ex nostris in domo S. Barbarae per istum annum morabantur. Sacerdotes 17, Coadiutores novem, Novitii scholastici duo.

In solennitate Dominicae Circumcisionis consueta ad Sacramenta Poeni- Nostrorum. Festum circumcisionis.
tiae et Eucharistiae frequentia. Cecinit Summum Sacrum et secundas Ves-
as R^mus D. Suffraganeus Thomas Oborski idemque cum nonnullis Praelatis
iscum est prausus.

D^na Agnes Skopkowna vidua 7^a huius mensis deposuit apud nos fl. 200 Depositum Agnaetis Skopkownae.
conditione, ut si illis ante mortem indiguerit, posset eosdem repetere, si au-
mortua fuerit, ut domui S. Barbarae cederent.

Eadem die venerat domum nostram unus Religiosus Monasterii Chebdo- Praemonstratensius unus exercitia peragit.
nsis Ordinis Praemonstratensis exercitiaque Spiritualia S. Patris Nostri est ag-
ssus et ea quindecim fere diebus, non sine magno spirituali fructu continuavit.

2.

Undecima istius mensis insolentes ac impudentes Academici, Academici librum P^is Szembek
pulsu nonnullorum Baccalaureorum et contubernii Hierusalem alu-
orum, ex quibus plurimi nostri antea erant discipuli, dignum con-
tae impudentiae suae facinus sunt aggressi et perfecerunt. Liber
Friderici Szembek contra Pasquinum Brzoscii, anno superiore Publice exurere costituerunt.
tus, a variis legebatur avide et mirum in modum probabatur, ob
denter confutatas ineptias, tam Brzoscii, quam aliorum Academi-
um. Academici igitur, quos agnita veritate praeconceptas de no-
is opiniones deponere conveniens erat, odio veritatis perciti, inter
concludunt, ut liber P^is Friderici Szembek publice in foro exure-
ur et pro hac re conventum maiorem nobilitatis ac diem fori ex-
tabant. (Dederat non paucam occasionem tantae audaciae Car- Advocant Carnificem
lita discalceatus, in festo S. Stephani non pauca imprudenter con-
hunc librum locutus). Advocant autem carnificem eumque cre-
to exceptum, omnibus modis inducere ad exustionem praedicti libri
tendunt. Nullo modo se id posse facere sine scitu Magistratus
dixit, post plurimas tamen instantias unum ex suis sociis (quod
ien nullo modo facere debuit) concessit. Praedicta igitur die 11^a Et cum eius socio
uarii, quae in feriam tertiam infra octavas Epiphaniae inciderat,
a horam 17^am [1]), egressis ex classibus Studiosis et in fine publi- Ex contubernio Hierusalem
um lectionum, tali apparatu alumni contubernii Hierusalem ex
tea S. Annae procedebant. Tubicen inprimis antecedebat, inflans
am, hunc comitabatur socius carnificis, portans perticam, chartis in Cum tubicine et cum vociferationibus procedunt
mitate et variis philuris obvolutam sexternionibusque, sive illi ex
o P^is Szembek fuerint sive non. Sequebatur magna turba Studio-
um, quorum agmen dirigebant Gawlowic clericali veste, Radlic
vicensis, Baccalaureus Vieiski, Cosmigiel Leopoliensis, Tomaszew-
i et alii non sine maximis vociferationibus, quibus indicabant li-

[1]) Quartam post meridiem.

brum Jesuitarum Gratis dictum ignibus absumendum esse. Directa infamis processio ad saxeam columnam fustugationis, ad quam cum perventum esset, iussus eius gradus conscendere praedictus socius carnificis et proclamare, praeeunte uno ex studiosis, hoc modo: Wiadomo czynię ze się pali książka od Jesuitow wydana przeciwko Academiey. Cumque ad illa verba venisset: przeciwko Academiey, eloqui ea non potuit, etiamsi sexies fere illi suggererentur. Et sic aliquid aliud balbutiens clamavit: Czynie co muszę. Addunt alii, studiosos circulis ferreis, ex columna prominentibus, impositas[1]) varias chartas, ut prius virgis exciperentur ante ignem, sed P. Szembek id totum describens, nullam virgarum facit mentionem. Face deinde accepta praedictus carnificis socius ignem subiiciebat chartis, quae dum eum tarde concipiebant, inclamabat populus: Niechce gorzec. Prospexerat tunc ex fenestra D. Stanislaus Lubomierski, Pocillator Regni, cum Niewiarowski et Dąmbski Canonicis (tunc enim in eius domo, columnae opposita, peragebantur nuptiae inter D^m^ Palcewski et filiam D^i^ Stanno Capitanei Sądecensis), sed cum ardere coepissent, desiit prospicere, clausa fenestra. Interim volantibus chartis per aerem alii studiosi inclamabant: Gratis Jezuicki do nieba leci, alii: Gratis Jezuicki do piekła leci, bo krzywo leci. Tunnam postea pice illitam, variis chartis ac stramine impletam succendunt, quam quinque vel sex studiosi evaginatis frameis discindebant, clamantes; Pali się Gratis Jezuicki. Quia vero tunna praedicta nigra erat, ideo quidam sparserant statuam alicuius nostri stramine impletam et veste nostra indutam exustam, sed nihil fuit praeter dictam tunnam. Iactitabant etiam tunc Academici, se tunnam librorum Gratis intercepisse et exusisse. Ultimo tandem aliquot folia socio carnificis a studiosis data, ut ferreis annulis insererentur. Rector Academiae Borovius totum id molestum sibi accidisse praesetulit et dicitur tunc, dum per plateas iam Studiosi irent ad librum comburendum, misisse quendam, qui moveret Seniorem, ne id fieret; sed multi id illo vel conscio vel saltem connivente factum arbitrabantur. Quomodo enim rem cum tanto apparatu factam vel non scivisset vel impedire non potuisset? Quomodo Senior Contubernii Hierusalem, in cuius conspectu et tractatus cum carnifice et tantae praeparationes fiebant, istis omnibus non occurrisset et Rectori Academiae aliisque, ad quos id spectabat, non significasset, si voluisset? Imo ex iis, qui quinque

Ad columnam

Proclamationem instituunt.

3. Exurunt. Prospiciente e fenestra D^o^ Lubomierski.

Tunna etiam picea accensa et dissecta sarcasmos instituunt.

Rector Academiae prae se tulit, id sibi molestum, sed forsan ficte.

[1]) Imposuisse.

vicibus illa ipsa die, qua librum exurere constituerant, iam nomine Bursae Jagellonicae, iam nomine ipsius Rectoris et nomine Parohi Niklaszowski ac iterum Doctoris Petricii et Niewiarowski Canonici exemplaria istius libri a P. Szembeco petebant (nec tamen obtinuerunt, quia eorum machinationes iam erat praedictus Pater subodoratus) manifeste apparet, quam multi fuerint conscii tantae impudentiae.

Ob combustionem nonnulli librum postulabant.

Tanta impudentia Academicorum more perscripto transacta, iussu R. P^is^ Provincialis instituta inter nostros Consultatio, an tanta iniuria, non solum nostra, sed etiam Summi Pontificis, Regis, Nunciorum Apostolicorum, Episcoporum Regni, quorum omnium in hoc libro iam decreta, iam litterae erant positae, iure per nostros vindicari debuit, nec ne? Pro affirmativa sententia valde efficacia erant argumenta et fere praecipui authores huius tragediae sciebantur, pars tamen negativa praevaluit, in iniquitatem temporum omnia referens et defectum executionis, contemptum iurium, maiora mala futura, si lis intendatur, proponens. Quanquam non pauci haec allata ex pusillanimitate fuisse profecta, forsan non immerito censebant. Atque ita in tanta iniuria nostri tacuerunt et ab omni iure abstinuerunt, multis externis admirantibus, imo id molestissime ferentibus. Certe Andreas Lipski Episcopus Cuiaviensis et de exusto isto libro et de nostrorum sententia, qua non prosequendam iniuriam censuerunt, postquam cognovisset, illa pro suo fervore verba protulit: Si essem author huius libri in Societate manens, pro zeloque ordinis talia scribens et non experirer zelum ordinis ratione mei honoris, eo modo quo hic factum est, relinquerem ordinem etc. Civilis etiam Magistratus Cracoviensis, diligenti inquisitione facta, in carnificem suum socium talia permittentem graviter advertit, longe gravius puniturus socium, si fuga sibi non consuluisset. Quanquam multi e contra censebant, tantam impudentiam magis Academicis obfuturam, quam nostris. Et sicut infanticidium ab Herode institutum, ob Christum perimendum, magis Christum manifestavit orbi, ita exustus hic liber maiorem ardorem omnibus iniecit eius acquirendi ac legendi, ut bene sumus experti.

4.
Nostri deliberantes, an tanta iniuria esset vindicanda, negativam partem eligunt.

Quam moleste id tulerit Lipski.

Civilis Magistratus Cracoviensis socium carnificis punire voluit.

Hac exustione multi excitati ad legendum librum.

Dum P. Fridericus Szembek 13^a^ huius mensis varios nobiles, qui Cracoviam convenerant, salutaret et libellum suum Gratis multis ex iis offerret, qui avidissime acceptabant et combustionem eius dolebant ac improbabant, casu incidit in Ensiferum Regni Joannem

Joannis

Zebrzidowski

Zebrzydowski, qui solus librum improbans multa acerba contra P. Szembek protulit. Aiebat enim, quod noster Provincialis librum praedictum improbaverit, quod contra Academicos tres solum negocium promoverent, quod unus ex nostris dixerit: X. Lancicius y X. Szembek, nadrwiwszy odbiegli tey sprawey! quod primus motor in hac re sit P. Szembek. Addidit etiam contra Societatem illud ob incarceratum Nowodworski Varsaviae: Rzuciliscie się na slachtę, rzucicie się potym na Papieza. Impune scribuntur libri contra SS^mam Trinitatem, contra vos autem si aliquid scribatur, tantas poenas exigitis. Respondit ad haec omnia P. Szembek, ut necessum erat, sine responsione tamen omnia haec dicta et stultissima et mendacissima nimis se ipsa refutant. Offerebat tamen ipse Dominus tunc suam operam Societati in rebus licitis, et cum illi revocaret P. Szembek epistolam ad se datam, in qua aiebat Ensifer tamdiu se Academicos defensurum, quamdiu ius illis opitulabitur: Ecce iam ius, ait P. Szembek, non opitulatur, cum Rotae Romanae sententia sit pro nobis. Hic exarsit Ensifer et iterum in librum P^is Szembek coepit invehere et in excommunicationes in eos datas, qui contra nos scripserunt et quod ea, quae contra nos scribuntur, statim pasquinos esse dicamus. Respondit ad haec P. Szembek: Si prodirent contra nos scripta sine mendaciis, sine scandalis, sine aculeis et sarcasmis, nunquam damnarentur, dum aliter prodeunt, et damnantur et damnabuntur semper. Et sic finis collocutioni impositus.

Acerba dicta contra P. Szembek,

Et contra Societatem,

Sed ex affectu malo et sine ulla veritate.

5. Ratione nostri Młodecki frustra tentatur compositio.

Tentata amicabilis compositio 15^a istius mensis ratione negocii mortui Charissimi Młodecki, inter nostros et inter D^m Starski. Ex parte nostra seu Collegii S. Petri erat R. D. Andres Łukomski et R. D. Garliński Canonici, ex parte altera erant D^s Kazanowski olim Notarius Castrensis et D^s Ługowski Notarius terrestris. Sed nihil potuit effici. Cum enim D^s Starski se legittimum assereret successorem et nos fortissime id negaremus et praeterea nos bona conscientia iuri nostro, antequam iudicium aliter decernat, renunciare non posse asseremus, denique dum ob pacem et quietem prius quartam, postea et tertiam partem e bonis Mlodecii concederemus, D^s autem Starski vix aliquid concederet, discessum est rebus infectis.

Tumultus contra Judaeos ab Academicis.

Iterum nullum finem petulantiarum facientes Academici inter Judaeos 23^a huius mensis tumultum excitarant, Judaeos nonnullos vulnerarunt, illi etiam a Judaeis aliquot vulnerati et unus in cloacam deiectus; et processisset tumultus ad multo graviora, nisi satellitium tum Arcense, tum Castellani Cracoviensis intervenisset et inter utramque partem iurgia caedesque diremisset.

A 26ª ad finem huius mensis loca communia domestica purgabantur, ita ut a qualibet urna quinque grossi solverentur. Cloaca domestica purgatur.

Ultima huius mensis quidam Athanasius Graecus Archiepiscopus, ut ipse aiebat, Imbriensis, habens et Cardinalium nonnullorum et Admodum Rdi Patris Nostri Generalis litteras commendatitias, Varsavia huc venit et hospitio a nostris exceptus, ad 10ᵃᵐ Februarii apud nos mansit. Data illi discedenti vestis superior et 20 taleri. Hic etiam nonnulla ex Collegio Posnaniensi (nam ex Germania pro festis Natalitiis venerat) et pro eleaemosyna et mutuum acceperat, nempe lectisternia aliaque nonnulla, quae Varsavia se remissurum erat pollicitus, sed nec remisit nec unquam postea restituit. Non multo post aliqui nostri Leopoli deprehenderunt, eum vere fuisse Schismaticum ac partes Schismaticorum contra unitos fortiter promoventem ideoque impostorem. Utinam autem plures talia fingentes et tot litteras commendatitias acquirentes ac ex Graecia in has partes venientes non fuissemus saepius experti, postquam tam nos quam multos alios egregie decepissent. Athanasius Graecus Archiepiscopus hospitium habet domi nostrae per 10 dies. Probabile est fuisse impostorem.

Mense Januario eleaemosynae pecuniariae accepimus florenos 200. Ex legato Pauli fl. 70. Ex quartuali Vielicensi fl. 36. Ab Episcopo Camenecensi fl. 30. A Rᵐᵒ Dᵒ Suffraganeo fl. 13. A Dᵒ Rab fl. 13. Reliqui ab aliis. Iam tritici metretae 30, siliginis metretae tres, pisorum coreti 4, carnes variae, panes, vinum, crematum, casei constiterunt fl. 100. 6. Eleaemosyna Januarii.

In festo Purificationis Bᵐᵃᵉ Virginis Athanasius ille Graecam liturgiam in sacello Congregationis Assumptae, nostris illi ministrantibus, celebravit. Athanasii missa.

Primam festivitatem Nostrorum trium Japoniorum Martyrum Jacobi Ghisai, Pauli Michi, Joannis Goto (qui Anno 1597, 5ª Februarii pro Christo sunt passi, ut suo loco annotavimus) 5ª huius mensis celebravimus cantatis Sacro et utrisque vesperis Contioneque de iis habita. Expositae erant in altari maiori imagines horum Sanctorum, torquibus ac lampadibus exornatae. Festivitas prima Martyrum Japoniorum.

Tumultu excitato inter Academicos et aulicos Ducis Georgii Zbarascensis 8ª istius mensis Kałuski Academicus vulneravit Kresz Thesaurarium Ducis, abscisso uno digito et altero in eadem manu vulnerato, vulnerati etiam aliquot Academici, imo et in carcerem arcensem postea nonnulli erant compacti. Gravissime vero ferens Dux Zbarascius istam abscisionem digiti sui thesaurarii, ad Rectorem Academiae dedit litteras, instantiae et indignationis plenas, quarum haec erant puncta: 1ᵐ Ut clarum est, solis claritatem obfuscari non posse, sic clarum et notum esse, quo favore et labore Academiam esset prosecutus et ferme solus res eius in Comitiolis sustinerit. 2ᵐ Quam gratitudinem experiatur et quot iam modis indignis sui ab Academicis tractati fuerint, notum esse omnibus. 3ᵐ Nisi hac ocasione iustitia administrata non fuerit, se penitus non solum relicturum Academiam, sed etiam ea contra eam dicturum in primis, quae instant, Comitiolis, quae est merita. 4ᵐ Petere se, ut omnibus studiosis arma Academicus Kałuski vulnerat Dᵐ Krzesz. Litterae Ducis Zbarascii hac de re ad Academiam expostulantis.

interdicantur nec ea unquam gestent, deinde ut Kałuski statim excludatur, ut videlicet ex eo Academiae privilegiis spoliato facilius curare possit iustitiae debitae administrationem. Respondit Rector nomine Academiae, se agnoscere favores et beneficia dolereque vehementer ex tot amaritudinum causis datis; mandasse, ut omnes arma deponant, sese etiam ante illius requisitionem (mandarat hoc ante Rector, sed vix aliquis ex Academicis morem illi gesserat); Kałuski se excludere non posse ab Academia, nisi reum esse constiterit. Se enim legibus teneri Academiae et insuper Sacramento se obligasse ad easdem leges servandas nec quidquam ultra modos praescriptos agendi in iustitia administranda facere posse. Non valde Duci placuit haec responsio propter Kałuski non statim eiectum.

Respondit Rector Academiae ad singula.

7. Andreae Solecensis mors subita.

Andreas Solecensis Coadiutor, in Collegio S. Petri manens, apoplexia correptus 16ª huius mensis, sequenti die mortuus est et 18ª in templo eiusdem Collegii sepultus. Quia vero discedens ante aliquot annos Romam P. Lancicius varia secreta huic Andreae commiserat, maxime circa colligendam et conservandam occulte pecuniam (ita ut de ea nec Provincialis ipse sciret) et ad se certis modis tunc mittendam, ideo hac subita morte ingentes tricae inde ortae. Nam ubinam ab Andrea pecuniae fuisset conservata non mediocris summa, nullus sciebat et ea, quae restabat, cum occulte ac inscio Vice-Rectore Collegii S. Petri P. Joanne Korczewski ad P. Fridericum Szembek fuisset delata et postea eius pars ab eodem Romam Pⁱ Lancicio transmissa, molestissimum id erat tum praedicto Vice-Rectori, tum etiam ipsi R. P. Provinciali, qui expostulatorias ea de re litteras ad P. Szembek dederat. Iste etiam modus Pⁱ Nicolai Lancicii, quo discedens ad aliquot annos ex Provincia secreta cum certis subditis talia constituerat, qualia etiam ipsi Provinciali non essent nota, valde toti Provinciae displicuerat. Unde et in Congregatione Provinciali, quae hoc anno peragebatur, plurima contra eum dicta erant.

Quae ob eam ortae difficultates,

Contra P. Lancicium et alios

in Provincia.

Rationes Pⁱ Szembeci, de scholis nostris non admittendis.

P. Fridericus Szembek, tam multas difficultates advertens, quae Collegio S. Petri cum Academicis intercedebant nec finem habiturae putabantur, scripsit ad Admodum R. P. Nostrum 22ª istius mensis, proponens varias rationes, ob quas perplexus erat, an sententia, quae in favorem nostrarum scholarum Cracoviensium esset, uti debeamus nec ne. 1ª erat Rex titubans in suis dictis et, ut nonnulli dicebant, animans contra nos quosdam. 2ª Clamores Nuntio-

n Regni contra nos. 3ª Si Episcopi in causa sui Coepiscopi Achacii ɔchowski contra Bolestrasicki haereticum ita erant languidi, ut et x miraretur et haeretici dicerent, se plus obtinuisse quam obta- it, quid erit in causa nostra? 4ª Contrarius sensus et Primatis gni et multorum Episcoporum nostro. 5ª Episcopus Cracoviensis rtinus Szyskowski negative se habens et Vicarius eiusdem ineffi- c. 6ª Nostrorum diversae sententiae, seu divisio linguarum in hoc gocio. 7ª In aula Regis non est, qui hoc negocium ita ut par est ɔmoveat et Regem ad constantiam urgeat, Cancellario Regni[1]) et e-Cancellario[2]) minus faventibus. 8ª Effrenis insolentia iuventutis ademicae, quam nullus hactenus cohibere potuit. 9ª Nullus possi- s modus moraliter administrandae iustitiae ex Academicis, dum uriam inferunt. Unde et Dux Zbarascius in tot iniuriis, suis fa- lis illatis, non potuit habere iustitiam. 10ª Nulla spes fructus, qui ri solent in Collegiis, si illis invitis scholas habeamus. Explicat has liones fusius P. Szembek in suo diario et postea alias his contra- s opponit, sed minus satisfacientes. Itaque in hac re, quam ipse m aliquot nostris cum tanto fervore et rumore promovere non du- lavit, tandem advertit multas difficultates, quas utinam pridem cum is asseclis advertisset.

8. Simultates inter Academicos.

Variae sub idem tempus erant simultates inter ipsos Academi- , inter Naimanum Jacobum et Brzoscium, ratione responsionis ad ellum P. Friderici Szembek Gratis et ratione impensarum pro o huius libri. Inter Kałuski, seu ut alii scribunt Załuski, qui ci- us ad arcem excepit forum cum aliis studiosis, et inter reliquos ademicos, inter Rectorem et caeteros studiosos, qui eum arma ɔhibentem audire nolebant.

Mirabilis volucrium cantus circa truncum, cum quo demersus est P. Silveria.

P. Petrus Sterglerus 26ª huius mensis Graecio P. Andreae Vąchocio Cra- iam inter caetera illud scripsit, magna consideratione dignum ex relatione Assistentis Lusitaniae de B. Consalvo Silveira, sive ut alii scribunt Sylveria, anno 1561, 15ª Martii Monomotapae pro fide Christiana necatus est. Huius m corpus vestibus Societatis indutum, separatum hucusque manet a trunco, corpori eius dum demergeretur alligatus fuit. Et quidem ad truncum in adam parte insulae apparere perpetuo aves quasdam albi coloris, suavissima elodia concinentes et sibi in cantu succedentes, fuisseque Romae Sacerdotem illis Indiae partibus, qui ex navi, prope illud littus aliquo tempore haerente Et croco-

[1]) Venceslaus a Leszno Leszczyński.
[2]) Thomas Zamoyski.

dilli, custodientes corpus.

et viderit eas aves et melodiam audierit. Idem Sacerdos dicebat, se non vidisse corpus Beati ex navi, sed se narrantem audivisse unum, qui ascenderat altam arborem ex eaque visum fuisse corpus Beati tectum veste Societatis et custodiri ab aliquot crocodillis. Huic rei praedictus Sacerdos testimonium dedit cum iuramento Romae coram Tribunali Congregationis Sacrorum rituum. Quid Deus hac re velit, tempus ostendet.

Eleaemosyna Februarii.

Accepimus eleaemosynae pecuniariae per mensem Februarium florenos 258. Ab Episcopo Cracoviensi fl. 122. A Serenissimo Rege fl. 50. A D° Charzewski fl. 50. A D° Suffraganeo fl. 10. Reliqui ab aliis. In rebus tritici metretae tres, pisorum metreta una, carnes variae, oliva, vinum etc. constabant fl. 40.

9. Oratio triduana.

A 5ª Martii ad 7ᵐ inclusive Oratio triduana consueta devotione et maxima hominum eaquae perpetua frequentia expedita est. Licet enim et Patres Carmelitae discalceati et Patres Bernardini Reformati aemulatione nostrorum in suis templis Orationes similes instituissent, nihil tamen id Nostro templo obfuit. Porro primam Orationis diem, seu Dominicam Quinquagesimam, exornavit insignis actus Susannae Amandae, quo in templo nostro in manibus Rmi Thomae Oborski Suffraganei Cracoviensis, Summum Sacrum cantantis, obtenta prius ab Episcopo Cracoviensi facultate, votum castitatis emisit. Aderat Parens Virginis Dⁿ Stanislaus Amanda, Italus, Vir industrius et in aula Maximiliani Imperatoris Romani clarus, a quo etiam ob praeclara merita inter nobiles et equestris ordinis homines relatus fuit. Et post cum eiusdem Imperatoris Legatis ad Solimanum Turcarum Imperatorem ivisset, usus tali occasione Graeciam, Cappadociam, Aegyptum, Palestinam in eaque loca Christi mysteriis insignita obivit. Tandem in Poloniam venit et filia Stanislai Frezeri in matrimonium accepta ex ea praedictam Susannam cum nonnullis aliis liberis suscepit praefectusque manens longo tempore Olkusiensium fodinarum, egregia sua industria maximas opes acquisivit, quas in varia pia opera liberaliter distribuebat. Tali ergo Parente haec virgo nata, post aliquot sorores magnis viris in matrimonium collocatas, multis precibus, ut votum castitatis publicum et ob maiorem cum Deo coniunctionem et ob spem omnibus procis praescindendam emittere posset, cum Parentibus egit ac obtinuit. Deducta ergo solenniter ad nostrum templum per suos cognatos est et post concionem de eius voto futuro factam, ad altare maius cum iisdem cognatis honorificentissime progreditur, praeferentibus nonnullis tum sertum gemmis ac unionibus contextum, tum annulum sponsalitium et cor aureum cum tali inscriptione: Christo immortali sponso Susanna Amanda se per haec signa dicat sacratque in perpetuum. Haec omnia in genua provoluta manu propria in manus Antistitis celebrantis porrexit, quae ille accepta supra ferculum SSmae Eucharistiae deposuit. Deinde virgo ante Sanctissimam Eucharistiam vernacula lingua tali formula votum fecit: Wschechmogący wiecny Boze. Ia Zuzanna Amandowna, aczkolwiek z każdey miarey Maiestatu twego Boskiego naniegodnieisze stworzenie, ufaiąc iednak dobroci y mielosierdziu twemu nieskonczonemu a pobudzona będąc łaską twą osobliwą do pragnienia służenia doskonalszego tobie: Slubuie Maiestatowi twemu Boskiemu przed Przeczystą Bogarodzicą Marią Panną y przed wszystkim dworem niebieskim y przed tobą Naiwielebneyszy Oicze Tomaszu Oborski Biskupie Laodycki na miescu Pana Chry-

Virgo Susanna Amanda, Stanislai Amandi filia,

Ut publice castitatem voveret, obtinuit

Et votum emittit magna cum caeremonia.

Formula voti

In mani-

sowym y Namiestnika iego a mego Pasterza J. M. Xiędza Biskupa Krakowego Marcina Szyskowskiego będącym, Czystość wieczną. Przetosz Boskiey piey dobrątliwosci niepoiętey y łaskawosci niewypowiedzianey przez krew drozszą Jezusa Christusa proszę pokornie, abys tę ofiarę od małosci mey niemego stworzenia twego wdzięcznie przyiąc raczył. A iakos mi dał łaskę do gnienia doskonalszego zycia y ofiarowania się tobie, tak racz teyze łaski pomocy do doskonałego wykonania tego comci obiecała mnie niegodney poki bende bez przestanku dodawac. Amen. bus Thomae Oborski, Suffraganei facti.

Hoc modo voto castitatis emisso, Sanctissimam Eucharistiam suscepit, nibus qui aderant et admirantibus et felicissima omnia illi auspicantibus. gnati post eius (praeter alia quae alibi pro pauperibus et variis hospitibus truebant convivia) domi nostrae Praelatos varios: R^m D. Suffraganeum, R. Kretkowski Officialem, R. D. Łukomski, R. D^m Bobolam, R. D. Łubiński, R. Skarszewski Canonicos, R. D. Nucerinum Concionatorem Arcensem, R. D. stantinum Custodem Regii thesauri et alios saeculares consanguineos egre convivio exceperunt. Concio vero P^is Adami Makowski in hoc actu habita, tea in Decembri anni huius edita est in lucem. 10. Cognati eius domi nostrae multos convivio excipiunt.

Reddidit P. Rector S. Stephani 9^a istius mensis fl. 500, quos superiori o in Martio mutuos a nobis acceperat recepitque argentum, quod pignoris deposuerat. Debitum restitutum.

Ius patronatus in altare certum apud B^mae Virginis parochiale templum, d nobis donatum erat anno Domini 1617, 5^a Junii a D^o Foxio, uti ibidem otavimus, per Patrem Gasparum Rezlerum, cuius mater soror erat D^i Foxii idemque ius pertinebat, confirmatum est 15^a huius mensis coram R. D^o Era Kretkowski, Officiali Cracoviensi. Ius Patronatus confirmatum altaris in aede B^mae Virginis.

Unus ex studiosis Collegii S. Petri, Skicki vocatus, a petulantis Academicis 39^a istius mensis vulneratus est. Accusati ea de re ad Borovium Rectorem et convicti, sed nulla iustitia administrata sebatque Rector se administrasse iustitiam ideo, quod moniti est ab eo, ne frequentantes Collegium S. Petri vexarent. Skicki vulneratus ab Academicis.

Eleaemosyna pecuniaria erat florenorum 136 per mensem Martium. Ex rtuali Vielicensi fl. 36. A D^o Stanislao Rab fl. 24. A D^o Suffraganeo fl. 10. D^o Nucerino fl. 10. A D^o Pipano fl. 10. A D^o Satanowski fl. 16. A Procure Provinciae fl. 10. Reliqui ab aliis. Iam tritici coreti 3, siliginis coreti 10, inum canapis coretus unus, prandium a Castellana Oswiecimensi Cristina skowska, carnes, panes, pisces, oliva, aromata fl. 62 aestimata sunt. Eleaemosyna Martii.

Ipsa die prima Aprilis venit ad nos Cracoviam e Hungaria Martinus Caldi Societatis Nostrae, a Pasmano Archiepiscopo Strinensi et Primate Regni Hungariae missus, ut a Serenissimo Rege stro quoddam monasterium dirutum in Scepusio pro loco Collegii cietatis Jesu ab eo fundandi impetraret. Et nulla quidem fuit dif- 11. Martinus Kaldi a Pasmano Archiepiscopo Strigonensi missus.

ficultas in hac re a Serenissimo impetranda, sed Praefectus et Capitaneus Scepusius, qui tunc erat D[s] Stanislaus Lubomierski Pocillator Regni, variis pretextibus omnia impedivit. Fama erat Scepusienses haereticos tum apud ipsum tum apud eius famulos plurimis muneribus procurasse, ne in Scepusium homines Societatis inducerentur. Adferemus in Septembri litteras Regias ad Pasmanum Archiepiscopum in hac re datas.

Id quod impetrat a Rege impeditum habet a Praefecto.

Cum fuissent obtentae Remissoriae ab Academicis in ordine ad Canonizationem B. Cantii, coeperunt 3[a] huius mensis varios evocare pro testimoniis de hoc Beato adferendis. Inter caeteros evocarunt etiam P. Fridericum Szembek, qui alacriter eo venit et plurima de vita, sanctitate, miraculis huius Beati per ordinem questionum, in Remissorialibus fieri solitarum, cum iuramento deposuit. Unde non solum gratias egerunt Academici P[i] Szembeco, sed etiam ex eius depositione adverterunt modum, quo in hoc negocio res essent examinandae, quem deinde sunt secuti.

P. Szembek varia cum iuramento deponit de sanctitate B[i] Cantii.

Mortuus erat Calissii in fine superioris anni Adamus Sandivoius Czarnkowski Palatinus Lenciciensis et Maioris Poloniae Capitaneus Generalis. Ad funus eius, quod 5[a] Aprilis Czarnkoviae summo apparatu celebratum est, pro concione a Coniuge vidua relicta P. Matthaeus Bembus Cracovia evocatus fuit, quam summa omnium prudentium approbatione fecit. Nam discoli milites, qui plurimi in eius funere erant, non valde libenter ea audierunt, quae de malis militibus in ea adferebantur. Edita post haec Concio in lucem mense Junio.

P. Matthaei Bembi Concio in funere Palatini Lenciciensis.

Gabriel Comes a Tarnow, Generalis Cracoviensis Capitaneus, multorum quidem locorum Societatis sed potissimum S. Petri maximus Benefactor et Defensor 12[a] istius mensis fere subita morte (nam alienationem sensuum passus, vix duos dies supervixit) extinctus est sine Sacramentis. Coniux eius ingrata et nobis valde offensa (falsissime putans, simultatum quae inter eam et eius virum intercedebant, nostri essent authores (sic), cum tamen pro nullo magis nostri laboraverint, quam pro ea cum marito serio reconcilianda) ad funus eius nulla nostrorum opera uti voluit, non sine multorum admiratione. Erat is vir maximis a Deo talentis exornatus et ad summa quaeque natus, si non concitatiori cholerae saepius deditus et apud Serenissimum et apud alios prudentiores omnia destruxisset.

Gabrielis Comitis a Tarnow mors.

Eius Coniunx sine causa nobis offensa.

12. Missio Bolechowicensis.

Feria 6[a] ante Dominicam Palmarum, quae in 14[am] huius mensis incidit, missus pro festis instantibus Bolechowicos P. Stanislaus Krzywokolski cum P. Andrea Skibicki, qui in Collegio S. Petri Theologiam finiebat, ibique tum concionibus faciendis tum verbi Dei praedicatione egregiam operam proximis impendebant.

Cristina Grochow-

D[a] Cristina Grochowska a Rytwiany, testamento in praetorium Cracoviense porrecto, 17[a] istius mensis, 4000 fl. templo et domui nostrae post suam

rtem legavit, usum tamen eius liberum, quamdiu viveret, sibi reliquit. Eius o pecuniae, cista inclusae, templi Praefectum P. Petrum Kamocki, conscio nus Praeposito, custodem esse voluit. Sed postea statu vitae mutato, ingressa igionem S. Francisci in monasterio S. Agnetis, voluntatem mutavit et pro 4 libus unum domui nostrae attribuisse scribit in sua historia P. Kamocki. An tamen hoc anno vel aliis factum sit, nihil in rationibus domus et templi enio.

ska pro 4 millibus legatis nobis, mutata sententia, dat unum.

Generosus Dⁿ Joannes Lezynski certorum bonorum Palatinae Vilnensis dkieviciae Fundatricis Nostrae Ostrogiensis et aliorum locorum maximae Beactricis administrator, cum Cracoviam ob curandam valetudinem suae coniu- venisset, Annam filiam quadriennem morte sublatam ammittit magno cum erore. Concessa igitur fuit illi postulanti, tum ob multa alia tum potissimum Palatinae Vilnensis et eius Matris Ducissae Ostrogiensis ac Jaroslaviensis nortalia erga Societatem promerita, in nostro templo filiae sepultura, quae acta est 29ª huius mensis, cantante Sacrum de Angelis P. Joanne Borzynski funebres caeremonias peragente, cenotaphio praeterea albo serico et 40 fere delis exornato. Sepulta est inter gradus nostrorum sepulchrorum e regione ioris altaris. Recreatus eo loco sepulturae nonnihil Parens, quod in eodem plo eius avia Dª Dorothea Lezinska anno 1588 vel potius Anno 1601 esset dita.

Annae Lezinska quadriennis sepultura apud nos Parentibus eius id petentibus.

Quidam Parochus penultima huius mensis domum nostram venit ob spialem collectionem, quam etiam non sine fructu expedivit.

13. Parochi unius collectio spiritualis.

Ultima huius mensis, operante Sacris Rmo Dº Thoma Oborski Suffraga-, Mfca Dª Sophia Gorecka vidua in templo nostro votum non nubendi, seu litatis vidualis, magna hominum frequentia praesente, eadem ceremonia, qua Martio Susanna Amandowna Deo fecit, cum id antea requisitus Episcopus coviensis concesisset.

Sophia Gorecka votum viduitatis emittit.

Quadraginta duos florenos Mense Aprili in pecunia accepimus. A Rmo fraganeo fl. 20. Reliqui ab allis. Res constiterunt fl. 117. Nempe farinae sinis metretae 11, tritici metretae tres, hordei aliae tres, butyri vasa tria, carum sexagena, ovorum sexagenae 13, tortae, carnes variae, vinum, pisces, es et alia minutiora.

Eleaemosyna Aprilis

Ius domui S. Barbarae donatum, ut altaristam Corporis Christi ac S. Lon- praesentare possit, cum obligatione cantandi Sacra in templo nostro, cum istius mensis iterum confirmatum fuisset coram R. D. Officiali, moleste id pit ferre R. D. Christophorus Trcinski Archipresbyter, praetendens nescio quod eiudicium inde Ecclesiae Parochiali Bmae Virginis imminens. Non paucas moias iuridicas cum eo debuimus subire, sed tandem iuridice ostensum, nullum n pati praeiudicium et immerito offensum fuisse P. Petro Kamocki templi efecto, qui iure cum eo agebat.

Ius Patronatus altaris moleste fert Archipresbyter Bmae Virginis.

Mortuus est domi nostrae 20ª huius mensis P. Michael Ponecius Socieis nostrae. Ponecii (quod oppidum est Maioris Poloniae) honestis parentibus natus Anno Dni 1575. Ex 53 aetatis annis 30 in Societate consumpsit. In tria humanioribus litteris non male instructus ad Collegium Posnaniense venit in eo uno anno Rhetoricae et tribus Philosophiae studuit non malo profectu.

Mors P. Michaelis Ponecii. Eius patria et aetas. Studia.

Ingressus in Societatem. Ingressus Societatem, post exactum biennium probationis in domo S. Stephan Cracoviae, in scholis Grammatices octo fere annis docuit. Deinde scholastica Theologiae duobus annis et Casuum Controversiarumque uno anno in Societat auditor fuit. Sacris initiatus, operarii Societatis munus in variis locis egregi obiit et anno 1610, 4ª Octobris gradum Coadiutoris formati spiritualis suscepit Ministri munere Posnaniae annis tribus, Cracoviae vero fere 12 est perfunctus magna nostrorum satisfactione. Tribus annis Concionatorem pomeridianum egit Saepius etiam variorum Concionatorum vices supplebat. In Confessionibus excipiendis singularem gratiam et dexteritatem habebat poenitentesque tam in corrigendis moribus quam in usu rerum spiritualium dirigebat egregie, maxime vero eos, quos commentationibus S. Patris Nostri excoluerat In regularum institutique observatione excellens fuit eamque in aliis, dum Ministrum ageret, fortiter et suaviter promovebat, modestia morumque compositione et religiosa conversatone in sui amorem multos attrahebat. Orationi spiritualique lectioni plurimum addictus fuit et ocium semper exosum habuit. Mortificationem et internam et externam ex animo coluit, cui diuturna phtisis magnam occasionem dabat, quam ille non minori animi fortitudine quam aliorum aedificatione patientissime tolerabat. Extremis vitae suae diebus vix pedibus haerens, excipiendarum Confessionum causa ad templum venire in eoque diutius morari non dubitabat. Denique postquam vires prostratae eum lecto affixerunt, consuetis Ecclesiae Sacramentis munitus in medio nostrorum, qui convenerant, extremum diem vitae clausit, magno sui desiderio relicto, supradicta 20 huius mensis die, quae in Sabbatum inciderat ideoque ob impedimentum diei Dominicae tertio post mortem die in sepulchro Sacristiae vicino, mane, magno hominum concursu conditus est.

Labores in Societate Scholastici. Gradus. Munia varia.

14. Maxime in officio Ministri. Eius virtutes et animarum zelus.

Mors et sepultura.

Aurificum Cracoviensium Informatio contra quemdam eos traducentem.

Ediderat quidam Aurifex haereticus Cracoviensis ex quodam rancore privato quamdam relationem contra Aurifices, quasi Reipublicae noxios ac damna inferentes in iis, quae ex auro argentove confecta vendunt vel emunt. Ideo seniores Aurifices Cracovienses 20ª istius mensis ediderunt Cracoviae polonico idiomate Informationem necessariam omnibus res ex auro huius Regni confectas aut ementibus aut vendentibus, quae extat et non parum prodest ad intelligendum valorem et pondus multiplex tam auri Hungarici Polonicique, quam argenti.

15. Synodus Petricoviensis Provincialis. Quae in ea contra nos acta, sed frustra.

Joannes Wężyk Archiepiscopus Gnesnensis et Primas Regni indixerat Synodum Provincialem Petricoviae varias ob causas, quae 22ª huius mensis inchoata ad 26ªm eiusdem est protracta. Valde multa Academici proponere curabant et efficere, ut publico totius Synodi nomine peteretur a Sanctissimo, ne scholas Cracoviae haberemus. Quia vero in eadem Synodo inter caetera agebatur de contribuendo donativo pro Regni necessitatibus, ideo non pauci Praelati

obis infensi eidem contributioni nos addicere volebant. Sed per Dei atiam nec Academici nec dicti Praelati quidquam effecerunt. Dum im a Synodo peterent Academici, ut Privilegiorum Academiae cum habere vellet et attendere, ne per nostras scholas violarentur que apud Summum Pontificem efficere non graverentur ob tot rbas, quae occasione nostrarum scholarum fiunt, Rd^s P. Henricus chertus Provincialis (qui Petricoviam cum P. Matthaeo Bembo tunc nerat) petiit etiam obnixe a Synodo, ut privilegia Societatis Nostrae m alia tum potissimum illud de scholis habendis etiam in iis locis, quibus sunt Universitates, inviolata maneant. Ostendit deinde mul-, turbas hactenus ortas non per nostros sed per Academicos fac-s. Audita utraque parte Synodus, cum partes more consueto se-dere iussisset, instituit de nostro negocio consultationem, in qua ilti pro Nostrorum defensione multa dixerunt et inprimis Andreas ski Episcopus Cuiaviensis, qui postquam causam nostram effica-sime defendisset, invectivam in Academicos Decretis Pontificiis non quiescentes et causam scholarum Ecclesiasticam ad forum saecu-e evocantes instituit. Idem etiam de Canonizatione B. Stanislai stka, post instantias in praecedentibus Synodis factas, ut iterum hac Synodo instantia fieret, multis egit et effecit. Venerat enim eandem Synodum P. Nicolaus Oborski, cui rerum ad Canoniza-nem praedicti Beati pertinentium cura demandata fuit, ad hoc ne-cium promovendum. Tandem ratione Nostrorum et Acadmicorum ad solum constitutum erat, ut utraque pars pacifice S. Rotae ulti-am determinationem expectaret et ut nulla, pendente lite, scripta ntra se ab utraque prodirent.

Academicis contra nos quaedam petentibus,

P. Henricus Pichertus Provincialis respondet.

Andreas Lipski Episcopus Cuiaviensis pro nobis multa dicit.

Canonizationem B. Stanislai a Synodo petit.

Quid ratione nostorum et Academicorum in ea constitutum.

In hac Synodo etiam illud conclusum, ut si determinatio a Pon-ice pro nobis fieret, eam omnino se recepturum Archiepiscopus llicebatur cum aliis Episcopis et maxime Andrea Lipski Episcopo iaviensi. Deinde dum de Conservatoribus facta esset mentio, No-er P. Provincialis declaravit nostros non deligere alios Conserva-res nisi Ordinarios, seu ipsos Episcopos in suis Dioecesibus.

Ediderat sub finem superioris anni Jacobus Naiman, suppresso omine, libellum Polonicum cum tali titulo: »Zniesienie Obroney Col-gium PP. Societatis Jesu«, in quo Patris Bembi Apologiam pro no-tro Collegio se refutaturum susceperat et simul nonnulla se reiec-urum addiderat, quae P. Szembek in suo libello Gratis dicto attu-erat. Sed infelix Naiman pro refutatione argumentorum solam ca-

Novus liber Jacobi Naimani contra nostros.

lumniarum et mendaciorum congeriem more consueto edidit. Paraverat responsionem ad hunc pasquinum Naimani P. Matthaeus Bembus iamque imprimenda erat Varsaviae, sed ob constitutionem praedictam Synodi ab ea imprimenda abstinuit. Hac constitutione contempta Naiman, non contentus praedicto pasquino, novum edidit, tum contra P. Bembum, tum contra P. Szembecum similem priori, sed fere duplo auctum, in titulo illud addens: Z przydatkiem niektorych punktow do nowego Gratisa. Et sane multa addidit mendacia, sine quibus miser iste homo nunquam contra nos scribere potest. Quoniam vero liber hic nonnisi circa Februarium sequentis anni comparuerat, ideo in eum locum de suppressione eius narrationem reiicimus.

Idem liber recusus auctus.

16. Eleaemosyna Maii.

Ascendit eleaemosyna pecuniaria Mensis Maii ad florenos 906. A Palatina Lenciciensi[1]) fl. 350, A Palatino Posnaniensi[2]) fl. 100. Ab Abbate Paradisiensi R. D. Lentowski fl. 100. Quae omnia P. Matthaeo Bembo, dum in Maiori Polonia esset, pro domo nostra erant data. A Mfco Do Lezinski fl. 100. A Da Sophia Gorecka fl. 80. Ab Episcopo Cracoviensi fl. 75. Ab Archiepiscopo Gnesnensi fl. 50. A Suffraganeo Cracoviensi fl. 10. A Fraternitate Misericordiae fl. 15. Reliqui ab aliis. Res etiam per hunc mensem submissae aestimatae sunt fl. 267. A Do Alaghi vini tres tunnae. A Da Palatina Lenciciensi telae ulnae ducentae et ab Abbatae Obrensi[3]) ulnae 50. Ab aliis siliginis metretae 26, vasa duo butyri, carnes variae, vinum, ova et reliqua minutiora.

Concio funebris P. Bembi impressa.

Quam concionem P. Matthaeus Bembus 5a Aprilis Czarnkowi habuit in funere, uti annotavimus, eam 4a Junii in lucem edidit Cracoviae. In hac tum origo Czarnkovianae familiae, tum eius per aliquot annorum centurias de Republica Polona egregia merita referuntur. Deinde ipsius mortui laudes non sine variis instructionibus proponuntur. Commode vero impressio huius concionis sub hoc tempus inciderat et per diversa Regni loca sparsa erat, quo eam malevoli per Maiorem Poloniam mirabiliter traducere coeperant, quibus hoc modo os obstructum est.

Rmus D. Tyszkiewicz celebrat in nostro templo.

Georgius Tyszkiewicz, Suffraganeus Vilnensis ipsa Dominica Pentecostes, quae in 11am huius mensis inciderat, Summum Sacrum in nostro templo pontificaliter habuit prandiumque simul apud nos sumpsit cum Abbate Scriricensi[4]) et cum Do Lezinski.

Discedunt nostri primo Wielopolum propter consultationes

P. Joannes Liesiowski Domus Praepositus cum P. Matthaeo Bembo et P. Friderico Szembek 21a huius mensis discesserunt Cracovia versus Jaroslaviam propter Congregationem Provincialem, quae 11a sequentis mensis erat inchoanda. Ideo vero maturius se itineri dederunt, ut cum Rdo P. Provinciali, qui illis Wielopoli obvius esse debuit, varias consultationes de rebus Provinciae

[1]) Vidua Sandivoi Czarnkowski.
[2]) Stanislaus Przyjemski.
[3]) R. D. Andreas Chlewski.
[4]) R. D. Stanislaus Drohojowski.

initium Congregationis instituerent, quod et fecerunt quarta post die, dum
lopolum venissent et R. P. Provincialem cum P. Gaspare Drużbicki iam ibi- Postea Jaroslaviam ad Congregationem.
invenissent per aliquotque ibidem commorati fuissent. Reliquerat P. Lie-
vski domi nostrae sub hoc tempus sui loco pro Superiore P. Adamum Ma-
vski, quod quam male factum fuerit, statim patebit.

Venit ex Italia Cracoviam 26a istius mensis P. Pompilius Lambertengus 17. Venit P. Lambertengus Visitator Cracoviam.
Nostrae et Lituanicae Provinciae Visitator designatus ab Admodum R. P. No-
Generali. Quia vero tam cito adventus eius non sperabatur et ipsemet
nna de se nihil significaverat et ideo de eo Jaroslaviam ad Congregationem
vincialem invitando nihil constitutum erat, litterae etiam eius ad P. Provin-
em tarde Jaroslaviam venerant, ideoque currus pro illo cum equis tarde mis- Cur non invitatus ad Congregationem Provincialem.
erat eumque Cracoviae non invenerat, nam Varsaviam occasione Comitio-
Generalium Regni, quae tunc celebrabantur, ad salutandum Regem sese
tulerat et inde, postquam Cracoviam rediisset, ibidem adventum P. Provin-
is expectabat. Quia vero P. Makowski Adamus, qui ob amorem commodo- Quanta incommoda ex P. Makowski, relicto tunc in loco superioris.
propriorum et ob defectum candoris astutumque procedendi modum, sermo-
suavitate externaque modestia tectum, non bene in tota fere Provincia au-
at, vices Superioris tunc, uti diximus, in domo S. Barbarae agebat: mirum
quam male P. Lambertengus ab eo de praecipuis quibusque Provinciae per-
s fuerit instructus. Tanto vero magis P. Lambertengus illi credebat, quanto Qualis opinio de illo P. Lambertengi.
diligentius et exquisito victu, Italico modo praeparato, eum reficiebat et blando
ione eum, in quamcunque partem optabat, inclinare contendebat. Maximam
nde conceperat opinionem de P. Makowski P. Lambertengus eumque statim
egii Leopoliensis Rectorem consituere voluit, nec deposuit post id, quod con-
rat, etiamsi illa essent ei relata, quae parum religiose a P. Makowski erant
. Alios etiam Patres iuniores, qui tunc Cracoviae erant et illi varia in par-
sinistram explicantes referebant, libenter audiit et sic non parum incom- Informationes prius a privatis, quam a Provinciali, obfuerunt.
li Provincia experta ob informationes privatorum a P. Lambertengo prius
eptas, quam cum P. Provinciali contulisset, multorumque erat opinio de eo
d apud eum potissimum locum haberet primo referens et informans, nec fa-
patiebatur se a tali prima informatione abducere. Imo hac ratione non le-
alienatio ab eo Provincialis et aliorum seniorum orta.

Accepimus per Junium mensem eleaemosynae pecuniariae florenos 300. Eleaemosyna Junii.
Ducissa Jaroslaviensi fl. 200. Ex legato Pauli fl. 50. Ab Episcopo Cracoviensi
20. A Suffraganeo fl. 10. A reliquis 15. Tritici metretae 5, siliginis aliae 5,
lii unus coretus, caseorum duae sexagenae, carnes, vinum, pisces fl. 46
mputata.

P. Adamus Ustinius cum P. Joanne Smętnio iterum 9a Julii cum Rmo Missio cum Do Suffraganeo.
Suffraganeo, Parochias varias ob Confirmationis Sacramentum visitante, dis-
serunt ubique Confessionibus excipiendis et Concionibus faciendis ac expli-
anda Christiana doctrina vacantes.

Inundacio Vistulae ac variorum aliorum fluminum sicut alibi, 18. Vistulae inundatio et fluvio-
ita et Cracoviae ingentia damna non in domibus, agris, hortis, pra-
tis tantum, sed etiam in hominibus intulit. Quantum ad homines

rum aliorum cum magnis damnis.

spectat, eos circiter 50 variis occasionibus demersos aquis fama ferebat. Iam in agris fruges sive demessae sive non, quaecunque viciniores erant Vistulae, omnes vel undarum impetu abreptae, vel limo eodem impetu inducto illitae ac penitus destructae. Hortus similiter S. Barbarae totus in aquis natabat cum domo ipsa, unde tam in fructibus, quam in leguminibus, quae iam excreverant, ingentia saecuta sunt damna.

Congregatio Provincialis Jaroslaviensis.

Datum initium Congregationi Provinciali, quae erat decimanona sub R. P. Picherto Provinciali 11ª istius mensis duravitque ad 21am eiusdem. Electus Secretarius Congregationis P. Andreas Brzozoviensis et eius locum supplens P. Jacobus Golemowski, electi praeterea deputati P. Joannes Wielewicki et P. Matthaeus Bembus ac eligendo Procuratori indicta dies 14ª huius mensis.

Ducissae Jaroslaviensis benevolentia ac beneficentia erga nostros, multiplex.

Anna de Stemberg Kostkowna Ducisa Ostrogiae et Palatina Volhiniae admirabilem toto tempore Congregationis Jaroslaviensis benevolentiam ac beneficentiam nobis ostendit. Non solum enim omnibus nostris saepius prandium dedit, sed etiam iis, quae praeparaverat simul cum utraque filia sua, Palatina Vilnensi[1]) et Vice-Cancellaria Regni[2]) aliisque nonnullis, et nostros omnes et familiam ac equos omnium munificentissime sustentabat. Denique post finem Congregationis singulos Superiores Viatico pecuniario donavit. Insuper 13ª huius mensis in aula sua Collegio vicina, quam non ita pridem penes Monasterium Virginum S. Benedicti extrui curaverat, omnes 40 ad Congregationem spectantes, quibus non paucos Collegiales adiunxerat, Ducali prandio excepit cum maxima sua voluptate. Perpetua praeterea, quamdiu nostri Jaroslaviae morabantur, cum suis in templo, tempore matutino praesertim, morabatur.

Electus Procurator P. Bembus.

Quarto scrutinio electus in Procuratorem Provinciae P. Matthaeus Bembus 14ª huius mensis et ei substitutus, si quo casu impediretur, P. Andreas Gutteter.

Quae in occasione P. Lancicii sint proposita.

Inter varia, quae in ista Congregatione sunt proposita Admodum Rndo Pi Nostri, erant etiam illa propter P. Lancicium, Romae per aliquot annos commorantem et varia secreta insciis Superioribus certis personis committentem. 1um An sit res dispensabilis a Rectore diu et remote manente, ut inscio Vice-Rectore, a Provinciali vel Generali constituto, pecuniam penes Coadiutorem relinquat. 2um An possit talis Rector absens gubernationem per litteras exercere.

Mutua pecunia pro domo Probationis.

In eadem Congregatione conclusum, ut Domus Professa Domui Probationis ob aes alienum contractum 3000 fl. mutuo daret et alia tria Collegium Posnaniense ex depositis. Unde his tribus adiuncto quarto, quod R. P. Visitator

[1]) Uxor Leonis Sapieha.
[2]) Uxor Thomae Zamoyski.

Augusti dari Cracoviae iusserat, 7ª post Septembris Posnaniae Dno Krzewski soluta sunt 4 millia debiti, quod Novitiatus contraxerat

Mfca Dª Sophia Maniecka 17ª istius mensis in nostro templo sepulta in ulchro recens erecto sumptibus Dae Jordanovae Matris suae, inter gradus trorum sepulchrorum ante altare S. Barbarae. 19. Sepultura in nostro templo Dae Sophiae Maniecka.

Erant exortae non parvae difficultates cum Rdo D. Archipresbytero circa c sepulturam, quia hac die 40 horarum supplicationes in eius templo perbantur, sed tamen postea sunt sopitae.

Finita Congregatio Provincialis nostra Jaroslaviensis 21ª huius mensis si- supra retulimus. Promulgatum Jubilaeum duarum hebdomadarum 23ª istius sis, in quo nostri consuetis Jubilaei laboribus more solito dabant operam. ignata erant 3 altaria visitanda in uno templo, aut tria templa: Cathedrale, Apostolorum Petri et Pauli et S. Francisci. Confessio et Communio nulli o loco nec designato Confessario erat affixa, sed liberum cuique relinquebamodo esset Confessarius approbatus. Ad initium Jubilaei campanae omnium plorum media hora pulsatae, idem factum ad eius finem. In templo S. Petri Conclusionem Jubilaei processio per templum in maxima hominum frentia a nostris est instituta. Idem Jubilaeum per oppida et pagos successive brabatur. Jubilaeum duarum hebdomadarum quomodo peractum.

Antecedente die Dominico festum Si Patris et in ipso festo peracta quaginta horarum Oratio in nostro templo pro Regni variis iisque urgentibus essitatibus et pro peste ac fame avertendis, quae post tantam aquarum eluin timebantur. Gustavus etiam cum magno exercitu in Prussia morabatur et aliquo damno affectus nostris insultabat. Eadem die domi nostrae cum Rdo Visitatore aliquot Praelati cum Rmo D. Thoma Oborski Suffraganeo, qui hoc o nostro Sacrum in templo nostro cecinit, prandium domi nostrae sumrunt. In templo nostro Oratio 40 horarum.

Eleaemosyna Julii erat in pecunia florenorum 548. A Rmo Do Suffraganeo 100. A Mfco Do Borek fl. 100. Ex solutis viaticis in Congregatione Provinli fl. 128. A Ducissa Jaroslaviensi fl. 30. A R. Do Nosarzewski fl. 30. Pro aris venditis fl. 49. A R. Do Łukomski fl. 15. A R. Do Bobola fl. 10. A Dno nislao Rab fl. 13. Ab Abbate Chebdoviensi[1]) fl. 10. Ab Abbatissa S. Andreae[2]) 10. Ab aliis variis fl. 42. Res submissae aestimatae sunt fl. 274, nempe lirum decas una ab Episcopo Cracoviensi, taflae duae eorunden a Dª Komovska. Una tafla a Generoso Do Dębiński, una similiter a Do Capitaneo Zyceusi. Salis tunnae 8 ex Wielicka, pisorum una metreta, boves duo et 4 porci Dª Plazina, carnes aliae variae, casei, vinum mulsum, aromata et alia minura ab aliis. Eleaemosyna Julii.

Post molestissimum iter ob aquarum eluviem, quae non solum circa Craviam, sed etiam in plurimis aliis Regni locis erat et ob quam saepius haendum erat, saepius longo per aquas tractu, praecedentibus conductis ductoris, eundum non sine periculis, tandem 3ª Augusti rediit P. Joannes Liesiowski Jaroslavia. 20. Redit cum suis P. Lesiowski

[1]) R. D. Martinus Piecznowski.
[2]) Anna Szypowska.

Venit Cracoviam P. Provincialis.

Cracoviam cum suis sociis ex Congregatione Provinciali. Tertio post die secutus est eum R. P. Provincialis, qui omnes tunc primum R. P. Visitatorem salutarunt cum eoque sequentibus diebus varia de rebus Provinciae contulerunt.

Incipit visitationem templi et domus P. Visitator.

Dedit initium Visitationi et templi et domus nostrae R. P. Visitator 8ª istius mensis. Et quidem in templum illud (ordinaverat) inter caetera ordinaverat, ut in ciborio inferius parva porta poneretur, clausa antiqua superiori, ut facilius pixis cum SSmo Sacramento exponeretur ac imponeretur sine suppedaneo, quantum fieri potest.

Cur Domus Orphanellarum illi displicuerit.

Displicuit simul eidem P. Visitatori quo ad multa Domus pro Orphanellis cum adiuncto sacello Praesentationis Bmae Virginis, quam P. Petrus Kamocki mirum in modum promovebat. Aiebat enim P. Visitator eum locum pium quidem esse et utilem posse fore, negocium tamen circa eum susceptum plenum difficultatibus futurum. Satius esse, ut Virgines ad templum nostrum ob Confessiones veniant, quam ut nostri in earum sacello Confessiones excipiant. Ad hoc non posse nostros earum externam gubernationem ad instar Seminariorum et Convictuum suscipere, sed Confessionibus tantum ac piis consiliis eas iuvare, quod et ceteris faciunt.

21. Partem ex manu S. Catharinae praesente publico Notario abscindere curat pro Domo Professa Neapolitana. Vide An. 1596 n. 32 et An. 1603 n. 27. Nonnulla quae de hac reliquia referuntur.

Frustulum unius digiti longum et pene duorum crassum ex reliquia seu manu S. Catharinae Virginis Martyris, quae in nostro templo in argentea cistula conservatur, idem P. Visitator, praesente Notario Publico et testibus ad id specialiter vocatis variisque nostris, abscindi curavit 13ª istius mensis pro domo Professa Neapolitana, ut tantumdem ex reliquiis S. Barbarae inde nostro templo per commutationem mitteretur. Abscissa autem particula sufficienter est obsignata et P. Matthaeo Bembo, qui Romam brevi iturus erat, reddita, ut per eum Roma Neapolim fideliter transmitteretur. De his omnibus extat publicum instrumentum, in quo inter caetera (quod etiam suo loco notavimus) illa asseruntur, quod manus haec S. Catharinae una cum cubito ad humerum usque carne adhuc integra et incorrupta ab Orientalibus Ecclesiis e ditione Turcica ex Syna monte Arabiae, Serenissimae Annae Jagelloniae, Vladislai Jagellonis Pronepti, Casimiri Jagellonidis Nepti, Sigismundi Primi et Bonae Sfortiae filiae, Sigismundi Augusti sorori, Stephani Primi Coniugi, pro singulari dono oblata fuerit. Quod eadem Anna Regina P. Bernardo Golinski Societatis Jesu, Sigismundi III Regis Poloniae Confessario, praedictam manum donaverit, qui eam approbante suo Superiore Joanne Paulo Campano, per Regnum Poloniae Provinciali, templo S. Barbarae dedit. Quod anno 1603 sub tempus Magni Jubilaei in Polonia, conscio loci ordinario Bernardo Macieiowski Cardinali, inter varias Sacras reliquias, quae Cracoviae habentur et de quibus liber prodierat, numerata fuerit ac fidelium cultui publico proposita etc.

Missio Czaievicensis. Discedit Romam P. Bembus. Provincialis Lituaniae cum P. Cislak venit Cracoviam.

Discessit P. Stanislaus Krzywokolski Czaiewicos 14ª huius mensis pro laboribus sequentis festi. P. Matthaeus Bembus, rebus ad iter comparatis, cum Mathia Wawrowicz 17ª istius mensis Romam se contulit, accepta simul uti insinuavimus S. Catharinae reliquia pro Domo Professa Neapolitana. P. Jamialkowski Provincialis Lituaniae cum P. Gregorio Cislak venerunt Cracoviam ad R. P. Visitatorem duobus post diebus et per sex fere dies sunt hic commorati.

Academici petulantes hortum nostrum violenter ingressi 22ª huius mendie, unum ex nostris vulnerarunt impune. — Academici in horto unum nostrum vulnerant.

P. Lachowski Procurator Romam electus a Provincia Lituana eadem Cracoviam ad nos venerat et 25ª Romanum iter est ingressus.. — Procurator Lituaniae it Romam.

Judaeus unus 27ª istius mensis in templo nostro fonte est ablutus, cum a ea didicisset, quae ad Christianam doctrinam pertinebant. — Judaei baptismus.

Ultima huius mensis migravit R. P. Visitator ad domum Probationis eam- visitare coepit.

Eleaemosyna pecuniaria huius mensis erat fl. 224. A Rmo Do Suffraganeo 16. Pro equo donato et vendito fl. 73. Reliqui ab aliis. Res submissae, nempe reta pisorum una, caseorum sexagena una, butyri vas unum, carnes variae, m, pisces, olera constabant fl. 43. — Eleaemosyna Augusti.

Per Septembrem et Octobrem in variis templis distributis diebus contibantur supplicationes, iussu et ordinatione Episcopi Cracoviensis pro felici essu belli contra Gustavum instituti. Nobis in templo S. Barbarae feria ta ex ordine contigerat, qua pomeridiano tempore exposita in pixide SSma haristia, litaniae communes decantabantur cum variis aliis precibus, Sacerbus duobus incipientibus et musicis prosequentibus. — **22.** Supplicationes duorum mensium.

R. P. Visitator a S. Stephano 15ª huius veniens ad nos, exhortationem et in fine eius Indulgentiam plenarium, more post Visitationem recepto, essit omnibus. Eodem etiam ad Collegium S. Petri visitandum sese contu- Annotavimus initio Aprilis huius anni postulationem Petri Pasmani Archicopi Strigonensis ad Regem Poloniae de Collegio fundando in certa parte usii; iam litteras, quibus Rex ei responderat 15ª istius mensis, non abs re m, ut hic ponamus. Tenor earum est talis: Sigismundus III Dei Gratia Rex niae etc. Rndme in Christo Pater syncere nobis dilecte. Pium ac dignum ri Ungarica pietate Synceritatis Vestrae desiderium ex litteris illius intelleus simulque in eo coeleste beneficium agnovimus, quod ad eruendam e teris in illis partibus sanctae et purae religionis doctrinam, nova quotidie per potissimum, quos gregi suo custodes ac pastores instituit, subministret inmenta. Porro ipsi ita iudicavimus nullum genus hominum in Ecclesiae mitis negocio vel disseminandae vel oppressae fidei restituendae aptius esse ibus Societatis Jesu, quod infiniti illorum hac in parte non frustra suscepti ariis mundi partibus labores declarant. Proinde magna spes est, eandem diligentiam iis in locis, ad quae cura ac beneficio Synceritatis Vestrae votur, adhibituros esse. Nos quidem pro eo studio, quo propagationi Sanctae favemus, libenter huic praeclaro Synceritatis Vestrae desiderio ac petitioni uimus et consentimus, quod Religioni Catholicae bene vertat illorumque saprosit, ut Synceritas Vestra Praefatos Patres illo quem scribit loco consti- Damus praeterea ad Mfcum Capitaneum Territorii Scepusiensis litteras, ut salutarem auspiciis Synceritatis Vestrae institutam nulla re impediat, imo o, qua est ipse pietate et fervore in fidem Catholicam, omni studio ac cotu pro posse promoturum negocium et aucturum certo confidat. Praeterea colae oppidi illius severe mandato nostro ad omnem modestiam et observanm Patribus exhibendam stringentur, ut nihil futurum sit, quod illos in vinea — Post visitationem indulgentia P. Visitatoris. Litterae Regiae ad Pasmanum Archiepiscopum, Quibus eum Rex laudat. Et concedit, quod postulabat. Ad Scepusiensem etiam Capitaneum dat litteras, ne impediatur Archiepiscopus.

illa laborantes deterreat ac retardet. Augeat Divina bonitas in mente Synceritatis Vestrae nominis sui amorem et fervorem omnique felicitate faciat abundantem. Cui nos quoque Regium favorem nostrum pollicemur et offerimus. Datum Varsaviae 15ª Mensis Septembris anno 1628 Regnorum Nostrorum Poloniae 40 Sveciae 35 etc Sigismundus Rex. Inscriptio talis erat: Illmo ac Rmo Dno D. Petro Pasmany Archiepiscopo Strigonensi et loci eiusdem Comiti perpetuo, Primati Hungariae, Legato nato, Caesareae Regiaeque Maiestatis intimo Consiliario ac Supremo Cancellario.

Inscriptio litteris data.

23. Impeditum tamen totum.

Ex his litteris manifeste patet, quam ferventer Rex voluerit promovere Collegium Scepusiense et quam audacter impeditum id fuerit a Capitaneo Scepusiensi [1]), sive ob haereticos tam famulos eius quam eum ipsum prensantes, sive ob Ducem Zbarasium, a cuius ore pendebat tunc Capitaneus et qui libenter ea omnia impediebat, quae cum aliquo honore Societatis coniuncta essent, imo honori sibi ducebat, dum ab aliis hostis Societatis nostrae dicebatur et putabatur.

Venit Cracoviam Episcopus Cracoviensis. Exigentibus contributionem ex domibus nostris quid responsum.

Venit Cracoviam 18ª huius mensis Martinus Szyskowski Episcopus Cracoviensis, quem nostri varii salutarunt.

Dⁿ Cichocki Capitaneus [2]) cum duobus civibus Cracoviensibus 26ª istius mensis venerunt ad praepositum Domus S. Barbarae et exigebant a nostris contributionem, ratione trium domorum, quas inhabitamus. Quibus responsum est, prius nos ab Episcopo Cracoviensi intelligere debere, quid nos facere conveniat et ita sunt dimissi.

Exercitia spiritualia Abbatis Chebdoviensis.

Martinus Piecznowski Abbas Chebdoviensis ob spiritualia exercitia venit ad nos 28ª istius mensis et eaque ad decimam sequentis continuavit maximo suo spirituali fructu.

Adventus Ducissae Jaroslaviensis.

Eadem die venerat Ducissa Jaroslaviensis Cracoviam, quam statim P. Praepositus et alii nostri salutarunt.

Eleaemosynae Septembris.

Per Septembrem fl. 93 eleaemosynae pecuniariae accepimus. Ex quartuali Vielicensi fl. 38. A Dº Suffraganeo fl. 10. A Dª Furmakowicowa 10. A Virgine Anna, quae ab aliis collegit fl. 20. Reliqui ab aliis. Iam butyri vas, caseorum sexagena, succi cerasorum unum vas, brasei metretae sex, carnes variae, vinum, mulsum caeteraque minutiora fl. 29 sunt computata.

Festum B. Borgiae.

Die festo B. Francisci Borgiae, quod in 1ªm Octobris incidit, Rds D. Erasmus Kretkowski Officialis in templo nostro Sacrum cecinit, cui interfuerunt et Episcopus Cracoviensis et Ducissa Jaroslaviensis et Lituaniae Marsalcus Dª Sapieha.

24. Academicus ebrius nostros in-

Cum rediret P. Adamus Makowski cum Socio Laurentio Sebastianowicz ex horto Dⁱ Atavanti Civis Cracoviensis, in quo Marsalcum Lituaniae inviserat 7ª huius mensis, incidit casu in quendam

---

[1]) Stanislaus Lubomirski.

[2]) Vice-Capitaneus Cracoviensis.

ademicum studiosum ebrium, qui nostris conspectis statim eosdem icto gladio est insecutus per suburbium. Et Pater quidem Mawski fuga evadens illum declinavit, Laurentium vero assecutus est isque caput gladio in planum converso aliquoties percussit. Ita llum isti homines finem petulantiae faciebant, quia nullus erat, i eos cohiberet. — sequitur et unum percutit.

Processiones ex praecipuis templis, quae sunt Cracoviae, 10ª istius mense ad aedem SS. Petri et Pauli Apostolorum ob memoriam victoriae ex Turcis itae more iam consueto institutae sunt et simul continuabantur per hunc nsem indictae in variis templis. — Processiones ad templum SS. Petri et Pauli Apostolorum.

Orationes pro cohibendis Gustavi Adolphi Sveci conatibus, qui ditione cuiusdam Galli Brodnicam et ante Novam coeperat. — Gustavus capit Brodnicam et Novam.

Discessit P. Pompilius Lambertengus Visitator Cracovia 12ª istius mense qui circa finem Junii eo venerat, absolutis et trium domiciliorum Cracovienm Societatis nostrae visitationibus et variis de rebus Provinciae Consultaibus. Nonnulli hunc eius discessum in 18am huius mensis retulerunt. — Discedit Cracovia P. Visitator.

Annotarunt quidam in supplicatione Varsaviae instituta pro Regni necestibus 13ª huius mensis factam concionem per R. P. Fabianum Bircovium minicanorum Theologiae Doctorem, qua exaggerabat sacrilegium Svecorum imlentium, ob quam Imaginem Aeterni Patris Christum Crucifixum tenentis pis explosis aliquoties traiecerunt, ex qua sanguis miraculosus prosiliit. Haec go ex suburbio Bransbergensi per quosdam milites nostros, insciis vel dissulantibus hostibus, abrepta fuit, ut diximus anno superiori 27ª Julii et Varriam ad Regem Reginamque deportata. — Concio Pis Fabiani Bircovii contra Svecorum sacrilegium.

Votum facere decreverat sub hoc tempus (ob victoriam ex Guivo celerius reportandam) Episcopus cum Praelatis et Canonicis acoviensibus de Festo Conceptionis Bmae Virginis cum Octava per am Cracoviensem Dioecesim in perpetuum celebrando. Quia vero Rubricellis Anni 1527 et 1629, quae iam ante voti praedicti nunpationem typis vulgatae fuerant, id non fuit adnotatum, ideo 16ª ius mensis prodiit impressa indictio tali modo praedicti festi celeandi per R. D. Erasmum Kretkowski Officialem modusque additus ficii per Octavam expediendi. — Decernunt de voto faciendo Episcopus cum Capitulo. — Indicitur celebratio cum Octava festi Conceptionis.

Circa idem tempus allata domui nostrae Citatio ratione contributionis, de superiori mense nobiscum Ds Cichockie gerat, sed eam non curavimus, sicut alii Ecclesiastici non curant. — 25. Citantur nostri ob contributionem irrito conatu.

Per 21am et 22am huius mensis, quae in 19am Dominicam post Pentecoin inciderat et qua votum de festo Conceptionis cum octava celebrando in nplo Parochiali Bmae Virginis emittendum erat, valde solennis Processio cum — Processio

solennis cum imagine B^mae Virginis, quae est in templo S. Mathiae

ea imagine Beatissimae Virginis, quae est in maiori altari templi S. Mathiae, est instituta, quam iam breviter describemus. Antequam discessisset Cracovia R. P. Visitator, petierat ab illo R. D. Officialis Kretkowski, ut in processionibus duorum dierum, quae propter votum de festo praedicto Conceptionis faciendum suscipiendae erant, imaginem SS^mae Virginis, eam quae est in templo S. Mathiae, deferri permitteret unumque ex nostris tum apparandae imagini tum ordinandis circa eam deferendam nonnullis attendentem designaret. Utrumque libenter concessit R. P. Visitator. Sabbato igitur circa vesperas accommodata ut

Inprimis ad templum Cathedrale.

par est imago a decem nostris delata est, Clero Cathedrali (praeter Praelatos) et B^mae Virginis ac S. Stephani obviam praecedentibus et R. D. Officiali in pluviali subsequente (qui etiam initio Processionis accommodatam ad rem habuit exhortationem) candidis facibus multis collucentibus et campanis variorum templorum personantibus. Ob ingentem vero populi praecedentis et comitantis concursum nonnisi prima noctis hora imago in templum arcense est illata et ante maius altare supra sepulchrum Friderici Cardinalis est collocata concioque ab uno ex nostris habita, nempe a P. Friderico Szembek.

Deinde sequenti die

Sequenti die totus Clerus regularis saecularisque cum Confraternitatibus suis ad templum Cathedrale convenit. Habita devota concio a R. D. Sebastiano Nucerino, qua incitabat, ut omnes in tanta necessitate ad praesidium B^mae Virginis confugerent. Summa pompa delata imago a decem (nostris) circumferentibus nostris, aliis plurimas faces candidas subsequentibus (aliis) Sacras varias

Imago iterum a nostris defertur maxima pompa ad templum B^mae Virginis.

Reliquias templi Arcensis portantibus et claudente agmen R^mo D^o Suffraganeo, pontificaliter induto et ingenti populo cum maxima devotione comitante antecedenteque. Quidam Religiosi (PP. Dominicani) nostros in hac processione se antecedere advertentes, protestationem fecerunt de praecedentia coram Praelatis contra nostros, ne videlicet essemus in possessione. Sed unus ex Canonicis, noster hostis Jacobus Naiman, ioco quidem, sed tamen vere eos expedivit. Sicut baiuli — inquit — aliquid portantes sive antecedant sive non, nullum vestrae praecedentiae faciant praeiudicium, ita nec isti imaginem deferentes. Postquam ad templum B^mae Virginis ventum esset, ob maximum hominum concursum magna cum difficultate Praelati illud sunt ingressi, Imago vero collocata in maiori altari. Habitum Sacrum de Immaculata Conceptione a R^mo D^o Suffraganeo, in cuius medio concionatus R. D. Ostrowski. In coemeterio vero, quod totum populo erat refertissimum, tres etiam nostri tunc temporis, rogatu Archipresbyteri, concionabantur: P. Adamus Ustinius et Joannes Plaski ac Daniel Zaleski, Theologi nondum Sacerdotes, quo etiam tempore in templo S. Barbarae Sacrum cantatum et concio peragebatur. (Nam tunc ob annuam B. Stanislai memoriam Orationem diurnam pro Regni necessitatibus habebamus). Quamdiu concio in templo Parochiali erat, nostri 20 astabant imagini in altari collocatae, Praelatis in gradibus altaris humiliter sedentibus. Miserat tum unus ex iis ad quendam nostrum, ut aliquem sermonem ad Clerum in Presbiterio considentem haberet, sed ne inde aut turbatio aut offensio aliqua R. D. Ostrowski sequeretur, excusavit noster. Finita concione, circa finem Sacri votum solenniter a R. D. Officiali nuncupatum, cuius formula ad imitationem eius, quam nos habemus, petente Capitulo erat confecta. Finito Sacro, Reliquias varias, quae

26.

Frustra protestantibus Religiosis de praecedentia.

In cemeterio templi Parochialis tres nostri concionantur.

Annua Commemoratio B^i Stanislai.

In Sacro de Conceptione Votum Officialis nuncupavit.

x templo Arcensi erant allatae (inter quas etiam erant quaedam ex vestibus Deiparae), Praelati cum universo Clero in templum Cathedrale deduxerunt, imagine in templo Cathedrali ad vesperum usque relicta. Post prandium, finitis vesperis, concionem habuit R. P. Christophorus Dominicanus. Post eius concionem Clerus Bmae Virginis et S. Stephani, cum maximo hominum concursu, noctu iam imaginem, quam nostri portabant, eo modo quo antea, aliis candidas faces circumferentibus, deduxerunt ad templum S. Stephani, ubi expositum fuit SSm Sacramentum et concionatus est P. Bartholomaeus Paprocki. Reposito post concionem SSmo Sacramento in Ciborium per Rum Dm Suffraganeum, delata ultimo imago ad templum S. Mathiae et iterum benedictio ab eodem Do Suffraganeo data populo, varios hymnos de Beatissima Virgine decantante.

Post vesperas Concio Pis Dominicani

Deducitur Imago ad S. Stephanum Et ad S. Mathiam.

Et sic tandem finis impositus huic festivitati ac devotioni, cui Dominus non parum favisse multorum iudicio visus est. Nam sub hoc plane supplicationis tempus, cum Stanislaus Koniecpolski Gustavum, capta Brodnica versus portum Bielavensem contendentem, inequeretur cum suis ac in eius copias equestres, quarum Ductor erat Baldis Gustavo valde charus, incideret, commisso cum iis fortiter proelio felicissime eas prostravit, plurimis caesis et captis. Inter captivos primus erat ipse Baldis, qui cum Stanislaum Koniecpolski stricto gladio fuisset aggressus, cum manus, qua gladium gerebat, ab eo sclopo fuisset traiecta, captus est. Novense etiam oppidum et eius arx, a Gustavo proditione capta (omnia enim in Prussia haeretici haeretico Gustavo prodebant, quae poterant), opera et industria Di Moczarski noctu sub idem tempus hosti fuit erepta, caesis in ea Svecis, qui inventi erant.

27. Sub hoc tempus

Baldis capitur.

Nova recuperatur.

P. Adamus Ustinius cum P. Joanne Smętnio Rmo Do Thomae Oborski Suffraganeo adiuncti ad consuetos labores in Sacramentis Poenitentiae Eucharistiaeque administrandis et in concionibus faciendis ac doctrina Christiana imbuendis, 22a huius mensis abierunt et in iis ad 22am Decembris magno cum fructu permanserunt.

Missio cum Do Suffraganeo.

Sub finem pariter huius mensis P. Sebastianus Scarga cum P. Joanne Kretkowski in parochia R. D. Erasmi Kretkowski, ad quam erant invitati, egregiam operam saluti proximorum impenderunt.

Missio ad quamdam Parochiam.

Percepta eleaemosynae pecuniariae per Octobrem erat fl. 109. Ab Episcopo Cracoviensi fl. 25. A Do Rab fl. 13. A Rmo D. Suffraganeo fl. 10. Quidam fl. 12. Ex viaticis fl. 20. Reliqui ab aliis. Iam butyri vasa 8, casei, carnes variae, pisces, mulsum, olera computata sunt fl. 72.

Eleaemosyna Octobris.

Impetraverat ante duos annos P. Albertus Męczynski ab Admodum Rdo P. Nostro Generali Missionem Indicam et Japonicam et iam Ulissiponem eam ob causam venerat et integro fere anno occasionem commodam in Japoniam per mare navigandi expectabat. Hac re cognita eius cognati, inter quos praeci-

Patre Męczynski in Indiam pergente

Cognati eius

puus erat Kurdwanowski, qui P^is Męczynski sororem germanam coniugem habuit, putantes eum amplius in Poloniam redire non posse et molestissime ferentes, eum bona sua Collegio nostro Cracoviensi inscripsisse, ut vulgo dicitur, contra nos movere coeperunt et atrocia quaeque confingere ac per totum Regnum spargere. Affirmabant per nostros vi adactum ad inscriptionem faciendam. Probabant variis modis, inscriptionem esse invalidam et aetatem sufficientem ad alienationem faciendam P. Męczynski non habuisse. Addebant eum iampridem mortuum et nostros de eius Japonica missione omnia fingere ob bona retinenda. Inciderant haec omnia in illud tempus, quo Judices Tribunalitios, Lublini degentes, in hoc negocio habuimus infensissimos. Passim etiam Nobilitas, quae contra bona Ecclesiasticorum debachatur, ingentes in nos contumelias per totum Regnum spargebat, avaritiam nobis imponebat eoque rem deduxerat, ut communiter omnes expectarent privationem bonorum nobis inscriptorum per sententiam tribunalis. Itaque nonnulli amici nostri Rdo P. Provinciali aliisque nostris efficaciter ostenderunt, omnino causam nos amissuros, nisi ipsemet P. Męczynski praesens sit in Tribunali vel Lublinensi vel Petricoviensi et suaserunt dilationem nostrae causae ad adventum eius. Significatum hoc totum R. P. Nostro Generali, qui rationum momenta expendens, statim datis Ulissiponam littteris ad P. Męczynski, eum in Poloniam revocavit ad omnes lites in hoc negocio finiendas, iisque sopitis dabat ei spem iterum in Iaponiam eundi. Accepit litteras P. Męczynski uno die ante navigationem in Japoniam instituendam, ad quam iam erant parata omnia et morem gerens iis, quae erant iniuncta, ex Lusitania Cracoviam veniens 5^a huius mensis, postquam Varsaviae cum Serenissimo Rege aliisque Regni Proceribus variis in locis de iniquitate suorum cognatorum in hoc negocio egisset, Petricoviam praeter omnium opinionem (simili omnino modo, quo secundum Polonicos Annales per S. Stanislaum excitatus Petrinus suorum cognatorum iniquitatem in Regiis iudiciis in causa bonorum Ecclesiasticorum confutaverat) ad tribunal venit ita opportune, ut si tardius una hora venisset, causa omnino cecidissemus. Exceptus omnium admiratione, causam praesens egit, egregie eam singulari nostro Patrono Mfco D. Lisiecki, qui dum haec scribimus Regni Instigatorem agit, promovente, feliciter illam lucratus est cum maxima perditorum cognatorum confusione, praecipue vero Kurdwanowski ita bonis eius inhianti, in quem certae insuper poenae erant decretae, quas tamen post multas variorum intercessiones P. Męczynski dimisit, contentus ea re, quod eius et nostri hostes tot falsitatum fuerint convicti. Sicque omnia, quae ad hoc negocium pertinebant, sopita sunt.

Atrocia contra nos spargunt,

28. Judicibus nobis tunc infensis.

Ob quod revocatus ex Lusitania in Poloniam,

Venit Cracoviam

Et postea Petricoviam

Confusisque suis cognatis,

Causam lucratur et lites componit.

Prandia duo nobis parata.

D. Pipani Proconsulis coniux una die, nempe 19^a huius mensis, in honorem S. Elisabethae, cuius nomen gerebat et altera die D^a Baierowna 21^a eiusdem mensis prandium domui nostrae appararunt solemne, quod etiam aliis annis superioribus facere consueverant.

29. Thomae Zamoiski ingressus in Capitaneatum

Die 22^a huius mensis, qua festum S. Ceciliae solet celebrari, Thomas Zamoiski Vice-Cancellarius Regni venit Cracoviam et Capitaneatus Cracoviensis, post mortem Gabrielis Comitis a Tarnow a Rege sibi collati, adiit possessionem magno comitatu suorum alio-

nque, qui illi obviam processerant. Statim vero post suum in- Cracoviensem.
essum illud maximopere curabat, ut petulantes tam Academici,
am quicunque alii pacem publicam turbantes Cracoviae, cohibe-
ıtur et in ordinem redigerentur et cum Rectore Academiae, cum Expostulat cum Rectore de dissolutione Academicorum.
eum salutandum cum suis venisset, de adeo dissoluta iuven-
e Academica, de recens per eos occiso Kozaco Ducis Zbarascii,
stellani Cracoviensis, et de tot iniuriis Collegio S. Petri illatis ex-
ıtulavit et peculiariter sibi a Rege commissum significavit, ut res
ısmodi nullo modo permittantur, vel sine debita poena transeant·
amsi vero Rex id non commisisset, ipsa rei aequitas et pacis
ıservatio publicae id a me, ait, suo iure exigit. Statim res ad Cohibet eosdem.
ıxim erat deducta, diligenti custodia noctu ac interdiu disposita,
quam eiusmodi dissoluti capiebantur ac in carceres tam arcenses
ım praetorii compingebantur.

Submissa eleaemosyna pecuniaria per mensem Novembrem fl. 96. A Vice- Eleaemosyna Novembris.
ıcellario Regni[1]) fl. 50. Ab Abbate Chebdoviensi[2]) fl. 10. A Virgine Zalan-
fl. 10. A Confraternitate Misericordiae fl. 15. A reliquis fl. 11. Iam tritici
eti 24, siliginis metretae 8, carnes variae, caseorum duae sexagenae, vinum,
ra, aromata, pisces, butyri vasa 3 etc. constiterunt fl. 198.

A 2a Decembris ad 4am inclusive peracta in templo S. Barbarae triduana Triduana in nostro templo Oratio.
ıtio pro Regni necessitatibus, maxima hominum frequentia ac devotione. Et
o S. Barbarae festo postquam Sacro concionique Vice-Cancellarius Regni cum
Coniuge interfuisset et nos variosque Praelatos domi nostrae convivio ex-
ıisset, ipse etiam nobiscum cibum sumpsit.

Prodierat sub hoc tempus Relatio quaedam historica (relatio) de novo **30.** Historia de Regno Tybet impressa
gno Tybet, recens invento, de nostris ob Christianam religionem in illud in-
ducendam eo penetrantibus et de vario in eo rei Christianae successu ac
ıcessu. Hunc libellum ex Italico in Polonicum conversum per P. Fridericum
ımbek ac Vice-Cancellario Regni inscriptum, idem P. Szembek ante pran- Per P. Szembek oblata Regni Vice-Cancellario
ım domi nostrae in praesentia multorum illustrium virorum, brevi prolocu-
ne adhibita, Vice-Cancellario obtulit. Recepit eum libentissime et ipsemet res-
ıdens magnam animi gratitudinem ostendit ac impensas in typographum com-
ıtoremque refundere statim iussit. Missus idem liber Serenissimis Regi Regi-
eque, Principibus ac multis Regni Proceribus omnesque non parum recreavit Et multis aliis.
eo non parum restaurata opinio de laborum per nostros in novo orbe susce-
ırum continuatione, quae iam non parum labefactata videbatur ob intermis-
m a tot annis editionem vulgari lingua eorum, quae inde adferebantur.

Ad initium etiam huius mensis typis vulgata est concio P. Adami Ma- Concio Pis

[1]) Thoma Zamoyski.
[2]) Martinus Piecznowski.

Makowski impressa.

kowski, quam 5ª Martii, votum castitatis Susanna Amandowna publice emittente, in templo S. Barbarae Cracoviae habuit.

Cum octava festum Conceptionis celebrari coeptum.

Festum Conceptionis Beatissimae Virginis cum octava celebrari coeptum hoc anno per totam Cracoviensem Diocesim, iuxta votum ea de re in Octobri factum [1]).

31. Rector Academiae exclusis tribus, vult placare Ducem Zbarascium, sed irrito conatu

Exclusit Rector Academiae tres studiosos ob occisum Kosakum Castellani Cracoviensis Georgii Ducis Zbarascii et 9ª istius mensis adiit cum 10 Professoribus praedictum Ducem, intercedens pro studiosis Academicis, ut iis condonare dignaretur et referens se fecisse, quod poterat; nam ob immunitates, aiebat, quas habent, non poteram eos alio modo iudicare. Indigne tulit totum id Dux et postquam fecisset mentionem sui boni affectus erga Academiam et maximae Academicorum ingratitudinis, ostendit atrocia facinora Academicorum, ob quae et Sacerdotes et Nobiles et cives ac artifices et Judaei tuti esse non possunt, deinde exclusiones eorum fieri tantum ad formam, ex una bursa in aliam, nec per eas iustitiae satis fieri posse adiecit. Adiecit deinde, non ideo a Maioribus data illis privilegia, ut iis abutantur, nec ea esse maiora illis, quae Nobilitas habet, cum qua tamen in iustitia administranda minus est negocii; se si non status Senatorius constituisset (sic), istos homicidas quaesiturum fuisse, non in bursis et hospitiis, sed in cubiculis Academicorum; se praeterea in Comitiis futuris curaturum, ut eorum privilegiis cornua deterantur; studiosos non cum armis, quibus omnia volunt debellare, sed cum libris incedere debere etc. Ad haec omnia nihil fere responderunt Academici et confusi abierunt.

Duce permulta Academicis obiiciente.

Apud eundem Naiman nihil efficit.

Venit ad eundem Ducem Zbarascium Jacobus Naiman eo plane tempore, quo currum conscendebat Prosovicos ad Comitiola pergens 11ª huius mensis. Volebat enim ab illo petere, ne contra Academiam in illo conventu aliquid ageret, sed eum Dux ad Colloquium non admisit. Erant etiam in praedictis Comitiolis Legati Academici, quae 12ª istius mensis habebant initium, in quibus per varios curantes, ne Dux Zbarascius contra illos ageret, penitus nos relinquerant; habebant enim, quod agerent cum Duce sibi offenso. Nobilitas etiam ad-

32. In Comitiolis Prosovicensibus nihil dictum contra nos.

---

[1]) Annexae sunt Manuscripto nostro litterae, typis impressae, Erasmi Kretkowski, Canonici, Vicarii in Spiritualibus et Officialis Generalis in Civitate ac Dioecesi universa Cracoviensi, quibus clero universo tam Saeculari quam Regulari celebrandam hanc octavam, nomine Lociordinarii Martini Szyszkowski, mandat. Datae sunt Cracoviae die 16 Novembris A. D. 1628.

rtens Ducem ita offensum Academicis, nullam nostrarum schola-
n fecit mentionem.

Sparsus rumor erat inter externos sub idem tempus et postea Rumor de ultimo decreto pro nobis.
er nostros, de decreto ultimo pro nobis Romae facto, sed tamen
nuc duae decisiones restabant, quas sequenti anno videbimus. Ja-
ous tamen Naiman, hostis noster, ita hanc rem extenuabat, ut Bul-
a Pii V. pridem factam, sublatam et revocatam esse, asserere non
bitaverit.

Rdus D[s] Strembosz Praepositus Mstoviensis[1]) egregie nos in festo Nata- Rdi D[i] Strembosz labor in nostro templo in Natali Domini.
Domini iuvit, cantans in templo nostro Matutinum et duplex Sacrum, nostris
rim more consueto in plurimorum Confessionibus excipiendis occupatissimis.

Ultima huius mensis erat diurna oratio in nostro templo pro Regni ne-
sitatibus, quae postea sequentis anni prima die, seu per festum Nostrum Cir-
ncisionis Domini continuabatur.

Percepta eleaemosynae pecuniariae Mensis Decembris erat (fl. 79. A D[o] Eleaemosyna Decembris.
zemberg fl. 40. A R[mo] D[o] Suffraganeo fl. 10. A R. D. Bobola fl. 10. Ab aliis
19. Res submissae constiterunt fl. 173. Tritici metretae 5, hordei tres, sili-
is 12, pisorum metreta una, boves tres, vituli sex, capones 50, anseres 20,
um, panes, pisces et alia minutiora.

Annua templi eleaemosyna ascendit ad fl. 1041 in pecunia. Calix vero 33. Annua templi eleaemosyna.
n patena auratus, torques et cor aureum, casulae duae, mappae aliquot re-
naque minora, plusquam ducentis fl. sunt aestimata. His accesserunt tum ci-
rium in parte inferiori reformatum, tum sacellum S. Annae parvum plumbo
tum; hoc enim utrumque isto anno perfectum est.

Ex iis, quae ad certum mensem referri non poterant, haec sunt. Ab hae- Ex haeresi conversi.
i ad Ecclesiam redierunt 19. Ex Arrianis sacro fonte lustrati sex et ex per-
is Judaeis tres. Mulier imprecationibus assueta, mariti quodam tempore cra-
lam perosa, eidem cibum imprecationibus fartum apposuit. Adhibuit maritus
o more, cibum sumpturus, crucis antidotum et ecce sibili prorumpentes ex Signum crucis contra imprecationes.
sonio mortem inibi latentem prodiderunt. Inopinato eventu territa mulier ad
des nostri Sacerdotis accidit, confessione crimen expiatura. Erat alia perdi-
vitae, cui visio cuiusdam ad aeterna supplicia damnati erat occasio da- Variae aliquorum conversiones.
andae superioris licentiae et post institutam peccatorum Confessionem ad
liorem frugem redeundi. Praeposuit quaedam castam paupertatem copioso ar-
to, quo pudor eius tentabatur. Quidam ab annis teneris voluptatibus immer-
, eo iam progressus erat, ut ludibriis daemonum ad vitae praecipitia protra-
etur, sed ope tandem divina saniorem ad mentem conversus, accedens ad
trum Sacerdotem, per Poenitentiae Sacramentum remedium malo postulavit
accepit Duorum consciscendae sibi necis consilium, ob continuos blasphemi
ritus assultus, dissolutum est iidemque ad pacem conscientiae reducti.

Ex missionibus variis hoc anno factis, praeter illam, quae erat cum R[mo] 34. Missio Zywecensis.
Suffraganeo aliquoties, in qua 11 oppida et 153 pagi lustrati et de qua ali-

[1]) Mstoviae erat abbatia Canonicorum regul. Lateranensium.

Quales homines in territorio Zywecensi.

quot in locis diximus, non contemnenda etiam fuit Missio Zyvecensis. Est Zywecense territorium inter montes Carpatios, Poloniam ab Hungaria nonnullisque aliis Moraviae ac Silesiae partibus dividentes, situm. In eo plurimi incolae in summa divinorum inscitia vitam degunt, maxime vero illi, qui ovium gregibus in montibus et sylvis attendunt et per sylvas praedas agunt, Getas veteres, aut Marcomanos et Galactophagos referunt. Nullo enim fere alio cibo praeterquam caseo et lacte vivunt, statura procera, robusto corpore, animo in Martem et praedas incitato celebres. Ad hos cum nostri venissent, post multos susceptos labores, eo rem per Dei gratiam deduxerunt, ut sufficienter de rebus divinis instructi ad Sacramenta Poenitentiae Eucharistiaeque accesserint, spesque in Domino eos maiores in rebus salutem animae concernentibus progressus facturos, maxime si frequentiores ad eos missiones imposterum instituantur, quibus illi ob maximum Sacerdotum defectum maximopere indigent.

Quid in iis sit auctum.

Annus Domini 1629.

Mutio Vitellesco Societatis Jesu Praeposito Generali, Pompilio Lambertengo Provinciae Poloniae Visitatore, Henrico Picherto Praeposito Provinciali et illi officio functo, succedente Gasparo Drużbicki, Joanne Liesiowski Domus S. Barbarae Praposito et illi, Collegii S. Petri gubernationem suscipienti, succedente P. Joanne Wielewicki.

I. Numerus nostrorum

Triginta duos socios Domus Professa Cracoviensis hoc anno numeravit. Sacerdotes viginti. Rei familiaris administros decem et tyrones, ad mensam legentes, duos.

Festum Circumcisionis.

Consueta hominum ad Sacramenta Poenitentiae et Eucharistiae frequentia Circumcisionis Dominicae festum expeditum. Cantante Suffraganeo Cracoviensi Thoma Oborski Summum Sacrum, Concionante Jacobo Ostrowski Theologiae Doctore et Canonico Cracoviensi. Qui etiam simul cum R. D° Kretkowski Officiali ac nonnullis Praelatis prandium nobiscum sumpserunt.

Renovatio Votorum.

In festo Epiphaniae Domini Votorum Renovatio in domestico sacello, more solito peracta.

Nobilitas Cracoviensis non ita ut antea offensa.

Circa idem festum Nobilitas Palatinatus Cracoviensis, propter solitos contractus Cracoviam veniens, licet tantopere contra nos ante per Academicos fuerit concitata, tamen, postquam intellexisset scholas S. Petri iudicio Rotae Romanae approbatas esse, ne tantillum quidem ea re commovebatur. Imo palam aiebat, quemcumque finem lis nostra cum Academicis sit habitura, se parum curare et se ad placitum, sive ad scholas Patrum sive ad Academiam filios studiorum causa missuram.

Supplica-

Per hunc mensem et sequentem indictae erant supplicationes

variae ab Episcopo Cracoviensi pro felici successu Comitiorum. Et inter caetera, ut annotat P. Petrus Kamocki in sua templi historia, iusserat per duas hebdomadas certa hora in singulis Cracoviensibus ecclesiis Sacrum de Conceptione B^mae^ Virginis fieri. tiones pro felici Comitiorum successu.

Datum initium Comitiis Generalibus Regni Varsaviensibus 9^a^ istius mensis, in quibus de modo belli contra Gustavum continuandi potissimum actum. Nullus tunc, data opera, ob nostrum negocium cum Academicis, Varsaviam erat missus. Nam P. Visitator satis esse arbitrabatur, eos nostros, qui erant in aula, huic negocio attendere, quod etiam illis diligenter commendaverat. Academici in fine huius mensis miserant Varsaviam Brzoscium et Piotrawicki, qui varia quidem contra nostras scholas apud varios tentarunt, sed irrito conatu. Imo cum ad Principem Vladislaum, qui eorum semper patrocinium suscipiebat, venissent et tam auxilium quam consilium contra nos postulassent, ita illis fertur respondisse: Quandocunque in vestro negocio aliquid volo loqui, semper mihi vestrorum petulantiae, quae perpetuo committuntur, os claudunt. Urgebat in iisdem Comitiis Georgius Dux Zbarascensis, ut Constitutio sub Rege Stephano Torunii facta de insolentibus ac tumultus excitantibus, sine ullo respectu aut nobilitatis aut libertatis Academicae alteriusve, capiendis ac puniendis ad praxim reduceretur. Sed quia ibidem ostensum fuit, id sine ingenti status ecclesiastici praeiudicio fieri non posse, ideo ab ea confirmanda Constitutione Ordines Regni tunc abstinuerunt.

2. Comitia Generalia Varsaviae.

Academici frustra in iis contra nos agunt.

Quae Princeps illis responderit.

Constitutio Stephani cur non confirmata in Comitiis.

Rediit Roma Cracoviam, 25^a^ istius mensis, P. Jacobus Lachowski Lituaniae Procurator et aliquot diebus nobiscum commoratus, in suam Provinciam abiit. Venerat cum eo Charissimus Casimirus Vrowiecki, qui ex Austria, in qua Societatem erat ingressus, ob certa negocia in hanc Provinciam erat remissus et in ea postea post aliquot annos mortuus.

Adventus P^is^ Lachowski et Casimiri Vrowiecki.

Pecuniaria eleaemosyna huius mensis erat fl. 318. A R^mo^ D^o^ Suffraganeo fl. 110. A Palatino Russiae Stanislao Lubomierski fl. 100. A nonnullis fl. 45. Ex quartuali Vielicensi fl. 35. A D^o^ Stanislao Rabo fl. 13. Reliqui ab aliis. Iam in rebus: siliginis metretae 10, vinum, carnes variae, pisces, panes, casei aliaque minutiora fl. 73 sunt aestimata.

Eleaemosyna Januarii.

Jacobus Naiman Synodi Petricoviensis Provincialis constitutionem de non scribendis ullis libris in negocio Academiae et Scholarum S. Petri, quamdiu Romae lis non fuisset decisa, nihil curans, circa finem anni superioris contra ea, quae vel P. Szembek in libello suo Gratis dicto, vel P. Bembus in sua defensione Collegii S. Petri in lucem ediderant, novum librum typis mandarat, plenissi-

3. Jacobi Naimani liber novus famosus.

mum mendaciis, calumniis, mordacitatibus, eumque valde occulte spargere coeperat. Cognita ea re Episcopus Cracoviensis (id enim ei primo R. D. Kretkowski Officialis, deinde alii significaverant) omnia impressa exemplaria, quae inveniri poterant et quae adhuc palam non distrahebantur, colligere ac supprimere iussit hoc mense, quod et factum est. Naimanum praeterea ad se vocatum et graviter reprehensum, ad iuramentum adegit, quod de pluribus illis libris, qui erant collecti, non sciret et quod eos nulli esset communicaturus. Dignus erat longe maiori poena, qui et Synodi praeceptum tam audacter violaverat et famam aliorum, toties iam aliis temporibus laceratam, iterum laceraverat.

Colligitur et supprimitur.

Festum Nostrorum Martyrum.

Sanctorum Martyrum nostrorum Japonensium: Pauli, Jacobi, Joannis, 5ª Februarii consueta celebritate, cantato Sacro et utrisque vesperis, concione praeterea medio Sacro habita, festum peractum est, imaginibus insuper eorum in maiori altari expositis.

Memoria fundationis Domus et Benefactorum.

Sequenti die (ex ordinatione R. P. Visitatoris) pro vivis ac defunctis Domus S. Barbarae Fundatoribus ac Benefactoribus cantatum Sacrum de SSma Trinitate, a reliquis omnibus Sacerdotibus similia Sacra lecta. Concio praeterea, medio Sacro cantato, habita cum enumeratione primariorum Fundatorum ac Benefactorum.

Discoli iuvenis, sodales B. Virginis persequentis, poena.

In quendam iuvenem discolum, olim nostrum Vilnensem discipulum, qui a Congregatione Assumptae Beatissimae Virginis quos potuit variis modis retrahebat et vexabat, Divina iustitia circa hoc tempus non mediocriter advertit. Postquam enim Academicis suis condiscipulis mordaci lingua et factis superbis iurgiorum occasionem dedisset, ab aliis fustibus exceptus fuit ita, ut et brachio confracto et voce illico amissa, Nostro celeriter advocato, per nutus confiteri debuerit et multis hebdomadis lecto affixus, ad extremam fere egestatem devenerit. Paucis post mensibus furti a condiscipulis accusatus, coram Rectore purgare sese debuit et magna notatus est infamia, qui iniuste ob frequentatam Congregationem confundere alios consueverat.

4. Sophiae Marsalkownae mors.

Sophia Marszalkowna, in oppido Skawina honestis parentibus nata, 13° aetatis anno Cracoviam veniens, in variis domibus famulabatur et tandem apud Dominam Wisembergowam. A qua deinde ad obsequium pientissimae Virginis nostraeque Benefactricis Barbarae Langownae transierat, in eoque decem annis permansit ac nonnisi mortuam suam Dominam reliquit. Haec — inquam — mortua 16ª huius mensis, quia et vivens variis eleaemosynis ordinariis Domum S. Barbarae iuvabat et ante mortem 800 florenos nobis legaverat testamento, qui post sesquimensem erant redditi domui, quarto post die in nostro templo erat sepulta in curritoriolo, inter subsellia ad Sacellum S. Annae ducente. Post mortem suae praedictae Dominae honestum victum sibi per aquarum distillationem, cuius singulare artificium et aliis non obvium noverat, ita sibi parabat, ut non parum pecuniae colligerit. Nam et nobis fl. ut diximus 800ª et temp

Et sepulta nostro templo.

Quali la-

ochiali 200ª et singulis monasteriis ac templis xenodochiisque notabilem uniae summam testamento legavit, nec minor summa post mortem eius fra- illius uterino cessit, ut communis erat opinio. Pietatis et devotionis variis rcitiis, maxime frequentationi Sacramentorum Poenitentiae et Eucharistiae, iendis Sacris concionibus totam se dederat, sed circa finem vitae ex his ıibus non parum remittere, imo vitae licentiosae aliquantum vacare coeperat, naturae fragilitate, sive daemonis artibus, et in graviora forsan fuisset pro- ıa, nisi Deus gravi morbo eam in officio retinuisset. Gravissima ad extre- m patiebatur maleficia, sive melancholiam, ob quam nullam personam pro te secum in triclinio ferre poterat. Unde etiam nullo praesente morte extin- est, postquam ante unam et mediam hebdomadam Confessione sacramen- et sacra synaxi munita fuisset.

bore acquisiverit non parvam pecuniam.

A vita liberiori morbo abducitur. Ex quo moritur.

A 27ª ad 29ªm triduana Oratio Dominica Quinquagesimae et duobus se- ntibus diebus more iam recepto peragebatur, magna populi frequentia ac de- ione. Vesperi Dominicae Quinquagesimae concionatus R. D. Sebastianus Nu- inus, Cathedralis Concionator.

Oratio triduana.

Submissae eleaemosynae mense Februario in pecunia fl. 383. A Palatina nensi[1]) fl. 100. A Dª Turzina fl. 100. A quodam 120. A Rmo Do Suffraganeo 30. A Do Alaghi fl. 15. Reliqui ab aliis. Iam res datae, nempe tritici coreti ciceris metretae tres, siliginis coreti 8, carpionum duae sexagenae, butyri unum, porci duo, carnes aliae variae, casei, vinum, panes et alia fl. 162 ıt aestimata.

Eleaemosyna Februarii.

Inter mendicos studiosos scholae Parochiali Bmae Virginis erat quidam ikla dictus. Hic eos, qui scholas S. Petri frequentabant, quibuscunque modis erat, persequebatur. Factus deinde praedo nocturnus, cum saepius manus ıtodum effugisset, tandem ab arcensi satellitio, non sine magna difficultate, ıtus est et in carcerem publicum coniectus et questionibus subiectus, cum lta latrocinia et sua et complicum prodidisset, capitalem subiit sententiam. vocans ergo nostrum, qui illum ad sequentem vitam consuetis Sacramentis poneret, cum ea quae ad hoc negocium pertinent absolvisset, insolito homi- m concursu ob celebre nequitiae crimen, ex arce ante praetorium in forum deductus, nostro semper comitante, et 2ª Martii capite truncatus est. In quo sero Deus scelerum vindex ostendere voluit, se tunc potissimum illatas in- ias punire, quando ii, quibus inferuntur, patienter sese gerunt ac illi totum mittunt.

5. Cwikla mendicus scholae Parochialis,

Ob latrocinia capite plectitur.

Instituta Missio in Silesiam ad pagum Mokre dictum, Dⁱ Eliae Kozecko, Quadragesimam, ad quam P. Lukas Wociechowicz et P. Joannes[2]) 7ª huius nsis sese contulerant, egregieque consuetis Societatis Nostrae muniis, inter pulum agrestum et a Sacerdotibus derelictum, vacabant.

Missio Mokrensis in Silesiam.

Abiuravit publice haeresim in nostro templo 18ª istius mensis quidam lvinista Minister, quae res, quia fuit notabilis, altius hic repetenda videtur. ic ergo natione Gallus Ludimagister ac simul Calvinianae perfidiae Minister,

Minister Calvinianus ex

[1]) Dna Sapieżyna.
[2]) Smętnius.

Transsylvania

Transsylvanam iuventutem et nobilitatem, qua in scholis, qua in Synagogis pestiferis doctrinis imbuebat. Ob certas simultates, quae illi cum suis asseclis frequentes erant, suasu quorundam amicorum secedere Cracoviam instituit, rediturus postmodum, ubi adversariorum animi conquievissent. Venit ergo Cracoviam et in media platea a vectoribus (qui eum tanquam haereticum exosum habebant) relinquitur et e curru pene deiicitur ac ut sibi hospitium prospiceret, monetur. Vesper erat, linguae polonicae ignarus, hominem qui ad hospitium deduceret non habens, circumspicit omnia et stupentis instar timore concutitur, veritus, ne a studiosis Academiae Cracoviensis tanquam Minister cognoscatur et capiatur. Ecce interim Divina eaque paterna ei non defuit providentia. Figit oculos in nomen SS^m^ Jesu, quo Collegii Sancti Petri ianua insignita erat, ad eandem ianuam accedit, pulsat ac a Janitore qui prodierat petit, ut sibi hospitium aliquod, in quo secure pernoctare possit, monstraret. Janitor, qui tunc ipse hospitem agebat, ignarus locorum, suadet, ut nostram Domum Professam adeat ibique ex aliquo nostrorum de hospitio commodo intelligat simulque illi viae ductorem assignat. Venit noctu ad S. Barbarae domum evocatoque uno ex Patribus, de hospitio cognoscit et in illo secure illa nocte quiescit. Postridie iterum domum nostram adit, aliquem sibi ex Sacerdotibus concedi postulat, qui secum de fidei Controversiis conferat. Concessum id liberaliter et quamdiu placuit, cum eo actum. Tandem serio et ex animo suos errores detegit, difficultates aperit iisque dissolutis resipiscit. Itaque reditum ad S. Ecclesiae gremium parans, commentationibus piis S. P^is^ Nostri vacat, conscientiam discutit, totius vitae exomologesim instituit, publice maximo hominum concursu, facta prius fidei professione in manibus Vicarii Generalis Cracoviensis Dioecesis R. D. Erasmi Kretkowski, haeresim eiurat ac sacra demum Synaxi maxima omnium gratulatione reficitur, die supradicto.

Venit Cracoviam.

In platea a Vectore relinquitur.

Timore correptus ad Collegium S. Petri pulsat.

Inde remittitur ad S. Barbarae domum.

6.

Hospitium illi monstratur.

Confert de Religione.

Convertitur et publice haeresim abiurat.

Eadem 18^a^ die R. P. Pichertus Provincialis venit Cracoviam et Collegium S. Petri visitare imprimis coepit. In festo S. Josephi R. D. Skarszewski Canonicus Cracoviensis, post praeviam domi nostrae habitam collectionem, primum Sacrum in templo nostro Deo obtulit.

Adventus P^is^ Provincialis.

Sacrum primum R. D. Skarszewski.

Tertio post die mortuus apud nos P. Joannes Borzynski. Maior-Polonus is erat ex Palatinatu Lanciciensi et ex annis aetatis 42 consumpsit in Societate 23. Studuit in Societate Rhetoricae anno uno, Philolosophiae tribus, Theologiae Scholasticae quatuor, egregio profectu. Docuit controversas cum haereticis quaestiones annis 4, Concionatorem pomeridianum duobus egit annis. Erat Minister Collegii per quatuor annos et per alios quatuor Residentiam Ostrogiensem gubernavit. Uno anno ante mortem Procuratoris Provinciae munus egregiae sustinuit iamque, si ex morbo convaluisset, ad Professionem 4 Votorum admittendus erat. Praestantia in eo ad docendum, conversandum, concionandum, gubernandum et maxime ad res difficiles expediendas talenta reperiebantur, religiosae modestiae aliisque virtutibus, homine Societatis dignis, coniuncta. Obiit, Ecclesiae Sacramentis munitus, cum non integros duos dies ex morbo decubuisset eoque gravissimo ex summis internis torsionibus procedente, quibus nullum remedium adferri potuit et quas ingens humorum malignitas corruptioque effecerat. Fama erat eum in Hungaria, ad quam 25^a^ Januarii missus fuerat et ex qua

Mors P^is^ Borzynski.

Aetas eius et studia in Societate.

Occupationes variae.

Talenta egregia.

27ª superioris mensis redierat, sive malitia haereticorum sive aliquo alio casu, venenum vel in cibo vel in potu porrectum hausisse. Sepultus sequenti post mortem die in templo nostro in communi nostrorum sepulchro. Accelerata mors forsan ob venenum, ut putabatur.

Significaverat Admodum R. P. Noster per Provincias de quibusdam nostris quatuor Patribus in Aethiopiam ob rem Christianam propagandam missis et in itinere a Turcis captis Cairique in atroci carcere detentis ac tandem 6 millibus aureorum redemptis. Quia vero Goana Provincia, a qua pendet Aethiopica missio, tam grande aes alienum (quod etiam per foenus augetur) nullo modo potest dissolvere, ideo iussit petere Admodum R. P. Noster a Principibus Christianis eleaemosynam hoc nomine, qua tanta summa solveretur. Cognita hac re R. P. Henricus Pichertus Provincialis 28ª huius mensis datis ad superiores litteris diligenter iis commendavit, ut omnem operam adhiberent ad procurandum subsidium pecuniarum pro hoc debito. Missi autem erant hi Patres quatuor sub finem anni 1627 et brevi post capti. 7. De subsidio pecuniario pro nostris captivis, magna summa redemptis, conquirenda Litterae ad Superiores.

Lata pro nobis in Rota Romana Decisio quinta 30ª huius, quam impressam apponimus [1]) et in qua non solum sententia pro nobis prius data confirmatur, sed etiam varia Academicorum fundamenta solide refutantur. Decisio 5ª pro nobis Romana.

Itum obviam hoc mense variis machinationibus Academicorum, quibus efficere conabantur, ne ulli studiosi Sodalitatem Deiparae Assumptae frequentarent. Et privatim enim et publice Professores Baccalaureique inculcabant iuventuti, inconveniens esse cum Jesuitis, Academiae Adversariis, etiam in rebus pietatis conscientiaeque agere, cum non desint tot alii Cracoviae, maxime vero PP. Dominicani cum Congregatione Rosarii, quibus directionem animarum posset concredere. Addebant alii, frequentationem earum Congregationum, quarum curam Societas habet, non posse convenire cum iuramento de promovendo bono Academiae facto. Haec et alia similia confutabantur a nostris; ac inprimis ostendebatur studiosis, praedictas machinationes non publico Academiae nomine fieri, sed privatis quorumdam odiis. Praeterea frequentationem Congregationum ad tot pia opera ordinatam, nullo modo cum iuramento de promovenda Academia pugnare. Insuper indignitas rei proponebatur ex eo, dum iuvenibus et maxime nobilibus Polonis iugum imponitur, non adeundi diebus festis ea templa, quae vellent, nec concedendi iis conscientias, quibus placet. Addebatur et illud: Si iam, o iuvenes, non audetis resistere togatis, a bono vos retrahentibus, quomodo postea audebitis Machinationes Academicorum contra frequentantes Sodalitatem Bmae Virginis. Refutatio a nostris.

[1]) Inserta est haec »Decisio quinta s. Rotae Romanae coram R. P. D. Queipo« etc., Romae in typographia R. Camerae apost. 1729 impressa, inter fol. 734 et 735 nostri Manuscripti. Constat quatuor foliis.

resistere turbulentis civibus, in factionibus perniciosis et in conventibus publicis contra Regem et Patriam aliquid machinantibus? Non surdis auribus haec accepta. Nam iuvenes nobiles, quo magis a Sodalitatis exercitiis evocabantur, eo magis illa frequentabant etiam illi, qui nunquam in scholis nostris studuerant, et Confessarios nostros deligebant, etiamsi varii alii ab Academicis propositi fuissent.

8. Non curabant iuvenes Academicorum machinationes.

Collectio monialis cuiusdam. Eleaemosyna Martii.

Hoc mense unus ex Bonfratellis domi nostrae Exercitia Societatis peragebat magno cum fructu.

Eleaemosyna pecuniaria mensis huius ascendit ad fl. 1192. A Virgine Sophia Marsalkowna legati fl. 800. Ab Episcopo Cracoviensi fl. 150. A Ducissa Jaroslaviensi fl. 133. Ex quartuali Vielicensi fl. 36. A D° Charzewski fl. 50. A D° Suffraganeo Cracoviensi fl. 10. A reliquis fere 12. Res submissae 321 fl. aestimatae, nempe duo vasa vini a D° Alaghi, unum a D^a^ Turzina, unum et medium a D° Paulo Rakoci. Una tunna mulsi. Vasculum melis. Olivae 30 librae. Husonis (sic) librae fere ducentae. Panus pro veste, hordei una metreta, pisorum unus coretus, pisces, panes et alia minutiora.

Ad initium Aprilis D^a^ Slatkowski suam spiritualem collectionem, quam superiori mense fuit aggressus, finivit.

Missiones variae.

Circa 4^am^ huius mensis ante Dominicam Palmarum nonnullae institutae sunt missiones, P^is^ Stanislai Krzywokolski Karniewicos, P. Joannis Zaluscii Bistriciam, P. Joannis Kretkowski cum R. D° Officiali eius germano ad varia loca, praeter P. Lucam Wociechowicz et P. Joannem Smętnium, qui nonnisi 22^a^ huius mensis ex Silesia redierunt.

Visitatio domus a R. P. Provinciali.

Ex Collegio S. Petri venit domum nostram R. P. Provincialis mansitque nobiscum ad 13^am^ eiusdem, visitationem peragens, postea vero ad S. Stephanum commigraverat.

9. Unus iuvenis salutaria monita spernens,

Notabilis poena neglectae Congregationis et salutarium monitorum duobus iuvenibus 7^a^ et 8^a^ istius mensis a Deo est immissa. Unus nobili loco natus, cum alibi paulo ante noster discipulus fuisset et hic tam modestiae quam ingenii laude floreret, Cancellariae vacans, dum Patri Congregationis, ab occasionibus malorum familiarium retrahenti, morem non gerit, ab iis nihil minus cogitans, ad lupanar publicum, ipso sabbato ante Dominicam Palmarum, deducitur. Hic socii eius, dum in scelere iuvenem alium inventum, rixa orta, interficiunt et fugiunt, ipse homicidii fit reus et in iudicio absens tanquam principalis accusatus ac denunciatus, cum interim in monasterio delitescere ad certum tempus debuerit, metuens ne comprehenderetur. Alter Senatore Patre natus, a scholis nostris non pridem Cracoviam missus, dum se dirigi per nostrum non sinit, duellis pluribus cum vitae periculo infamis, adhaerens malo familiari, post varias per quadragesimam insolentias, ipsa Dominica Palmarum, dum suspecta mulier domus suae portam pulsanti aperire nollet, monente praedicto familiari, in portam sclopum explodere volens, in consultorem explosit eumque a iunctura manus dexterae usque ad cubitum traiiciens, vix non occidit. Unde ingentes difficultates ei subeundae erant.

Homicidii ab aliis patrati fit reus.

Alter socii manum sclopo traiicit.

Festa Paschalis a 15ª huius ad 17ᵃᵐ inclusive more consueto solenniter ɔedivimus ingenti ad Sacramenta Poenitentiae et Eucharistiae hominum concursu. Festa Paschatis.

Expedita trium nostrorum domiciliorum visitatione R. P. Provincialis dissit Cracovia 20ª huius. Discessit R. P. Provincialis.

Quidam Bernardinus Biskupski in festo S. Adalberti, quod 23ª huius nsis celebrari solet, in templo Patrum Carmelitarum mitigatorum (quod etiam aliis templis non raro faciebat) variis verborum ac similitudinum involucris tros perstringebat. Re ista cognita R. D. Erasmus Kretkowski Officialis, tum m tum alios Religiosos similia facientes, ad se vocatos, graviter corripuit nasque certas assignavit, quamquam illi partim negatione, partim suae in is intentionis interpretatione sese tuebantur, sed frustra. Biskupski Bernardinus, cum aliis nostros perstringens, reprehenditur.

25ª donavit Ducissa Ostrogiae Anna de Stembergh Palatina Volhiniae plum Bᵐᵃᵉ Virginis in campis Societati nostrae, assignatis bonis longe mabus Parocho Jaroslaviensi in compensationem offertoriorum, quae ex templo Virginis accipiebat, cum consensu et approbatione Episcopi et Capituli.

Ultima huius mensis P. Gaspar Rezler, post collectionem spiritualem in mo probationis factam, venit ad nostram S. Barbarae aedem et munus Proatoris Provinciae obire coepit. Eodem die externus quidam Sacerdos apud spiritualia exercitia aggressus, quae postea continuavit. P. Gaspar Rezler fit Procurator Provinciae.

Relatio de Tunquin insula explorata et ad suscipienda Christiana sacra posita, polonico idiomate hoc mense a P. Friderico Szembek est edita et Rᵐᵒ Thomae Oborski Suffraganeo Cracoviensi dicata. Ralatio de de Tunquin insula imprimitur.

Percepta eleaemosynae per Aprilem in pecunia erat fl. 292. A Serenissima gina fl. 50. A Rᵐᵒ Suffraganeo fl. 110. A Dᵒ Lesniowolski Capitaneo Zatosi fl. 20. A Dno Rab fl. 13. A R. Dᵒ Łukomski fl. 10. Collecti a variis fl. Reliqui ab aliis. Res submissae constiterunt fl. 161, nempe metretae seu ia (nam haec duo pro uno accipimus) tritici 5, siliginis etiam 5, lardi partes butyri vasa 4, carnes variae, casei, tortae, bos, vituli, agnelli et alia minutiora. Eleaemosyna Aprilis.

10.

Habuimus 6ª Maii domi nostrae varios hospites. Ex Provincia tuaniae P. Leier cum P. Skorulski, qui Varsavia ad nos venerant ad 17ᵃᵐ huius mensis ob certa negocia morabantur. Ex Provin- Bohemiae P. Volfangum cum P. Leandro, qui 8ª huius mensis nerant. Cum P. Leier visitavit Academiam P. Fridericus Szembek publicae lectioni Theologiae intererat. Magno honore exceperunt umque Professores, inter quos etiam erat celebris ille Brzoscius, ri famosi contra nos scripti author, de quo supra multis in locis mus. Hic finita lectione, postquam nostros humanissime salutasset, suam mansionem, deinde ad Academiae Bibliothecam, denique le nostros discedentes cum aliis ad portam usque deduxit. Quae s, quia a septem annis ob lites cum Academia intercedentes non at visa, omnibus qui aderant admirationi fuit. Et quidem praedicus Brzoscius hoc mense Ordines Sacros suscipiens, quia per nostros

Nostris Academiam visitantibus,

Ostendunt Academici humanitatem,

Inter quos etiam erat Brzoscius.

in iis suspiciendis non erat impeditus, tanquam famosi libri, coope rante ministro haeretico, contra Societatem scriptor, in alium vide batur iam mutatus nostra patientia. Sed quamdiu ea quae scripsi non revocaverit et famam quam sustulerat non restituerit, viderit ipse, quomodo in conscientia tutus sit futurus.

Collectio spiritualis aliquorum externorum.

Casimirus Romer Parochus Brescensis ab 11ª ad 18ªm huius mensis Collectionem spiritualem domi nostrae instituit, sicut et in fine huius mensis Dⁿ Gebar et Dⁿ Konarzewski studiosi Academici eandem sunt aggressi et ad octavum diem sequentis mensis continuarunt.

Hortum nostrum defendit R. D. Officialis.

R. D. Erasmus Kretkowski Officialis et Vicarius Generalis ad nostrum hortum venit 16ª istius mensis et in eo per duos dies haesit, ostendens se futurum eius defensorem contra omnes variorum insolentias, quae superioribus annis fiebant, de qua re saepius cum Academicis egit et effecit, ut per aliquot tempus ab iniuriis inferendis studiosi Academici abstinerent; nam brevi post ad impiam aliena rapiendi consuetudinem redierunt.

Missiones pro festis Pentecostes.

Pro festis Pentecostes varii erant missi, 29ª huius mensis, P. Stanislaus Krzywokolski cum Joanne Bąkolic Czaiewicos ad D. Wizemberg, P. Adamus Makowski cum P. Joanne Smętnio Karniewicos ad Dm Pipanum Doctorem; P. Adamus Ustinius cum P. Petro Kamocki ad Dnam Jordanovam.

II. Quidam retrahens a scholis nostris et a Congregatione Bmae Virginis, spoliatur omnibus a suis famulis.

Circa finem huius mensis iuvenis quidam nobilis, ex nostris scholis ad Academiam Cracoviensem veniens, per aliquot annos variis modis tam a nostro Collegio quam a Sodalitate Bmae Virginis iuventutem retrahebat ac deterrebat. Tandem ipsismet Academicis et de fide catholica et de nocturnis caedibus ac rapinis coepit esse suspectus et semel sive ex maleficiis, ut probabiliter putabatur, sive ex remordente conscientia, furiis palam agitari coepit, videntibus et stupentibus non paucis. Reditus sibi et advertens se in tot suspiciones vocatum, relicta Cracovia, sumptu parentum non modico, ad militiam sese contulit. Vix Cracovia egressus cum quodam adolescente coaetaneo similis farinae, a famulis propriis equis et omnibus, quae habuit, spoliatus est et domum redire coactus, Deo rapinas eius ac iniurias, rapinis similiter ac iniuriis puniente.

P. Gaspar Druzbicki fit Rector S. Petri.

In fine praeterea huius mensis P. Gaspar Druzbicki factus est Rector Collegii S. Petri Cracoviensis et munus Magistri Novitiorum ac Rectoris Domus Probationis Pⁱ Jacobo Lichonski resignavit.

Eleaemosyna Maii.

Hoc insuper mense in eleaemosyna pecuniaria submissi nobis fl. 46. A Confraternitate Misericordiae fl. 15. A Rmo Do Suffraganeo fl. 10. A reliquis 21. Res datae constabant fl. 171, nempe tritici metretae 15, siliginis metretae 13, butyri vasa duo, caseorum sexagena, lignorum tafla ut vocant una, husonis libras 30; carnes variae, panes aliaque minutiora.

Susanna Amandowna casulam templo dat.

Accessit templo nostro 15ª Junii elegans casula 200ⁱˢ constans fl. a Virgine Susanna Amanda.

Occasione Jubilaei variae missiones.

Post Jubilaeum duarum septimanarum Cracoviae expeditum, ob eundem in variis locis expediendum, seu Parochos in eo expediendo iuvandos, missi nostri ad varia loca. P. Lucas Wociechowicz cum P. Joanne Stephanide Bolechowicos, P. Stanislaus Krzywokolski cum P. Andrea Lanicio Czaiewicos, P. Se

tianus Skarga cum Joanne Bąkalic Hebdowum. P. Joannes Zaluscius cum Joanne Smętnio ad varias Parochias cum R^mo D^o Suffraganeo, cum quo 8^a istius mensis ad 18^am Augusti morati sunt. Sequenti etiam mense P. Pe- Kamocki cum P. Luca Wociechowicz ob eandem causam Soboloviam erant si, sicut et P. Makowski cum suo socio ad Castellanam Cristinam Myskow- Harum missionum, occasione Jubilaei factarum, hic simul mentionem fa- voluimus.

Venit Cracoviam R. P. Provincialis 16^a huius et tum manens hic, tum riciniora loca excurrens, adventum R. P^is Visitatoris ac renuntiationem Suc- oris sui ab Admodum R. P. Nostro expectabat. Adventus P. Provincialis, qui expectabat Successorem.

Quia hucusque unicum tantum habuimus ex Sacerdotibus, qui certum entum ex fundatione habuit assignatum, cum onere serviendi in templo ro Sacris solennioribus ac vesperis, ideo P. Petrus Kamocki magno labore erat, ut pientissima Matrona D^a Margarita Cellara alterum Sacerdotem per ım fundationem nobis procuravit, ut videlicet Cantatis Sacris ac vesperis in ro templo perpetuo ministraret et lecta duo Sacra pro se ac marito suo in lo Parochiali B^mae Virginis certis temporibus haberet. Pro hac autem re ex sua pro censu fere 100 florenorum in certis bonis inscripsit. Hac re co- R. D. Christophorus Trcinski Archipresbyter, praetextu nescio cuius prae- ii templi B^mae Virginis, hanc fundationem modis omnibus impedire cona- est. Agitata igitur causa coram R. D. Officiali Erasmo Kretkowski 22^a huius sis et decretum pro templo nostro est datum impositumque D^o Archipres- ro silentium in perpetuum. Porro executor testamenti praedictae D^ae Cella- Generosus D. Petrus Boguslawski fundationis summam 1300 in bonis suis s Suchcin dictis inscripsit in Castro Sądecensi, ut quotannis sine ulla dif- tate census Capellano redderetur. Collationis ius certis successoribus est as- atum et iis deficientibus ad nostros in S. Barbara manentes devolvi debet e est ab officio approbatum. Valde moleste tulit talem rei huius progres- D. Archipresbyter et ad mortem usque aequis oculis non potuit aspicere etrum Kamocki. Non semel alias idem R. D. Trcinski, licet tantum amicum enefactorem nostrum se esse praedicet, ea quae vel ad ornamentum vel nentum templi S. Barbarae spectant, quantum potuit persequebatur et im- ebat et vanum metum praeiudicii templi B^mae Virginis, etiamsi manifestis- illi ostendebatur contrarium, ob naturam melancholicam et iudicii tenaci- n nullo modo deponere voluit. Fundationem D^ae Cellarae pro Sacerdote in templo nostro serviente, 12. Vult impedire D. Archipresbyter Trcinski sed frustra. Petrus Boguslawski summam fundationis inscribit. Ius patronatus cui inscriptum. Augmento et ornamento templi nostri resistit D^s Trcinski.

Ducentos viginti quinque fl. eleaemosynae pecuniariae mense Junio acce- is. A R^mo D^o Suffraganeo fl. 110. Ex quartuali Vielicensi fl. 26. A D^o Wi- berg fl. 30. Ab Episcopo Cracoviensi fl. 25. Reliqui ab aliis. Res perceptae fl. constabant, nempe lignorum duae taflae, siliginis metretae 15, butyri vasa, caseorum tres sexagenae, braseae metretae 5, carnes variae, panes, es, pultes, aromata, feni currus tres et minutiora alia. Junii eleaemosyna.

Post quintam decisionem, 30^a Martii huius anni pro nostris olis Cracoviensibus Romae latam, quam suo loco et tempore po- imus, secundam sententiam pro iisdem scholis 4^a Julii huius tulit 2^a sententia Rotae Romanae pro nobis data.

Joannes Queipus Dollanus, S. Rotae Auditor et Judex Commissarius, in qua per omnia confirmavit priorem. Quia vero utraque haec sententia in eadem charta impressa postea erat, ideo utramque fol. 710, n. 6 [1]) posuimus, ubi videnda est haec secunda.

13. Martinus Szyskowski miraculo se ab incendio liberatum Angelo custode ut putabat se excitante.

Episcopus Cracoviensis Martinus Szyskowski 5ª huius mensis, in arce Lipovecensi dormiens, sono extraordinario, quasi sclopi explosi et voce (licet surdus esset) clare audita, de incendio exorto monente, excitatus, dormientes cubicularios aliosque surgere iubet et incendium, quod nemo praeter illum prior adverterat, prohibere: quod si factum statim non fuisset, ob lignea aedificia, feno sub tectis repleta et aurigarum incuria incensa, et ipse et omnes cum eo absumpti incendio fuissent. Attribuit hoc beneficium praedictus Episcopus S. Angelo custodi se concitanti, in cuius et omnium simul Angelorum honorem Sacrum quotidie cantatum in templo Cathedrali ad Mausoleum S. Stanislai, a se exstructum maximis sumptibus, insigni fundatione pro decem fere Sacerdotibus adiuncta, fieri curavit in perpetuum. Non dissimile aliud beneficium idem Episcopus S. Carolo Borrhomaeo attribuebat. Extruxerat huic Sancto templum in monte, marmoribus ac plumbifodinis celebri oppido, Kielce dicto, adiacenti et ad illud reliquias praedicti Sancti solenni apparatu deferri curaverat. Dum autem domum rediret ac in signum triumphi pedites eius sclopetarii, quos tunc ducentos habebat, sclopos explode-rent, equi territi una cum rheda, qua vehebatur, tanto impetu ex monte sese propripuerunt, nulla ratione aurigis retinere valentibus, ut per unam ex profundis mineralium fodinis, simul cum rheda ac Episcopo, mira providentia intacti ac illaesi transilierint, cunctis qui aderant attonitis.

Idem liberatus a praecipitio beneficio S. Caroli Borrhomaei, ut ille arbitrabatur.

Pro victoria ex Gustavo relata Gratiae Deo actae.

Circa idem tempus Cracoviam et totum Regnum repleverat rumor laetus de felicissimis initiis belli contra Gustavum, in quo Stanislaus Koniecpolski Supremus Copiarum Ductor, caesis plurimis Gustavianis et ipso Gustavo cum exercitu fugato, victoriam obtinuerat. Actae Deo solennes gratiae in variis templis Cracoviae. Sed non diuturna haec fuit laetitia. Sequentibus enim mensibus, ob pestem in castris exortam et ob defectum commeatus, magnus noster exercitus ex Polonico et Germanico milite conflatus, rebus infectis dissipatus est et demum induciae sex annorum cum Gustavo factae, conditionibus ex parte nostra satis duris ac minus honorificis.

Sed brevis haec laetitia ob pestem et ob inducias cum Gustavo.

[1]) Nr. 16.

Missus Czaiewicos P. Stanislaus Krzywokolski cum suo socio 7a istius ensis ibique ad 16am Augusti morabatur, ad viciniora loca identidem ex- arrens.

Mortuus 20a huius mensis Generosus D. Joannes Wilski in Domo proba- onis, annos natus quinque supra octoginta, quorum septuaginta cum vitae po- iori togae sagoque dedisset, albo sociorum nostrorum inscribi petiit. Quia ta- en ob talem aetatem id fieri non potuit, ea ratione (suis bonis in domum robationis transfusis, quae 7 millibus tunc aestimabantur) cum novitiis anebat, ut ad Superiorum arbitrium totum se conformaret et eximia orationis ubmissione, mortificationis publicae aliarumque solidarum virtutum exempla er 15 annos exhibens, maturus coelo vitam finivit.

Joannis Wilski mors.

Quomodo 70 aetatis anno permissus manere in Novitiatu.

14. De Talmud Judaeorum

Celebris Consultatio Episcopi Cracoviensis Martini Szyskowski cum suis Praelatis et Theologis, inter quos etiam erat unus ex Patribus Dominicanis et alter ex nostris, instituta est circa Talmud Judaeorum 23a huius mensis tali occasione. Impresserant Judaei in hac Dioecesi, nempe Lublini, seu recudi illud curarant, charta et charactere insigni, valde occulte, impensis hanc in rem plusquam 40 millibus florenorum. Rex ista re cognita et libri exemplaria et typum obsignari facit ac Episcopum certiorem facit inquiritque, quomodo ea in re sit procedendum. Consultis nonnullis viris doctis Episcopus, inter quos etiam erant Nostri Patres Lublinenses (nam prope Lublinum tunc morabatur), respondit Regi secundum ea, quae Concilium Tridentinum in Indice librorum prohibitorum de Talmud Judaico decernit. Sed hac responsione non erat contentus Rex ob novum decretum Clementis Octavi contra Talmud factum (de quo et nostri Lublinenses et ipse Episcopus tunc non scivit). Itaque Episcopus Cracoviam veniens cum iis, quos supra diximus, conclusit secundum decretum Clementis idque totum Regi significavit. Plurima sunt, quae Judaei contra tentarunt. Aiebant enim Talmud se habere Basileense reformatum nec aliud nisi hoc velle recudere. Nescivisse se de reformatione Concilii Tridentini, Clementis Bullam in solis dominiis papae valere, non alibi. Cabalam aliam esse speculativam, quae Deum solum contemplatur, aliam practicam, quae variis magicis est referta etc. Sed Episcopus ab ea sententia, quam tulit, nunquam passus est se removeri.

Lublini impresso Rex significat Episcopo.

Episcopus primo Lublini, deinde Cracoviae consultat.

Et concludit contra Judaeos.

A 25a istius mensis ad 18am Novembris institutae in hac civitate et per totam Dioecesim quadrimestres supplicationes, tam diurnae quam horarum 40, pro Regni necessitatibus (in quibus disponendis sicut et in aliis antecedentibus P. Friderici Szembek Episcopus utebatur opera). Initium porro Orationum ha-

Supplicationes quadrimestres indictae.

Oratio diurna in templo S. Barbarae.

rum sumptum a templo S. Barbarae, in quo et praedicta 25ª Oratio diurna peragebatur sicuti et singulis Feriis quintis; haec enim dies nobis obtigerat et quadraginta horarum suplicatio saepius transacta, ut suis temporibus videre erit.

Redit Roma P. Bembus.

Rediit Roma P. Matthaeus Bembus 29ª huius mensis cum P. Abrahamo Ronenberg et Mathia Wawrowicz, quo ante annum fere Procurator Provinciae missus fuerat, certasque ob causas redditum in hoc usque tempus distulerat. Attulit P. Bembus templo S. Barbarae duplices eiusdem S. Virginis ac Martyris reliquias Roma et Neapoli. Et quidem Domus Professa Neapolitana, conscio Admodum Rndo P. Nostro, pro parte brachii S. Catharinae Virginis ac Martyris, ex Domo S. Barbarae Cracoviensi superiori anno transmissa, per commutationem partem brachii S. Barbarae remisit imprimis Romam. Ubi R. P. Noster Lancicio Nicolao, Romae tunc manenti et inter alia hoc etiam negocium promoventi, in manus praedictas reliquias dedit. Quas postea P. Bembus secum Cracoviam devexit. Idem factum de parte maxillae eiusdem Sanctae, quam ad instantiam Plis Szembek Friderici per Cardinales Torres et Ludovisium (quae ad templum Cancellariae Romanae S. Laurenti in Damaso cum parte cranii eiusdem Sanctae in argenteo antiquo reliquiario, instar capitis fabrefacto, intacta et fere ignota servabantur) Summus Pontifex concesserat, magnis difficultatibus superatis per praedictos Cardinales. Ea etiam pars P. Lancicio in manus fuit tradita et Cracoviam per P. Bembum advecta. Plurima eodem anno scripta graeca et latina, ex variis Provinciis maximo labore collecta, ad hanc Sanctam pertinentia P. Szembek transmissa accepit, quae suo tempore lucem videbunt.

15.

Adfert secum Reliquias S. Barbarae ex Domo Professa Neapolitana. Et aliam ex urbe Romana A Pontifice concessam.

Varia ad S. Barbaram pertinentia colligit P. Szembek.

Solennis Processio Cathedrale ad tria templa. Cum Reliquiis.

Circa idem tempus Cracoviae in honorem Immaculatae Conceptionis Bmae Virginis cum reliquis vestium eiusdem Deiparae et Sacris ossibus Regni Patronorum ex templo Cathedrali ad templa D. Virginis in foro, S. Francisci et SS. Apostolorum Petri et Pauli (eo quod in iis essent altaria ad honorem praedictae Conceptionis erecta) solennis instituta processio cum universo clero ac ingenti hominum concursu, ob graves Regni necessitates. Et quidem cum die antecedente in templo Cathedrali, nempe 28ª huius, solenni ritu praedictae reliquiae ad Summum altare fuissent expositae, unus noster circa solis occasum ob excitandam sequentis diei devotionem ibidem concionatus est. Dum etiam sequenti die ad templum SS. Apostolorum Petri et Pauli praedictae reliquiae portarentur, obviam nostri linteati, candidas faces gestantes, prodierunt et in theatro ad id sub tholo excitato collocarunt.

Oratio 40 horarum in nostro templo.

Conclusit mensem hunc Oratio 40 horarum in templo S. Barbarae 30ª et 31ª huius peracta, quo die simul Festum S. Patris magna devotione transactum.

Duo privilegia data Orphanellis irrita. 1um De asservatione Eucharistiae.

Duo hoc mense concessit privilegia Episcopus Cracoviensis Domui Orphanellarum. Primum, ut in sacello domestico earum asservari possit SSma Eucharistia, cum illa conditione, ut quotidie Officium de Immaculata Conceptione Bmae Virginis, quod olim in usu B. Alphonsus Rodriguez habuit, sive cantando sive recitando coram eodem SSmo Sacramento absolverent. Sed in hoc privilegio quia error commissus erat, nam asservationem talem SSmae Eucharistiae Episcopus sine Pontifice Maximo concedere non potest, quod non adverterat bonus Episcopus, parum utilitatis fuit; brevi enim post mortem Episcopi, quae in fine Aprilis anni sequentis, ut videbimus, contigit, haec facultas sublata fuit.

Alterum privilegium erat, ut duos Sacerdotes, unum pro concionibus suo tempore habendis, pro Confessionibus excipiendis alterum, habere possent et uterque illorum loci ordinario immediate subiectus esset. Quia tamen fundatio sufficiens pro his Sacerdotibus tunc non erat, nec facile futura putabatur, ideo multi de duratione et executione huius privilegii dubitabant. 16. 2um De duobus Sacerdotibus.

Eleaemosyna Mensis Julii in pecunia erat fl. 44. A R D. Bobola fl. 18. A Dō Rab fl. 13. A reliquis fere 12. Iam frumenti metretae 5, bos unus, vas butyri, casei, carnes, vinum, pisces et alia minutiora fl. 75 sunt aestimata. Eleaemosyna Julii.

Quales turbas 5ª Augusti fuerint nostri Lublinenses perpessi a Patribus Dominicanis, dum in processione ad honorem Immaculatae Conceptionis Bmae Virginis (cuius Imaginem praecipui ex Tribunali Regio deferebant) ob impetrandam ex Sveco victoriam instituta solebant loco cedere, nec cesissent nisi a Praelatis, qui aderant, iis iniunctum fuisset, et quam multi tunc ab iis contra nostros dicta fuerint et acta, videnda Lublinensis Collegii historia. Turbae Lublinensium PP. Dominicanorum cum nostris.

Evocatus Posnania Stanislaus Stamirowski, qui a multis mensibus dimissionem a Societate urgebat et non pauca se comisisse fatebatur, ob quae in Societate detineri non potuit, ex ordinatione R. P. Pompilii Lambertengi Visitatoris a P. Joanne Liesiowski, qui tunc Praepositum Domus S. Barbarae agebat, 6ª istius mensis Cracoviae e Societate est dimissus. Passim coram variis affirmabat, se votum castitatis servare non posse et vitam scecularem in matrimonio se acturum, sed eodem fere quo erat dimissus anno sacros ordines suscepit et Canonicus Leopoliensis factus erat concionibusque faciendis, ad quas bonum talentum habebat, vacabat brevique post admitti iterum ad Societatem petebat, sed non obtinuit. Ita homines tentati ordinarie aliud loquuntur, aliud praestant, licet eos statim facti poeniteat. Stanislaus Stamirowski urget dimissionem ex Societate et dimittitur. Vanum praetextum habuit.

Iterum Biskupski Bernardinus Concionator 18ª istius mensis, dum in aede SSmae Trinitatis, durante S. Hyacinthi octava concionatus, de nigro colore discursum faciens, nostros perstringebat, sed ea re sibi magis quam nostris obfuit. 17. Biskupski Bernardinus iterum contra nos debachatur.

Venit R. P. Lambertengus Visitator Cracoviam 20ª huius mensis plurimaque cum R. P. Provinciali ac Provinciae Consultoribus contulit et varias Superiorum mutationes, acceptis ab Admodum R. P. Nostro patentibus, promulgavit. Inter ceteros P. Jacobum Pawlowski, ut Rectorem ageret Collegii Posnaniensis, Posnaniam 25ª huius misit equis domus S. Barbarae, ut iisdem P. Joannes Wielewicki Posnania ad Praeposituram S. Barbarae veniret, quod sequenti mense factum est. Venit R. P. Visitator. Varias mutationes Superiorum facit.

Sodales Congregationis SSmae Virginis Assumptae cum suo, qui iis praerat, Patre in uno iuvene ad pietatem inducendo variis modis laborabant irrito conatu. Iuvenis enim, ut molestis hortatoribus careret et vitia, quibus assueverat, licentius patraret, Cracovia discessit, sed brevi post, non sine propinati veneni suspicione, in morbum et in delirium incidit, in eoque post triduum hoc mense vivere desiit. Quidam obstinatus a Deo punitur.

Varios hospites toto hoc mense, ex variis Collegiis Cracoviam transeuntes, singulis fere diebus habebamus apud S. Barbaram.

Eleaemosyna Augusti.

Accepimus per hunc mensem eleaemosynae in pecunia fl. 126, seu potius magna ex parte id, quod ante datum erat, vendidimus, nempe pro siligine vendita fl. 40, pro vino vendito fl. 69, pro sale item vendito fl. 12. A R^mo D^o Suffraganeo fl. 20. Reliqui ab aliis. Iam tritici metretae 6, ceparum duo coreti, carnes et nonnulla minutiora fl. 34 constiterunt, quae submissa sunt.

D^nae Agnetis depositum mutuo acceptum.

D^nae Agnetis Skopkownae antiquae Benefactricis fl. depositos 300^a accepimus mutuos 2^a Septembris, ipsa libenter consentiente.

Albertus Karasiewicz, e Societate dimissus,

Furatur argentum in Collegio Calissiensi.

Mirabilis casus Alberti Karasiewicz 3^a huius mensis Cracoviae contigit, quem hic breviter perstringemus. Erat hic Albertus ante biennium Calissii ob varios defectus, sed potissimum ob defectum candoris e Societate dimissus totoque biennio per Poloniam et Lituaniam discurrebat, iterum admissionem petens a Poloniae et Lituaniae Provincialibus, sed nihil obtinuit. Venit ergo Calissium ibique duabus septimanis ita delitescit, ut nullus nostrum de eo quidquam sciret. Tum noctu per murum Collegium ingreditur, Procuratoris Collegii bene sibi notum ingreditur cubiculum et ex eo depositi argenti orbes 10 scutellasque 12 furatur ac, ad iter iam ante bene dispositus, fugit et Cracoviam venit. Judaei, quibus scutellas vendebat, ex stemmatibus insculptis facile deprehenderant, rem esse alienam et eum data opera occupantes, Vice-Capitaneo significant omnia, a quo immissi satellites statim captum ad arcem deducunt.

18. Cracoviae cum eo capitur

Et in carcerem furum coniicitur.

Dum eum Vice-Capitaneus examinat et ille omnia negat seque nobilem Hermanowski simulat ac in Vice-Capitaneum varias minas effundit, adferuntur ex eius hospitio variae res cum aliquo argento, unde manifesti furti est convictus proindeque carceri, furibus communi, addicitur. Hoc statu advertens miser omnia esse prodita, quae ille occulta volebat, metuens, ne questionibus subiiceretur, fatetur palam, se argenteas patinas et orbes ex Collegio Calissiensi Societatis nostrae sustulisse. Significat haec (nostris) Vice-Capitaneus (is erat D. Komorowski), qui etiam iam de deposito Calissii sublato cognoverant et de eo Cracoviae invento Calissiensibus scripserant. Venit ergo P. Jacobus Golemowski Calissiensis Collegii Rector, argentum sublatum repetens, sed Vice-Capitaneus volebat prius, ut instigatorem contra furem sisteremus. Nostro instante, ad Vice-Capitaneum pertinere, ut assignet instigatorem et fure ultro fatente et re sublata manifesta, respondebat, tunc se tantum debere dare instigatorem, dum constat de iis, quibus res est sublata, quod in praedicto casu locum non habet. Et sic post multa utrinque acta et dicta, a 15^a huius mensis, qua venerat Cracoviam P. Golemowski, ad 19^am manens, hic sine argento redire debuit et non nisi post 5 menses huic negocio finis impositus, nempe 23^a Januarii, ut suo loco patebit. Karasiewicz toto hoc tempore in turri furum manente ac modicam sustentationem a Procuratore Provinciae (quae tamen postea Provinciae est soluta) accipiente.

P. Jacobus Golemowski Rector Calissiensis

Repetit ablatum argentum,

Sed res ad 5 menses differtur.

19. P. Gaspar Druzbicki fit Provincialis.

Expleto triennio sui Provincialatus P. Henricus Pichertus accepit Successorem P. Gasparum Druzbicki 6^a istius mensis, cui P. Lambertengus Visitator patentes litteras ab Admodum Rdo P. Nostro in manus dedit.

Judaeus quidam Lewkowicz nostrorum opera 9ª huius mensis baptisatus t et nomen Michaelis illi impositum. Baptismus Judaei.

Venit Posnania P. Joannes Wielewicki (ubi antea Rectorem agebat) 10ª ius mensis eodemque die officium Praepositi est aggressus et sequenti die Pa- ites litteras, Roma 30 Junii datas, P. Lambertengus in manus ei dedit, qua am die P. Liesiowski ad Collegium S. Petri abiit eiusque Rectorem agere coepit. P. Joannes Wielewicki fit Praepositus S. Barbarae.

P. Pompilius Lambertengus Cracovia Brestam 13ª huius mensis discessit, inde in Lituaniam abiret et sequenti post die P. Henricus Pichertus Sendo- riam sese contulit, ut penes infirmam Abbatissam [1]) Benefactricem nostram ineret, quod etiam fecit ad mortem eius, quae 12ª Novembris contigit. P. Liesiowski Rector S. Petri Collegii.

Venit novus Provincialis R. P. Gaspar Druzbicki ex Collegio S. Petri ad stram S. Barbarae domum, 15ª huius mensis, quatuorque diebus hic moratus est. P. Pichertus penes infirmam Abbatissam Sendomiriensem ad mortem manet.

Dimissus Joannes Rożycki ex Societate 16ª istius mensis, qui Posnania c evocatus erat et qui talia se ultro fassus erat patrasse, qualia in Societate erari non possunt. Quarto post die idem factum cum Paulo Desnonio (qui postea Paulum Barikam vocavit) et qui apud P. Visitatorem importunas de dimittendo instantias fecerat, nonnullaque eidem retulerat, ob quae non de- it in Societate detineri.

20.

Prodiit in lucem vita maximae Nostrae Benefactricis et Collegii Leopoli- is Fundatricis Elisabethae de Lezenice Sieniawska 21ª istius mensis edita gua vernacula per P. Laurentium Susligam et impressa Cracoviae ac dicata s filiae Sophiae Sieniawska Abbatissae Sendomiriensi. P. Susliga edit in lucem vitam Dae Sieniawska.

Redditum depositum R. D. Georgio Szabrinski 1000 fl. 25ª huius mensis, d initio eiusdem mensis deposuerat. Reddita etiam ante duos dies erat com- nicatio meritorum Societatis Mfcae Annae Komorowska. Dª Catharina Fur- nkowicowa 500ª fl. nobis pro eleaemosyna submisit 29ª huius mensis, quo pore in magnis eramus negociis. Depositum R. D. Szabriński restituitur. Dª Furmankowicowa 500 florenos nobis dat.

Ultima huius mensis et sequentis mensis 1ª Oratio 40 horarum in tem- S. Barbarae peracta pro Regni necessitatibus. Oratio 40 horarum in nostro templo.

Eleaemosyna pecuniaria mensis huius, praeter illam quam dedit Dª Fur- nkowicowa, erat fl. 144 Ex Wielicka fl. 36. Ab Episcopo Camenecensi [2]) fl. 20. piscibus fl. 20. A Dª Furmankowicowa fl. 20. A Rmo Do Suffraganeo fl. 10. iqui ab aliis. Carnes, panes, vinum, crematum, casei, nuces fl. 23 con- erunt. Eleaemosyna Septembris.

Quia vero per Octobrem et Novembrem impresserunt Academici acovienses Venetiis contra nos Informationem iuris et facti, in qua plurima contra nos mendatia et refutationem decisionum et omnia, ae ad laudem suae Academiae spectant, congerere non dubitarunt, o iam impressam hic reponimus. Informatio Academicorum Venetiis impressa

Apposuimus porro huic Reformationi (sic) tam foliorum, quam

[1]) Sophia Sieniawska.

[2]) Nowodworski Adamus.

marginum consuetos numeros, ut facilius omnia, quae in ea continentur in Indicem referri possent [1]).

Festum B. Borgiae.

Festum B. Borgiae non parum exornavit continuatio Orationis quadraginta horarum, quae antecedenti die sumpserat initium.

89. Synodus Unitorum indicta Leopoli, ad quam duo nostri hinc missi.

Indixerat Metropolita Russiae [2]) unitis Vladicis Synodum in Civitate Leopoliensi ad 28^{am} huius mensis, ad quam etiam omnes non unitos sive Vladicas sive nobiles invitaverat. Quia vero postulatum erat a R. P. Provinciali, ut aliqui nostrorum, qui unionem iuvare possent, tunc Leopolim venirent, ideo 6^{a} huius mensis P. Matthaeus Bembus cum P. Mathia Szczawinski eo sese contulerunt, ut ante initium Synodi varios disponere ac de multis informare unionem concernentibus, deinde ipsam unionem modis omnibus promovere possent. Quid hac in re effecerit P. Matthaeus Bembus, dicetur sequenti mense.

Tartaros, qui in Regnum irruperunt, D^{s} Palatinus Russiae et D^{s} Chmielecki in reditu profligant.

Circa 22^{am} Superioris mensis irruperant Tartari in districtum Belzensem, Leopoliensem, Premisliensem ingentesque hominum et pecorum praedas abegerunt ac plurimos pagos exusserant. Sed in reditu occurrerunt iis cum exercitu Stanislaus Lubomierski, Palatinus Russiae, et Stephanus Chmielecki feliciterque cum iis conflixerunt, multis millibus eorum caesis (inter quos etiam erat filius Cantimiri), plurimis captis et tota fere praeda adempta, 9^{a} huius mensis. Non multo post hanc cladem Tartaris illatam, praedictus Stephanus

[1]) Informatio haec constat 14 foliis et numeratis paginis 28, quas tamen Wielewicki numeris Manuscripti sui foliorum 741—768 et numeris marginum 21—88 obsignavit. Titulus impressus est talis: D. O. M. SS. DD. N. Urbano VIII. Cracovien. Iuris Legendi pro Sereniss. olim D. D. Vladislai Jagellonis Regis Polon. et Hedvigis Reginae Universitate Generalis Studii Cracovien. contra PP. Societatis Jesu Cracoviae. Referente in signatur. SS. R. P. D. Andosilla Informatio Juris et Facti. Venetiis ex typographia Nicolai Misserini. Superiorum permissu. Charta tituli ornata est clypeo Papae Urbani VIII, qui tres apes, et clipeis Universitatis, quorum unus imginem S. Stanislai, aquilam polonam tenentis in scuto, altera sceptra Universitatis cum corona regia habet.

Fol. (13) 753 afferunt professores cracovienses argumentum, privilegium suum probando: »si Cracoviae publice docere cuivis idoneo fuisset licitum, ex illo tempore cum Cracovia, quippe vicina et obvia regionibus haeresi infectis, habuisset scholas cathedrasque haereticorum, ad quas quidam haereticorum Magistri, catholicismum simulantes, aspirabant..... et obtinuissent, nisi universitas nostra cum ista sua prohibitione sese opposuisset. (Orechovius Roxolanus in libro cuius titulus Chymera et Jacobus Gorscius in Apologia contra Franken, novae haeresis authorem)« — Contra quod in margine annotatum est: »Atque saepe ipsemet Orichovius in Chimera tanquam Haereticus in Cracoviensi Academia docuit aliquando et ante adventum Jesuitarum publicas Synagogas erexerant Haeretici Cracoviae«.

[2]) Josephus Welaminus Rutski (1613—1631).

Chmielecki factus erat Palatinus Kioviae, sed tertio fere post mense, nempe 16ª Februarii sequentis, ex hac vita decessit, toto Regno ingemiscente ob immortalia huius et pientissimi et fortissimi viri in Patriam promerita et ob varias per quatuor annos ex Scythis felices relatas victorias.

Postulante Palatino Cracoviensi Comite de Tęczyn, Orationes nostrorum pro filio suo maximo natu, in Belgio mortuo, indicta erant 11ª istius mensis omnibus nostris Sacerdotibus Sacra funebra et Fratribus Coronae. Funebres exequiae Comitis de Tęczyn.

Post Canonizationem B. Andreae Corsini, Ordinis Carmelitarum Mitigatorum, Romae factam, PP. Carmelitae ad Aedem Bmae Virginis extra civitatem manentes, solenni supplicatione 15ª huius mensis cum Processionibus Cleri, Religiosorum et Confraternitatum ex templo S. Thomae, in platea S. Spiritus sito, vexillum imagine S. Andreae exornatum, extulerunt et per forum ad suum usque templum deduxerunt solennitatemque in eodem templo per totam octavam continuaverunt. Idem in proprio S. Michaelis templo Patres Carmelitae discalceati fecerunt. Solennitas Canonizati B. Andreae Corsini apud PP. Carmelitas.

P. Melchior Bonikowski a tribus fere annis penes Stanislaum Koniecpolski, Palatinum tunc Sendomiriensem et Supremum equestrium Copiarum Praefectum, in Castris manens, praetextu egestatis Matris suae et sororum, insciis Superioribus, pro se parochiam apud praedictum Palatinum impetraverat et sine socio ex Castris discesserat, dimissionem a Societate apud Superiores sese obtenturum dictitans. Cum ergo Brestam ad R. P. Visitatorem, iam in Lituaniam euntem, in hoc negocio venisset et ab eo sicuti conveniens erat ob talem procedendi modum acriter reprehensus fuisset, nihil obtinuit, sed ad P. Provincialem, qui adhuc Cracoviae morabatur, remissus est, ad quem etiam 8ª istius mensis venerat. Postquam igitur omnes matris suae et sororum necessitates proposuisset aliaque omnia pro sua a Societate dimissione argumenta et coram et in scripto, 15ª istius mensis cum Consultoribus Provinciae P. Joanne Wielewicki, P. Joanne Liesiowski, P. Matthaeo Bembo, P. Friderico Szembek, R. P. Provincialis examinavit omnes eius rationes, an tales essent, ut ob eas informatio de eo dimittendo ad Admodum R. P. Nostrum esset scribenda: omnes femine excepto iudicarunt, nullam penitus Societatis deserendae habere eum rationem. Nam et parens eius sub id tempus iam erat mortuus et mater cum sororibus non erant in tanta necessitate, quantam iuxta Theologos eggressus Religione requirit, et fratres maturi superstites matri ac sororibus providere poterant ac obligati erant. Nec deerant multa alia, ob quae vani istius Patris praetextus manifeste confutarentur. Non erat contentus tali resolutione P. Bonikowski nec desinebat ab Admodum Rdo P. Nostro dimissionem postulare, cuius expectans responsum manebat in aede S. Barbarae plusquam per medium annum satis inquietus; nam 4ª Aprilis sequentis anni dimissus est, ut suo loco patebit. **90.** Melchior Bonikowski ob varios praetextus, Dimissionem a Societate petit, Sed nulla eius rei causa invenitur. Ille tamen obstinate eandem urget A Rdo P. Nostro.

Praepositus Visnicensis Suchodolski in concione, quam apud PP. Carmelitas mitigatos 16ª istius mensis habuit et in qua poenas Dei, quibus Regnum Suchodolski contra

Regem et contra nostros concionantem, ob intercessiones Officialis non punit.

affligitur, in eos referebat, qui sunt hostes Academiae, multa contra Re
contra nostram Societatem, praesente R. D. Kretkowski Officiali effutierat
motus rei indignitate R. D. Kretkowski statim eum civitaverat et ad
illi infligendas sese comparaverat, sed ob intercesiones Palatini Russiae
matris liber factus est.

Oratio diurna.

In festo B. Stanislai Kostka, quod in 21am huius mensis inciderat,
plo S. Barbarae Oratio diurna pro Regni necessitatibus peragebatur. Hac
die discessit R. P. Provincialis Cracovia Crosnam versus et inde in Vol
et Ukrainam.

91. Desiderium Dⁱ Lesniowolski de Collegio in Kenti.

Excurrerat 24a istius mensis Praepositus Domus S. Barbarae [1]) Bi
ad Mfcum Dm Lesniowolski Capitaneum Zatoriensem cum eoque varia c
circa eius desiderium de Collegio nostro in oppido Capitaneatus Zato
Kenti dicto (patria haec est Beati Cantii) fundando. Et postquam in utr
partem plurima dicta fuissent, tandem totum in adventum R. P. Provi
reiectum est. Zatoro inviserat idem P. Praepositus et Dm Czarnecki Zyv
Dam Komorowskam, inde duobus milliaribus distantem.

Missio cum Do Suffraganeo.

Penultima istius mensis P. Adamus Ustinius cum P. Joanne Smęt
Missionem consuetam cum Rmo Do Suffraganeo abierunt in eaque usq
festa Natalis Domini manserunt. Eadem die ab eodem Rmo 100 floreni

Ab eodem eleaemosyna.

mosynae Domini nostrae sunt dati.

Eleaemosyna Octobris.

Mensis Octobris percepta pecuniaria erat florenorum 311. A Rmo
ganeo Cracoviensi fl. 130. A Palatino Cracoviensi fl. 50. A Palatino Rus
20. A Fraternitate Misericordiae fl. 15. A Do Rabo Stanislao fl. 13. A
Archipresbytero fl. 10. A Do Jadamczewski fl. 10. A Zberowski fl. 15. E
legio Posnaniensi fl. 14. Reliqui ab aliis. Res submissae, ut frumentum a
vinum, carnes, panes, butyrum, casei, legumina computata sunt fl. 146.

Ob mortem P. Christophori Chrząstowski, in obsequio infectorum susceptam Graudenti,

Inter nonnullos Nostros superiori mense in Prussia peste ob obse
infectorum mortuos, erat etiam P. Christophorus Chrząstowski Cracoviens
sicuti in promovenda Dei gloria et salute proximorum erat ferventissim
Graudenti tunc Superiorem agens et extremam necessitatem plurimorum
torum advertens (ab omnibus enim derelicti erant) totum se in auxili
animarum et corporum eorum effudit. Itaque conquisitis plurimis eleaem
et in pecunia et in victualibus, sexcentos fere pauperes infectos collegit
in locum, quem illis per modum Castrorum penes Graudentum diviserat
quo Sacramentis Poenitentiae et Eucharistiae, deinde etiam cibo ac potu
ficiebat maxima cum charitate. Quod dum ille strenue prosequitur, non
post tempore pestem hausit et Confessione coram uno ex nostris, qui a
triduo ante mortem in campum venerat, peracta Sanctissimoque viatico
pto, fortissime vitam pro proximis profundens occubuit et in templo Gr
tensi Beatissimae Virginis sepultus est. Intellexerat confuse circa 6am huiu
sis de morte eius mater vidua Da Tlokinska (quae unicum hunc filiun
priori marito Do Chrząstowski habuit et quem non solum tamquam unicu
etiam tanquam magnum Dei servum unice diligebat). Et quia unus ex

Exardescit contra nos Mater eius vidua Ob rela-

[1]) P. Joannes Wielewicki.

sive imprudens sive impudens sive utrumque (communis autem Superiorum sensus erat hunc fuisse .....[1]) cui usitatissimum fuit personas Societatis in odium inducere), qui falsissime ei dixerat, Posnania Graudentum in poenam fuisse missum, ingentes contra nos vociferationes, euliatibus muliebribus adiunctas, per aliquot dies coram nostris et externis effundebat, quod videlicet eum data opera in locum infectum, ut quamprimum moreretur, ablegaverimus et occiderimus. Non parum negocii cum ista foemina habuimus, antequam adeo malam opinionem de nobis ex animo eius evelleremus, eo quod longo tempore nihil certi de circumstantiis mortis optimi Patris sciremus. Et ita frequenter quod unus ineptus de nobis falso refert, cum ingenti labore vix multi possunt contrarium verum persuadere. tionem falsam unius nostri. Et cum difficultate est placata.

P. Abrahamus Ronenberg cum aliquot millia ex sui patrimonii sorte Domui S. Stephani applicasset, Domui etiam nostrae 7ª huius mensis 100 florenos eleaemosynae dedit. **92.** Pis Ronenberg eleaemosyna.

Perillustris Virgo Sophia Sieniawska Abbatissa Sędomiriensis, insignis Societatis Nostrae et maxime Collegii Leopoliensis Benefactrix, 10ª istius mensis Gorys ex hac vita decessit. Pro ea tanquam pro Fundatrice (nam tantum ex sua parte nobis dederat, quantum non mediocri Collegio fundando sufficeret) suffragia ubique erant indicta. Mors Abbatissae Sędomiriensis Sophiae Sieniawska.

Peractum apud nos funus in templo S. Barbarae 12ª istius mensis Nobilis Virginis Sophiae Bienkowska. Haec postquam a teneris annis ad 30um in obsequiis Mfcae Dae Herburtowae versata fuisset, postea Cracoviae tum Mfcae Dae Dorotheae Czarnkowska Succamerariae Posnaniensi, tum Dnae Vaierownae plusquam decem annis famulabatur. Insignis in ea erat puritas conscientiae, mortificatio externa et interna, amor piae lectionis et piorum colloquiorum ac orationis, quibus totum tempus, quod illi ab obsequiis et somno naturali reliquum erat, libentissime tribuebat. Reliquit nobis eleaemosynae florenos 100, ex quibus templo 50, allii 50 domui nostrae cesserunt. Sepulta est in fine muliebrium scamnarum ad ultimum Confessionale sub choro magno. Funus Sophiae Bienkowska in nostro templo.

Incidit in 16am huius mensis mors Betlemi Gaborii Transsylvaniae Principis, tot rebellionibus et bellicis stratagematibus ac astutis consiliis celeberrimi, quem cum Gustavus etiam inter eos haberet, qui cum eo contra Regem Poloniae conspiraverant, ideo toto tempore eius Principatus Transsylvanici satis erat eidem Regno formidabilis. Et vixit quidem sine Deo, nam iuxta certiores relationes Atheus erat, ante mortem tamen suam optime Transsylvaniae et illi Hungariae, quam subiectam habuit providit, ut videlicet sine ullo bello pacifice Betlemi Gaboris mors.

[1]) Nomen alio atramentu deletum, tamen legi potest: P. Makowski Adamum.

Cur politice bona, non theologice, vocabatur.

sese legittimo suo Regi et Imperatori Christiano Ferdinando II subderet post eius mortem. Sicque non male quidam de illo affirmabant, quod politice optime sit mortuus, theologice pessime, quia sine ulla cura suae animae, cui ut provideret dum moneretur a variis, omnium monitiones reiiciebat.

93. Conventum Vladicarum Nobilitas Russiae procurat ob unionem.

Rediit Leopoli P. Matthaeus Bembus cum P. Mathia Szczawinski 21ª istius mensis, quo 6ª Octobris sese contulerat, ideoque non abs re erit ea, quae in hac missione fecerit, breviter insinuare et Synodi indictae a Metropolita seriem referre. Intellexerat R. P. Provincialis Cracoviae manens, Russiae Nobilitatem Schismaticam diuturnarum discussionum pertaesam impetrasse a Serenissimo Rege nostro, ut ii Vladicae, qui sub obedientia Pontificis Maximi sunt, cum reliquis, qui in schismate adhuc permanent, convenire possent et in Synodo Provinciali adhuc modos tentare, quibus ad unionem suaviter et efficaciter perducerentur. Cognoverunt et illud, Josephum Rucki Metropolitanum totius Russiae, peritissimum ac ferventissimum praedictae unionis Promotorem, post celebratas Synodos Dioecesanas cum suis septem Coepiscopis unitis et non paucis Archimandritis seu Coenobiorum S. Basilii Abbatibus aliisque suis Praelatis, Leopolim contendere, in qua totius Russiae, primaria civitate, Regi Poloniae subiecta, Provincialem Synodum ad 28 Octobris indixerat. Denique ipsemet Joannes Andreas Pruchnicki Archiepiscopus Leopoliensis eidem R. P. Provinciali significaverat, se cupere, ut sub tempus talis conventus aliqua per nostros Leopoli ad unionem pertinens disputatio institueretur. His omnibus consideratis R. P. Provincialis et sciens omnes Vladicas unitos cum suo Metropolitano nostros discipulos fuisse nobisque etiam iam valde esse addictos, magnum operae praecium futurum coniiciebat, aliquem ex nostris Leopolim mittere, qui non disputationibus publicis (nam his Rutheni magis exarcebantur), sed aliis suavibus modis fundamenta Schismaticorum clare proponere ac dissolvere et privatis colloquiis praecipuos quosque, tam spirituales quam saeculares, dirigere posset. Delectus ad eam rem P. Matthaeus Bembus, qui Cracovia 8ª Octobris discedens Leopolim se contulit et tempus Synodo designatum certas ob causas aliquot diebus antevertit. Venit interim Metropolita cum suis 7 Vladicis unitis ac variis Praelatis ritus Graeci Leopolim. Sed ex Vladicis Schismaticis nullus penitus comparuit, licet bona fide polliciti fuissent, se venturos in propriis personis, delegatos tamen miserunt cum excusationibus ab-

Venit Leopolim Metropolita cum suis ad hunc finem.

Archiepiscopus Leopoliensis eandem promovet.

Ad eum conventum ex nostris

Mittitur P. Bembus.

94. Vladicae non uniti, contra fi-

sentiae et quibusdam conditionibus impertinentibus. Nobilitas schismatica non parvo numero convenerat tertio die post tempus assignatum. Dux Zaslaviensis Palatinus Kiioviensis, qui vices Regis in hoc conventu agere debuit et tam unitos quam non unitos ad unionem efficaciter promovere, postquam infirmus Leopolim venisset, in maiorem incidit morbum, quo etiam extinctus est. Et ob haec aliaqua non pauca impedimenta non potuit habere Synodus optatum exitum, per privata tamen et publica colloquia non pauca sunt facta, uturae suo tempore unioni conducentia. Et inter caetera in templo Cathedrali Leopoliensi, praesente Archiepiscopo cum suis Praelatis, um ingenti Catholicorum, Schismaticorum ac Armenorum multitudine, Sacrum more graeco, maximo eoque gravissimo apparatu Metropolita, assistentibus ac ministrantibus reliquis Vladicis unitis, perigebat, quod etiam in aliis templis iteraverat. Antecesserat vero hoc Sacrum egregia P. Matthaei Bembi concio, varia incitamenta ad unionem proponens, quae statim, multis id petentibus, Leopoli typis mandata est et variis distributa. Colloquia deinde cum schismatica Nobilitate a Metropolita, ab unitis Vladicis, a P. Bembo instituta ac ab aliis nostris, omni benevolentiae sermone erant suscepta. In quibus inter caetera illa duo efficaciter sunt probata: Primum, quod modernus Patriarcha Constantinopolitanus Calvini perfidiam sit secutus idque ex eius scriptis, dictis, actis, quorum Nobilitas ipsa Russiae optime erat conscia, evidenter erat ostensum. Unde etiam atque etiam monebantur, ut adverterent errorum et confusionum pelagus, propter quod Vicarii Christi odio perditum haereticum pro visibili Ecclesiae capite venerari non detrectant. Alterum erat de horrenda Schismaticorum Vladicarum et Poporum calumnia contra Metropolitanum et Vladicas unitos, quos passim iactitabant exosum habere ritum graecum et Liturgias nec ritu graeco nec lingua sclavonica celebrare, sed latino tantum. Ipsimet enim Nobiles Schismatici, exquisitissime observantes Liturgiam a Metropolita factam, falsissimam hanc esse calumniam et in odium unionis excogitatam deprehenderunt. Denique ut ostenderet Metropolita, se Schisma tantum et vitia illi annexa, non autem ritum graecum odio habere, visitavit ipse cum omnibus unitis Vladicis templum Leopoliense non unitorum et in eo genibus flexis cantionem de B^ma^ Virgine Ruthenis consuetam, cum iis qui graecum venerant praecinens, mirabilem sui concitavit amorem apud Ruthenos non unitos, tunc Leopoli manentes. Nobiles etiam ipsi Schis-

dem datam, non veniunt.

Dux Zaslaviensis, promoturus Synodum, Leopoli moritur.

Metropolita in templo catholico celebrat.

Concionatur P. Bembus de incitamentis unionis.

Variis colloquiis cum Schismaticis, quae perfecta. Patriarcha Constantinopolitanus Calvinista.

Calumnia contra Metropolitam deprehensa.

95. Adit Metropolita cum suis templum non unitorum et in eo canit. Nobiles

Schismatici quomodo his commoti.

matici, his omnibus permoti, polliciti sunt publice, si modernus Patriarcha haeresim non abiuraverit (in quo negotio statim ad eum Legatos expedierant), se et Pontifici Maximo debitam obedientiam exhibituros et in nova Synodo, quam finita legatione indici cupiunt, omnia unionem impedientia ut tollantur, pro sua parte curaturos.

Cum Armenis Sacerdotibus in eorum templo disceptatum a P. Bembo.

His cum Ruthenis Schismaticis, qui antea ipsum nomen unionis non tolerabant, transactis, cum Armenis etiam, qui Leopoli suum Episcopum habent, aliqua non infeliciter coepta. Nam praedictus P. Bembus per duos dies cum Armenis Sacerdotibus, in eorum templo, praesentibus praecipuis quibusque et ipso, prima die, Episcopo, de eorum erroribus, ob quos Concilium Chalcedonense non tam verbis, quam reipsa reiicientes, Eutichianam haeresim amplectuntur, cum omni charitatis declaratione disceptavit auditusque est et acceptus humanissime, nec sine magna spe conversionis brevi futurae ad Religionem Catholicam inde discessit.

96. Pia motiva nonnullorum ingrediendae Congregationis, 1m

Nonnulli adolescentes ad danda Sodalitati Bmae Virginis Asumptae nomina hoc mense nonnullis per somnum obiectis excitati fuere. Primus cum quasdam praeces Deiparae saepius offeret, conscientiam graviter intricatam habens, Deiparam facie sanguinea videre sibi visus et male tractatam. Qua specie non parum commotus et per se male tractatam Sanctissimam Virginem explicans, ut postea illi melius servire posset, Sodalibus adhaesit et in alium mutatus est. Alter in offerendis Dei Matri salutationibus Angelicis saepius persistens et tamen malos socios non relinquens, cum vidisset in somnis, sibi in templo Deiparae assistenti et Eucharistia refici cupienti, a daemone oculos velari cereosque ad Sacrificandum accensos ob eodem extingui, caecitatem mentis suae et tenebras a daemone offusas bene interpretatus, Deiparae, quae fons lucis est, in eius Sodalitate servire instituit. Adnumerandus his tertius, a pluribus annis aulicus, cui familiares aulici persuaserant, ut sicuti illis, sive ob iactantiam, sive ob aliquum alium malum finem, sua scelera aperuerat, ita eadem optimo fine Patri Congregationis in confessione aperiret. Summa enim Dei gratia id perfecit et ab ipsis inferni faucibus ereptus, vere poenitens nomen Sodalitati dedit.

2m

3m

Quatuor vicibus hoc mense prandia solennia data.

Quater hoc mense quatuor Benefactrices nos solenni prandio exceperunt, nempe Da Elisabetha Pipanowa, Da Catharina Gortacka, Da Catharina Furmankowicowa, Da Anna Baierowna in festis S. Elisabethae et S. Catharinae et in aliis.

Eleaemosyna huius mensis Novembris.

Eleaemosyna pecuniaria huius mensis erat florenorum 206. A D. Abrahamo Ronenberg fl. 100. Post mortem Virginis Bienkowska fl. 50. Ab Episcopo Cracoviensi fl. 25. A quodam fl. 11. Reliqui ab aliis. Res, quae nobis sunt submissae, constiterunt fl. 378. Nam triticum, siligo, hordeum, pisa, pultes a variis 203 fl. constabant, bos et aliae carnes fl. 50, pisces fl. 54, casei et butyrum fl. 40, vinum, mel, panis cervisia fl. 31.

Translatio

Quia 2a Decembris hoc anno in primam Dominicam Adventus inciderat,

ideo in tertiam eiusdem festum S. Xaverii Francisci transferri debuit, in quo apud nos R. D. Sebastianus Nucerinus concionatus est. Sequenti vero post die, seu in festo S. Barbarae, cecinit apud nos Sacrum Rorate R. D. Jacobus Ostrowski Canonicus et Doctor Theologiae et Summum Sacrum R. D. Petrus Gębicki Decanus, qui etiam nobiscum prandium sumpserunt, institutaque hac die erat in nostro templo diurna Oratio pro Regni necessitatibus. festi S. Xaverii.

97.
Decisio 6ª pro nobis Romae.

Porro tertia huius mensis Romae pro nobis contra Universitatem 6ª et ultima decisio est lata, a qua et sententiae pro nobis antecedentes confirmantur et Remissoria, quam adversarii summopere urgebant, fortiter reiicitur. Imo in hac decisione fortiter reiiciuntur, quae Academici in sua Venetiis impressa Informatione (quam a Folio 741 posuimus) contra antecedentes decisiones conabantur adferre. Quae quidem eorum informatio non erat grata Auditoribus Rotae, postquam ad eos pervenisset, tanquam ea, quae praeter iactantiam vix aliquid solide habebat et in qua aliquis Academicus Cracoviensis (nam eam non profectam ex capite Ustinii, qui negocium Academiae Romae tractabat, communis erat opinio) plus capiti suo tribuens, quam iudicio Rotae, ausus erat aggredi refutationem decisionum, pro nostris scholis datarum, ineptissimo conatu magnam eius imperitiam monstrante. Hoc tamen effecerat praedicta informatio, ut et 6ª decisio citius fieret et litterae executoriales in Aprili sequentis anni promulgarentur. Apponimus hoc loco impressam Romae 6ªm decisionem, sicuti et caeteras apposuimus [1]). Confutatur hac decisione Informatio Academicorum.

Depositum variarum materiarum, in cista clausarum, ab uxore Dⁱ Ludovici Blanki mortui, delatum 10ª huius mensis, ob instantiam nonnullorum Proconsulum suscepimus domi nostrae, quod postea in Februario anni sequentis intactum ac integrum reddidimus. Quarto post die delatum funus praedicti Dⁱ Blanci noctu ad templum SSmae Trinitatis, more Italico, multis ad sonum campanarum perterrefactis et moleste ferentibus morem hunc exoticum in Polonia usurpari, in qua honesta funera interdiu et tempore Sacri fieri consueverunt. Depositum Dⁱ Blanki. Nocturna eius sepultura displicuit.

Missus P. Joannes Zaluscius cum P. Tyszka Zywecum 21ª huius mensis ibique per festa natalitia strenue laborarunt. Eadem die iterum P. Adamus Makowski cum Gallo Koc missus erat in Hungariam. Quia enim eo se confe- Missio Zywecensis.

[1]) »Decisio sexta S. Rotae Romane pro Collegio Cracovien. Societatis Jesu Contra Universitatem Studii Generalis Cracovien. coram R. P. D. Chisilerio Cracovien. Iuris legendi. Lunae 3 Decembris 1629. — Romae, ex typographia Rev. Camerae Apostolicae M. D. C. XXIX de licentia Superiorum« — ornata armis Urbani PP. VIII, constans 2 foliis, annexa est nostro Manuscripto inter fol. 772—773.

Missio in Hungariam Pis Makowski iterata.

rens 21a Novembris non adierat Alaghi, sicut erat iussus, externorum negociis implicans sese et contentus ea eleaemosyna, quam Da Turzina cum nonnullis Praelatis Scepusiensibus dederat, redierat Cracoviam 15a huius mensis; ideo iterum peculiariter ad Dm Alaghi sese contulit. Sub idem tempus, ante mediam noctem, mortuus est in Collegio S. Petri Theologiae Professor P. Adamus Gorski et quatuor Votorum Professus, vir magnae doctrinae et singularis mortificationis, de quo videnda historia Collegii S. Petri.

Mors P. Gorski.

98. Cuiusdam, qui a nostrorum conversatione arcebatur, pius dolus.

Notabilis affectus unius iuvenis erga nostros hoc mense apparuit. Erat is illustri et Regni Senatore Patre natus, unicus, opulentus et iam Praefectura quadam a Rege ornatus, aliquotque annis in Academia (ex scholis nostris ob metum, ne Societatem ingrederetur, acceptus) studuerat, nullam nobiscum conversationem habens. Directore in id peculiariter intento. Ab isto ergo Directore obtinet, ut Oratorium Sodalitatis in pervigilio Natalis Domini inviseret, quo praecipui sese conferebant. Finitis Congregationis exercitiis, clam scriptum suum, quo animae suae statum ac deliberationem de vita deligenda declaraverat, in Missale ad latus altaris positum includit et Patri Congregationis valedicens secreto id, quod fecerat, retulit. Ad scriptum relictum responso accepto, animosior factus, sua constantia id effecit, ut deinde palam coetibus Sodalitatis adesset et in fine eorum cum Patre Congregationis de animae suae negociis pertractaret.

Picturae emblematice in Oratorio.

Hoc eodem mense Sodalis moriens certam pecuniae summam Sodalitati reliquit, ob aliquam imaginem emblematicam in Oratorio comparandam, quae iuvenes ad pietatem excitaret, et ob nonnulla pia munuscula inter Sodales distribuenda. Optabat enim iis, quibus aliquando ad varia mala incitamento erat, post mortem propriam varia incitamenta ad optima quaeque relinquere. — Imposuit etiam hoc mense finem vitae Joannes Kwasnicki J. U. Doctor Sądecensis Archidiaconus, Voinicensis Praepositus et Causarum Curiae Episcopi Cracoviensis Generalis Auditor, vir pius, gravis et Societatis nostrae constans amicus, qui sub Annum Domini 1602 ex iis primis erat, qui Congregationi Assumptae Bmae Virginis initium dederant. Hic etiam pro similibus emblematicis picturis, in oratorio Sodalium ponendis, certam pecuniam assignaverat.

R. D. Kwasnicki mors.

99. Eleaemosyna Decembris.

Accepimus per Decembrem mensem eleaemosynae pecuniariae florenos 237. A Da Turzina fl. 100. A Do Wizemberg fl. 70. A Ds Blankowa fl. 15. A nonnullis per P. Rezler et per P. Zaluscium fl. 24. Reliqui ab aliis. Res aestimatae sunt fl. 226. Nempe vinum a Da Turzina et Praeposito Scepusiensi et aliis, triticum, siligo, hordeum, pultes 117, aromata a Do Mazurkowicz fere fl. 40, butyrum, casei, panes, pisces, foenum, fere 70 fl.

Annua templi aeleaemosyna.

Annua eleaemosyna templi erat in pecunia florenorum 1224. — In supellectili sacra haec accesserunt: navicella cum cohleari argenteo, poculum pro danda ablutione argenteum. In votivis tabellis et aliis ex argento ad altaria appensis, argenti marcae 37. Casula ex albo talet aureis floribus distincta. Casula holoserici nigri. Annulus aureus cum lapillo. Mappae aliquot et nonnulla alia minutiora.

Haeretici conversi.

Iam ex iis, quae ad certos mensium dies vix revocari poterant, haec sunt Haeresim qui abiurarunt erant 23, inter quos etiam erat unus ex Ministris, de quo 18a Martii egimus. Schismate abiecta, Vicario Christi se subdidit unus. E

iis, qui Confessionibus excipiendis in nostro templo vacabant, unus per 10 menses 4382 aures dedit, inter quos plusquam tertia pars eorum erat, qui totius vitae crimina Sacramentali absolutioni subiecerunt. Non minus ab aliis laboratum, maxime iis, qui cum R^mo D^o Suffraganeo in Missionibus peregrinabantur. Dissidia inter quatuor paria coniugum et alios plurimos magni momenti homines sunt sopita. Maledictis assuetus dum sibi imprecaretur, ut raperetur a daemone, extemplo turbine excitato altius cubito a terra sublevatus, quo facto exterritus et a Deo supplex veniam petiit et id quod fecerat poenitentia expiavit. Juvenem per biennium daemon in forma talis feminae, qualem cum suo Domino saepius invisere solebat, apparens sollicitabat, ut illi violentas munus inferret. Diu tergiversanti tandem quadam die persuasit, ut cultro cuius manubrium parieti inclusum erat pectore incumberet, sed quae Dei bonitas fuit, vulnus non lethale accepit agnitoque statim crimine illud cum reliquis, quae tota vita patraverat, expiavit. Atrocius quidam Academicus in morbo imaginationibus exagitatus, ense primo, cultello deinde servitorio pectus aliquoties transfixit et totus sanguine madens non prius Dei singulari gratia moritur, quam retroactam vitam Sacerdoti nostro detegeret et Sacrosanctum viaticum perciperet. Huc spectat mulier, cuius vir in militiam sese contulerat, quae extrema inopia laborans, cum parvulo filio seipsam in flumen deiicere ac demergere constituerat; iamque ad ripam fluminis eam ob causam venerat, sed nostro interveniente remque cognoscente, a tanto scelere abducta et eleaemosynis a quibusdam conquisitis adiuta. Non deerat, quae ob similem inopiam et sui et filiarum prostitutionem cogitabat, sed per unum ex nostris a turpi consilio revocata impetrataque pro ea a nonnullis auxilia. Quidam nobilis Arrianus Catholicos subditos ad fenum die festo colligendum et in horreum congregandum adegerat, sed sequenti die fulmen decidens horreum ac totam aulam exussit advertitque miser haereticus, quantum Deo festorum violatio displiceat. Spiritualibus S. Patris Nostri commentationibus excoluerunt sese nostrorum opera tum foris Moniales fere 30, tum domi varii Sacerdotes, Religiosi, Academici, non sine fructu. Denique hoc anno difficillimo et ob summam rei frumentariae penuriam ex trium annorum praecedentium sterilitate et ex tot militum spoliationibus provenientem, non defuit Divina providentia Domui nostrae. Suppeditaverunt enim Benefactores sufficientissime ea, quibus non tantum 32 nostri, qui in hac domo morantur, sed etiam perpetui fere hospites alerentur, ut ex eleaemosynis ad singulos menses annotatis facile est colligere.

Poenitentes plurimi. 100.

Dissidia sopita.

Imprecationibus assuetus corrigitur.

A manibus violentis abducti: 1us

2us

3a

A turpitudine abducta.

Poena Arriani, festa violantis.

Exculti commentationibus piis.

Providentia Dei circa domum nostram.

INDEX

PERSONARUM, LOCORUM et RERUM,

quae fasciculo IV Wielewicianae historiae,

nempe ab a. 1620—1629

occurrunt.

(Numerus arabicus significat paginam).

A.

Abraham, benefactor, vide Ronenberg.
Academia Cracoviensis, 25, 30, 57, 60, 75, 77, 86, 87, 93, 103, 114, 115, 123, 124, 127, 129, 130, 131, 132, 133, 135, 138, 139, 140, 141, 143, 147, 154, 155, 162, 168, 169, 170, 173, 175, 178, 185, 191, 193, 194, 195, 196, 197, 201, 202, 206, 209, 210, 216, 220, 221, 222, 225, 227, 229, 230, 233, 236, 238, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 252, 254, 260, 266, 274, 277, 280, 282, 288, 291, 292, 299, 312, 314, 315, 318, 319, 321, 322, 328, 332, 337.
Academiae crac. Bibliotheca, 321.
— Supremus Cancellarius epp. crac. 254.
— Rector, vide Naiman Jacobus.
— » » Borovius.
— Statuta, 222.
Academici Cracovienses, 5, 9, 17, 25, 39, 48, 53, 54, 55, 58, 72, 74, 76, 86, 88, 97, 99, 102, 103, 106, 114, 121, 122, 123, 126, 129, 130, 131, 133, 134, 135, 137, 138, 139, 140, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 153, 155, 162, 163, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 173, 175, 176, 178, 185, 191, 193, 194, 196, 198, 200, 201, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 215, 216, 218, 220, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 231, 232, 235, 237, 238, 239, 240, 241, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 256, 262, 265, 266, 268, 269, 274, 276, 277, 278, 279, 282, 283, 284, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 295, 296, 299, 305, 307, 311, 312, 313, 314, 315, 315, 316, 319, 320, 322, 329, 337.
Academici Parisienses, 250,
Acta Castrensia Cracoviensia, 136, 192, 229, 232, 237.
— Inscriptionum Senat. crac. 157.
— Consultationum Collegii Posn. 12.
Adalberti S. festum, 321.
Aegyptus, 294.

)pia, 319
Sta, (festum) 239, 267.
Virgo, benef. 13, 260.
i Melchior, Comes de Behony,
x Hungariae, benef. 11, 275, 281,
317, 320, 338.
/ v. Alaghi.
s, v. Alaghi.
Sigismundus, Proconsul crac.
f. 110, 116, 118.
se Sigismundus, 157.
a Sta. (reliquiae) 258.
nder, Princeps Valachiae, 24.
ndri Sti. Martyris corporis trans-
, 258.
a, 22.
Mater, (Academia crac.) 202,

ıdi, Hungarus, Praefectus pedi-
24.
us Gonzaga Beatus, 50, 57, 70,
98, 140, 170, 171.
sta in templo Bae Virginis

us Aemilius, J. U. Doctor et Au-
Generalis curiae Illmi Nuncii
st. Lancelloti, 163.
a ab, Comes, legatus Ferdinandi
, 1, 2, 45.
Grammatica latina, 303.
ez, S. J., 96.
da Stanislaus, Italus, 294.
nna Virgo, 294, 297, 312, 322.
downa Susannna, v. Amanda
nna.
dus, benefactor, 16, 31.
tinum, oppid. in Pomerania,
271.
ptistae, 234.
ptistica haeresis, 94.
asia Sta, (reliquiae) 258.
ae Sti. aedes Romae, 213.
atissa, v. Szypowska Anna.
us Probationis S. J., v. Proba-
s Domus S. J.
oviensis Math. typograph. 122.
ioviensis Abbas v. Res-
St.
us Christophorus, S. J. 142, 144,
145, 153, 162, 167, 171, 173, 179,
218, 219.
Anglia, 32.
Anna Jagellonia, Regina Poloniae, 95,
304.
— de Sternberg Kostka, Ducissa Ostro-
giensis et Jaroslaviensis, Palatina
Volhiniae, 47. 143, 144, 145, 146, 148,
150, 151, 152, 242, 297, 301, 302,
303, 306, 320, 321.
— Virgo, benef. 45, 252, 273, 279, 306.
Annales Regni Poloniae, 259.
— Collegii Posnanien. S. J. 12, 94, 230,
231.
Antali Joannes, S. J. 45.
Antigratis, libellum, 168, 173, 178,
185, 196, 198, 210, 225.
Antiochenus Patriarcha, 212.
Antonius, P. Franciscanus, 276, 277.
Antverpia, 56, 108.
Apollonia Virgo, benef. 85, 177.
Apologia S. J. contra Academicos crac.
209.
Apostasiae factum 190.
Apostolica Camera, 144.
Apostolica Sedes v. Urbanus VIII.
Apparitio mortui, 186, 187.
Aquaviva Claudius, Praep. Gen S. J.
179, 255.
— Rudolphus, Beatus, 57.
Aquitanus Georgius, S. J. 45.
Arabia, 304.
Arcense templum, v. Cathedr. eccl.
Archidiaconus eccl. cath. crac. 257.
Archipresbyter B. M. Virginis v.
Trzcinski Christophorus.
Argentus Joannes, S. J. Praep. Pro-
vincialis per Poloniam, 1, 7, 13, 15,
17, 34, 39, 42, 44, 49, 50, 51, 52, 53,
54, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 83,
86, 87, 90, 91, 93, 97, 98, 99, 104,
105, 115, 170, 214.
Arias, S. J. 96.
Armeni, 335, 336.
Arnem ab, Gotfridus, Capit. Gustavi
Adolphi, 272.
Arnim von, Joannes, 272.
Arriani, 80, 179, 222, 283, 313.
Asia, 183.

Assumptae Bmae Virginis Congregatio, 4, 45, 60, 73, 74, 131, 153, 291, 316, 319, 327, 336, 338.
Athanasius, Graecus Archiepp. Imbriae, 291.
Atavantus, civis crac., 306.
Auditor Nuncii Lancelloti, v. Alterius Aemilianus, 169.
Augustiani PP. 78, 102.
Aula Regia, 240.
Austria, 33, 45, 51, 53, 62, 83, 89, 91, 105, 214, 315.

B.

Bachanalia, 86.
Baierowna Anna, benefac. 310, 336.
Bąkolic Joannes, S J. 322, 323.
Balcerowa, benefac. 275.
Baldis, Dux Gustavi Adolphi, 270, 309.
Balduinus Junius, Ordinis Minorum, 65.
Bandorkowicz, Academicus crac. 192
Baptismus pueri hebraei, 155, 181.
Bar, 30, 31, 32.
Baranowski Adalbertus, Primas Regni Poloniae, 3.
Barbara Sta. Martyr, 92, 98, 104, 117, 150, 230, 285, 311, 337.
Barbarae Stae. reliquiae, 304, 326
— Domus Professa crac. S. J. 1, 4, 6, 7, 11, 18, 26, 31, 35, 39, 40, 43, 46, 48, 49, 53, 56, 70, 73, 76, 78, 79, 83, 86, 90, 91, 92. 97, 101, 104, 105, 110, 113, 115, 116, 120, 121, 122, 125, 128, 129, 133, 134, 137, 141, 143, 144, 145, 149, 150, 152, 157, 169, 170, 172, 174, 176, 177, 179, 184, 185, 186, 189, 198, 204, 212, 213, 217, 219, 220, 222, 225, 231, 235, 239, 249, 251, 256, 262, 263, 269, 270, 273, 275, 277, 279, 280, 281, 282, 286, 287, 296, 297, 301, 302, 306, 307, 314, 316, 318, 321, 326, 327, 327, 329, 331, 332.
— templum crac. 33, 36, 43, 53, 54, 60, 64, 66, 73, 89, 90, 92, 93, 98, 100, 101, 102, 104, 105. 123, 137, 148, 171, 174, 175, 177, 186, 187, 188, 199, 211, 215, 222, 229, 231, 247, 258, 260, 270, 281, 303, 30
306, 308, 311, 312, 313, 32
332, 333, 339.
Barbarae templi historia, 36,
71, 98, 119, 160.
Barberinus, Cardinalis, 144.
Barensis Residentia S. J. 29,
Bargel Augustinus, S. J. 31.
Barika Paulus v. Desnonius
Baronius Cardinalis (opus eius
Barzina, Palatina crac. 47, 91.
Basilius, Imperator Moschoviae
— Stus, 334.
Bavaria, 123.
Becanus Michaël, S. J. 99, 260
Bednarska Barbara benef. 108
Behony de, Comes v. Alaghi M
Bekert, Capitan. Gustavi A
272.
Bellarminus Robertus, Car
S. J. 5, 65, 116.
Belza Andreas, Secretarius
crac. 210, 263.
— benefactor, 129, 190.
Belzensis Palatinus v. Stadnicki
Belzensis districtus, 330.
Bembus Matthaeus, S. J. Prae
Domus S. Barbarae, 100, 10
137, 138, 149, 150, 152, 15
158, 160, 162, 173, 177, 17
185, 186, 188, 208, 209, 21
— idem, qui supra: Vice-Provi
213, 216, 220, 223, 224, 22
235, 243, 263, 269, 276, 28
299, 300, 302, 304, 315, 32
331, 334, 335, 336.
Benedictus Stus. 159.
Benedicti Sti. Monasterium
lium Jarosl. 302.
Berlicz Daniel, S. J. 51.
Bernacki Laurentius Novitius S.
Bernardini P. P. 15, 18, 78, 1
163, 199, 235.
— de Observantia, 223, 294.
Bernardini Sti. eccl. Patrum
servantia, 42, 43.
Bescus Michaël, S. J. 45.
Białobrzeski, benefac. 159.
Bialogrod, oppid. 42.

pola crac. Philippus, benef. 239.
ıciscus. benef. 12.
us, famulus Univer. crac. 201,

man Georgius Consul. crac 100, 116, 157.
ensis portus in Prussia, 309.
vy, praedium Collegii Posnanien- S. J. 230, 332.
ki Mathias, S. J. Rector Coll. oliensis, 190
ısis Castellanus v. Firlej. Nicol.
ıszewicz Baltasar, S. J. 78, 106.
owska Sophia, benef. 323, 333,

ovius Fabianus, Dominicanus, 50, 275, 307.
kierski Joannes, S., J. 51, 52.
e, eques, 50.
etrus, S. J. 177.
vius, v. Bierkovius.
pski, Bernardinus, Concionator, 327.
cia, 320.
censis Joannes, Hungarus S. J. 42.
tium, 29.
i Ludovicus, Consul crac. 157,

owa, benefactrix, 337, 338.
wski, benef. 106.
ı Gaspar, Canonic. crac. benef. 37, 39, 45, 48, 72, 80, 83, 106, 151, 161, 172, 269, 286, 295, 313, 327.
k de, Anna benef., 14.
wnicki, benef. 13, 47, 52, 80, 112, 129, 146, 147, 148, 250.
ykowski, benefac. 107.
lawski Petrus, benef. 274.
ia, 33, 35, 89, 91.
iae Provincia S. J. 321.
s Crispinus, S. J. 170, 174.
ıowice in Archidiaconatu crac. 26, 159, 296, 322.
ıovicensae Missiones, S J. 46.
ıaszycki Samuel, Calvinista, 274, 293.

Boleslaus Pudicus, Rex Poloniae, 162.
Bolestrasicki v. Boleskaszycki.
Bolignetti vide Bolognetti.
Bolkowski Jonnnes, altarista, 106.
— Adalbertus Mathias, Procurator Academiae crac. 134, 167, 264.
Bolognetti, epp. Massae, Nuncius Apost. in Polonia ab a. 1581—1584, 168, 169, 173, 209.
Bona Sfortia, Regina Poloniae, 304,
Bonacaniensis Jacobus, Generalis P. P. Franciscanorum, 83, 87.
Bonfratelli, S. J. 320.
Bonikowski Daniel, Novitius Ordinis S. Francisci, 280.
— Daniel, Doctor Medicinae, benef. 151, 263
— Melchior S. J. 331.
Bonkowski Thomas, S. J. socius Infirmarii Domus S. Barbarae, 107, 110, 116.
Borastus Gregorius, Regius Sacellanus, Secretarius et Bibliothecarius, 114, 121, 123.
— Borek Nicolaus, benefac. 11, 52, 58, 80, 85, 98, 125, 303.
Borkstorff Jacobus, 272.
— a, Joannes Christophorus 272.
Borgias Franciscus, Beatus, S. J. 57, 94, 178, 181, 221, 224, 268, 306, 330.
Borhomeus Carolus v. Borromeus St.
Borovius, Rector Acad. crac. 278, 285, 288, 289, 291, 292, 293, 295, 311, 312.
Borromeus Carolus Stus. 284, 324.
Borromei Sti sacellum. 161.
— templum in Kielce, a Martino Szyszkowski epp. crac. exstructum, 324.
Borszynski Joannes, S. J. 278, 297, 318.
Borzykowski Petrus a Kamyk, bef. 110, 112, 174, 177, 181, 263, 270.
Borzynski Joannes v. Borszynski.
Bosius, 65.
Bozantin, residentia eppi. crac. 238, 251.
Brabantia, 120.
Brandenburgensis Elector, 71, 253.
Bransberga, 4, 94, 114 116, 117, 121, 179, 253, 256.

Bransbergense suburbium, 275.
Bransbergense Collegium et Novitiatus S. J. 256.
Brasilia, 108.
Braxator Felix, S. J. 107.
Brechweldt a, Joannes. Suecus, 272.
Brescensis Parochus v. Romer Casimirus.
Bresta, oppidum, 329, 331.
Brestensis Palatinus, 213.
Breve Urbani VIII, 219.
Brodnica, oppidum in Prussia, 307, 309.
Brodowski, benefactor, 69, 85.
Broius Adamus, Anglus, S. J. 262.
Bronowice, pagus, 114. 115.
Broscius, v. Brzoscius.
Bruno Josue, S. J. 11, 44, 50, 198.
Brunsberga, vide Bransberga.
Brzechffa Stanislaus, S. J. 83, 84, 137, 206, 229, 251.
Brzechfianka Sophia, benef. 255.
Brzoscius Joannes, Medicinae Doctor et Astrologus, 225, 226, 227, 228, 229, 282, 293.
Brzoscii liber contra Jesuitas, 282, 283, 285, 287, 315, 321.
Brzozovia, oppid. 170.
Brzozoviensis Andreas, S. J. 16, 302.
Budonetc Baro, 50.
Buchowski Hermolaus, S. J. 142 152.
Bucki, benefac. 7, 16, 36.
Bucovia, oppid. 261.
Bulffi, Maior copiarum Gustavi Adolphi, 272.
Bulla, 66. 144, 145, 181.
Bursa, 111, 153.
— Hierusalem, 134, 203.
— Juristarum crac. 134. 203.
— Pauperum, 134, 203.
— Philosophorum, 203.
— S. Annae, 203.
— S. Floriani, 203.
— SS. Omnium, 203.
— Spiritus Sti, 203.
— S. Stephani, 203.
Bycina, in Silesia, 30.
Bylina Joannes, apostata, 177, 190.

C.

Caesar, v. Cesar.
Caesarius Franciscus, civis et graphus crac. 227, 228, 229.
Cairo, in Aegypto, 319.
Caldi Martinus, S. J. 295.
Calimachia, 115
Calissium, 14, 18, 47, 49, 86, 123, 137, 149, 154, 155, 19 209, 211, 214, 219, 296, 328.
Calissiense Collegium S. J., 116, 177, 328.
— historia Collegii, 47.
— Seminarium, 47, 158.
Calvaria Zebrzydov., 15, 18, 3
Calviniana haeresis, 94.
Calvinistae, 80, 148, 154, 215
Camenec (Kamenec), 30, 59, 67, 70, 154.
— Episcopus v. Lubienski Mathi
— Collegium S. J. 29, 115.
— Residentia S. J. 154.
Camerae apostol. typographi 274, 319, 337.
Camilli, S. J. 113.
Campanes Joannes Paulus, S. 304.
Campiani, S. J. Beatus, 15.
Campiductor Regni Polonia Koniecpolski Stanislaus.
Canai, Princeps et Praedicator ranorum, 203.
Cancellarius Regni, v. Lesz Vencesl.
Canisius Petrus, S. J. 94.
Canonici Arcenses cracov. 10 307.
— Regulares crac. 51, 52, 101, 12
— mendicantes S. Marci. 166.
Cantius Beatus, 207. 296, 332.
Cantimir, v. Kantimir.
Cappadocia, 294.
Capitaneus cracoviensis, v. Comes a Tarnow.
Capitulum cracoviense, 16, 175, 179, 210, 211, 224, 27 280, 308.
Carmelitae PP. mitigati v. 16, 102, 103, 170, 207, 321,

litae discalceati, 15, 43, 60, 103, 203, 218, 223, 231, 235, 263, 331.
na Universitas, 51.
i, montes Poloniam ab Hunga- ividentes, 314.
rus Jagellonides, Rex Poloniae,
ria, suburbium crac. 13, 58, 200.
rienses cives, 74.
riensia acta, 71, 83, 91.
lanus crac. v. Zbarascius Georg.
atis votum emittitur, 294.
na Niedzwiedzych Lozach, vel sova, 226.
nse officium, 285.
nses libri, 225.
nsia acta, vide Acta Castrensia.
ina Sta. Senensis, 96, 336.
a Sveciae, 95.
, benefactrix, 116.
inae S. Martyris reliquiae, 304.
lra, liber Najmani contra Jesui- 49, 241.
ralis ecclesia (templum) crac. 43, 44, 60, 85, 106, 128, 179, 258, 261, 273, 274, 276, 303, 309.
er v. Stanislai Sti. templum.
Sta. (festum) 310.
, 23, 27.
, benefactrix, 281.
s, civis cracov. 265.
s Proconsul crac. benef. 48, 73.
, Consul crac. 11, 263.
a Margarita benefac. 323.
a, vide Celesta.
sz, Bassa turcic. 67.
us, typogr. crac. 122, 227, 229.
donense Concilium, 336.
Tartaricus, 68, 182, 183.
ewski Jacobus, benefac. 249, 294, 320.
oviensis Abbas, v. Piecznowski.
oviense monasterium, Ordinis nonstratensis, 287.
ensis episcopus v. Lubinski.
ski, Vexilifer crac. 46, 98.
inowski, scholaris, dux in oppugnandis haereticis anno 1627. 266, 269.
Chimura Sebastianus, Japonius S. J. 109.
Chlewski Andreas, Abbas Obrensis, 300.
Chluinski Kunesz, 50.
Chmielecki Stephanus, Dux, 259, 330.
Chobrzewicz Mathias, S. J. 78, 79, 83.
Chocim, 22, 58, 59. 224.
Chocimensia castra, 50, 68, 70.
Chodkievicius Carolus, Palatinus Vilnensis et Generalis Dux per Lituaniam, 32, 53, 58, 61, 67, 152.
Chodkievicia, uxor Caroli Chodkiewicz, Palatina Vilnensis, 297, 302, 317.
Choinicia, 271.
Chomentowski Joannes stud. Collegii S. J. 279.
Christophorus Angelus v. Angelus Christophorus, 143, 146, 147, 192, 197, 199.
— Dominicanus, concionator, 309.
— Dux de Zbarasz v. Zbarasz de, Christophorus.
Chrysostomus, Theol. Doctor, Ordinis Praedicator. 101, 132.
Chrzanowski Jacobus, benefac. 188.
Chrząstkowska, haeretica, 277.
Chrząstkowski Petrus, Canonicus Luceoriensis, 142.
— Cristoporus, S. J. 332.
— benefactor, 89.
Chuchwecki, Baccalaureus crac. 228.
Chwalibog Venceslaus, 237.
Chwinotyma, in Japonia, 109.
Chymera (Chimaera) liber Orechovii Stanislai; 330.
Ciążyn, 153, 283.
Ciązynensis curia epp., 130.
Cieciora, vide Cecora.
Cichocki Gaspar, Canon. et Parochus Sandomir. v. Sawicki S. J. 5.
— Arrianus, 283.
— Vice-Capitaneus crac. 306, 328.
Cinitnai Georgius, Frater S. J. 45.
Cislak Gregorius, S. J. Procurator Provinciae Lituanicae, 146, 147, 165, 167, 169, 171, 173, 199, 219, 245. 246, 304.

Clara Sta. Staniątkoviensis, 180.
Clemens VIII, Summus Pontifex, 325.
— Bulla circa Talmud, 325.
Clepardia, suburbium crac. 159, 255.
Clepardenses, 159.
Clericus Baccalaureus, occisus, 250.
Coccini Joannes Bapt. Decanus Rotae Romanae, 260, 276.
Coenae Domini, Bulla, 126.
Collegium Maius, Academiae crac 225, 266.
— Minus Academiae crac. 137.
— ad S. Petri Basilicam S. J. 37, 40, 76, 77, 221, 247, 251, 252, 254, 260, 284, 290, 295, 296, 305, 310, 314, 315, 318, 322. Insuper vide Petri Sti. Collegium (Scholae).
— Romanum, 213, 214.
Colloquium P. Szembek cum Rectore univ., 57.
Combustio libri publica, 274, 287, 288.
Commisio ad cognoscenda iura inter Academicos crac. et Jesuitas, 238, 248, 250, 251, 252, 254, 256.
— ad pactum cum Kozacis, 244.
Commissarii in lite Academicorum crac. cum Jesuitis (4 Episcopi), 245, 277.
Comitia Generalia Regni Polon. Varsaviae, 120, 121, 122, 125, 126, 157, 185, 188, 238, 251, 285, 301, 315.
— generalia Regni Polon., 25, 30, 31, 53, 137, 228, 231. 232, 237, 238, 239, 245, 246, 247, 260, 265, 278, 281, 284.
— electionis et coronationis, 274.
Comitiola, 291, 312.
Confalonerius Bernardinus S. J. Provincialis, 4, 262.
Confoederati milites, 88, 89.
Confraternitas Misericordiae, 15, 55, 56, 91, 98, 189, 198, 199, 222, 226, 253, 256, 262, 275, 284, 300, 311, 322, 232.
— domus confraternitatis, 53, 110.
Congregatio de propaganda fide, 170, 175, 188.
— Assumptae Bmae Virginis vide Assumptae B. V. Congregatio.
Congregatio Studiosorum v. A ptae B. V. C.
— Provincialis Patrum S. J. 209, 2
Conradus Stanisl. v. Conradt.
Conradt Stanisl. Consul crac 210, 252.
Consalvo Silveria (Sylveira) I 293.
Consensus, liber pasquillus Jesuitas, 215.
Consistorii crac. acta, 224.
Conspiratio contra regem Sigi dum et reginam, 164.
Constantia, Sigismundi III. Reg loniae uxor, 256, 307, 321.
Constantinopolis, 20, 182.
Constantinus, custos regii Th 295.
— Camillus, Italus, S. J. 109.
Consulares cracovienses, 71, 1
Contubernalistae crac. 203.
Contubernium Juristarum, 20
Conventus Nobilitatis crac. 23
— Palatinatus crac. 237.
Corcinum, 184, Insuper v. Kor
Corneri Ludov. tractatus, 121.
Corporis Christi ecclesiae, Al 199, 297.
— Ecclesia, 51, 52.
— Fraternitas, 187.
— Praepositus v. Kłocinski Marti
Corsini Andreas Stus. Carmelit gatus, 331.
Cortin Rudolphus, mercator cra
Cortiscius Albertus, S. J. 174.
Cosmigiel, Leopoliensis, Stud. crac. 287.
Cracovia, 2, 3, 4, 7, 8, 13, 15 26, 31, 33, 35, 36, 37, 40, 43, 47, 50, 51, 52, 53, 55, 58, 64, 72, 73, 74, 77, 79, 81, 83, 86, 90, 91, 93, 96, 99, 104, 106, 10 117, 119, 121, 122, 123, 124 128, 129, 130, 133, 135, 137 139, 140, 141, 142, 143, 144 147, 148, 149, 150, 151, 152 155, 156, 157, 158, 159, 160 162, 163, 164, 168, 169, 170 173, 174, 175, 177, 178, 179

, 186, 189, 191, 193, 195,
, 198, 199, 204, 206, 208,
, 214, 215, 218, 219, 220,
, 225, 228, 230, 231, 236,
, 240, 241, 242, 244, 245,
, 252, 253, 254, 257, 258,
, 261, 262, 263, 264, 265,
, 270, 273, 274, 275, 276,
, 280, 282, 284, 285, 289,
, 297, 298, 300, 301, 303,
, 306, 307, 308, 310, 311,
, 315, 316, 318, 319, 320,
, 323, 324, 327, 328, 329,
, 332, 333, 334, 337.
Agnetis S. Monasterium mo-
188, 199, 297.
S. Monasterium monialium,
126, 126, 137, 161.
. platea, 266, 287.
acellum in templo S. Bar-
arae, 313, 316.
chola, 265.
emplum, 39, 42, 43, 207.
, 261.
222, 227, 242, 249, 261.
n S. J. v. Petri S. schola
m).
m v. Petri S. Collegium.
, 215, 307, 312.
robationis S. J. vide Proba-
mus S. J.
27.
s v. Szyszkowski Martinus.
is S. J. v. Stephani St. No-
v. Kretkowski.
s v. Tęczyn a, Joannes.
, 186.
s, 237, 242, 314.
im, 296.
157.
neus v. Oborski.
nses, 315.
nsis missio S. J. 108.
Martyr, 98.
enef. 212.
pidum, 154.
ppidum, 332.
is Residentia S. J. 170.

Crucigeri (vocabantur malitiose Jesuitae), 220.
Curia Romana, 221.
Cujaviensis episcopus v. Wolucki Paulus, v. Lipski Andreas.
Culma, civitas in Prussia, 280.
Culmensis Palatinus v. Weiher Melchior.
Curlandia, 59.
Custos cracoviensis v. Starczewski Laurent.
Cwikla, studiosus medicus, propter furta capite truncatus, 317.
Cynthia Cervia, soror Marcelli II. Pont. Max., 65.
Cyrus Samuel, benef. 85.
Czaiewice, pagus, 107, 108, 118, 174, 304, 322, 325.
Czaplic, eques octogenarius, 50.
Czarnecki, 332.
Czarnkow, oppidum, 300.
Czarnkowska Dorothea, Succameraria Posnaniensis benef. 44, 333.
Czarnkowski Sandivoius Adam, Palatinus Lanciciensis, 158, 180, 230, 296, 300, 318.
Czerminensis parochus, benef. 45, 46, 93.
Czerniakowski Albertus, S. J. 22, 105.
Czernin, eques, 50.
Czerny Bernar. nobil. polon. 237, 260.
Czeska Sophia, benef. 44, 45, 71, 91, 286.
Czestochovia, 74, 119, 280.
Czhoviensis Capitaneus v. Marchocki.
Człuchow vide Sluchovia.
Czomofai Paulus, S. J. 26, 51.
Cyprianus, sacerdos ex monasterio S. Spiritus crac. 270.

D.

Dąbie, silva apud Cracoviam, 230.
Dąbrowski Agapitus S. J. 107, 147, 180.
— Petrus, Clericus, 223.
— Petrus, Magister Univ. crac. 220, 221.
— Thomas, executor testam. Officialis premisliensis, 187.
Dąbski, Canonicus crac. 190, 288.
Daemon eiectus, 267.

Danielicova, (Danielowiczowa) benef. 50.
Danielowicz Nicolaus, Supremus Thesaurarius Regni, benef., 89, 170, 176.
Dangiel Erasmus, benefac. 140.
Daurobius Antonius, S. J. 96.
David, rex, 207.
Dębinski, benef. 161, 303.
— Matthaeus, Frater S. J. Infirmarius, 106, 110, 113, 116.
Deiparae natae, congregatio civium crac. 235.
Demetrius frater Basilii Imperatoris Moschoviensis, 30.
Derpatensis Palatinus, v. Karnkowski Daćbóg.
Dersavia, oppidum in Prussia, 253.
Desnonius Paulus v. Barika, 329.
Dinamundum, 56.
Dinophius, praef. milit. polonor., 23, 24, 29.
Disputatio philosophica, 102.
— theologica, 103, 273.
Dniestr, fluvius, 172.
Dobokai Alexander, S. J. 19, 121.
Dobroszewska, benef. 89, 93, 99, 125, 190, 208.
Dobrzinensis districtus, 113.
Doctorius, canonicus crac. 78.
Dominicani Patres, 9, 10, 16, 17, 59, 60, 74, 76, 78, 84, 102, 129, 148, 308, 319, 327.
Dominicus Stus, 144, 277.
Dorosienko, praef. Kosakorum, 226.
Dorothea a Gumin, uxor Borzykowski Petri, 270.
Drohojowski Stanisl. Abbas sciricensis, 300.
Drugeth Georgius, comes de Homona, 18, 97.
Druzbicius, legatus ad Turcas, 27.
Druzbicki Gaspar S. J. Rector Domus Probationis crac., postea Rector Collegii S. Petri, dein Provincialis, 103, 255, 270, 301, 314, 322, 328, 329, 330, 331, 332, 334.
Drzewicki, praelatus crac. 213.
Duracz, nobilis polon. occisus, 157.
Dvina, flumen, 69.
Dworzecki, Pragae capite trunc
Dyrchovia v. Trzczew (Dirschau

E.

Eberstayn ab, comes, capitaneu stavi Adolphi, 272.
Elbinga, oppid. in Prussia, 253. genses, 253.
Elias, civis crac. 263.
Elisabeth Sta, 310, 336.
— Virgo, benef. 186, 188, 197, 199 212.
Ellesus Franciscus, S. J. 1.
Ensifer Regni v. Zebrzyd Joannes.
Equestris ordo, 236.
Erasmus, 16.
Eremus, pharmac. benefactor, 77
Europa, 183, 233.
Eutichiana haeresis, 336.
Ewerdt ab Arnem, capitaneus Gu Adolphi, 272.
Exclusio ex Academia crac. 312
Expeditio in Valahiam, 20.

F.

Fabianus P. concionator Vla principis, 79.
Fabianus et Sebastianus SS. 121.
Fabricius Petrus, S. J. Provin 12, 115.
— Valentinus, S. J. Concionator 8, 9, 10, 11, 194, 240, 241.
Fames ingens Cracoviae, 91.
Farureus, benefactor, 107.
Faustoviensis residentia S J.
Ferdinandus II imperator, 32 51, 111, 164, 182, 183, 334.
Fernandez Ambrosius, S. J. 2.
Ferus Georgius S. J. 45.
Fillucius theologus, 159.
Firando, urbs in Japonia, 109.
Firlej Nicolaus, castell. Biecensi
— Henricus, benef. 182.
Firlejowa, Palatina cracoviensi
Flagellatio haeretici crac. 227.
Flandrobelga Berchmanus Jo S. J. 56.

ni Sti, platea crac. 265.
ninus Joannes, S. J. 264.
cova benef. 286.
cz, Palatinus Hungariae, 26.
nkowicowa, benef. 150.
nkowicz, benefactor, 90, 281.
regium mixtum, 207.
s Joannes, J. u. D. Archid. eccl.
edralis crac. 78, 179, 192, 197, 211, 218, 219, 257, 258, 273, 295.
iscani Patres, 43, 60, 78, 83, 101, 102, 118, 162, 276, 280.
iscus Xaverius, Beatus, S. J. 76, 77, 89, 93, 97, 98, 100. 109, 150, 157, 230, 268, 285, 337.
isci Sti, ecclesia crac. 42, 43, 326.
ofurtum ad Oderam, 4.
owic Jacobus, benef. 118.
nitas Misericordiae v. Confraitas.
er Georgius S. J. confessarius stantiae Reginae Polon. 256.
o Jacobus Maximilianus, Venator polien. et Secretarius regius, 283.
r Stanislaus, 294.
icus, rex ficticius, 32, 123.
nski M. praepositus Collegii or. Acad. crac. 137.
Antonius, S. J. martyr, 109.
nkowicowa, benef. 306, 329,

G.

el, Comes a Tarnow, Capitaneus ral. crac. 11, 20, 36, 37, 40, 45, 47, 48, 49, 54, 55, 58, 72, 74, 77, 86, 89, 90, 91, 99, 100, 101, 103, 194, 199, 201, 205, 221, 225, 228, 229, 230, 246, 251, 266,

, Transylvaniae princeps, 126, 254, 333.
sio in Poloniam, 254.
es, 26.
tophagi, gens vetus, 314.
Chani frater, 23, 28, 29, 41.
a, pagus Dni Szydłowski, 107.

Garlinski, canonicus crac., 190, 191, 285, 290.
Garvaski v. Garwacki.
Garwacki Stanisl. canonicus cracov. 45, 150, 187, 279.
Gawlowic, studiosus Acad. crac. 287.
Gawronska Catharina, uxor Danielis, benef. 20, 31. 93, 104.
Gawronski Daniel, nobilis polon., 104.
— Stanisl. S. J. Provincialis, 214.
Gdansk v. Gedanum.
Gebart, studiosus Acad. crac. 322.
Gębicki Laurentius, Archieppus Gnesnen. et Primas Regni Polon. 46, 47, 145, 158, 191, 251, 298.
— Petrus, Decanus crac. 337.
Gedanum, 170.
Gedanenses, 253, 256.
Gedanensis Residentia S. J. 4, 115.
Gedroć Michaël, Beatus Ordinis S. Mariae de Metro, 166.
Gembicki Laurentius v. Gębicki.
Generalis Praepositus S. J. v. Vitellescus Mutius.
Georgius, Dux de Zbarasz, v. Zbarasz de, dux Georgius.
Germani, 50, 59, 61, 85, 141, 170.
Germania, 22, 35, 99, 176, 178, 213, 223, 256, 284, 291.
Gerranus Jacobus S. J. 1.
Gessenius, Doctor, Rector Universitatis Carolinae, 51.
Getae, gens vetus in Panonia, 314.
Ghisai Jacobus, Martyr in Japonia, 291
Gerlakowski Simon, sacristianus parochialis Bmae Virginis crac. 7, 40, 85, 112, 127.
Gizycki Adamus, Academicus crac. 269, 275, 284.
Gladissius Lucas, S. J. 36, 129, 177.
Glovacius Stanisl., dimissus ex Soc. J. 270.
Gnesna, 47.
— Archiepiscopus v. Gębicki.
Gniew, oppidum in Prussia, 253, 257, 258.
Gniewek, benefactor, 89.
Gniewosz, Praelatus crac. 213.
Gninski Tracz Joannes, Suffraganeus posnanien. 147.

Goana, Provincia, 319.
Golemowski (Golimowski) Jacobus, S. J. Rector Colleg. Calissien. 100, 103, 107, 147, 150, 200, 302, 328.
Goliati scil. Jesuitae, 207.
Golinius (Golenius) Basilius, canonic. crac. et prof. Acad. 72, 75, 114, 115, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 131, 132, 133, 134, 135, 137, 139.
Golinski Bernardus, S. J. 304.
Golubski Joan., pseudon. Sawicki S. J. 5.
Gomolinski, academ. crac., 221.
Gorecka Sophia, vidua, benef. 297, 330.
Gorlecka, benef. 7.
Gorscii Jacobi Apologia, 330.
Gorski Adamus, in Collegio S. Petri Theologiae Professor, 338.
— Nicolaus, Vice-Capitaneus Bidgostiensis, novitius S. J. 242.
— M., Senior contuber. Juristar., Collega minor, 132, 192.
— Thesaurar. curiae, reg. benef. 16.
Gortacka Catharina, benef. 36, 77, 150, 219, 270, 336.
Gortaski, benefactor, 11.
Goslicius, Primipilarius, 24.
Gostomski Joannes, Palatinus Brestensis 36, postea Calissiensis, 42.
Goto Joannes, S. J. Martyr Japonius, 291.
Grabowski Nicolaus, Philosophiae auditor crac. 204.
Graboviensis capitaneus v. Zaremba.
Graeca liturgia, 291.
Graecensis Academia, 112.
Graecorum unio, 183, 213.
Granatensis Ludovici Speculum, 96.
Gratianus, dux Valachiae, 20, 21, 22, 23, 24, 25.
Gratis libellum, 215, 226, 229, 232, 239, 248, 249, 253, 256, 278, 282, 288, 289, 293, 399, 315.
— Plebanski, respons P. Szembek, 282.
— nowy, pasquill. Naimani, 300
Graudentum, oppid. in Prussia (Graudentz) 272, 332.
Gregorius XIII Summus Pontifex, 55, 95, 96, 165, 256.
Gregorius XV. 53, 56, 66, 70, 88, 89, 93, 141, 144, 145, 148, 158.
Gregorius M. Speculum, 96.
Grochowski Achacius, Secretar Regis, postea episcopus Premislien 32, 70, 245, 274, 293.
— Sti. Michaëlis praepositus, 198.
— benefactor, 11, 106.
— Felicianus, Notarius terrestris Pre sliensis, 186.
Grochowska Cristina, a Rytwi benef. 141, 296.
Grodecki Adrianus, S. J. 17, 18, 4
—Sebastianus, nobil. Polon. 237.
Grodek, monaster. monial. crac. 14
Gros Joannes, Svecus, 272.
Gruszczynski Matthaeus, consul cr 157.
Gruszewski Joannes S. J. Procura Provinciae Lituanicae, 122.
Grzybowski, academ. crac. 74.
Gumin, pagus, 270.
Gustavus Adolphus, rex suecus, 59, 68, 69, 253, 254, 257, 259, 2 270, 281, 285, 303, 305, 307, 3 315, 324, 333.
— invasio in Prussiam, 253, 254.
— victoria ex Gustavianis, 270, 307, 3
Gutkowski Hieronymus, Altarista Mariae Virginis crac. 106.
Guttenbergium, 51.
Gutteter Andreas, S. J. 137, 211, 2 245, 302.
— evangelicus, benef. 126, 131.
Gutteterowa, benef. 14, 31, 47, 85, 106.

H.

Hagen Melchior, Coadiutor S. J., 4
Hahali, Bassa turcicus, 66.
Hahok Joannes, S. J. Japon. martyr,
Hainal Georgius, Hungarus, civis c 158.
Halicia, 30, 140.
Halicius Simon, Ord. Praedic. 60.
Haller Stanislaus, civis crac. 177.
Halon Samuel, notarius, 223.
Hamerstinum, oppid. in Prussia Amerstinum.
Hamerstinensis victoria, 272.
Hanselt, Doct., Pragae capite trunc.,

ht Albertus, S. J. 107, 109.
ro, Pragae capite trunc. 50.
osius, S. J. 62.
cobus, S. J. 261.
pagus, 323.
56.
orbus, 49.
Regina Polon. 330.
s, 99.
le Fulstin Joannes, castell.
ensis, 229.
a Regina, coniux Zó.kiewski,

luthenus, daemon, 268.
wski v. Karasiewicz, 328.
oldus, capitan. Gustavi, 272.
182.
enricus, capitan. Gustavi, 272.
rma urbs, 37.
m, Bursa crac. 265, 266.
nium crac. 287, 288.
lis S. Prophetia, pasquil.
esuitas, 215, 225.
Paulus, Consul crac. 157.
151, 225.
a oppresio, proverbium, 242.
Georgius, comes, 1, 2, 6, 19,
rugeth.
e Status, 32.
se Collegium, S. J. 18.
iller Gaspar, Frater S. J. 45.
ungarus, legatus caesareus,

anisl. Cardinalis, 94.
k, Primas Ziatecensis, 51.
enta (miraculum), 80.
eques, Pragae damnat. 51.
manus, S. J. 108.
, 13, 35, 36, 153, 251, 270,
, 295, 306, 314, 318, 333,

18, 61, 149.
is Stus. 327.

I.

St. Loiola, S. J. 64, 66, 81,
3, 96, 97, 100, 106, 109, 117,
, 142, 144, 155, 158, 175,
, 255, 267, 268.

Ignatius Martinus, S. J. Coadiutor, 51.
Ignatii Sti. reliquiae, 267.
Incendium Cracoviae, 128, 254.
Index librorum prohibitor, 325.
India, 293.
— missio, S. J. 309.
Indictio generalis expeditionis contra Turcas, 57.
Inundatio Vistulae, 199.
Inquisitio episcopi crac. 224.
Invasio Gustavi Adolphi, 253, 257.
Isaac, Judaeus, 203.
Isidorus, Beatus, 89.
Italia, 177, 213, 255, 301.

J.

Jacobus, Rex Magnae Britanniae. 65.
Jadamczewski, benef. 332.
Jagello Vladislaus, Rex Poloniae, 304, 340.
— Regalis familiae princeps, 233.
Jagellonica bursa crac. 289.
Jahia, Mustafa, 182, 183.
Jamialkowski, S. J. Provincialis Lituaniae, 304.
Janczynski Raphaël, stud. rhetor. in Collegio S. Petri crac., 218.
Janidlo v. Janidlovius Jacobus.
Janidlovius Jacobus, Rector Academ. crac. 49, 87, 193, 194.
Janiczeri (Janizeri), 26, 59, 66.
Japon Michaël, S. J. martyr. Japon. 109.
Japonii Martyres, S. J. 108, 109, 113.
Japonia, 108, 109, 112, 309.
— missio S. J. 309, 310.
Jaranowski Joannes, S. J. 61.
Jarczyce, 82.
Jaroslavia, 4, 31, 33, 49, 140, 142, 153, 154, 170, 174, 189, 214, 215, 256, 258, 260, 261, 274, 300, 301, 302, 303.
Jaroslaviense Collegium, S. J. 116, 154, 155, 170, 215, 320.
— templum B. M. V. S. J. 321.
— Ducissa, v. Anna de Sternberg.
Jarzina Maximilianus, Judex crac. 85, 204, 265, 266.
Jasinska, v. Chrząstowska.

Jasinski Simon de Markocice, haereticus, 85, 241, 243, 244, 246, 277.
Jaskolski, benefactor, 48
Jazowski Joannes, benefac. 116.
Jesuitae Patres, 68, 72, 75, 88, 123, 124, 125, 176, 191, 218, 222, 225, 229, 240, 241, 242, 243, 245, 288, 319.
Jesna, Stanisl. Carmelita discalc. 273.
Jesus, nomen symbolum S. J. 203, 220, 221.
Jezuici, 206, 231.
Jędrzeja św. kościół krak. 206.
Joachim, comes a Tarnow, 45, 47, 83.
Joachimus St. 158.
Joannes Rex Sveciae, 256.
— frater Basilii, Moschoviae imperat. 30.
Joannis Sti. platea crac. 203.
Jordan Vladislaus, Succamerarius regius, benef. 11, 37, 54, 106, 125, 127, 146, 230, 237.
Jordanowa uxor, benef. 303, 322.
Jubilaeum, 11, 53, 55, 56, 73, 82, 242, 257, 258, 261, 263, 269, 273, 276, 277, 286, 303, 322, 323.
Judaei. 82, 128, 151, 155, 166, 157, 181, 220, 249, 290, 312, 313, 325, 328.
— baptismum, 305, 329.
Judaicum suburbium Casimiria, 156, 157.
Judicium fori compositi, 211. 237.
Juristarum Collegium Acad. crac. 205.
— Contubernium, 278.
Jurkowic(cz) Simon, S. J. 173, 176, 192.

K.

Kaczorowski Simon, S. J. 12.
Kaldi Martinus S. J. 19.
Kalinscius Joannes, nobil. polon. 34.
Kaluski, Academicus crac. 291, 292, 293.
Kamocki Petrus, S. J. Praefectus templi S. Barbarae, 36, 39, 49, 71, 91, 98, 107, 112, 119, 150, 160, 161, 174, 177, 178, 181, 199, 212, 249, 256, 276, 296, 304, 315, 322, 323.
— historia templi s. Barbarae v. Barbarae templi hist.
Kamyk, pagus, 107, 119, 174, 177, 181, 270.
Kangowski, nobil. polon., 229.
Kanski Andreas S. J. 155, 158, 161, 174, 175, 198, 233, 278,
Kantimir, Dux Tartarorum, 23, 28, 29, 172, 330.
Karakan, Bassa turcicus, 62.
Karas stud. Academiae crac. 58.
Karasiewicz Albertus, ex S. J. dimissus, 328.
Karniewice, 107, 174, 322
Karnkowski Daćbog, Palatinus Derpatensis, 214, 281.
— Stanislaus (Karnkovius) Primas, 47, 158, 190, 191, 209.
Kasanovius, praef. cohortis, 24.
Kazanowski, capitaneus Kokenhausensis, 79.
— Notarius castrensis, 290.
Kazhemeli Franciscus, S. J. 42.
Keczkowski Franciscus, S. J. 11.
Kenti, oppidum, 332.
Kerestei Stephanus S. J. 51.
Kesegi Joannes S. J. 51.
Khobez, civis Pragensis, 50.
Kiedritz, Leuthnanth Gustavi Adolphi, 271, 272.
Kielce, oppidum, 87, 89, 196, 215, 223, 277, 324.
Kiiovia, 21, 32.
Kiioviensis episcopus v. Radoszewski.
— Palatinus v. Zamoiski.
Kingae Ludovicus, Rothmagister Gustavi Adolphi, 272.
Kisiołek, benef. 16.
Klein Lucas, S. J. 78, 106, 150, 174, 256.
Klausznik Gregorius, Proconsul crac. 110.
Kłocinski Martinus, Praepositus ecl. Corporis Christi, 15, 129, 130, 132, 134, 167, 229, 231.
Kłoszow, praedium, 92.
Kluczynk, captivus ad Hamerstinum, 272.
Kluznic (Klauznic) Consularis crac. benef. 45, 48, 61, 89, 100.
Kobacznik, civis Pragensis, 51.
Kobierzyn, pagus, 175, 211.
Kobilta (Kobolta) fluvius, 28.

civis Pragensis, 51.
civis Pragensis, 50.
owski, benefactor, 20.
ovius Bernardinus, 284.
owska Elisabeth, Abbatissa
nsis, benef. 16.
ach, Officialis Gustavi, 272.
wska, benef. 137, 148, 154,
03, 329, 332.
wski, Vice-Capitaneus crac.
48, 72, 328.
lki, bona S. J 85.
ewski, stud. Acad. crac. 322.
ewicz, Praefectus Kozako-
l.
rius Josaphat. Archiep. Polo-
martyr, 149.
olski Alexander, 188.
aus, Supremus equestrium co-
i praefectus, 3, 23, 29, 128,
88, 260, 270, 271, 272, 309,
31.
evius Erasmus, Dominicanus,
56, 157.
Andreas S. J., 186.
wola, oppid. Minor. Polon. 35.
ski, stud. Academ. crac. 279.
oppidum, 174.
rski Joannes S. J, Vice-Rec-
llegii S. Petri crac. 292.
ricz, Canonicus Premisl. 187.
ski Andreas, Palatinus Sędo-
sis, 243, 244, 246.
nski, benefactor, 93.
Dunenses, 70, 226. v. Kozaci.
ka Cristina, benef. 177.
za, arma, 210.
i Alexander, Carmelita miti-
273.
ra Stanislaus S. J. 109.
ski Martinus S. J. 106, 109, 174.
Christophorus, Pomeraniae Pa-
, 217.
aus, Beatus S. J. 47, 57, 71,
100, 104, 148, 151, 184, 229,
31, 299, 332.
rna de Sternberg Anna v.
de Sternberg.
ska, benefactrix, 148.
Kotkowski, 158, 190.
Kotula Joannes, 89.
Kovalskovius, Primipilarius, 24.
Kozaci, 20, 21, 28, 30, 59, 61, 68, 85, 121, 244.
Kozeczko Elias, 317.
Kożuchowski Alexander, Vicegerens arcis crac. 205, 210, 230.
Kraiecensis Math., aurifex crac. 106, 107.
Krakow, 230.
Krzesz, Thesaurar. Ducis Zbarasc. 291.
Kretkowski Erasmus, canonic. crac., ab anno 1626 Vicarius in spiritualibus et Officialis generalis eppi. crac. 39, 71, 77, 101, 122, 140, 150, 190, 210, 213, 220, 221, 230, 241, 261, 263, 275, 278, 279, 280, 286, 295, 306, 307, 308, 312, 314, 316, 318, 320, 321, 322, 323, 332.
— Joannes, S. J. 309, 320.
Krosner Doctor, Jurista et prof. crac. 135, 216.
Krosnowski Alexander, 105.
Krowczyna Anna, hortulana, benef. 137.
Krupka Joan., adversar. S. J.. 237.
— Canonicus crac. 127, 133, 192, 212.
Krynicki, occisus ad Chocimum, 69.
Krzeciewski, civis Posnanien., 303.
Krzizanius Gaspar, S. J. 278.
Krzywokolski Stanislaus, S. J. Vicepraepositus Domus crac. S. Barbarae, 107, 174, 186, 208, 212, 215, 216, 217, 218, 220, 222, 263, 269, 276, 284, 285, 296, 304, 320, 322, 325.
Kuklinski Stanislaus, S. J. 170.
Kunegunda S., Sądecensis Patrona, 153.
Kurdwanowski, cognatus P. Męczyński, 310.
Kurzany, pagus, 93.
Kutnecz, civis Pragensis, 51.
Kwasnicki Joannes, J. U. Dr. Sądecensis Archidiaconus, 338.

L.

Lachowski, S. J. Provinciae Lituanicae Procurator, 305, 315.

Łącki Joannes, Decanus crac. Omnium Sanctorum, 264.
Ladislaus Princeps, v. Vladislaus.
Ladislawski, instructor Vladislai Principis, 75.
Ladnicerus Jonas, S. J. 40, 226.
Lambertengus Pompilius, Visitator Provinciae Polonicae et Lituanicae, S. J. 255, 286, 301, 303, 304, 305, 307, 308, 314, 315, 316, 323, 327, 328, 329, 331.
Lamchius Sebastianus S. J. 97.
Lanciciensis Palatinus v. Czarnkowski.
— Palatinus, 180, 318.
Lancicius Nicolaus, S. J. Rector Collegii S. Petri crac. 74, 86, 87, 90, 130, 137, 147, 166, 167, 168, 171, 190, 191, 192, 194, 195, 196, 197, 214, 216, 223, 252, 290, 292, 302, 322, 326.
Lancillot (cellot) Joannes Bapt. epp. Nolae, Nuncius apostolicus, 123, 124, 125, 127, 128, 129, 132, 141, 155, 162, 164, 173, 185, 188, 190, 197, 198, 208, 215, 218, 239, 250, 278.
Lang Joannes, Proconsul crac. 62, 279.
Langowna Barbara, Virgo, benef. 19, 20, 36, 37, 52, 54, 58, 62, 69, 70, 77, 109, 153, 316.
Lascius Martinus, S. J. 222.
Laski, pagus prope Sambor. 18.
Laskowski, Instigator Regni Polon. 7.
— Joannes, Theologiae auditor crac. 174.
Laterna, S. J. 19, 63.
Latoszynski Abrahamus, adversar. S. J. 237.
Laurentius Ambrosius, Suecus captivus, 272.
— Sti, festum, 255.
Lavicius Andreas, S. J. superior Residentiae Barensis, 32.
Lazowski Stanislaus, parochus villae Barcicae, 79.
Leander, S. J. 321.
Leier, S. J. 321.
Lenciciensis Palatina, uxor Sandivoi Czarnkowski, benef. 219, 300.
Lentowski, Abbas Paradisiensis, 300.
Leo Georgius, Frater S. J. 45.
Leopolis, 30, 31, 33, 49, 57, 71, 72, 73, 89, 93, 163, 170, 174, 180, 190, 224, 240, 241, 291, 330, 334, 335, 336.
— Collegium S. J. 29, 78, 165, 178, 180, 301, 329, 333.
— Residentia S. J. 154.
Lępicki Jacobus, Abbas Lubinensis, 105.
Lesiewski v. Lesiowski Joannes.
Lesiowski Joannes S. J. 77, 99, 100, 106, 239, 246, 263, 275, 277, 281, 284, 285, 286, 300, 301, 303, 314, 327, 329, 331.
Lesniowolski Paulus, capitaneus Zatoriensis, 174, 186, 188, 198, 233, 250, 321. 332.
Lessius Leonardus S. J. 120, 159.
Leszczynski a Leszno, Venceslaus, Vice-Cancellarius Regni Poloniae, 136, 239, 244, 246, 293.
Lewkowicz, Judaeus baptisatus, 329.
Lezinski, v. Lezynski.
Lezinska Dorothea, benef., 297.
— filia Lezinski Joannis, 297.
Lezynski Joannes, 297, 300.
Liber Baro a Graudentz, Capitan. Gustavi, 272.
Lichonski Jacobus, S. J. Rector Domus Probationis crac. 322.
Liesiewski Joannes, S. J. v. Lesiowski.
Ligęza Spytek, Castell. Sędomirien. benef. 13, 14, 37, 39.
Ligęzina, soror Kretkowski, 146.
Linowski Lucas, v. Sawicki S. J. 5.
Lipoviensis arx, residentia episcoporum crac. 324.
Lipovienses carceres, 72.
Lipscius Andreas, eppus Luceoriensis, postea Cuiaviensis, Cancellarius regius, 32, 283, 289, 299.
Lipska Anna Rosalia, Abbatissa Sandecen. 163.
Lipski Joannes, Regens cancellariae maioris, 168.
Lischowic. benefactor, 250.
Lisiecki, Regni Jnstigator, 310.
Lissoviani (Kosaci) milites, 2, 3, 67, 69.

ia, 32. 34. 59, 69, 94, 141, 151, 245, 328, 329, 331.
ius Ducatus, 257.
alcus v. Sapieha Leo.
incia S. J. 146, 240, 255, 301, 321.
inciae S. J. Procurator, v. Ciet Lachowski Jacobus.
incialis S. J. v. Jamialkowski.
ie regiae in re Jesuitarum cum Academicis crac. 252.
a, 56, 59, 68, 69, 253.
ski Bartholomaeus S. J. 14.
, arma, 130.
ska, monialis Staniątkoviensis,

ius Stus. 199, 297.
iensis Academia, 120.
, praedium Collegii Jaroslav.S. J.

ia, oppidum in Prussia Regali,

iecki, Arrianorum minister, 266.
ski Albertus, canonicus crac. 13, 286, 295.
ias, Praepositus Miechoviensis, a eppus Chelmensis et dein Cacensis, 7, 14, 36, 56, 57, 99, 131, 160, 164, 176, 197, 245, 252, 253, 277, 291.
islaus, Abbas Tinecensis et epius Luceoriensis, 36, 41, 100, 128, 130, 132, 133, 134, 142, 159, 172.
, 35, 95, 96, 154, 178, 214, 224, 274, 310, 325.
gium S. J. 15, 91, 117, 252, 327.
gii historia, 327.
ierska, Castellana Voinicensis, f. 91, 146, 153, 181.
irscius Stanisl. comes in Viscapitaneus Sendomiriensis, 32, 76, 78, 164, 190, 206, 208, 262, 288.
irski Stanislaus, Russiae Palai, Supremus Dux copiarum equem, 3, 58, 62, 67, 148, 151, 266, 296, 305, 315. 330, 332.
Lubowiecki, benefactor, 11.
Lubowla, oppidum Scepusiense, 11.
Lubranscianum Collegium Posnaniense, 154.
Lucas, organarius, 276.
Luceoria, 30, 117.
— Capitulum, 117.
— Collegium S. J. 115, 117.
— Episcopus v. Lubinski Stanisl.
Luczice v. Luczyce.
Luczyce, praedium D. Szembek, 107, 174.
Ludovisius Cardinalis, nepos Gregorii XV, 145, 155, 326.
Ługowski, notarius terrestris, 290.
Łukomski Andreas, canonicus crac. ac Theologiae Doctor, 7, 16, 17, 36, 71, 79, 101, 106, 127, 128, 129, 130, 131, 142, 145, 146, 150, 161, 166, 210, 213, 273, 290, 295, 303, 321.
Lukowski Hieron., adversar. S. J. 237.
Lusitania, 108, 310.
Lustratio Nobilitatis Cracov. 13, 46, 90, 129.
Lutherana haeresis, 94, 154.
Lutherani, 203, 214, 215.
Lutherus, 16.

M.

Machiavelli, 195.
Macedonia, 182.
Machomet, 38, 183.
Macieiowski Bernardus, Cardinalis eppus crac. 5, 47, 304.
— Stanislaus, 71.
Maciejewska, benefactrix, 36.
Madnidorum familia, 213.
Magdalena Beata Japoniae, 57.
Magistelli seu Hipodidascali, 202.
Magister Palatii Pontificis Rom. 249.
Magistratus cracoviensis, 45, 148, 200, 201, 204, 210. 220, 227, 249, 266, 289.
Magnerus Zacharias, S. J. 51.
Mahometanus, 182.
Mahona, mulier auxilium S. Ignatii experta, 19.
Maier Joannes, Secretarius Rigae, 68, 127.

Maieratense Collegium S J. 261.
Majestas Regia v. Sigismundus III.
Maiorca, insula, 272.
Majthényi Ladislaus, eppus Sirmiensis, praepositus Agriensis, 1, 18, 35.
Makowski Adamus, S. J. 295, 301, 306, 311, 312, 322, 323, 333, 337.
Malachowski, aulicus regius, 39.
Malinowski, Academicus crac. 162 197.
Maniecka Sophia, benef. 303.
Manifestatio Academicorum contra Jesuitas, 246.
Mansfeldus, Dux Gustavi Adolphi, 270
Marcellus II., Pontifex Maximus, 65.
Marchio Sanctacrucius (Santacroce) Antonius, Archiepus. Seleuciensis, Nuncius in Polonia (a 1627—1630) 278.
Marchocka, Capitanea Czhoviensis, 249.
Marchocki, Capitaneus Czhoviensis, 190, 249.
Marci Sti. templum crac. Canonicorum mendicantium, 166.
Marcocice, pagus, v. Markocice.
Marcomani, gens vetus, 314.
Marcus Stus, 144.
Mariana S. J. 255.
Mariae Magdalenae Stae. templum Posnaniense 94.
Marienburg, 253, 254, 261.
— Marienburgenses, 253.
Markocice, 85. 104, 105, 208. 277.
Marquat S. J. confessarius Sigismundi III. 245.
Marsalcus R. P., vide Opalinski Lucas.
Marszalkowna, virgo benef. 316, 320,
Mascherowski, civis Pragensis, 51.
Masovia, 4, 179, 204.
Mastowiąca, villa Cracoviae vicina, 264.
Mater Alma, Academia crac. 201, 207.
Mathiae Sti. templum crac. 146, 147, 308, 309.
Mathiae Valentinus, S. J. 35.
Mathiades Vitus, S. J. 51.
Mathias, aurifex crac. 54, 80, 106.
Matruszowic Joannes, Capella Congregationis Misericordiae, 256
Mauritius, benefactor, 224.
Maximilianus, Dux Bavariae, 12
— Imperator, 294.
Mayerin Ursula, virgo. 240.
Mazurkowicz (wic) Joannes, 80, 178, 286, 338.
Mecha, sepulchrum Mahometis, 18
Męczynski Albertus, Novitius S. 122, 165, 309, 310.
Mehilburg, 270.
Melklerius Valentinus, benef. 72
Menck, capitaneus Gustavi Adolphi,
Mendicantes Religiosi, 99.
Miaskowski, benefactor, 106.
Michaëlis Sti. monasterium crac. melitarum discalceat 223.
— templum crac. 102, 331.
— Prior Carmelitarum discal. 277.
Michalowicz, Pragae capite trunc.,
Michi Paulus, S. J. Martyr Japonius,
Micinski Sebastianus, Magister versitatis crac. 220, 221, 222.
Miechovum, 11.
— Praepositus, 48, 80.
— monasterium, 160.
Mieraszewic Martinus S. J. 31
Mieszkowki Stanisl., Officialis Presliensis, 186, 187.
Ministerialis, 229.
Misericordiae Congregatio v. fraternitas Misericordiae.
Misserinus Nicolaus, typographus netiis, 330.
Missiones Patrum S. J. 11, 82, 176, 184, 233, 263, 317, 320, 323.
Mitkowska Anna, benef. 49.
Młodecki Georgius, benef. 264, 265,
— Stanislaus, benef. 264.
Mniszech Georgius, Palatinus S miriensis, 217.
— Stanislaus, 174.
Mociążek, v. Mosiążek.
Moczarski, miles, 309.
Modliszewska Anna, virgo benef. 9
Modliszewski, capitaneus Lomze 157.

ensis Abbas, 258.
ı, 115.
v. Wolucki Paulus.
ia, 99.
i, benefactor, 31.
pagus in Silesia, 317.
ia, 61, 62.
haeretici liber, 274.
proscripta, 79·
otapa, 293.
ıpi, benefactor, 90.
a, 33, 35, 40, 89, 149, 226, 314.
Andreas Petri de Morsko, 237.
as Stanislai, adversar S. J. 237.
Margareta, benef. 149.
ɛi Paulus S. J. 102, 103, 147.
ensis Nicolaus, Dominicanus,
ɔgiae Doctor, 78, 132, 148, 187,
73.
ia (Moschovia), 21, 68, 110, 217.
vitica moneta, 142.
S. J. 4.
Georgius S. J. 45.
k, parochus Bozantinen. benef.
89, 255, 260, 275.
ı, abbatia can. regul. 313.
Praefectus Tartarorum, 259.
wska de Gaiow, Cristina. Ca-
ıa Oswiecimen. 99, 157, 181,
23.
wski de Myrow, Marchio, 101,

N.

ıdamus, Consularis crac., bene-
, 133, 141, 157.
Christophorus, Consularis crac.

Jacobus (Najmanowicz) Cano-
crac. J. U. D. Rector Acade-
crac. 9, 26, 30, 39. 48, 49, 54,
, 59, 60, 72, 74, 102, 103, 106,
127, 130, 131, 133, 134. 138,
141, 143, 147, 153, 162. 163,
170, 175, 178, 192, 193, 194.
198, 200, 201, 202, 203, 204,
208, 210, 211, 212, 216. 217,
221. 225. 227, 229, 230, 234,
240, 241, 252, 254, 265, 266,
269. 280, 284, 293, 299, 300, 308,
312, 313, 315, 316.
Nakel, S. J. Praepositus Domus Varsaviensis, 245.
Nangasachi, in Japonia, 108.
Navarreus Petrus Paulus S J. 113.
Neapolis, 304, 326.
Neapolitana Domus Professa S. J. 89, 100.
Nester, fluvius, 29.
Niclevicius Simon S. J. Procurator Provinciae Lituaniae, 4.
Nicolaus a Jesu Maria, Carmelita discalceatus, 263, 284.
— benefactor, 212.
Niconius Simon S. J. 96.
Nieborovium, vicus, 269.
Nieborowski Alexander, Academicus crac. 269.
— Martinus, Academicus crac. 269.
Niedzwiecki Martinus, S. J. 122.
Niepolomice, arx reg. Polon. 46, 174, 180.
Niesvisium, residentia S. J. 116, 262.
Niewiarowski, Canonicus crac. 288, 289.
Niiowski, Officialis Premisliensis, 186, 187.
Niklaszowski, parochus, 289.
Nisczanka Anna. virgo benef. 226.
Nisinicki, Studiosus crac. 207.
Nobilitas Polona, 242.
Nola, in provincia Neapolitana, 108.
Nosarzewski, benef. 303.
Nova. oppidum in Prussia, 307.
Novense oppidum, 309.
Novemiasto, oppidum, 33.
Novitiatus cracov. S. J. vide Stephani S. Novitiatus.
Nowicki, Magister acad. crac. 221.
Nowodworski, epp. Camenecen. 290, 329.
— Georgius, Aulicus Regius, 129, 130 135, 136, 139, 245, 246.
Nucerinus Sebastianus, concionator cathedralis crac et censor librorum, 7, 13, 17, 19, 41, 78, 85, 87, 104, 209, 211, 273, 295, 308, 317, 337.
Nuncius Apostolicus (vide Lancillot)

143, 146, 162, 167, 168, 170, 171, 173, 175, 176, 219, 252, (vide Marchio Sanctacrucius, 278).
Nuncii Apostolici auditor Varsaviae vide Alterius Aemilius, et insuper p. 163, 165, 167, 168, 179, 196.
Nuncii delegati ad cognoscendam causam inter Jesuitas et Academicos crac. 241, 244, 245, 246.
Nuncii terrestres, 238.
Nykovic Thomas, Novitius S. J. 112.

O.

Obornicensis Bartholomaeus, S. J. 44.
Oborski Nicolaus S. J. 280, 299.
— Thomas, eppus Laodiceae, Suffraganeus crac. 7, 33, 36, 64, 77, 78, 87, 100, 103, 104, 105, 106, 110, 125, 128, 131, 138, 142, 147, 148, 150, 157, 161, 164, 166, 172, 174, 176, 177, 178, 180, 181, 182, 183, 186, 187, 189, 190, 191, 196, 198, 199, 212, 213, 219, 220, 224, 226, 233, 234, 235, 239, 241, 242, 249, 250, 252, 253, 255, 256, 258, 260, 262, 263, 266, 269, 270, 273, 275, 277, 278, 279, 281, 284, 285, 286, 287, 291, 294, 295, 297, 300, 301, 303, 305, 306, 308, 309, 313, 314, 315, 317, 320, 321, 322, 323, 328, 329, 332, 339.
Obrensis abbas v. Chlewski Andreas.
Obricius Sigismundus S. J. 83, 86, 87, 100, 105, 106, 107, 108, 110, 117, 121.
Odrzivolscius, praefectus milit. ad Chocim. 23.
Oecolampadius, 16.
Oeconomus Magnus regius, vide Witkowski Stanislaus.
Officialis episcopi crac. v. Zerzynski Joann.
Ojciec św. Papież, v. Urbanus VIII.
Okrąglicki, aurifaber crac. 54.
Okręglicki Frat. Credentiarius S. J. 106, 110, 112, 113, 116.
Olbrichtowa, benef. 277.
Olbrycht (Olbrictus) benef. 110, 158.
Olivensis abbas v. Trebnic Adamus.
Olkusienses fodinae, 294.
Olomutium, 8, 40, 42, 45, 62, 92.
— Academia, 112.
Olszewski Melchior, Abbas chel viensis, 105.
Omnium Sanctorum coemeteri cracoviense, 203, 204.
— templum crac. 265.
Onda Augustinus, S. J 109.
Opalinski de Bnin, Andreas ep Posnaniensis, 105, 116, 117, 130, 154.
— Joannes, Castellanus Calissien. 7
— de Bnin Lucas, Marsalcus R. P. 130, 135, 136, 153, 158, 228, 26
— uxor, Marsalca, 262.
Opatoviensia Comitiola 54.
Opatovius, S. Annae canonicus,
Opocinensis Laurentius, S. J. 21
Opocna, oppidum in Polonia Mi 217.
Opoczno Laurentius S. J. jan 106, 185.
Oraczewski Stan. adversar. S. J.
Orechovius Roxolanus, 330.
Ornetum, oppid. in Prussia, 253.
Orphanellarum Domus crac. 326.
Ortizius Michaël S. J. Provinc Lituaniae, 245
Osmanus, Turcarum imperator, 20 152, v. Ottomanus.
Osolinius Christophorus, 240.
— Maximilianus, 240.
Osolinski Georgius, Palatinus Se miriensis, 32, 242, 243.
Ostrog ab, Anna v. Anna de Stem
Ostrogia, 142, 151, 152.
— Academia schismatica, 151.
— Collegium S. J. 252, 267, 297.
— Ducissa, Anna de Stemberg.
— Residentia S. J. 318.
Ostrogska Sophia. Palatina Ru uxor Lubomirski Stanislai, 262.
Ostrogski Alexander, 242.
Ostrowski Jacobus J. U. D., Ca cus crac. 1, 54, 77, 100, 308 337.
Oswiecimense castellum, 181.

mensis Castellanus v. Zbo-
.
ınska, benefactrix, 80, 106, 37.
ıes, Pragae capite plexus, 50.
ıicum imperium, 182.
ıus, Turcarum imperator, 182.

wski Hieronimus, Nuntius ad ı, 20.
ski, benefactor, 159.

P.

benefactor, 52, 116.
Stanislaus S. J. 170.
ınka, benef. 41.
Sacri Magister, 224.
us crac. v. a Tęczyn Comes.
na, 294.
ski, gener. Capitan. Sandec.

cinus (Valentinus) Fabricius 35.
ium in Sicilia, 174.
ci Bartholomaeus S. J. 309.
iensis Abbas, v. Lentowski.
nsis Academia, 139.
iensis Palatinus v. a Tarnow ı Joachim.
vka, praedium S. J. 85.
us (Pasmany) Archieppus. Strisis, benef. 251, 255, 295, 296, 06.
Paulus, 134.
ı, 213, 261.
a S. Marco, Crac. 102.
ıi, 153.
ıs Regni Polon. v. Stanislaus rtyr.
Eremitae, Religiosi, 100, 102.
V, Pontifex Maximus, 4, 32, 2, 261.
iołum, praedium S. J. 170.
rski Jacobus S. J. Rector Coll. n. 147, 230, 327.
oppid. in Prussia, 258.
ıio haeretici Lubieniecki per res crac. a. 1627, 266.
ıs Simon S. J. 283.
Pestis Cracoviae, 81, 106, 107, 108, 148, 164, 181, 186, 303, 332.
Petri et Pauli SS. Apostolorum solennitas, 174.
— templum crac. 14, 15, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 57, 71, 77, 78, 98, 100, 101, 103, 126, 179, 186, 190, 192, 197, 208 224, 243, 257, 259, 273, 276, 303, 307, 326.
— Residentia crac. S. J., 86, 90, 97, 98, 149, 168, 214, 262.
— Collegium (scholae) S. J. 30, 72, 73, 74, 75, 83, 101, 102, 147, 162, 165, 168, 171, 172, 174, 175, 177, 180, 190, 192, 197, 198, 199, 200, 201, 203, 204, 208, 211, 216, 218, 220, 230, 231, 234, 238, 242, 245, 246, 262, 264, 269, 275, 277, 278, 281, 282, 285, 292, 311, 317, 318, 320, 329.
— — studiosi, 268.
Petricius Joannes, Medicinae D. prof. Acad. crac. 121, 207, 289.
Petricovia, 117, 298, 298.
— Residentia S. J. 170.
— Synodus Provincialis, 315.
— Tribunalitia iudicia, 105, 310.
Petricovius Andreas, Doctor Juris, regius typographus, consularis crac. benef. 19, 20, 47, 110, 116, 129, 137, 225, 226, v. Piotrowczyk.
Petrinus, a Stanislao S. Epp. crac. excitatus, 310.
Phenicius Franciscus S. J. 103.
— Stanislaus, Philosophiae prof. crac. 200.
Philadelphia, 99.
Philippowa, benef. 188.
Philippus, bibliopola crac. benef. 80, 151, 266.
Piatkow, oppidum in Masovia, 204.
— Magistratus, 204.
Piatkovius Stanisl. S. J. 104, 155, 174, 212.
Pichertus Henricus S. J. 41, 100, 104, 137, 138. Provincialis, 230, 235, 238. 239, 245, 246, 252, 253, 256, 263, 269, 276, 280, 281, 284, 286, 289, 290, 292, 299, 300, 301, 302, 304,

310, 314, 318, 319, 320, 321, 323, 327, 328, 329.
Pichl, Cohortis praefect. Gustavi Adol. 272.
Pieczynowski Georgius, S. J. Frater, 45.
Piecznowski Martinus, Abbas Chebdoviensis, 303, 306.
Piekarski, Dominicanus, Concionator in eccl. B. V. M. crac. 9, 16, 60, 150.
— Michaël, Sigismundum III vulnerat, 33.
Pieknorzecki Joseph pseudon. P. Szembek S. J. 282.
Pieniążek Nicolaus, miles, benef. 92, 93, 127.
Piesiowicz Stanislaus, Clericus S. J. 270.
Pietiperski Baro, Pragae ad carceres damn. 51.
Pikarski Laurentius S. J. 219.
Pilavia, oppid. in Prussia, 253.
Pinelli liber a P. Wysocki S. J. in polon. convers. 96.
Piotrowicki, magister Academiae crac. 127, 225, 315.
Piotrowicz Eustachius S J. 31.
Piotrowczyk, Bibliopola crac. benefactor, 7, 12, 148.
Piotrowski Melchior, paedagogus filiorum Dni. Marchocki, 249.
Pipan Georgius, Medicus et Consul crac. benef. 98, 107, 174, 263, 295, 310, 322.
Pipanova Elisabeth, benef. 14, 36, 45, 77, 80, 90, 93, 131, 249, 269, 286, 310, 336.
Pisarski Joannes, adversar. S. J. 237.
Piskorzewska Dorothea, virgo benef. 110.
Pistor Georgius S. J. 107, 113.
Pius V. Summus Pontifex, 55, 260, 274, 313.
Plaski Joanes S. J. 308.
Platus Domitius, liber a P. Wysocki S. J. in polon. convers. 96.
Plazina, Magna Oeconoma, benef. 7, 11, 36, 46, 48, 89, 303.
Plemecki (Plemięcki) Fabianus, 214.
Plocensis Abbas v. Starczewski Stanisl.
Plocensis districtus, 218.
— Suffraganeus v. Starczewski Stan
Ploszynius Blasius S, J. 79, 246.
Poccillator Regni Pol. 151, 188, 191, 192, 224, 269 (v. Lubomi Stan.)
Pocucia, (Pokucie) provincia Po 22, 93,
Podchristophor, domus crac. 10
Podlachia, provincia Polon. 4, 21
Podlescensis Martinus S. J. 31.
Podolia, provincia Polon. 59, 233.
Podolonicum, oppidum in Scepu 11.
Poloni, 21, 59, 66, 179, 182, 319.
Polonia, 56, 58, 90, 93, 94, 96, 128, 153, 214, 216, 217, 224, 232, 233, 235, 252, 261, 294, 305, 310, 314, 328.
— Maior, 48, 73, 91, 104, 112, 116, 154, 181, 270, 300.
— — Capitaneus Generalis v. Czakowski Adamus.
— Minor, 217, 279, 297.
— Rex, vide Sigismundus III.
Polonorum Chronica, 166.
Pomerani, 272.
Pomerania, 217, 270, 271, 272.
Ponecius Joannes S, J. 106, 154.
— Michaël S. J. 121, 174, 297.
Ponecium v. Poniec.
Poniec, oppid. in Maiori Polonia, 297.
Pontifex Maximus v. Urbanus VIII
Popowska, benef. 52.
Popowski Joannes, benef. 281.
Poppelius, Baro, Pragae ad carce damn. 51.
Poremb ski Nicolaus benef. 48.
— Stanislaus S. J. Superior Resident Crosnensis, 149, 170.
Portoricco. insula, 108.
Portugali, 148.
Posnania, 5, 12, 48. 49, 94, 97, 130, 137, 147, 154, 155, 177, 214, 215, 218, 224, 231, 256, 282, 298, 303, 327.
— Collegium S. J. 5, 12, 48, 137,

)3, 230, 283, 291, 297, 302.
9, 332, 333.
a, Collegii Annales, 12.
ıus v. Wężyk Joannes.
)palinski Andreas.
ıs v. Przyjemski Stan.
aneus v. Gninski Tracz.
ıus Antonius S. J. 256.
ıargyci Andreas S. J. 11.
'acki Joannes S. J 42.
de S. T. Baccalaureus et prof.
:rac. 122.
Capituli crac. 44, 49, 54, 60,
, 92, 97, 100. 103, 104, 128,
)6, 307, 308, 309.
tationis B^mae Virginis Sacel-
Domo pro Orphanellis crac.

Leonardus S. J. 45.
', 36, 50, 51.
ıia, 112,
ım S. J. 33, 51.
(Prawnicz) Joannes, altarista
cathedr. cracovien 106, 189,

ıa, 140, 154, 186, 330.
, 170.
)us v. Wężyk Joannes.
v. Grochowski Achacius.
ıtia S. J. 154.
ensis Janowa, benef. 106.
Regni Polon. v. Gnesnensis
'pus.
ıe, 13, 45, 128, 190.
rmeltarum discalceat. 222.
ium, pasquillum contra Jesui-
5.
)nis Domus crac. S. J. ad S.
m, 4, 35, 44, 84, 91, 97, 116,
33, 146, 208, 212, 313, 255,
70, 281, 298, 302, 305, 321,
25.
:o pro impetranda victoria ex
o Adolpho. 307, 308.
ul crac. 218.
ı Domus crac. S. J. v. Barba-
D. Prof.
cum Gustavo Adolpho, 257,
)9.

Prophetia, pasquil. contra Jesuitas, 215.
Prosovice, 232, 237, 312.
— templum, 232.
Prosovicensia (Prosoviensia) Comitiola, 53. 54. 194. 228, 231, 237, 239, 278, 282, 285.
Protestatio nobilitatis polon. contra scholas crac. S. J. ad Pontif. Max. a. 1626, 235, 236. 237.
Provincia Lituaniae S. J. v. Lituaniae Prov.
— Poloniae S. J. 146.
Provincialis Congregatio S. J., 292, 301, 302, 303, 304.
Provincialis S. J. Lituaniae v. Jamialkowski.
Pruchnicki, Joannes Andreas, Archieppus Leopoliensis, 334, 335.
Prussia, 181, 198, 253, 254, 256, 257, 259, 261, 280, 281, 282, 285, 303, 309, 332.
— Ducatus, 71.
Prut, fluvius, 24, 66.
Przeczsławka, praedium S. J. 85.
Przedboriensis Joannes, S. J. coadiutor, 215.
Przepiorka Bartholomaeus vocatus Ptaszynski, 204, 205, 206, 207, 224, 247, 251.
Przerębski, studios. Acad. crac. 279.
Przerembscius Maximilianus. Castellanus Siradiensis, 32.
Przyjemski Stanislaus, Palatinus Posnaniensis, 300.
Ptaszkowski v. Ptaszynski.
Ptaszynski vide Przepiorka.
Puck, oppid. in Prussia, 253, 270, 271.
Pucensis civitas. 270, 271.
Pultovia, 116, 154, 256.
— Collegium S. J. 116, 179.

Q.

Quieppus Dellanus, Joannes, Decanus et Judex S. Rotae Romanae, 276, 319, 324.

R.

Rab Joannes, 55. 72.
— Stanislaus, Proconsul crac. benef. 14.

20, 37, 45, 55, 80, 90, 106, 125, 142, 148, 151, 161, 180, 186, 198, 212, 239, 263, 267, 277, 284, 291, 295, 303, 309, 315, 321, 327, 332.
Rabova, benef. 37, 77.
Raciboriensis tractus, 141.
Raciboriensis custos, 141.
Raciborowice, pagus, 179.
Radawce, pagus, 178.
Radivil Christopborus, Dux, Campiductor in Lituania, 59.
— Georgius, Cardinalis Eppus. cracov. 96, 275.
Radlic Lovicensis, stud. Acad. crac. 287.
Radlin, oppidum, 155.
Radoszecki Boguslaw, v. Radoszewski.
Radoszewski Boxa Boguslaus, eppus. Kiioviensis, 44, 178, 238, 245, 248, 254, 256, 277.
Radula, Palatinus Moldaviae, 61, 62.
Radziechowski, iurista crac. 85
Radzinski Stanislaus S. J. 18.
Rakoci Paulus, Hungarus, 148, 250, 286, 320.
Rakowa, benef. 150.
Raphalowicz Lucas, parochus in Wielopole, 54.
Ratiborenus Gallus, auditor S. Theologiae, apud S. J. Crac. 192, 193.
Ratnensis Capitan. v. Sieniawska.
Raucher Venceslaus S. J. 45.
Ravense Collegium S. J. 115.
— Comitiola, 139.
— Castellan. v. Wolucki Philip.
Ravensis, Pater S. J. 285.
Razik, benefactor, 49, 159, 188, 230.
Recepta, pasquilum contra Jesuitas. 215.
Reformati PP. Franciscani, 276.
Reformatio dioecesana eppi. crac. Szyszkowski, 79.
Regina Poloniae, Constantia, coniux. Sigismundi III. v. Constantia R. P.
Regnum Poloniae, 141, 175, 176, 178, 206, 211, 212, 217. 220, 236, 238, 239, 242, 243, 248, 249, 255, 257, 258, 259, 267, 272, 274, 278, 284, 289, 298, 303, 306, 307, 310, 311, 313, 324, 331, 334.
Rescius Stanislaus, Andrzeioviensis Abbas, 261.
Respublica Poloniae, 139, 142, 197, 225, 236, 235, 236, 237, 253, 261, 271, 298, 300.
Rex Poloniae, v. Sigismundus III.
Rezler Gaspar, S. J. Procurator Provinciae polonae, 295, 321, 338.
Ribaldi, plebei studiosi crac. 202.
Riga, 56, 57, 59, 68, 69, 253.
— Collegium S. J. 69.
Rimer Myszka, nobilis Polon. 79.
Ripel, Doctor, Pragae capite trunc. 61.
Rituum sacr. Congregatio, 294.
Robakowski, nobilis Polon. 39.
Rodriguez Alphonsus S. J. 272. 326.
Rogascius Bonaventura, nobil. Polon. 34.
Rogozinski, benefactor, 161.
Roguski Joannes S. J. 183.
Rohatinum, oppid. 30, 93.
Rokoszana rebellio, 6, 15.
Rokoszanorum seditio, 5.
Rokoszowa, benefactrix, 199.
Roma, 3, 4, 40, 44, 47, 55, 56, 65, 70, 73, 74, 88, 89, 90, 94, 96, 97, 107, 108, 113, 117, 121, 122, 142, 143, 144. 149, 155, 170, 179, 185, 188, 190, 192, 194, 196, 197, 208, 212, 213, 214, 215, 216, 224, 230, 232, 239, 245, 247, 249, 250, 251, 252, 257, 260, 261, 262, 263, 274, 276, 278, 283, 284, 286, 292, 293, 294, 302, 304, 305, 313, 315, 323, 326, 329, 331, 337.
— Cancellariae rom. templum, 326.
— Domus Professa S. J. 57.
Romanowski Georgii, uxor benef. 108.
Romer Casimirus, Brescensis paroch. 322.
Ronenberg Abrahamus, Proconsul crac. et Pharmacopola, 48, 85, 98, 100, 108, 129, 130, 198, 222, 226, 233, 326, 333, 336.
Rosaliae S. corporis translatio, 174.
Rosarii Congregatio apud PP. Dominicanos crac. 319.
Rosel Henricus, Pragae decollatus, 51.
Rosciszewski Albertus S. J. 241, 256.

ka Dorothea, virgo benef. 40,
, 110.
ski Joannes, typograph. crac.

omana, 231, 248, 262, 276,
82, 284, 290, 299, 314.
res, 233, 337.
us, v. Coccini Joannes Bapt.
ones in lite Academicorum crac.
esuitis, 252, 253, 260, 262, 274,
19, 323, 337.
iale, 185, 196, 232, 247, 254,

evii, restauratores Collegii Lu-
ciani Posnaniae, 154.
ewski Stanislaus S. J. 134.
a, burgrabius crac. 205, 207,
229, 230, 250, 251, 265, 266.
i Joannes, ex S. J. dimissus,

owski, benefactor, 80.
ius S. J. 106, 128, 129, 131.
ka, rivus crac. 265.
rski Gregorius S. J. 117.
ki, benefactor, 20.
hus II. Imperator 182, 256.
Petrus, S. J. 45.
crac. 100, 174.
wski, haereticus, 265.
ius (Rosconius) Valentinus,
78, 105, 106, 108, 109, 110,
17, 121, 127, 183, 198, 219.
ius Valentinus, v. Rusconius.
oannes, auditor Theolog. Acad.
153.
20, 33, 49, 90, 192, 213, 334,

nus v. Lubomirski Stan.
na v. Ostrogska Sophia.
wski Albertus S. J. 166, 175.
i, 151, 334, 335, 336.
ia, 21.
icum idioma, 217.
Welaminus Josephus, Metropo-
30, 334.
ny, pagus, 296.
n, Baro, Pragae ad carceres
it. 51.
ki iunior, Pragae decollatus, 51.

S.

Sachinus Franciscus S. J. Secretarius, 2.
Sącz, (Sandec) 126, 150, 152.
Sądecense castrum, 323.
— Castellanus v. Tarło Sigism.
— monasterium monialium, 153, 163.
— monasterii Abbatissa, vide Lipska Anna Rosalia.
— — Virgines religiosae, 154.
Salesius Jacobus, 57.
Salifodinae Vielicenses, 186.
Salomaea Bta. Boleslai Pudici germana, 162.
Samboria, 6, 18, 140, 240.
Samerzewo (Samarzewo) Michaël S. J. Frater, 107, 112, 113, 116.
Samotulius S. J., 206.
Samuelowa, benef. 11.
Sanchez, Theologus, 159.
Sanctorum Omnium eccl. crac. 92, 104.
Sandai Petrus, S. J. in Japonia Martyr, 113.
Sanday Dionisius S. J. in Japonia Martyr, 113.
Sanguszko Alexander, Palatinus Podoliae, 233.
Santarellus Antonius S. J. 249.
Santones, religiosi turcici, 183.
Sapieha Leo, Palatinus Vilnensis, Marsalcus Lituaniae, 150, 302, 306.
Sarcandrus Joannes, Presbyter, Parochus Olomutii, Martyr, 8.
Sarnowski, Canonicus crac. 60, 190, 285.
Satanowski, benefactor, 295.
Satelitium arcense, Castellani crac. 290, 317.
Sawicki Gaspar S. J. 3, 4, 5, 35, 217.
Saxonia, 270.
Scarga Sebastianus S. J. 309, 323.
Scepusium, 295, 296, 338.
— Scepusienses, 296.
— Collegium S. J. 306.
— Capitaneus v. Lubomierski Stan.
Schaboveus Jacobus, Sacristianus eccl. OO. Sanctor. crac. 92.

Schlig de, comes, Pragae capite plexus, 50.
Scholae crac. S. J. v. Petri S. Collegium S. J.
Scholter, civis Guttenbergensis, Pragae capite plexus, 50.
Schonfels Georgius, typograph. Brunsbergensis, 114.
Schydlovius Stanisl. Notarius Apostolicus, 210.
Sciricensis Abbas v. Drohojowski Stan.
Scotus Caecus, Calvinista, 228.
Scutellanus Joannes S. J. 51.
Scultetus Mathias, S. J. 62.
Scytae, 25, 331.
Sebastiani Sti. hospitale crac. 113, 174.
— templum crac. 121.
Sebastianowicz Laurentius S. J. Frater, emptor, 106, 174, 306, 307.
Sedes Apostolica v. Urbanus VIII.
Sędomiria, 140, 154, 173, 217, 220, 329.
— Capitaneus v. Lubomierski Stan.
— Collegium S. J. 91.
— Monasterium monial. S. Benedicti, 178.
— Palatinus v. Koniecpolski Stan.
» v. Korycinski Andres.
» v. Mniszech Georgius.
Seidel, benefactor, 86.
Seidelius Valentinus S. J. 240.
Seligowna, virgo, monialis in Grodek crac. 148.
Seminarium cracoviense, 166.
Senatores Regni Polon. 238, 244, 245.
Sendomiria, v. Sędomiria.
Sepielcius Joannes S. J. 107, 123, 154.
Sepultura Palatini crac. 78.
Serebinski, Canonic. crac. 78.
Serenissimus Rex Polon. v. Sigismundus III.
Sicilia, 174.
Siedlinch Christophorus, capitaneus Gustavi Adolphi, 272.
Siekierzecki Daniel, S. J. 192, 206.
Siemek, discantista, S. J. 110.
Siemichow, pagus, 107.
Sieniawska Sophia, Abbatissa Sendomirien. 329, 333.
Sieniawska de Lezenice, Elisabeth, Marsalca Regni Polon. 178, 180. 329.
Sigismundus Augustus, Rex Polon. 304.
— I, Rex Poloniae, 304.
— III, Rex Poloniae, 3, 4, 21, 26, 30, 33, 34, 44, 53, 55, 56, 57, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 78, 85, 88, 91, 95, 99, 101, 130, 131, 135, 138, 139, 141, 148, 150, 168, 182, 194, 197, 201, 207, 210, 211, 226, 227, 228, 232, 233, 237, 238, 239, 240, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 253, 254, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 264, 266, 272, 278, 279, 286, 289, 292, 293, 294, 295, 296, 301, 304, 305, 306, 307, 310, 311, 320, 325, 332, 333, 534, 338.
— Princeps Sueciae, 95, 96.
— Pater Carmelita mitigat. Doctor, 87.
Sigonius Daniel, Magister Acad. crac. 167.
Silesia, 33, 35, 91, 140, 270, 314, 317, 320.
Silnicki, nobilis Polon. 250.
Simon, Doctor Acad. crac 209.
Simon, Sacristianus Bmae Virginis, 95
Simonis et Judae SS. festum, 73.
Sixtus Theodorus, civis Pragensis. 5
Skalka crac. v. Rupella.
Skarga Petrus S. J. 53, 93, 94.
— Sebastianus S. J, v. Scarga.
Skarszewski, Canonicus crac. 295, 318.
Skawina, oppidum, 316.
Skibicki Andreas S. J. 296.
Skicki, stud. Collegii S. Petri S. J. 295.
Skinder Bassa, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 28, 29, 41.
Skopkowna Agnes, benef. 41, 287, 328.
Skorczewski, benefactor, 20.
Skorulski S. J. 321.
Skuiernievius Albertus, (Squiernievius) Frater S. J. 174, 186.
Slabinus Georgius S. J. 45.
Slatkowski, sacerdos, 320.
Słocianka Dorothea, benef. 47.
Sloszarzewa, benef. 121.

cowski Christophorus, Consu-
crac. 85, 106, 129, 283.
isis Dux, concio P. Warszewi-
96.
)via, 271 v. Człuchow.
:a Barbara, virgo benef. 122, 127.
ius Joannes S. J. 301, 309, 317,
322, 323, 332.
owski, Notarius, crac. 170.
zkiewicz, Academicus crac.

ecius (Smiglevius) Martin. S. J.
261.
icky Stephek, Pragae capite et
u trunc. 50.
nski Laurentius, Procurator Of-
is crac. 163, 165, 167, 168, 169.
172.
nski, v. Smolenski.
onium, oppidum, 213.
ski Petrus, S. J. 107, 128.
iki Jacobus, Marsalcus, 69, 241,
244.
)via, pagus, 323.
chia, 181.
czeviensia Comitiola, 141.
viensis ludex v. Jarzina Max.
tas Bmae Virginis, 81, 82, 214,

ricordiae, 53. 82, 91, 96, 108,
113, 222.
enedictus S. J. 151.
)wski Alexander, S. J. 218, 220.
nsis (Solcensis) Andreas S. J.
292.
an, Turcarum imperator, 294.
i, virgo benef, 109. 110, 118, 125,
270, 275, 284.
na, Academia parisiensis, 250.
wski, nobil. Polon. 264.
)annes Fridericus, Praefectus Gu-
Adolphi in Pomerania, 272.
lum magnum, liber P. Wys cki
147.
Domini reliquiae, 250.
a Carolus S. J. 2, 108.
anus Ambrosius S. J. 108.
is S. monasterium crac. 270.
a crac. 31.

Sremska, benef 150.
Srodensia Comitiola, 238.
Stadnicki Adamus, Palatinus Belzen-
sis, 187.
Stamirowski Stanislaus, Exiesuita,
Canonicus crac. 327.
Staniątki, 106, 107, 108, 109, 118,
126, 146, 174.
— Abbatissa v. Trcinska-Caecilia.
— Monasterium monialium, 11, 36, 112.
118, 149, 154, 158, 180.
Stanislaus S. Martyr, Epus. crac. 100,
131, 140, 167, 183, 310, 330.
— Mausoleum in cathedr. eccl. 324.
— templum arcense v. Cathedralis eccl.
257.
Stanno, Capitaneus Sądecensis, 288.
Starczewski S. J. 257, 275.
— Laurentius, Custos crac. 221.
— Stanislaus, Suffraganeus Plocensis, et
Abbas, 259, 260.
Starekosiny, villa in districtu Plocen.
280.
Staręski Andreas ex Maiori Polonia,
benefactor, 14.
Starski, affinis P. Młodecki S. J. 264, 290.
Starssi Nicolaus, Pragae punitus, 51.
Staskowski, 18.
Stemberg de Anna v. Anna de Stemberg.
Stephanus St. 151, 287.
— templum crac 203, 224.
— Novitiatus (Probationis) Domus S. J.
crac. 4, 106, 107, 112, 113, 137, 149,
165, 179, 196, 198, 208, 212, 217,
242, 260, 262, 270, 295, 298, 309,
320, 333.
— Parochus, benefactor, 37.
— schola, 204.
Stephanis Joannes S. J. 322.
Stephanus I, Batory, Rex Poloniae,
256, 304, 315.
Stępocice, pagus, 105, 106, 181, 276.
Sterglerus Petrus, S. J. 45, 293.
Stopkowna Agnes, benef. 122.
Stradomienses cives, 74.
Streif, Officialis Gustavi Adolphi Amer-
stini in Pomerania, 271, 272.
Strembosz, Praepositus Mstoviensis,
Canonicorum Lateranensium, 313.

Strigonensis Archieppus v. Pasmanus.
Struminensis Laurentius, coadiutor temp. S. J. 174.
Strusius, praef. cohortis ad Cecoram, 24.
Stymbert a Bachardt, praef. peditum, 272.
Suarez, Theologus S. J. 159.
Succamerarius R. P. v. Jordan Vladislaus, uxor eius, v. Jordanowa.
Sueci, 56, 59, 63, 68, 59, 272, 275, 307, 309.
Suecia (Svecia), 11, 34, 95, 96, 256, 261, 306.
Suchcin, pagus, 323.
Suchodolski, Visnicensis praeposi us, 331.
Sulkowa, benefactrix, 258.
Sulkowicz Melchior S. J. concionator S. Barbarae crac. 150, 152, 159, 160, 161, 163, 172, 174, 176, 181, 186, 229, 231.
Sulowski, 139.
Surliga Laurentius S. J. 44, 45, 77, 178, 329.
Susanna, ducissa Zaslaviensis, benef. 230.
Sussicki, Pragae suspensus, 51.
Swietlichowna, Virgo benef. 188.
Swiętkowna Catharina, benefac. 159.
Syna, mons Arabiae, 304.
Synagoga Calvinistarum, 148, 330.
Synodus dioecesana crac. 41, 73, 167.
— provincialis, 298, 299, 300, 334
— — Gnesnensis, 46, 47.
— — Petricoviensis, 66.
Synodales Constitutiones Regni Poloniae, 66.
Szabrinski Georgius, R. D. 329.
Szczawinski Mathias S. J. 330, 334.
Szczepanski, Magnif. D. 198.
Szczepanowski, benefactor, 284.
Szczerbicowa Anna, vidua, 91.
Szecignievensis parochus, benef. 279.
Szeczemski Joannes S. J. 209, 211, 239.
Szeflerus Theodorus, Frater S. J. 45.
Szelagowa, 14, 48.
Szelesi Joannes S. J. 51.
Szeligowa benef. v. Szelagowa.
Szelski Nicolaus S. J. 177, 181, 199, 219, 251, 278.
Szembek Fridericus, S. J. 6, 9, 39, 43, 44, 57, 64, 65, 70, 73, 75, 83, 84, 85, 86, 88, 107, 124, 127, 128, 130, 131, 132, 137, 138, 140, 154, 156, 161, 162, 166, 171, 174, 175, 176, 183, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 208, 209, 211, 213, 221, 223, 228, 229, 231, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 245, 246, 251, 252, 264, 273, 276, 277, 278, 280, 282, 283, 285, 287, 288, 289, 290, 292, 293, 296 299, 300, 308, 311, 315, 321, 325, 331.
— Gabriel, benef. 37, 89, 107, 116, 161, 174, 181, 188, 230.
— Hieronymus, benef .27, 177.
Szerer, Gallus, S. J. 45.
Szoldra, benefactor, 13.
Szoldrski Andreas, Cancellarius Vladislai Principis, 76.
Szostak Jacobus, Frater S. J. 174, 186, 198, 254.
Szumowski Praeslaus S. J. 31.
Szydłowska Anna, virgo benef. 7, 19, 54, 99, 106, 121, 141, 142, 239.
Szydłowski Joannes, benef. 19, 37, 39, 45, 70, 90, 102, 106, 107, 116, 125, 147, 270, 280.
Szkrzypkowa, Regina, civis crac. 109.
Szypowska Anna, Abbatissa monasterii S. Andreae crac. 31, 70, 93, 150, 274, 303.
Szypowski, canonicus crac. 187, 286.
Szyszkowski Martinus, Episcopus crac. 10, 16, 26, 30, 34, 41, 42, 44, 45, 49, 52, 53, 54, 55, 56, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 85, 86, 87, 88, 91, 97, 98, 103, 104, 110, 123, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 132, 134, 135, 137, 138, 140, 141, 143, 145, 146, 149, 151, 153, 154, 157, 159, 161, 162, 163, 164, 167, 172, 173, 175, 176, 178, 179, 180, 186, 187, 188, 190, 193, 195, 196, 199, 201, 205, 208, 209, 211, 215, 216, 218, 221, 222, 223, 224, 228, 231, 232,

38, 242, 245, 248, 250, 251,
55, 256, 257, 263, 264, 266,
75, 277, 279, 285, 286, 293,
95, 297, 300, 301, 303, 305,
07, 309, 312, 315, 316, 320,
4, 325, 336.
Vielunesis, 260, 266.

T.

Officialis Gustavi Adolphi
ini in Pomerania, 271, 272.
Judaeorum, 325.
ski Nicolaus, canonicus crac.
46, 53, 56, 77, 105, 189.
ki Samuel, Praelatus cracov.
.
s Valentinus S. J. 163, 277.
ismundus, castellanus Sande-
41, 46, 55.
11, 199, 201, 205, 225, 310.
es Gabriel, Capitaneus crac.
briel comes a Tarnow.
him, comes, Palatinus Parna-
46.
20, 21, 22, 23, 25, 28, 30, 31,
59, 61, 62, 66, 67, 68, 69,
142, 149, 163, 165, 172, 241,
9, 330.
um irruptiones in Poloniam,
4, 169, 170, 259, 330.
, Joannes comes, Palatinus
2, 36, 41, 45, 46, 72, 89, 93,
6, 151, 154, 155, 156, 159,
6, 188, 226, 236, 242, 260,
1, 332.
a Antilogica, liber P.
wicz S. J. 154.
nes, Graecus, 21.
Patres, 214, 274.
ta, 89, 102, 104.
rium monial. crac. 15.
idum, 240.
70, 159.
inecensis, 37, 70, 98, 131.
rium, 80.
sti, templum crac. 331.
a, vidua, 332.
wski, studiosus crac. 287.
, Cosmas, Cardinalis, Nun-
cius Apostol. in Polonia, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 78, 251, 326.
Torunium, 17, 18, 116, 127, 129, 135, 257, 260, 261, 280, 315.
— Collegium S. J. 116, 214.
— Residentia S. J. 116.
Transylvania, 35, 126, 149, 154, 156, 318, 333.
Trąpczynski Georgius S. J. 209.
Trcinski Christophorus, v. Trzcinski.
Trcinska Caecilia v. Trzcinska.
Trebnic Adamus, Oliviensis Abbas, 233.
Trevirum, 99.
Tribunal Rotae R. v. Rotae Rom. Tribunal.
Tribunalitia acta, 274.
— iudicia, 250, 251, 310.
Tribunalitii iudices, 310.
Tridentinum Concilium, 73, 78, 92, 325.
— Congregatio, 166, 258.
Trigedinowa Apollonia, benef. 141.
Trinitas Sma. 290.
— templum, Ordinis Praedicatorum, 9, 16, 42, 43, 144, 146, 203, 218, 224, 257, 273, 277, 327, 337.
Trzcinski Christophorus, Archipresbyter crac. B. Mariae Virginis, 37, 39, 54, 56, 83, 98, 121, 149, 154, 177, 181, 186, 187, 190, 191, 213, 233, 249, 263, 286, 297, 303, 308, 323, 332.
Trzcinska Anna Caecilia, Abbatissa Staniątkoviensis, 14, 106, 145, 148, 154, 181.
Trzczew (Dyrschovia), 270.
Trzebnicki Christophorus, S. J, 45.
Tumultus inter studiosos crac. et Jesuitas, 203, 204, 224.
Tunguin, insula, 321.
Turcae, 20, 21, 22, 23, 25, 28, 53, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 73, 78, 81, 85, 148, 152, 182, 183, 224, 226, 258, 294, 307, 319.
Turcia, 87.
Turowski Joannes S. J. 31.
Turzina, benef. 317, 320, 338.
Tusculum, 179.
Tybet, 311.

Tyminski Florianus S. J. 190, 277.
Tyra, fluvius, 22, 28, 58, 59, 60, 61, 67, 68.
Tyszka, S. J. 337.
Tyszkiewicz Georgius, Canonicus crac. Sufiragan. Viln. 161, 187, 300.
— Georgius S. J. Provincialis, 47, 75, 77, 78, 83, 84, 85, 86, 87, 90, 120, 122, 133, 137, 138, 139, 141, 146, 149, 150, 152, 153, 154, 159, 164 165, 167, 169, 170, 171, 172, 173, 177, 181, 185, 188, 196, 197, 199, 200, 208, 209, 212, 214, 219, 223, 228, 283, 300.
— Palatinus Brestensis, 39.
Tyzenhaus Gothardus, Castellanus Vendensis, 68.

U.

Ukraina, 332.
Ulenbrochius, Proconsul Rigae, 68.
Ulissipona, oppidum, 310.
Ulricus, Syndicus Romanus, 68.
Universitas crac. 54, 55, 72, 75, 76, 88, 127, 131, 132, 133, 143, 195, 236, 254, 276, 299, 330, 337, insuper v. Academia crac.
— Album, 162.
— Rector v. Najman Jacobus.
Urbanus VIII. Summus Pontifex Rom. 155, 162, 163, 167, 168, 175, 177, 179, 181, 184, 185, 189, 196, 201, 206, 218, 219, 221, 232, 233, 235, 236, 237, 238, 239, 242, 247, 248, 249, 250, 254, 257, 260, 261, 273, 274, 278, 279, 285, 289, 299, 326, 330, 336, 337.
— Joannes S. J. 36, 40.
Uscie (Usciensia bona) 84, 85.
Ustiensis, Collega maior et Procurator Universitatis crac. 121.
Ustinius Andreas Adamus S. J. 158, 161, 174, 176, 196, 226, 301, 308, 309, 322, 332, 337.

V.

Vachocius Andreas, Rector Domus Probationis S. J. crac. 44, 84, 85, 104, 146, 147, 177, 255, 270, 276, 281, 293.
Vaierowna, 333.
Valachi v. Walachi.
Valachia, 20, 21, 22, 30, 31, 3
Valachiae Princeps v. Alexan
Valaska Anna Virgo, 71.
Valaski Joannes, 71.
Valentinus Martyr St. 98.
— Mathias S. J. 19, 85, 175, 2
Valtman Dhauxa, Capitaneus Adolphi, 272.
Vapowska Catharina, Vita, Wysocki S. J. 96.
Varmia, 253.
Varsavia, 8, 10, 25, 26, 31 45, 54, 71, 74, 75, 78, 86, 9 121, 122, 126, 129, 130, 1 136, 141, 147, 155, 157, 1 163, 165, 167, 168, 169, 1 185, 210, 238, 239, 240, 2 251, 252, 265, 272, 275, 2 585, 290, 291, 300, 301, 3 310, 315, 321.
— Domus Professa S. J. 42, 99,
— Forum, 227.
Vasarhelini Daniel S. J. 26.
Vendensis Castellanus v. T Gothardus.
Veneta urbs, 189.
Veneti, 41, 189, 237, 329, 330
Venceslaus St. Martyr, 140.
Vexilliferus crac. v. Chelm
Vice-Cancellaria Regni P Zamoyska.
Vice-Cancellarius Regni I vide Leszczynski Venceslaus
» Zamoyski Thomas.
Vice-Capitaneus crac. v.
Vice-Regens crac. v. Rożank
Victoris Sti. Martyris corpor latio, 258.
Vieiski, Baccalaureus crac. 2
Vielunium, oppidum, 210.
Vielunesis Cyprianus, S. J.
Vienna, 50, 111, 121, 124, 1
— Academia viennensis, 111, 2
— Collegium S. J. 33, 111.
Vilcusius Petrus S. J. 33, 3
Vilna, 4, 94, 95, 96, 116, 179, 240, 261, 262.

Vilna, Academia S. J. 151, 214.
— Collegium S. J. 116, 262.
— Palatina v. Chodkievicia.
— Palatinus v. Chodkievicius Carolus.
— » v. Sapieha Leo.
— Suffraganeus, v. Tyszkiewicz Georg.
Virginis Bmae templum (parochia) crac. 9, 16. 42, 43, 53, 71, 98, 100, 101, 102, 106, 112, 131, 151, 157, 189, 199, 218, 222, 295, 297, 307, 308, 323, 326.
— Cantor, 188.
— Coemeterium, 107, 113, 116.
— Concionator Dominicanus, 250.
— Schola parochialis, 188, 230, 231, 265, 279, 317.
— Scholae Magister, 199, 211.
Visio et extasis v. Bonikowski.
Visitator Provinciae Polon. et Lituan. v. Lambertengus.
Visnicz, oppidum, 150, 152.
Vistula, 57, 74, 85, 175, 199, 302.
— inundatio extraordinaria, 57, 301.
Vitellius Jacobus, prof. Acad. crac. et Decanus Facultatis philosoph. 122.
Vitellescus Mutius S. J. Praepositus Generalis, 1, 39, 47, 52. 81, 83, 94, 120, 152, 155, 160, 162, 165, 172, 173, 185, 213, 215. 216, 235, 263, 270, 286, 291, 301, 310, 314.
Vitepscium, urbs, 149, 150.
Vladislaus, Princeps, filius Sigismundi III. 33, 50, 53, 58, 59, 60, 66, 67, 69, 70, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 100, 233, 239, 242, 251, 315.
Voinicensis Albertus, S. J. 41.
Vokacz, Pragae decollatus, 51.
Volberius Bartholomaeus S. J. 31.
Volfgangus S. J. 321.
Volhinia, 117, 151, 332.
— Palatina v. Anna de Stemberg.
Votum non nubendi v. Gorecka et Ligęzina.
Vratislavia (Vladislavia, Włocławek), 116.
— Praelati vratislavienses, 116.
Vrowiecki Casimirus, Frater S. J. 315.

W.

Wąchocius v. Vąchocius.
Waczewski, Praefectus peditatus arcensis crac. 250, 265.
Wągrowski Stephanus S. J. 107, 150, 154, 164, 172, 174, 177, 182, 219, 233, 255, 256, 263, 277, 284.
Walachi (Valachi) 22, 23, 25, 28. 29, 59.
Warszawicki (Warszewicki) Stan. S. J. 95.
Wawrowicz Mathias, Frater S. J. 304, 326.
Wawrzynczyce, pagus in decanatu Prosovicen. 39, 173, 208.
Wawrzynowicz Nicolaus S. J. 113.
Wązinski (Ważyński) 85, 160.
Weiher Melchior, Palatin. Culmensis, 271.
Wewelius Baptista, legatus Wezyri, 68, 69.
Wezyr, campiductor Turcarum, 68.
Wężyk Joannes, Archieppus Gnesnensis, 19, 41, 66, 72, 100, 101, 103, 106, 137, 139, 141, 142, 161, 172, 176, 277, 283. 298, 299, 300.
Widawski Wężyk Mathias benefactor, 146 169. 172.
Widermann, Proconsul crac. 93.
Widermanowa, benef. 177.
Wieclawice (Więclawice) 46, 126, 212.
— Parochus 127, 230.
Wielewicki Joannes S. J. Praepositus Domus ad S. Barbaram, 1, 2, 9, 12, 21, 39, 44, 45, 46, 47, 55, 64, 74, 83, 86, 92, 94, 100, 102, 105, 107, 108, 120, 121, 122, 130, 137, 147, 149, 150, 153, 164, 171, 173, 177, 192, 197, 199, 209, 210, 214, 218, 230, 231, 254, 259, 276, 283, 302, 314, 327, 329, 330, 331, 332.
Wielicka, oppidum, 242, 260, 266, 269, 303, 329.
— Quartuale wielicense S. J 187, 188, 275, 291, 295, 306, 315, 320, 323.
— Salifodinae, 22, 186.
— donatio 209.
Wielkonocensis Andreas, Pseudominister haereticus, 225.

Wielopole, pagus in decanatu Ropczycensi, 54, 300, 301.
— Parochus benef. 106.
Wieloweiska virgo benef. 148, 150, 161, 226.
Wielunensis Judex v. Szyszkowski.
Wieruszyce, pagus, 119.
Wilcogorski, Can. crac. 149.
Wilczek M. adversarius S. J. 131.
Wilski Joannes, Novitius S. J. 324.
Wisniowska, benef. 177.
Wisenberg Joannes, Proconsul crac. benef. 64, 77, 85, 89, 98, 107, 108, 112, 118, 121, 159, 164, 174, 177, 180, 188, 224, 263, 270, 281, 313, 322, 323, 338.
Wisenbergowa, benefactrix, 316.
Wisnicensis arx, 142.
Witkowski Stanislaus, Magnus Oeconomus Regni Polon. 19, 36, 47, 91, 140, 154.
Witowski, Magnus Procurator arcis cracov. 174, 263.
Witwinski Stanislaus S. J. Rector Collegii Ostrogiensis, 267.
Wladislawski (Ladislawski) 129, 135.
Wnuczkowna Anna, benef. 147.
Wociechowicz Lucas, S. J. 317, 320, 322, 323.
Wodnanski Nathanael, Pragae in patibulo suspensus, 51.
Woienski Mathias, Doctor, Vicecancellarius Academiae crac. 131, 174.
Woinicensis Albertus, S. J. 174.
Woinicki, Doctor Medicinae, Proconsul crac. 108.
Wolski Nicolaus, Supremus Marsalcus Regni Poloniae, 130, 131, 154.
Wołowiczowa, mater P. Tyszkiewicz S. J. 213.
Wolucki Philippus, Castellanus Ravensis, 150, 244.
— Paulus, Prior Mogilensis, postea Eppus Luceoriensis, Cuiaviensis 4, 20, 41, 54, 89, 106, 115, 116, 117, 137, 187.
Woyszenski, Typographus cracov. 231.
Wroniawski Albertus S. J. 79, 90.
Wrzescius, primipilarius, ad Cecoram occisus, 24.
Wybiczek Simon S. J. 31.
Wydra Venceslaus S. J. 45.
Wysocki Simon S. J. 13, 14, 83, 94, 95, 96, 97, 147.

X.

Xaverius Franciscus Stus. S. J. Franciscus.
Xistus, Martyr, 98.

Z.

Zabielski Stanislaus S. J. 106, 1 179.
Zaborowski Paulus S. J. 47.
Zacharia, benefactor, 106.
Zaduski, adversarius S. J. 191.
Zadzim, pagus in Polonia maiori, 1
Zaglic Daniel, Scabinus altioris or nis crac. 134.
Zagorski Petrus, benef. 251, 266.
Zaierski, Praelatus crac. 41, 78,
Zakrzewski Stanislaus, Canonicus gularis et T. D. 114, 120, 122, 1 129.
Zalanska, virgo benef. 311.
Zalaszewski, benef. 54.
Zaleski Daniel S. J. 308.
Zaluscius Joannes S. J. 79, 107, 3 323, 337, 338.
Zaluski Martinus, Academicus cr 269.
Zaluski vide Kaluski.
Zamoyska, Vicecancellaria, Palat Kiioviensis, 93, 302.
Zamoyski (Zamoscius) Thomas, Vi cancellarius, Palatinus Kiiovien 32, 244, 293, 302, 310, 311. 330, 3 335.
Zamoscius Joannes, campiduc exercit. pol. 23, 30.
Zampo Petrus, S. J. martyr Japon. 1
Zaporovienses Kozaci, 58, 61, 62, 67.
Zaportowicz, Collega maior crac. 1
Zaralinski Albertus, civis crac. 1
Zaremba, Graboviensis Capitane 194, 195.
Zasanska Catharina, virgo benef. 1 141, 148.

Zator, 174, 332.
— Capitaneus v. Lesniowolski Paulus.
Zbarasz, 160.
— de, Dux Christophorus, 160, 161, 269, 273.
— de, Dux Georgius, Castellanus crac. 8, 9, 10, 46, 57, 74, 75, 76, 78, 87, 88, 101, 104, 127, 135, 151, 158, 208, 211, 232, 235, 237, 240, 242, 265, 266, 269, 291, 292, 293, 306, 311, 312, 315.
Zberowski Canonicus Crusvicensis, 209.
— Matthaeus S J. 174, 209, 332.
Zbilitowska Felicia, virgo, 177.
Zborow, 36, 195, 221.
Zborowski Matthaeus, Castellanus Oswiecimen. 105, 107, 122, 279.
Zebrzydowski de Zebrzydowice, Nicolaus, palatinus et generalis capitan. cracov. 1, 2, 5, 11, 16, 52, 121.
— Joannes, Capitaneus Lanckoronensis, Ensifer Regni Poloniae, 1, 19, 52, 121, 186, 188, 235, 236, 237, 242, 260, 266, 282, 290.
Zegocki Joannes S. J. 107, 159, 174, 176, 196, 226.
— Judex, benefactor, 157.
Zelecki Jacobus, 97.
Zemplinensis comitatus in Hungaria, 281.
Zeronscius Petrus, Secretarius Regius, 32.
Zerzinski S. J. 16.
Zerzyna, villa, 264.
Zerzynski Joannes, Officialis cracov. hostis S. J. 17. 18, 92, 103, 129. 130, 143, 144, 145, 146, 147, 162, 163, 165, 179, 192, 197, 199, 205, 208, 218, 219, 250.
Ziatecium, oppidum, 51.
Zielenice, pagus, 208.
Zielinski, legatus ad Turcas, 62, 67.
Zienowicz Nicolaus, Boguslaus Plocen. castellanus, 59.
Złotnicki, benefactor, 262.
Zółkiewski (Zolkievius) Stanislaus, Supremus Dux exercituum et Regni Cancellarius, 3, 21, 22, 23, 26, 27, 29, 31, 32.
Żolkiewska, Cancellaria Regni, 106.
Zolkva, 26, 30.
Żorawinski Stanislaus, Belzensis Castellanus, 69.
Żorawski Nicolaus S. J. 48.
Zostanski Florianus benef. 31.
Zurkiewicowa Catharina, benef. 14, 79, 83, 91, 122, 149.
Zwancum, oppidum, 58, 68.
Zwolinski, benef. 148, 161.
Zwierzynecense Monasterium monial. 46.
Zytek Albertus, Cantor templi crac. S. Barbarae, 173.
Zywec, (Żywiec) oppid. 332, 337.
Zywiecensis Capitaneus, 303.
— missio S. J. 313, 314.

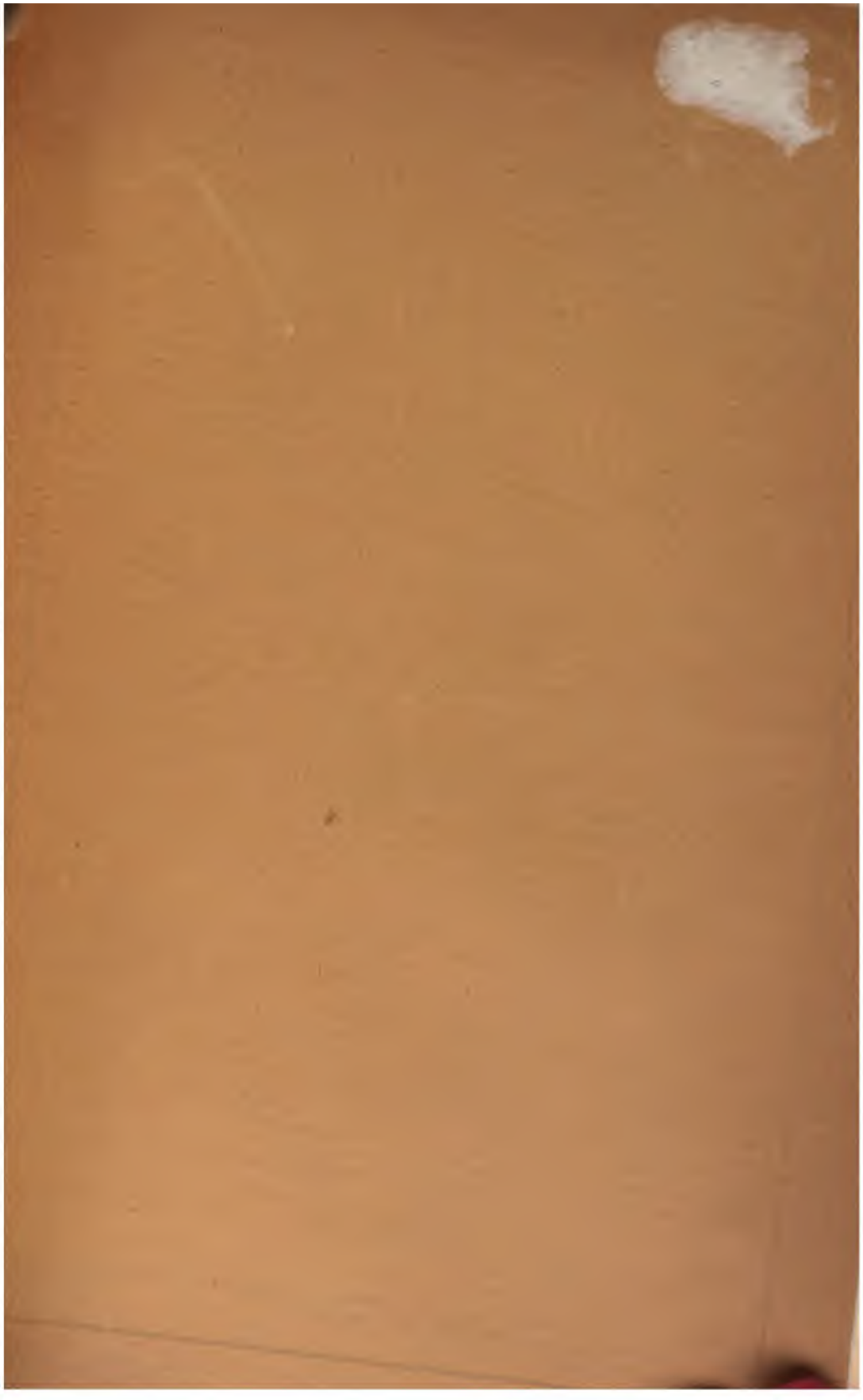

WYDAWNICTWO KOMISYI HISTORYCZNEJ AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI W KRAKOWIE.

I. *Monumenta medii aevi historica, res gestas Poloniae illustrantia.*

Kodeks dyplomatyczny katedry krakowskiej św. Wacława. Wyd. Dr Franciszek Piekosiński. Tom I, 1874, 15 złr., Tom II, 1883, 5 złr. . . . . razem 20 złr.
Codex epistolaris saeculi XV. Tom I, 1876. Wyd. Dr. August Sokołowski i Józef Szujski. Tom II, 1891, Tom III, 1894. Wydał Dr Anatol Lewicki . . po 5 złr.
Kodeks dyplomatyczny małopolski. Wyd. Dr. Franciszek Piekosiński. Tom I, 1876, Tom II, 1880, Tom III, 1887 . . . . . po 5 złr.
Najstarsze księgi i rachunki m. Krakowa od r. 1300 do 1400. Wyd. Dr. Fr. Piekosiński i J. Szujski, 1878 . . . . . 5 złr.
Kodeks dyplomatyczny m. Krakowa. Wyd. Dr Fr. Piekosiński. Tom I, 1379, 10 złr., Tom II, 1882, 5 złr. . . . . razem 15 złr.
Codex epistolaris Vitoldi M. Ducis Lithuaniae 1376—1430. Wyd. Antoni Prochaska. 1882 . . . . . 10 złr.
Index actorum saeculi XV, ad res publicas Poloniae spectantium. Wyd. Dr Anatol Lewicki, 1888 . . . . . 5 złr.
Acta capitulorum nec non iudiciorum ecclesiasticorum. Wyd. Dr B. Ulanowski. Tom I, 1894 . . . . . 5 złr.
Rationes curiae Vladislai Jagellonis et Hedvigis regum Poloniae. Wyd. Dr Fr. Piekosiński, 1890 . . . . . 5 złr.

II. *Scriptores rerum Polonicarum.*

Dyaryusze sejmów koronnych 1548, 1553, 1570. Wyd. Józef Szujski, 1872 . . . 3 złr.
Kroniki Bernarda Wapowskiego część ostatnia. Wyd. Józef Szujski, 1874 . . . . 3 złr.
Stefana Franciszka Medekszy księga pamiętnicza. Wyd. Dr Władysław Seredyński. 1875 . . . . . 3 złr.
Pamiętnik zjazdu historycznego imienia Długosza. Wyd. Dr M. Bobrzyński i Dr. M. Sokołowski, 1881 . . . . . 1 złr.
Ks. Jana Wielewickiego T. J. dziennik spraw Domu zakonnego OO. Jezuitów u św. Barbary w Krakowie. Tom I, 1881. Wyd. Dr Józef Szujski. 2 złr. Tom II, 1880, 2 złr. Tom III, 1889, 3 złr. Tom IV, 1899, 3 złr. Wyd. Dr W. Chotkowski . . . . . razem 10 złr.
Archiwum domu Radziwiłłów. Wyd. Dr A. Sokołowski, 1885 (wyczerpane).
Dyaryusze sejmowe r. 1587. Wyd. Dr August Sokołowski, 1887 . . . . . 2 złr.
Analecta Romana. Wyd. Dr Józef Korzeniowski, 1894. . . . . 7 złr.
Stanislai Temberski Annales 1647—1656. Wyd. Dr. W. Czermak, 1897 . . . . 3 złr.

III. *Archiwum Komisyi historycznej.*

Tom I, 1878, Tom II, 1880, Tom III, 1880, Tom IV, 1888, Tom V, 1889, Tom VI, 1891, Tom VII, 1894, Tom VIII, 1898 . . . . . po 3 złr.

IV. *Acta historica res gestas Poloniae illustrantia.*

Andrzeja Zebrzydowskiego, bisk. włocław. i krakow. korespondencya. Wyd. Dr Władysław Wisłocki, 1878 . . . . . 5 złr.
Pisma do wieku i spraw Jana Sobieskiego. Wyd. Fr. Kluczycki. Tom I, 1880, Tom II, 1881 . . . . . po 5 złr.
Archiwum spraw zagranicznych francuskie do dziejów Jana III. Wyd. Dr K. Waliszewski. Tom I, 1879, Tom II, 1881, Tom III, 1884 . . . . . po 5 złr.
Stanislai Hosii s. R. e. cardinalis epistolae. Wyd. Dr Franciszek Hipler i Dr W. Zakrzewski. Tom I, 1879, Tom II, cz. 1. 1886, cz. 2. 1888 . . . . razem 15 złr.
Akta do dziejów Jana III, sprawy roku 1683. Wyd. Franciszek Kluczycki. 1883 . 5 złr.
Prawa, przywileje i statuta m. Krakowa. Wyd. Dr Fr. Piekosiński. Tom I, zeszyt 1 i 2, 1885. Tom II, zeszyt 1, 1890, zeszyt 2, 1892 . . . . . razem 20 złr.
Lauda sejmików ziemi dobrzyńskiej. Wyd. Fr. Kluczycki. 1887 . . . . . 5 złr.
Sprawy wojenne króla Stefana Batorego. Wyd. ks. Ignacy Polkowski. 1887 . . . 3 złr.

V. *Monumenta Poloniae historica.*

Tom III. Lwów 1878, 12 złr., Tom IV, Lwów 1884, 14 złr., Tom V. Lwów 1888, 15 złr., Tom VI. Kraków 1893, 10 złr.

Bibliografia historyi polskiej, ułożył Dr L. Finkel, cz. I, Lwów, 1891, 6 złr., cz. II, zeszyt 1, Kraków, 1895, zeszyt 2, 1896, po 1 złr. 80 ct.

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES
LELAND STANFORD JUNIOR UNIVERSITY
ORGANIZED 1891

Stanford University Libraries
3 6105 001 331 979

DK
402
S4
F
V.7
1899

Stanford University Libraries
Stanford, California

Return this book on or before date due.
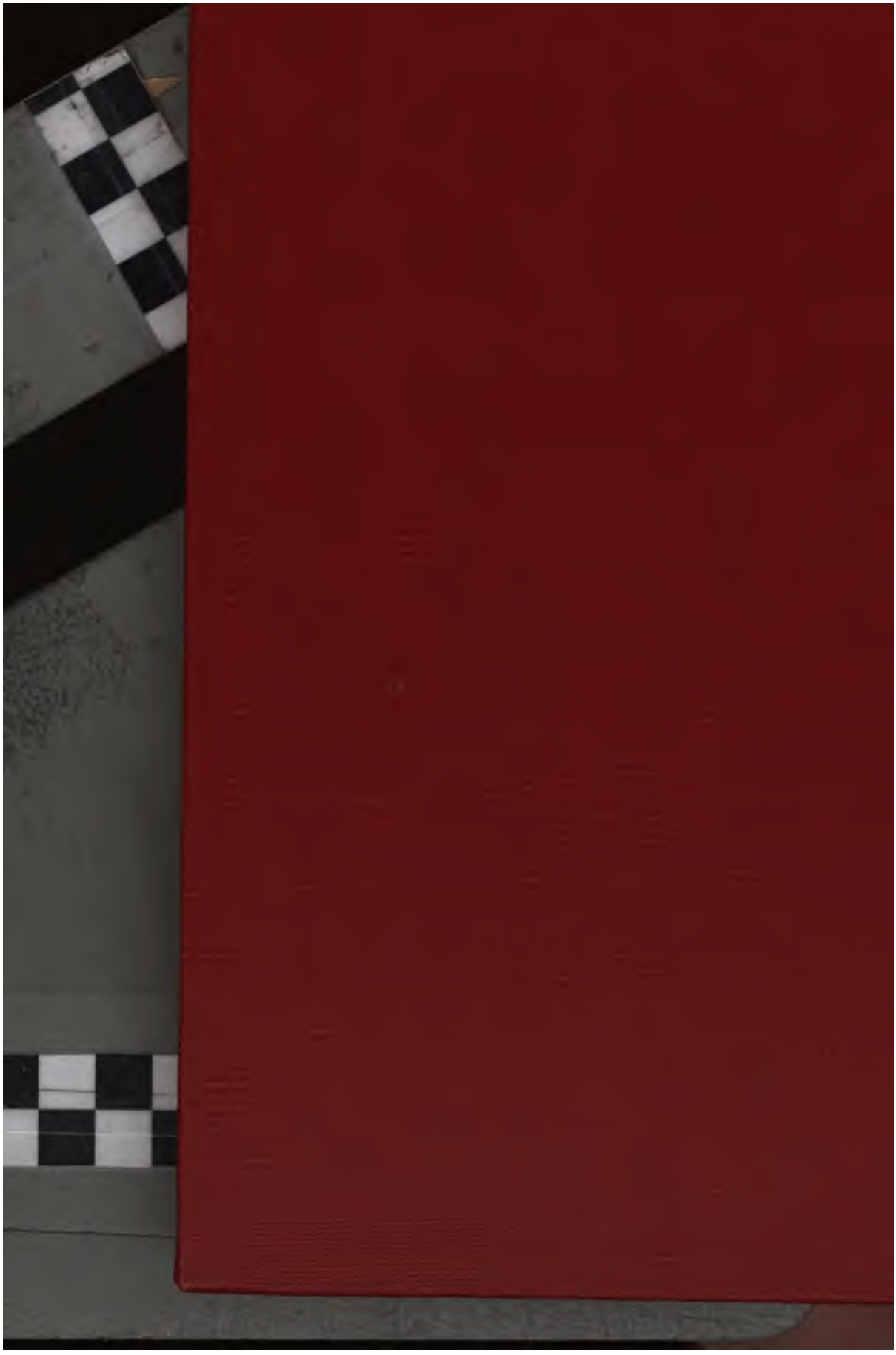
SPRING 1979